Gustaf Johansson

Pyhä uskomme.

Werner Söderſtrömin kustannukſella owat ilmeſtyneet ſeuraawat

Guſtaf Johansſonin teokſet:

Kirkolliſia kyſymyksiä. 2:25, ſid. 2:80.
Saarnoja I wuoſikerta. Sid. 6:80, koruk. 7:80.
„ II „ „ „

Piakkoin walmiſtuu **Saarnojen** III wuoſikerta.
Yllä mainitut myöskin ruotſiksi.

Gustaf Johansson

Pyhä uskomme

Porvoossa
Werner Söderström

Porwoossa 1897,
Werner Söderström kirjapaino.

Alkulauſe.

Jumalan tahdosta wallitſee kehityksen ſääntö kaikkialla maan päällä. Mikä ei kehity, ſe kuihtuu ja kuolee. Uskon helmen ſäilyttämiſekſi on uskonnolliſen tiedon kaswaminen tarpeen. Kristus kehottaa tutkimaan Raamatuita (Joh. 5: 39) ja Jumalan ſana waatii meitä kaswamaan tiedoſſa. Milloin tämä kehitys raukeaa, ſeiſahtuu ja jähmettyy uskon elämä.

Koulun alalla on uskonnon opetus Suomeſſa ſuuresſa määräſſä edistynyt. Ja kirkon uskonnolliſeſſa opetukſeſſa on paljon parannukſia tapahtunut. Mutta tunnustettawa on kumminkin, ettei kehitystä ole riittäwästi walwottu. Uſein pyſyy ſaarna, opetus ja elämä ſamalla kohdalla tietoon nähden, waikka Herra ſanoo: **„Jokainen kirjanoppinut, joka on taiwaan waltakunnan opetuslapſekſi tehty, on perheeniſännän kaltainen, joka tuo tawarastaan eſille uutta ja wanhaa“** (Matt. 13: 52). Kun epäusko yhä kaswaa ja kehittyy, tulee uskon etſiä Raamatuſta uutta waloa ja woimaa nykyiſiä tarpeita warten. Uſeat arwelewat, ettei kanſa käſitä muuta, kuin yksinkertaiſta puhetta; mutta uskon totuus kyſyy ſydämmen työtä, ja missä tätä työtä on, ſiinä ymmärtää kanſan lapſi ſywimpiäkin totuukſia yhtä hywin kuin oppinut. Raamattu ſanoo: **„Antakaamme alkuopin Kriſtukſeſta olla ſillänſä, ja ruwetkaamme niihin, jotka täydelliſyyteen ſaattawat“** (Hepr. 6: 1). Kehityksen tarpeelliſuutta täſſä terotetaan.

Ihmeellinen yhteys wallitsee luonnon piirissä. Wielä korkeampi on yhteys Hengen alalla. Kristinusko on iankaikkinen totuus, sillä siinä astuu taiwaan waltakunta meidän eteemme. Mutta usean kristityn tieto jää kumminkin aiwan katkonaiseksi. Hän tuntee yksityisiä totuuksia, mutta kristinuskon taiwaallinen elämänjärjestö on hänelle kokonaan tuntematon. Sentähden on usean kristityn asema aiwan horjuwa, ja kaikkinaiset opintuulet kaatawat paljon kansaa. Sywempi ja yhtenäisempi Jumalan sanan tieto on kansallemme tarpeen, jos se tahtoo kestää tulewia waaroja. Puutteita jää kyllä aina täsiä kohden olemaan.

Uusi katekismus asettaa suurempia waatimuksia opettajan eteen, kuin wanha, jonka tähden usea tarwitsee apulähteitä.

Ja kouluista lähteneillä on puute oppikirjoista, jotka johdattaisiwat heitä jonkun matkan eteenpäin uskonnollisessa tiedossa.

Useasta syystä on sentähden kirja tarpeen, joka selwissä piirteissä elimellisesti esittää kristinuskon totuudet. Raamatussa esiintyy uskonoppi yhteydessä siweysopin kanssa, eikä ole syytä särkeä tätä yhteyttä wähäisemmissä teoksissa, koska samat totuudet esiintywät kummassakin. „Pyhä Uskomme“ koettaa sentähden lyhyesti esittää kristillisen uskonopin ja siweysopin sisällön sen sisällisessä, elimellisessä yhteydessä, ja se pyytää noudattaa Raamatun sääntöä: **„Rakentakaa itseänne kaikkein pyhimmän uskon päälle“** (Juud. 20).

Teos esiintyy 70:nessä puheessa, niin että joka sunnuntai- pyhä- ja juhlapäiwälle tulee yksi puhe. Tarkoituksena olisi, että perheen isäntä lukisi näitä puheita kodissa ja niiden johdosta puhuisi perheen jäsenten kanssa. Tämmöinen kotiopetus olisi meille tarpeen. Kansakoulun ja kiertokoulun opettajille tahtoisi kirja olla awuksi, kun he katekismusta opettawat.

Sentähden seuraa „Pyhä Uskomme“ uuden katekismuksen järjestystä. Johdantoon on kumminkin ollut tarpeellista ottaa kuusi puhetta, jotka esittäwät tärkeitä peruskohtia kristinopissa. Rippikoulussa tahtoisi tämä kirja olla opettajalle ja oppilaillekin awuksi. Tarpeen on, että opettajalla on opetusta warten runsaasti aineksia käytettäwänä. Ylen tärkeä on rippikoulu kirkollemme.

Toiweita ja toiwomuksia on siis tällä kirjalla monenlaisia, mutta Jumalan siunauksesta riippuu kaikki, ja tätä siunausta pyytää kirjantekijä kirjalleen.

Toiwolassa 11 päiwä Tammikuuta 1896.

Gustaf Johansson.

Johdanto.

1. Ihmisen kallein asia.

Jumala loi ihmisen omaksi kuvakseensa ja asetti hänet maata hallitsemaan. Ihmisen tulee Jumalan palvelijana ihmiskunnan keskuudessa edistää Jumalan nimen pyhittämistä, Jumalan valtakunnan tulemista ja Jumalan tahdon tapahtumista. Monenlaisia tehtäviä on siis ihmisellä Jumalaan, itseensä, lähimmäiseen ja luontoon nähden, mutta nämä tehtävät eivät ole kaikki samasta arvosta ihmisen kehitykselle. Tärkein on ihmiselle se asia, jonka kautta hän voi määränsä periille päästä ja muita tehtäviään oikein toimittaa.

Korkea on ihmisen määrä, sillä Jumala sääti hänet Poikansa kuvan kaltaiseksi. Ihmisen tulee ylhäältä syntyä ja siten tulla Jumalan lapseksi, joka on Jumalan luonnosta osallinen. Hänen tulee muodostua Kristuksen kuvan kaltaiseksi ja aina olla tekemässä taivaallisen Isän tahtoa. Sentähden tulee ihmisen oppia tuntemaan Jumalaa ja Jeesusta Kristusta. Tämä Jumalan ja Jeesuksen Kristuksen tunteminen on iankaikkinen elämä. Jeesus sanoo: **„Tämä on iankaikkinen elämä, että he tuntevat sinun, ainoan totisen Jumalan, ja jonka lähetit, Jeesuksen Kristuksen“** (Joh. 17: 3). Siitä riippuu ihmisen ajallinen ja iankaikkinen onni, että Jumalan ja Jeesuksen Kristuksen tunteminen on se suuri pääasia, joka kokonaan määrää

ihmiſen toiminnan. Kuninkaana tulee tämän tehtäwän hallita kaikki muut tehtäwät. Sentähden ſanoo apostoli Paawali: **„Minä luen kaikki wahingoksi ſen ylenpalttiſen Kristuksen Jeeſuksen, minun Herrani, tuntemiſen ſuhteen, jonka tähden minä olen kaikki wahingoksi lukenut, ja ne raiskana pidän, että minä Kristuksen woittaiſin, ja hänessä löydettäiſiin"** (Fil. 3: 8, 9). Jumalan ja Jeeſuksen Kristuksen tunteminen on ſentähden ihmiſen kallein aſia, ja kaikki muut tehtäwät ſaawat arwonſa ſen mukaan kuin ne tätä tuntemista edistäwät.

Jumala on elämä. Jumalasta kumpuaa elämän lähde taiwasten taiwaiſiin ja koko luomakuntaan. Tätä elämää tarwitſee ihminen, woidakſeen itſe elää hengen elämää ja toimittaa tehtäwänſä maan päällä. Jumala on walkeus. Tätä walkeutta tarwitſee ihminen, woidakſeen itſe olla walkeuden lapſena ja antaa waloa muille. Jumala on rakkaus. Tätä Jumalan rakkautta tarwitſee ihminen, ollakſeen onnellinen Jumalaſſa, ja woidakſeen johdattaa muita Jumalan tykö. Jumala on **„kaikkein niiden oikea Iſä, jotka lapſiksi nimitetään taiwaiſſa ja maan päällä"** (Ef. 3: 15). Niinkuin elämä lähtee Jumalasta, niin palajaa kaikki oikea elämä Jumalaan. Ainoastaan taiwaallisen Iſän tykönä ſaapi ihmiſen henki tyydytyksen ja rauhan. Kun ihminen tuntee tämän Iſän, kun hän luottamukſella uskoo itſenſä hänelle ja rakkaudeſſa tekee hänen tahtonſa, ſilloin on hän oikeaſſa aſemaſſa; ſilloin walwoo ihminen tärkeintä tehtäwäänſä, ja hän woi muita tehtäwiään oikein toimittaa.

Mutta Jumala **„aſuu walkeudeſſa, johon ei yksikään taida tulla, jota ei yksikään ihminen ole nähnyt eikä taida nähdä"** (1 Tim. 6: 16). Ja apostoli Johannes ſanoo: **„Ei ole kukaan Jumalaa koskaan nähnyt; ainoſyntyinen Poika, joka on Iſän helmaſſa, hän on ſen meille ilmoittanut"** (Joh.

1: 18). Jumala on Luojana niin paljon korkeampi kaikkia luotuja, etteiwät taiwaat eiwätkä taiwasten taiwaat häntä käsitä. Taiwaan korkeimmat olennot peittäwät kaswonsa Jumalan edessä. Ihmisen järki ei woi Jumalan olentoa käsittää.

Olentonsa sisimmässä ikäwöipi ihminen Jumalaa. **„Mikä on totuus?"** niin kysyy ihmisen henki. Mikä on se totuus, joka antaa elämää, walkeutta ja rakkautta? Mikä on se totuus, joka poistaa synnin tuomion, joka woittaa synnin wallan ja antaa sydämmelle rauhan? Niin kysyi ihminen muinoin, ja niin kysyy hän wielä, eikä tämä kysymys waikene ennenkuin ihminen on saanut wastauksen siihen.

Pakanakunnan jaloimmat henget etsiwät tätä totuutta. He ponnistiwat kaikki woimansa etsiessään wastausta tuohon tärkeimpään kysymykseen, mutta he eiwät löytäneet. Suoraan tunnustiwat tunnolliset pakanakunnassa, etteiwät he tietäneet, mikä tämä totuus on. Kun Pilatus sanoi Kristukselle: **„Mikä on totuus!"** oli tuo lause tuskastuneen epäuskon ja epätoiwon ilmaisemista. Totuuden ruhtinaalle tahtoo Pilatus sanoa: Me olemme totuutta etsineet; etewimmät neromme owat kilwoitelleet totuuden tutkimisessa; mutta he eiwät ole totuutta löytäneet. Pilatus epäilee totuutta. Sentähden hän ei pyydäkään Kristukselta wastausta, waan **„kun hän oli sen sanonut, meni hän taas ulos Juutalaisten tykö"** (Joh. 18: 38). Haaksirikkoon oliwat pakanat joutuneet totuuteen nähden. Epäuskon yö laskeutui pakanakunnan päälle, ja siweellinen kilwoitus sammui epätoiwoon.

Wanhan liiton ilmestys antoi parempaa tietoa Jumalasta, ja sen ennustus wiritti toiwoa Israelissa. Tulewaan Messiaaseen kiintyi kansan mieli. Jumala kaswatti lain ja lupauksen kautta hurskaassa wihaa pahaan ja rakkautta hywään. Paljon wirwoitusta antoi Jumala murheellisille wan-

han liiton piirissä, ja siweellinen kilwoitus pysyi uskowassa wireillä, mutta uhrieläimen weri ei woinut ottaa pois syntiä, eikä laki woinut murtaa synnin waltaa. Wielä peitti pimeys maan ja synkeys kansan.

Mutta Kristuksen tulemisella maailmaan koitti autuuden päiwä. Kristus on itse totuus, ja hän antaa oikean ja täydellisen wastauksen ihmishengen kysymykseen: „Mikä on totuus?“ sillä Kristus on itse tuo wastaus. Jeesuksessa Kristuksessa on Jumala meille ilmestynyt. Kristus on **„Jumalan kirkkauden wastaloiste ja hänen olemuksensa juurikuwa“** (Hepr. 1: 3). Jeesuksessa Kristuksessa ihminen woi tuntea taiwaallista Isää, ja uskomalla Kristukseen käsittää ihminen iankaikkisen elämän. Kristus puhui mitä Isä oli hänelle sanonut, ja hän teki mitä Isä oli hänelle käskenyt. Joka kuulee Kristusta, hän kuulee Isää. Joka uskoo Kristukseen, hän uskoo Isään. Sentähden sanoo apostoli Johannes: **„Jolla Jumalan Poika on, hänellä on elämä; jolla ei Jumalan Poika ole, ei hänellä ole elämää“** (1 Joh. 5: 12). Kristuksessa, Kristuksen kautta ja Kristukseen on ihminen luotu, ja Kristuksessa on uskowalla syntein anteeksiantamus ja elämän wanhurskaus. Ulkopuolella Kristusta wallitsee kuolema. Ja **„mitä se auttaisi ihmistä, jos hän kaiken maailman woittaisi, mutta saisi sielullensa wahingon? Taikka mitä ihminen woi antaa sielunsa lunastukseksi?“** (Matt. 16: 26). Mutta kun ihminen seuraa Isän wetämistä Pojan tykö ja rupeaa Kristuksen opetuslapseksi, saapi hän totuuden waikutuksia Kristuksen Hengeltä, ja kun hän kätkee nämä waikutukset ja on niille kuuliainen, tulee Pyhä Henki asumaan hänen sydämmeensä, ja Pyhän Hengen kanssa tulewat Isä ja Poika tänne. Kristus sanoo: **„Joka rakastaa minua, hän pitää minun sanani, ja minun Isäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönsä ja asumme hänen tykönään“** (Joh. 14: 23). Tässä

elämän yhteydessä Jumalan kanssa syntyy se Jumalan ja Jeesuksen tunteminen, joka on iankaiken neiklämä.

Jumalan tunteminen ei ole tunteiden asia. Tunne-elämä kuuluu sielun piiriin, eikä ihminen woi tällä alalla saada todellista tietoa Jumalasta. Tunteessa esiintyy waikutus sieluun wälittömänä, niin ettei ihminen tässä woi erottaa waikuttajaa waikutuksesta. Kun Jumalan tunteminen siirretään tunteiden piiriin, joutuu totuuden lähdekin wälttämättömästi tänne. Mutta henki liikkuu aina tunteiden alalla hämäräss̈ä, ja epäusko on täällä wäjymäss̈ä, sillä tunteet waihtelewat alituiseen, eikä totuus pääse näissä selwempänä ihmisen eteen. Oikea tieto häiritsee tämmöistä tunne-elämää; sentähden tällä kannalla olewa ei tahdo tiedossa kaswaa. Ja raitis uskonnollinen toimi tekee myös tunteissa eläwän asemaa horjuwaksi; sentähden syntyy tällä kannalla uskonnollinen toimettomuus, jossa ihminen elää omissa unelmissaan, eikä pyydä Jumalan tahtoa tehdä.

Jumalan tunteminen ei ole ainoastaan ajatuksen asia. Niin sywä ja korkea on kristinuskon totuus, että se kyllä woi wiehättää ajattelewaa ihmistä, joka tahtoo tämän totuuden piiriin tunkeutua, mutta ajatuksen woimalla ihminen ei woi Jumalaa käsittää. Milloin ihminen uskonnon alalla yksipuolisesti toimii ajatuksella, syntyy tawallisesti puhdasuskoisuus, joka walwoo isäin sääntöjä ja uskon kaawoja, mutta tässä toimessa kituu ja kuihtuu uskon elämä. Ihminen woi uskon alalla tietää paljon, ja kumminkin woi hän olla jumalaton ihminen.

Eikä Jumalan tunteminen ole ainoastaan tahdon asia, sillä ihminen ei woi töillään käsittää Jumalaa. Milloin ihminen yksipuolisesti harrastaa uskonnollista toimintaa, syntyy tawallisesti omawanhurskaus, jossa ihminen luulee woiwansa toimimisellaan käsittää iankaikkisen elämän. Kristus muuttuu

tällä kannalla ainoastaan ſiweyden eſikuwaksi, ja uskon elämä katoaa.

Laajalta owat nämä yksipuoliſet ſuunnat waikuttaneet kristikunnan piirissä. Jumala on korkein Henki, ja ihmiſen tulee koko olennollaan läheſtyä häntä. Omantunnon, ajatuksen ja tahdon tulee toimia yhdeſſä uskon alalla. Jumala antaa itſenſä Kristuksessa kokonaan uskowalle, ja uskowan tulee antaa itſenſä kokonaan Jumalalle. Usko on ſydämmen aſia, ja ſydän on ihmiſen olennon keskus.

Jeeſuksessa Kristuksessa käſittää uskowa iankaikkiſen elämän, ja hän pääſee kuolemaſſa Jumalan tykö. Apostoli Paawali ſanoo: **„Mitä ei ſilmä ole nähnyt, eikä korwa ole kuullut, eikä ihmiſen ſydämmeen ole astunut, ſen on Jumala walmiſtanut niille, jotka häntä rakastawat“** (1 Kor. 2: 9). Kirkastettuna ſaapi Jumalan lapſi iankaikkiſuudeſſa nauttia Jumalan läsnäoloa ja elää Jumalan kirkkaudeſſa.

2. Kuinka ihminen woi tulla tuntemaan Jumalaa?

Ihmeellinen yhteys wallitſee koko luomakunnaſſa. Uudeſſa testamentiſſa oſoitetaan maailman käſitettä kreikaſi ſanalla, joka tietää järjeſtyſtä ja kaunistusta. Erinomainen ſopuſointu, joka kaikkialla luonnoſſa astuu ihmiſen eteen, waikutti ſen, että kreikan kieli, niinkuin latinankin, käytti tämän luontoiſta ſanaa maailman käſitteelle. Ja tämä maailma onkin todella kaunistus, joka kiittää Luojaanſa. Kaikki ſuuremmat keksinnöt tuowat yhä ſelwemmin ilmi ſitä ihmeellistä järjeſtyſtä ja yhteyttä, joka kannattaa Jumalan luomakuntaa. Tämän yhteyden tähden tuli ſynti, kun ſe ihmiſen lankeemuksen kautta pääſi maailmaan, yleiſeksi wallaksi, joka turmelewana waikuttaa kaikkiin ja kaikkeen. Ja ſiitäkin ſyyſtä tuli armo, kun ſe Kriſtuksen kautta astui maailmaan, yleiſeksi woimaksi, jonka waikutus liikkuu kaikkialla.

Niin laajalle ja ſywälle on ſynnin waikutus tunkeutunut, ettei luomakunnaſſa ole yhtään olentoa, joka ei ole ſiitä kärſinyt. Eiwät taiwaatkaan ole puhtaat Jumalan edeſſä, ſillä nekin tarwitſewat puhdiſtuſta. Synti erotti ihmiſen Jumalaſta. Ja ſynti on kehityksen alaiſta, niinkuin kaikki, mitä maailmaſſa on. Polwesta polween kaswaa ſynnin walta, kunnes paha wihdoin pääſee kypſymään. Paha on kyllä itſeſſään woimaton, ſillä Jumalan tahto ei ſitä kannata; mutta kun Jumala loi henkiſiä olentoja, joiden

tuli wapaasti kehittyä, jätti hän näille mahdolliſuuden kääntyä wääräänkin ſuuntaan. Uſeat enkelit luopuiwat Jumalasta ja muodostiwat pimeyden waltakunnan, joka toimii Jumalan tahtoa wastaan. Pahat henget käyttäwät niitä woimia, jotka Jumala on heille antanut, mutta he käyttäwät niitä wäärään tarkoitukſeen ja wäärällä tawalla. Ja pimeyden waltakunta kaswaa ja kehittyy, kunnes ſe Jumalan ſuurena leikkuuaikana joutuu toiſeen kuolemaan. Niinkuin ihminen luopuneenakin ſaa aikanſa maan päällä elää ja toimia niillä woimilla, jotka Jumala on hänelle antanut, niin ſaawat pahat hengetkin aikanſa elää ja toimia niillä woimilla, jotka Jumala on heille antanut, ja he ſaawat wielä olla ſiinäkin piirisſä, mihin Jumala alkuanſa heidät aſetti. Sentähden liikkuwat pahat henget taiwaisſakin, ja pimeyden ruhtinas eſiintyy täällä Jumalan lasten ſyyttäjänä.

Suuri on pimeyden waltakunnan woima, ja ſe waikuttaa kaikkialla. Sentähden ſanoo Raamattu perkelettä tämän maailman jumalakſi. Ja ihminen joutui ſyntiinlankeemukſen kautta tämän pimeyden wallan alle. Sentähden onkin ihmiskunnan hiſtoria täynnä hirmutöitä, joihin pimeyden henget owat ihmiſiä yllyttäneet. Pahat henget owat nyt kannattamaſſa ja kaswattamaſſa pahaa ihmiskunnaſſa ja maailmaſſa, ja pimeyden waltakunnaſta ſaapi paha woimanſa. Tämä wäkewä, pimeä walta orjuuttaa ihmiſen. Ihminen on tullut pimeydekſi. Apoſtoli Paawali ſanoo kriſtityille: **„Te olitte muinoin pimeys, mutta nyt te olette walkeus Herraſſa“** (Ef. 5: 8). Synnin kautta on ihminen niin turmeltunut, ettei hän luonnolliſeſſa tilaſſaan Jumalaa tunne, eikä hän woi omilla woimillaan tulla Jumalaa tuntemaan. Ja pimeyden wallaſta hän ei woi omin woimin wapaantua. Jumala on walkeus, mutta luonnollinen ihminen on pimeys, ja pimeys ei woi walkeutta käſittää.

Niſut ja ohdakkeet kaswawat nyt yhdessä Jumalan ſuurella pellolla, ja ohdake muodostuu täällä ulkonaiſesti niſun kaltaiſeksi, niin ettei ihminen woi niitä erottaa. Sitä hywää, minkä Jumala antaa ihmiskunnalle, käyttää pimeyden waltakunta omiin tarkoituksiinſa. Sitä totuutta, minkä Jumala ilmoittaa kristikunnalle, wäärentää pimeyden ruhtinas ja käyttää hywäkſeen. Pimeyden walta walmiſtaa lopuksi antikriſtuksen, joka kriſtilliſyyden waipaſſa lumoaa ja pettää ihmiskuntaa.

Usko ja epäusko taiſtelewat ſentähden nyt keskenään. Ei löydy ſywempää taiſtelua kuin tämä. Täſtä riippuu ihmiskunnan kehitys. Silloin wasta, kun paha joutuu toiſen kuoleman waiwaan, loppuu tämä ſota. Usko on wihdoin woittawa Jeeſuksen Kriſtuksen kautta, mutta ſuuri ja laaja on nyt epäuskon walta, ja ihminen on luonnoſtaan tämän wallan alla.

Pimeyden ruhtinas antaa aina uuſia ilmeſtyksiä pimeyden lapſille, ja ſe johdonmukaiſuus, joka tällä tapaa ſyntyy pahan kehityksessä, ekſyttää taitamattomia. Jos ihminen hengellään astuu epäuskon piiriin, waikuttaa ekſytyksen woima häneen niin, että hän uskoo walheen. Kun pimeyden henget alkuaan oliwat walkeutta, käyttäwät he tätä walkeutta pahan kaunistamiſeksi ja ihmisten lumoamiſeksi. He pukewat pimeyden walkeuden waippaan ja peittäwät walheen totuuden warjolla. Kaita on elämän tie, mutta leweä on kadotuksen tie. Siitä riippuu kaikki, mitä tietä ihminen waeltaa. Luonnollinen ihminen kulkee laweaa tietä. Hänen täytyy ſentähden kääntyä ja lähteä tältä tieltä elämän tielle, jos hän tahtoo tulla Jumalaa tuntemaan.

Jumala on rakkaus, mutta hänen täytyy pyhänä wihata syntiä. Niinkuin Jumalan wanhurskaus ilmeſtyy Kriſtuksen ewankeliumiſſa Jumalan autuaaksi tekewänä woimana uskosta uskoon, niin ilmeſtyy Jumalan wiha taiwaasta ihmisten jumalattomuuden ja wääryyden yli (Room. 4: 16—18). Raa-

mattu yhdistää nämä Jumalan toimet, sillä Jumala on aina waikuttamassa, ja hän tahtoo pelastaa kaikki ihmiset, mutta hänen täytyy ilmoittaa wihansa niissä, jotka wäärryttä rakastawat. Synnin tuomio painaa ihmistä, ja synnin walta häntä sortaa, sillä synti asuu hänessä ja se hallitsee häntä. Omassa olennossaan tuntee sentähden ihminen Jumalan wihan, joka synnin tähden häntä kohtaa, mutta maailmassa ei hän löydä ketään, joka woisi häntä auttaa. Hän on onneton. Omatunto kehottaa kyllä hywään, mutta luonnollisen ihmisen tahto on pahaan taipuwa, ja moninaiset halut ja himot sitä orjuuttawat. Ja omatunto yllyttää ajatusta totuutta etsimään, mutta pimeys peittää ihmisen hengen, **„sillä luonnollinen ihminen ei ymmärrä niitä, mitkä Jumalan Hengen owat“** (1 Kor. 2: 14). Ihmisen täytyy rikkoa liitto synnin kanssa, ennenkuin Jumala woi yhdistyä hänen kanssaan. Omilla woimillaan ihminen ei siis woi Jumalaa tuntea, eikä hän woi siihen elämän yhdistykseen Jumalan kanssa tulla, jonka kautta todellinen Jumalan tunteminen syntyy, mutta Jumala ilmoittaa armosta itsensä ihmiselle, ja hän wetää ihmistä iankaikkisella rakkaudella puoleensa. Tämän kautta pääsee ihminen elämän yhdistykseen Jumalan kanssa.

Kertomusten kautta ihminen woi saada jonkunlaista tietoa wieraasta maakunnasta, mutta asiallisen tiedon tästä saa hän waan sen kautta, että hän itse lähtee tuohon maakuntaan ja tutustuu sen oloihin. Niin woi ihminen opetuksen kautta saada historiallista tietoa Jumalasta, mutta asiallista tietoa hän ei saa, ennenkuin hän uskon kokemuksessa oppii tuntemaan Jumalaa. Historiallisen tiedon kautta tietää ihminen **että** jotakin on. Tämä tieto on walmistawana tarpeellinen, mutta uskon alalla se ei riitä. Raamattu sanoo: **„Sinä uskot, että Jumala on yksi; siinä teet oikein; perkeleetkin uskowat sen ja wapisewat“**

(Jaak. 2: 19). Uskon kokemuksessa syntyy asiallinen tieto, jonka kautta ihminen tietää **mitä** asia on. Tämmöinen tieto Jumalasta an tarpeen, mutta ihminen ei woi sitä itselleen antaa, eikä hän woi sitä muiltakaan ihmisiltä saada. Sitä warten tuli Kristus ihmiseksi, että hän sowittaisi maailman Jumalan kanssa ja auttaisi ihmiskuntaa oikeaan Jumalan tuntemiseen. Ainoastaan Kristuksen opetuslapsena oppii ihminen oikein tuntemaan Jumalaa.

Ruumis ja henki owat ihmisessä likeisimmässä yhteydessä keskenään. Henki on kyllä suuremmasta arwosta kuin ruumis, mutta niin läheisessä yhteydessä owat ruumis ja henki, ettei ruumis woi tehdä työtä ilman henkeä, eikä henki woi toimia ilman ruumiin apua. Jos ruumis riutuu, riutuu henkikin. Taiwaissakin owat ruumis ja henki yhdessä, sillä taiwaan asukkailla on taiwaallinen ruumis. Koska ruumis ja henki owat ajassa ja iankaikkisuudessa yhteenliitetyt, owat ne samojen sääntöjen alaisia, eikä henki woi irroittaa itseään niistä perussäännöistä, jotka hallitsewat ruumiin elämää.

Ihminen ei tunne tätä ulkonaista maailmaa, ellei hän siihen tutustu aistillisen hawainnon kautta. Hänen täytyy käyttää silmänsä, korwansa ja sielun aistimet, tullakseen tuntemaan tätä maailmaa. Jos hän ilman kokemusta sepittelee itselleen käsitteitä maailmasta, piekssää hän tuulta ja tekee työmän työtä, sillä hän ei woi tällä tawaa saada todellista tietoa. Ja sama on hengen suhde henkiseen maailmaan. Tässäkin piirissä on kokemus tarpeen, sillä omasta itsestään henki ei woi saada tietoa henkisestä piiristä, eikä ihminen koskaan woi järkensä päätelmillä päästä Jumalaa tuntemaan. Todelliseen elämän yhdistykseen täytyy ihmisen tulla Jumalan kanssa, ennenkuin hän woi Jumalaa tuntea. Jumalan täytyy ilmoittaa itsensä ihmiselle

ja awata sydämmen silmät ja korwat, ennenkuin ihminen uskon kokemuksessa woi päästä Jumalan tuttawuuteen.

Ja ruumiin täytyy saada rawintonsa, jos ihminen tahtoo elää. Tätä rawintoa ei ole olemassa ruumiissa, waan ihmisen tulee toimittaa se muualta. Ilman ruumiin rawintoa kuolee ihminen. Samalla tapaa tarwitsee ihmisen henkikin rawintoa henkisestä piiristä, ja ihmishengen wasituinen rawinto on Jumalassa. Kristus on elämän leipä ja elämän juoma ihmiselle. Kun ihminen uskon kautta elää Kristuksessa, on hänellä iankaikkinen elämä, ja hän tuntee Jumalan ja oppii aina paremmin tuntemaan häntä. Omasta itsestään ei ihminen saa elämän rawintoa hengelleen.

Kyllä ihminen usein turwaa ajatuksensa woimaan, mutta ajatuksen suhde totuuteen on sama, kuin tahdon suhde siweyteen. Kukin ihminen, joka on ruwennut tunnon ääntä tarkkaamaan, tietää, kuinka kaukana hänen elämänsä on siitä siweydestä, jonka omatunto häneltä waatii. Ja yhtä kaukana on hänen ajatuksensakin totuuden tuntemisesta. Niinkuin ihmisen tahto on turmeltunut ja woimaton, samoin hänen ajatuksensakin. Niinkuin ihmisen tahto tarwitsee puhdistusta ja uudistusta, niin hänen ajatuksensakin.

Ihminen on luonnollisessa tilassaan siihen määrään wieraantunut Jumalasta, että hän wihaa Jumalaa. Kun Jumalan totuus puhtaampana lähenee maailman lasta, tulee tämä wiha ilmi. Kukapa olisi sitä odottanut, että ne, jotka Israelissa kiiwailiwat Jumalan puolesta, olisiwat ristiinnaulinneet elämän Herran. Sentähden on ihminen itsessään kadotuksen alainen, eikä hän woi Jumalan tykö tulla, mutta Jumala on armosta ilmoittanut itsensä, ja hän kutsuu ihmistä pimeydestä ihmeelliseen walkeuteensa. Kaikkialla ympäröipi Jumalan hywyys meitä, ja Jeesuksessa Kristuksessa on taiwaallinen Isä täydel-

liſesti ilmestynyt meille. Kun ihminen noudattaa Jumalan kutſumista ja ſeuraa Iſän wetämistä Pojan tykö, oppii hän Jumalaa tuntemaan. Jumala ſanoo: **„Minä olen iankaikkiſella rakkaudella ſinua rakastanut, ſentähden olen minä wetänyt ſinua puoleeni ſulasta armosta“** (Jer. 31: 3). Ainoastaan tämän Jumalan armon ja rakkauden kautta woi ihminen tulla tuntemaan Jumalaa.

3. Jumalan ilmestys.

Jumalan olento on rakkaus. Sentähden hoitaa Jumala isällisellä huolella koko luomakuntaa. Kotka, joka ilmassa liitelee, ja matonen, joka maassa matelee, owat Jumalan huomassa. Mutta ennen kaikkea hoitaa Jumala ihmistä, jonka hän kuwakseen loi. Eikä Jumala jättänyt ihmiskuntaa tietämättömyyteen olennostaan, waan hän ilmoitti itsensä monella tapaa ihmiselle. Raamattu sanoo: **„Jumala puhui muinoin usein ja monella muotoa isille profeettain kautta; näinä wiimeisinä päiwinä on hän meille puhunut Poikansa kautta, jonka hän on pannut kaiken perilliseksi; jonka kautta hän myös on tehnyt maailman“** (Hepr. 1: 1, 2). Kaikkialla ympäröipi Jumalan ilmestys ihmistä, ja Jumala on niin likellä meitä, että apostoli sanoo pakanoille: **„Jumalassa me elämme, liikumme ja olemme“** (Ap. tek. 17: 28). Jankaikkisella rakkaudella lähenee Jumala ihmistä.

Ja Jumala on edeltä määrännyt ihmisen **„Poikansa kuwan kaltaiseksi“** (Room. 8: 29). Apostoli Paawali sanoo, että **Jumala on tehnyt koko ihmisten sukukunnan yhdestä werestä kaiken maan piirin päälle asumaan, ja asettanut määrätyt ajat ja säätänyt heille heidän asumisensa rajat, että he Jumalaa etsisiwät“** (Ap. tek. 17: 26, 27). Sentähden liikkuu ihmisen olennossa sywä wetämys Jumalaan. Uskonnollinen wietti on

kaikkia muita wiettejä wäkewämpi, waikka ihminen, synnin petoksen lumoamana, useimmiten sitä polkee. Wuosituhansia on synnin turmelus waikuttanut, ja ihminen antautuu usein tieten tahtoen synnin orjaksi, mutta sitä wienoa ikäwää, joka hänen olentonsa sisimmässä wetää häntä ajallisuuden tyhjyydestä Jumalan tykö, ei hän woi kokonaan kuolettaa. Kun ihminen waan astuu hiljaisuuteen, kun maailman äänet waikenewat sydämmessä, silloin nousee olennon sisimmässä kaipaus sitä Isää, joka on elämän, rakkauden ja walkeuden lähde. Ihminen ei useinkaan kehityksensä alussa tiedä, mitä tämä ikäwä tarkoittaa, mutta kun hän on saawuttanut rauhan Jumalassa, silloin hän käsittää, mitä hänen olentonsa kaipasi. Sywä ja wäkewä on ihmisen olennossa se woima, joka wetää Jumalaa kohti.

Koska ihminen on luotu Jumalan kuwaksi, löytyy Jumalan ilmestystä ihmisen omassa olennossakin. Omassatunnossa toimii iankaikkinen sääntö, joka ehdottomasti welwottaa ihmisen ja korottaa hänet ajallisuuden yli. Ja omatunto waikuttaa ajatukseen ja tahtoon oikeuden ja totuuden wiettinä ja aistina, joiden toimi on Jumalasta ja jotka johdattawat Jumalaan.

Ihmisen ajatus ei ole sama kuin ihmisen järki, sillä ajatus on waan järjen yksityinen toimi, ja ihminen woi usein ajatella hywinkin järjettömästi. Eikä ihmisen järki ole sama kuin ihmiskunnan järki, sillä yksityisen ihmisen järki on monella tapaa rajoitettu. Eikä ihmiskunnan järki ole sama kuin henkinen maailma tahi taiwaan waltakunta, joka käsittää elämän ja totuuden täydellisyyden. Suuri on siis erotus ihmisen ajatuksen ja järjen wälillä. Wielä suurempi on erotus ihmisen järjen ja ihmiskunnan järjen wälillä. Mutta ääretön on erotus ihmiskunnan järjen ja henkisen maailman wälillä. Ei ole siis ihmisellä syytä ylpeillä taidostaan ja tiedostaan, sillä se, minkä ihminen tietää, on niinkuin hiekan hiukka sen rinnalla, mitä

hän ei tiedä, eikä ihminen woi järkensä toimessa erhetyksiä wälttää. Nöyränä tulee siis ihmisen pysyä täsäkin kohden.

Ihmisen järki ei ole riidassa kristinuskon kanssa, sillä järki kuuluu Jumalan kuwaan, mutta synnin wallan alla olewan ihmisen ajatus toimii järjettömästi. Ihmisen tahto on turmeltunut ja pahaan taipuwa. Sentähden toimii luonnollisen ihmisen tahto Jumalan tahtoa wastaan. Ihmisen tulee sentähden kääntyä ja syntyä uudesti. Jumalan lapsen tahto on Pyhän Hengen hallittawa, ja sentähden on se sopusoinnussa Jumalan tahdon kanssa. Samalla tapaa muuttuu ihmisen ajatuskin. Kun Jumalan Henki on päässyt ihmisen sydämmeen asumaan, silloin loppuu ajatuksen wastustus, sillä ihminen ajattelee niitä, jotka ylhäällä owat. Kun synnin walta ihmisessä sortuu, ja Jumalan armo rupeaa hallitsemaan häntä, silloin on ihmisen järki sowinnossa kristinuskon kanssa. Rauhaa ei woi ihmisellä olla, ennenkuin hänen järkensä on tähän sowintoon päässyt. Ihmisen ajatuksen tulee olla Jumalan palwelijana, ja niin tulee ihmisen tahdonkin. Silloin järki toimii järjellisesti. Kristinusko woittaa opetuslapsessa sen wastustuksen, mikä luonnollisen ihmisen ajatuksessa ja tahdossa on Jumalaan nähden. Se rauha, jonka Kristus antaa, on todellinen ja täydellinen.

Ihminen on Jumalan sukua. Jumalan kuwa on kyllä synnin kautta ihmisessä turmeltunut, mutta kadonnut se ei ole. Tämä Jumalan kuwa on Jumalan ilmestystä, ja siihen liittyy Jumalan pelastawa waikutus. Tykyttäwä sydän toimii ihmisen ruumiissa kahtiapäin. Se kokoaa weren ruumiista itsehensä ja laskee sen taas ruumiiseen liikkumaan. Weressä toimii sielu. Ja sielussa waikuttaa henki. Sydän yhdistää siis ihmisen ruumiillisen ja henkisen elämän.

Henkikin toimii kahtiapäin. Omassatunnossa se waikuttaa sisäänpäin; ajatuksessa ja tahdossa se toimii ulospäin. Omatunto on ihmisolennon ydin. Tämä waikuttaa Jumalan lakina, joka ei kysy ihmisen eikä ihmisten taipumusta tahi tahtoa, waan järkähtämättä se waatii tekemään hywää ja wälttämään pahaa, ja puolueettomasti lausuu se tuomionsa ihmisen töistä. Koko omantunnon toimi todistaa Jumalasta. Sen waatimus on ehdoton. Sen waikutus on taiwaallista luontoa. Totuuden wiettinä ja totuuden aistina waikuttaa omatunto ajatukseen ja waatii tätä totuutta etsimään ja totuutta noudattamaan. Sentähden saa ihminen omantunnon kautta sisällisen todistuksen totuudesta. Ja oikeuden wiettinä ja aistina waikuttaa omatunto tahtoon ja waatii tätä oikeutta tekemään ja noudattamaan. Niin sywä on tämä Jumalan ilmestyksen waikutus, että ihmisen täytyy tehdä wäkiwaltaa totuudelle, ennenkuin hän woi jumalattomuuteen antautua. Apostoli Paawali sanoo, että **„Jumalan wiha taiwaasta ilmestyy kaiken jumalattomuuden ja wäärydyden yli niissä ihmisissä, jotka painawat alas totuuden wäärydydessä“** (Room. 1: 18). Tuon totuuden alaspainamisen kautta pyytää tunnoton ihminen wapaantua Jumalan ilmestyksen waikutuksesta. Hän wääntää ja kääntää järjellään totuuden, woidakseen rauhassa elää turmeltuneen mielensä mukaan, mutta omantunnon ääni ei sittenkään kokonaan waikene, ja iankaikkisuudessa se kyllä puhewuoronsa saa. Kaswi kehittyy sen säännön mukaan, jonka Jumala sen siemeneen pani. Eläin kaswaa lajinsa kaltaiseksi. Ihmisen tulee noudattaa Jumalan ääntä omassatunnossa. Kun ajatus ja tahto toimiwat omantunnon waatimuksen mukaan, silloin ihminen säännöllisesti kehittyy. Tähän tarwitsee ihminen Jumalan armoa Jeesuksessa Kristuksessa.

Ja koko tämä luomakunta, jonka keskellä me elämme, on Jumalan ilmestystä. Jos näemme edesſämme teokſen, niin tiedämme warmaan, että joku on ſen tehnyt, ſillä tämä ei woi itſeſtänſä ſyntyä. Ja tämä laaja luomakunta, joſſa ihmeellinen järjeſtys astuu eteemme, todiſtaa eläwästä, wiiſaasta ja hywästä Luojasta. Apoſtoli ſanoo: **„Se, mikä taidetaan Jumalasta tuntea, on heille tiettäwä, ſillä Jumala on ſen heille ilmoittanut. Sillä hänen näkymätön olentonſa, hänen iankaikkinen woimanſa ja jumalalliſuutenſa, nähdään maailman luomiſesta, kun niitä hänen teoiſſaan tutkitaan, niin etteiwät he woi itſeänſä ſyyttömiksi ſanoa“** (Room. 1: 19, 20). Se ilma, jota hengitämme, on jotakin Jumalasta. Se walo, joka luontoa elwyttää, on Jumalasta lähtenyt. Se elämä, joka liikkuu ympärillämme, on Jumalan elämästä ſyntynyt. Ei ole tämä elämä Jumala itſe, ſillä Jumala on Luojana kaikkien yli, mutta Jumalan näkymätön olento on huomattawana luomiſen töiſſä, kun ihminen näitä tutkii. Kuolema kyllä kaluaa kaikki, mutta ſe ei kumminkaan woi elämää häwittää. Kaswi kuihtuu; eläin kuolee; ihmiſen ruumis kätketään hautaan; mutta uuſi elämä nouſee kuolon helmasta, ſillä Jumalan iankaikkinen woima kannattaa luomakunnan elämää. Apoſtoli Paawali ſanoo, **„ettei Jumala ole antanut itſeään olla ilman todiſtusta, kun hän on tehnyt hywää ja taiwaasta antanut meille ſateen ja hedelmälliſet ajat, täyttäen ſydämmemme rawinnolla ja ilolla“** (Ap. tek. 14: 17). Ei woi koko ihmiskunta yhtä ainoaa ruohoa maasta kaswattaa, mutta Jumala antaa joka wuoſi wiljan kaswaa ihmiſille rawinnokſi.

Jankaikkiſella rakkaudella Jumala hoitaa kaikki. Ja peljättäwiäkin waikutukſia tunkee luonnon piiriſtä ihmiſeen. Kun ukkonen jyriſee, kun maanjäriſtys uhkaa häwiöllä, kun rutto ſurmaa, kun tulwa tuottaa tuhoa, ſilloin ſaapi ihminen wai-

kutuksia siitä Jumalasta, joka tuomitsee pahan. Jumalan wiisautta, hywyyttä ja woimaa ilmoittaa tämä luomakunta, ja ihminen saapi sywiä waikutuksia siitä, kun hän Jumalan töitä ajattelee ja tutkii.

Maailman lapsen mieli on kääntynyt pois Jumalasta, sentähden on luonnon suuri kirja hänelle suljettu. Mutta kun ihminen kääntyy maailmasta Jumalan tykö, silloin rupeaa hän katselemaan **„taiwaan lintuja“**, kuinka **„taiwaallinen Isä ruokkii heitä“**, ja **„kukkasia kedolla, kuinka he kaswawat“**, ja kuinka **„Jumala waatettaa pellon ruohon“** (Matt. 6: 26, 28, 30). Hän huomaa, kuinka kedon kukkanenkin kiittää Jumalaa, ja kuinka luomakunta huokaa turmeluksen orjuudessa ja ikäwöipi wapautusta. Luonnonkin piirissä palwelee Jumalan lapsi Jumalaa.

Jumalan ilmestys astuu myös eteemme ihmiskunnan historian alalla. Kaikkialla näemme täällä Jumalan johdatusta. Hän antoi kullekin kansalle oman maan ja tehtäwän. Hän kaswatti kansaa hywyydellä ja kurilla. Waaran päiwänä antoi hän sille ihmeellisen apunsa. Jokainen kansa woi kehityksensä waiheissa tuntea Jumalan suuria töitä. Jankaikkisen elämän lähteelle tahtoo Jumala johdattaa kaikki kansat. Se kansa, joka Jumalan teitä kulkee ja luottaa Jumalaan, on turwassa. Sitä ei ihmiswoima woita.

Ja jokainen ihminen, jonka mieli on Jumalaan kääntynyt, huomaa omassa elämässään Jumalan ilmestystä. Jumalan woima oli hädän aikana häntä tukemassa. Odottamatta waikutti Jumala ratkaisewat käänteet hänen elämässään. Rakkaudella Jumala kuritti, ja armossa hän aina auttoi. Jumalan töitä kiittää hurskas elämänsä waiheissa.

Wielä selwempänä astuu Jumalan ilmestys eteemme pyhässä Raamatussa. Wanhan liiton ilmestyksessä puhuiwat Jumalan ihmiset Pyhän Hengen waikutuksesta, ja uudessa

testamentissa kirjoittawat ewankelistat ja apostolit mitä Jumalan Henki heille ilmoitti. Meillä on Raamatussa Jumalan sana.

Mutta selwimpänä esiintyy Jumalan ilmestys Jeesuksessa Kristuksessa, joka täydellisesti ilmoittaa Jumalan olennon.

Ihminen on ruumiin puolesta heimoa luonnon kanssa; hengen puolesta on hän heimoa henkisen maailman kanssa; ja Jumalankin kanssa on hän heimoa, sillä hän on Jumalan kuwaksi luotu. Sentähden waikuttaa Jumalan ilmestys sywästi ja kaikinpuolisesti ihmiseen, jos waan ihmisen sydän on awoimena sille, ja tämä ilmestys johdattaa aina uskollisen opetuslapsen eläwään yhdistykseen Jumalan kanssa. Wanhan liiton hurskas sanoi: **„Niinkuin peura himoitsee tuoretta wettä, niin himoitsee minun sieluni sinua, Jumala. Minun sieluni janoo Jumalaa, sitä eläwää Jumalaa“** (Ps. 42: 2, 3); **„Jumala, sinä olet minun Jumalani! Warhain minä sinua etsin; minun sieluni janoo sinua, minun lihani halaa sinua karkeassa ja kuiwassa maassa, joka wedetön on“** (Ps. 63: 2); **„minun ruumiini ja sieluni iloitsewat eläwässä Jumalassa“** (Ps. 84: 3). Koko ihminen etsii tässä Jumalaa, ja Jumalan ilmestys antaa isoowan koko olennolle tyydytyksen.

4. Pyhä Raamattu.

Meillä on kirja, jota nimitetään kirjaksi waſituiſessa mieleſsä, „Piplia“, ja joka arwonſa ja olentonſa puolesta eroaa kaikista muista kirjoista. Wanhan liiton kirjat ſanotaan uudessa testamentissa „kirjoitukſeksi“, „pyhiksi kirjoiksi“, ja kun uuden testamentin kirjat liitettiin näihin, nimitettiin aikaiſin Raamattu kokonaiſuudeſſaan „Pipliaksi“, joka kreikkalainen ſana tietää „kirjakäärö“, „kirjat“, „Raamattu“. Ei löydy toista kirjaa, joka oliſi niin ſuuresta arwosta ihmiskunnalle, kuin Raamattu, eikä mikään kirja ole niin ſywästi waikuttanut kanſojen kehityksſeen, kuin tämä. Meillä on Raamatusſa Jumalan ſana waſituiſessa mieleſsä.

Ihmiskunta ei woi päästä totuuden tuntoon ilman erityistä ilmeſtyſtä. Uskonnollinen tieto on pakanakunnaſsa kaikin puolin turmeltunut. Yleiſen ilmeſtyksſen totuudet owat täällä haihtuneet tahi wäärennetyt, ja ſiweellinen tila on kokonaan rappiolle joutunut. Wiiſaimpainkin täytyy tunnuſtaa tietämättömyyttään, ja epäilyksſen kuiluun waipui ihminen täällä. Ihmiswiiſaus ei woi tyydyttää ihmiſen henkeä; mutta Jumala piti armoſsa huolen ihmiskunnaſta, ja antoi ſille Raamatusſa puhtaan ja täydelliſen tiedon ſiitä elämän totuudeſta, joka woi ihmiſtä auttaa ja pelaſtaa.

„Ei ole yksikään ennuſtus ſyntynyt ihmiſen tahdon kautta, waan pyhät Jumalan ihmiſet owat puhuneet Pyhän Hengen

waikutukſesta" (2 Piet. 1: 21). Raamattu on Pyhän Hengen tekemä, ja ainoastaan Pyhä Henki woi opettaa ihmistä Raamattua käſittämään ja uskomaan. Ihmisjärjen tuomioistuimen eteen ei tämä pyhä kirja ole aſetettawa, ſillä luonnollinen ihminen ei ſitä käſitä. Mutta Pyhä Henki antaa taiwaalliſen todiſtukſenſa ſen ihmiſen ſydämmeen, joka käy Jumalan koulua, ja tämä todiſtus ſynnyttää eläwän uskon. **„Kaikkinainen kirjoitus on Jumalan antama ja tarpeellinen opikſi, nuhteekſi, ojennukſekſi ja kaswatukſekſi wanhurskaudeſſa että Jumalan ihminen oliſi täydellinen, kaikkiin hywiin töihin ſowelias"** (2 Tim. 3: 16, 17). Kriſtus eli wanhan liiton ſanaſſa, ja ſiihen hän perusti oppinſa ja työnſä. Hän ſanoo: **„Kaikki, mitä minusta on kirjoitettu Mooſeksen laiſſa ja profeetoiſſa ja pſalmeiſſa on täytettäwä"** (Luukk. 24: 44). Ja wanhaan teſtamenttiin perustawat apoſtolitkin oppinſa. Paawali ſanoo: **„En ole mitään muuta ſanonut, kuin minkä profeetat ja Mooſes ſanowat tapahtuwakſi"** (Ap. tek. 26: 22). Wanhaſſa teſtamentiſſa eſiintyy jo uuſi liitto ennustukſen kuwaamana, ja uuſi rakennetaan wanhan perustukſelle. Sentähden ſanoo Kriſtus: **„Älkää luulko, että minä tulin lakia ja profeetoita päästämään; en tullut päästämään, waan täyttämään"** (Matt. 5: 17). Raamattu on kokonaiſuudeſſaan Jumalan eläwä ſana uskowalle.

Uskottawaiſuuteenſa nähden Raamattu ei ole aſetettawa muiden kirjojen rinnalle. Kriſtus panee todiſtuswoiman ainoastaan Iſän waikutukſeen. Hän ſanoo: **„Jos minä todiſtan itſeſtäni, ei ole todiſtukſeni totta". „Iſä, joka on minut lähettänyt, on todiſtanut minusta"** (Joh. 5: 31, 37). Ja apoſtoli Paawali ſanoo: **„Jos me tahi enkeli taiwaasta ſaarnaiſi teille toiſin ewankeliumia, kuin me olemme teille ſaarnanneet, olkoon hän kirottu"** (Gal. 1: 8). Ei ſiis enkelin nimi, eikä

apostolin nimi ole hyödyksi, jos oppi on riidassa sen ewankeliumin kanssa, joka on waikuttanut Jumalan Hengen woimassa. Milloin Paawali puhuu niistä todistuksista, jotka woiswat antaa inhimillistä uskottawaisuutta hänen opetukselleen, sanoo hän puhuwansa tyhmyydessä. Historialliset tutkimukset ja tieteelliset todistukset Raamatun synnystä ja Raamatun kirjojen luotettawaisuudesta woiwat ainoastaan synnyttää historiallista uskoa. Jumalallinen usko ei ole ainoastaan mielipide tahi wakuutus, joka perustuisi järjen päätelmiin tahi historiallisiin todistuksiin, waan tämä usko on Jumalan synnyttämää. Raamattu waikuttaa tämän uskon oman Henkensä ja woimansa kautta. Kristuksen aikalaiset kuuliwat Herran puhuwan, ja he näkiwät hänen työnsä, mutta useammat näistä eiwät kuitenkaan uskoneet häneen. He eiwät uskoneet sitä, että Jeesus puhui Jumalan sanaa ja teki Jumalan töitä. Siihen historialliseen wakuutukseen, mikä Kristuksen aikalaisilla oli Jeesuksen sanoihin ja töihin nähden, woiwat tieteellinen tutkinto ja historialliset todistukset Raamatun kirjoittajista ja kirjoista saattaa, ja tällä tieteellisellä työllä on suuri arwonsa, mutta jumalallinen usko ei synny tällä tapaa, sillä tähän uskoon tarwitaan korkeampia woimia. Joka näki apostolin kirjoittawan epistolansa, oli kyllä siitä wakuutettu, että apostoli oli tämän kirjoittanut, mutta hän ei wielä siltä uskonut, että apostoli kirjoitti Jumalan sanaa. Ja ihminen woi olla historiallisesti wakuutettu siitä, että Raamattu on Jumalan sanaa, ja hän woi tätä wakuutustaan muille esittää, mutta häneltä woi kuitenkin puuttua jumalallista uskoa. Jumalan sanan täytyy päästä omalla woimallaan ja Hengellään waikuttamaan tätä uskoa ihmisen sydämmessä. Jumalan Henki synnyttää totuuden woimalla jumalallisen uskon, ja kun ihminen on saanut tämän uskon, silloin on hänellä Jumalan sanaa, eikä hän enää ole riippuwa

ihmisten arwosteluista. Hengen walaiſemalle ſilmälle poistuu wähitellen ne waikeudet, jotka tällä alalla eſiintywät. Tätä jumalallista uskoa terottawat Raamattu ja tunnustuskirjamme, ja tätä ihminen tarwitſee autuaaksi tullakſeen.

Raamattu ei tahdo ainoastaan kertoa, mitä Jumala on puhunut ja tehnyt, waan Raamatun ſana on Henki ja elämä. Sana on hengen elin ja wälin. Wälittömässä ſuhteessa eſiintyy ſana puheena, mutta jos puhuteltawa ei ole läsnä, on kirjoitettu ſana tarpeen. Jumala loi ſanallaan taiwaan ja maan; hän pitää kaikki woimassa ſanallaan; ja hän luo ſanallaan uudet taiwaat ja uuden maan. Raamattu ei ainoastaan eſitä meille, mitä Jumala on tehnyt ja mitä Kristus on opettanut, waan ſe on taiwaallinen henkijärjeſtelmä, joka iankaikkiſen elämän ſiemenenä tahtoo päästä itämään ja kaswamaan ihmiſen ſydämmeſſä ja ihmiskunnaſſa; ſe tahtoo Henkenſä woimalla uudiſtaa ihmiskunnan ja koko maailman; ja kun Raamatun ſana on tämän tehnyt, on ſe wiimeiſenä päiwänä tuomitſewa ne, jotka eiwät ole ſitä omakſeen ottaneet. Kaikki Raamatun opit ja ne tapahtumat, jotka ſiinä eſitetään, kuuluwat yhteen elimiſtöön, waikka ne astuwat eſille ilmeſtyksen eri asteilla.

Jumalan ilmeſtyksen täytyi warjella oppinſa ja hiſtorianſa kirjoitetuſſa ſanaſſa, ſillä ſe ei oliſi woinut muulla tapaa ſäilyä iankaikkiſen elämän elimiſtönä, waan ſe oliſi hajaantunut katkonaiſiin kappaleiſiin, ja nämätkin oliſiwat erhetyksen ja walheen waikutusten kautta turmeltuneet. Maallinen totuus haihtuu aikojen kuluesſa, waikka ſe on ihmiſen mielen mukainen; mutta Jumalan totuutta ei luonnollinen ihminen kärſi, waan hän pyytää ſitä wäärentää. Jumala piti ſentähden huolen ilmeſtyksen kirjottamiſesta. Jumala joko ſuoraan käski palwelijanſa panemaan kirjaan puhumat ſananſa, taikka aſetti hän heidät ſiihen aſemaan, että heidän täytyi ſiſälliſestä pakoitukſesta kirjoittaa

ne ſanat, jotka Jumala heille puhui. Raamatun lopuſſa ſanoo Jumala wielä Johannekſelle: **„Kirjoita, ſillä nämä ſanat owat warmat ja totiſet“** (Ilm. 21: 5). Kirjoittajat eiwät itſe tunteneet Jumalan tarkoituksen laajuutta ja korkeutta, waan he toimiwat Jumalan wäliminä. Meillä on ſiis Raamatuſſa Jumalan toimesta kirjoitettu Jumalan ſana.

Eikä Jumala pitänyt huolta ainoaſtaan ſiitä, että hänen ſananſa kirjoitettiin, waan ſiitäkin, että tämä ſana tuli puhtaana Raamattuun. Herran apoſtolit opettiwat Jumalan ſanaa alkuſeurakunnalle, ja tämä omaſi kriſtilliſen ilmeſtyksen Hengen ja woiman. Sentähden kykeni tämä ſeurakunta tutkimaan ja päättämään, mikä ſana oli puhdasta ja mikä wäärää. Ja tähän tutkimustyöhön welwoitti Jumalan ſana tätä ſeurakuntaa. Apoſtoli Johannes ſanoo: **„Rakkaani, älkää uskoko jokaiſta henkeä, waan koetelkaa henget, jos he Jumalaſta owat, ſillä monta wäärää profeettaa on tullut maailmaan“** (1 Joh. 4: 1); **„teillä on woide Pyhältä, ja te tiedätte kaikki“** (1 Joh. 2: 20); **„niinkuin ſe woide teitä kaikiſta opettaa, niin on ſe toſi eikä walhe“** (1 Joh. 2: 27). Ja apoſtoli Paawali ſanoo: **„Koetelkaa kaikki, ja pitäkää ſe, mikä hywä on“** (1 Teſſ. 5: 21). Alkuſeurakunta oli ſiis kykenewä ja welwoitettu tutkimaan, mitä oli epäkriſtillistä ja wäärää niiſſä opeiſſa ja kirjoiſſa, jotka ſiihen aikaan liikkuiwat kriſtikunnaſſa, ja ſe käytti uskolliſesti tätä tutkintotyötä, niin että uſea kirja, jota ſilloin apoſtolein tekemänä lewitettiin, tuli hyljätyksi, ja wastaa pitkälliſen ja tarkan tutkinnon jälkeen pääſiwät muutamat kirjat täyteen arwoonſa. Uuden liiton kirjakokous ei ſiis ole ſattumuksen eikä ulkonaiſen uskotuswallan kautta pääſſyt arwoonſa, waan kriſtilliſen alkuſeurakunnan tarkan henkiſen tutkinnon kautta. Tämän ſeurakunnan todiſtus ei ole ainoaſtaan kuolleen muiſtotiedon arwoinen, waan ſe on ſen ſeurakunnan kokemus ja

todistus, joka on liikinnä kristinuskon synnyinaikaa. Tätä todistusta ei woi yksityisen kristityn mielipide kumota, sillä Raamattu on kirjoitettu koko Kristuksen seurakunnalle, eikä yksityinen woi arwostella muuta, kuin minkä hän kokemuksen kautta tuntee. Niitä osia Raamatusta, jotka jäämät yksityisen kristityn kokemuksen ulkopuolelle, on tämä kykenemätön arwostelemaan, sillä häneltä puuttuu sisällistä henkitodistusta näihin nähden. Kristuksen seurakunta, jolla on pitkä kehitys edessään, tarwitsee koko Raamatun.

Ihmeellinen on pyhä Raamattu. Yksi Henki puhuu kaikissa Raamatun kirjoissa, ja samat perusajatukset esiintywät kaikissa, waikka kirjoittajien luku on seitsemättäkymmentä, ja waikka se aika, jonka kuluessa Raamatun kirjat owat ilmestyneet, on paljon toista wuosituhatta. Raamatun kirjoittajat eläwät erilaisissa oloissa, ja he puhuwat eri kieltäkin, mutta kumminkin soweltuwat kaikki Raamatun kirjat niin toisiinsa, että Raamattu on niinkuin yhden tekemä. Niin on Raamatun perusluonne eroittamassa sitä kaikista muista kirjoista, että taitawa tuntee Raamatun lauseen sen omituisesta hengestä. Mitä tarkemmin tätä yhteyttä tarkkaamme, sitä ihmeellisemmäksi se tulee. Raamattu alkaa maailman luomisella, ja se päättyy uusien taiwasten ja uuden maan syntymisellä, ja sen eri kirjat liittywät elimellisesti toisiinsa. Luonto on yksi elimistö, mutta siinä on paljon, jota emme wielä woi sowittaa yhteen, waikka tutkinto tällä alalla jo on ollut wuosituhansia toimimassa. Raamatussakin täytyy olla paljon käsittämätöntä meille, mutta waikeudet katoawat sen mukaan kuin opimme sitä paremmin käsittämään. Ei ole missään muualla kirjallisuuden alalla sitä yhteyttä ja sointua, kuin Raamatussa on. Tieteiden alalla on kaikkialla erimielisyyttä ja riitaa, ja järkeisopinkin järjestelmät eiwät sowi keskenään perusteissa, eiwätkä päätelmissä.

Maailman siwistyksen keskellä seisoo tämä pyhä kirja ja puhuu omantunnon wakawaa kieltä. Suoraan se tuo ilmi maailman synnit ja paheet, ja kaikkialla liikkuu siinä taiwaallinen henki. Kowasti se nuhtelee ihmistä, mutta korkealle se myös häntä korottaa. Jumalan rakkaus astuu täällä kirkkaimmassa walossaan meidän eteemme, mutta hänen wihansakin pahaa wastaan ilmenee täällä selwemmin kuin muualla. Taiwaallisessa korkeudessa ja yksinkertaisuudessa liikkuu Raamatun puhe, niin että alhaisinkin woi sitä ymmärtää. Täältä saapi ihminen täyden tiedon siitä, kuinka hän woi saawuttaa rauhan Jumalan kanssa.

Raamattu antaa kaiken kunnian Jumalalle, ja se ottaa kaiken kerskauksen ihmiseltä. Jumalan armo ja laupeus on kaiken hywän lähde, mutta ihminen on uppiniskainen ja kowakorwainen. Raamattu paljasti synnin kurjuuden Israelissa. Se toi ilmi suurimpain sankarein rikokset ja nuhteli ruhtinoita, pappeja, kirjanoppineita ja kansaa. Wiha syttyi sentähden ilmi tuleen näitä Jumalan todistajia wastaan, ja Jumalan profeettoja wainottiin ja murhattiin. Mutta kuitenkin tuli Raamattu kansan pyhäksi kirjaksi. Samassa suhteessa on Raamattu wieläkin maailmaan. Raamattu wastustaa maailmaa, ja maailma wastustaa sitä. Epäusko ja järkeisusko owat pyytäneet tehdä Raamatun uskottawaisuutta horjuwaksi, mutta lujemmaksi on waan näiden hyökkäysten kautta Raamatun asema tullut. Kristinusko saarnaa ristiinnaulittua Kristusta, joka on **„Juutalaisille paheunukseksi ja Kreikkalaisille hullunudeksi“** (1 Kor. 1: 23), ja tämä oppi walloittaa maailman.

Raamattu antaa todistuksen totuudestaan ihmisen olennon sisimmässä, kun se pääsee tänne waikuttamaan. — Ja Israelin kansa on eläwänä todistuksena Raamatun totuudesta. Tämän kansan käy aiwan Raamatun todistusten mukaan.

Milloin kansa oli uskollinen Jumalalle, silloin käwi sen hywin, eiwätkä mahtawimmatkaan kansat woineet sitä woittaa, mutta kun se luopui Jumalasta, joutui se orjuuteen. — Ja samalla tapaa on kristillinen seurakunta uudessa liitossa todistuksena Raamatun totuudesta. Uusi liitto ei tahdo rakentaa ulkonaista Jumalan waltakuntaa, waan se on sisällisesti tätä walmistamassa. Tämä liitto perustuu armoon, ja Jumala waikuttaa täällä Hengessä. Minne ewankeliumi tulee, siellä se rakentaa eläwän seurakunnan, jonka jäsenet owat yhdistetyt yhdessä Hengessä, ja he uudistuwat Kristuksen kuwaan. — Ja kristikunnan kehityksessä on Raamattu asettanut itselleen todistuksen totuudestaan. Milloin kristikunta on ollut uskollinen Raamatulle, silloin on sen henkinen elämä ollut woimallista ja raitista; mutta kun kristikunta wieraantui Raamatun sanasta, syntyi aina suuria erhetyksiä ja epäkohtia. Paawi nousi hallitsemaan; puhdasuskoisuus pystytti kaawojaan; uskonnollinen piittaamattomuus pääsi wallan päälle. Kristinusko on muuttanut koko maailman tilan. Raamattu on Jumalan Hengen tekemä. Se on maailmaa korkeampi, ja se hallitsee kaikki.

5. Raamatun oikea käyttäminen.

Herra kannattaa kaikki woimansa sanalla, ja Jumala luo sanallaan uudet taiwaat ja uuden maan. Sentähden tahtoo Jumalan sana päästä ihmisten sydämmeen ja tuoda tänne iankaikkisen elämän. Ja wiimeisenä päiwänä on tämä sana tuomitsewa niitä, jotka eiwät sitä omakseen ottaneet.

Tämä Jumalan sana on meille annettu. Se on meitä lähellä. Se tulee meidän koteihimme; sitä opetetaan kouluissamme; sitä saarnataan kirkoissamme. Mutta tämä elämän sana ei woi kaikissa waikuttaa sitä, mitä se tahtoo, sillä kaikki eiwät sitä oikein käytä.

Monenlaisessa tarkoituksessa ja mielessä woi ihminen Raamattua lukea. Tieteilijä tutkii sitä tärkeänä historiallisena lähteenä; kielentutkija tarkastaa sitä kielelliseltä kannalta; runoilija ihailee sitä runollista kauneutta, mikä useassa Raamatun kirjassa esiintyy; tietowiisas tutkistelee Raamatun maailmankäsitystä. Hyötyä woi tämmöisestäkin tutkimisesta olla, mutta Raamatun henkeä ja olentoa ei ihminen tällä tapaa opi tuntemaan. Lukeepa usea Raamattua siinä tarkoituksessa, että hän woisi sen oppia kumota. Ja niitäkin on, jotka Raamattua käyttäwät sitä warten, että he woisiwat kerskailla raamatullisista tiedoistaan. Raamattu on uskonnon kirja, ja sitä on uskonnollisessa tarkoituksessa käytettäwä.

Joka tahtoo jotakin ammattia maailmassa oppia, hänen täytyy oppilaaksi ruweta. Joka tahtoo jotakuta tiedettä oppia, hänen täytyy koulua käydä ja tutustua asiaan, ennenkuin hän woi sitä oikein tuntea ja arwostella. Ja tieteen alalla waaditaan oppilaalta luottamusta, kunnes hän pääsee asiaan kotiintumaan. Kristinuskonkin alalla täytyy ihmisen tulla oppilaaksi, jos hän tahtoo oppia sitä tuntemaan. Kristus sanoo apostoleille, kun hän lähettää heidät saarnaamaan: „**Menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi**“ (Matt. 28: 19). Apostoleilla oli siis tärkeimpänä tehtäwänään tehdä opetuslapsia Herralle. Ja wielä tänä päiwänä on se ihmisen ensimmäinen welwollisuus, että hän rupeaa Kristuksen opetuslapseksi. Ihmisen tulee oppilaana tutkia ja kätkeä Jumalan sanaa, jos hän tahtoo oppia sitä tuntemaan. Ja luottamusta waatii kristinuskokin oppilaaltaan, mutta epäwapaata luottamusta se ei tahdo, sillä se hoitaa huolella wapauden ituakin. Kristinusko on ihmistä warten, ja ihminen on kristinuskoa warten. Sentähden waikuttaa kristinusko niin sywästi ihmisen olentoon, milloin tämä aukenee sille. Taiwaallisella henki-elimistöllään lähenee se ihmisen sydäntä ja panee tätä liikkeelle. Jumala pani iankaikkisuuden ihmisen olentoon, ja Jumalan sana tarjoo iankaikkista elämää ihmiselle. Uudistawalla woimalla tunkee Raamatun sana ihmisen olentoon, ja sen siweellinen waikutus herättää ihmisessä luottamusta. Niin pitkälle kuin tämä waikutus ulottuu, waatii Jumalan sana luottamusta. Tämä waatimus on oikeutettu, ja se pitää wapauden arwossa. Ilman luottamusta ei woi maallinenkaan kaswattaja mitään syfywää aikaansaada.

Jumalan sanalla ei ole sitä ulkonaista wiehätystä, mikä ihmissanalla usein on, mutta sillä on Jumalan Hengen woima. Yksinkertainen on kaswin siemenkin, mutta siinä on elämän

woima, joka muodostaa kaswin. Niin esiintyy Jumalan sanakin taiwaallisessa yksinkertaisuudessa, mutta se sisältää taiwaan waltakunnan Hengen ja woiman, ja se on kristinuskon ilmestymisestä asti waikuttanut, mitä ei mikään muu uskonto, ei mikään tiede, ei koko ihmiskunta ole woinut saada aikaan. Jumalan sana antaa ihmisen hengelle sen totuuden, jota tämä isoo; se tyydyttää sen ikäwän, joka asuu ihmisen olennossa; se waikuttaa Jumalan tunnon, joka woittaa epäuskon ja taikauskon; se antaa wiisauden, joka on yksinkertainen pahassa, mutta mielewä hywässä; se synnyttää siweyden, joka on Jumalan rakkauden kannattamana; ja se waikuttaa rauhan, jota ei maailma tunne. Tällä sanalla woitti kristikunta alkuaikanaan mahtawimman maailmanwallan ja pakanakunnan henkisen wastustuksen. Kun ihminen oppilaana awaa sydämmensä Jumalan sanalle, antaa tämä hänelle taiwaallisia waikutuksia, jotka synnyttäwät sywää luottamusta.

Oppilaan tulee siis luottaa Jumalan sanaan, ja hänen tulee olla tarkka ja kärsiwällinen kuulija. Joka ei tarkasti kuuntele, ei hän oikein opi. Mutta ihminen ei woi kuunnella kristinuskon totuutta luonnollisella korwalla, waan sisällisen ihmisen tulee tarkastaa, mitä Jumala sanassaan puhuu. Synti erotti ihmisen Jumalasta ja hajotti hänen olentonsa, niin että luonnollinen ihminen nyt elää ulkonaisena ihmisenä. Omatunto on sortotilassa; ajatus liikkuu kaikkialla maailmassa, ja tahto on halujen ja himojen ajeltawana. Pirstaleissa on tämmöisen ihmisen olento. Tässä tilassa ei ihminen woi oikein Jumalan sanaa kuulla.

Kun Jumala sanallaan kutsuu, täytyy ihmisen mennä itsehensä ja kuunnella, mitä Jumalalla on hänelle omassatunnossa sanottawaa. Maailman hälinässä ja lihallisen mielen lewottomissa pyrinnöissä ei kukaan woi tarkempaan kuunnella

Jumalan puhetta. Hiljaisuus on ihmiselle tarpeen. Ja omassatunnossa on ihmisolennon ydin. Tähän Jumala antaa todistuksensa. Omaantuntoon täytyy oppilaan mielen kääntyä, ja tämän kanssa tulee sen pysyä yhteydessä. Omatunto on soinnussa Jumalan sanan kanssa, mutta sana ei pääse sywemmältä waikuttamaan omaantuntoon, ellei ihminen tarkkaa omantunnon todistusta. Sentähden Kristus usein otti kansasta erilleen sen, jonka hän tahtoi parantaa. Omantunnon pyhään piiriin tulee siis sen kotiintua, joka Jumalan koulua käy.

Ajatuksen tulee tutkia Jumalan sanaa ja yhdistyä omantunnon toimen kanssa, niin että se omistaa ne totuudet, jotka omatunto pyytää painaa ihmisen mieleen. Ellei ajatus liity Jumalan todistamaan totuuteen, waan liehuu lewotonna sinne tänne maailmassa, on Jumalan sanan kuuleminen ihmiselle mahdoton. Jumalan sanan tarkkaaminen, kätkeminen ja omistaminen on ajatuksen tärkein tehtäwä. Raamatun taiwaallisessa henkijärjestelmässä on totuus sillä tapaa toiseen yhdistetty, että ihminen, kun hän oikein omistaa yhden totuuden, saapi siemeninä muutkin. Oppilaan sydämmessä liittyy totuus totuuteen, ja kristinuskon korkea maailmankäsitys muodostuu yhä selwemmäksi hänelle. Apostoli sanoo: „**Meillä on wahwempana profeetallinen sana, ja te teette hywin, että siitä waarin otatte niin kuin kynttilästä, joka pimeässä walistaa, siksi kun päiwä walkenee ja kointähti koittaa teidän sydämmissänne**“ (2 Piet. 1: 19).

Mutta oppilas ei ole wielä totuuden kuulemisella tehtäwäänsä suorittanut, waan hänen tulee myös tahdollaan liittyä totuuteen ja elämässä toteuttaa tämä; ja tähän täytyy hänen pytää armoa ja woimaa Jumalalta. Tämän tahdon toimen kautta antautuu ihminen totuudelle, ja hän pääsee täten sitä omistamaan. Tätä warten täytyy tahdon irtaantua pahasta

ja antautua Jumalalle. Totuuteen kiintynyt tahto yhdistää ja jännittää ihmishengen kaikki woimat omistamaan Jumalan sanan. Tällä tapaa pääsee ihminen kristinuskon totuuden piiriin. Kun ajatus ja tahto liittywät omaantuntoon ja toimiwat sen kanssa, silloin syntyy sisällinen ihminen. Tämä tapahtuu parannuksessa. Tullakseen Jumalan sanan oikeaksi oppilaaksi, tulee ihmisen sentähden kääntyä ja tehdä parannus; ja uskolla tulee hänen omistaa Jumalan sana. Oppilaan tulee siis luottaa Jumalan sanaan, niin pitkältä kuin tämä pääsee hänessä waikuttamaan; hänen tulee hengen hiljaisuudessa tarkkaan kuunnella, mitä Jumala sanansa kautta omassatunnossa puhuu; hänen tulee ajatuksellaan tutkia Jumalan sanaa, kiinnittää mielensä siihen totuuteen, jonka Jumala asettaa hänen eteensä, ja omistaa tämä totuus; ja tahdollaan tulee hänen antautua Jumalan sanan totuudelle ja toteuttaa se elämässään, pyytäen tähän apua ylhäältä. Jokaisella kehitysasteella astuu tämä waatimus luottamukseen, tarkkaamiseen ja kuuliaisuuteen oppilaan eteen. Ellei hän tähän taiwu, jääpi hän kristinuskon elämänpiirin ulkopuolelle.

Jumala tahtoo sanallaan puhdistaa ja uudistaa ihmisen; sentähden tulee ihmisen käyttää Jumalan sanaa tätä tarkoitusta warten. Ihminen on luonnostaan wäärässä suhteessa Jumalaan, ja tämän tuo Jumalan sana ilmi. Synnin kautta on ihminen kokonaan turmeltunut, ja hänen tulee tuntea turmeluksensa, ennenkuin hän woi autetuksi tulla. Jumalan sana ei rupea wanhaa waatetta paikkaamaan, waan se paljastaa ihmisen syntisyyden ja waatii häntä parannukseen ja uudistukseen. Oppilaan täytyy sentähden kieltää itsensä ja jättää turmeltunut mielensä uhriksi totuudelle. Jumalan sanaa tulee ihmisen siis ennen kaikkea käyttää oman itsensä parantamiseksi ja pyhittämiseksi. Joka luulee olewansa luonnollisessa tilassaan Ju-

malalle kelwollinen, niin että Jumalan ſanan waan tuliſi rakentaa wanhan ihmiſen perustukſelle uutta, hän on itſekkääſeen mieleen kiintynyt, eikä hän woi Jumalan ſanaa käſittää. Kaikesta omastaan täytyy ihmiſen kuolla, ſillä Jumala tahtoo ſananſa ja Henkenſä kautta luoda uuden olemukſen.

Jumala on luonut ihmiſen työtä tekemään. Raamattu ſanoo: **„Ellei joku tahdo työtä tehdä, älköön hän syökö"** (2 Teſſ. 3: 10). Ja tämä ſääntö wallitſee hengenkin alalla. Ihmiſen tulee tehdä hengen työtä Jumalan ſanaſſakin. **„Tutkikaa Raamatuita"**, ſanoo Herra (Joh. 5: 39). Työttömälle Jumala ei ilmoita taiwaan waltakunnan ſalaiſuukſia. Jumala on korkein henki, ja Raamattu on taiwaalliſen elämän järjeſtelmä. Sentähden tulee koko ihmiſen lähteä Jumalan ſanaa tutkimaan. Ihmishengen tulee lähestyä Jumalaa Henkenä. Woi uſein olla ihmiſelle wiehättäwää, tunteillaan liikkua Jumalan ſanan ſuloiſiſſa lupauksiſſa; woi monelle olla mieluiſta, ajatukſellaan muodoſtella Raamatun korkeaa maailmankäſitystä; mutta waikeampi on ihmiſen ſydämmellään tehdä työtä Raamatuſſa, ſillä täſſä työſſä toimii ſiſällinen ihminen, ja koko ihminen liikkuu Jumalan ſanaſſa. Sydämmen työtä tahtoo Jumala.

Usko on ſydämmen aſia. Jumala waikuttaa ſananſa kautta uskon ihmiſeſſä, ja uskon kautta ihminen omiſtaa ja kätkee Jumalan ſanan. Eläwäſſä uskoſſa yhdiſtyy Jumalan ſana ihmiſen olennon kanſſa. Totuuden aiſtiin ja wiettiin tulee Hengen todiſtukſia ja taiwaallista woimaa. Oikeuden aiſtiin ja wiettiin tulee waloa Jumalalta. **„Kriſtukſen ewankeliumi on Jumalan woima autuudekſi jokaiſelle uskowalle"** (Room. 1: 16). Tämä woima tulee uskon kautta ihmiſen olentoon.

Jumalan ſana on ſyntynyt Pyhän Hengen waikutukſeſta, ja ainoaſtaan Pyhä Henki woi kirkaſtaa Jumalan ſanan

ihmiſelle. Sentähden tulee ihmiſen aina lukea Jumalan ſanaa rukouksella. Hänen tulee pyytää Jumalalta walistusta, ſillä hän ei woi Raamattua käſittää oman järkenſä woimilla. Jumalan ſana tulee ihmiſelle Jumalan ſanaksi ſen kautta, että Jumalan Henki kirkastaa tämän ſanan ihmiſen ſydämmeſſä.

Jumala elää ja waikuttaa ſanaſſaan. Sentähden tulee ihmiſen Raamatuſſa etſiä eläwää Jumalaa. Jumala lähestyy ihmistä pyhäſſä ſanaſſaan, ja ihminen lähestyy Jumalaa, kun hän oikein käyttää Jumalan ſanaa. Raamattu ſanoo: **„Lähestykää Jumalaa, niin hän lähestyy teitä“** (Jaak. 4: 8). Kristuksen opetuslapſen ſydämmeen tunkeutuu Jumalan ſanaſta elämän ja totuuden waikutuksia, joiden kautta hän aina paremmin oppii tuntemaan Jumalaa, ja Henkenſä kautta tulee Kristus ſamaſſa aſumaan opetuslapſenſa ſydämmeen, kun tämä on walmiſtunut Helluntaita wiettämään, ja Kristuksen kanſſa tulee Iſä opetuslapſen tykö. Silloin on ihminen ylhäältä ſyntynyt, ja hän on uuſi luomus Jeeſuksessa Kristuksessa. Nyt on Jumalan ſana uskon kautta waikuttanut uuden elämän ihmiſeſſä. Raamattu ſanoo: **„Ottakaa ſiweydellä wastaan teihin istutettu ſana, joka woi teidän ſielunne pelastaa“** (Jaak. 1: 21); **„te olette ſyntyneet uudesti, ei katoowaiſesta, waan katoomattomasta ſiemenestä, eläwästä Jumalan ſanasta, joka pyſyy iankaikkiſesti“** (1 Piet. 1: 23). Kun tämä Jumalan ſana on uskon kautta yhdiſtynyt ihmiſen olennon kanſſa, ſilloin elää ihminenkin iankaikkiſesti.

6. Usko, alku-uskonto ja pakanauskonnot.

Usko syntyy sydämmessä, niinkuin epäusko lähtee säännöttömästä sydämmen toimesta. Ja usko on Jumalan lahja. Ihminen ei woi sitä antaa itselleen, eikä muille, mutta Jumala wetää ihmisen puoleensa, opettaa häntä ja antaa hänelle, mitä uskoon tarwitaan. Ainoastaan Jumalan waikutus tekee uskon mahdolliseksi, ja tämä waikutus tunkee omaantuntoon. Apostoli käskee Timoteusta pitämään **„uskon ja hywän omantunnon"** (1 Tim. 1: 19).

Tähän Jumalan waikutukseen on ihmisen puolelta tarpeen tunnollinen järkitoimi: kuuleminen ja oppiminen. Kristus sanoo: **„Jokainen, joka on Isältä kuullut ja oppinut, tulee minun tyköni"** (Joh. 6: 45). Ihmisen tulee ajatuksellaan tarkata Jumalan puhetta, ja tahdollaan tulee hänen pyytää sitä omistaa ja käyttää. Tämän kuulemisen ja oppimisen kautta syntyy se elämän tieto, joka on uskon perustus.

Uskossa yhdistywät siis Jumalan waikutus ja ihmisen omatoimisuus. Sana „usko" tietääkin alkukielellä sekä „uskallusta" että „todistusta", niinkuin sana „uskoa" tietää sekä „luottaa" että „kehottaa". Latinankin kielessä tietää sana „usko" sekä „luottamusta" että „todistusta".

Raamattu sanoo uskosta yleiseen, että se on **„toiwomain todellinen olemus ja näkymättömäin asiain ojennus"** (Hepr. 11: 1). Se taiwaallinen hywä, jota ihmisen olento kaipaa, on

uskossa tullut ihmisen henkiseksi omaisuudeksi, ja sen kautta on eläwä uskallus syntynyt. Ihmisolennon toiwomat owat se alusta ja perustus, jolla henki liikkuu. Uskossa owat siis taiwaallinen hywä ja ihmisen luottamus yhdistyneet. Maallinen tawara·ei ole uskon esineenä, waan iankaikkinen hywä. Alhaisimmallakin asteella on uskolla jonkunlaista kokemusta siitä elämästä, joka on maailmaa korkeampi, ja jotakin on oikea usko omistanut tästä elämästä. Jumalan waikutuksen kautta astuu siis taiwaallinen hywä ihmisen hengen eteen ja pyytää siihen tunkeutua, ja ihminen asettaa tämän hywän olentonsa perustukseksi ja luottaa siihen.

Mutta usko on myös **„näkymättömäin asiain ojennus"**. Niinkuin „toiwomat", kohoawat „näkymättömät asiatkin" yli ajallisuuden, waikka nämä sisällisesti waikuttawat ihmiseen. Pyhänä, wakawana totuutena kurittawat ja ojentawat nämä näkymättömät asiat uskowaa. Uskossa korottaa siis iankaikkinen hywä toiwomana ihmisen hengen yli maailman, mutta pyhänä lakina ojentaa ja kaswattaa taiwaan waltakunnan sääntö näkymättömänä woimana uskowaa.

Usko ei siis ole kokoelma uskonnollisia aatteita, tahi opinsääntöjä, eikä usko ole ainoastaan luottamusta, sillä tämä on waan yksi tärkeä kohta uskossa, waan taiwaallinen hywä, joka korottaa uskowan yli tämän näkywäisen maailman, ja ylimaailmallinen sääntö, jonka alle hän alistuu, owat todella olemassa uskossa. Ihminen on sielun aistinten kautta yhteydessä tämän maailman kanssa, ja uskossa on hän hengen aistinten kautta yhteydessä taiwaan waltakunnan kanssa. Hengen silmä on täällä näkemässä, hengen korwa kuulemassa ja hengen aisti kokemassa. Henkinen maailma ei ole uskossa waan jotakin ulkopuolista ihmiselle, waan se on sisällisenä olemassa ihmisessä, korottamassa ja taiwuttamassa häntä, sillä ihminen on

luotu Jumalan kuwaksi, ja hänessä on henkisyys, jonka kautta hän woi yhdistyä näkymättömän maailman kanssa.

Ihmisyydän on semmoinen, että se kaipaa korottawaa ja nöyryyttäwää waikutusta. Ellei taiwaallinen woima sitä korota, sortuu se ja joutuu epätoiwoon. Ellei ylimaailmallinen sääntö sitä ojenna, paisuu se ja ylpistyy. Sentähden onkin uskossa aina taiwaallinen hywä korottamassa ja ylimaailmallinen sääntö ojentamassa.

Niin kauan kuin ihminen pysyy ihmisenä on hänessä aina perusaisti ja peruswietti, joka wetää häntä iankaikkisuutta kohti, ja se ei päästä häntä piittaamattomaksi uskonnon alalla. Aina on ihmisessä joku pelko iankaikkisuuteen nähden, ja jollei hän uskonnon totuuteen suostu, täytyy hänen wastustaa sitä, ja hän joutuu silloin epäuskon määrättäwäksi. Tämä maailma astuu epäuskossa Jumalan waltakunnan sijalle, ja ihminen polkee sitä taiwaallista sääntöä, joka toimii hänen omassa olennossaan. Epäuskoon liittyy taikausko, sillä kun ei todellinen Jumalan waltakunta saa ihmistä määrätä, pääsewät epätodelliset kuwitelmat häntä hallitsemaan. Taikausko otaksuu sitä olewaksi, mikä ei todella olekaan olemassa. Jumalan waltakunnalle wieraantunut järki on riidassa yleisen ja erityisen ilmestyksen kanssa, sillä se ei käsitä Jumalan todistuksia; mutta parannuksessa järjen toimi muuttuu.

Jumalan yleisen ilmestyksen kautta syntyi ihmiskunnan lapsuuden aikana alku-uskonto, josta pakanauskonnot owat lähteneet. Ihmiskunta ei ollut aluksi hajonnut, ja esi-isät opettiwat kauan nousewaa polwea. Kun nämä eliwät yhdeksän sadan wuoden paikoilla, kertoiwat he usealle sukupolwelle Jumalan puheita ja töitä, joita he oliwat kuulleet ja nähneet. Luonnon ilmestyspiiri, jota ei synnin walta wielä ollut niin sywästi turmellut, waikutti ihmeelliselläwoimalla ihmisen olentoon, sillä

luonnon ſuuri kirja oli juuri Luojan kädestä lähtenyt, ja ſe ilmoitti Jumalan wiiſautta, hywyyttä ja woimaa. Ja ihmiſen olennoſſa oli kaipaus ja ikäwöiminen Jumalaa ſelwempi ja wäkewämpi, kun ei ſynti wielä ollut ſitä niin ſuuressa määräſſä heikentänyt, kuin ſe pahan kaswaesſa ſittemmin teki. Tämän kautta pääſi alkutieto Jumalasta ja alku-uskonto kehittymään, ennenkuin kanſakunnat hajaantuiwat. Baabelin tornirakennukſen häwittyä leweni tämä alku-uskonto ympäri maailmaa. Alukſi ſäilyi muiſtotieto ſelwempänä, ja jumalanpalwelus oli puhtaampi, mutta ſynnin kaswaesſa turmeltuiwat myös uskonnot yhä enemmin. Sentähden eſiintyy uskonnollinen totuus pakanakunnan uskonnoiſſa ſitä puhtaampana, mitä kauemmaksi muinaiſuuteen pääſemme ſitä tuntemaan.

Jumala ilmoittaa luonnon piiriſſä ennen kaikkea hywyyttään, jonka kautta hän kehottaa ihmiſtä kiitolliſuudella kääntymään hänen tykönſä. Taiwas, maa ja meri waikuttawat yhdeſſä ihmiskunnan hywäkſi, ja täſſä waikutukſeſſa eſiintyy wakawa ſäännölliſyys, joka wuoſi wuodelta uuſiintuu. Kun nämä moninaiſet lahjat ſoweltuwat ihmiſen tarpeiſiin, tunkee waikutus aiſtilliſen kummaſtelemiſen läpi ſydämmeen ja herättää, milloin ihminen tätä tarkkaa, tietoiſuuden hywäntekijäſtä, johon ſydän kiitolliſuudella liittyy.

Tämän waikutukſen rinnalla, joka täyttää ihmiſſydämmen ilolla, kulkee toinen, joka peljättää ihmiſtä ja herättää hänesſä tietoiſuuden korkeimman olennon wihaſta. Turmelewiſſa, kauhua ſynnyttäwiſſä luonnon ilmeiſſä tunkee waikutus läpi aiſtilliſen hämmäſtyksen ja herättää omantunnon, jonka tuomitſewa toimi todiſtaa ihmiſen ſyylliſyydeſtä. Tämän luonnon waikutukſen kautta perustetaan pelwon ja kunnioitukſen ſuhde korkeimpaan olentoon. Näiden waikutusten kautta ſyntyy uskonnollinen toimi, waikka järki, milloin ſynnin yliwalta ſitä

hämmentää, muodostaa näitä waikutuksia monijumalaiseen suuntaan, kuten pakanakunnassa on tapahtunut.

Samalla tapaa esiintyy Jumalan ilmestys ihmiskunnan historiassa ja yksityisen ihmisen elämässä. Sama luonto, samat tunteet ja taipumukset, samat wietit ja perusyrinnöt ihmiskunnassa johdattawat ajattelewaa yhteen Luojaan. Ja ihmiskunnan ja yksilön elämää hallitsee kaikkiwaltias olento. Kansoilla on isänmaansa ja kukoistusaikansa. Milloin siweellinen tila joutuu rappiolle, tulee heikkous ja masentuminen. Wähäinen kansa nousee suuria kansanryhmiä hallitsemaan, milloin Jumalan käsi tämän korottaa. Mahtawinkin waltio hajoaa, kun sen aika on tullut. Niin nousee yksityinen ihminen waikuttawaan asemaan, kun Jumala hänet korottaa, ja hänen waikutuksensa loppuu, milloin Jumala niin säätää. Maan wiljawuuskin riippuu kansan siweellisestä ja uskonnollisesta tilasta. Kansan maan rajoja ei woi wäkewinkään walta muuttaa, ellei Jumala sitä salli. Paljon mieliwaltaa woi esiintyä kansan ja yksityisen ihmisen elämässä, mutta wapauden piirillä on wakawat rajansa, joiden yli ei kukaan woi astua. Luonnon alalla täytyy ihmisen käyttää Luojan sääntöjä, jos hän tahtoo saada hywää aikaan. Waltion alalla täytyy ruhtinasten ja waltiomiesten käyttää niitä Jumalan sääntöjä, jotka toimiwat heidän ympärillään, jos he tahtowat menestystä waikutukselleen. Suuret, ratkaisewat tapaukset tulewat aina ilman ihmisten tahtoa ja tarkoitusta. Uskonnollinen wietti kehottaa ihmisen ajatusta käsittämään tätä woimaa, joka määrää kaikki, ja jonka eteen kaikkein lopulta täytyy nöyrtyä.

Kaikkialta tunkee hywyyden, woiman ja wiisauden waikutuksia ihmiseen, ja jos hän oikein tarkkaa näitä, täytyy hänen käsittää tämä korkein olento Hengeksi, joka tietoisesti toimii. Mutta jollei ihminen tarkkaa näitä ilmestyksen waikutuksia ja

muodosta niitä tiedoksi, katoawat ne, eikä niistä uskonnollista elämää synny. Ulkopuolella Jumalaa ei ole mitään hywyyttä, wiisautta eikä woimaa, waan mitä luonnossa ja historiassa on hywää, wiisasta ja wäkewää, se on jumalallista olentoa, mutta Jumala on Henkenä korkeampi tätä maailmaa ja hallitsee kaikki. Jumalan näkymätön olento, hänen iankaikkinen woimansa ja jumalallisuutensa ilmestyy luomakunnassa, mutta Jumala itse asuu walkeudessa, johon ei kukaan woi tulla.

Tämä Jumalan ilmestys waikuttaa sywästi ihmisen olentoon, sillä se on Jumalan kuwaa. Jumalan laki toimii ihmisen omassatunnossa, ja tämä kehottaa ajatusta ja tahtoa toimimaan uskonnollisen suuntaan. Ja Jumala ilmestyi itse ihmiskunnan esi-isille. — Tällä tapaa waikutti Jumala moninaisen ilmestyksen kautta ihmiskunnan alkuaikoina uskoa ja uskonnollista elämää niissä, jotka ottiwat waarin hänen ilmestyksestään. Ja meidän eteemme astuu jo tähän aikaan oikea ja wäärä uskonnollinen kehitys.

Oikea usko on aina kehityksen alainen, sillä ihminen omistaa waan wähitellen taiwaan waltakunnan elämää, ja wäräkin usko kaswaa määräänsä kohti. Kun Jumalan waikutuksia kaikkialla astuu ihmisen eteen, on wääräsäkin uskossa joitakuita totuuden aineksia, mutta wäärät perusteet turmelewat tässä uskon ja häwittäwät wähitellen totuuden jätteet. Samoin woi oikeassa uskossa olla wääriä aineksia, mutta oikeat perusteet antawat tälle arwonsa, ja nämä perusteet poistawat wähitellen epäkohdat. Kun oikea usko on kehityksen alainen, täytyy monenlaisia eroituksia esiintyä uskowain kesken, mutta yhteisenä on kaikilla sama taiwaallinen hywä, joka korottaa uskowan, ja sama ylimaailmallinen sääntö, joka ojentaa häntä, ja järki tarkkaa Jumalan totuutta, omistaa ja käyttää sitä. Samat perusteet waikuttawat tässä, ja tällä uskolla on sama sisältö.

Mutta wäärä kehitys alkaa, milloin taiwaallinen hywä ei ole ihmistä korottamassa, waan maailmallinen asia, ja milloin ylimaailmallista sääntöä ei ole ohjaamassa häntä. Maailmallisuus on wäärän uskon sisältönä, waikka sille annetaan ylimaailmallinen muoto. Ja järki ei ole tällä kannalla omistawa ja käyttäwä, waan se on luowinaan totuutta omasta itsestään. Wäärät perusteet turmelewat tässä kokonaan uskon.

Raamattu sanoo: **„Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on Jumalan sanalla luotu, niin ettei se, minkä me näemme, ole näkywästä syntynyt“** (Hepr. 11: 3). Kun ihminen näkee ympärillään näkywäisen maailman, kysyy järki: Mistä tämä maailma on syntynyt? Ja usko huomaa, että maailma on saanut alkunsa Jumalan sanasta eli woimawaikutuksesta. Ne woimat, jotka maailmassa liikkuwat, eiwät ole maailmaa luoneet, waan Jumalan sana. Mutta epäusko sanoo maailman syntyneen niistä woimista, jotka tässä maailmanpiirissä toimiwat. Nämä eri perusteet erottawat kokonaan uskon ja epäuskon jo alusta asti, ja ne synnyttäwät kaksi erilaista maailmankäsitystä. Usko tietää, että ne woimat, jotka maailmassa waikuttawat, owat jumalallista olentoa, mutta kun uskossa on taiwaallinen hywä ja ylimaailmallinen sääntö, on uskowa tietoinen siitä, että Jumala itse on korotettu yli maailman ja erotettu siitä.

Koska uskowa tietää, että Jumala on luonut kaikki, tunnustaa hän, että kaikki, mitä hänellä on, on Jumalan lahjaa. Sentähden hän kieltää itsensä, antaa omastaan antajalle ja uhraa. **„Aabel uhrasi Jumalalle“** (Hepr. 11: 4). Melkein kaikissa pakanauskonnoissa esiintyy uhreja ja rukousta.

„Uskon kautta otettiin Eenok pois, ettei hän kuolemaa nähnyt“ (Hepr. 11: 5). **„Eenok eli jumalisesti, eikä enää ollut, sillä Jumala otti hänet pois“** (1 Moos. 5: 24). Kuolematto-

muuden tieto ja toiwo syntyy jo tähän aikaan uskowassa. Niinkuin maailman alku riippuu Jumalasta, niin sen loppukin, ja kuolema ei ole täsſä irtaantuminen elämästä, waan se on siirtyminen toiseen elämään. Uskowa tietää, että Jumalan siunaus ja woima, joita hän uskossa nauttii, eiwät kuolemassa tyhjään raukea. Pakanauskonnoissa on jonkunlainen tietoisuus sielun elämästä kuoleman jälkeen.

Enok saarnaa tulewaa tuomiota (Juud. 14: 15). Täällä jo katsoo usko loppua.

Ja Nooa uskoo Jumalan sanan tulewasta wedenpaisumisesta ja on kuuliainen Jumalan käskylle. Hän walmisti arkin perheensä pelastukseksi ja **„tuli uskon wanhurskauden periliſeksi“** (Hepr. 11: 7).

Tähän tapaan esittää Raamattu uskon kehityksen. Walmiina oppina ei usko esiintynyt, waan useassa ihmispolwessa kehittyi uskonnollinen tieto, jonka kautta alku-uskonto muodostui, ja josta monenlaisia jätteitä wielä on pakanauskonnoissa. Mutta tämä kehitys taukosi, kun synnin walta kaswoi.

Koska omatunto ja järki owat elimelliſesti yhdistetyt, on Jumalan ilmestyksen waikutus järkeen sywä, mutta ihmiſessä asuwa synti wastustaa tätä waikutusta. Synnin laki waikuttaa sortaen tahi kiihottaen ajatukseen ja tahtoon. Niin astuu kaksi sääntöä ihmiſen eteen. Jumalan laki wetää häntä ylöspäin, mutta synnin laki alaspäin. Sentähden woi ihminen jäädä waikuttamattomaksi Jumalan waikutukseen nähden. Ja epäusko, joka ei ole mitään alkuperäistä ihmiſessä, syntyy siten, että sydän on hidas ja laiska tarkkaamaan ja omistamaan Jumalan waikutuksia. Epäusko ei aluksi kiellä totuutta, waan se polkee rakkauden totuuteen. Kun ei ihminen warjele rakkautta totuuteen, niin ei Jumalan sana pääse uskossa yhdistymään kuulijan kanssa. Kun ei ihminen usko, ei omista eikä käytä

Jumalan waikutusta, tylsistyy hänen mielensä, ja sydän kowenee ja paatuu. Alukſi ihminen ei tahdo uskoa, mutta synti lumoaa ja pettää wähitellen häntä, niin ettei hän lopulta taida uskoa.

Tällä tapaa syntyy wäärä usko, taikausko ja epäusko. Jotakin täytyy ihmiſen uskoa, ſillä uskominen on ihmiſelle yhtä wälttämätöntä kuin ajatteleminen. Ellei ihminen usko Jumalan waltakuntaa olewakſi, uskoo hän taikauskoiſena olemattomia ihmismielen kuwitelmia. Kun järki joutuu pois oikeuden ja totuuden aſemasta, pääſee walheen ja wäärryyden peruste walloille, ja tämä wie ihmiſen edemmäkſi, kuin hän alukſi tahtoikaan. Uskon ylimaailmalliſen koroituksen ja nöyrtymiſen ſijaan astuu epäuskoſſa turha ylpiſtyminen ja epäwapaa alentuminen. Kun ei järki omiſta taiwaallista todiſtusta, tyhjenee ſe ja kadottaa alkuperäiſen oloaineenſa ja woimanſa ja hakee ſiſältöä itſelleen maailmalliſen elämän pinnalta. Järki ei tällä kannalla tunne Jumalan ilmeſtyſtä ihmiſen omaſſa olennoſſa, ſentähden ſe ei woi tuntea Jumalan ilmeſtyſtä muualla. Itſekkäät aatewirrat alhaalta walloittawat ihmiſen mielen, ja näille hän antaa jumalalliſen arwon. Järki työntää työään tahi wäärentää Jumalan waikutukſet, ſillä ne häiritſewät wäärää aſemaa. Ylimaailman ſiſältö katoaa järjeltä, ja tahto orjiſtuu warjoon ja walheeſeen.

Enſimmäiſellä asteella järki ei ſiis huomaa Jumalan todiſtusta, ja ſentähden ſe pimenee. Toiſella asteella kowenee ſydän, eikä järki enää kykene omiſtamaan Jumalan todiſtusta. Ihminen muuttaa Jumalan totuuden walheekſi. Katoowien olentojen kuwaukſiſſa palweliwat pakanat enſimmäiſellä asteella Jumalaa, mutta toiſella asteella tuliwat nämä kuwaukſet Jumalan arwoiſikſi, ja pakanakunta palweli ſilloin luomakuntaa

Jumalana. Ja kun ei ihminen lopulta huoli Jumalasta, antaa Jumala hänet kelwottomaan mieleen.

Seuroja ja yhdistyksiä muodosti epäusko waan siihen määrään, kuin se säilytti jonkunlaista uskonnollista muotoa. Uskon alalla esiintyy historia, joka kulkee kautta koko sen kehityksen, mutta epäuskon uskonto hajaantuu moninaisiin, sekawiin muodostuksiin. Uskon ja epäuskon wälillä on aina tarkka eroitus. Uskon alalla hallitsee kuuliaisuus, epäuskon alalla mieliwalta. Uskowan järki on omistawa ja oppiwa, mutta epäuskon alalla toimii järki itsekkäästi ja sepittelee itse totuutta. Kuuliaisuus on epäuskon alalla orjuutta, mieliwalta on wapautta, itsekäs ajatustoimi nerolliſuutta.

Pakanakunnassa esiintyy monenlaisia jätteitä alku-uskonnosta, mutta uskon totuudet owat himmeät ja katkonaiset, ja perusteellista wastakkaisuutta epäuskoon ja taikauskoon ei synny tällä alalla. Se wastustus, joka järkeisopin alalta täällä nousi kansan uskontoa wastaan, oli useimmiten epäuskon waikuttamaa. Helleniläisessä uskonnossa wallitsi aistillisen kauneuden käsite, ja siweellinen turmio kätkettiin wiehättäwään muotoon. Roomassa wallitsi hyödyn peruste uskonnonkin alalla, ja ihmistoimen ansio astui etupäähän. Wasituinen synti oli täällä, niinkuin Hellaassakin, tuntematon asia. Itämailla esiintyy tietoisuus hywän ja pahan eroitukſesta, mutta paha on täällä aineelliſuuteen kiinnitetty, niin ettei ihminen woi sitä siweelliſesti wastustaa. Yksityisissä wiisaissa esiintyy pakanakunnan alalla joitakuita siweelliſiä totuuksia ja uskon säteitä, mutta epäjumalanpalwelukſesta eiwät jaloimmatkaan woi wapaantua, ja jonkunlaista kokonaisuutta uskonnolliſessa tiedossa he eiwät saa toimeen. Ennustuksen ja odotuksen aineksia on joitakuita, mutta pimeys peittää pakanakansat, ja synnin walta heidät sortaa.

7. Jumalan ilmestystoimi (Innoitus).

Yleinen ilmestys muodostui ihmiskunnan tilan mukaiseksi. Jankaikkinen hywä tahtoi tässä korottaa ihmisen yli tämän maailman, ja taiwaallinen sääntö waikutti kurittawalla ja ojentawalla woimalla, mutta tämä ilmestys esitti sisältönsä alkeisessa muodossa, ja ihmisen olisi tullut uskon elämässä kehittää tämä selwiksi käsitteiksi, kokonaiseksi opiksi ja mielialaksi. Mutta synnin tähden taukosi ja katkeentui uskonnollinen kehitys, ja epäusko nousi historialliseksi wallaksi ihmiskunnassa. Kun usko oli joutunut sortotilaan, ja epäusko ja taikausko oliwat kehittäneet käsityksensä järjestelmiksi, täytyi erityisen ilmestyksen esitellä totuutensa walmiina oppina ja pelastushistoriana, jossa Jumalan totuus ja kaswatus ja uskon elämä astuwat ihmisen eteen. Muulla tapaa ei ihmiskunta ollut autettawissa. Sentähden antoi Jumala erityisessä ilmestyksessä uudet waikutuselimet, joihin hän pani sywemmän sisällön ja woiman. Omatunto ei tässä yksinään wälitä Jumalan todistuksia, waan omantunnon waikutus keskittyy **innoitukseen**, jonka kautta Jumala antaa ihmiselle sananssa walmiina oppina. Yleinen ilmestys toimii taiwaallisena woimana koko luonnon ja historian alalla, mutta erityisessä ilmestyksessä keskittyy tämä waikutus **ihmeessä** erityiseen paikallisuuteen ja erityiseen aikaan, ja täältä se lewenee yli ihmiskunnan. Ja **ennustuksessa** keskittyy Jumalan todistus erityisessä ilmestyksessä historian alalla.

Näiden wälinten kautta waikuttaa erityinen ilmestys korkeamman kehityksen.

Jumalan sana ei ole asetettawa ihmissanan rinnalle, sillä se on saanut alkunsa Jumalan erityisen ilmestystoimen kautta. Raamattu ei ole syntynyt sillä tapaa, että nerokkaat, muita lahjakkaammat henkilöt olisiwat kirjoittaneet, minkä he elämänsä kokemuksen tahi yleisen ilmestyksen kautta oliwat oppineet, waan Jumala on itse antanut sanansa palwelijoilleen. Raamatun kirjaa kirjottaessa innoitettu sentähden ei toiminut samalla tapaa, kuin muuta kirjallista teosta walmistaessa.

Jumalan ilmestys astuu aina niin selwänä innoitetun tietämykseen, että tämä tarkkaan erottaa Jumalan puheen omista ajatuksistaan. Sentähden on innoitetun muu toimi oleellisesti erotettu Jumalan ilmestystoimesta, ja hän tietää tarkkaan, milloin Jumalan Henki on ilmoittanut hänelle jotakin, milloin ei. Kun Paawali rukoili Herraa, ett'ei saatanan enkeli häntä rusikoitsisi, wastasi Herra hänelle: **„Tyydy minun armooni, sillä minun woimani tulee täydelliseksi heikkoudessa"** (2 Kor. 12: 9). Kun Daawid kysyi Jumalalta, antaisiwatko Kegilan asukkaat hänet Saulin käsiin, wastasi Jumala: **„He antawat"** (2 Sam. 23: 12). Kun Daawid aikoi rakentaa Jumalalle huoneen, kehotti Naatan kuningasta tätä tekemään, mutta yöllä tuli Naatanille Herran sana, joka kielsi kuningasta aijettaan täyttämästä. Ja kun Paawali antaa säännöksiä awioasioista, erottaa hän selwään Herran käskyn omasta neuwostaan. Hän sanoo: **„Naineille käskee, en minä, waan Herra"; „muille sanon minä, eikä Herra"** (1 Kor. 7: 10, 12). Tällä tapaa esiintyy aina Jumalan sana selwästi erotettuna innoitetun omasta ajatuksesta. Ihminen ei woi tätä sanaa synnyttää omalla miettimisellään tahi toimellaan.

Ja niin wakawa on tämä Jumalan puhe, että innoitettu on sisällisesti pakotettu sitä ilmituomaan. Kuoleman waarassa ennusti Jeremias kuninkaalleen, että tämä annettaisiin Baabelin kuninkaan käsiin. Ja Paawali sanoo, että hän on pakotettu ewankeliumia saarnaamaan.

Mutta Jumalan ilmestys ei rajoittunut ainoastaan siihen hetkeen, jona profeetta tahi apostoli kirjoitti, waan Jumala antoi muulloinkin ilmestyksiä, jotka aikanaan, joko Jumalan käskystä tahi sisällisestä pakoituksesta, kirjoitettiin Jumalan sanana tulewille sukupolwille.

Jumala antoi luomisessa ihmiselle eläwän henkäyksen ja teki hänet eläwäksi sieluksi, jonka tulee muodostua Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Ihmisen kehityksen tulee siis liikkua siitä tilasta, jossa hän on eläwä sielu, siihen tilaan, jossa hän on yksi henki Kristuksen kanssa. Kristuksen Henki waikuttaa kaikkialla, walmistaen uusia taiwaita ja uutta maata ja uutta ihmiskuntaa. Ihmisen sielu perustuu Jumalan Henkeen ja on sisimmässä yhteydessä sen kanssa. Ainoastaan sen kautta elää ihmisen sielu, että sillä on jotakin Jumalan Hengestä, ja uusi syntyminen tapahtuu siten, että Kristuksen Henki Jumalan sanan kautta tulee uskowan sydämmeen ja yhdistyy tämän sielun kanssa. Jumalan Henki ei siis ole mikään wieras woima ihmisen sielulle, waan sen alkuperäinen peruste, joka sitä kannattaa.

Ja ihmisen sielussa on kaksi woimaa; toinen on kääntynyt tähän maailmaan ja on ruumiillisten aistinten kautta yhteydessä sen kanssa; toinen on kääntynyt ylöspäin ja ikäwöipi eläwää Jumalaa. Wanhan liiton hurskas sanoo: **„Minun sieluni janoo Jumalaa, eläwää Jumalaa“** (Ps. 42: 3). Jumalan Henki woi waikuttaa kumpaiseenkin. Hän joko waikuttaa sielun keskukseen ja sielun kautta ihmisen henkeen, taikka waikuttaa Jumalan Henki sielun kautta ihmisen ruumiilliseen piiriin.

Kun Jumalan Henki innoitukſessa tulee ihmiſen ſieluun, wapautetaan ſielun Jumalaan kääntynyt woima ſiitä ſortotilasta, johon aistilliſuuden walta ſitä painaa, ja ſielun henkinen woima astuu hallitſemaan. Henki pääſee tämän kautta oikeaan aſemaanſa ja hallitſee ſydämmestä ſielun elämää. Sielu on innoitukſeſſa Hengen eläwänä elimenä, eikä ainoastaan koneelliſena wälimenä; ſentähden ilmeſtyksen Henki ei ſorra ſielun omituiſuutta, waan elwyttää ſitä. Tämä omituiſuus on Jumalan luomaa, ja tätä katſoo Jumala, kun hän walitſee erityiſiä henkilöitä ilmeſtyksen wälittäjiksi. Mutta lihalliſen itſekkyyden woima ſortuu, kun henki pääſee innoitetuſſa alkuperäiſeen aſemaanſa, ja aistilliſuuden wastawaikutus lakkaa, ſillä henki hallitſee. Innoitukſeſſa antoi Jumala ſananſa palwelijoilleen, ja näiden tuli ilmeſtyksen wälittäjinä ilmoittaa ſe muille. Mutta nyt on Jumalan waſituinen ilmeſtystoimi päättynyt, ja meillä on Raamatuſſa Jumalan pyhä ſana. Sentähden emme woi tähän aikaan innoitetun ſiſällistä hawaintoa tarkemmin ſelittää, mutta Raamatuſta tunnemme innoitukſen olentoa.

Jumalan Henki puhuu innoitukſen kautta ihmiſeſſä, ja ihminen puhuu Jumalan Hengeſſä. Sentähden uuden teſtamentin kirjoittajat eiwät ole kirjaimen orjia, waan he owat Hengen palwelijoita, jotka wapaaſti käyttäwät wanhan liiton ennuſtukſia. Milloin he näitä eſittäwät, poiſtawat he niiſtä ajalliſen ja paikalliſen rajoitukſen ja ſowittawat niitä uuden liiton aikaan, taikka eſittelewät he näiden perustukſella uuſia totuukſia, jotka ajatukſen puolesta owat niiſſä kätketyt. Sywemmäſſä mieleſſä ja uuſiſſa ſuhteiſſa eſiintyy täten ſama perustotuus. Erityiſen ſielun omituiſuutenſa tähden puhuu ſentähden Pietari toiſin, toiſin puhuu Johannes, toiſin Paawali, mutta kaikki puhuwat yhtä Jumalan ſanaa. Herran apoſtolit woiwat toimia Hengen wapaudeſſa, kun he käyttäwät wanhan

liiton ennustuksia, sillä he owat Jumalan ilmestyksen wälittäjiä.

Jumala antaa ilmestyksensä ihmiselle eri tawalla. Innoituksen alhaisimmalla asteella katkeentuu innoitetun tietoinen toimi, ja henkinen yhteys ulkonaisen maailman kanssa loppuu. Ihmisen henki kohoaa yli tämän maailman ja näkee tahi kuulee horroksissa Jumalan ilmestystä, taikka puhuu Jumala unessa innoitetulle. Pietari joutui horroksiin ja näki taiwaan awoimeksi (Ap. tek. 10: 10). Kun Paawali rukoili Jerusalemin templissä, tuli hän horroksiin, ja Kristus sanoi hänelle: **„Rienna ja lähde kiirunsti Jerusalemista“** (Ap. tek. 22: 18). Herran enkeli ilmestyi Joosefille unessa ja käski hänen ottaa Maria waimokseen (Matt. 1: 20). Innoitettu, joka horrostilassa saa ilmestyksen Jumalalta, ei ymmärrä, mitä Henki puhuu, ennenkuin hän saa selityksen siihen. Ihminen on kyllä tässä tilassa Hengen hallittawana, mutta hän tarwitsee erityistä opetusta Jumalalta, ja hänen täytyy aina tietoisena ollen ajatella ja omistaa, minkä hän kuuli tai näki. Korneliuksen työnä Kesareassa sai Pietari selwän selityksen sille näylle, jonka hän oli saanut Joppessa. Kun Daniel oli nähnyt näyn, olisi hän mielellään käsittänyt sen, ja hän kuuli **„Ulain keskellä ihmisen äänen, joka huusi ja sanoi: Gabriel, selitä hänelle tämä näky, että hän sen ymmärtäisi“** (Dan. 8: 16). Paawali korotettiin kolmanteen taiwaaseen, ja hän kuuli sanomattomia sanoja, joita ei ihminen woi puhua, eikä hän tietänyt, oliko hän silloin ruumiissa tahi ulkona ruumiista (2 Kor. 12: 2—4). Innoitettu on tässä tilassa erotettu tawallisista toimista, ja hänen sielunsa on kokonaan omaawassa asemassa. Sentähden hän paastoo, wäsyy, joutuu tainnoksiin ja tarwitsee opetusta. Niin waltawa on usein Hengen waikutus, että se wie ruumiinkin mukanaan. Henki wei Filippuksen Atsotiin

(Ap. tek. 8: 40). Ja Kristukſenkin wei Henki korpeen. Ilmeſtyksen toiſella asteella antaa Jumala ſananſa walweella olewalle. Innoitettu ſaapi ilmeſtyksen joko ulkonaiſen hawainnon tai puheen kautta taikka ſiſälliſen henkiſen huomion kautta. Jumala ei waan yleiſesti kehota palwelijoitaan puhumaan tahi kirjoittamaan, waan Jumalan Henki puhuu innoitukſeſſa ihmiſen hengeſſä, ja tämä todiſtus eſiintyy ſelwänä innoitetun tietämyksſelle. Innoitettu huomaa Jumalan puheen, kuulee Jumalan äänen, ja tämän kautta tulee hän Jumalan todiſtajakſi. Kristus ſanoo opetuslapſilleen: **„Te ette ole ne, jotka puhutte, waan teidän Iſänne Henki on ſe, joka puhuu teiſſä“** (Matt. 10: 20). Paawali ſanoo: **„Henki ſanoo ſelkeäſti“** (1 Tim. 4: 1). Profeetta ſanoo: **„Minulle on puhuttu Herran ſanan kautta“** (1 Kun. 13: 17). Ja niinkuin Jumalan ſana annetaan ilmeſtyksen kautta, niin on ilmeſtyksen Henki ihmiſelle tarpeen, ennenkuin ihminen woi Jumalan ſanaa käſittää.

Hengen waikutus ei ole innoitetusſa pitkittywää luontoa, waan ilmeſtyksen Henki korottaa hetkekſi Jumalan palwelijan yli tawalliſen tiedon asteen, ja täſſä tilaſſa puhuu innoitettu Jumalan ſanaa, mutta tämän peräſtä on hän tawallinen ihminen, jonka itſe täytyy tarkata Hengen hänelle ilmoittamaa totuutta ja omiſtaa ſe. Apoſtoli ſanoo: **„Pyhät Jumalan ihmiſet owat puhuneet Pyhän Hengen waikutukſeſta“** (2 Piet. 1: 21). Jumalan Henki ilmeſtyy innoitetusſa, ja Hengen puhe eſiintyy ulkonaiſeſſa ſanaſſa, mutta tämä innoitus keſtää waan aikanſa. Uudeſſa ſyntymiſeſſä tulee kyllä Jumalan Henki aſumaan uskowaan, mutta tämä ei tule wielä ſillä innoitetukſi. Apoſtolit erottawat ſen, minkä he puhuiwat Herran Hengen ſaaneina, ſiitä, minkä he puhuiwat Hengen erityiſeſtä ilmeſtykſeſtä. Jumalan huoneenhallitusta warten ſaiwat innoitetut erityiſen ilmeſtyksen, jota ei muilla ole, ja tätä warten he

warustettiin erityiſellä Hengen woimalla. Kristuskin woideltiin Pyhällä Hengellä ja woimalla, ja hän käskee apostoleita wiipymään Jeruſalemiſſa, kunnes he puetetaan woimalla korkeudesta. Paawali ſanoo: **„Se ewankeliumi, jonka olen ſaarnannut, ei ole ihmisten mukaan. Sillä en ole ſitä ihmiſiltä ſaanut enkä oppinut, waan Jeeſuksen Kristuksen ilmeſtyksen kautta“** (Gal. 1: 11, 12); **„Jumala on ſen meille ilmoittanut Henkenſä kautta“** (1 Kor. 2: 10). Paawalikin ſai wälittömäſti Jeeſukſelta Kriſtukſelta ſen ewankeliumin, jonka hän on pakanoille ſaarnannut. Erityinen Hengen woima oli ſiis tarpeen ilmeſtyksen wälittäjille uudeſſakin liitoſſa, ja ſentähden näiden ſana waikutti **„woimaſſa ja Pyhäſſä Hengeſſä“** (1 Teſſ. 1: 5). Apoſtolitkin korotettiin ſamoin kuin profeetat wanhaſſa liitoſſa hetkeſi tahi ajaksi yli heidän tawalliſen elämänſä asteen, kun he ſaiwat ilmeſtyksen Jumalalta, ja ſen jälkeen painuiwat he entiſelle kohdalleen, jolla heidän ſitten täytyi itſe tarkata ja omiſtaa ſe, minkä Henki oli heille puhunut. Pietari ei ollut Antiokiaſſa uskollinen ſille totuudelle, jonka Henki oli hänelle Jopeſſa ja Keſareaſſa ilmoittanut, ja hän joutui ſiitä ſyyſtä nuhteen alaiſeksi, mutta ilmeſtyksen totuus pyſyi kuitenkin lujana.

Ulkonaiſta rajoitusta emme woi Jumalan ilmeſtykſelle panna, ſillä Jumalan Henki toimii wapaaſti innoitetuſſa. Emme ſiis woi ſanoa, että innoitus koskiſi ainoaſtaan uskonnolliſia kohtia tai peruskyſymyksiä Raamatuſſa, mutta ei hiſtoriallisia tai luonnon piiriin kuuluwia aſioita, ſillä Jumalan Henki ei tiedä ulkonaiſeſta rajoituksesta. Ilmeſtyksen ſana tahtoo uudiſtaa ihmiskunnan ja maailman, ja Jumalan Henki waikuttaa innoituksessa ſen, minkä tämä ilmeſtyksen tarkoitus waatii. Jumalan Hengelle ei ole mitään tuntematonta,

ſillä ſe liikkuu koko luomakunnaſſa, ja ſe kannattaa taiwaat ja maan, ruumiilliſen ja henkiſen maailman.

Koska innoitettu ei ole koneena Jumalan Hengen hallittawana, waan wapaana henkilönä, jättää Henki ulkonaiſia ſiwukohtia, jotka owat aſialle piittaamattomia, innoitetun eſiteltäwäkſi, niinkuin nimen, luwun, paikan. Innoitetun tulee tämmöiſiſſä kohdiſſa käyttää luontaiſta kykyään, eikä ilmeſtyksen Henki huoli ſiitä, että joku poikkeus ſiwuaſioiſſa woi ſyntyä, ſillä Jumala tahtoo irrottaa ihmiſtä ulkonaiſiſta kohdiſta ja johdattaa häntä ſiſälliſeen hengen wapauteen. Kriſtukſeſſakin oli näennäiſiä waſtakohtia, jotka oliwat niille pahennukſeksi, jotka eiwät ymmärtäneet näiden tarkoitusta. Herran täytyy ſanoa: **„Autuas on ſe, joka ei pahene minuun"** (Matt. 11: 6). Niin löytyy Jumalan ſanaſſakin näennäiſiä waſtakohtia, joihin Jeeſuksen opetuslapſen ei ſowi paheta.

Wanhan liiton kirjat oliwat, ſemmoiſina kuin ne oliwat ſäilyneet, Kriſtukſelle ja apoſtoleille Jumalan ſana, jonka alle he ehdottomaſti aliſtuiwat. Jumalan ainoſyntyinen Poika ei ole ſiinä mieliwaltaiſeſſa ſuhteeſſa Raamattuun, kuin uſea meidän aikanamme on. **„Niin on kirjoitettu"**, ſanoo Kriſtus; **„ja Raamattu ei woi rikotuksi tulla"** (Joh. 10: 35). Ja Paawali ſanoo: **„Kaikki Raamattu on Jumalan innoittama"** (2 Tim. 3: 16). Kriſtus ja apoſtolit käyttäwät wanhan liiton kirjoja yhtenä teokſena, niin että lauſeita eri kirjoiſta ſowitetaan yhteen, ja kaikki on eläwän Jumalan ſanaa. Jopa käytetään Raamattua Jumalan aſemeſta, kun Paawali ſanoo: **„Raamattu on kaikki ſulkenut ſynnin alle"** (Gal. 3: 22); **„Raamattu on, edeltä nähden, että Jumala wanhurskauttaa kanſat uskoſta, edeltä ilmoittanut Aabrahamille: Siinuſſa owat kaikki kanſat ſiunattawat"** (Gal. 3: 8). Ja ſanan muodollekin annetaan arwonſa: **„Ei hän ſano: Ja ſiemenille, niinkuin**

monille, waan niinkuin yhdestä: Ja sinun siemenessäsi“ (Gal. 3: 16). Raamattu on Kristukselle ja apostoleille Jumalan sana, jonka rinnalla ihmiswäitteillä ei ole mitään arwoa.

Raamatun totuus on sääntönä ja määränä ihmiskunnan koko kehitykselle. Siitä syystä ei mikään aikakausi pääse Raamatun piirin yli, sillä Raamatun ilmestys on täydellinen, ja kaikki oikea kehitys on waan Raamatun elämän ja totuuden omaamista. Ei siwistys koskaan nouse niin korkealle, ettei se tarwitsisi Jumalan sanaa. Ja wanhan liiton sana on Kristuksen opissa samaa olentoa, kuin uuden liiton sana. Tätä sanaa hän käyttää, kun hän rukoilee, kun hän kamppailee korwessa perkeleen kanssa, kun hän puhuu opetuslapsille ja kansalle, ja wanhan liiton sanaa selittää Herra opetuslapsilleen wielä ylösnousemisensa jälkeen. Wanhan liiton sanalla ei siis ole ainoastaan walmistawaa tarkoitusta, waan sillä on tehtäwänsä toimitettawana wiimeiseen päiwään asti. Se oli korkeimpana ohjeena Kristukselle ja apostoleille, ja se on pysywä elämän lähteenä uskowille kaikkina aikakausina. Raamattuun apostolit johdattawat ihmisiä, ja siinä he itse eläwät. Raamattu on kirjoitettu koko ihmiskunnalle ja kaikkia aikoja warten. Se ei anna walmiita oppilauseita, waan se kaswattaa ihmisen mielialaa ja muodostaa sitä siweellisessä woimistelussa. Raamatussa on meillä Jumalan meille antama elämän sana.

8. Ihme.

Jumalan yleinen ilmestys luonnon piirissä keskittyy ihmeessä erityiseen paikallisuuteen ja erityiseen aikaan. Tawallisesti pidetään ihmeenä sitä, mikä ilmenemyksensä puolesta on erinomaista ja käsittämätöntä, mutta pimeyden waltakin tekee ihmeitä, ja nämä ihmeet kaswawat waan suuremmiksi, mitä lähemmäksi maailman loppu tulee. Turmelewat woimat tunkeutuwat pimeyden piiristä ihmiskuntaan, luontoon ja historiaan ja waikuttawat walkeuden waipassa ihmisille käsittämättömissä toimissa. Jos ihminen ihmeessä jää seisahtumaan ulkonaisen ilmenemyksen eteen, himmenee häneltä erotus uskon ja epäuskon wälillä, ja hän joutuu harhalle. Jumalan ihmeissä on ilmenemys käsittämätön ja erinomainen, mutta oleellinen erotus on olemassa oikean ja wäärän ihmeen wälillä.

Ihmeen olentoa on pyydetty filläkin tapaa määrätä, että ihmeessä esiintyy selwä suhde korkeampaan tarkoitukseen, joka herättää ihmisen huomion. Ihmeellä onkin aina henkinen luonne, niin että se on korkeamman tarkoituksen wälimenä, mutta tämä tarkoituksenmukaisuus ei wielä selitä ihmeen wasituista olentoa, ja tarkoituksenmukaisuutta on pimeydenkin waltakunnan waikutuksissa, waikka nämä houkuttawat ihmistä pois Jumalasta.

Ihminen kiintyy helposti tähän maalliseen elämään, mutta täällä tylsistyy hänen mielensä. Sentähden tahtoo ihmeen erinomainen ilmenemys ja sen uskonnollinen tarkoituksenmukaisuus kehottaa ihmistä lähtemään itsekkäästä piittaamattomuudesta

korkeampaan elämänpiiriin. Ihmeen kautta sortuwat yleiset siwistyskäsitteet, ja ihminen on kehotettu tarkkaamaan ihmeen sywää waikutusta omantunnon kannalta. Jos hän tekee tämän, tuntee hän ihmeessä korkeamman henkisen wallan, joka tahtoo johdattaa häntä etsimään taiwaan waltakuntaa.

Koska ihmisellä on järkeä alkuperäisenä kykynä, huomaa hän järjellisyyttä maailmassakin, ja hän tietää järkensä olewan oleellisessa yhteydessä ulkomaailman kanssa. Tähän wakuutukseen ei ihminen tarwitse pitkällistä tutkintoa, waan sisällinen wälttämättömyys waikuttaa tämän tietämyksen. Ihminen etsii kaikissa tawallisissa ja oudoissa ilmeissä järjellisyyttä, sentähden että hänellä itsellä on järkeä. Samassa suhteessa on ihminen uskonnolliseen totuuteen. Omassatunnossa on ihmisellä wälitön tietämys taiwaallisesta elämänpiiristä. Omantunnon waikutuksessa on ehdoton welwoitus, joka johdattaa ihmisen mieltä Jumalaan; sentähden ihminen uskoo, että jumalallista woimaa ja waikutusta on maailmassakin, ja hän tuntee itsensä sisällisesti welwoitetuksi selittämään kaikki tapahtumat maailmassa asettamalla ne suhteeseen Jumalaan, niin että hän näissä huomaa korkeimman olennon ohjausta ja sääntöä. Koska ihmisellä on omassa olennossaan jumalallinen peruste, joka elimellisesti waikuttaa hänessä eläwänä sääntönä, tuntee hän kaikissa ilmeissä, joko ne owat tawallisia tahi outoja, jumalallisen waikutuksen, sillä Jumalan luomakunnan piirissä on sywä yhteys. Täten pakottaa ylimaailmallinen sääntö ihmisen olennossa tunnollista tunnustamaan korkeimman sääntöä maailmassa. Mutta jollei ihminen tunne Jumalan peruswaikutusta omassa olennossaan, niin hän ei woi huomata Jumalan waikutusta maailmassa, sillä sielun ylimaailmaan kääntynyt woima on hänessä sortunut, ja hengen aisti on tylsistynyt. Missä sisällinen aisti on eläwä, siinä ihminen aina huomaa Jumalan

tointa luonnon alalla, milloin hän elämässään saa kokea hywyyttä tahi kuritusta.

Jumalan waikutusta ei ole ainoastaan luonnon ulkopuolella, waan sitä on kaikkialla. Jos ihminen asettuu sille kannalle, että hän wasta siinä tunnustaa Jumalan waikutusta, missä hän ei enää huomaa luonnon järjestystä eikä löydä luonnollista selitystä, niin häneltä katkeentuu yhteys Jumalan olemisen ja waikutuksen kanssa todellisessa maailmassa, ja hänen täytyy silloin kieltää Jumalan waikutukselta kaiken todellisuuden. Jumalan olewaisuus on silloin kadonnut ihmisen perustietämyksestä, ja tällä kannalla hän ei woi huomata Jumalan waikutusta elämän jokapäiwäisissä tapauksissa, eikä sen erinomaisissa, ihmeellisissä kohtauksissa. Kaikki on tämmöiselle ihmiselle joko luonnon säännöllistä kehitystä tahi ihmishengen nerokasta tointa. Kun ihminen on Jumalasta wieraantunut, puuttuu häneltä se perustietämys, joka asettaa kaikki yhteyteen Jumalan kanssa, ja sentähden waatii tämmöinen ihminen, että jokaiselle asialle annetaan luonnollinen selitys. Milloin tämmöistä selitystä ei löydy, kieltää hän asian todellisuuden. Epäusko on tähän maailmaan rajoittunut, eikä se myönnä ylimaailmallista elämänpiiriä olewaksi, sentähden horjuu sen asema, milloin Jumalan waikutukselle annetaan arwonsa. Waikka asiaa ei woitaisi selittää luonnon tahi ihmiskunnan kehityksen kannalta, waikka wuosituhansien kuluessa ei ainoatakaan tapausta löytyisi, jonka rinnalle se olisi asetettawa, waatii epäusko kuitenkin luonnollista selitystä, ja ellei se selitystä saa, kieltää se koko asian, tahi wäärentää sen.

Ihmeet eiwät tahdo sitä mieleemme terottaa, että Jumalan waikutus liikkuisi ainoastaan luonnon ulkopuolella, ja että se waan hetkellisesti tunkeutuisi maailmaan, waan sitä perustotuutta tahtowat ihmeet tuoda ilmi, että Jumalan waikutus

liikkuu luonnon piirissä, ja että tämä woima on meitä wälittömästi läsnä, jopa että se on olemassa omassa olennossammekin. Kummastusta herättäwällä woimallaan, erinomaisella henkisellä luonteellaan ja uskonnollisella tarkoituksenmukaisuudellaan tahtowat ihmeet ihmisessä elähyttää tietämystä siitä Jumalan iankaikkisesta woimasta ja jumalallisuudesta, joka on luonnon ja historian perusteena. Ihmisen olennossa waikuttawa totuuden aisti todistaa, että Jumala waikuttaa ihmeessä, niinkuin hän waikuttaa ihmisessä. Ihmeen tunteminen perustuu siis Jumalan tuntemiseen, ja ihmeen kieltäminen perustuu epäuskoon, joka kieltää Jumalan waikutuksen luonnossa ja käsittää maailman koneelliseksi järjestykseksi. Epäuskon peruserehdys on siis siinä, että se pyytää selittää Jumalan waikutuksen pois tawallisesta luonnon elämästä, waikka tämäkin on selitettäwä Jumalan kannalta, koska Jumala on korkein peruste. Ainoastaan Jumalan kannalta woi ihminen oikein käsittää maailman elämää, ja tähän käsitykseen tahtowat ihmeet meitä johdattaa. Kun epäusko ei woi huomata Jumalan waikutusta tawallisessa luonnon elämässä, jääpi Jumalan waikutus ihmeessä sille aiwan käsittämättömäksi.

Se epäkristillinen maailmankäsitys, joka asettaa Jumalan olewaksi kokonaan ulkopuolella maailmaa, niin ettei hän enää tähän waikuttaisi, kun hän sen kerran on luonut, ei woi ihmettä hywäksyä. Tällä kannalla arwellaan, että Jumalan luomuksen tulisi olla niin täydellinen, ettei se minkäänlaista parantelemista tarwitsisi. Mutta Jumala on säätänyt kaikelle ajalliselle elämälle kehityksen, ja tätä kehitystä tahtoo hän itse kannattaa. Kehitys kuuluu ajallisuuden olentoon.

Se epäuskoinen maailmankäsitys, joka kieltää taiwaan waltakunnan olemisen ja rajottaa koko olewaisuuden tähän näkywäiseen maailmaan, ei woi ihmettä ymmärtää, sillä tällä

kannalla käsittää tämä katoowa maailma, semmoisena kuin se on meille tunnettu, kaiken jumalallisen olewaisuuden ja elämän. Siweys ja usko katoawat täällä, ja rakkaus hukkuu itsekkyyteen.

On myös olemassa maailmankäsitys, joka otaksuu, että Jumala tawallisesti elää itsenäisenä ulkopuolella maailmaa, ja että maailma kehittyy niillä woimilla ja niiden sääntöjen mukaan, jotka Jumala luomisessa siihen pani; mutta milloin Jumala waikuttaa maailmaan, katkeentuisi luonnon tawallinen elämä, ja säännötön tila syntyisi; ja kun luonnon säännöllinen kehitys alkaa, silloin loppuisi, tämän käsityksen mukaan, Jumalan waikutus. Ihmeen olento on tällekin käsitykselle tuntematon. Sama woima, joka loi maailman, kannattaa myös maailman elämää, ja se on sisälliseną tässä. Jumalan ilmestys ei ole mitään luonnosta erotettua, eikä luonto ole Jumalan ilmestyksestä erotettu, waan Jumala käyttää luontoa elimenä yleisen ja erityisen ilmestyksen alalla. Luonnon säännöt ja woimat owat sitä Jumalan iankaikkista woimaa ja jumalallisuutta, joka on sisälliseną maailmassa. Nämä luonnon säännöt ja woimat eiwät siis woi Jumalan waikutusta rajottaa, eiwätkä ne ole Jumalan waikutuksen ulkopuolella, waan Jumala toimii niissä.

Ihmeellisesti waikuttaa Jumala luonnon tawallisessa kehityksessä, eikä ihminen woi luonnon salaisuuksia käsittää, mutta Jumalasta wieraantunut ihminen katselee tylsällä mielellä tätä elämää, ja pitää sen luonnollisten woimien ja sääntöjen tuotteena. Jumalan woima, joka kannattaa koko maailman kehitystä, ei ole tietämättömän perusteen määrättäwänä, waan se toimii wapaana, ja se joko laajentuu yleiseen waikutukseen tahi keskittyy erityiseen toimeen. Milloin Jumalan ilmestys astuu uudelle kehitysasteelle, keskittyy Jumalan waikutus aikaan ja paikkaan nähden. Synnin tähden taantui Jumalan ilmestys, eikä luonnollinen ihminen tawallisessa luonnon

elämässä huomaa Jumalan waikutusta, mutta ilmestyksen kehittyessä astui Jumalan waikutus tästä peitteestä, ja se esiintyy siinä piirissä, jossa se toimii, woimallisempana ja täydellisempänä, kuin tawallisesti. Ihme on tämän keskitetyn Jumalan ilmestystoimen ilmenemys. Ihmeen kautta tulee uusia woimia ylhäältä maailmaan, ja Jumala lähenee ihmeessä ihmiskuntaa sywemmillä waikutuksilla, joiden kautta elähyttäwiä tahi turmelewia muutoksia tapahtuu luonnossa ja historiassa.

Kaikki syntyminen on muiden sääntöjen määrättäwänä, kuin olemassa olewa elämä. Kaswun siemen, joka alkaa itää, kaswaa toisella tapaa, kuin oras ja kaswu. Linnunpoika kehittyy toisella tapaa alkuaikanaan munassa, kuin myöhemmin. Alkawaa elämää ei ole arwosteltawa samalla tapaa, kuin kehittyneempää. Mutta tawallinen luonnon kehitys ei siltä ole sortunut. Linnunpojan alkawassa elämässä on säännöllinen luonnon kehitys kyllä muuttunut, mutta tässä esiintywä wastakkaisuus on ainoastaan näennäinen, sillä sama woima toimii täällä alkuaikana, kuin myöhemmässä kehityksessä, mutta keskittyneenä waikutukseen nähden. Niin kehittyy lapsikin paljon nopeammin, kuin täysikaswanut.

Se on ihmeelle, niinkuin kaikelle syntywälle elämälle, omituista, että sen ilmenemys poikkeaa tawallisuudesta, niin ettei sitä woi selittää tawallisen luonnon kehityksen kannalta, mutta sitä ei kumminkaan woi sanoa, että luonnon säännöt owat sorretut. Kaswissa waikuttaa sama elämän woima, kuin siemenessä, mutta se, mikä jälkimmäisessä tapahtuu ilman erityisiä elimiä pikaisessa kehityksessä, se on kaswussa usean elimen toimitettawana pitkällisemmässä kehityksessä. Se on kyllä poikkeus tawallisesta ilmenemysmuodosta, että linnunpoika munassa kaswaa, aluksi ilman erityisiä elimiäkin, pikemmin, kuin täysikaswanut lintu, mutta se ei ole poikkeusta linnun luonnon olen-

nosta ja säännöistä. Luonnon ilmenemysmuoto on aina erotettawa sen olennosta. Sama muodostuswoima waikuttaa ihmeellisesti pian syntywässä elämässä, kun se kaswaneessa kehittyy hitaammin moninaisella wälityksellä. Samoin owat ihmeessä luonnon ilmenemyssäännöt muuttuneet, ja keskitetyssä, pikaisessa kehityksessä tapahtuu, mitä tawallisessa elämässä syntyy moninaisen wälityksen kautta. Sentähden esiintywät ilmestyksen ihmeet waan aikoina ja piireissä, milloin ja missä ilmestys alkaa korkeampaa kehitystä. Milloin synnytysaika loppuu, ja uuden elämän kehitys alkaa, lakkaa ihme. Niinkuin synnyinaika aikanaan loppuu, niin jättää ihmekin aikanaan tilaa säännölliselle kehitykselle.

Raamatun ihmeet eiwät ole selitettäwät luonnollisella tawalla, sillä ne kohoawat niiden rajojen yli, jotka owat säädetyt luonnon ja ihmisen woimille. Wapahtajan ihmetyöt jääwät ikuisesti meiltä tekemättä. Mutta pimeydenkin walta tekee ihmeitä, ja nämä owat erotettawat walkeuden ihmeistä. Tätä warten on tarpeen, että Jumala saa walistaa ihmisen mieltä, ja että siweellinen totuuden aisti on kehittynyt Jumalan waikutusta tuntemaan. Tässä tulee olla siweellinen arwostelu, joka ihmeessä huomaa ylimaailmallisen totuuden ja pyhyyden. Ellei ihminen järjellään tarkkaa Jumalan todistuksia omassatunnossa, näkee hän Jumalan woimawaikutuksissa ainoastaan luonnollisia tapahtumia. Ja ihmeiden edellä ja niiden rinnalla kulkee Jumalan erityinen ilmestys sanassa, joka antaa ihmiselle sywemmän tiedon Jumalasta. Ja sama Henki ilmenee ihmeessä ja sanassa. Siitä ihminen tuntee Jumalan ihmeen, että sama pyhittäwä ja tuomitsewa woima ilmenee tässä, kuin omassatunnossa ja Jumalan sanassa.

Jumalan ihmeet owat erotetut pimeyden ihmetöistä, niinkuin Jumala on erotettu perkeleestä, walkeus pimeydestä, ja

pyhä saastaisesta. Jumalan ihme johdattaa Jumalan tykö, ja siinä waikuttaa pahaa wastustawa Henki, mutta pimeyden ihmeessä turmeltuu Jumalan pyhyys ja totuus luonnossa ja ihmisessä. Pimeyden walta on maailmaa wäkewämpi, ja sen ihmeet kiihottawat ja wahwistawat pahan maailmassa, niin että ne ilmenewät ihmeellisissä waikutuksissa. Pimeyden walta liikkuu ihmeissään Jumalan antamilla woimilla, mutta se käyttää näitä wäärin. Luonto määrätään erinomaisella tawalla itsekkäisten tarkoitusten mukaan, mutta Jumalan maailmanjärjestyksen siweelliset säännöt hallitsewat näitäkin, ja nämä ihmeet owat Jumalan wihan wälimiä. Tähän piiriin kuuluwat myös ne kummastuttawat ja turmelewat toimet, joita Jumalasta wieraantunut ihmishenki saapi aikaan sodan, tieteen, taiteen ja wäärän uskon alalla. Joka ei tottele omantunnon todistusta, eikä käytä Jumalan sanaa, hän joutuu harhalle, sillä hän ei woi erottaa pimeyden ihmeitä walkeuden ihmeistä.

Ulkonaisista seuraksista on waarallista uskon alalla päätelmiä tehdä. Kristus nuhtelee ulkonaisten ihmeiden etsimistä ja osottaa ihmeen sisälliseen luontoon. Hedelmistä owat oikeat ja wäärät opettajat tunnettawat. Suuret työt eiwät auta, waikka ne olisiwat tehdyt Jeesuksen nimeen, waan Isän tahdon tekeminen ratkaisee kaikki (Matt. 7: 21, 22). Pimeyden ihmeet esiintywät säännöllisesti. Ne matkiwat Jumalan ihmeitä ja pukeutuwat walkeuden waippaan.

Ihmeet antawat myös todistuksen siitä totuudesta, jonka ne esittäwät, ja ne todistawat, että ihmeiden tekijä on Jumalan lähettämä. Tässäkin on taiwaan waltakunnan pyhyys ja totuus ratkaisewa. Milloin ihmeen tekijä poikkeaa omantunnon siweellisistä perustotuuksista ja Jumalan sanan opista, on hän hyljättäwä, waikka hän tekisi kuinka suuria ihmeitä.

9. Ennustus.

Niinkuin Jumalan ilmestys ihmeen kautta luonnon piirissä kehittyy erinomaiseksi waikutukseksi, niin keskittyy ennustuksen kautta Jumalan todistus historiassa. Sama Jumalan woima määrää luonnon ja historian. Sentähden owat nämä piirit sisimmässä yhteydessä keskenään, ja luonnon ihmeet soweltuwat historian tapauksiin. Emme woi ymmärtää ennustuksen olentoa, ellemme oikein käsitä Jumalan suhdetta historiaan. Se epäkristillinen maailmankäsitys, joka otaksuu Jumalaa niin korotetuksi yli maailman, ettei hän mitään siihen waikuttaisi, ei woi ennustusta käsittää. Ja epäuskolle, joka ei myönnä taiwaan waltakuntaa olewaksi, on ennustus mahdoton.

Ihminen toimii historian alalla, mutta hänen wapaudellaan on rajansa, jonka yli hän ei pääse. Kehityksen alku ja määrä owat Jumalan säätämiä, ja kehityksen juoksua hallitsee Jumalan tahto. Wakawat luonnolliset ja siweelliset säännöt määrääwät sitä elämää, joka liikkuu ympärillämme, ja yksityisen ihmisen ja kansan eteen astuu historian alalla korkeampi woima, joka aina on toimimassa. Osaksi tämä pakottaa ihmistä moninaisiin töihin, osaksi tuottaa se ihmisen toimelle seuraukſia, joita tekijä ei toiwonut tahi ei odottanut. Ihmisen omassa olennossa on joku oikeuden ja kohtuuden welwoitus, josta ei tunnotonkaan pääse kokonaan wapaaksi. Jumalan tahto ohjaa maailman kehitystä, ja ihminen saawuttaa tyydytyksen ja onnen,

kun hän noudattaa tätä, mutta sortuu, jos hän nousee tätä wastaan. Jumalan iankaikkinen woima ja jumalallisuus on olemassa ja waikuttamassa historiassa, niinkuin luonnossakin, waikka Jumala olentonsa puolesta on koroitettu yli maailman. Ihmisen täytyy sentähden toimia sen mukaan, kuin hän sisällisten ja ulkonaisten kohtien takia woi, eikä sen mukaan, kuin hän tahtoo. Kun ihmisessä toimii taiwaallinen sääntö, on hänessä perustietämys Jumalan waikutuksesta historiassa.

Koska Jumala on maailmaa kannattamassa ja ohjaamassa kaikki tahtonsa mukaan, niin Jumalan ei tarwitse ulkoa waikuttaa historiaan, waan hänen tahtonsa on täällä sisällisesti määräämässä. Luonnossa on henkinen woima sidottu aineellisuuteen, ja tämä toimii wälttämättömänä sääntönä, mutta historian alalla esiintyy iankaikkinen woima siweellisenä sääntönä ja henkisenä wälttämättömyytenä. Kun luonnon ja hengen piirit owat sisällisesti yhdistetyt, pysyy wälttämättömyyden peruste woimissa hengenkin alalla, mutta tämä on täällä henkistä luontoa. Jumala antaa kaikelle henkiselle kehitykselle sääntönsä, suuntansa ja määränsä, mutta ihminen woi mielimaltaisesti asettaa omat itsekkäät tarkoituksensa määräksi toimilleen. Jos hän paneutuu niitä sääntöjä wastaan, jotka Jumalan tahto on maailman kehitykselle määrännyt, nousewat Jumalan säännöt luonnon ja historian alalla tätä itsekästä ihmistä wastaan. Se ylimaailmallinen woima, joka elämän perusteena oli ihmistä kannattamassa, waikuttaa silloin häntä wastaan, ja tämä sortaa hänet kokonaan, ellei hän käännä. Tätä waltaa ei kukaan woita. Kun Napoleon ensimmäinen kokosi Euroopan kansoista suuren sotajoukon Wenäjää wastaan, luuli hän warmaan woittawansa sen kansan, joka ilman liittolaisia puolusti isänmaataan, mutta hän erehtyi, sillä Jumala oli häntä wastaan. Wihollisten yliwalta pakotti kyllä Wenäjän

uljaita ſotilaita taantumaan, mutta Jumala lähetti Wenäjän keiſarille awukſi tawattoman kylmän talwen, joka häwitti wihollisten ſotajoukot, niin että Napoleonin täytyi pakolaiſena palata kotimaahanſa.

Ennuſtuksen perustusta on olemaſſa ihmiſen omaſſa olennoſſa. Omatunto ennuſtaa ihmiſelle hywää tahi pahaa, ſen mukaan kuin ihminen on ollut kuuliainen tahi kuulematon ſen waatimuksille. Ja omantunnon todiſtus on ehdoton, niin että ajattelewa ſiinä huomaa iankaikkiſen ſäännön ja korkeimman ſäätäjän. Niin woimallinen on omantunnon waikutus, ettei ihminen pääſe ſen todiſtuksesta wapaaksi, waikka hän koettaiſikin järjellään tätä waikutusta wääriſtää.

Yleinen kehitys maailmaſſa kulkee alkeiſesta ſyntykohdasta Jumalan ſäätämään määrään. Hiſtorian alalla wallitſee ſiweellinen järjeſtys, joka kannattaa ja määrää ſäännölliſen tahi ſäännöttömän kehityksen. Milloin ihminen tuntee elämän ſäännöt, woi hän ſentähden edeltä tuntea tulewan muodoſtuksen. Luonnontutkija tietää, mimmoiſeksi kaswi ſiemeneſtä muodoſtuu. Lapſen tulewaa kehitystä woi ſen lahjoiſta aawiſtaa. Mutta tämä edeltätietäminen liikkuu tawalliſen maailman kehityksen alalla, ja tämä tietäminen on rajoitettu ja katkonainen.

Mutta kun uudet woimat ylhäältä astuwat maailmaan, ja uuſi kehitysaste alkaa, ſilloin ihminen ei tiedä ſanoa mitään edeltä yleiſen maailmanjärjeſtyksen kannalta. Jumala panee täſſä korkeamman määrän kehitykſelle, ja tuntemattomat waikuttimet eſiintywät. Yleinen maailmanjärjeſtys muuttuu Jumalan waltakuntajärjeſtöksi, ja taiwaan woimat toimiwat täällä. Erityiſen ilmeſtyksen Henki on tämän uuden elämän waikuttaja, ja ainoaſtaan tämä Henki woi antaa ihmiſelle tietoa taiwaan waltakunnan kehitykſeſtä.

Ihmeen erinomainen ilmenemys tahtoo herättää ihmiſen huomiota, mutta ihmeen waſituista olentoa ſe ei eſitä. Niin on ennakolta tiedon antaminen ennustukſessa ſiwutarkoitus, eikä ſe wielä ilmoita ennustukſen waſituista olentoa. Uudet woimat astuwat ihmeeſsä yhäältä luonnon piiriin, ja ennustukſessa tunkeutuwat uudet woimat yhäältä historian alalle. Korkeampi totuus ja elämä kotiintuu ennustukſessa ihmiskuntaan, ja Jumalan Henki antaa todiſtukſen täſtä ihmiſen hengelle. Taiwaallinen totuus on ennustukſen eſineenä, ſentähden woi ainoastaan ilmeſtyksen Henki ilmoittaa tämän ihmiſelle.

Ennustus noudattaa yleiſen kehityksen ſääntöjä ja liikkuu alkeiſesta totuudesta täydelliſempään. Alukſi ilmoittaa ſe yleiſempiä totuuksia, jotka ſentähden owat hämäriä, mutta nämä owat ſiemeninä ſeuraawalle kehitykſelle. Wähitellen tulewat nämä totuudet ſelwemmikſi. Yksityiſet kohdat astuwat täydelliſempinä eſille, ja wähitellen nämä yhdiſtywät, niin että totuus kokonaiſena tulee näkywiin. Jokainen uuſi ilmeſtys käſittää kaikki edelliſet ja wiittaa tulewiin. Elimellinen kehitys wallitſee tälläkin alalla, ja kehittywän ilmeſtyksen kautta kaswattaa Jumala ihmiskuntaa. Kun ihminen uskolla omiſtaa jonkun Jumalan ilmeſtyksen, astuu hänen ſydämmeenſä totuus, jonka juuret owat muinaiſuudeſſa, ja jonka latwa on tulewaiſuudeſſa.

Ennustukſen piiriſſä kulkee ſama peruskuwa ja ſama muodostawa woima kautta koko kehitykſen. Se peruskuwa, joka jo on olemaſſa nykyiſyydeſſä, muodostuu yhä ſelwemmin tulewiſſa ilmeſtykſiſſä, tapahtumiſſa ja henkilöiſſä, niinkuin kaswawaſſa elimiſtöſſä. Tulewa muodostus on ſentähden aina olemaſſa ſiemenenä nykyiſyydeſſä, ja tämän näkee profeetan henki ilmeſtykſen nykyiſeſſä perusmuodoſſa. Profeetta ei ſiis ennusta tulewaiſuuden kannalta nykyiſyyteen, waan nykyiſyyden kannalta

tulewaiſuuteen. Jumalan Henki walistaa profeettaa näkemään nykyiſen ilmeſtyksen tapahtumiſſa ja henkilöiſſä tulewan kehityksen peruspiirteitä. Profeetan ſilmä ei ſiis näe kaukaiſia tapahtumia ja henkilöitä edeſſään, waan nykyiſen ilmeſtyksen perusmuodoiſſa näkee hän tulewaiſuuden piirteet. Sentähden eſiintywät nämä peruspiirteet yhä uudeſtaan, mutta täydelliſemmäſſä muodoſſa. Nykyinen Jumalan ilmeſtys on ennuſtuksen ſyntymäpaikka. Aikanſa ſydämmeſtä lukee profeetta ſitä tulewaiſuutta, joka täſtä kehittyy, ſillä hän näkee nykyiſyydeſſä tulewaiſuuden itua ja orasta, waikka ei tawallinen ſilmä niitä näe. Sentähden profeetta ei ſuoraan näe maailman Wapahtajaa, mutta hän näkee Jumalan palwelijan ſiinä peruskuwaſſa, jonka Jumalan Henki on piirtänyt joiſſakuiſſa profeetoiſſa, kuninkaiſſa ja papeiſſa. Niin eſiintyy Mooſekſeſſa ja Daawidiſſa piirteitä Meſſiaan peruskuwaſta.

Ilmeſtyksen Henki piirtää ſiis hiſtoriaan peruskuwan, joka kuwaa Jumalan waltakunnan tulewaa kehitystä. Tämä peruskuwa pyſyy kehityksſeſſä, ſillä ſe on kuwaus taiwaan waltakunnan totuudeſta. Mutta ilmeſtyksen Henki ei ole rajoitettu ſiihen ſiſältöön, mikä on olemaſſa, waan ſe ottaa uuſia ainekſia ja liittää ne edelliſiin. Ilmeſtys kirkaſtaa ſiis nykyiſyydeſſä olewaa peruskuwaa, mutta antaa ſamaſſa uuſia totuuksia, jotka alukſi hämärinä kuwaſtuwat profeetan mieleſſä ja owat ſiemeninä tulewalle kehitykſelle.

Tällä tapaa Jumalan Henki ennuſtukſeſſa waikuttaa hiſtorian ſiſälliſenä woimana. Hän warjelee ſitä peruskuwaa, joka on olemaſſa nykyiſyydeſſä, ja liſää tähän uuſia määreitä, jotka yhdiſtywät edellisten kanſſa ja owat ſiemeniä tulewalle kehitykſelle. Profeetan henki katſoo ennuſtaeſſaan läpi koko taiwaan waltakunnan kehityksen, ja ſen woi hän tehdä ainoaſtaan

ſen kautta, että Jumalan Henki, joka käſittää menneiſyyden, nykyiſyyden ja tulewaiſuuden, puhuu hänen kauttaan.

Yhmeellinen on ennustuksen kieli. Kun ennustus kehittää yleistä ilmestystä, käyttää ſe myös ſitä kieltä, mikä yleiſeſſä ilmeſtyksessä eſiintyy luonnon, historian ja hengen alalla. Sen eſitysmuoto liittyy luonnon ja omantunnon kieleen, jota ſe kirkastaa. Ilmeſtys kätkee ſen totuuden, joka ei wielä ole ilmituotawa, ja ilmoittaa ſen, mikä nykyiſyydeſſä on tarpeen. Mutta ennustukſeſſa on kätketty totuus, joka korkeammalla asteella tulee näkywiin ja wasta kehityksen päättyeſſä pääſee määräänſä.

Ennustuksen aika ja laskuluwut owat yhiä peruslukuja. Ne perustuwat luomiſen ja alkuajan perusſuhteiſiin ja Jumalan määreiſiin wanhaſſa liitoſſa. Ne owat waikeat ſelittää, ſillä ne eiwät riipu maailmalliſiſta määräſuhteiſta, mutta Jumalan waltakunnan kehittyeſſä maan päällä ſelkenewät nämäkin wähitellen. Joka tahtoo ymmärtää ennustukſen ſiſältöä ja ſuhdetta ihmiskunnan kehitykſeen, hänellä tulee olla ilmeſtyksen Henki. Sama on ennustukſen mieli, ja ſama peruskuwa kehittyy ſiinä elimelliſesti, mutta ennustukſen yksinkertaiſeſſa muodoſſa on rikas ja moninainen ſiſältö kätketty.

Ennustukſen totuus kehittyy yksityiſiſſä määreiſſä, ja nämä yhdiſtywät wähitellen kokonaiſeksi käſitteeksi, joka eſiintyy Kristukſeſſa ja hänen waltakunnaſſaan. Ennustus kuwaa Jumalan waltakunnan totuutta, ſentähden on ilmeſtyksen toteentuminen etſittäwä Jumalan waltakunnan waſituiſeſſa hiſtoriaſſa, joſſa alkuperäinen peruskuwa astuu todelliſuuteen ennustukſen omaſſa mieleſſä. Me woimme ſowittaa ennustusta yksityiſiin tapahtumiin, milloin näiſſä jotkut piirteet ennustukſeſta eſiintywät, mutta tämä ei ole wielä ſillä toteentunut.

Ennustus on tunnettawa Jumalan puheeksi siitä, että se soweltuu omantunnon ennustawaan ääneen, Jumalan todistuksiin luonnossa ja historiassa ja niihin ilmestyksen määrelmiin, jotka jo owat esityneet. Ja ennustus laajentaa kunkin ilmestysasteen näköalan ja antaa uusia määreitä.

Ennustus tahtoo esittää Jumalan waltakuntaa sen iankaikkisessa olennossa ja waikutuksessa; se tahtoo herättää ja wahwistaa ihmisen uskoa Jumalan antamiin ilmestyksiin; ja se tahtoo korottaa uskowan yli ajallisen rajoituksen käsittämään iankaikkisuuden olentoa. Kristityn tulee oppia yhä sywemmin tuntemaan ennustuksen olentoa ja arwoa, sillä hän on astunut ennustusten täyttämysaikaan, ja hän kulkee niiden lopullista toteentumista kohti.

10. Wanha liitto.

Pakanakunnassa on tietoisuutta erityisestä ilmestyksestä, sillä sen uskonnoissa puhutaan paljon jumalten ilmestymisestä, mutta taikausko on kokonaan turmellut tämän tietämyksen. Israelin kansassa esiintyy tarkka ja raitis tieto yleisestä ilmestyksestä, ja tähän ilmestykseen liittyy erityinen ilmestys. Tämä ilmestys on koko Israelin omaisuutena, ja se määrää kansan historian, kun epäusko ja taikausko pakanakunnan alalla kokonaan hajottawat uskonnollisen kehityksen.

Jumalan waikutus esiintyy omituisessa olennossaan. Se ei woi rajoittua yleiseen ilmestykseen, waan sen waikutus kehittyy kehittymistään. Ei yksikään itsenäinen elämä jää kohdalleen seisomaan, waan se kehittää omituisen sisältönsä ja muodostuu yhä täydellisemmäksi. Eikä Jumalankaan waikutus jää seisahtumaan yleiseen ilmestykseen, waan se nousee pitkittywässä kehityksessä yleisen ilmestyksen piiriä korkeammalle. Jumalan elämä on ehdoton. Siinä ei ole kehitystä, niinkuin maallisessa elämässä, sillä se on iankaikkisesta iankaikkiseen mitä se on ollut. Kun Jumala loi maailman, astui hän ehdottomasta piiristään ajallisuuteen ja tuli sisälliseksi maailmaan, mutta hän ei ole yhtäinen maailman kanssa, sillä hän on ehdottomana Henkenä korotettu kaiken yli. Tämä Jumalan waikutus ja sisällisyys maailmassa on ilmestys.

Koska Jumalan woima astuu maailmaan ja on tässä sisällisenä, ja koska tämä maailma on kehityksen alainen, täytyy

tämän Jumalan woiman alistua kehityksen alaiseksi. Jumalan wasituinen olento ei kehity, waan ainoastaan maailmassa olewa jumalallisuus. Mutta tämä kehitys ei koske ainoastaan ilmestyksen muotoa ja tapaa, waan myös sen sisältöä ja woimaa. Kun Jumala tahtoo taiwaallisesta elämäpiiristä antaa uutta woimaa ajallisuuden elämälle, woi hän ainoastaan wähitellen antaa tätä. Ja kun tämä Jumalan waikutus antautuu ihmiswapauden määrättäwäksi, astuwat siweelliset säännöt määräämään tätä kehitystä. Jumala woi antaa enemmän tahi wähemmän, sen mukaan kuin ihminen on uskollinen. Ja hän waikuttaa armossa tahi wihassa, sen mukaan kuin ihminen omistaa tahi hylkää hänen lahjansa.

Ennen syntiinlankeemusta ilmestyi Jumala wälittömästi ensimmäisille ihmisille, mutta synnin kaswaessa taantui ilmestys. Siweellisten sääntöjen mukaan heikkeni tahi kaswoi Jumalan waikutus. Kun ihmiset hylkäsiwät Jumalan, otti hän pois Henkensä ja antoi heidän waeltaa omia teitään. Jumalan wälitön ilmestys muuttui wälilliseksi, ja wihdoin esiintyi se ainoastaan yksityisissä wastawaikutuksissa.

Mutta Jumala alkoi armossa uuden kehityksen, jossa hän walmisti sowinnon synnin kiroukseen ja wallan alle joutuneelle ihmiskunnalle. Jumalassa eiwät rakkaus ja wiha ole wastakkaisia, niinkuin ne ihmisessä owat. Sentähden nämä woiwat yhdistyä wanhurskaudessa. Jumalan wanhurskaus wallitsee yleisen ilmestyksen alalla. Armo ei woi esiintyä riidassa tämän wanhurskauden kanssa, waan sen täytyy pysyä soinnussa sen kanssa, sillä Jumala on pyhä. Sentähden Jumalan wiha ei woi suorastaan muuttua armoksi, eikä se woi armoon haihtua, waan Jumala walmistaa maailmansowinnon sillä tapaa, että armo ja wanhurskaus yhdistywät.

Jumala antaa erityiſesſä ilmeſtyksesſä todiſtukſenſa luonnoſſa, hiſtoriaſſa ja ihmiſen olennoſſa, ja tämä on ſywempi kuin yleiſen ilmeſtyksen todiſtus. Sentähden ihminen ei woi jäädä piittaamattomaksi, ſillä hän tuntee tämän waikutukſen, ja hänen täytyy joko omiſtaa ſe taikka wastuſtaa ſitä. Wältämättömyys ja wapaus yhdiſtywät ſiis täſſä, ſillä tämä waikutus ei pakoita, waan ſe aliſtuu ihmiſen wapauden alle. Wapaus on uskonnolliſen kehityksen hedelmä. Jos tämä kehitys loppuu, kadottaa ihminen ſen taiwaallisen woiman, joka kaswattaa wapauden. Erityinen ilmeſtys tekee wapauden mahdolliſeksi, ſillä ſe waikuttaa ſen, mitä yleinen ilmeſtys ei woinut. Erityiſen ilmeſtyksen tarkoituksena on kehittää ja puhdiſtaa ſitä uskonelämää, mikä oli olemaſſa yleiſen ilmeſtyksen piirisſä. Ihmiſen oliſi tullut kehittää ne totuudet, jotka yleiſesſä ilmeſtyksesſä eſiintywät, mutta kun uskonnollinen kehitys ſynnin tähden taukoſi, antoi Jumala erityiſesſä ilmeſtyksesſä täydelliſen oppirakennukſen, jumalanpalwelus-ſäännelmän ja waltiojärjeſtelmän, ja kun yleiſen ilmeſtyksen järjeſtyselimet eiwät enää riittäneet, antoi Jumala innoituksen, ihmeen ja ennuſtukſen kautta uuſia woimia taiwaasta ihmiskunnalle.

Kaksi perusſääntöä wallitſee ilmeſtyksen alalla: erottamiſen ja kehittämiſen. Kun wäärä usko ja epäusko oliwat kehittyneet järjeſtöiksi ja turmelleet ihmiskunnan, täytyi erityiſen ilmeſtyksen rajottaa waikutukſenſa määrättyyn piiriin ja elimelliſesti kehittää uskonelämää täällä. Sentähden Jumala erotti Israelin kanſan muista kanſoista. Kriſtinuskoſſakin tapahtuu erottaminen maailmasta, mutta Jumala walitſee täällä ihmiſiä kaikista kanſoista, ja hän rakentaa iankaikkiſen waltakunnan, joſta ne erotetaan, jotka eiwät ole tahtoneet uudiſtua Jumalan Hengen kautta.

Erityinen ilmestys alkaa Aabrahamin walitsemisella. Jumala sanoi hänelle: **„Lähde maaltasi ja sukunastasi ja isäsi huoneesta siihen maahan, jonka minä sinulle osotan“** (1 Mooſ. 12: 1). Ilmestyksen piiri laajentuu perhekunnaksi, kansaksi ja waltiokſi, ja tämä piiri erotetaan ulkonaisesti muista kansoista. Tulewaisuus on täällä ituna kätketty nykyisyyteen. Jumala tahtoo walmistaa Israelia wastaanottamaan Kristusta, ja Kristuksen kautta tahtoo hän ottaa kaikki kansat liittoonsa. Se itsekäs erottaminen, joka pääsi Israelin kansassa wallitsewaksi, ei siis ollut Jumalan tarkoitusta. Egyptissä erotettiin Aabrahamin jälkeläiset muusta kansasta. Ja lain kautta erotettiin Israel muista kansoista.

Kun Jumala teki liittonsa Siinain wuorella Israelin kanssa, sanoi hän: **„Jos te siis ahkerasti kuulette minun ääneni ja pidätte minun liittoni, niin teidän pitää oleman minun omaisuuteni kaikista kansoista, sillä koko maa on minun. Ja teidän pitää oleman papillinen kuningaskunta ja pyhä kansa“** (2 Mooſ. 19: 5, 6). Itse tahtoi Jumala hallita tätä kansaa. Ja Jumalan omaisuutta oli Israelin maa. Lain kautta määrättiin koko kansan elämä, niin että tämä asetettiin yhteyteen Jumalan kanssa. Jumala asui liiton majassa ja Jerusalemin templissä kansansa keskellä. Templissä oli esikartano, pyhä ja pyhin. Pyhimmässä oli liiton arkki, jossa lain taulut säilytettiin. Liiton arkin kannen päällä oliwat kerubimit, jotka lewittiwät siipensä arkin yli. Kerubimein wälillä asui Jumala, ja täältä ilmoitti hän tahtonsa. Pyhässä palweliwat papit ja lewiitat, ja esikartanolla seisoi kansa. Liiton maja tehtiin sen kuwan mukaan, jonka Jumala oli näyttänyt Mooſekſelle wuorella.

Templissä pidettiin jumalanpalwelusta, ja tämän toimittamista warten oli **pappiswirka** asetettu. Papit wihittiin ja pyhitettiin Jumalalle. Heidän tuli kansan puolesta lähestyä

Jumalaa, uhreilla ſowittaa Jumala, ja rukouksilla pyytää kanſalle ſiunausta Jumalalta. Ja pappein tehtäwänä oli myös lain opettaminen kanſalle. Ylimmäinen pappi oli pappein eſimiehenä etupääſſä wälittämäſſä anteeksiantamusta ja ſiunausta kanſalle.

Jumalanpalweluksen tärkein toimi wanhaſſa liitoſſa oli **uhri.** Israelin kanſa oſotti uhrilla kunnioitustaan Jumalalle, pyyſi ſen kautta anteeksi ſyntinſä ja toi rukouksenſa hänelle. Alttarin tuli wei uhrilahjan ylöspäin, mutta ihminen tarwitſi ſowintoa, ennenkuin hän ſaattoi kunnioittaa Jumalaa ja pyytää häneltä ſiunausta. Laki ſääti uſealle elämänkohdalle uhrin, ja warſinkin oli uhri annettawa ſyntien ſowittamiſeksi, ſillä Jumala otti armolliſesti wastaan katuwan uhrin. Mutta waſituiſeſſa mieleſſä ei eläimen weri woinut ſowittaa ſyntiä, ſillä **„mahdotonta on härkäin ja kauriſten weren kautta ottaa pois syntejä“** (Hepr. 10: 4). Uhrit eiwät woineet **„omantunnon puoleſta täydelliſeksi tehdä uhraajaa“** (Hepr. 9: 9). Niinkuin wanhan liiton katoawa pappeus wiittaſi uuden liiton ylimmäiſeen pappiin, niin wiittaſi wanhan liiton uhri Kriſtuksen uhrikuolemaan. **Synti- ja rikosuhrilla** pyydettiin syntejä anteeksi ja woimaa niiden woittamiſeen. **Polttouhri** kuwaſi ihmiſen kokonaista antautumiſta Jumalalle. **Kiitosuhriſſa** tuotiin Jumalalle kiitoſta wiljan ja muun hywän annoſta, ja ſiinä pyydettiin yhteyttä Jumalan kanſſa. Tärkein uhri oli **ſuuren ſowintopäiwän uhri,** kun ylimmäinen pappi wei uhriweren pyhimpään ja priiskotti ſillä liiton arkin kantta. Tällä uhrilla ſowitettiin papit ja kanſa. Tänä ſowintopäiwänä uhrattiin kauris kanſan puoleſta ſyntein ſowittamiſeksi, ja anteeksiannetut synnit pantiin toiſen kauriin päälle, joka priiskotettiin uhratun kauriin werellä ja wietiin korpeen. Näiden uhrein kautta aſetettiin

ihmiſen koko elämä yhteyteen Jumalan kanſſa, ja ſynnin tunto elpyi. **Pääſiäislammas** kuwaſi Kriſtusta.

Laki ſääti myös **puhdiſtuksia** monenlaiſia tilaiſuuksia warten. Synnyttämiſen, kuoleman ja ſpitalitaudin johdosta oli puhdiſtus tarpeen. Tämän kautta muiſtutettiin ihmiſtä hänen turmelukſestaan ja kuoleman yhteydeſtä ſynnin kanſſa, ja tällä kuwattiin ſiſällistä ja täydellistä puhdiſtusta. Kun laki ſääti, että muutamat eläimet oliwat ſaaſtaiſia, mutta toiſet puhtaita, oſoitettiin tällä, että luontokin kaipaa puhdiſtusta.

Aikaan nähden ſääti laki, että ſabbatti ja määrätyt juhlat oliwat wietettäwät Jumalalle. Pyhänä aikana tuli tawalliſen työn loppua, ja ihmiſen tuli etſiä lepoa Jumalaſſa. Tämän kautta terotettiin kanſan mieleen ſe totuus, että aikakin on Jumalan. Jumalalle on työaika ja lepoaika pyhitettäwä. Pyhät ajat liittyiwät luonnon waiheiſiin, wiljan kypſymiſeen, kanſan pelaſtukſeen Egyptiſtä ja ſen korpimatkaan. Kanſaa kehoitettiin näiden kautta etſimään Jumalan lepoa.

Niinkuin uskon ojentawa kohta eſiintyy wanhan liiton ilmeſtykſeſſä, niin eſiintyy täällä myös uskon korottawa woima. Pakanakunnaſſa wallitſee toiwottomuus, ja wäärän uskon alalla liikkuu wäärä toiwo, mutta erityinen ilmeſtys muodoſtaa yleiſen ilmeſtykſen toiwon todiſtuſta **Jumalan lupaukſeksi**. Profeetta wälittää Jumalan ilmeſtyſtä ja ennuſtuſta. Hän on Jumalan lain puoluſtaja ja walwoja, mutta hän toimii myös Jumalan käſkyſtä uskon puhdiſtajana ja kehittäjänä. Lain oppi-, opetus- ja hallitusjärjeſtö keſkittyy ennuſtukſeſſa **Meſſiaaksi**, joka yhdiſtää itſeſſään kuninkaan, papin ja profeetan wirkatoimet. Ennuſtus eſtää wanhan liiton elimiſtöä jähmettymäſtä, kun ſe toimii puhdiſtajana ja kehittäjänä. Uskowa nöyrtyy lain kurin alle, ja hän korotetaan Jumalan lupausten kautta taiwaalliſeen piiriin.

Wanha liitto esiintyy Jumalan ulkonaisena waltakuntana maan päällä. Se on wielä sidottu tähän maailmalliseen elämään. Pyhyys on täällä wielä ulkonainen, eikä täydellistä sowintoa wielä löytynyt. Mutta Jumala kaswatti täällä ihmiskuntaa sisällistä Jumalan pelkoa ja wanhurskautta warten. Tyydytystä ihminen ei woi wanhassa liitossa saada, sillä taiwaan waltakunta ei wielä esiinny uskon sisälliſenä omaisuutena, waan ainoastaan ulkonaisena sääntönä ja lupauksena. Mutta **„lailla on tulewain tawarain warjo"** (Hepr. 10: 1). Se kuwaa Jumalan todellista waltakuntaa ja synnyttää korkeampaa Jumalan tuntemista ja palwelemista, kuin yleinen ilmestys. Se waikuttaa sywän synnin tunnon, eläwän luottamuksen Jumalan lupauksiin ja wakawan kilwoituksen siweellisen puhtauden puolesta.

Epäusko ja wäärä usko waikuttiwat turmelewasti wanhankin liiton piirissä. Usko yhdisti lain kurittawan ja toiwon korottawan woiman, mutta wäärä usko erotti toiwon sen siweellisistä ehdoista ja synnytti wäärän luottamuksen. Aabrahamin lapsi lihan mukaan anasti itselleen sen oikeuden, mikä Aabrahamin henkilapselle kuuluu. Juutalaiset sanoiwat: **„Me olemme Aabrahamin siemen"**, **„Aabraham on meidän isämme"** (Joh. 8: 31, 39), mutta Kristus sanoo heille: **„Jos te olisitte Aabrahamin lapsia, niin te tekisitte Aabrahamin töitä"** (Joh. 8: 39). Ja toiselta puolelta irroitettiin laki Jumalan Hengen toimesta, ja se tehtiin ulkonaiseksi säännöksi, josta hengellinen sisältö katosi. Ulkonainen elämä tuli orjalliseksi, ja laittomuus hallitsi sisällisesti. Taistelu synnin kanssa loppui, ja omawanhurskaus pääsi wallan päälle.

Mutta hurskaat Israelissa walmistuiwat uuden liiton armoa käsittämään. Elämän Henkeä ei laki woinut antaa, eikä se sitä tahtonutkaan, mutta se kaswatti ihmistä omistamaan Kristusta. Wanha liitto ei woi tyydyttää uskowaa,

mutta ſe kehittää toiwon ja kaswattaa ſywemmän ikäwöimiſen korkeinta ilmeſtyſtä. Ja wanhan liiton ilmeſtys teki toiwomiſen ja uskomiſen tulewaan Meſſiaaſeen koko kanſan henkiſekſi omaiſuudekſi, waikka useimmat käyttiwät tätä toiwoa wäärin. Pakanakunnan keskellä säilyi Israelissa usko ainoaan eläwään Jumalaan.

11. Kristinusko.

Wuosisatoja oli pakanakunta koettanut wapaammassa toimessa toteuttaa ihmisolennon waatimuksia. Israelissa oli Jumala lain kautta herättänyt synnin tuntoa ja lupauksen sanalla wirittänyt toiwoa, ja hurskaat kilwoitteliwat täällä korkeamman elämän puolesta. Mutta ihminen ei woinut ilman lakia eikä lain awulla käsittää rauhaa, sillä hän sortui synnin wallan alle. Hänen olennossaan oli woimattomuutta taiwaalliseen elämään nähden ja kiihotusta maalliseen elämään nähden. Sentähden kaipasi ihminen wapautusta synnin orjuuttawasta wallasta ja taiwaallista woimaa heikkoutta wastaan. Yksityisiä parempia tietoja oli ihmiskunnassa saatu, ja joitakuita erhetyksiä oli pyydetty poistaa, mutta synnin tähden muuttuiwat tehdyt parannukset uusiksi erhetyksiksi. Parhaimmatkin ihmiskunnassa owat asetetut alhaisemman ja ylhäisemmän perusteen wälille, ja jaloimmatkin joutuwat tappioon taistelussa pahaa wastaan. Tähän kokemukseen tuli lain alla olewa ja tähän lain ulkopuolella kilwoittelewa, ja tämä tietämys taittoi ihmisen itsekkään ylpeyden, joka tahtoo turwata omiin woimiin. Täten Jumala walmisti ihmiskuntaa ottamaan wastaan hänen armonsa Kristuksessa.

Ihmiskunta oli Kristuksen ilmestyessä joutunut semmoiseen sortotilaan, että kaikki uskonnollinen kilwoitus olisi rauennut, ellei apua olisi tullut ylhäältä. Maailman sowitus oli

sentähden tarpeen, jonka kautta synnin kirous poistuisi, ja uusi yhdistys oli saatawa aikaan, jonka kautta Jumalan elämä pääsisi ihmisen olentoa sisällisesti uudistamaan. Ei se olisi riittänyt, jos ihmiselle waan olisi annettu oikea ja täydellinen tieto, sillä järki ei woi itsestään alkaa eikä kehittää uutta elämää. Eikä se olisi riittänyt, jos tahdon toiminnalle olisi annettu wäkewämpi kehoitus ja parempi suunta, sillä ihminen on maailmaan sidottu, ja turmelukseen walta häntä sortaa. Waan Jumalan Henki oli tarpeen, joka sisällisenä elämän perusteena astuu ihmiseen waikuttamaan. Taiwaallisen elämän woimana tulee Jumalan päästä hallitsemaan ihmisen kehitystä. Ainoastaan Jumalan Henki woi uudistaa ihmisen, niin että Jumala hänessä tulee kaikeksi kaikessa. Tämä oli täydellisen ilmestyksen tehtäwä, ja kristinusko toteuttaa sen. Sentähden ilmestys ei kristinuskossa esisty ainoastaan alkeisena todistuksena, eikä waan lakia laatiwana sääntönä tahi lupauksena, waan eläwäksi tekewän Hengen elimistönä, joka uudistaa koko ihmisen. Elämän alalla keskittyy aina uusi peruskuwa ensiksi koko sisältönsä puolesta uudessa perusteessa, ennenkuin se alkaa kehittyä ulospäin ja enetä. Sentähden täytyy ilmestyksenkin, joka tahtoo luoda uuden ihmiskunnan, ensiksi koota elämänsä ja woimansa yhteen henkilöön, joka on oleellisessa yhteydessä ihmiskunnan kanssa. Kristinusko keskittää sentähden ilmestyksen täydellisyyden Kristukseen, joka on Jumalan Hengen ja elämän kannattaja, ja joka on ihmiseksi tullut. **„Kristus on näkymättömän Jumalan kuwa“** (Kol. 1: 15), ja **„hänessä asuu koko jumaluuden täydellisyys ruumiillisesti“** (Kol. 2: 9). Jumalallisuus ja inhimillisyys erkaantuiwat synnin kautta toisistaan, mutta Kristuksessa owat nämä yhdistyneet, ja Kristuksen kautta pääsewät nämä yhdistymään ihmisessä. Kun ihminen syntyy uudest ja Kristus Henkensä kautta pääsee asumaan ihmiseen, tulee jumalallinen

olento ſen waſituiſessa mieleſſä ihmiſeen ſiſälliſekſi, niin että ihminen todella on Jumalan lapſi, joka on Jumalasta ſyntynyt, ja uskowa muodostuu yhä enemmin Kristukſen kuwan kaltaiſekſi.

Tämä Kristukſen wälittäwä toimi perustuu ſiihen alkuperäiſeen aſemaan, joſſa Kristus oli maailmaan ja muuhun ilmestykſeen. Kristus ei ole joku henkilö muiden ihmisten joukoſſa, joka oliſi walittu ihmiskuntaa edustamaan; eikä hän ole ihminen, jolle oliſi annettu jumalallinen arwo, waan Kristus oli Jumala, ennenkuin tämä maailma olikaan. Hän on ſe Sana, joka alusſa oli Jumalan tykönä, jonka kautta kaikki luotiin, ja joka Jeeſukſessa astui elimelliſeen yhteyteen ihmiskunnan kanſſa. Kristus kannattaa Jumalan Sanana kaiken elämän, ja hän wälittää kaikki Jumalan ilmestykſet. Sentähden tulee Kristus ihmiſekſi ja wälittää kristinuskoſſa korkeimman ilmestykſen. Hän ei ole outo wieras ihmiſelle, ſillä Kristukſeſſa, Kristukſen kautta ja Kristukſeen on ihminen luotu. Sentähden woi ihminen uskoſſa yhdiſtyä Kristukſen kanſſa, kun Herra tulee hänen tykönſä. Kristus muodostuu, kun hän ottaa jumaluuden täydelliſyyden inhimilliſeen luontoonſa, korkeimmaksi ilmestyselimekſi, ja hän tulee uudekſi eſi-iſäkſi ihmiskunnalle. Kristinusko järjeſtää ſiis Kristukſeſſa taiwaalliſen elämän omituiſena Hengen elimiſtönä maailmalle, ja tämä elämä on Kristukſeſſa olemaſſa. Tällä taiwaalliſella elimiſtöllä on omat muodostuselimenſä. Kristukſen ſana on Henki ja elämä. Sakramenteiſſä antaa Kristus uskowalle taiwaalliſen ſiunaukſenſa ja astuu elämän yhteyteen tämän kanſſa. Ja ſanan ja ſakramenttein kautta walmiſtaa Herra ſeurakunnan, joka on hänen ruumiinſa.

Se taiwaalliſen elämän peruskuwa, joka on toteentunut Kristukſeſſa, ſyntyy uudelleen Jeeſukſen opetuslapſiſſa, ſeura-

kunnassa ja kehityksen lopussa luonnonkin piirissä. Kun ihminen on määräänsä päässyt, ja seurakunta on yhdistynyt ilmestyneen Kristuksen kanssa, silloin tulee luontokin osalliseksi Jumalan lasten wapaudesta. Mutta kaikki ne ainekset luonnon ja ihmiskunnan piirissä, jotka eiwät kelpaa uuteen maailmaan, erotetaan pois, sillä tämä korkein elämänelimistö työntää kaiken pahan ja huonon tyköään. Alku liittyy loppuun. Se, mikä luomisessa oli alkua, mutta joka synnin kautta jo alkukehityksessä turmeltui, pääsee määräänsä. Kristinuskossa esiintyy taiwaan waltakunta, jossa Kristus Henkensä kautta luo uusia ihmisiä, uuden historian ja wihdoin uuden maailman.

Jumala toimii aina wapaana ilmestyksen piirissä. Hän laskee uusia woimia liikkeelle maailmaan, taikka ottaa hän antamia woimiaan takaisin itsehensä. Niinkuin Jumala alkuperäisesti pani ylimaailmallisia woimia sisämaailmallisiksi, niin antaa hän ilmestyksen täyttämyksessä taiwaallisesta täydellisyydestään uusia lisäyksiä maailmaan. Kun korkein ilmestys tahtoo saattaa ihmistä luonnon yhteyteen Jumalan kanssa, ilmenee siinä ylimaailman elämä, jonka ainoastaan Jumalan woima mahdolliseksi tekee. **„Jumalalle ei woi mitään olla mahdotonta“** (Luukk. 1: 37); **„ihmisille on se mahdotonta, mutta ei Jumalalle; sillä Jumalalle on kaikki mahdollista“** (Mark. 10: 27).

Ihmeen ilmenemyksessä on aina joku erinomaisuus. Kun kristinuskossa korkein ihme esiintyy, täytyy tässäkin olla joku poikkeus tawallisesta säännöstä. Kristinusko kuuluu siihen Jumalan woimaan, joka luomisesta asti oli maailmassa, mutta tähän liittyy taiwaallinen täydellisyys, joka kristinuskossa tulee sisämaailmalliseksi. Kristuksessa on jo kaikki perusteellisesti uudeksi tehty, ja Kristuksen kautta uudistetaan ihmiskunta ja maailma. Kristinuskossa on sisämaailmallista ja ylimaail-

mallista Jumalan woimaa. Sentähden esiintyy kristinusko osaksi korkeampana maailmassa olewaa Jumalan woimaa, osaksi yhteydessä sen kanssa.

Kristinuskon ilmenemyksessä esiintyy sentähden kaikkialla poikkeus tawallisesta säännöllisyydestä. Kristinuskon perustaminen tapahtui ihmeiden waikutuksilla, ja Kristuksen ja apostolein elämässä ja opissa esiintyy erinomaisia ilmiöitä, puheita ja tapauksia, jotka eiwät sowellu tawallisiin käsitteisiin. Jos ihminen pysyy näiden ilmiöiden läheisyydessä, syntyy hänessä puoltaminen tahi wastustus, joka yhä sywenee. Nämä ilmiöt wetäwät ihmistä uskonnolliseen piiriin ja herättäwät korkeimpia kysymyksiä sydämmessä. Kristinuskon ulkonainen ilmeneminen tahtoo repiä ihmisen tottumuksen piiristä tutkimaan elämän peruskysymyksiä. Jos ihminen antaa näille uskonnollisille waikutuksille sijaa, huomaa hän itsensä waadituksi kääntymään omaantuntoon täällä tarkastaakseen ylimaailman totuutta. Kristinuskon totuuksista lähtee waikutuksia, jotka tahtowat johdattaa ihmistä ulkoa sisäänpäin, sydämmeen ja omaantuntoon, niin että hän pääsee wälittömään yhteyteen sen Jumalan ilmestyksen kanssa, joka on waikuttamassa hänen omassa olennossaan. Ellei ihminen noudata tätä kehoitusta, lähtee hän kulkemaan kristinuskolle wastakkaista suuntaa, eikä uskonnollinen totuus pääse selwenemään hänelle. Jos ei ihminen rupea tarkastamaan Jumalan ilmestystä omassa olennossaan, on hänen mahdotonta tuntea Jumalan ilmestystä ulkopuolella itseään.

Kristuksesta ja hänen töistään lähtee waikutuksia, jotka todistawat kristinuskon totuudesta. Niin korkealla seisoo Kristus, etteiwät ihmiset ole woineet ihanteenakaan esitellä tämmöistä kuwaa. Siweellinen puhtaus ja hurskas mieliala esiintywät Kristuksessa niin täydellisinä, että kaikki, jotka etsiwät Jumalaa, tuntewat hänestä lähtewän korkeamman waikutuksen, joka korot-

taa heidät yli maailman. Rakkaus ja totuus, wanhurskaus ja hywyys, wiisaus ja yksinkertaisuus, waikutuswoima ja kärsimyswoima owat Kristuksessa sisälliseſſä soinnussa, ja ne waikuttawat eläwässä yhteydessä Jumalan kanssa. Ne, jotka sydämmessään seisowat Jumalaa wastaan, owat Kristuksen edessä paljastetut, ja he tuntewat hänestä lähtewän walkeuden waikutuksia, joita he eiwät woi kärsiä. Mitä on wastakkaista, yhdistää Kristus. Hän antautuu ihmisluonnon heikkoudenkin alle. Hän syö ja juo, itkee ja wihastuu, pakenee ja taistelee, hänellä on ystäwiä ja wihollisia, mutta hän hallitsee kaikki siweelliſellä maltilla ja käyttää kaikki taiwaallisen Isän tarkoituksia warten. Suuri on Kristus kilwoituksessa ja taistelussa, ja suuri on hän odottamisessa ja kärsimisessä. Hän palwelee kaikkia, mutta ihmisten orjuuteen ei hän koskaan rupea, sillä hän noudattaa aina Isän tahtoa. Hän tekee työtä korkeinta tarkoitusta warten, mutta hän on wähimmässäkin uskollinen, eikä hän unohda jokapäiwäisen elämän pikkukohtia. Kristus ei etupääsä etsi ylhäisiä ja arwokkaita, waan alhaisia ja ylenkatsotuita, ja hän tekee työtä jokaisen sielun puolesta. Ei hän sammuta uskon kipinää halwimmassakaan, mutta kerskailewaa pyhyyttä hän kiiwaudella wastustaa. Hän hylkää kaiken korskan ja turhan ihmeelliſyyden, eikä hän mukaannu lihallisen ihmismielen mukaan, mutta hän kiiwailee Jumalan kunnian puolesta. Ne luonteen omituisuudet, jotka esiintywät muissa yksipuolisina, esiintywät Kristuksessa täydelliſinä ja sywimmässä soinnussa. Hän pelkää Jumalaa, luottaa Jumalaan ja on hänelle kuuliainen. Tämä Jumalan Kristus ansaitsee luottamusta. Hän antaa niille, jotka rupeawat hänen opetuslapſikseen armonsa ja Henkensä, ja tekee heidät Jumalan ihmiſikſi. Jokainen, joka on totuudesta, tulee Kristuksen tykö.

Kristus walwoo Jumalan kunniaa ja ihmisten parasta. Hän lähenee sywimmällä rakkaudella heikkouskoisintakin ja auttaa kaikkia, jotka tulewat hänen tykönsä. Ei hän koskaan työnnä apua etsiwää tyköään. Mutta hän paljastaa sydämmen ulkokultaisuuden ja wäärän rakkauden. Kristuksen kuwa on täynnä jumalallisuutta ja inhimillisyyttä, ja se kohoaa niin korkealle yli nykyisyyden ja tulewaisuuden, etteiwät hänen aikalaisensa eiwätkä tulewat sukupolwet woi häntä täysin käsittää. Wähitellen waan woiwat yksityiset ihmiset ja aikakaudet kohota tätä luonnetta osittain ymmärtämään, ja korkeimmalle asteelle tulleetkin tunnustawat, etteiwät he wielä ole Kristusta käsittäneet. Apostoli Paawali sanoo: **„Ei niin, että minä jo käsittänyt olen"** (Fil. 3: 12). Wielä nytkin on Kristuksen luonnekuwa niin korkea, etteiwät ihmiset woi sitä kokonaisena käsittää, waan yksityiset piirteet selwenewät uskowalle, ja useimmat käsittäwät Kristusta yksipuolisesti. Kristus yhdistää kaiken totuuden itsessään, ja tästä hän antaa eläwän todistuksen sille, joka tulee hänen tykönsä. Jokainen, joka Kristukselta saa Hengen todistuksen, tietää, että Kristus on eläwän Jumalan Poika, ja että kristinusko on totuus.

Kristus painaa opetuslapsiinsa piirteitä omasta olennostaan. Apostoleissakin esiintyy waikutuswoimaa ja kärsimyswoimaa, rohkeutta ja nöyryyttä, kiiwautta Jumalan kunnian puolesta ja kärsiwää alistumista, iloista luottamusta Jumalaan ja lapsellista pelkoa, jota he owat Kristukselta saaneet. Mutta Kristuskuwan täydellisyyttä ei kukaan saawuta, sillä ihminen on turmeltunut, ja Jumalan Henki on alkuperäisesti olemassa ainoastaan Kristuksessa. Jumalan Kristus on wetänyt lukemattomia puoleensa ja wapauttanut heitä synnin ja maailman wallasta, ja hän on muodostanut seurakunnan, jonka jäsenissä hän elää ja waikuttaa. Milloin kristikunta wieraan-

tuu Kristuksesta, kaswaa aina siweellinen ja uskonnollinen turmelus; milloin se lähenee Kristusta, syntyy sille uudistusaika. Koko historian luonne muuttui Kristuksen ilmestyessä, ja kristilliset kansat owat maailmaa hallinneet.

Kristinusko yllyttää kaikkina aikoina wastustukseen kaikkea, mikä on jumalatonta ja pahaa, ja tämän se työntää tyköään, mutta siweellisen ja uskonnollisen elämän se elähyttää, ja se uudistaa Jumalan kuwan piirteet ihmisessä. Ajatuksen päätelmillä ei ihminen woi kristinuskoa käsittää, waan uskon kokemuksessa tulee hän sitä tuntemaan. Kristinusko antaa Hengen todistuksia totuudestaan sille ihmiselle, joka astuu sen piiriin elämään. Kun ihminen ei elä Kristuksessa, huomaa hän itsensä kokonaan kykenemättömäksi taiwaallista totuutta käsittämään, ja hän tuntee itsensä sidotuksi synnin waltaan. Mutta kun hän on Kristuksessa, waikuttawat Jumalan Henki ja sana woimallisesti hänessä, niin että hän woi uudistua Jumalan woimassa ja waeltaa walkeudessa. Kristinusko osoittaa itsensä Jumalan woimaksi ja elämäksi sen ihmisen olennossa, joka rupeaa Kristuksen opetuslapseksi.

Jumalasta.

12. Jumalan olento.

Ihminen woi tuntea Jumalaa, sillä Jumala on ilmoittanut itsensä ja on elämän suhteessa maailmaan. Maailman tarkoituksena on olla Jumalan ilmestystä. Kaikki Jumalan teot tuowat ilmi jonkun piirteen Jumalan olennosta. Ne owat Luojan ajatuksia, jotka esittäwät joitakuita kohtia hänen olennossaan. Walo, joka eläwiä elwyttää, on Jumalan walkeudesta lähtenyt. Elämä, joka liikkuu ympärillämme, on Jumalan elämästä syntynyt. Ilmaa, joka meitä ympäröi, sanotaan wanhan liiton kirjoissa Jumalan henkäykseksi. Ei ole sitä paikkaa, missä ei Jumala olisi; ei ole sitä Jumalan teosta, missä ei Jumala puhuisi. Sentähden sanoo Raamattu Jumalaa kalliokſi, lähteeksi, walkeudeksi. Jumalan ilmestys on meitä likinnä omassa olennossamme. Me olemme luodut Jumalan kuwaksi, ja meidän määrämme on tulla Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Sentähden asuu ihmisolennon sisimmässä ikäwöiminen eläwää Jumalaa, eikä tämä ikäwä katoa ennenkuin ihminen käsittää Jumalan. Raamattu puhuu Jumalan kaswoista, silmästä, kädestä, waikka Jumalalla ei ole näitä elimiä samanmuotoisina, kuin ihmisellä on ne, mutta wasituisen olentonsa puolesta kuwaawat nämä elimet jotakin Jumalan olennossa ja

waikutukſessa, kun hän taiwaalliſesta korkeudesta waikuttaa tähän maailmaan. Jumalan käſi kannattaa taiwaat ja maan. Ei ſe woi olla ihmiskäden kaltainen. Jumalan ſilmä tunkee läpi ajalliſuuden ja iankaikkiſuuden, ja ſe näkee ihmisolennon ſiſimpään. Ei ſe woi olla ihmisſilmän kaltainen. Jumala johdatti Israelin Egyptistä ojennetulla käſiwarrella. Ei ole tämä Jumalan käſi ihmiskäden kaltainen. Sentähden kieltää Raamattu meitä tekemästä jotakuta kuwaa Jumalasta.

Jumala loi tämän ruumiillisen maailman, ja hän liikkuu ja waikuttaa täällä elämän todelliſuudeſſa, eikä ruumiittomaſſa henkiſyydeſſä. Koko tämä maallinen elämä pyſyy Jumalaſſa, niinkuin ſe on Jumalasta lähtenyt. Jumala on olemaſſa maalliſeſſa olosuheeſſakin, ja ſiihen määrään kuin maalliſen elämän muoto kuuluu maailman oleeſeen, ilmoittaa ſe jotakin Jumalaſſa. Sentähden eſittäwät ſilmä, käſiwarſi, kaswot jotakin todellista Jumalaſſa, waikkei Jumalalla ole näitä elimiä ruumiilliſeſſa muodoſtukſeſſa. Raamattu puhuu ſiis meille oikeaa kieltä, kun ſe eſittelee meille taiwaan waltakunnan iankaikkiſia totuukſia luomakunnan eläwiſſä muodoiſſa. Uſea ſemmoinenkin elämän ilmaus, jonka ſynti on ihmiſeſſä turmellut, on luonnepiirteenä kuwaus Jumalan olennoſta, mutta Jumalaſſa eſiintyy alkuperäinen peruswoima puhtaana. Niin on wiha alkuperäiſesti kiihottawa woima, joka tahtoo poiſtaa ſitä pahaa, joka ihmiſen olentoa turmelee, mutta tähän on itſekkyys liittynyt. Jumalan wiha on hänen olentonſa wastawaikutus ſiihen, mikä on pahaa. Jumala on tunnettawa ſiihen määrään, kuin hän ilmoittaa itſenſä ihmiskunnalle, ja ſiihen määrään, kuin ihminen uskoſſa on omiſtanut tätä ilmeſtyſtä.

Wanhan liiton kirjoiſſa käytetään uſeampia nimiä, joilla oſoitetaan Jumalan olentoa. Hepealainen nimitys „**Adonai**“ tietää omiſtajaa, haltijaa, jonka wallaſſa kaikki on, ja jota

kaikkein tulee totella. „Elohim“ tietää wäkewää, kaikkiwaltiasta olentoa, jota ihmiſen tulee peljätä. „Herran pelko on wiiſauden alku“ (Sananl. 1: 7). Ei katoa Jumalan pelko ihmiſeſtä, jos hän on oikeaſſa ſuhteeſſa Jumalaan, mutta tämä pelko on lapſellinen. Ja tätä nimitystä käytetään tawalliſesti täſſä muodoſſa, joſſa ſe oſoittaa moneutta, waikka ſamaa muotoa käytetään pakanain epäjumaliſtakin, ja waikka ſanalla myös on ykſikkömuoto. Raamattu käyttää etupääſſä monikkomuotoa ſentähden, että Jumala on kolmeyhteinen. Jumalan olennoſſa owat ykſeys ja moneus yhdiſtettyinä. Kolmeyhteys eſiintyy iduſſaan jo täſſä nimityksſeſſä. Muullakin tapaa oſoitetaan alkukieleſſä tätä moneutta Jumalaſſa. Jumala ſanoi: „Tehkäämme ihminen meidän kuwakſemme“ (1 Mooſ. 1: 26). Ja Herra Jumala ſanoi: „Katſo, Aadam on tullut niinkuin yksi meiſtä“ (1 Mooſ. 3: 22). „Ja Herra ſanoi: — — — käykäämme, aſtukaamme alas ja ſekoittakaamme ſiellä heidän kieleſſä“ (1 Mooſ. 11: 6, 7). „Minä kuulin Herran äänen, että hän ſanoi: Kenenkä minä lähetän? Kuka lähtee meidän puolestamme?“ (Jeſ. 6: 8). Jumalan olennon käſite ſeiſoo meidän hajaantunutta ajatuſta korkeampana. Jumala käſittää kaikki, mutta kumminkin on hän yksi. Kun luulemme käſittäneemme Jumalan järjellämme, katoaa hän meiltä; kun arwelemme, että olemme woineet rajottaa häntä johonkuhun ajatusmuotoon, niin ſe ei olekaan Jumala. Kaikkialla aſtuu Jumala meidän eteemme, mutta taiwaalliſeſſa olennoſſaan on hän meille käſittämätön. Pakanakunta koetti käſittää monijumalaiſuuden jokſikin yksеydeksi, mutta ſen maailman ſielu ja maailman järki oliwat tyhjiä aatteita. Jumalaſſa ei ole maailmallista moneutta eikä maailmallista yksеyttä, waan hänеſſä yhdiſtywät käſittämättömällä tawalla kaiken olemiſen perusmuodot. Emme ſaa panna maailman moninaiſta elämää Jumalaan, emmekä ſaa Jumalalta

riistää elämäntäydelliſyyttä, kun tahdomme käſittää häntä. Jumalaſſa on olennon ykſeys ja elämän täydelliſyys, mutta ei ykſeyden muodoſſa eikä kaikkeuden, waan wertaamattomaſſa omituiſuudeſſa. Jumalan elämä on itſetäyteinen elämäntäydelliſyys. Jumala on ennen kaikkea, ſillä hänestä on kaikki lähtenyt. Kaikki luodut olennot owat katoawaa luontoa, mutta Jumala kannattaa kaikki, ja hän pyſyy. Hän on kirkkaudeſſaan korotettu yli maailman, mutta ſamaſſa on hän kaikeſſa waikuttawana peruswoimana.

Wanhan liiton perustamiſeſſa eſiintyy waſituinen Jahwe-käſite. Tätä nimitystä käytetään kyllä Jumalaſta ennen lain ilmeſtyſtäkin, milloin puhutaan Jumalan ſuhteeſta ihmiſiin ja ihmiskunnan ſiweelliſiin kohtiin, mutta tämän nimen ſywempi merkitys oli wielä ſilloin tuntematon. Mooſes kyſyi Jumalalta, mitä hänen tuliſi ſanoa Israelin lapſille, kun he kyſyiſiwät häneltä ſen nimeä, joka oli lähettänyt hänet. Silloin „**ſanoi Jumala Mooſekſelle: Minä olen ſe, mikä minä olen. Ja hän ſanoi: Niin pitää ſinun ſanoman Israelin lapſille: „„Minä olen““ lähetti minut teidän tykönne. Ja Jumala ſanoi wielä Mooſekſelle: Näin pitää ſinun ſanoman Israelin lapſille: Jahwe, teidän iſäinne Jumala, Aabrahamin Jumala, Iſakin Jumala ja Jaakobin Jumala lähetti minut teidän tykönne; tämä on minun nimeni iankaikkiſesti**“ (2 Mooſ. 3: 14, 15). „**Ja Jumala puhui Mooſekſelle ja ſanoi hänelle: Minä olen Jahwe. Aabrahamille, Iſakille ja Jaakobille olen minä ilmeſtynyt kaikkiwaltiaana Jumalana, mutta nimelläni Jahwe en ollut heille tunnettu**“ (2 Mooſ. 6: 2, 3). Jumala antaa täällä itſelleen nimen, ja täſſä nimeſſä ilmenee Jumala itſetäyteiſenä henkilönä, joka on ſe, mikä hän on. Me olemme ykſityiſiä henkilöitä, emmekä woi käſittää alkuhenkilöä, joka ei ole ſyntynyt, ja joka ei ole henkilö muiden rinnalla, waan joka itſetäyteiſeſſä täydel-

lisyydessä käsittää kaikki henkilöt. Tätä henkilöä emme woi ajatuksellamme käsittää, sillä hän on ehdottomasti erotettu kaikista maailmallisista käsitteistä. Jumala on se, mikä hän on. Ei kukaan ole hänen wertaisensa, eikä yksikään muu ole Jumala, kuin hän. Sentähden sanoo Raamattu: **„Kuule Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi ainoa Herra"** (5 Moos. 6: 4).

Jeesus sanoo: **„Jumala on Henki; ja jotka häntä rukoilewat, heidän tulee hengessä ja totuudessa häntä rukoilla"** (Joh. 4: 24). Jumala on olentonsa puolesta Henki. Henki käsittää itsensä ja määrää itsensä, sillä henki on elämän korkein ilmenemys. Kaswi elää, mutta sillä ei ole sielua. Eläimellä on sielu, mutta sillä ei ole henkeä. Ihmisellä on ruumis, sielu ja henki, mutta ihminen ei ole henki. Enkelit owat henkiä. Mutta Jumala on korkein Henki, joka käsittää taiwaat ja maan. Ihminen on Jumalan kaltainen, sillä hän on luotu Jumalan kuwaksi, mutta hän ei ole yhtäinen Jumalan kanssa. Henkinen elämä kehittyy meissä meidän ollessamme suhteessa muihin henkilöihin, mutta Jumala on alkuhenkilö, josta kaikki muut henkilöt owat lähteneet. Ja me olemme turmeltuneita ja wieraantuneita Jumalan peruskuwasta. Jumalan Henki käsittää luonnonkin, sillä hänessä on kaikki elämä, mutta ihmisen henki on luonnosta erotettu. Jumala sanoo: **„Kuule minua, Jaakob ja Israel, minun kutsuttuni: Minä se olen; minä olen ensimmäinen, ja minä olen myös wiimeinen"** (Jes. 48: 12).

Jumala on elämä. **„Herra on totinen Jumala; hän on eläwä Jumala ja iankaikkinen kuningas"** (Jer. 10: 10). Mitä elämää maan päällä on, se on lähtenyt Jumalan elämästä. **„Niinkuin Isällä on elämä itsessään, antoi hän myös elämän Pojalle, niin että hänellä on elämä itsessään"** (Joh. 5: 26). Jumalassa on elämän täydellisyys. Kaikki muu elämä on syntynyttä, mutta Jumala on alkuperäinen, iankaikkinen elämä.

Jumala on walkeus. Johannes ſanoo: „**Tämä on ſe ilmoitus, jonka olemme häneltä kuulleet, ja jonka teille ilmoitamme, että Jumala on walkeus, ja ettei hänessä ole yhtään pimeyttä**“ (1 Joh. 1: 5). Jumala on luomaton walkeus, josta kaikki walkeus maailmassa lähtee. Niinkuin auringosta säteilee waloa, niin lähtee Jumalan walkeudesta kirkkautta. Tämä kirkkaus täyttää taiwaan, ja ſe on täyttäwä uudet taiwaat ja uuden maan. Tämän kirkkauden ſaapi Jumalan lapſi oſakſeen. Mutta Jumalan walkeutta ei kukaan woi nähdä. Wanhassa liitossa ilmenee Jumalan kirkkaus, mutta tämä on hämärän peittämänä, ſillä ihminen ei woi ſitä ſuoraan nähdä. „**Herran kirkkaus aſui Siinain wuorella, ja pilwi peitti ſen**“ (2 Mooſ. 24: 16). „**Herran kirkkaus nouſi kerubin päältä huoneen kynnykſelle, ja huone täytettiin pilwellä**“ (Heſ. 10: 4). Kun Mooſes pyyſi nähdä Jumalan kirkkautta, ſanoi Herra: „**Et ſinä woi minun kaswojani nähdä, ſillä ei ykſikään ihminen, joka minun näkee, taida elää**“ (2 Mooſ. 33: 20). Ainoastaan heijaſtawaſſa kirkkaudeſſa on Jumala täällä nähtäwänä. Sentähden ſanoo Kriſtus: „**Ei ole ykſikään Jumalaa koskaan nähnyt; ainoſyntyinen Poika, joka on Iſän helmaſſa, hän on ſen ilmoittanut**“ (Joh. 1: 18).

Jumala on rakkaus. Kaikki oikea rakkaus, joka maan päällä toimii, on Jumalaſta. Mitä jaloa työtä ihmiskunnaſſa on ſaatu toimeen, ſe on rakkaudeſta lähtenyt. Mutta puhtain maallinen rakkaus on ainoaſtaan himmeä ſäde Jumalan rakkaudeſta. Johannes ſanoo: „**Joka ei rakaſta, ei hän tunne Jumalaa, ſillä Jumala on rakkaus**“ (1 Joh. 4: 8). Jumalaſta kumpuaa rakkautta taiwaſten taiwaiſiin ja maailmaan. Jumala on korkein, itſetäyteinen Henki, ja hän on elämä, walkeus ja rakkaus. Mutta Jumalaſſa eiwät elämä, walkeus ja rakkaus ole erotetut toiſiſtaan, waan ne owat yhtä.

Kristus wälittää korkeimman Jumalan tuntemiſen. Hän ſanoo: „**Minä ja Iſä olemme yhtä**“ (Joh. 10: 30); „**joka näki minut, hän näki Iſänkin**“ (Joh. 14: 9). Mutta Kristus ei wielä maan päällä ilmeſtynyt ſemmoiſena, kuin hän on, ſillä hän tyhjenſi itſenſä ja otti orjan muodon päällenſä, kun hän tuli tänne maailmaan. Johannes ſanoo: „**Kun hän ilmeſtyy, niin me tulemme hänen kaltaiſekſeen, ſillä me ſaamme nähdä hänet niinkuin hän on**“ (1 Joh. 3: 2). Jumalan itſetäyteinen olennon kirkkaus, joka on olemaſſa iankaikkiſuudeſſa, on erotettawa ſiitä kirkkaudeſta, joka ilmenee Kriſtukſeſſa, hänen maan päällä olleſſaan. Kristus on „**Jumalan kirkkauden waſtaloiſte ja hänen olemukſenſa juurikuwa**“ (Hepr. 1: 3), mutta tämä kirkkaus ei eſiinny wälittömänä, ſillä Kristus ilmeſtyi lihaſſa. Hengen ſilmällä oli Jumala Kriſtukſeſſa nähtäwänä Israeliſſa, ja wielä on hengen näkeminen ja kuuleminen täſſä tarpeen. Uudeſſaſyntymiſeſſä warustetaan ihminen hengelliſellä aiſtilla, niin että hän woi nähdä Jumalaa, ja Kristus kirkaſtuu ihmiſeſſä kirkaſtumiſeſſa. Tämän kautta ihminen tulee oſalliſekſi Jumalan luonnoſta, ja ſilloin hän tuntee Jumalan.

Mutta korkeimmallakin ilmeſtyksasteella, jolla „**Jumalan kaswoja nähdään**“ (Ilm. 22: 4), jääpi jotakin Jumalan olennoſta meille tuntemattomakſi. Luoja on niin korkea, että hän aina jää joſſakin määräſſä käſittämättömäkſi luodulle olennolle.

Tulewaſſa elämäſſä on kyllä Jumalan tunteminen täydellinen ſiihen määrään nähden, mikä luodulle olennolle on mahdollinen, mutta itſetäyteinen ei tämä tunteminen ole. Luojan ja luodun olennon erotus tekee itſetäyteiſen tuntemiſen mahdottomakſi. Waikka autuas taiwaiſſa näkee Jumalan „**kaswoiſta kaswoihin**“, pyſyy Jumalan itſetäyteinen olento kuitenkin korkeampana kaikkea ilmeſtyſtä, ja tämä on taiwaan korkeimmillekin olennoille kätketty. Kerubit ja ſerafit peittäwät

kaswonsa taiwaissa Jumalan edessä. Jumala on tässä suhteessa taiwaissakin „**näkymätön**“ (1 Tim. 1: 17). Kristus on „**näkymättömän Jumalan kuwa**“ (Kol. 1: 15). Kun Paawali puhuu Kristuksen tulewasta ilmestyksestä, sanoo hän Jumalan asuwan „**walkeudessa, johon ei yksikään taida tulla, jota ei yksikään ihminen ole nähnyt, eikä woi nähdä**“ (1 Tim. 6: 16). Jumala on ennen kaikkea ja yli kaiken, mutta kuitenkin on hän kaikessa. Ainoastaan häntä on kumarrettawa.

13. Jumalan ominaiſuudet.

Koska ihminen on luotu Jumalan kuwaksi ja säädetty Kristuksen kuwan kaltaiseksi, tulee hänen ennen kaikkea olla Jumalan ja Kristuksen seuraaja. Kristuksessa on Jumala ilmestynyt, ja Kristus on korkein laki. Hän jätti meille esikuwan, että me noudattaisimme hänen askeleitaan (1 Piet. 2: 21). Kristus sanoo: **„Olkaa siis täydelliset, niinkuin teidän taiwaallinen Isänne täydellinen on"** (Matt. 5: 48). Woidaksemme noudattaa Jumalan ja Kristuksen esikuwaa, tulee meidän oppia tuntemaan Jumalan olentoa ja ominaisuuksia. Jumalan ilmestyksessä astuwat hänen ominaisuutensa meidän eteemme, ja omassa elämässämme saamme niiden waikutuksia kokea. Mutta niinkuin Jumalan olento on niin paljon korkeampana meitä, ettemme woi sitä järjellämme käsittää, niin jäämät Jumalan ominaisuudetkin aina meille johonkin määrään käsittämättömiksi.

Ennen kaikkea on Jumala **pyhä**. Serafit huutawat taiwaissa toinen toiselleen: **„Pyhä, Pyhä, Pyhä Herra Sebaot; kaikki maa on täynnä hänen kirkkauttaan"** (Jes. 6: 3). Wanhassa liitossa oli se pyhää, mikä oli maailmasta erotettu, ja jota käytettiin Jumalan palwelukseen. Templi ja templin astiat oliwat pyhiä, ja papit oliwat pyhitetyt Jumalan palwelusta warten. Mutta Jumalan pyhyys on korkeampaa luontoa, sillä juuri Jumalan tahto ja sääntö tekewät asian pyhäksi tahi saastaiseksi. Korkeampi on pyhyyden käsite uudessa liitossa, kuin

wanhassa, sillä Kristuksen kautta woi ihminen tulla osalliseksi Pyhästä Hengestä ja waeltaa Hengen pyhityksessä. Pyhyyden käsite on täällä sisällinen. Mutta Jumalan pyhyys on hänen olentonsa itsetäyteisyys, josta kaikki pyhyys lähtee. Pyhyys käsittää Jumalan siweellisen olennon ja koko hänen elämänsä. Kun ihminen uskon kautta Kristukseen saa Pyhän Hengen, tulee hän osalliseksi Jumalan pyhyydestä, mutta Jumalan pyhyys on kumminkin niin korkea, ettemme woi sitä järjellämme käsittää, waan meidän tulee kumartua tämän pyhyyden eteen. Koska Jumala on pyhä, tulee meidänkin pyhiksi tulla. Jumala sanoo: **„Teidän tulee olla pyhät, sillä minä olen pyhä"** (1 Piet. 1: 16). Pyhyydessä keskittyy koko Jumalan henkinen omituisuus ja waikutus. Pyhyys ei ole wastakohtana Jumalan rakkauteen, waan se on rakkauden perusmääre ja sisältö. Sentähden on korkein rakkauden ilmestys Kristuksessa kaikin puolin pyhä ja pyhittäwä. Pyhyys on oleellinen käsite, joka perustaa kaikki siweelliset suhteet. Pyhänä laatii Jumala lakeja koko maailmalle, eikä hänen pyhyytensä siis woi olla riippuwa siweyslaista. Jumala wihaa pyhänä syntiä, sentähden tulee meidän syntiä peljätä ja wihata. Daawid sanoo: **„Et sinä ole Jumala, jolle jumalaton meno kelpaa; ei paha woi pysyä edessäsi"** (Ps. 5: 5).

Ja Jumala on **wanhurskas**. Raamattu sanoo: **„Herra on wanhurskas ja rakastaa wanhurskautta"** (Ps. 11: 7). Jumalan wanhurskaus on pyhyyden ilmenemys. Wanhurskaana Jumala, joka tekee oikein ja tuomitsee oikein, waikuttaa kaikessa. **„Kaikki hänen tiensä owat oikeat"** (5 Moos. 32: 4). Jumala palkitsee wanhurskaana hywän ja antaa sille siunauksen, ja hän rankaisee pahan ja pitää woimassa sitä järjestystä, jonka hän on maailmalle asettanut. **„Wanhurskaus ja oikeus owat hänen istuimensa perustus"** (Ps. 97: 2). **„Jumala antaa**

jokaiselle hänen töittensä mukaan" (Room. 2: 6). Jumala on wanhurskas sekä armon että tuomion toimessa. Sentähden iloitsee wanhan liiton hurskas Jumalan wanhurskaudesta. Johannes sanoo: **„Jos me tunnustamme syntimme, on hän uskollinen ja wanhurskas, niin että hän antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meitä kaikesta wäärydestä"** (1 Joh. 1: 9). Ja Paawali sanoo Jumalan siten osoittawan wanhurskauttaan, että **„hän wanhurskauttaa sen, joka on Jeesuksen uskosta"** (Room. 3: 26). Kristuksen lunastustyö on Jumalan wanhurskauden tointa. Emme woi tätä Jumalan ominaisuutta järjellämme käsittää, mutta Kristuksen ewankeliumissa ilmestyy Jumalan wanhurskaus uskosta uskoon, ja siten tulee ihminen osalliseksi tästä wanhurskaudesta. Johannes sanoo: **„Joka tekee wanhurskautta, hän on wanhurskas, niinkuin häukin wanhurskas on"** (1 Joh. 3: 7).

Pyhä Jumala toimii wanhurskaana, ja hän antaa kaikille **hywyyttään.** Jumala ei tule hywäksi siweellisen kehityksen kautta, waan Jumala on olentonsa puolesta hywä, joka aina tekee hywää, panee hywän säännöksi ja määräksi kehitykselle. Jumala on kaiken hywyyden lähde ja peruste. Siihen määrään on Jumalan hywyys erotettu kaikesta inhimillisestä hywyydestä, että Herra sanoo: **„Ei kukaan ole hywä, waan yksin Jumala"** (Matt. 19: 17). Jumala hoitaa koko luomakuntaa ja antaa kaikille, mitä he ruumiillisesti ja henkisesti tarwitsewat. Joka päiwä me Jumalan hywyyttä nautimme, emmekä woi sen suuruutta ja sywyyttä käsittää. Parannukseen tahtoo Jumalan hywyys meitä houkuttaa. Ehdottomassa mielessä on ainoastaan Jumala hywä, ja hän loi kaikki sangen hywäksi (1 Moos. 1: 31).

Jumalan hywyys ilmenee monella tapaa ihmiskuntaa kohtaan. Jumala on **laupeas,** sillä hän auttaa hätääntyneitä ja

kärſiwiä. „**Laupeas ja armollinen on Herra, pitkämielinen ja armorikas**“; „**niin kuin Iſä armahtaa lapſiaan, niin Herrakin armahtaa niitä, jotka häntä pelkääwät**“ (Pſ. 103: 8, 13). Joka päiwä me tarwitſemme tätä Jumalan laupeutta, ja meidän tulee oppia laupeutta Jumalalta. Kriſtus ſanoo: „**Olkaa laupeaat, niin kuin teidän Iſännekin laupeas on**“ (Luukk. 6: 36). Ja Jaakob ſanoo: „**Armoton tuomio on tulewa ſen päälle, joka ei laupeutta tehnyt**“ (Jaak. 2: 13).

Jumala on **armollinen**, ſillä hän antaa hywyyttään kelwottomille. Ei kukaan anſaitſe Jumalan hywyyttä, waan armosta antaa Jumala lahjojaan meille. „**Herra on armollinen ja wanhurskas, ja meidän Jumalamme on laupeas**“ (Pſ. 116: 5). Daawid weiſaa: „**Minä turwaan ſinun armooſi, minun ſydämmeni riemuitſee ſinun awuſtaſi**“ (Pſ. 13: 6), ja niin tekee uskowa uudeſſakin liitoſſa.

Jumala on **kärſiwällinen**, ſillä hän antaa ihmiſen aikanſa toimia tahtoanſakin wastaan ja odottaa parannusta. Paawali ſanoo: „**Katſotko ylen hänen hywyytenſä, kärſiwälliſyytenſä ja pitkämieliſyytenſä rikkauden, ettet tiedä, että Jumalan hywyys wetää ſinua parannukſeen**“ (Room. 2: 4). Jumala tahtoo tehdä kaikille hywää, ja hän kärſii kauan ihmiſen wastuſtuſta, mutta aikanaan hän rankaiſee pahan, ellei ihminen ſiitä luowu. Jumalan waikutus hywään ja pahaan nähden oſoittaa meille hänen käſittämätöntä kärſiwälliſyyttään. Ihmiſenkin tulee oppia kärſiwälliſyyttä. Paawali ſanoo: „**Olkaa toiwoſſa iloiſet, kärſiwälliſet murheeſſa**“ (Room. 12: 12).

Jumala on **pitkämielinen**. Jumala antaa pahankin kehittyä ja kypſyä. Paljon lahjoja antaa Jumala ihmiſille, mutta uſeimmat käyttäwät niitä wäärin. Jumala ei kumminkaan kohta rankaiſe hywyytenſä ja wanhurskautenſa ylenkatſojaa, waan pyytää ſaada ihmiſtä kääntymään paholta teiltä. Aika-

naan saapi jumalaton syntinsä palkan. Profeetta Joona sanoo: **„Minä tiedän, että sinä olet armollinen ja laupeas Jumala, pitkämielinen ja suuri hywyydessä ja että kadut pahaa“** (Joona 4: 2). Jumala waatii meiltäkin pitkämielisyyttä. Paawali sanoo: **„Olkaa pitkämieliset kaikkia kohtaan“** (1 Tess. 5: 14). Ja Jaakob sanoo: **„Olkaa siis, weljet, pitkämieliset Herran tulemiseen asti“** (Jaak. 5: 7).

Jumala on **uskollinen**, sillä hän toteuttaa ajatuksensa ja tahtonsa maailmassa, ja hän auttaa niitä, jotka häntä etsiwät, kaikkien waarojen ja waiwojen läpi. **„Hän on uskollinen, joka teidät kutsunut on; hän on sen myös tekewä“** (1 Tess. 5: 24). **„Joka teissä hywän työn on alkanut, on sen Jeesuksen Kristuksen päiwään asti päättäwä“** (Fil. 1: 6). **„Jeesus Kristus on sama eilen ja tänäpänä ja myös iankaikkisesti“** (Hepr. 13: 8).

Jumala on **totinen**. Maailman kehitys tapahtuu Jumalan aiwotuksen ja sääntöjen mukaan, ja Jumala tekee sen, minkä hän on päättänyt ja oikeaksi sanonut. **„Herran sana on totinen, ja mitä hän lupaa, sen hän wahwana pitää“** (Ps. 33: 4). Kristus sanoo: **„Hän on totinen, joka minun lähetti“** (Joh. 7: 28); **„nämä sanoo Pyhä ja Totinen“** (Ilm. 3: 7). Niinkuin Jumala ajattelee, niin se käy. Niin kuin Jumala tahtoo, niin se tapahtuu. Jumalan sana pysyy wahwana.

Jumala on **iankaikkinen**, sillä hän hallitsee aikaa ja on aikakausien kuningas. **„Ennen kuin wuoret oliwat syntyneet ja sinä teit maan ja maanpiirin, olet sinä, Jumala, iankaikkisesta iankaikkiseen“** (Ps. 90: 2). Jumala on tehnyt ajallisuuden. Ei hän ole siitä riippuwa.

Jumala on **muuttumaton**, sillä hän on se, mikä hän on. Aika ei woi häneen waikuttaa, sillä hän oli ennen kuin aikaa olikaan, ja hän on olewa, kun tämä ajallisuus loppuu. **„Tuhan-**

nen ajastaikaa owat sinun edessäsi niin kuin eilcinen päiwä, joka meni ohitse, ja niin kuin wartio yöllä" (Pſ. 90: 4). „Sinä pyſyt, niin kuin sinä olet, eiwätkä wuotesi lopu" (Pſ. 102: 28). „Kaikkinainen hywä anto ja kaikkinainen täydellinen lahja tulee ylhäältä walkeutten Iſältä, jonka tykönä ei ole muutosta eikä walkeuden ja pimeyden waihetusta" (Jaak. 1: 17).

Jumala on kaikkialla olewa, sillä hän on alkuhenkilö, joka kaunattaa kaikki, ja joka on kaikessa. Hän täyttää taiwaat, maan ja sywyyden ja hallitsee kaikki. Kaikki elämä ja olemiuen on olemassa Jumalassa. Sentähden on Jumala kaikkiallinen. „Olenko minä Jumala, joka waan lähellä olen, sanoo Herra enkö ole Jumala, joka myös kaukana olen? Woiko kukaan kätkeä itsensä niin salaisesti, etten minä häntä näe? sanoo Herra. Enkö minä täytä taiwaat ja maan, sanoo Herra" (Jer. 23: 23, 24).

Jumala on kaikkiwaltias, sillä hänessä on kaikki woima. Tässä maailmassa ilmestyy waan wähäinen osa Jumalan woimasta, sillä taiwasten taiwaat eiwät Jumalaa käsitä. „Meidän Jumalamme on taiwaissa; mitä ikänä hän tahtoo, sen hän tekee" (Pſ. 115: 3). „Jumala on ainoa waltias" (1 Tim. 6: 18). Häneltä tulee kaikki walta. „Kaikki on Jumalalle mahdollista" (Matt. 19: 26). Jumalan woima on niin ehdoton, kuin hänen tahtonsakin. Emme woi mitään rajoitusta panna Jumalan woimalle, sillä paha ja puutteellisuus owat pahaa ja puutteellista, sen tähden että Jumala on ne semmoisiksi määrännyt. Kun sanotaan, ettei Jumala woi tehdä sitä tahi tätä, tietää se waan, ettemme saa semmoista ajatella Jumalasta. Niin ehdoton on Jumalan woima, että hän woi kärsiä pahan wastustustakin, ja hän antaa pahan olla ja kehittyä, mutta kuitenkin hän sitäkin hallitsee. Ihminen woi erehtyä ja syntiä tehdä, mutta sitä ei Jumala woi, sillä hän on itsetäyteinen.

Jumala on **kaikkitietäwä**, sillä hän on tietämisellään ja tahtomiselläan luonut kaikki. Jankaikkisessa armopäätöksessään on Jumala tehnyt maailmasta suunnitelman, joka on maailman siemenenä, ja josta kehitys lähtee. Koko tämän kehityksen Jumala tuntee. Mutta tämä Jumalan tietäminen, joka muodostaa maailman, ei ole tehtäwä yhtäiseksi sen tietämisen kanssa, joka on itse Jumalassa, sillä Jumalan ylimaailmallisessa olennossa ei ole erotusta tietämisen, tahtomisen ja toimimisen wälillä. Meiltä puuttuu ajatuksia ja sanoja, kun tahdomme Jumalan sisällistä olentoa käsittää, sillä meidän käsitteemme owat syntyneet maallisen kehityksen piirissä. Mutta maailmaan nähden sopii meidän puhua Jumalan eri toimista. Niin kuin Jumala on tahtomisellaan ja toimimisellaan olemassa maailmassa, niin tietämiselläänkin. Niin kuin Jumalan woima on waikuttamassa maailmassa, waikka se ei ole maailmaan sidottu, niin on Jumalan kaikkitietäwäisyyskin maailmassa sisällisenä. Se kulkee läpi kaikki ajallisuuden ja paikallisuuden erityiset kohdat, mutta se on samassa olemassa ylimaailmallisenakin. Jumalan tietämistoimi liikkuu aikojen ja asiain sisimmässä oleessa, mutta siinä on taiwaallinen waikutuswoima. Jumalan tietäminen tunkee läpi kaiken, käsittää kaikki yksityiset asiat yhteydessä koko maailmasuunnitelman kanssa ja kulkee läpi nykyisyyden, muinaisuuden ja tulewaisuuden. Kun Jumalan tietäminen tunkeutuu maailmaan, jakaantuu se taiwaallisesta ykseydestään erityisiin toimiin. Sentähden Raamatussa sanotaan: Jumala katselee, muistaa, ajattelee. Mutta Jumalan tieto ei kaswa ajan kuluessa, sillä kaikki aika ja ajan määreet syntywät Jumalan ylimaailmallisen tiedon ja tahdon waikutuksista. Jumala on kaiken olemisen ja elämän alkuna ja loppuna. Kaikki wapauden mahdollisuudet ja mieliwallan toimet owat waan mahdollisia sen kautta, että Jumala ne mahdollisiksi tekee. Silloinkin

kun ihminen polkee oikeuden, on hänellä wahwat rajat, joiden yli hän ei pääse. Mitä ajattelemme, puhumme ja toimimme, sitä woimme tehdä waan sen mahdollisuuden piirissä, minkä Jumalan maailmasuunnitelma on säätänyt. Jumalan tietäminen ja tahtominen wälittäwät kaikki, mitä tapahtuu. **„Herra, sinä tutkit minua ja tunnet minun. Joko minä istun tahi nousen, niin sinä sen tiedät; sinä ymmärrät taampaa minun ajatukseni“** (Ps. 139: 1, 2). **„Jumala tietää kaikki“** (1 Joh. 3: 20).

Jumala on **wiisas**, sillä hän johdattaa ja hallitsee taiwaat ja maan. Jumalan tietäminen soweltuu kaikin puolin hänen olentonsa kanssa, eikä se ole riippuwa maailmasta. Jumalan wiisaus ilmenee maailmassa. Jokainen aikakausi odottaa sywempää wiisauden ilmestystä tulewaisuudessa, ja kokonaan uusi maailmanjärjestö on wielä ilmestywä, ja sitäkin korkeampana on Jumalan wälitön itsetietäminen. Jumala ei tiedä ainoastaan kaikkea sitä, mitä maailmassa on, waan hän tietää senkin, mikä tulewaisuudessa on tapahtuwa, taikka mitä määrätyillä ehdoilla woi tapahtua. Jumala tietää edeltä sen mahdollisuuden, mikä olisi toteutettawa, mutta ei sitä, mitä ihminen oikullisesti kuwaa mahdolliseksi. Ja Jumala ohjaa ja järjestää kaikki wiisaudella. Kaikki maailmassa olewa elämä on joko kuwa tahi wastakuwa Jumalan maailmasuunnitelmalle. Sentähden on koko maailma Jumalan wiisauden kautta edeltä määrätty yksityisiin kohtiin asti. Kehitys käy joko Jumalan tahdon mukaan tahi sitä wastaan, mutta kumpaisessakin kohdassa on Jumalan sääntö määräämässä kehitystä. Jumala on yksin wiisas (Room. 16: 27), sillä kaikki wiisaus lähtee hänestä. **„Herra on wiisaudella maan perustanut ja taiwaat toimella walmistanut“** (Sananl. 3: 19). **„Oi sitä Jumalan rikkauden ja wiisauden ja tunnon sywyyttä! Kuinka tutkimattomat owat hänen tuomionsa ja käsittämättömät hänen tiensä“** (Room. 11: 33).

Ja Jumala on **autuas**, ſillä Jumalan itſetäyteiſeſſä olennoſſa on täydellinen yhteys ja ſointu. „**Jumala on autuas ja ainoa waltias, kuningasten kuningas ja kaikkein herrain Herra**“ (1 Tim. 6: 15). Ja hän tahtoo tehdä ihmiſen oſalliſekſi autuudestaan.

Meidän tulee joka päiwä oppia paremmin tuntemaan Jumalan ominaiſuuksia. Uskon elämäſſä löytää ihminen näiſſä kalliita aarteita.

14. Jumalan kolmeyhteys.

Jumalan wasituinen olento jääpi järjellemme käsittämättömäksi, sillä luotu olento ei woi Luojaa käsittää. Sentähden on Jumalan kolmeyhteys meille salaisuus. Sen me woimme järjellämme käsittää, mikä on meitä alempana, taikka mikä on meidän wertaistamme, mutta se, mikä on meitä korkeampana, on meille käsittämätöntä. Perussäwelenä kaikun taiwaissakin: „**Pyhä, pyhä, pyhä Herra Sebaot**“ (Jes. 6: 3). Sitä olentoa ei ihminen woi kumartaa, jota hänen järkensä woi käsittää. Taiwaan korkeimmat olennot kumartawat Jumalaa, sillä eiwät hekään Jumalan olentoa käsitä. Jumala kieltää meitä tekemästä jonkunlaista kuwaa tahi muotoa hänestä.

Aurinkoa emme woi silmillämme suoraan katsella, mutta me huomaamme sen waikutuksia kaikkialla ympärillämme, ja näistä me opimme sitä johonkin määrään tuntemaan. Jumala waikuttaa kaikkialla, ja me saamme joka päiwä kokea hänen hywyyttään ja armoaan. Näistä waikutuksista ja hänen ilmestyksestään me saamme tietoa Jumalasta, ja uskon elämässä me saamme kokea Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen toimia. Waikka siis Jumalan kolmeyhteys jääpi järjellemme käsittämättömäksi, tunnemme kumminkin ilmestyksestä ja elämän kokemuksesta Jumalaa kolmeyhteiseksi.

Me elämme ajallisuuden piirissä, ja tämä on aikaan ja paikkaan rajoitettu. Sentähden ei meidän järkemmekään pääse

wapautumaan ajan ja paikallisuuden rajoituksesta. Jos koetamme ajatella aikaa määrättömäksi eteenpäin, wuosisatoja, wuosituhansia, wuosimiljoonia — äärettömään asti, niin järkemme ei sitä käsitä. Jos ajattelemme määrätöntä aikaa takaperin, jolla ei alkua olisi, niin emme sitä ymmärrä. Ja jos ajattelemme aikaa rajoitetuksi, niin että ajan molemmin puolin olisi ajattomuus, niin emme sitäkään ymmärrä. Jos koetamme ajatella rajatonta paikallisuutta, joka ei koskaan loppuisi, niin järkemme ei sitä käsitä. Ja jos ajattelemme rajoitettua paikallisuutta, jonka molemmin puolin olisi pelkkää tyhjyyttä, niin on sekin meille käsittämätöntä. Niin asettawat jo ajallisuuden ulkonaiset muodot rajoituksia järjellemme, ja samanlainen rajoitus astuu muissakin kohden meidän eteemme. Jankaikkisuuden salaisuuksia ei järkemme woi käsittää. Ja näistä salaisuuksista on Jumalan kolmeyhteys korkein. Jankaikkisuuden elämän muoto on toinen kuin ajallisuuden.

Kun Jumala loi maailman, astui hän ajallisuuteen, ja täällä ilmoittaa hän itsensä. Hän kannattaa kaikki woimallaan ja on kaikessa. Niin lähelle on Jumala tullut meitä luomisen kautta, että **„me elämme, liikumme ja olemme hänessä“** (Ap. tek. 17: 28). Ja paljoa lähemmäksi on hän tullut meitä Kristuksen kautta. Mutta me emme woi tuntea Jumalaa semmoisena kuin hän on itsessään, waan me tunnemme häntä ainoastaan semmoisena kuin hän on ilmoittanut itsensä. Ja Jumala on ilmoittanut itsensä kolmeyhteiseksi. Semmoisena astuu hän myös eteemme uskon kokemuksessa.

Raamattu alkaa: **„Alussa Jumala loi taiwaat ja maan. Ja maa oli autio ja tyhjä, ja pimeys oli sywyyden päällä, ja Jumalan Henki liikkui wetten päällä. Ja Jumala sanoi: Tulkoon walkeus ja walkeus tuli“** (1 Mooſ. 1: 1—3). Täsſä owat Luoja, Sana ja Henki luomistyötä toimittamassa. Sen

tähden sanoo Jumala: „**Tehkäämme ihminen meidän kuvaksemme**“ (1 Mos. 1: 26). Ja wähän eteenpäin sanoo Jumala: „**Katso, Aadam on tullut niin kuin yksi meistä**“ (1 Mos. 3: 22). Heprean kieli käyttää sanaa „**Elohim**“ Jumalasta, waikka tämä on monikkomuoto, ja monella tapaa osoitetaan alkukielellä moneutta Jumalassa. Täten esiintyy kolmeyhteysoppi siemenessään jo Raamatun alussa. Mutta hämärä oli tämä totuus aluksi ihmiskunnalle.

Wanhassa liitossa syntyi lain ja lupauksen kautta wälitys Jumalan ja ihmiskunnan kesken, mutta selwästi Jumala ei wielä ilmestynyt kolmeyhteisenä. Jumala on täällä liiton Jumala, Jahwe. Sana on liiton Enkeli. Ennustus sanoo: „**Kohta on templiinsä tulewa se Herra, jota te etsitte, ja liiton Enkeli, jota te halnatte; katso, hän tulee, sanoo Herra Sebaot**“ (Mal. 3: 1). Henki on Herran Henki, Jahwen Henki. Jumalan palwelija sanoo: „**Herra Jahwe lähetti minut ja hänen Henkensä**“ (Jes. 48: 16). Siinä siunauksessa, jonka Jumala käski Aaronin ja hänen poikansa lausua Israelin lapsille, esiintyy myös Jumalan kolmeyhteys. Tämä siunaus kuuluu: „**Herra siunatkoon sinua ja warjelkoon sinua. Herra walistakoon kaswonsa sinun päälleesi, ja olkoon sinulle armollinen. Herra ylentäköön kaswonsa sinun puoleesi, ja antakoon sinulle rauhan**“ (4 Mos. 6: 24—26). Isä antaa siunauksen ja warjelee. Poika walaisee ihmistä ja antaa armon. Pyhä Henki waikuttaa Jumalan tuntemisen ja rauhan. Mutta uskowa ei wielä wanhassa liitossa tuntenut Jumalaa kolmeyhteisenä.

Wasta uuden liiton ilmestyksessä astuu tämä totuus selwästi esille. Jumala on täällä Isä korkeimmassa mielessä, Kristuksen Isä. Sana on tullut lihaksi Kristuksessa. Ja Henki on Kristuksen Henki. Koko uuden liiton ilmestys perustuu Jumalan kolmeyhteyteen. Ei tätä perustotuutta tarwitse etsiä

yksityisistä paikoista. Israelin neitseestä syntyi Jumalan ainokainen Poika. Hän sowitti Jumalan uhrikaritsana maailman synnit, walmisti uskowalle elämän wanhurskauden ja meni jälleen Isän tykö. Ja Helluntaipäiwänä wuodatettiin Kristuksen Henki kaiken lihan päälle, ja tämä Henki waikuttaa Kristuksen edustajana maailmassa ja walmistaa koko luomakunnan uudistumista. Nämä totuudet owat kristinuskon perusteet. Kaikki alla astuwat ne meidän eteemme uuden liiton ilmestyksessä. Kolmeyhteysoppi on kristinuskon perustus.

Kristus sanoo yhdelletoista opetuslapselle, kun hän lähettää heidät maailmaan ewankeliumia saarnaamaan: **„Minulle on annettu kaikki walta taiwaassa ja maan päällä. Menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi, kastaen heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen ja opettaen heitä pitämään kaikki, mitä minä olen teille käskenyt. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päiwä maailman loppuun asti“** (Matt. 28: 18—20). Kristus yhdistää tässä kolme henkilöä yhteen nimeen, ja tämä nimi on Jumalan nimi. Tällä nimellä on alkukielessä artikkeli, jota ei kerrota, kun Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä mainitaan. Isä, Poika ja Pyhä Henki yhdistetään siis yhteen Jumalan nimeen, mutta niillä sanoilla, jotka osoittawat Isää, Poikaa ja Pyhää Henkeä on alkukielessä artikkeli, jonka kautta nämä osoitetaan itsenäisiksi. Jumalan nimi tietää Jumalan olentoa semmoisena kuin se astuu ilmenemykseen. Kun Isä, Poika ja Pyhä Henki yhdistetään yhteen Jumalan nimeen, tietää se, että yksi Jumalan olento on ilmestynyt Isässä, Pojassa ja Pyhässä Hengessä. Jumala on nimesään ilmoittanut itsensä, ja tässä ilmestyksessä on hän kolmeyhteinen. Ja tässä kolmeyhteydessä owat Isä, Poika ja Pyhä Henki itsenäisiä henkilöitä. Yhteen nimeen yhdistää siis Kristus tässä kolme itsenäistä henkilöä, ja jokainen näistä kuwaa ja käsittää jumalallisen

olennon. Ja täſſä nimeſſä on jokaiſella oma olentonſa: Iſä on täſſä Iſänä, Poika on Poikana, ja Henki on Henkenä. Kriſtus lauſui tämän, kun hänen toimenſa maan päällä oli päättymäiſillään, ja kun Jumalan ilmeſtys oli määräänſä pääſemäiſillään. Täſſä eſiintyy kolmeyhteyſoppi ſelwänä.

Paawali ſanoo: „**Lahjat owat moninaiſet, mutta yksi on Henki; ja wirat owat moninaiſet, mutta Herra on ſama; ja woimawaikutukſet owat moninaiſet, mutta Jumala on ſama, joka waikuttaa kaikki kaikiſſa**“ (1 Kor. 12: 4—6). Iſälle, Pojalle ja Pyhälle Hengelle omiſtetaan täällä kullekin omat toimenſa Jumalan armotaloudeſſa. Jokainen näiſtä toimii wapaaſti. Henki jakelee lahjojaan, „**niin kuin hän tahtoo**“ (1 Kor. 12: 11). Kriſtus ſäätää wirat. Jumala antaa woimawaikutukſet. Jokainen henkilö on itſenäinen.

Terwehdyksenä lauſuu Paawali: „**Herran Jeeſuksen Kriſtuksen armo ja Jumalan rakkaus ja Pyhän Hengen oſalliſuus olkoon kaikkein teidän kanſſanne. Amen**“ (2 Kor. 13: 13). Iſään Jumalaan kuuluu rakkaus, Herraan Jeeſukſeen Kriſtukſeen armo, ja Pyhään Henkeen oſalliſuus, yhteys. Rakkaus ja armo kuuluwat yhteen, niin kuin Jumala ja Herra, mutta rakkaus on enſimmäinen, ſillä ſe käſittää armon. Rakkaus muodoſtuu itſe armokſi, ja armo on erityinen muodoſtus rakkaudeſta. Yhteys on armon ja rakkauden ſiſin olento, niin kuin Henki on Iſän ja Pojan olento. Rakkauden, armon ja yhteyden ſuhde on ſama kuin Iſän, Pojan ja Hengen.

Sama peruskäſite eſiintyy ſiis aina kolmeyhteydeſſä: olennollinen ykſeys erotukſeſſa ja wapaa itſenäiſyys ykſeydeſſä. Poika ja Henki eiwät katoa Iſään, waan heillä on omituinen olemiſenſa Iſäſſä, ja Iſän toimeſſa hekin toimiwat. Heillä on oma tietämiſenſä ja tahtomiſenſa, mutta he eiwät ole Iſäſtä erotettuja, waan he pyſywät olceliſeſſa yhteydeſſä Iſän kanſſa.

Eikä yksi henkilö waikuta samalla tapaa kuin toinen, waan Isä on ja waikuttaa Pojassa ja Hengessä Isänä, Poika Isässä ja Hengessä Poikana, ja Pyhä Henki Isässä ja Pojassa Henkenä. Poika ja Henki kuuluwat Isän jumaluuteen, mutta he owat olentonsa puolesta Isän kaltaisia, waikka erotusta on heidän keskinäisessä asemassaan. Ei ole Poika wähemmin Jumala kuin Isä, eikä Henki ole wähemmin Jumala kuin Isä ja Poika. Missä Henki ottaa asuntonsa, siinä owat myös Isä ja Poika. Mutta Isä on jumaluuden lähde ja perusteke, sillä Poika ja Henki owat Isän Poika ja Isän Henki, ja Isä käsittää heidät Itsessään.

Poika on syntynyt Isästä, ja Pyhä Henki lähtee Isästä ja Pojasta. Raamattu sanoo: **„Kenelle enkeleistä on hän koskaan sanonut: Sinä olet minun Poikani, tänä päiwänä minä sinut synnytin; ja taas: Minä olen hänen Isänsä, ja hän on minun Poikani"** (Hepr. 1: 5). Ja Kristus sanoo: **„Lohduttaja, Pyhä Henki, onka Isä on lähettänyt minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, mitä minä olen teille sanonut"** (Joh. 14: 26); **„koska Lohduttaja tulee, jonka minä teille Isältä lähetän, totuuden Henki, joka Isästä käy ulos, hän on minusta todistawa"** (Joh. 15: 26). Kun Raamattu puhuu Pojan syntymisestä ja Pyhän Hengen lähtemisestä Isästä, pitää se silmällä Jumalan luomis- ja armotaloutta, mutta Isä, Poika ja Pyhä Henki owat jumalallisia perusolemuksia, jotka kuuluwat Jumalan wasituiseen olentoon. Luotu olento ei kumminkaan woi tätä Jumalan sisintä olentoa käsittää. Wertailu maallisen elämään on tässä sopimaton. Ja kaikki tieteelliset yrityksset, jotka pyytäwät Jumalan kolmeyhteyttä selittää, owat niin puutteelliset, etteiwät ne woi ajatelewaa tyydyttää. Kun ihmisen ajatus, tahto, rakkaus ja

tietämys siirretään Jumalan olentoon, turmeltuu Jumalan käsite itse perusteessaan. Kun näissä selityksissä sanotaan, että Isä tarwitsee Poikaa, niin poljetaan Isän itsetäyteisyyttä. Kun Isä ja Poika niissä tehdään kaksoisminuudeksi, niin ei Pyhälle Hengelle jää itsenäisyyttä. Milloin ajallisuus sekoitetaan iankaikkisuuden määrelmiin, kietoutuu ajatus aina ristiriitaisuuksiin, joista se ei pääse irti, ja hurskaalle mielelle syntyy pahennusta.

Raamatun mukaan kuuluu siis Poika Jumalan olentoon. Sana on Jumala. Se jumaluus, mikä on Isässä, on Pojassakin. Henki ei ole waan jotakin Jumalassa, waan hän on jumalallisen olennon kannattaja Isässä ja Pojassa. Jumala on Henki. Mutta yksеys jumaluuden olennossa on Jumala, ja tämä liitetään Raamatussa Isään. Isä, Poika ja Pyhä Henki pysywät sisimmässä yhteydessä keskenään. Ei ole kukaan heistä waikuttamaton toisen toimessa, waan jokainen toimii omituisella tawalla toisessa ja toisen kanssa. Siinä kohden on Isä Poikaa suurempi, että hän käsittää Pojan ja Hengen, mutta koko jumaluus on myös Pojassa ja Hengessä. Isä, Poika ja Henki eiwät ole ulkopuolella toisiaan, niin kuin inhimilliset olennot owat maailmassa erotetut, eiwätkä he ole niin toisissaan, että jonkun itsenäisyys häwiäisi, waan he owat aina toisissaan, ja kuitenkin he owat itsenäisiä. Koska Henki on Isän sisällinen olento, on meidän pitäminen kiinni hänen itsenäisyydestään, waikka tämä usein himmenee, kun Hengen sisällisyyttä teroitetaan. wa Pojan sisällisyys on käsityksessä warjeltawa, waikka Jumalan olento hänen kautta waikuttaa ja toimii.

Korkea ja kallis on kolmeyhteyden totuus. Meidän tulee tutkia ja mieleemme painaa mitä Raamattu tästä sanoo, ja meidän tulee elämässä oppia tuntemaan kolmeyhteinen Jumala.

Kun ſe pyhä nimi, joka kasteessa pantiin meidän päällemme, ja jonka yhteyteen me täſſä istutettiin, Iſän, Pojan ja Pyhän Hengen nimi, on pääsſyt ſydämmeemme elämään ja waikuttamaan, ſilloin olemme uuden liiton lapſia wapituiſeſſa mieleſſä. Se on kristityn elämän tarkoituksena, että kolmeyhteinen Jumala pääſee ihmiſeen maan aſuja hallitſemaan.

15. Iſä Jumala ja hänen iankaikkinen armopäätöksensä.

Iſästä Jumalasta lähtee elämä, ja häneen ſe palajaa. **„Alussa loi Jumala taiwaan ja maan“** (1 Mooſ. 1: 1), ja kun loppu tulee, **„antaa Kristus waltakunnan Jumalalle ja Iſälle“** (1 Kor. 15: 24), niin että **„Jumala on olewa kaikki kaikissa“** (1 Kor. 15: 28). **„Hänestä ja hänen kauttansa ja häneen owat kaikki; hänelle olkoon kunnia iankaikkisesti! Amen“** (Room. 11: 36). Tätä Iſää tulee ihmiſen oppia tuntemaan, rakastamaan ja kumartamaan.

„Jumala on luonut taiwaan ja mitä siinä on, ja maan ja mitä siinä on, ja meren ja mitä siinä on“ (Ilm. 10: 6). Koko luomakunta ilmoittaa Luojan wiiſautta, woimaa ja hywyyttä. Yhdestä lähteestä owat taiwaan enkelit, ihmiskunta maan päällä, eläinkunta ja koko luomakunta lähteneet.

Ja Jumala pitää woimassa kaikki, mitä hän on luonut. Joka päiwä antaa taiwaallinen Iſä rawinnon ja hoidon kaikille. Ei putoa warpunenkaan maahan ilman Iſän tahtoa, ja Herra ſanoo opetuslapſilleen, että heidän päänſä hiukſetkin owat luetut (Matt. 10: 29, 30).

Ja kun ihmiskunta lankeemukſen kautta joutui ſynnin tuomion ja ſynnin wallan alle, antoi Jumala ainoan Poikanſa meidän edestämme. **„Jumala oli Kristukſessa ja ſowitti maailman itſensä kanſſa“** (2 Kor. 5: 19). Kristus walmisti iankaikkiſen lunastukſen ja tuli elämän wanhurskaudekſi uskowalle.

Ja Jumala hallitsee kaikki niin, että hänen iankaikkinen armopäätöksensä toteutuu. Synti kaswaa kyllä ja kehittyy maailmassa, Jmutta umala rajoittaa ja hallitsee sen. Ja Jumala hoitaa ja kaswattaa hywän, niin] että se aikanaan kypsyy. Sen maailmasuunnitelman, jonka Jumala teki, ennen kuin hän rupesi maailmaa luomaan, toteuttaa hän. Sitä ei kukaan eikä mikään woi estää.

Ensimmäinen Jumalan toimi, josta saamme tietoa ilmestyksen kautta, on hänen iankaikkinen armopäätöksensä. Jumala on rakkaus. Sen tähden onkin tämä armopäätös ainoastaan rakkauden työtä. Siinä ei ole muuta kuin rakkautta. Raamattu lohduttaa kilwoituksessa olewaa sillä toiwon sanalla, että Jumala on walinnut meidät Kristuksessa, ennen kuin hän loi maailman. Paawali sanoo: **„Jumala on walinnut meidät Kristuksessa, ennen kuin maailman perustus laskettu oli, että me olisimme pyhät ja laittamattomat hänen edessään, ja on rakkaudessa säätänyt meidät lapsikseen Jeesuksen Kristuksen kautta"** (Ef. 1: 4, 5).

Jumala loi kaikki Kristuksessa, Kristuksen kautta ja Kristukseen. Ja Jumalan lunastustyöllä on Raamatun mukaan sama tarkoitus, kuin luomistyöllä. Se armopäätös, johon Kristuksen lunastus perustuu, ei ole Raamatussa erotettu siitä armopäätöksestä, johon maailman luominen perustuu, waan se on tähän suljettu. Kristuksessa astuu Jumalan armopäätös siitä kätköstä, johon se oli joutunut synnin kautta, ja se esiintyy armon ja rakkauden täydellisyytenä, joka käsittää koko maailman. Paawali sanoo ilmoittawansa sitä salaisuutta, joka aikakausien alusta on ollut Jumalassa kätketty (Ef. 3: 9). Kristuksessa Jumala yhdistää kaikki, mitä on taiwaissa ja maan päällä (Ef. 1: 10). Synnin tähden tuli maailman sowitus tarpeelliseksi, mutta lunastustyöllä on kumminkin samat perus-

määrect, kuin luomistyöllä, ja Kristus on wälittämässä molempia.

Jumalan armopäätös, jota suomalaisessa Raamatussa tawallisesti nimitetään aiwotukseksi, on se aatteellinen peruskuwa, jonka Jumala teki maailmasta, ennen kuin hän maailman loi, ja jonka Jumala toteuttaa luomisessa ja maailman kehityksessä. Tämän maailmasuunnitelman synty ei kuulu Jumalan ylimaailmalliseen pisäelämään, pillä siinä eiwät Jumalan tietäminen ja tahtominen ole toisistaan erotetut, waan maailmasuunnitelma syntyi luomakuntaan nähden ennen kuin maailman perustus laskettiin. Kun ihminen rupeaa johonkin tärkeämpään työhön, ajattelee hän, mimmoiseksi hän tahtoo sen tehdä. Hän luopi mielessään suunnitelman tehtäwästään, ja tämän suunnitelman mukaan hän sitten toimii. Tämä walmistustyö woi usein kestää kauan. Taiteilija tekee suunnitelman teoksesta, jonka hän tahtoo muodostaa. Suuri waltiomies tekee waltiollisen suunnitelman kansansa tulewaisuudesta. Ihminen woi tämmöistä suunnitelmaa tehdä, pillä hän on Jumalan kuwaksi luotu, mutta ihmisen suunnitelmalta puuttuu elämän todellisuutta ja woimaa. Mutta Jumalan suunnitelma on taiwaallinen todellisuus, joka on olemassa Kristuksessa, ja tämän suunnitelmansa Jumala toteuttaa.

Paawali sanoo: „**Me tiedämme, että kaikki yhdessä waikuttaa parhaaksi niille, jotka Jumalaa rakastawat, jotka owat armopäätöksen mukaan kutsutut. Sillä ne, jotka hän on edeltä tietänyt, on hän myös edeltä määrännyt Poikansa kuwan kaltaiseksi, että hän olisi esikoinen monen weljen keskellä. Ja ne, jotka hän on edeltä määrännyt, on hän myös kutsunut; ja ne, jotka hän on kutsunut, on hän myös wanhurskaiksi tehnyt; ja ne, jotka hän on wanhurskaiksi tehnyt, on hän myös kirkastanut**“ (Room. 8: 28—30). Apostoli panee siis kutsumisen, wan-

hurskaaksi tekemisen ja kirkastamisen Jumalan armopäätöksen seuraukſiksi, ja armopäätöksessä hän erottaa edeltätietämisen ja edeltämääräämisen. Jumalan edeltätietäminen ei ole woimaton, waan se määrää miksi ja mimmoiseksi maailma on tulewa. Kukin olemus saapi maailmasuunnitelmassa olentonsa ja luontonsa. Edeltämääräämisessä asettaa Jumala kaikelle elämälle ja olemiselle kehityksensä ja määränsä. Ihmisen on Jumala säätänyt Poikansa kuwan kaltaiseksi. Jankaikkisessa armopäätöksessä on siis Jumalan edeltätietämisen ja tahtomisen kautta maailmasuunnitelma syntynyt, joka sisältää koko maailman luomisen ja kehityksen. Jumala teki armopäätöksensä Kristuksessa, ja Kristuksessa on se olemassa. Joka tulee Kristuksen tykö ja on Kristuksessa, hän on Jumalan armopäätöksen piirissä, ja kaikki waikuttaa hänelle parhaaksi. Joka ei tule Kristuksen tykö, hän jää armopäätöksen ulkopuolelle ja hukkuu, sillä elämä ja autuus owat saatawina ainoastaan Kristuksessa, ja Jumalan armopäätös on Kristuksessa. Jumala ei ole ketään hyljännyt, sillä hän tahtoo kaikkia autuaiksi. Eikä Jumala ole ketään kadotukseen määrännyt, sillä hän on Kristuksessa walmistanut koko ihmiskunnalle autuuden, ja hän kutsuu kaikki tämän autuuden osallisuuteen. Jumalan armopäätös tahtoo pelastaa kaikki ihmiset, mutta jos ihminen hylkää Kristuksen, on hän itse syynä siihen, että hän joutuu kadotukseen. Niin kuin siemenessä koko tulewa puu on kätketty, niin on Jumalan armopäätöksessä koko maailma jo olemassa eläwänä siemenenä, josta se kehittyy.

Jumala on Isä yleisessä, erityisessä ja erityisimmässä mielessä. Luojana on Jumala ensiksikin kaikkein ihmisten Isä, joka on luonut kaikki, ja joka pitää huolen kaikesta. Luterus sanoo: „Minä uskon, että Jumala on minun ja kaikki olennot luonut, antanut minulle ruumiin ja sielun, silmät, korwat ja

kaikki jäſenet, järjen ja kaikki aistit, ja että hän nämät wielä woimaſſa pitää; antaa myös waatteet, ruuan ja juoman, kodin, puoliſon ja lapſet, pellon, karjan ja kaiken omaiſuuden; lahjoittaa minulle runſaasti ja joka päiwä rawinnon ja kaikki tämän elämän tarpeet, ſuojelee minua kaikiſſa waaroiſſa, warjelee ja pelastaa kaikesta pahasta". Suuret ja moninaiſet owat taiwaalliſen Iſän lahjat. Järki, ſilmät, korwat owat jo kalliimmat kaikkia maailman tawaroita. Ja monenlaista maallista hywää antaa Jumala kaikille ihmiſille. Pahoillekin antaa hän hywyyttään. Ihminen on Jumalan ſukua (Ap. tek. 17: 28), luotu Jumalan kuwakſi. Kaikki ihmiſet ſaawat ſen tähden lähestyä Jumalaa Luojana. Hän on orpojen ja onnettomain Iſä. Kristus ſanoo wuoriſaarnaſſaan: **„Jos ſiis te, jotka olette pahoja, taidatte antaa hywiä lahjoja teidän lapſillenne, kuinka paljon enemmin on teidän Iſänne, joka on taiwaiſſa, antawa hywää niille, jotka häneltä anowat"** (Matt. 7: 11); **„rakaſtakaa teidän wihollijanne; ſiunatkaa niitä, jotka teitä ſadattawat; tehkää hywin niille, jotka teitä wihaawat, ja rukoilkaa niiden edeſtä, jotka teitä wainoawat ja wahingoittawat, että te oliſitte teidän Iſänne lapſia, joka on taiwaiſſa; ſillä hän antaa aurinkonſa nouſta niin pahain yli kuin hywäinkin, ja hän antaa ſataa niin wäärille kuin wanhurskaillekin"** (Matt. 5: 44, 45). Luterus ſanoo, että „Jumala tekee tämän kaiken ſulasta iſällisestä, jumalalliſesta hywyydestänſä ja laupeudestanſa, ilman mitään minun anſiotani tahi mahdolliſuuttani; josta kaikesta minun tulee häntä kiittää ja ylistää, häntä palwella ja hänelle kuuliainen olla". Jumala tahtoo hywyydellään wetää kaikki ihmiſet tykönſä, ja Jumalan rakkaus on ihmiſiä yhdistämäſſä. Profeetta ſanoo: **„Eikö meillä kaikilla ole yksi Iſä, eikö yksi Jumala ole meitä luonut?"** (Mal. 2: 10).

Wanhassa liitossa ilmestyy Jumala Isänä erityisessä mielessä. Iisak oli lupauksen lapsi, joka syntyi ijällisistä wanhemmista. Egyptin orjuudesta auttoi Jumala Israelin kansan, ja korwessa hän sitä elätti. Jumala antoi kansalleen lupauksen maan, jossa hän Israelia kaswatti ja warjeli, kun se oli hänelle uskollinen. Sen tähden sanoo Jumala: **„Minä olen Israelin Isä, ja Efraim on minun esikoiseni"** (Jer. 31: 9). Ja uskowa Israelissa sanoo liiton Jumalalle: **„Sinä olet meidän Isämme"** (Jes. 63: 16; 64: 8). Erityisellä rakkaudella hoiti Jahwe wanhan liiton kansaa.

Uudessa liitossa on Jumala **„meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä"**, ja Kristus on **„esikoinen monen weljen joukossa"** (Room. 8: 29). Uusi liitto ei rajoitu ainoastaan Israeliin, waan se tahtoo tuoda Jumalan armoa kaikille kansoille. Se synnyttää Jumalan lapsia, jotka owat **„Jumalan luonnosta osallisia"** (2 Piet. 1: 4), ja se on johdattawa luomakunnan **„turmeluksen orjuudesta Jumalan lasten kirkkauden wapauteen"** (Room. 8: 21). Kristus lähtee Isästä; hän tekee ja puhuu minkä hän näkee Isän tekewän ja puhuwan, ja hän menee jälleen Isän tykö. Jumalassa on Kristuksen elämän alku, kehitys ja määrä. Ja Jumalan kuwa esiintyy Kristuksessa puhtaana, niin että Kristus on Ihmisen Poika, jossa ihmiskunnan sukukäsite on täydellisesti toteentunut. Kristus on se juurikuwa, jonka mukaan jokaisen ihmisen tulee muodostua. Kristuksessa esiintyy Jumalan yleinen isänsuhde täydellisenä.

Ja Jumalan erityinen isänsuhde tulee myös Kristuksessa täydelliseksi. Kristus tuli **„ympärileikkauksen palwelijaksi"** (Room. 15: 8) ja kehittyi lainalaisena lain määräysten mukaan. Jeesus yhdistää itsessään kaiken sen Hengen täydellisyy-

den, jolla Jumala warusti erityiset palwelijansa Israelissa. Jeesus on Jumalan pyhin palwelija. Hän on pappi, lewiitta ja profeetta. Tämän kuuliaisen palwelijansa korotti Jumala Herraksi ja Kristukseksi. Pietari sanoo: **„Niin tietäköön siis wakawasti koko Israelin huone, että Jumala on tehnyt tämän Jeesuksen, jonka te ristiinnaulitsitte, Herraksi ja Kristukseksi“** (Ap. tek. 2: 36). Jumala on Kristuksen Isä, ja Kristus on Jumalan palwelija korkeimmassa mielessä. Tämä Kristuksen suhde Isään syntyi ajassa, ja se loppui, kun wanhan liiton tarkoitus pääsi määräänsä. Kristus johdattaa Jumalan kansan Jumalan lepoon, ja tämä lepo alkaa, kun Kristus jättää hallituksen Isälle.

Kristuksessa ilmestyy Jumala Isänä korkeimmassa mielessä. Hän antaa ainosyntyisen Poikansa maailman Wapahtajaksi ja rakentaa korkeimman yhdistyksen ihmiskunnan kanssa. Jumala on **„meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala ja Isä“**. Uudessa liitossa syntyy uuden syntymisen kautta korkein lapsensuhde, kun ihminen tulee Kristuksen Hengen kautta osalliseksi Jumalan luonnosta. Kristus on Jumalan ainosyntyinen Poika. Ja Jumala on hänen Isänsä. Paawali sanoo: **„Minä notkistan polweni meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Isän edessä, joka on kaikkein niiden Isä, jotka taiwaissa ja maan päällä lapsiksi nimitetään“** (Ef. 3: 14, 15). Kristus oli Ihmisen Poika, johon Jumala oli yleisessä isänsuhteessa. Ja Kristus oli Jumalan palwelija, johon Jumala oli erityisessä isänsuhteessa. Ja nyt on Kristus wasituisessa mielessä Jumalan Poika, johon Jumala on korkeimmassa isänsuhteessa. Ja Kristus auttaa ihmisiä Isän yhteyteen, kun hän antaa uskowalle Henkensä. Uskomalla Kristukseen tulee ihminen Jumalan lapseksi wasituisessa mielessä.

Luonnon ja Hengen piirissä antaa siis taiwaallinen Isä ihmiskunnalle monenlaista hywää. Uskowa ottaa nämä lahjat Jumalan kädestä ja kiittää Jumalaa niistä. Jumalan rakkaus kaswattaa rakkautta kristityssä, joka oppii yhä sywemmin rakastamaan sitä Isää, joka on rakkaus, ja jonka rakkaudesta maallisen isän ja äidin rakkaus on waan hämärä heijastus.

16. Maailman luominen.

Jumala ei toiminut maailman luomiſessa niin kuin ihminen, joka ulkonaiſella työllä walmistaa teoksen, waan Sanallaan ja Hengellään loi Jumala maailman. Yhdeltä puolelta on maailmaa ſillä tapaa erotettu Jumalasta, että Jumalan ſuhde maailmaan tulee ulkonaiſeksi. Jumala waikuttaa tämän käſityksen mukaan ainoastaan yksityiſissä toiminnoiſſa: luomiſessa, woimaſſa pitämiſessä ja hallinnoſſa maailmaan. Jumalan ſuhde maailmaan muuttui tällä kannalla yhä enemmin ulkonaiſeksi, kunnes maailma lopulta tuli kellon kaltaiſeksi, jonka Luoja luomiſessa oli pannut käymään. Tämä yksipuoliſuus herätti toiſen yksipuoliſen käſityksen, joſſa Jumala ja maailma ſekoitettiin yhteen. Maailma ſai jumalalliſen arwon, kun ſe edelliſen käſityksen mukaan oli ilman Jumalaa.

Kun tahdomme määrätä maailman luomiſen, woimme lähteä liikkeelle joko maailmasta tahi Jumalasta. Jos jätämme uskon perusteen ja lähdemme maailmasta liikkeelle, on meillä käytettäwänä ainoastaan kehityskäſite, emmekä pääſe syyſuhteiſuutta korkeammalle. Kun yhä noustaan ſeuraukſesta waikutukſeen, syystä syyhyn, joutuu tutkija tällä kannalla aineiliaiſuuteen tahi kaikkijumalaiſuuteen, ſillä aineellinen tahi ajatukſellinen kehitys määrää kaikki. Raamattu määrää luomiskäſitteen uskonnolliſesti ja lähtee liikkeelle Jumalasta. Jumala ei ole ſe ehdoton, joka waan on enſimmäinen ja wiimeinen maailmaſſa,

ja joka maailmassa ja ihmisajatuksessa määräisi ja käsittäisi itsensä, waan hän on kaiken olemisen käsittämätön alku, joka wapaasti luo maailman, ja joka täydellisesti käsittää itsensä ja maailman itsessään.

Jumala on maailman Luoja. Sen tähden tulee meidän lähteä hänestä, kun tahdomme määrätä luomisen. Luotu olento ei woi järjellään käsittää mitä Jumala itse on, sillä Jumalan ja ihmisen wälillä on waan yhtäläisyyttä, ei yhtäisyyttä. Luodulle olennolle kuuluu aina joku wälttämättömyys, mutta Jumala on ehdottomasti wapaa. Ihmisjärki ei woi Jumalan olentoa käsittää, kun se ei saa asettaa Jumalaa mihinkään ajatukselliseen wälttämättömyyteen. Samasta syystä jää luomistoimikin ihmisen järjelle käsittämättömäksi. Kun emme Luojaa käsitä, niin emme woi luomistakaan käsittää, sillä tämä toimi on perusihme. Luomiskäsite kuuluu kokonaan ilmestyksen ja uskon piiriin.

Ihminen toimii yksityisolentona, ja hänen toimensa on rajoitettu aikaan ja paikkaan, niin että hänen täytyy noudattaa ajallisuuden muotoja ja sääntöjä, mutta Jumala toimii itsetäyteisenä, niin että hänellä on elämä, toimi ja lepo ehdottomina itsessään. Luomiskäsitteen piiriin kuuluu koko kaikkeus alhaisimmasta olemuksesta henkimaailman korkeimpiin olentoihin asti: luonto, ihmiskunta ja koko taiwaallinen elämäpiiri. Paawali sanoo: **„Kristuksessa luotiin kaikki mitä taiwaissa ja maan päällä on, näkywäiset ja näkymättömät"** (Kol. 1: 16). Ja psalmista todistaa: **„Herran sanalla owat taiwaat tehdyt, ja kaikki heidän joukkonsa hänen suunsa Hengellä"** (Ps. 33: 6). Usko huomaa Jumalan ilmestyksestä, että maailma on Jumalan waikutuksesta syntynyt. Raamattu sanoo: **„Uskon kautta me ymmärrämme, että maailma on Jumalan sanalla walmistettu, niin että kaikki, mitä me näemme, ei ole näkywäisestä**

ſyntynyt" (Hepr. 11: 3). Uudessa ſyntymiſessäkin tapahtuu luomistoimi, kun uuſi henkiſyys ihmiſessä luodaan.

Ihmiskunta ei ole ollut iankaikkiſesta asti. Koko tällä maailmalla on ollut alkunſa, ja ſen tähden on ſillä myös olewa loppunſa. Se on tyhjää ajatusta, ettei Jumala woiſi olla ilman luomistyötä, ſillä me emme käſitä Jumalan ylimaailmallista olentoa. Pſalmista ſanoo: **„Muinoin ſinä perustit maan, ja taiwaat owat ſinun käſialaaſi. Ne katoawat, mutta ſinä pyſyt"** (Pſ. 102: 26, 27). Luomistyö on Jumalan erityinen toimi, joka tapahtui iankaikkiſuuden ja ajan waiheella, jonka edellä ei ollut mitään muuta olemaſſa, kuin Jumala, ja jonka perästä Jumala lepää. Maailma on muutosten alainen, ja ſen elämä pyſyy woimiſſa alituiſen ſyntymiſen kautta. Niin kuin alku ja kehitys kuuluwat nykyiſen maalliſen elämän olentoon, niin kuuluu perusalkukin. Milloin maailmaa otakſutaan iankaikkiſesti ſyntyneekſi, ſiinä otakſutaan alutonta alkua, mutta tämä on järjettömyyttä.

Aikaa ei ole ollut ennen maailmaa eikä ulkopuolella maailmaa, waan aika on maailman olentoon yhdiſtetty. Sen tähden oſoitetaan maailmaa alkukielellä uſein ſanalla, joka tietää aikakautta. „Aikakaudet" tietäwät maailmaa ſen ajalliſeſſa kehityksſeſſä. Ei ole kumminkaan kaikki aikakäſite erotettawa iankaikkiſuudesta, ſillä iankaikkiſuus on rajoittamaton aika, niin kuin ajalliſuus on rajoitettu aika. Sen tähden oſoitetaan iankaikkiſuuttakin alkukielellä ſanalla: aikakaudet, aikakauſien aikakaudet. Jumala ei ole aikaan ſidottu, waan hän on yli aikaa, ajaton, iankaikkinen. Ajalliſuudeſſa kehittyy kaikki muutoſſen alaiſena, rajoitettuna aikaan ja paikkaan, mutta iankaikkiſuudeſſa loppuu tämä wajawaiſuus, ja täällä kehittyy kaikki katoamattomana ja ilman rajoitusta. Ei ole kaikki paikalliſuuskaan erotettu iankaikkiſuudesta, waan ainoastaan paikallinen rajoitus. Muutoin

ei ajallinen ja paikallinen oleminen woiſi lähteä iankaikkiſuudesta ja palata ſiihen.

Niin ehdoton on luomisihme, että kaikki muut ihmeet perustuwat ſiihen. Kaikki tulewa ilmestys liittyy luomiſeen, ja täydellinen ilmestys Pojaſſa on waan uutta luomista ja uutta ſyntymistä. Maailman ſynty ei lähde wälittömästi Jumalasta, niin että luominen oliſi Jumalan ajatukſen ſuorana tuotteena, waan luominen tapahtuu Jumalan puhumiſen kautta. Puhuminen liikkuu ſiſällisen ajatukſen ja ulkonaiſen toimen waiheella. Ajatus kuuluu wälttämättä henkiſen olennon luontoon. Jos maailma oliſi Jumalan ajatukſen tuotteena, oliſi ſe wälttämättömyydellä lähtenyt Jumalan olennosta. Mutta puhuminen on wapaa tahdon toimi, joſſa henkiſyys ja ruumiillisuus yhdiſtywät. Jumalan puhuminen luo wapaasti itſeſtään olemattomat olewiksi. **„Jumala kutſui ne, jotka eiwät ole, niin kuin ne oliſiwat“** (Room. 4: 17).

Ennen luomista ei ole alkuainetta olemaſſa, ſillä Jumala luo tämän Sananſa kautta. Johannes ſanoo: **„Kaikki owat ſen kautta tehdyt, ja ilman häntä ei ole mitään tehty, mikä tehty on“** (Joh. 1: 3). Kun Raamattu ſanoo: **„Alusſa loi Jumala taiwaat ja maan“** (1 Mooſ. 1: 1), käſittää luominen kaikki, mitä elämän täydelliſeen järjeſtämiſeen kuuluu. Se ſiſältää oloaineen, woimien ja ſääntöjen walmiſtamiſen, maailman muodoſtamiſen ja tarkoituksen ſäätämiſen kaikelle elämälle. Luomiſen työ panee ſiemenen ja idun koko maailman kehitykſelle, niin että kaikki tulewa ilmestys ei enää ole luomiſta alkuperäiſeſſä mieleſſä, waan niiden ainesten ja woimien käyttämiſtä, jotka Jumala luomiſeſſa on pannut maailmaan. Sen tähden ſanotaan Raamatuſſa, että Jumala lepäſi luomiſen töiſtä. Luominen pyſyy ſiis perustukſena maailman kehitykſelle, uudiſtukſelle ja kirkaſtukſelle.

Jumala ei tarwitse maailmaa, sillä hän on itsetäyteinen. Ei löydy luonnollista, ei siweellistä eikä aatteellista pakotusta luomiseen. Jos Jumalan täytyisi, ollakseen rakkaus, luoda maailma, niin hän ei olisi ehdottomasti wapaa, ja luominen olisi Jumalalle wälttämättömyyttä. Mutta Jumala on **„antnas“** (1 Tim. 6: 15), ja hänellä on rakkautensa iankaikkinen esine Pojassa, jossa hänen mielisuosionsa on. Maailma ei woi Jumalan rakkautta tyydyttää.

Raamattu sanoo, että Jumala loi maailman wapaasta tahdostaan. Wanhimmat taiwaissa kumartawat Jumalaa ja sanowat: **„Sinä olet luonut kaikki, ja sinun tahdostasi ne owat ja owat luodut“** (Ilm. 4: 11). Raamattu terottaa Jumalan tahdon ehdotonta wapautta. Ei ole minkäänlaista pakotusta Jumalan tahdossa, sillä siinä on ehdoton woima ja wapaus. Eikä tässä tahdossa ole mieliwaltaa, sillä siinä on ehdoton wiisaus. Raamattu sanoo: **„Herra on wiisaudella maan perustanut, ja taiwaat taidolla walmistanut“** (Sananl. 3: 19). Jumala **„loi maan woimassaan ja perusti maan piirin wiisaudessaan ja lewitti taiwaat taidossaan“** (Jer. 10: 12). Jumalan tahdon waikutuksesta on maailmassa elämää ja henkeä, woimaa ja järjestystä, määrää ja rajoitusta. Tämä tahto ilmenee luomisessa wapaana, ehdottomana rakkautena, armona, joka toimii muiden tähden, ja joka ei wastarakkautta tarwitse, eikä siitä rikastu. Tästä armosta puhutaan jo iankaikkisuuden piirissä. Paawali sanoo, että Jumala on meitä pelastanut **„oman aiwotuksen ja armonsa mukaan, joka on meille annettu ennen aikojen alkua“** (2 Tim. 1: 9).

Luomisen perustus on siis Jumalan wapaassa tahdossa, ja tämä tahto wälittyy puheen kautta. Tahto ja sana riippuwat hengestä. Tahdossa henki sisällisesti muodostuu ajatukseksi, itsemääräykseksi ja toimeksi. Sanassa henki ulkoutuu,

ilmoittaa mitä se tahtoo ja rupeaa waikuttamaan. Puhe ilmoittaa ajatuksen selwissä äänelmissä ihmisen tahdon. Kristus ei ole wälittömästi Jumalan ajatusta eikä Jumalan puhetta, waan hän on Jumalan sisäisesti waikuttawa Sana, jossa Jumalan tahto ja Jumalan puhe yhdistywät. Hänessä keskittyy Jumalan tahto itsetäyteisessä wapaudessaan.

Luominen wälittyy siis Jumalan Sanan kautta. Kun Sana on wälityskohtana Jumalan tahdon ja puheen wälillä, ja kun tämä Sana on sisällisenä Jumalassa, on kaikki Jumalasta ja Jumalan kautta (Room. 11: 36). Jumalan Sana on maailman peruskuwa, jossa maailman elämä ja woimat owat olemassa, ja hän on Jumalan juurikuwa. Sanassa yhdistyy Jumalan elämä ja maailman elämä. Maallisen elämän perustus ei siis ole wälittömästi Jumalan olennossa, waan Jumalan tahdossa ja Sanassa. Maailma ei ole Jumalan olennon ilmenemystä, waan Jumalan wapaan tahdon ja toimen kautta syntynyt ulkonainen ilmestys siitä, mitä Jumala tahtoo itsestään ilmoittaa. Jumalan Poika wälittää kaikki suhteet Jumalan ja maailman wälillä.

Niin kuin maallisen elämän perustus on Jumalassa, niin on sen tarkoitusmääräkin Jumalassa. **„Hänestä, hänen kauttansa ja häneen owat kaikki“** (Room. 11: 36). Niin kuin Jumala pysyy wapaana, waikka kaikki lähtee hänestä, niin pysyy luomuskin wapaana, waikka sen määrä on Jumalassa, sillä Kristus, jolla on itsenäinen elämä Jumalassa, wälittää kaikki. Luodut eiwät katoa Jumalan olentoon, sillä ei Kristuskaan, joka käsittää kaikki, katoa Jumalaan. Ihminen on saawuttanut tarkoituksensa, kun hän on Kristuksen kaltaiseksi muodostunut. Kun ihmiset owat tähän määrään kehittyneet, owat he taiwaallista weljeyskuntaa esikoisen ympärillä, ja he owat osalliset Jumalan luonnosta ja Jumalan kirkkaudesta. Tästä kirkkaudesta tulee

luontokin osalliseksi, niin että maa ja taiwaat kehityksen päättyessä esiintywät kirkastettuina ihmiskunnan kansa. Jumala on silloin kaikki kaikissa. Täydellinen yhteys ja itsenäisyys, joissa iankaikkisuuden elämänmuoto esiintyy, on toteentunut Kristuksessa, ja suhteellisesti on tämä yhteys ja itsenäisyys aikanaan toteentuwa ihmiskunnassa ja maailmassa.

Luomisen wälitön tarkoitus on Pojassa. Jumala loi kaikki Poikansa tähden. Kristus **„tuli omillensa"** (Joh. 1: 11). **„Jeesus tiesi Isän antaneen hänelle kaikki"** (Joh. 13: 3). Koko maailma on määrätty Pojan perinnöksi, ja Isän huoneena on maailma Pojan omaisuutta. Poika tahtoo kirkastaa Isää ja antaa maailmalle sen elämän, jonka Jumala antoi hänelle. Kun Isä kirkastetaan Pojassa, silloin Jumala saa kunnian, ja ihmiset pääsewät tämän Pojan kautta autuuden osallisuuteen.

Ne kaswin- ja eläinjäännökset, joita on maassa löydetty, eiwät kuulu luomisaikaan, sillä wasta synnin kautta tuliwat kuolema ja sen seuraukset maailmaan. Siweellinen turmio synnyttää luonnollisenkin. Ne suuret mullistukset, joista nämä jäännökset todistawat, eiwät siis ole tapahtuneet ennen syntiinlankeemusta. Wedenpaisumuskin oli synnin seurauksia, ja se tuotti suuria muutoksia. Nykyisestä maailmasta emme woi suoraan tehdä johtopäätöksiä alkuperäisen maailman tilasta, sillä nykyinen maailma on turmeltunut, ja nykyisen maailman kehitys on toinen kuin alkuperäisen maailman. Siihen määrään eroaa maailman synty nykyisistä oloista, ettei kielemmekään riittäisi alkumaailman tilan esittämiseen.

Kehitys kulkee äärettömästä rajoitettuun. Ajan määrääminen nousee alukſi yli wuosi- ja päiwämäärän. Pimeys ja walkeus owat yön ja päiwän yleisiä alkeita, ja nämä owat alkuaikana järjestetyssä liikkeessä. Pimeyden ja walkeuden

waihtelewaa muutosta osoitetaan sanoilla: „**Ja tuli ehtoosta ja aamusta ensimmäinen päiwä**“ (1 Mooſ. 1: 5). **Jumala nimitti walkeuden päiwäkſi, ja pimeyden nimitti hän yökſi**“ (1 Mooſ. 1: 5). Päiwä tietää täſſä ſitä aikaa, joka ſyntyy walkeuden ja pimeyden järjeſtetyſtä waihtelemiſesta. Sitä päiwää, jonka auringon nouſu ja lasku määrää, ei ollut olemaſſa, ennen kuin aurinko luotiin. Paljon waihtelee nytkin päiwä maan päällä. Korkeimmaſſa pohjoſeſſa ja eteläſſä on wuorokauſi kokonainen wuoſi. Ja tähdeillä waihtelee wuorokauſi ſuunnattomasti.

Henki ja ruumis oliwat alkuanſa ſoinnuſſa. Se erotus, joka nyt on olemaſſa ruumiilliſuuden ja henkiſyyden wälillä, kuuluu turmeltuneeſeen elämään, mutta ſe ei kuulu täydelliſeen maailmajärjeſtykſeen. Eikä tätä erotusta ole Jumalaſſa. Jumalan henkinen waikutus eſiintyy hienoimmiſſa ruumiilliſiſſa toiminnoiſſa: henkäykſeſſä, puhumiſeſſa ja näkemiſeſſä. Näiden toimien kautta kotiintuu Jumalan woima ruumiilliſeen maailmaan. Näiden toimintojen rinnalla eſiintyy alkeiſia ainekſia, jotka owat Jumalan waikutuſelimiä, niin kuin weſi, walo, ilma. Weſi peittää wielä ſuurinta oſaa maanpintaa, ja ſe on tärkein oſa eläimen ja ihmiſen ruumiiſſa.

Kun Jumalan Henki liikkui weſien päällä, loi Jumala enſiſkſi walkeuden. Jumala ſanoi: „**Tulkoon walkeus, ja walkeus tuli**“ (1 Mooſ. 1: 3). Tämä walkeus ei wielä ole kiinteä walokappale, waan ſe on ſitä perusainetta, jota wieläkin on olemaſſa kaikkialla maailmaſſa. Walkeuden luomiſeen liittyy awaruuden erottaminen. Jumala ſanoi: „**Tulkoon awaruus wetten waiheelle, erottamaan wedet weſiſtä**“ (1 Mooſ. 1: 6). Awaruuden nimitti Jumala taiwaakſi. Alhaalla weſi kokoontuu ja ſakenee mannermaakſi. Jumala ſanoi: „**Kokoontukoot wedet**

taiwaan alla erinäiſeen paikkaan, niin että kuiwa näkyy" (1 Mooſ. 1: 9). Ja Jumala nimitti kuiwan maaksi. Ja Jumala ſanoi: **„Kaswattakoon maa ruohoa ja kasweja, joissa ſiemen on, ja hedelmälliſet puut, jotka hedelmän kantawat lajinſa mukaan"** (1 Mooſ. 1: 11). Ja maa kaswoi ruohoja, kasweja ja hedelmälliſiä puita. Ja Jumala ſanoi: **„Tulkoot walot taiwaan awaruuteen erottamaan päiwän yöstä"** (1 Mooſ. 1: 14). Nyt aika rajoitettiin päiwäksi, wuorokaudeksi ja wuodeksi. Aurinko walaiſi päiwällä ja kuu yöllä. Ja Jumala ſanoi: **„Tulkoot wedet täyteen kaikkinaiſia liikkuwia eläwiä, ja linnut lentäköot maan päällä taiwaan awaruudeſſa"** (1 Mooſ. 1: 20). Ja kaikkinaiſia eläwiä liikkui weſiſſä, ja lintuja lenſi taiwaan awaruudeſſa. Ja Jumala ſanoi: **„Tuottakoon maa eläimiä lajinſa mukaan, karjaa, matelewia eläwiä ja metſän petoja lajinſa mukaan"** (1 Mooſ. 1: 24). Ja kaikenlaiſia eläimiä liikkui maan päällä. Ja wiimeiſeksi loi Jumala ihmiſen kuwanſa kaltaiſekſi.

Niin kuin Jumalan Henki luomiſeſſa elämän henkäyksenä yhdiſtyi weden, walon ja ilman kanſſa, niin waikuttaa hän wieläkin täſſä maailmaſſa. Ilma, weſi, walo ja tuli pyſyywät Raamatuſſa oleelliſeſſa yhteydeſſä jumalallisten waikutusten kanſſa. Hengen kaste tapahtuu wedellä ja tulella. Hengen wuodattaminen tapahtui Helluntaipäiwänä tulikieliſſä. Maailman turmeluksen tähden owat henkiſet alkeet ſortuneet aineellisten alle, mutta henkiſyys ei ole erotettawa luonnon elämäſtä, waan ſe on käſitettäwä kaiken elämän peruswoimana. Tunnolliſen tieteilijän täytyy kaikkialla luonnon piiriſſä otakſua aineettomia henkiſiä woimia ja waikutuksia. Elämän woima, ſähkö, paino waikuttawat laajalta. Jumalan iankaikkinen woima ja jumalalliſuus on luomiſeſſa kotiintunut tähän maailmaan

Jumalan henkäyksen, puhumisen ja näkemisen kautta, ja se on järjestynyt elimiin, joiden kautta Jumalan henkisyys waikuttaa. Sen tähden puhuu Raamattu Jumalan henkäyksestä, suusta, kaswoista, käsiwarresta. Jumala on kaikkialla meitä lähellä, ja me saamme uskossa kokea hänen läsnäoloaan.

17. Maailman woimassapitäminen ja hallinto.

Kaiken maallisen elämän synty on ihmiselle salaisuus. Ei suurinkaan tieteilijä tätä tunne. Wielä suuremmassa määrässä on maailman syntyminen meille salaisuus. Ja kun maailman luominen on meille salaisuus, jäämät myös maailman woimassapitäminen ja hallinto meille käsittämättömiksi. Näistä Jumalan toimista me waan tiedämme sen, minkä Jumalan sana meille ilmoittaa. Meidän on täsäkin muistaminen, ettei Jumalan toimi ole tehtäwä ihmisen työn kaltaiseksi. Maailman woimassapitäminen ja maailman hallinto eiwät ole ulkonaisia toimia, niin kuin ei luominenkaan ollut semmoinen.

Maailmaa osoitetaan alkukielellä sanalla, joka tietää järjestystä, kaunistusta, hywin järjestettyä kokonaisuutta. Wälistä osoitetaan maailmaa sanalla „kaikki", joka tietää kaikki yksityiset luomukset yhtenä kokonaisuutena. **„Kristuksessa owat kaikki luodut — — — ja kaikki owat hänessä"** (Kol. 1: 16, 17). Maailma jaetaan Raamatussa taiwaaseen, maahan, johon meri liitetään, ja sywyyteen. Taiwaissa on alhaisempia ja ylhäisempiä piirejä. Sen tähden puhutaan sekä taiwaasta että taiwaista. Paawali sanoo, että häntä temmattiin kolmanteen taiwaaseen (2 Kor. 12: 2). Ja maailman eri piireissä on erilaisia olentoja. Psalmista sanoo: **„Kiittäkää Herraa, kaikki hänen sotawäkensä, te hänen palwelijansa, jotka teette hänen tahtonsa"** (Ps. 103: 21); **„kiittäkää häntä kaikki hänen enkelinsä; kiittäkää häntä, kaikki hänen sotajoukkonsa"** (Ps. 148: 2). Täsä

laajassa maailmapiirissä owat olemukset eri kehitysasteella, ja heillä on erilainen ruumiillisuus. Paawali sanoo: „**On taiwaallisia ruumiita ja maallisia ruumiita; mutta toinen kirkkaus on taiwaallisilla ja toinen maallisilla**“ (1 Kor. 15: 40). Maailma on siis kokonaisuus, joka on kehityksen alainen, ja se on jaettu eri piireihin.

Jumalalla yksin on elämä itsessään. „**Hän on autuas ja ainoa waltias, kuningasten Kuningas ja kaikkein herrain Herra, jolla ainoalla on kuolemattomuus**“ (1 Tim. 6: 15, 16). Jumala on itsetäyteinen, ja maailman elämä perustuu kokonaan Jumalaan. Itsekseen olewana on maailma autio ja tyhjä, ja tähän tyhjyyteen se hajoaa, jos se Jumalasta erkaantuu. Synnin kautta on maailma kyllä siweellisesti erotettu Jumalasta, mutta olentonsa puolesta on se turmeltuneenakin olemassa Jumalassa. Sen tähden sanoo Paawali pakanoistakin: „**Jumalassa me elämme ja liikumme ja olemme**“ (Ap. tek. 17: 28). Luomus ei woi luomuksena olentonsa puolesta olla ulkopuolella Jumalaa, sillä hän on Jumalan Sanan ja Hengen kautta walmistettu säännöttömästä perusaineesta, ja hänellä on elämänsä Luojassa. Mutta luomuksella on suhteellinen itsenäisyys, sillä hän woi toimia ja kehittyä Jumalan antamilla woimilla. Maailma ei ole mikään itsenäinen, Jumalasta erotettu koneisto, jonka elimistö syntyisi, pysyisi woimissa ja kehittyisi Jumalan ulkonaisten waikutusten kautta, waan sen elämän perustus on Jumalassa.

Maailman woimassapysyminen edellyttää Jumalan läsnäoloa maailmassa, mutta tämä läsnäolo ei ole wälitön, sillä maailmalla ei ole olennon yhteyttä Jumalan kanssa. Jumala pysyy itsetäyteisenä, mutta maailman woimassapitämiseen ja hallintoon nähden ei mitään Jumalalle wierasta astu Luojan ja luodun wälille. „**Yksi on Jumala ja kaikkein Isä, joka on kaikkein päällä ja kaikkein kautta ja teissä kaikissa**“ (Ef. 4: 6).

Sen tähden „Jumala ei ole kaukana yhdestäkään meistä“ (Ap. tek. 17: 27). Jumala waikuttaa kaikki ihmeet maailmassa. „Hän lähettää käskynsä maan päälle, hänen sanansa juoksee nopeasti; hän lewittää lumen niin kuin willan; hän kylwää härmän niin kuin tuhwan, hän heittelee rakeensa palasina — kuka kestää hänen pakkasensa edessä? Hän lähettää sanansa ja sulattaa ne; hän panee tuulensa puhaltamaan, niin wedet juoksewat“ (Pſ. 147: 15—18); „sinä kastat wuoret ylhäisistä majoistasi, sinun töittesi hedelmistä tulee maa rawituksi. Sinä kaswatat ruohon karjalle ja kaswit ihmisten tarpeeksi, tuottaaksesi leipää maasta“; „kaikki he odottawat sinua, että antaisit heille ruuan ajallansa. Sinä annat heille, ja he kokoawat; sinä awaat kätesi, ja he rawitaan hywyydellä. Sinä peität kaswosi, ja he hämmästywät; sinä otat pois heidän henkensä, ja he kuolewat ja tulewat tomuksi jälleen. Sinä lähetät Henkesi, ja he luodaan; ja sinä uudistat maan muodon“ (Pſ. 104: 13, 14, 27—30). „Katsokaa taiwaan lintuja, ne eiwät kylwä, eiwätkä niitä, eiwätkä kokoa riiheen, ja teidän taiwaallinen Iſänne ruokkii niitä“ (Matt. 6: 26). Näin likellä on Jumala meitä, ja kaikkialla näkee uskowa hänen toimiansa. „Taiwaat ilmottawat Jumalan kunnian, ja awaruus julistaa hänen kättensä tekoja“ (Pſ. 19: 2).

Raamattu sanoo, että Jumalan „iankaikkinen woima ja jumalalliſuus“ on maailmassa (Room. 1: 20). Tämä woima on olentonsa puolesta sen Sanan woima, jonka kautta kaikki luotiin, ja joka kannattaa kaikki. Kristus on „Jumalan kirkkauden wastaloiste ja hänen olemukſensa juurikuwa, ja hän kantaa kaikki woimansa sanalla“ (Hepr. 1: 3). Jumalan woiman läsnäolo maailmassa on siis jumalallisen olennon läsnäoloa, niin ettei Jumala ainoastaan ulkonaisissa toiminnoissa astu yhteyteen maailman kanssa. Jumalan olento ei kuiten-

kaan sekaannu maailman kanssa, sillä Kristus ei ole wälittömänä Sanana maailman perusteena, waan puhuttuna. Sen tähden ei jumaluus ole maailmassa, waan jumalallisuus. Paawali sanoo, että **„Jumalan näkymätön olento huomataan maailman luomisesta, kun se tarkataan hänen teoissaan“** (Room. 1: 20). Sen tähden puhutaan Raamatussa Jumalan näkemisestä, tuntemisesta ja löytämisestä. Jumalan kaswot owat luomakunnassa nähtäwinä. Jumalan Henki liikkuu siellä. Psalmista sanoo: **„Mihinkä minä menen sinun Henkesi edestä, ja kuhunka minä pakenen sinun kaswoistasi?“** (Ps. 139: 7). Ja Herran siunauksessa sanotaan: **„Herra walistakoon kaswonsa sinun päällesi, ja olkoon sinulle armollinen. Herra ylentäköön kaswonsa sinun puoleesi, ja antakoon sinulle rauhan“** (4 Moos. 6: 25, 26). Jumala on iankaikkisena woimana ja jumalallisuutena sisällisenä maailmassa. Sen tähden näkee uskowa täällä Jumalan kaswoja ja tuntee hänen kättensä ohjausta.

Sattumusta ei woi löytyä, sillä Jumalan woima waikuttaa sisällisenä kaikessa. Raamatun kielessä ei ole sanaa, joka tietäisi sattumusta. Jumala on maailmassa ja toimii täällä pitkittywästi Sanan kautta. Herra sanoo: **„Minun Isäni waikuttaa tähän asti, ja minäkin waikutan“** (Joh. 5: 17). Jumala määrää woimat ja waikutukset sekä säännöllisessä maailmanmenossa että ihmeissä. Luonto ei ole itsekseen liikkuwa koneisto, waan Jumala toimii siinä kaikkea kannattawana woimana. Eikä ihmisen toiminta ole itsekseen olewana wapaa, waan ainoastaan mudestisyntynyt woi wapaana toimia, kun hän on Jumalan Hengen hallittawana. Jumalan woimalla on määreensä Jumalan tahdossa, niin että woimat ja waikutukset, säännöt ja tarkoitukset owat yhdessä, kun Jumala toimii.

Maailman woimassapitäminen on joka paikassa waikuttawa Jumalan woima, joka sisällisesti wälittää kaiken elämän

synnyn ja kehityksen. Ja maailman hallinto on sama Jumalan woima, joka eläwänä sääntönä asettaa kaikelle elämälle elimellisen järjestyksen ja määrän. Maailmanmenossa wallitsee sama säännöllisyys luonnollisessa ja siweellisessä piirissä, ja Raamattu sanoo tämän iankaikkiseksi wanhurskaudeksi. Luonnon woimat ja säännöt eiwät ole itsenäisesti toimiwia, waan ne owat Jumalan sisällisen waikutuksen ilmenemyksiä. Jumalan woima tekee kaikki woimat olewiksi, ja se järjestää niiden waikutukset eri tapaan kunkin olemuksen alkuperäisen olennon ja erityisen kehityksen mukaan. Mutta Jumalan olento ei ole rajotettu tähän sisällisyyteen maailmassa, waan hän on maailman yli korotettu, **„kaikkein päällä“**. Sen tähden kaswaa Jumalan waikutus Jumalan tahdon mukaan, taikka wetäytyy se itseensä ylimaailmalliseen korkeuteen. Tämä Jumalan ylimaailmallisen ja sisämaailmallisen olennon yhdistys on syynä siihen erotukseen, joka esiintyy Jumalan säännöllisessä ja epäsäännöllisessä waikutuksessa. Tämän yhdistyksen kautta pysyy Jumalan waikutus aina wapaana. **„Jumala on kaikissa“**. Sen tähden waikuttaa Jumala wälittömästi kaikkeen, niin että jokaisella olemuksella on Jumalan woimawaikutusta itsessään. Ja **„Jumala on kaikkein kautta“**. Sen tähden Jumala waikuttaa wälillisesti kaikkeen, niin että jokaisella olemuksella on osansa siinä suuressa elimistössä, jossa Jumala toimittaa wirkoja, woimia ja waikutuksia. Kukin olemus riippuu jossakin suhteessa toisesta.

Luomus woi kuitenkin olla omatoiminen, jopa siihenkin määrään, että hän woi asettua Jumalaa wastustamaan. Jumala ei muutu itsessään, waikka hän muuttaa waikutuksensa, sillä Jumala on ylimaailmallinen ja sisämaailmallinen. Luomus on lähtenyt Jumalasta, ja Jumalan kannattamana hän on olemassa, mutta hän ei kumminkaan katoa Jumalaan, sillä hänellä on itsemääräys. Luomuksella on Jumalassa omituinen

elämänsä ja luontonsa. Meillä ei ole elämää ja omatoimisuutta siihen määrään kuin luonnollisessa mielessä herkeämme olemasta Jumalassa, taikka Jumala herkeää olemasta meissä, waan meillä on mahdollisuutta elämään ja omatoimisuuteen ainoastaan sen kautta että, ja siihen määrään kuin me olemme Jumalassa ja Jumala on meissä. Jokainen olemus on mitä hän on sen omituisen määrän ja muodon kautta, missä Jumalan woimawaikutus esiintyy hänessä. Mutta sitä emme käsitä, kuinka ja minkä kautta Jumala panee luomuksen olewaksi, minkä tähden me ainoastaan Jumalassa olemme henkilöitä, ja kuinka Jumalan woima tekee luomuksen omatoimisuuden mahdolliseksi. Emme maailmankaan elämää ymmärrä, waan me seisahdumme ilmiön eteen ja sanomme sitä itsekseen toimiwaksi woimaksi. Jollemme tahdo tunnustaa maailman elämää riippuwaksi Jumalasta, täytyy meidän kätkeä waikeus ja myöntää riippuwaisuutta luonnosta. Koko meidän olentomme riippuu jollakin tapaa meidän ympärillämme olewasta elämästä, ja kuitenkin on meidän wapaa omatoimisuutemme tämän kautta mahdollinen, ja me määräämme aina jollakin tapaa ulkopuolella meitä olewaa elämää. Ei kukaan woi selittää, kuinka riippuwaisuus luonnosta ja ihmisen wapaus, ehdolliset ja ehdottomat elämän toimet rajottawat toisiaan. Ihminen elää wapaana henkilönä, ja kumminkin on hän wälttämättömässä yhteydessä luonnon kanssa, josta hän on riippuwa. Jos ihminen irtaantuu luonnon yhteydestä, kuolee hän.

Jumala waikuttaa sillä tapaa luomuksiin, että ne alkeet, woimat ja säännöt, joiden kautta he pysywät woimissa ja kehittywät, owat elimellisessä järjestyksessä. Mutta Jumalan woima waikuttaa wapaana. Se antaa uusia woimia tahi wetäytyy takaisin luomuksen luonnollisen ja siweellisen tilan mukaan. Tässä wapaassa liikunnossa waikuttaa Jumalan woima kaikkea

kannattawana perusteena. Se ei ſorra olemusten toimintaa ja kehitystä, waan elähyttää ja järjeſtää ne. Mutta luomus woi kääntyä pois Jumalasta ja tuhlata mitä hän on ſaanut. Jumalan woima wetäytyy ſilloin takaiſin. Jankaikkiſena woimana kannattaa Jumala kaikki woimat ja kehitykſet maailmaſſa. Jumalan woima on waikuttawaſſa ſuhteeſſa luomukſiin, ja ſe antaa luomukſille elämän alkeet ja ſäännöt. Luomakunnan elämä perustuu ſiis olentonſa puolesta waikuttamattomaan perusſuhteeſeen Jumalan waikutukſeen nähden. Tämä on perus-kohta, ſillä Jumala kannattaa kaikki.

Mutta luomukſet owat ſaaneet luomiſen kautta lahjoja ja woimia, jotka owat kehitettäwät. He owat „ſiunatuita", warus-tetut kehitystä warten. Luomukſella on kykyä ja welwotusta omaan kehitykſeen, mutta tämä wapaus ei ole määrätön, niin että olemus woiſi wapaana elää itſekſeen ja kehittyä oman mie-lenſä mukaan, waan wapaus tulee todelliſeksi, jos olemus kehit-tyy Jumalaſſa ja Jumalaan. Luomus, jolle Luoja on anta-nut wapauden, woi astua yhteyteen Jumalan kanſſa ja omistaa yhä enemmän elämän ſiſältöä ja woimaa. Mutta hän woi myös itſekkäästi käyttää lahjanſa ja kääntyä pois Jumalasta. Hän woi wieraantua Jumalasta| ja aſettua häntä wastaan. Tämän kautta paha ſyntyy.

Jumalan woima, joka kannattaa kaikki, alistuu luomukſen ſuhteelliſen itſemääräyksen alle ja on waikuttamaton. Se antau-tuu olemukſen omattawakſi ja käytettäwäkſi; jopa kärſii ſe was-tustusta ja wäärinkäytöstä. Jumalan ja luomukſen wälillä on ſiis waikuttawaiſuutta ja waikuttamattomuutta. Elämämme taloudeſſa wälttämättömimmät toimitukſet, niin kuin hengitys, ruumiin werenkulku ja ruuanſulatus, eiwät riipu mieliwallas-tamme. Me olemme waikuttamattomat niihin nähden. Näiden ehdottomien toimitusten perustukſella owat ehdolliſet toimet

mahdollisia. Ihminen woi toimia yhteydessä ja soinnussa luonnon määreiden kanssa, taikka woi hän toimia ristiriitaisuudessa niiden kanssa, mutta hän ei woi koskaan kokonaan irtaantua niistä. Jos hän sen tekee, kuolee hän.

Olemusten elämä perustuu waikuttamattomaan perussuhteeseen Jumalaan, sillä Jumalan waikuttawaisuuden kautta me olemme mitä olemme. Mutta meille syntyy mahdollisuutta omaan waikutukseen siihen määrään, kuin Jumalan waikuttawaisuuden ympärykseessä on piiri olemassa, jossa Jumalan puolelta wapaa waikuttamattomuus wallitsee, joka tekee luomusten omatoimisuuden mahdolliseksi. Tämän kautta on ihmiselle annettu mahdollisuus wapaaseen yhdistykseen Jumalan kanssa. Itsekäs kääntyminen pois Jumalasta on waan suhteellisesti mahdollinen, sillä ne elämän alkeet ja säännöt, joiden juuret owat Jumalan waikuttawaisuudessa, rajottawat ihmisen wapauden ja Jumalan waikuttamattomuuden.

Siihen määrään kuin luomuksen wapaus syntyy Jumalan waikuttamattomuudesta, on paha Jumalan tahdosta olemassa maailmassa. Paha ei woi pysyä woimassa oman woimansa nojassa wastoin Jumalan tahtoa, eikä Jumalan täydy sitä kärsiä. Jumala ei ole luonut pahaa, eikä hän ole tahtonut sitä olewaksi, waan Jumala kärsii sitä. Paha pysyy ainoastaan Jumalan pitkämielisyyden tähden olemassa, ja Jumala kärsii sitä hywän tähden. Luomuksen perusmääreenä on kaswaminen ja kypsyminen wapaassa kehityksessä, ja tämän tähden kärsii Jumala pahankin. Tässä mielessä woimme sanoa, että Jumala sallii pahan. Wapaan kehityksen tähden pääsee paha olewaksi, kun ei olemus woi ilman wapautta kaswaa ja kehittyä Jumalaan.

Kun Jumala antoi luomukselle wapauden oikeaa kehitystä warten, niin paha ei woi saada osakseen muuta sallimista, kuin

mitä kehityksen aate waatii. Jumala ei tukahuta pahaa sen syntyessä, eikä hän sorra sitä ennen sen kypsymistä, waan Jumalan waikuttamattomuus sallii pahan kulkea läpi kehitysasteensa. Mutta Jumala ei jätä hywää pahan sorrettawaksi, eikä hän anna pahan kehittyä siihen määrään, johon se itse tahtoo, waan hän rajottaa pahan korkeimpain tarkoitusten mukaan.

Jumala warjelee hywää ja auttaa sen kehittymistä. Mutta Jumala waikuttaa pahaa wastaan wihana. Tämän kautta syntyy meille tutkimaton yhdistys Jumalan waikuttawaisuuden, waikuttamattomuuden ja wastawaikutuksen wälillä. Kärsiwällisenä ja pitkämielisenä Jumala kärsii pahaa, mutta hän kurittaa sitä ja pyytää wetää sitä hywään, niin että olemus woi kääntyä hänen puoleensa. Kun kehitys on päättynyt, silloin on hywä ja paha kypsynyt, ja paha erotetaan silloin kokonaan pois hywästä. Kun paha on suora wastakkaisuus luomakunnan tarkoitukseen, wieraantuu se yhä enemmin kaiken elämän keskuksesta ja joutuu wälttämättä turmioon. Kun paha on ristiriidassa Jumalan perussäännön kanssa, on se laittomuutta, määryyttä, erhetystä ja turmelusta, ja se joutuu kadotukseen. Jumala waikuttaa wihalla ja tuomiolla pahaa wastaan, waikka hän on kärsiwällinen ja pitkämielinen.

Luomus woi siis kehittyä ja saawuttaa määränsä ainoastaan sen kautta, että hän pysyy yhteydessä Jumalan kanssa. Jos luomus nousee Jumalaa wastaan, täytyy hänen turmeltua ja kadottaa itsenäisyytensä. Luomuksen wapaus on kehityksen wapautta. Lähtöpaikka ja kehityksen määrä owat Jumalan säätämiä. Näiden wälissä täytyy luomuksen liikkua Jumalan woimien, sääntöjen ja tarkoitusten perustuksella. Jumala toteuttaa armopäätöksensä. Jokainen, joka paneutuu Jumalaa wastaan, joutuu Jumalan tuomittawaksi.

18. Enkelit.

Maailma käſittää näkywäiſen ja näkymättömän piirin. Raamattu puhuu taiwasten taiwaista ja taiwaasta, joſſa Jumalan istuin on. Mooſes ſanoo: **„Katſo, taiwaat ja taiwasten taiwaat owat Herran, ſinun Jumalaſi“** (5 Mooſ. 10: 14). Salomo ſanoo: **„Katſo, taiwaat ja taiwasten taiwaat eiwät woi ſinua käſittää“** (1 Kun. 8: 27). Pſalmista ſanoo: **„Kiittäkää häntä, te taiwasten taiwaat ja wedet, jotka olette taiwasten päällä“** (Pſ. 148: 4). Ja Kriſtus ſanoo: **„Älkää enſinkään wannoko, ei taiwaan kautta, ſillä ſe on Jumalan istuin“** (Matt. 5: 34). Herran päiwänä **„liikutetaan taiwasten woimat“** (Matt. 24: 29). Laaja on taiwasten piiri; ſuurilukuinen on taiwasten aſukaskunta; ja moninainen on ſe toimi, joka täällä on olemaſſa. Taiwaiſſa nähdään Jumalan kaswoja; ſiellä ilmeſtyy Jumalan kirkkaus; ſiellä tapahtuu Jumalan tahto. Taiwaiſiin nouſi kirkaſtettu Ihmiſen Poika; täällä owat ne eläwät, jotka edustawat luomakunnan elämää (Ilm. 4: 6 ſſ.); täällä owat maalliſen elämän ihanteet, aatteet ja peruskuwat. Taiwaasta tulee walkeus; täältä tulee uuſi Jeruſalemi alas, joka yhdiſtyy kirkaſtetun maan kanſſa. Mutta waikka taiwaat owat näin korkeat, kuuluwat nekin maailmapiiriin, ſillä ne owat luodut Kriſtukſeſſa, Kriſtuksen kautta ja Kriſtukſeen.

Alhaiſempaa maailmaa woimme huomata, mutta korkeampi maailma ei ole ſilmin nähtäwä, ſillä ſe on iankaikkinen, katoa-

maton. Paawali ſanoo: „**Näkywäiſet owat ajallisia, mutta näkymättömät iankaikkisia**“ (2 Kor. 4: 18). Se taiwas, joka on meidän nähtäwänä, kuuluu tähän luonnolliſeen luomuspiiriin ja on katoawa. Näkymätön maailma on näkywäistä korkeampi. Se paha, joka on ſiirtynyt näkymättömään piiriin, on tullut iankaikkiſeksi, eikä ſe woi hywäksi muuttua. Mutta näkywäinen maailma on olentonſa puolesta muutoksen alainen, ja ſillä on tarkoitukſena kirkastua taiwaalliſeksi. Sen tähden woi paha täſſä piirisſä hywäksi tulla. Alhaiſempi maailma on olentonſa ja kehityksenſä puolesta rajotettu aikaan ja paikkaan, mutta ylhäiſempi maailma on täſtä rajotukſesta wapaa. Mutta ylhäiſempi ja alhaiſempi maailma owat ſywimmäſſä yhteydeſſä, ſillä ne owat yhtä elimistöä, ja ne owat luodut ſamaa tarkoitusta warten. Kriſtukſeſſa on näkywäinen ja näkymätön maailma yhdiſtetty, ja Jumala on kaikiſſa.

Jumala loi kaikki hywäkſi. Kun Jumala oli tehnyt luomakunnan, ſanoo Raamattu: „**Ja Jumala näki ſen hywäkſi**“. Luomisraamattu terottaa ſen totuuden, että kaikki oli hywää, mikä Jumalan kädeſtä lähti. Ja kun Jumala oli luonut ihmiſen, ſanoo Raamattu: „**Ja Jumala katſoi kaikkia, mitä hän tehnyt oli, ja katſo, ne oliwat ſangen hywät**“ (1 Mooſ. 1: 31). Jumala antaa meille ſen todiſtukſen, että koko luomakunta oli aiwan hywä. Wiaton oli ihminen, ja puhdas oli luonto. Jumala ei luonut mitään pahaa eikä mitään kelwotonta. Mutta täydellinen ei tämä luomakunta ollut, ſillä ſen tuli kehittyä määräänſä asti. Enkelin edeſſä oli koetus. Ihminen luotiin eläwäkſi ſieluksi, mutta hänen tulee muodoſtua yhdeksi hengeksi Herran kanſſa. Ja luomukſilla maan päällä oli wielä maallinen ruumis, mutta niiden tuli ſaada taiwaallinen ruumis.

Mitä korkeammalla luomus on, ſitä enemmän on ſillä Jumalan olentoa, ja ſitä enemmän Jumala ſiinä waikuttaa.

Mutta alhaiſimmallakin olemukſella on jotakin omituista, jolla hän waikuttaa muihin, ſillä ſywä yhteys wallitſee luonnon piirisſä. Jokaiſella olemukſella on olentonſa, jota ſen tulee warjella ja kehittää. Eläinlaji ei muutu toiſekſi. Maan päällä on itſiöllisiä ja itſiöttömiä olentoja. Kun näkymätön maailma on yhtä elimistöä näkywäiſen maailman kanſſa, on warmaan näkymättömäſſäkin maailmaſſa ſamanlaiſia olentoja. Sen tähden puhutaan Raamatuſſa taiwaallisista itſiölliſeſſä ja itſiöttömäſſä mieleſſä.

Suuri moninaiſuus wallitſee elimettömäſſä piirisſä. Kasweilla on elämä, mutta niillä ei ole ſielua. Eläimillä on ſielu, mutta niillä ei ole henkeä. Ihmiſellä on ſielu ja henki, mutta hän ei ole henki. Enkeli on henki. Taiwaan itſiölliſet olennot owat henkiä, eiwätkä he tätä henkiſyyttä kadota, waikka he pahoikſikin tulewat. Ihminen on eläwä ſielu, ja hänellä on henki, mutta hän kadottaa tämän hengen ja tulee ſielulliſekſi, jos hän antautuu ſynnin orjuuteen. Sen tähden puhuu Raamattu **„ſielulliſista ihmiſistä, joilla ei ole henkeä“** (Juud. 19). Hengen kykyä jää kyllä ſielulliſen ihmiſen luontoon, mutta tämä ei ole enää ihmiſen henkistä omaiſuutta, waan liha hallitſee häntä. Taiwaalliſella ruumiilla ei ole lihaa eikä werta (Luukk. 24: 39). Sielu on weressä. Missä ei ole werta, ſiellä ei ole ſieluakaan. Sen tähden ei enkelillä ole ſielua. Kristus on Henki. Paawali ſanoo: **„Herra on Henki“** (2 Kor. 3: 17). Ja Kristukſella on ruumis. Herra on muodostawa opetuslapſenſa ruumiin **„kirkkaan ruumiinſa kaltaiſekſi“** (Fil. 3: 21). Taiwaan olennoilla on taiwaallinen ruumis, joka on katoamaton, kirkas ja woimallinen. Tähän taiwaalliſeen ruumiilliſuuteen nähden owat autuaat enkelein kaltaiſia. Paawali ſanoo: **„On taiwaalliſia ruumiita ja maalliſia ruumiita; mutta toinen kirkkaus on taiwaalliſilla, ja toinen maalliſilla. Toinen kirkkaus on auringolla,**

ja toinen kirkkaus on kuulla, ja toinen kirkkaus tähdillä; sillä tähti woittaa toista kirkkaudessa. Niin on kuolleiden ylösnouſemuskin". „Sielullinen ruumis kylwetään, ja hengellinen ruumis nouſee ylös. On ſielullinen ruumis, ja on hengellinen ruumis" (1 Kor. 15: 40—42, 44). Enkeleillä on hengellinen ruumis, ja tämmöiſen ſaawat Jumalan lapſet ylösnouſemiſessa. Mutta enkelein hengellinen ruumis on wapaa ajalliſuuden rajotukſesta. Sen tähden woi tämä taiwaallinen ruumis tunkeutua ruumiilliſeen piiriin maan päällä, ja enkeli woi ruumiinſa kautta waikuttaa luonnolliſeen maailmaan.

Näkywäinen ja näkymätön maailma owat ſiis ainoastaan asteelliſesti erotettuja. Ja kun ne owat oſia ſamasta elimistöstä, waikuttawat taiwaan henkiolennot monella tapaa tähän maailmaan. Tämä waikutus wälitetään ſemmoisten alkuaineiden kautta, jotka owat henkiſempää luontoa, niin kuin tuli, walo ja tuuli. Kun Kristus puhuu Hengen waikutukſesta, ſanoo hän: **„Tuuli puhaltaa, minne hän tahtoo, ja ſinä kuulet hänen huminanſa, mutta et tiedä, mistä hän tulee ja minne hän menee. Näin on jokaiſen laita, joka on Hengestä ſyntynyt"** (Joh. 3: 8). Kun paimenet walwoiwat, **„ſeiſoi Herran enkeli heidän tykönään, ja Herran kirkkaus walaiſi heidän ympärillään"** (Luukk. 2: 9). Kun waimot meniwät hautaan etſimään Jeeſuksen ruumista, **„ſeiſoi kaksi miestä heidän tykönään kiiltäwiſſä waatteiſſa"** (Luukk. 24: 4). Kun opetuslapſet katſoiwat taiwaaſeen, johon Herra oli mennyt, **„ſeiſoi heidän tykönään kaksi miestä walkeiſſa waatteiſſa"** (Ap. tek. 1: 10). Kun Kriſtukſen Henki Helluntaipäiwänä wuodatettiin opetuslasten päälle, **„tuli äkkiä humina taiwaasta, niin kuin wäkewästi panhaawasta tuulesta ja täytti koko huoneen, miſſä he oliwat istumaſſa** (Ap. tek. 2: 2). Raamattu ſanoo: **„Jumala tekee enkelinſä tuuliksi ja palwelijanſa tulen liekeiksi"** (Hepr. 1: 7). Tämmöiſiſſä ilme-

nemysmuodoissa taantuu maallinen rajotus, ja henkinen waikutus esiintyy wienoimmissa perusaineissa. Sen tähden tapahtuwat enkelein waikutukset usein walon, tulen ja tuulen muodoissa. Milloin enkelit ilmestywät ihmisen muodossa, owat he kiiltäwiä walo-olentoja, ja milloin kätkewät olentonsa, ilmoittawat he sen tawallisesti, kun he katoawat. Henki osottaa enkelin olentoa. Jumala antoi enkeleille suuren wiisauden, woiman ja kirkkauden.

Koska taiwaan henkiset olennot kuuluwat samaan elimistöön, kuin ihmiset, on heillä myös sama yleinen kehitys, kuin ihmisellä. Koetus astuu enkeleinkin eteen, sillä hekin saawuttawat wapauden itsemääräyksen kautta. Enkelein korkeampi henkinen lahja tekee yllytyksen itsekkyyteen waan suuremmaksi, eiwätkä hekään ennakolta tiedä, että turmio luopumusta seuraa. Henkisen olennon tulee ennen kaikkea asettaa itsensä riippuwaksi Jumalasta. Milloin hän ei tätä tee, joutuu hän wäärään itsenäisyyteen, ja hänen henkensä toimii ulkopuolella Jumalaa. Itsiö eksyy pois keskuksestaan itsekorotuksen pettäwän wallan alle. Järki liikkuu itsekkään keskuksen ympärillä, ja koko maailmakäsitys wääristyy. Teräwä järki tekee itsekkyyden sankareita ja keksii lumoawia erhetyksiä. Suurimmankin neron täytyy eksyä, jollei hän wapaasti antaudu kuuliaiseksi Jumalalle. Korkeimmatkaan henget eiwät olleet alkuansa täydellisiä, sillä heidän tuli koetuksen kautta kehittyä. Ja jos he lankeawat, on kääntymys mahdoton. Luopumus Jumalasta kaswaa heissä, sillä paha ei ole heissä kohta täysin kypsynyt. Pahat henget eiwät esisty Raamatussa semmoisina, jotka ehdottomasti kieltäisiwät Jumalan olemista, sillä he tietäwät Jumalaa olewaksi, ja pimeyden ruhtinas esiintyy taiwaissa Jumalan lasten päällekantajana, waan pahat henget kehittywät ihmiskunnan kanssa, jonka piiristä he kokoawat kehityksen aineksia itselleen.

Koska enkelit owat kokonaan henkisiä, muodostuu pahakin heissä kaikin puolin henkiseksi. Ja kun henki on täydellisesti itsetietoinen, esiintyy paha enkelissä itsiöllisenä. Enkeli tietää pahan pahaksi ja tahtoo sitä kumminkin. Paha ei ole tässä erhetystä, waan walhetta. Ihmisessä on henkisyyttä ja aistillisuutta. Sen tähden on paha hänessä sekanaista. Hän laukee petoksen ja eksytyksen kautta. Kun enkeli on henkinen olento, ei hän woi langenneena tulla osalliseksi lunastuksesta. Henkisessä maailmassa on kaikki katoamatonta, ja se pysyy yhdenlaisena, waikka se on kehityksen alaista. Korkeimmat henget kannattawat korkeimman pahan. Aistillinen turmio on lihallisuutta, eläimellistä raakuutta. Aistillinen paha waikuttaa ihmisen aistillisuuteen luontoelämän alhaisemmalta asteelta. Henkinen paha kehittyy korkeimmilleen korkeammassa henkisessä maailmassa, ja täältä se waikuttaa ihmisen henkisyyteen. Henkinen turmio kypsyy perkeleellisessä piirissä, ja aistillinen turmio eläimellisessä. Henkisen turmion perusmuoto on walheellinen itsekorotus, ja aistillisen turmion perusmuoto on raaka itsensä alentaminen, lihallisuus. Aistillinen luonto latwistuu ihmisessä. Sen tähden on aistillisen pahan peruste ihmisen eliöllisessä luonnossa. Henkinen luonto latwistuu henkisessä maailmassa, ja sen tähden latwistuu henkinen paha täällä.

Kun koetus tuli enkelein eteen, luopuiwat useat Jumalasta, tekiwät syntiä, ja muodostiwat pimeyden waltakunnan, jonka ruhtinas on perkele. Raamattu sanoo, että „**Jumala ei säästänyt niitä enkeleitä, jotka syntiä tekiwät, waan syöksi heidät, pimeyden kahleilla sidottuina, sywyyteen, ja antoi ne tuomioon kätkettäwäksi**“ (1 Piet. 2: 4). Nämä enkelit lähtiwät wallattomuudessa ulos wasituisesta elämäpiiristään, eiwätkä he pysyneet alkuperäisessä asemassaan. Taiwaissa liikkuwat sekä hywät että pahat enkelit, kunnes pahat heitetään ulos

taiwaasta, niin kuin hywät ja pahat ihmiset eläwät maan päällä. Totuuden wääristeleminen ja wastustus keskittyy perkeleessä itsiölliseksi perusteeksi, ja hänen perusluonteensa on ehdoton itsekkyys ja ylpeys. Perkele on luonnostaan korkeimpia henkiolentoja, ja hän hallitsee pimeyden waltakunnassa, jossa pahat henget owat elimellisesti yhdistyneet. Tässäkin waltiossa on ruhtinoita ja päämiehiä. Ne pahat henget, jotka Herra ajoi ulos riiwatuista, oliwat alhaisempia henkiolentoja, „daimoneja". Itsekkyys keskittyy pimeyden waltakunnassa puolueeksi ja järjestykseksi. Sama luonto ja sama tarkoitus yhdistäwät pahoja henkiä. Hajaantuneina he olisiwat woimattomia.

Pahat enkelit kuuluwat alkuperäisen luontonsa puolesta taiwaalliseen piiriin, mutta siweellisen luontonsa puolesta he kuuluwat sywyyteen, johon he owat sidotut henkisillä kahleilla. Mutta tuomiopäiwään asti saawat he liikkua alkuperäisessä piirissään. Pahat henget turmeltuwat yhä enemmin, ja heidän olentonsa pimenee. He toimiwat warsinkin synnin saastuttamissa, autioissa paikoissa. Salainen tuomion woima wetää heidät tänne. Mitä enemmän he pahuudessa kypsywät, sitä enemmin haihtuu henkisyys heistä. Walemuodoissa salamoitsee heissä wälistä henkinen woima, mutta he eiwät woi kotiintua walkeuden piiriin.

Perkele esiintyy jo ihmiskunnan alkuaikana synnin ja kuoleman perusteena, sillä synti alkaa hänessä ja hänen kautta. **„Perkele on ollut murhaaja alusta, eikä pysynyt totuudessa, sillä ei totuus ole hänessä. Koska hän puhuu walhetta, niin hän puhuu omastansa, sillä hän on walhettelija ja walheen isä"** (Joh. 8: 44). Perkeleellekin annettiin elämän totuus, jossa hänen olisi tullut pysyä, mutta hän wääristeli totuuden ja esiintyi ihmiskunnan alkuaikana totuuden itsiölliseenä wastustajana. Perkeleen waikutus keskittyy totuuden wääristelemisessä.

ulkokultaisuus, petos ja lumoawa wiekkaus owat hänen tärkeimmät aseensa. Totuutta ja elämää turmelee perkele, eikä hän woi totuutta synnyttää. Kun perkele turmelee elämän, on hän kuoleman isä. Hän on murhaaja alusta. Kuitenkin riippuu perkele kokonaan Jumalasta, sillä kaikki elämän woimat owat Jumalassa. Näitä woimia repii perkele itselleen, ja hän käyttää niitä wäärin, mutta Jumalan perussäännöt asettawat hänellekin rajoja, joiden yli hän ei pääse.

Pahat henget wastustawat Jumalan tahtoa ja wiettelewät ihmisiä syntiin. Pahan keskuskohta on pimeässä henkimaailmassa, ja täältä lähtewät ne woimat, jotka turmelewina waikuttawat luonnon ja historian piirissä. Tämä waikutus käy mahdolliseksi sen elimellisen yhteyden kautta, joka on olemassa näkywäisen ja näkymättömän maailman wälillä. Mutta pimeyden waikutus alkaa ihmisessä kiusauksella, sillä wäkiwaltaa se ei saa wapaudelle käyttää. Lumoawalla wiekkaudella waikuttaa perkele ihmisen tahtoon ja pyytää sitä woittaa, mutta ihminen woittaa kiusauksen, jos hän pakenee Herran turwiin ja on kuuliainen Jumalan sanalle. Apostoli sanoo: **„Olkaa raittiit, walwokaa; sillä teidän wihollisenne perkele käy ympäri niin kuin kiljuwa jalopeura, ja etsii, kenen hän nielisi"** (1 Piet. 5: 8). Paha syntyi siten, että olemus tahtoi olla jotakin itsekseen, ja ihminen woittaa siten, että hän alistuu Jumalan alle. Kun perkele woittaa, saapi hän jonkunlaisen oikeuden langennutta ihmistä wastaan, ja hän toimii päällekantajana niitä wastaan, joita hän on wietellyt. Pimeyden walta esiintyy sen tähden tuomiollisena, kunnes se itse joutuu Jumalan tuomion alaiseksi.

Pimeyden walta kieltää ja turmelee totuuden kaikissa Jumalan ilmestysmuodoissa. Sillä on wäärä jumala, wäärä kristus, wäärä henki ja wäärä ennustus. Kun synti latwistui Wapahtajan aikoihin, nousi pimeyden waikutus maailmassa

korkeimmilleen, ja se esiintyi warsinkin riiwatuissa, joissa perkeleen walta oli tunkeutunut ruumiilliseen ja sielulliseen elämään tietämystä ja tahtoa hallitsemaan.

Hywät enkelit kiittäwät ja ylistäwät Jumalaa, täyttäwät Jumalan tahdon, ja palwelewat niitä, jotka Jumalaa pelkääwät. Raamattu sanoo: **„Eiwätkö ne kaikki ole palwelewaisia henkiä, lähetetyt palwelemaan niitä, jotka saawat autuuden periä"** (Hepr. 1: 14). Ja psalmista sanoo: **„Kiittäkää Herraa, te hänen enkelinsä, te wäkewät sankarit, jotka toimitatte hänen käskynsä, että hänen sanansa ääni kuultaisiin"** (Ps. 103: 20). Enkeli, joka tietää: lähettiläs, osottaa enkelin wirkaa. Enkelit seisowat Jumalan istuimen ympärillä, kumartawat häntä ja palwelewat häntä. Heitä on suuri joukko, ja heillä on sisällinen järjestys. Profeetta sanoo: **„Tuhannen kertaa tuhatta palweli häntä, ja sata kertaa tuhannen tuhatta seisoi hänen edessään"** (Dan. 7: 10). Raamattu puhuu enkeleistä, jotka owat Jumalan waltaistuimeen kuuluwia ja jotka maailmahallinnon keskuksesta toimiwat, kun toiset paremmin kuuluwat sisämaailmalliseen piiriin.

Enkelit wälittäwät Jumalan ilmestystointa luonnon piirissä, ja he toimittawat Jumalan tehtäwiä maailman taloudessa, ja owat ihmisille joko rangaistuksiksi tahi awuksi. Luonnon elämä saapi enkelin waikutuksen kautta korkeamman woiman ja henkisen luonteen. Enkelit oliwat toimimassa, kun wanhaa liittoa perustettiin. Kun Israel joutui maailman kansojen keskelle, esiintyiwät enkelit suhteessa yleiseen historiaan. Kun ennustuksen ääni waikenee, kätkeentyy enkelein toimi, mutta Kristuksen ilmestyessä astuu näkymätön maailma likempään yhteyteen näkywäisen maailman kanssa. Kristuksen syntyessä, paetessa Egyptiin, kiusauksessa, ylösnousemisessa ja taiwaaseen astumisessa esiintyy enkeleitä. Mutta kun Jumalan huoneen-

hallitus uudessa liitossa on järjestetty, kätkeentyy enkelein waikutus, kunnes se Kristuksen toisessa tulemisessa taas astuu esille, ja maailman tuomiossa owat enkelit Herran apumiehinä.

Enkelit owat ihmisiä korkeampana. Jumalan lapset saawat kyllä langenneita enkeleitä tuomita, mutta se ei tiedä, että ihminen olisi muita enkeleitä korkeampi. Ja enkelit kyllä palwelewat ihmisiä, mutta ei sekään osota korkeampaa asemaa, sillä Kristuskin palweli meitä. Jumalan wiisaudessa saawat enkelit tietoa Jumalan ilmestystoimen kautta seurakunnassa. Enkeleitä ei sowi ihmisen kumartaa. Epäusko ei enkeleistä huoli mutta uskowalle owat enkelit suuresta arwosta.

19. Ihminen.

Koko ihmiskunta on lähtenyt yhdestä esi-isästä. Sanassa „Aadam" yhdistyy ihmissuvun ja miehen nimi. Aadam on alkuihminen, jonka luonto on tullut ihmiskunnan luonnoksi. **„Aadam siitti kuwansa kaltaisen"** (1 Moos. 5: 3). Raamattu terottaa siihen määrään ihmiskunnan synnyn yhteyttä, että lunastusjärjestyskin perustetaan siihen. Paawali sanoo: **„Niin kuin synti on tullut maailmaan yhden ihmisen kautta — — — paljoa enemmin on Jumalan armo ja lahja sen yhden ihmisen Jeesuksen Kristuksen armossa runsaasti tullut monen osaksi"** (Room. 5: 12, 15). **„Koska kuolema on ihmisen kautta, niin on kuolleiden ylösnouseminenkin ihmisen kautta"** (1 Kor. 15: 21). Yhdestä alkuihmisestä, Aadamista, ja yhdestä awioparista on koko ihmiskunta lähtenyt (Ap. tek. 17: 26). Tiede woi kyllä toteen näyttää ihmissuwun yhteyttä, mutta tieteellisillä perusteilla se ei woi selkoa saada ihmiskunnan synnystä. Maan nykyinen tila eroaa kokonaan alkuperäisestä tilasta, ja nuoren, puhtaan luonnon waikutus ihmiseen oli aiwan toinen, kuin turmeltuneen luonnon. Turmeluksen kautta on luonnon woima heikentynyt, ja luonnon tila on ajan kuluessa wakaantunut. Ilma-ala ja luonto eiwät enää woi muuttaa ihmisrotua.

Jumala loi ensiksi alkuaineen. Tämän piirissä syntyi kehitys Jumalan luomistoimen kautta. Hengen eläwä henkäys liikkui alkuwetten päällä, ja Jumalan luomissana yhdistyi

weden ja maan kanssa, niin että synnyttämis- ja kaswattamiswoima kotiintui maailmaan. „**Jumala sanoi: Kaswattakoon maa ruohoa ja kasweja, joissa siemen on**“; „**ja Jumala sanoi: Liikkukoon wesissä runsaasti eläwiä ja liikkuwia eläimiä, ja linnut lentäköön maan päällä taiwaan awaruudessa**“; „**ja Jumala siunasi heitä ja sanoi: Olkaa hedelmälliset ja lisääntykää ja täyttäkää meren wedet**“ (1 Mooſ. 1: 11, 20, 22). Luomissanaan liittyy siis lisääntymissääntö. Sen kautta woi kehitys nyt lähteä olewasta elämästä syntymisen ja kehittymisen kautta. Mutta luomisaikana loi Jumala kaikki elämän muodot alkuaineeseen.

Jumalan sana ei esiſty ihmisen luomiſessa wälittömänä käskynä: „**Tulkoon!**“ eikä wälilliſenä: „**Kaswattakoon maa!**“ waan Jumalan sana kääntyy ſiſäänpäin: „**Tehkäämme ihminen!**“ (1 Mooſ. 1: 26), niin että tämä luomistoimi lähtee jumalalliſen olennon ſiſäpuolelta. Ihminen tulee tämän kautta Jumalan kuwan kaltaiſeksi. Hän ei synny ſiitä henkäykſestä, joka on olemassa alkuaineiſsa, waan hän muodostuu Jumalan ſiſälliſen henkiſen toimen kautta. Mutta Jumala „**tekee**“ ihmiſen, ja tämän kautta ihminen astuu muiden luomusten riwiin. Ihminen ei synny Jumalasta, niin kuin Poika syntyy. Hienoimmasta weſi- ja maa-aineesta, uswasta ja maan tomusta loi ja muodosti Jumala ihmiſen. Raamattu sanoo: „**Uswa nouſi maasta ja kasti kaiken maan pinnan. Ja Herra Jumala teki ihmiſen maan tomusta, ja puhalſi hänen ſieramiinſa eläwän hengen; ja niin ihminen tuli eläwäksi ſieluksi**“ (1 Mooſ. 2: 17). „**Nyt, Herra, ſinä olet meidän Iſämme; me olemme sawi, ſinä olet meidän walajamme, ja me kaikki olemme ſinun käſialaſi**“ (Jeſ. 64: 8). Kun Jumala antaa eläinten tulla Aadamin eteen, tuntee Aadam itſenſä yksinäiſeksi, ja Jumala luo waimon ruumiin miehen ruumiista. Waimo luotiin „**miehestä**“ ja „**miehen tähden**“ (1 Kor. 11: 8, 9).

Ruumis on ihmiſen maallinen aſuinmaja, joka on ihmiſelle tarpeen ajallista elämää warten. Ruumis ei ſiis ole mikään ihmiſen kehitystä eſtäwä elin. Mutta ihmiſen waſituinen itſeys on ſielu, ſillä ihminen luotiin eläwäkſi ſielukſi. Sielua on ihmiſellä ja eläimellä, mutta ihmiſen ſielu on oleelliſesti erotettu eläimen ſielusta. Sielun elämä ſyntyy ſiten, kettä henki astuu pyſywään yhdiſtykſeen erityiſen ruumiin kanſſa. Henki on ruumiin ſielullinen woima, ja ruumis on hengen ſielullinen elimistö. Eläimen ſielu ſyntyy ſiitä Jumalan henkäyksestä, joka on olemaſſa luonnon piirisſä, ja ſen tähden ſe elää ſiitä elämän hengestä, joka liikkuu täſſä luomakunnaſſa. Siitä ſyyſtä eläimen ſielu katoaa kuolemaſſa ja painuu tähän maalliſeen henkiſyyteen. Saarnaaja ſanoo: **„Kuka ottaa ſiitä waarin, että ihmiſen henki menee ylöspäin, ja että eläimen henkäys menee alaspäin maahan“** (Saarn. 3: 21). Mutta ihmiſen ſielu ſyntyy elämän Hengestä ylhäältä, kun Jumala itſe puhaltaa ihmiſen ſieramiin eläwän henkäyksen. Saarnaaja ſanoo: **„Tomu tulee jälleen maakſi, niin kuin ſe ollut on, ja henki palajaa Jumalan tykö, joka ſen antanut on“** (Saarn. 12: 7). Sen tähden on ihmiſen ſielu niin korkeasta arwosta. Ihmiſen ſielu woi elää waſituiſta elämäänſä ainoastaan yhteydeſſä Jumalan Hengen kanſſa, mutta eläimen ſielu elää ſiitä Jumalan henkäykſestä, joka liikkuu luonnoſſa. Nykyiſeſſä ſyntymiſeſſä yhdiſtywät jumalallinen luominen ja luomukſellinen kehitys.

Kun Jumalan henkäys on ihmisſielun perusteena, ſyntyy ihmiſeſſä itſetietoiſuutta. Ihminen tietää itſenſä minuudekſi. Sielu erottaa itſenſä ruumiin elimistöstä ja ulkomaailmasta. Ja kun waikutukſia tunkeuu ulkoa ſieluun, huomaa ihminen, että hän joko woi yhdiſtyä näiden waikutusten kanſſa tahi wastuſtaa niitä. Ihmiſellä on itſemääräys. Toiminnan alalla laajenee ihmiſen itſetietämys tietoiſuudekſi maailmasta, joſſa

hän työskentelee ajattelewana järjellään ja toimiwana tahdollaan. Mutta itsetietoisuus ja itsemääräys owat waan muodollisia määreitä sielun elämässä. Itseisyys on ihmisen wasituinen käsite. Itseisenä ihminen woi olla omatoiminen ajatuksen ja tahdon muodoissa, mutta itsetietoisuus ja itsemääräys owat sielullisia toimia muodollisen wapauden alalla. Ihmisolennon sisimmässä on iankaikkinen sääntö, joka tahtoo ohjata ihmisen elämää. Täällä puhuu Jumalan ääni omassatunnossa. Mitä elämän sääntö on kaswille ja waisto eläimelle, sitä on omatunto ihmiselle. Jumalan kuwan ydin on omassatunnossa. Sen tähden tahtoo omatunto johdattaa ihmistä Jumalan tykö. Ihmissielun lähde ja sisältö on Jumalassa. Sen tähden tulee ihmisen itsetietoisuudellaan ja itsemääräyksellään päästä eläwään yhdistykseen Jumalan kanssa, niin että todellinen henkinen elämä tulee hänelle mahdolliseksi. Sielulla on alukſi itseisyyttä ainoastaan kykynä, itsetietoisuutena ja itsemääräyksenä, mutta kun ihminen yhdistyy Jumalan Hengen kanssa, saa hän henkisen oloaineen, niin että hän woi elää hengen elämää. Ainoastaan siten, että sielu yhdistyy Jumalan olennon kanssa ja kohoaa Hengen piiriin, kehittyy ihmisessä henkinen elämä, niin että hän tuntee taiwaan waltakunnan totuuden ja käsittää todellisen wapauden. Tähän asemaan ihminen ei pääse ajatuksen ja tahdon muodollisilla toimilla, waan tähän on uskon elämä ja siweellinen kehitys tarpeen. Jumalan kaltaisuus ei ole Hengen alalla ainoastaan luomisen kautta syntynyt, waan se on Kristuksen Hengen wälittämä.

Ihminen luotiin Jumalan kuwaksi, niin että ihminen tuli Jumalan kaltaiseksi. **„Jumala loi ihmisen omaksi kuwakſensa Jumalan kuwaksi hän loi hänen; mieheksi ja waimoksi loi hän heidät“** (1 Mooſ. 1: 27). Kristuksessa on Jumalan kuwa täydellisenä. Kun ihminen luotiin Jumalan kuwaksi, luotiin hän

siis Kristuksessa Jumalan sisäytywän sanan kautta. Alkaisemmat olemukset luotiin Jumalan ulkoutuwan sanan kautta; sen tähden pääsewät nekin aikanaan osallisiksi Jumalan lasten wapaudesta. Ihminenkin on **„Jumalan kuwa ja kirkkaus"** (1 Kor. 11: 7), sillä Jumalan itsiöllinen elämä ilmenee oloaineensa ja muotonsa puolesta ihmisessä. **„Kaikki, jotka Jumalan Hengen hallittawia owat, ne owat Jumalan lapsia"** (Room. 8: 14). Ihmishengen sisimpään olentoon kuuluu, että hän on oleellisesti yhdistetty jumalallisen elämäpiirin kanssa. Ihmisen järjessä ja tahdossa on waatio, joka kehottaa häntä käsittämään ylimaailmallista elämää. Kun ihminen luotiin Jumalan kuwaksi, sai hän luontoonsa totuuden ja rakkauden wietin ja kywyn, niin että totuuden tunteminen ja taiwaallinen rakkaus woiwat hänessä kehittyä. Mutta tämä peruskyky, jonka kautta ihminen woi käsittää jumalallista totuutta ja rakkaudessa toteuttaa Jumalan tahtoa, on synnin kautta sortunut.

Siweellistä kykyä, joka syntyy ihmisen omatoimisuuden kautta, ei ihminen woi luomislahjaksi saada. „Jumalan kuwa ihmisessä on se Jumalan kaltaisuus, jonka ihminen luomisessa sai, kun Jumala antoi hänelle järjen, tahdon ja omantunnon, ja teki hänen hywäksi, niin että hänellä oli halua ja woimaa tuntea ja rakastaa Jumalaa ja tehdä hänen tahtoansa". Siweellisesti kehittynyttä hywettä ei ihmisellä wielä ollut luomisessa, sillä tämmöisen saa ihminen omatoimisen kehityksen kautta. Syntiinlankeemuksen kautta turmeltui Jumalan kuwa ihmisessä, mutta kaikki se, minkä kautta langennut ihminen wielä on Jumalan sukua, ja mikä tekee siweellisen kehityksen ja uuden syntymisen mahdolliseksi, kuuluu Jumalan kuwaan. Alkutilassa oli siis ihmisellä eläwä kyky ja wietti, joiden kautta hän olisi woinut kehittää sitä henkisyyttä, jonka hän oli saanut, ja jos ihminen olisi pysynyt yhteydessä Jumalan kanssa, olisi Kristus

jo luomisesta asti tullut kirkastetuksi ihmisessä. Jumalan iankaikkinen armopäätös olisi siten suoranaisesti toteentunut. Mutta syntiinlankeemuksen tähden sortui kehitys, ja lunastus, parannus ja uudistus tuliwat ihmiselle tarpeellisiksi. Jumalan armo teki tämän uudistuksen mahdolliseksi Kristuksen lunastustyön kautta.

Ihmissielulla on henki, joka sitä sisälliseną perusteena määrää, ja sillä on ruumis, jota sielu määrää. Rawintoa saapi sielu maailmasta ruumiin wälityksen kautta, ja ylimaailmasta saa se woimia ja rawintoa hengen kautta. Henki on sielun elämän peruste. Ja ainoastaan Jumalan Hengen kautta woi sielu elää wasituista elämää, sillä Jumalan Hengessä on sielulla elämää iankaikkisessa mielessä. Jos sielu irtaantuu Jumalasta ja kiintyy maailmaan, kuihtuu henkinen elämä; sielu kuolee ja joutuu turmioon, waikka se ei kokonaan katoa. Jumalan kuwan takia woi sielu, jos se yhdistyy Jumalan Hengen kanssa, saada iankaikkista elämää.

Jumalan Hengen kautta woi sielu käsittää ja omistaa taiwaan waltakunnan henkisiä woimia. Jumala on walkeuden ja totuuden itsetäyteinen keskus. Kun sielu on Jumalassa, saapi se walon, niin että se woi käsittää ja omistaa iankaikkisen totuuden. Ja Henki on woima. Sen tähden saa sielu, kun se Jumalassa elää, yhä enemmän woimia alhaisemman luonnon yli. Jumalasta wieraantuneena joutuu sielu himojen orjaksi, ja mieli turmeltuu, niin ettei se huomaa ylimaailman elämää. Se rajottuu maailmaan, maallistuu ja lihallistuu.

Ja Jumalan kuwan kautta on sielulla wapautta. Ainoastaan Jumalan Hengessä on wapaus mahdollinen. Kun sielu yhdistyy Jumalan Hengen kanssa, saa sielukin wapautta. Sielu tulee wapaaksi, kun se rakkaudella on sidottu Jumalaan, ja kun se on Jumalan rakkauden määrättäwänä. Sielu on elimelli-

sesti sidottu luontoon, mutta luontokin on Jumalan ilmestystä, niin että ihminen tälläkin alalla on Jumalan sääntöihin sidottu. Jumalan lahjat tulewat luonnon siunauksena hywille ja pahoille, mutta hengen korkeammalla alalla wallitsee rakkauden sääntö. Hywyydellä ja armolla tahtoo Jumala sitoa ihmisen itseensä, ja hän antaa itsensä uskon omattawaksi. Ihmisen olennossa on sisällinen wetämys Jumalaan. Ihmisen henki janoo eläwää Jumalaa.

Kun ihminen omistaa Jumalan rakkauden, kehittää ja warjelee hän Jumalan kuwan itsessään. Kaikki korkeampi Jumalan siunaus on rakkautta. Kun Jumalan rakkaus hallitsee ihmisen sielussa, silloin elää ihminen wapauden piirissä. Luonnon wälttämättömyys ei silloin astu ulkonaisena pakotuksena ihmisen eteen, waan koko luonnon järjestys on Jsän säännöstä, ja täälläkin ilmestyy Jsän rakkaus. Rakkaudessa yhdistyy siis wälttämättömyys ja wapaus. Hywä kehittyy alkuperäisesti Hengen sisällisestä woimasta ja pakotuksesta. Missä paha astuu wastakohtana ihmisen eteen, siinä on elämä jo riutunut ja sortunut. Korkeamman elämän piirissä on kyllä erilaisuuksia, jotka rakkaudessa yhdistetään, mutta ei wastakohtia. Kun Jumalan rakkaus asuu sielussa, silloin on ihminen Jumalan lapsi, ja wapauden sisältö kehittyy uskon elämässä. Sielun henkinen oloaine kaswaa. Kuolemattomuus ja iankaikkinen elämä pääsewät hallitsemaan. Alkuihmisen tuli kehittää Jumalan lapsen wapautta Jumalan näkemiseksi ja täydellisen elämän omistamiseksi. Kristuksen kautta pääsee Jumalan lapsi tähän asemaan.

Ruumis oli alkutilassa henkisen sielun elimenä, ja se oli sangen hywä. Kuolemaa ei ollut olemassa ennen syntiinlankeemusta, waan se tunkeusi synnin turmion kautta luomakuntaan. Kuolema ei siis ollut mitään wälttämätöntä ihmiselle. Eikä kuolema ollut Kristukselleakaan wälttämättömyys. Herran

tullessa muutetaan ne, jotka owat Herran omia, niin etteiwät he kuole. Mutta synnin himot owat turmelleet ruumiin. Kun sielu uudessa syntymisessä yhdistyy Jumalan Hengen kanssa, syntyy ihmisessä korkeampi elämän woima. Silloin on kuolema ihmiselle jotakin luonnotonta, se on wihollinen, joka on woitettawa. Ruumiin elämä riippuu sielun elämästä ja ihmisen suhteesta Jumalaan. Se joko kehittyy hengen elämää warten, taikka turmeltuu se ja hajaantuu alhaiseen maailmaan.

Ihminen on siis olentonsa kautta tämän maallisen luomakunnan määrä. Alhaisemman maailman oleelliset elämän alkeet esiintywät hänessä, ja hän on luonnon elimellinen pää. Ihminen on jumalallisen henkielämän edustaja maallisessa luomuspiirissä, ja hän on yhdistyselin alhaisemman ja ylhäisemmän maailman wälillä. Ihmisen tuli warjella ja kehittää yhdistys maallisen luomuspiirin ja taiwaan waltakunnan wälillä, mutta hän turmeli tämän yhdistyksen.

20. Syntiinlankeemus.

Ihmiſen järki toimii nykyiſen maailman piirissä, ja täältä ajatus tawalliſesti hakee alkukohdan, josta ſe woi liikkeelle lähteä. Mutta alkuperäinen alku on aina järjelle ſalaiſuus. Se ei woi toisarwoista syntyä ſelittää; wielä wähemmin woi ſe alkuperäistä alkua ymmärtää. Hämärä on pahan teon enſimmäinen synty ihmiſeſſä, ja aiwan mahdotonta on järjen käſittää pahan ehdotonta alkua. Milloin järki kuitenkin tahtoo käſittämätöntä käſittää, tekee ſe pahan joko alkuperäiſekſi, niin että alkuperäinen paha olento muka alusta asti oliſi ollut olemaſſa, taikka yhdiſtää ſe pahan oleelliſesti alkuun, niin että paha waan on ſe puutteelliſuus, mikä kaikella alkawalla elämällä on. Hywä ſiis muka aina alkaiſi pahan muodoſſa. Mutta tämmöinen ſelitys on waan kiertelemistä. Se, mikä on olemaſſa, pannaan täten aina olewakſi, eikä pahalla oliſi mitään waſituiſta alkuſyytä. Muodolliſiin käſitteiſiin peitetään waikeus.

Raamattu ei kerro meille, millä tapaa paha alkuperäiſesti syntyi, ſillä ſitä emme woi käſittää, mutta ſe ſanoo, että pahan alkuunpanija on henkiſen maailman piirissä. Ja paha ei ole alkuperäinen luonto pahan alkajaſſa eikä luonnollinen puutteelliſuus hänesſä, waan ſe on ſiweelliſen perusſäännön wäärentämistä, ſe on walhetta. Raamattu oſottaa meille ſiweelliſet wälityskohdat pahan ſyntymiſeſſä, mutta alkuperäiſtä ſyytä,

joka synnytti ensimmäisen pahan, se ei mainitse, sillä tämä syy on ihmiselle salaisuus. Jumala on itsetäyteinen, pyhä ja hywä. Hänestä ei lähde waikuttawasti eikä waikuttamattomasti kiusausta pahaan, sillä paha on oleellisessa ristiriidassa Jumalan olennon ja Jumalan tahdon kanssa. Ja Jumalan luoma maailma on kaikin puolin määrätty Jumalasta ja Jumalaan. Pahan synty siis ei woi lähteä luomakunnan alkuperäisestä tilasta. Paha ei ole Jumalasta eikä Jumalan kautta. Mutta Jumalan waikuttamattomuus antaa henkiselle olennolle wapauden, niin että ihminen woi käyttää luontaisia woimiaan tahtonsa mukaan, niiden rajojen piirissä, jotka Jumala on asettanut kehitykselle. Henkisen olemuksen, joka on kuwaus Jumalasta, tulee wapaassa itsemääräyksessä kehittää itseänsä, niin että Jumalan kuwa hänessä täydentyy, sillä wapaus kuuluu Jumalan kuwaan.

Hywän tähden tuli siis paha mahdolliseksi. Kun henkisen luomuksen tuli wapaassa itsemääräyksessä kehittää olentonsa, olisi hänen tullut pysyä Jumalan säännöissä ja itsenäisesti asettua olemaan Jumalassa, mutta hän taisi myös asettua itsekkyydessä olemaan ilman Jumalaa ja wastoin Jumalaa. Jumalasta luopunut liikkuu wääräsä suunnassa pois Jumalasta, ja tämän kautta syntyy paha. Hywä perustuu ihmisen wapaaseen pysymiseen Jumalassa. Paha perustuu itsekkyyteen, kun olemus tahtoo olla itsekseen ilman Jumalaa.

Paha on siis itsekäs wastakkaisuus Jumalaan, ja pahan hedelmä on itsenäisyyden kadottaminen, sillä paha on olemuksen peruswalhe, kun hän itsiönä tahtoo olla jotakin ilman Jumalaa. Alusta alkaen tulee luomuksen walita hywän ja pahan wälillä. Ratkaisewa itsemääräys on olemukselle tarpeen, määrääkö hän itsensä olemaan Jumalassa, taikka asettuuko hän elämään ilman Jumalaa ja wastoin Jumalaa. Tärkeimpänä kysymyksenä on

ſiis aina ihmiſellä: tahtooko hän wapaalla itſemääräyksellään aſettua luodun itſeiſelämän perustotuuteen, kieltää itſekkyytenſä ja määrätä itſenſä Jumalasta ja Jumalalle, taikka tahtooko hän lähteä kulkemaan wäärään ſuuntaan pois Jumalasta. Ainoastaan wapaan itſemääräyksen kautta pääſee ihminen oikeaan henkiſeen elämään. Jokaiſen ihmiſen eteen astuu ſen tähden koetukſena kyſymys, millä tapaa hän käſittää ja määrää elämänſä ſuhteen Jumalaan. Tämä koetus eſiintyy wälttämättömyytenä kaiken itſenäiſen kehityksen alussa. Se on Jumalan ſäätämää, ja ſe on kehotukſena hywään. Ei yksikään henkinen olento pääſe täſtä koetukſesta. Kaikilla itſetietoiſilla olemukſilla on yllytyſtä itſekkyyteen, ſillä he tuntewat niitä kykyjä, joita heillä on. Ja mitä enemmän lahjoja ihmiſellä on, ſitä enemmän yllytyſtä on hänellä itſekkyyteen, mutta ſitä enemmän kehotusta ja welwotusta hänellä myös on yhdiſtymään Jumalan kanſſa.

Kun ihminen enſimmäiſeſſä koetukſeſſa luopui Jumalasta eikä turmeltumattomilla woimilla warjellut alkuperäiſtä aſemaanſa, tuli hänelle mahdottomakſi warjella kadotettua aſemaa turmeltuneilla woimilla. Ilman Jumalan apua ihminen ei nyt woi wapaantua itſekkyyden wallasta. Se yllytys pahaan, jota ei alussa woitettu, tuli ſiſälliſekſi perusteekſi, joka astuu kaikiſſa uuſiſſa koetukſiſſa eſille wahwiſtetuilla woimilla. Jos ihminen oliſi woittanut enſimmäiſeſſä koetukſeſſa, oliſi ſiſällinen aſema Jumalaſſa wahwiſtunut, ja uuſiſſa koetukſiſſa oliſi hänellä ollut enemmän kokemuſta ja woimaa. Enſimmäinen wapaa itſemääräys muuttui wähitellen pitkittywäkſi itſiölliſekſi tilakſi, joka kehittyy yhä kaswawalla woimalla.

Ihmiſen täytyy olla koetukſen alaiſena, koska ei toſi kehitystä löydy ilman koetusta. Kun hän on yhden koetukſen woittanut, joutuu hän uuſien koetusten alaiſekſi, ſillä hän woi

ainoastaan koetusten kautta kohota korkeammalle asteelle. Ja woittajan tulee woittaa sekin koetus, ettei hän omista itselleen ansiota woitosta. Wasta tulewassa elämässä lakkaa koetus.

„Ihminen ei pysynyt alkuperäisessä tilassaan, waan lankesi perkeleen kiusauksesta syntiin, kun Jumala pani hänelle koetuksen". Raamatun kertomus syntiinlankeemuksesta on tosi tapaus, joka kaikin puolin soweltuu Raamatun peruskäsitteisiin. Ihmiskunnan elämä alkoi yksinkertaisissa ja ulkonaisissa luonnon suhteissa, sillä ihminen kehittyi aluksi aistillisessa piirissä. Eedenin puutarha, jossa ensimmäiset ihmiset eliwät, oli koetuksen wälimenä. Eläinkunnan suhde ihmisiin ei ollut wielä synnin kautta sortunut. Ja alkutilassa oliwat luonto ja henki täydellisessä soinnussa, niin että henkistä yhteyttä oli olemassa näiden wälillä. Ulkonainen ja sisällinen elämä toimiwat wielä yhdessä.

Alkuihmisen ensimmäinen ratkaisewa itsemääräys waikutti koko ihmiskunnan luontoon, sillä ihmisolennon woimat yhdistyiwät siinä kulkemaan yhtä kehityssuuntaa. Kun ensimmäiset ihmiset luopuiwat Jumalan käskystä, lähtiwät he uutta tietä kulkemaan, ja ihmisluonnon taipumukset ja wietit muodostuiwat tämän suunnan mukaisiksi.

Aistillisuus oli alkuansa sielun ja hengen määrättäwänä. Sen tähden esiintyy aistillisesti paha waikutus sieluun ja henkeen wasta silloin, kun aistillisuus jo on turmeltunut. Alkuperäinen paha ei siis ole pantawa aistillisuuteen, eikä sitä ole etsittäwä ruumiin suhteessa henkeen.

Alkusynti liikkui sielun piirissä. Sielussa on aistillinen ja henkinen puoli, jotka alkuansa oliwat soinnussa. Henki on kykynsä puolesta korkeampi, ja sen tuli itsemääräyksen kautta päästä itsiötä hallitsemaan. Mutta ihminen kääntyi aistimaailmaan ja kiintyi siihen, niin että aistillisuus pääsi henkeä hal-

litſemaan. Ihminen astui tämän kautta Jumalan ſäätämien rajojen yli, joutui harhatielle ja poikkeſi Jumalan ſäännöstä.

„Ihminen lankeſi ſyntiin, kun hän ei pyſynyt uskolla Jumalan ſanaſſa, waan kuunteli kiuſaajaa, mielty pahaan ja rikkoi Jumalan käskyn“. Koetukſen wälimekſi aſetti Jumala ainoastaan yhden käskyn, ja hän ſowitti tämän ihmiſen alkutilaan. Puun hedelmästä tuli ihmiſen oppia kieltämään itſenſä ja noudattamaan Jumalan tahtoa. Yllytys pahaan tuli kiuſaajasta, ſillä ihmiſeſſä ei wielä ollut pahaa, mutta Jumala rajotti kiuſauksen ſiten, että kiuſaaja eſiintyi käärmeen muodoſſa. **„Jumala on uskollinen, joka ei ſalli teitä kiuſattaa yli teidän woimanne“** (1 Kor. 10: 13). Jumala oli antanut ihmiſelle wallan luonnon yli. Pimeyden ruhtinasta ei ihminen oliſi woinut nähdä eikä wastustaa. Mutta hän oliſi woinut ja hänen oliſi tullut woittaa kiuſaus ſiinä muodoſſa, joſſa ſe eſiintyi. Ihminen ei wastustanut oikein kiuſausta, waan aſettui wäärään waikuttamattomuuteen ja omaawaiſuuteen, ja ſen kautta joutui hän wäärään waikuttawaiſuuteen. Ihminen ei ſiis ole ſyytön, mutta hän lankeſi wieteltynä. Pimeyden ruhtinas kiuſaſi häntä. Synti alkoi wäärän omaawaiſuuden kautta kiuſaukſeen nähden, ja wapautus ſyntyy ihmiſelle oikean omaawaiſuuden kautta lunaſtukſeen nähden, kun hän luopuu wääräſtä waikuttawaiſuudeſta ja antautuu Jumalalle Kriſtukſeſſa, niin että hän Jumalan armon ja Hengen kautta pääſee oikeaan waikuttawaiſuuteen. Jumala koettelee ja kehottaa hywään, mutta perkele kiuſaa aina pahaan.

Kiuſaukſeſſa pyytää paha wetää ihmiſtä pois oikeaſta perusaſemaſta. **„Jokainen kiuſataan, kun oma himo wiettelee ja houkuttaa häntä“** (Jaak. 1: 14). Pimeyden walta lumoſi kawalasti ihmiſen järkeä warjoſyillä ja wiekotteli hänen tahtoanſa walheyllytyksillä. Mieli joutui pois totuuden yksin-

kertaiſesta aſemasta. Ajatus ja tahto taipuiwat pahan puolelle. Jumala oli antanut Aadamille ja Ewalle käskynſä. Siinä oliſi heidän tullut pyſyä, waan he kuunteliwat kiuſaajaa ja mieltyiwät pahaan. Ja kun ſielu oli kadottanut henkiſen aſemanſa ja antautunut aistilliſuudelle, syntyi ſielusſa haluja, joihin kiuſaus liittyi. Ajatus ja tahto kietoutuiwat pahaan, ja ſydän aukeni pahalle, joka tunkeutui ſiihen.

Kiuſaaja pyytää enſiksi herättää epäilystä, ſaadakſeen ihmiſen mieltä horjumaan, ja ſitten kieltää hän Jumalan uhkaaman synnin ſeurauksen. Hän ſanoo puun hedelmän nauttimiſen antawan korkeamman tiedon, ja ſillä tapaa herättää hän ihmiſeſſä hengellistä ylpeyttä ja itſekorotusta. Sielu joutuu pois yksinkertaiſuudesta ja jakaantuu. Kakſimieliſyys, epäilys syntyy. Alkukielellä ſanotaan tätä tilaa kakſiſieluiſuudeksi (Jaak. 1: 8). Ihminen ſeiſoo tienhaarasſa, ja Jumala kutſuu yhdelle tielle, kiuſaaja toiſelle. Ihminen horjuu. Hän ei woi ſelwää päätöstä tehdä. Ja kun epäilys ja epäusko on syntynyt, tunkeutuu turmio ſieluun, ja himo syntyy. **„Waimo näki, että ſiitä puusta oli hywä syödä, ja että ſe oli ihana nähdä, ſekä ſuloinen puu antamaan ymmärrystä, ja hän otti hedelmästä ja ſöi, ja antoi miehellenſäkin, ja hän ſöi“** (1 Mooſ. 3: 6). Lihan himo, ſilmäin pyyntö ja elämän koreus pääſewät walloilleen, kun ſielu epäuskoſſa kääntyy pois Jumalan ſanasta. Waimo koetti kyllä aluksi turwautua tähän ſanaan, mutta hän ei ſiinä pyſynyt. Kun perkele ſanoo Jumalan käskyn eſtäwän wapaan kehityksen, kadottaa waimo mielenſä lujuuden. Tämä aistillinen maailma muuttuu ihmiſelle lumoawaksi ilon ja elämän maaksi, jonka piirisſä hän luulee pääſewänſä täydelliſeksi. Mutta tämä on taikauskoa, johon ihminen hukkuu, kun hän rikkoo Jumalan käskyn.

Jumala on elämän lähde; sen tähden olisi ihmisen tullut kaikilla sielunsa woimilla pysyä Jumalassa. Ellei ruumis saa rawintoa luonnon piiristä, täytyy ihmisen kuolla. Ja ellei henki saa rawintoa Jumalan waltakunnasta, täytyy sen kuolla. Jumalaan olisi sen tähden ihmishengen tullut pyrkiä. Silloin hän olisi saanut totuutta järkeensä, rakkautta tahtoonsa ja Jumalan Hengen omaantuntoonsa. Mutta kun sielu kääntyi Jumalasta pois aistimaailmaan, alkoi ihmishenki liikkua pois Jumalasta. Ihmisen taipumukset ja wietit kääntyiwät wäärään suuntaan. Sen kautta alkoi ihmiskunnassa synnin, epäuskon ja wäärän uskon kehitys.

Kun Jumala oli päättänyt luomisen, **„katsoi Jumala kaikkia, mitä hän tehnyt oli, ja katso, ne oliwat sangen hywät“** (1 Mooſ. 1: 31). Puhdas oli luomakunta, ja wiaton oli ihminen. Mutta syntiinlankeemuksen kautta tuli turmelus maailmaan. **„Herra näki ihmisen pahuuden suureksi maan päällä ja kaiken hänen sydämmensä aiwotuksen ja ajatuksen olewan aina waan pahan. Ja Herra katui tehneensä ihmisen maan päälle, ja hän tuli murheelliseksi sydämmessään“** (1 Mooſ. 6: 5, 6). Mutta Jumala walmisti Kristuksessa iankaikkisen lunastuksen ihmiskunnalle. **„Jumala oli Kristuksessa ja sowitti maailman itsensä kanssa, eikä lukenut heille heidän syntejänsä, ja on meissä sowintosaarnan säätänyt“** (2 Kor. 5: 19). Uusi luominen on Jeesuksessa Kristuksessa tapahtunut. **„Wanhat owat kadonneet, katso, kaikki owat uudeksi tulleet“** (2 Kor. 5: 17). Ihmiskunta ja maailma woiwat wieläkin määräänsä päästä Kristuksen kautta. Jumala sanoi Johannekselle: **„Katso, minä uudistan kaikki“; „kirjoita, sillä nämä sanat owat totiset ja wahwat“** (Ilm. 21: 5).

Ensimmäinen syntiinlankeemus kuwaa kaiken synnin syntyä ihmiskunnassa. Ihminen luotiin maan hallitsijaksi. Mutta

maallisen hallitsijan tulee tietää ja tunnustaa, että hänellä on kuningas taiwaissa, jos hän tahtoo oikein tehtäwänsä toimittaa. Tottelemalla Jumalan käskyä osottaa ihminen kunnioitusta ja kuuliaisuutta Jumalalle, ja tämän kuuliaisuuden kautta wapaantuu ihminen maailmasta ja asettuu oikeaan asemaan siihen. Synti alkaa wieläkin sillä, että ihminen kuuntelee kiusaajaa ja pyytää wapautusta Jumalan tahdon säännöstä. Kiusaaja herättää epäilyksiä Jumalan sanaan ja Jumalan rakkauteen. Ja kun luottamus Jumalaan alkaa horjua ihmisen sydämmessä, kääntyy ihmisen mieli maailmaan, ja maailman nautinto, maailman tawara ja maailman kunnia pääsewät häntä hallitsemaan. **„Lihan himo, silmäin pyyntö ja elämän koreus"** (1 Joh. 2: 16) walloittawat silloin ihmisen. **„Puusta oli hywä syödä"**; **„se oli ihana nähdä"**; ja se oli **„suloinen puu antamaan ymmärrystä"**. Ja kun himo on päässyt sydämmeen, syntyy syntiä elämässäkin. Ihminen tulee kyllä synnin kautta tuntemaan pahan, mutta tämä tieto saadaan lankeemuksen kautta, joka laskee ihmisen pahan waltaan. Ihminen ei tule synnin kautta wapaaksi, waan hän joutuu pahojen himojen orjaksi, ja pimeyden walta pääsee ihmistä hallitsemaan. Tosi wapaus on ainoastaan Jumalassa saawutettawana. Ja oikean tiedon hywästä ja pahasta saa ihminen ainoastaan Jumalan sanan ja Hengen kautta. Synnin orjuus on surkein orjuus.

21. Syntiinlankeemuksen seuraukset.

Synnin kautta hajosi sielun yhdistys hengen kanssa, ja sen kautta menetti sielu henkisen woimansa. Jankaikkisen elämän wietti ihmisessä tarwitsee Hengen woimaa ylhäältä elpyäkseen, mutta ihminen on synnin kautta erotettu Jumalasta, ja hengen sijalle on lihan peruste astunut. Weren kautta waikuttaa sielu ruumiiseen ja ruumis sieluun. Lihas- ja hermoelimistö kannattaa ruumiillisen ja sielullisen kiihtywäisyyden ja tunteellisuuden. Kun sielu wieraantui hengestä, taantui sielun waikutuswoima ruumiiseen, eikä sielu woi hengellisentää aistillisuutta. Tunteet ja wietit joutuwat aistillisten waikutusten ja kiihotusten waltaan, jotka syntywät ja kaswawat ruumiin jäsenissä, kun ei sielun henkinen woima näitä hallitse. Sielun elämä joko sortuu himojen kautta tahi kiihottuu kiihkojen kautta. Tämä lihallistunut ruumiillinen elämä on riidassa hengen olennon kanssa. **„Liha himoitsee henkeä wastaan, ja henki lihaa wastaan"** (Gal. 5: 17). Ihminen etsii himoissa ja kiihkoissa omaa itseänsä. Itsekkyys on tämän lihallistuneen itseiselämän henkinen peruste. Ihmisen elämästä katosi tämän kautta järjestys ja sointu, ja synti turmelee ruumista. Ihmisen elämä on nyt murhetta, tuskaa ja waiwaa, ja kuolema on sen loppu. **„Kuolema on synnin palkka"** (Room. 6: 23). Kun synti erotti ihmisen Jumalasta, pimeni järki, joka ei saanut Jumalalta waloa, ja tahto taipui pahaan ja orjistui himojen alle. Sen

tähden katosi omaltatunnolta rauha, ja sen toimi muuttui tuomiolliseksi. Ihmisen suhde Jumalaan raukesi. **„Aadam sanoi: Minä kuulin sinun ääneesi paratiisissa ja pelkäsin, sillä minä olen alasti; sen tähden minä lymysin“** (1 Moos. 3: 10). Ihminen joutui synnin, kuoleman ja perkeleen wallan alle.

Jo lapsessa esiintyy pahaa, jota ei parhainkaan kaswatus woi estää. Jokainen ihminen tekee monenlaista pahaa, ja kaikkialla ihmiskunnassa on nähtäwänä hirmutöitä, jotka lähtewät turmeltuneesta ihmisluonnosta, jota pimeyden walta yllyttää. Järkeilewä tieteilijä koettaa kyllä kieltää synnin todellisuuden, mutta jokainen tietää itsensä syypääksi siihen pahaan, jonka hän on tehnyt, ja jos hän on niin tylsistynyt, ettei hän omaa syyllisyyttään tunne, tuomitsee hän kuitenkin muita, jos he rikkowat häntä wastaan.

Synti ei ole mikään itsenäinen oloaine sielussa, eikä ihmissielun olento ole syntiä, sillä sielussa on wielä Jumalan kuwa, joka osaksi wastustaa syntiä. Mutta synti ei liioin ole ainoastaan joku muodollinen omituisuus sielun waikutuksessa, eikä joku yksityinen toimi, waan se on sielun turmeltunut tila, joka on muuttunut sairaloiseksi ja tullut lihaksi. Sielun henkinen olento sortui synnin kautta aistillisuuden alle, niin että ihminen, jonka olisi tullut olla hengellinen, tuli lihalliseksi ja sielulliseksi. Ja kun synti on sielun turmeltunut tila eikä sielun olento, woi sielu tulla osalliseksi lunastuksesta. Koko ihmisen luonto on saastutettu, sillä tämä luonto on yksi elimistö, ja kun synti pääsi ihmisen olentoon, waikutti se koko ihmisen luontoon. Ei ole ihminen kumminkaan niin paha, ettei hän woisi mitään hywää tehdä. Omantunnon waikutuksesta tekee Jumalasta wieraantunutkin ihminen joskus jotakin hywää, mutta synti on saastuttanut koko ihmisen luonnon, ja itsekäs mieliala sekaantuu kaikkiin ihmisen toimiin. Ei ole ihmisen

elämässä mitään puhdasta, eikä hän woi tehdä mitään, joka olisi hywää Jumalan edessä. Jumala sanoo: **„Ihmisen sydämmen aiwotus on paha hamasta lapsuudesta“** (1 Moos. 9: 2).

Maailman elimellinen yhteys ja kehityksen woima olisi tullut yhä kaswawaksi suunaukseksi, jos ihminen olisi pysynyt Jumalan tahdossa, mutta syntiinlankeemuksen kautta tuli se kiroukseksi. Paha pääsi yleiseksi wallaksi, joka sywässä waikutuksessaan laajeni yli koko maailman. Ei löydy maailmassa mitään, johon ei paha olisi jollain tapaa tunkeutunut. Tätä pahan kehitystä ei mikään maallinen woima woi keskeyttää eikä tauottaa, waan siihen on Kristuksen armo tarpeen. Sikiämisen ja syntymisen kautta wälitetään synnin elimellinen kehitys polwesta polween. Raamattu sanoo: **„Kaikki owat poikenneet pois, ja kaikki owat kelwottomiksi tulleet; ei ole yhtään, joka hywää tekee, ei yhtäkään“** (Room. 3: 12). **„Niin kuin yhden ihmisen kautta synti on maailmaan tullut ja synnin kautta kuolema, niin on kuolema tullut kaikkein ihmisten päälle, jolla perustuksella kaikki owat syntiä tehneet“** (Room. 5: 12).

Kun tämä maallinen luomuspiiri latwistuu ihmisessä, ja ihminen on elimelliseesä yhteydessä tämän kanssa, tunkeutui synnin waikutus koko luomakuntaan. Turmelukseen walta painaa luontoa, ja kuolema hallitsee tätäkin. **„Jumala sanoi Aadamille: Koska kuulit emäntäsi ääntä ja söit puusta, josta minä kielsin sinua, sanoen: älä siitä syö, kirottu olkoon maa sinun tähtesi; surulla täytyy sinun itseäsi siitä elättää kaiken elinaikasi“** (1 Moos. 3: 17). Mutta luomakunta odottaa wapautusta. Kun Jumalan lapset Kristuksen tullessa pääsewät turmelukseen wallasta, silloin luomakuntakin wapautuu. **„Ikäwällä ikäwöiden odottaa luomakunta Jumalan lasten ilmestystä, sillä luomakunta on turmelukseen alle annettu. Sillä me**

tiedämme, että koko luomakunta huokaa ja ahdistetaan aina tähän asti meidän kanssamme" (Room. 8: 19, 20, 22).

Perintönä kulkee synti polwesta polween. Tätä syntiä sanotaan perisynniksi. Synnin elimellinen perustus on lihassa. Ja weri wälittää sielun waikutuksia ruumiiseen. Yhdestä alkuwerestä lähtee synnin turmelus koko ihmiskuntaan. Kaikella syntyneellä elämällä on kykyisyyttä, joka pyytää kehittyä. Tämmöisenä ituna esiintyy syntikin, joka on liittynyt ihmisen kaikkiin wietteihin ja taipumuksiin. Perisynti on sekä paha halu että haluttomuus. Se ei aluksi ilmene tietoisesti tahdottuna pahana, waan luonnon taipumuksena. Synti nukkuu aluksi luonnollisessa ihmisessä, ja ihminen elää ilman lakia, mutta käsky tuo ilmi wastakkaisuuden luonnon taipumuksen ja Jumalan tahdon wälillä. **„Missä ei lakia ole, siellä ei syntiä lueta"** (Room. 5: 13). Sen tähden pienet lapset owat wiattomia, kunnes he tulewat tietoisiksi henkisestä laista, mutta synnittömiä he eiwät ole. Kun laki astuu wastustamaan luonnon pahaa taipumusta, silloin perisynti paljastuu olennossaan. Ihminen asettuu parannuksessa Jumalan käskyn puolelle, mutta ainoastaan Kristukselta saa hän woimaa pahan woittamiseen. **„Minä tiedän, ettei minussa, se on minun lihassani, asu mitään hywää. Sillä tahto minulla on, mutta täyttää hywää, en minä sitä löydä"** (Room. 7: 18). Synnin himo ei synny lain kautta, waan himo tunnetaan käskyn kautta synniksi. Käänne tapahtuu tämän synnin tunnon kautta ihmisen tietämyksessä, ja siweellinen tahi epäsiweellinen kehitys alkaa, sen mukaan kuin ihminen astuu pahaa taipumustaan wastustamaan tahi puolustamaan.

Niin kuin synti on kotiintunut ihmisen luontoon, niin henkinen lakikin, joka on omassatunnossa, ja joka toimii yhteydessä mielen kanssa. Perisynti ei ole koko ihminen, waikka se saas-

tutti koko ihmiſen, ja periſynnin wastakohtana on omatunto, joka toimii mieleſſä, niin kuin ſynti toimii jäſenisſä. Jäſenten lain ſiſältönä on ſynnin laki, mutta mielen lain ſiſältönä on Jumalan laki. Omasſatunnoſſa toimii Jumalan ſääntö luontaiſena aistina, joka wälittömästi waikuttaa ajatukſeen ja tahtoon ja wastustaa ſynnin lakia. Ihminen on ſen tähden kahden luontaiſen woiman keskellä. Yhdeltä puolen waikuttaa luontainen lakitoimi, toiſelta puolen luontainen ſyntitoimi.

Ihminen woi Jumalan kutſumukſen waikutukſesta ſiſäiſellä itſemääräyksellään wastustaa luontaista pahaa, tuntea ſitä pahaksi ja wihata ſitä. Ja hän woi tuntea ja rakastaa Jumalan tahtoa, joka eſiintyy omantunnon waikutukſessa. **„Minulla on halu Jumalan lakiin ſiſälliſen ihmiſen puolesta“** (Room. 7: 22). Ne owat „Jumalasta“ ja „totuudesta“, jotka aſettuwat omantunnon puolelle ja wastustawat ſyntiä. Mutta ihminen ei woi oloaineelliſesti omistaa hywää, eikä toteuttaa Jumalan tahtoa elämässä, niin että ſiweellinen kehitys ſyntyiſi, ſillä ſynti aſuu ihmiſen lihaſſa, ja hywä ei ſiinä aſu. Sillä tapaa waan pääſee hywä ſiweelliſekſi oloaineekſi ihmiſeen, että Jumalan Henki aſustuu ſydämmeen. Ihmiſellä on henkiſyyttä waan henkiſenä kykynä ja lakia laatiwana woimana, mutta Jumalan Henki ei ole olemaſſa itſenäiſenä olentona luonnolliſeſſa ihmiſeſſä. Sen tähden eſiintyy hywä hänesſä waan katkonaiſena ja ſaastutettuna. Ihminen woi muodostaa henkiſiä perusteita ja päätöksiä, mutta hän ei woi käſittää henkiſyyttä taiwaalliſeſſa olennolliſuudeſſa, eikä hän woi elämässä mitään puhdasta hywää tehdä. Sen tähden eiwät lain työt riitä Jumalan edeſſä. Ihmisten edeſſä woi ihminen lain töillä wanhurskaana eſiintyä, mutta Jumalalle kelpaawaa wanhurskautta ei kukaan woi ſaada aikaan.

Ihmiſessä olewa henkinen kyky ja laki eiwät ſiis woi poistaa ſitä wastakkaiſuutta, mikä on olemassa luontaiſen taipumuksen ja Jumalan tahdon wälillä, mutta ihminen woi itſemääräykſellään astua lihallista wiettiä wastustamaan. Luontaiſen pahan täytyy enſiksi woittaa ſe wastakkaiſuus, joka on omassatunnossa ja mielessä, ennen kuin ſe woi waikuttaa ſiweelliſenä pahana. Paha tulee tämän kautta ylikäymiſeksi, wasituiſeksi synniksi. Tämä synti ei synny ainoastaan luontaiſen wietin kautta, waan siten, että ihminen ſuostuu pahaan ja antautuu ſille. Himon pääſeminen ſydämmeen ratkaiſee täſſä. Omatunto wastustaa ſydämmeſſä himoa, ja ajatukſet warottawat ja nuhtelewat täällä. Kun ihminen ajatukſellaan kiintyy haluun ja tahdollaan taipuu ſiihen, on hän wapaasti omistanut pahan. Halu on muuttunut himoksi. Tätä ſiſäistä lankeemusta ſeuraa synnin tahtominen ja tekeminen. **„Kun himo on ſiittänyt, niin ſe ſynnyttää synnin“** (Jaak. 1: 15). Kaikenlainen tekoſynti on periſynnin hedelmä. Ajatukſiſſa, puheiſſa ja töiſſä eſiintyy luontainen turmelus. **„Sydämmeſtä lähtewät pahat ajatukſet, murhat, ſalawuoteudet, huoruudet, warkaudet, wäärät todiſtukſet, pilkat“** (Matt. 15: 19). Ja laiminlyömiſen synnit owat tahalliſia syntejä lukuiſammat. **„Joka taitaa hywää tehdä, eikä tee, hänelle ſe on synniksi“** (Jaak. 4: 17). Wiettelys saa woittawan wallan ſen kautta, että ihminen laiminlyö walwomiſen ja rukouksen.

Kun ihminen parannukſessa kääntyy Jumalan lakiin, tulee hän tietoiſeksi ſyylliſyydestään. Hän tuntee itſensä kurjaksi, mutta hän tietää myös itſensä rikoksen alaiſeksi, ja hän tuomitſee itſensä. Tämä on wapauden toimi, joka on langenneellekin mahdollinen. Hän woi Jumalan kutſumuksen woimasta tehdä parannusta, irrottaa mielensä synnistä ja ſiſälliſesti kääntyä pois pahasta. Hän työntää ſen kautta synnin teon mielestään,

tuomitſee ſen ja koettaa yhdiſtyä Jumalan kanſſa. Luontainen wapaus ja ilmoitettu laki johdattawat ihmiſtä tähän aſemaan, mutta hywän tekemiſeen ei ihmiſellä ole woimaa. Ilman Kriſtusta täytyy hänen hukkua. Periſynnin kautta on ihminen ſiis joutunut kurjuuteen, mutta lunaſtus ja pelaſtus owat kaikille Kriſtukſeſſa tarjona, ja Jumala kutſuu kaikkia parannukſeen ja uskoon.

Ihminen ei ole ſyyllinen ainoaſtaan ſiihen pahaan, joka ſyntyy hänen itſemääräyksenſä kautta, waan hän on ſyyllinen ſiihenkin pahaan, jonka hän laiminlyömiſen kautta antaa tapahtua, ja ſiihenkin, joka lähtee hänen luontaiſesta pahasta taipumukſeſtaan, ja jota hänen mielenſä omiſtaa. Syyllisyyttä ſyntyy ſen kautta, että paha pääſee ſydämmen tawaraksi joko mielen waikuttamiſella tahi omiſtamiſella. Eikä ſe kohta ratkaiſe, jos ihminen tietää jotakin pahaksi, waikka ſyyllisyys ſilloin on ſuurempi, waan ſe ratkaiſee, että paha on tullut mahdolliſeksi ennen tapahtuneen tietoiſen toimen tahi toimettomuuden kautta.

Ihminen woi tietoiſesti rikkoa welwolliſuuttaan. Hän woi tuntea Jumalan tahtoa, mutta hän ei tee ſitä. Täſſä mieleſſä ihminen ei ole ſyyllinen periſyntiin nähden, ſillä paha on täſſä luontaiſena perintönä. — Ja ihminen woi laiminlyödä welwolliſuuttaan. Hän ei tee, mitä hänen tuliſi tehdä. Hän on welanalainen. Tähän eſineiſeen ſyyllisyyteen laskee periſynti ihmiſen, ſillä ihmiſeſſä on ſiweellinen puute, ja hän on riidaſſa Jumalan tahdon kanſſa, jonka kautta hän tuntee itſenſä ſyylliſeksi, kun hän herää synnin unesta. — Ja welanalaiſen tulee ſowittaa, mitä oikeus waatii. Eſineinen ſyyllisyys painaa ihmiſtä, ja kärſiminen on pahaan yhdiſtetty. Mutta tämä kärſiminen ei ole ſuoranaiſta rangaiſtuſta, miſſä ei itſeiſtä ſyyllisyyttä ole, waan ſe on pahan oikeudellista ſeurauſta. Jumalan wiha kääntyy ſitä pahaa wastaan, jota ihmiſeſſä on, mutta

ihmistä wastaan kääntyy tämä wiha siihen määrään, kuin ihminen on liitossa synnin kanssa. Alkusynti lähti ihmiskunnan olennosta, ja se waikuttaa kaikkein ihmisten olentoon. Syntiinlankeemus lähtee ihmiskunnan sukuolennosta, ja siitä syntyy sukusyyllisyys. Mutta tämä syyllisyys tulee itseisekſi syyllisyydekſi sen mukaan kuin ihminen toimimisen tahi toimettomuuden kautta omistaa perisynnin waikuttamaa syntiä.

Pahaa tehdessään luuli ihminen pääsewänsä Jumalan lakia ylemmäkſi, mutta tämä laki olikin häntä wäkewämpi, ja se astui tuomitsewana häntä wastaan. Jumalan tuomio ilmestyy pahassa omassatunnossa ja kärsimisissä. Kuolema on synnin tuomiollinen rangaistus, ja se waikuttaa ruumiiseen ja henkeen. Hengellinen kuolema on ihmisen eroaminen Jumalasta synnin kautta. **„Te olitte kuolleet ylitsekäymisten ja syntein tähden"** (Ef. 2: 1). Ruumiillinen kuolema on sielun eroaminen ruumiista. **„Maasta sinä olet, ja maakſi pitää sinun jälleen tuleman"** (1 Mooſ. 3: 19). Ja iankaikkinen kuolema on sielun ja ruumiin iankaikkinen ero Jumalasta. Raamattu sanoo: **„Pelkureilla ja uskottomilla ja hirmuisilla ja murhaajilla ja salawuoteisilla ja welhoilla ja epäjumalisilla ja kaikilla walhettelijoilla on osansa olewa siinä järwessä, joka palaa tulesta ja tulikiwestä, joka on toinen kuolema"** (Ilm. 21: 8). Kuolema olisi perisynnin elimelliſenä seurauksena tullut pitkittywäkſi tuomiokſi, ellei lunastus olisi ilmestynyt Kristuksessa. Kuolema on waikuttawa walta, joka tunkeu hengenkin olentoon ja wetää tämän alas turmioon.

Jumala lausui tuomionsa alkusynnin yli, ja tämä tuomio on eläwä woima, joka on waikuttamassa ihmiskunnassa ja maailmassa. Kuolema kohtaa tuomiollisena woimana Jumalan lastakin, sillä hän on samaa luontoa, kuin muut ihmiset, waikka hän on Kristuksen Hengen kautta saanut uuden elämän ylhäältä.

Kuolemassa wapaantuu Jumalan lapsi wanhasta luonnostaan ja pääsee lepoon. Wanha liitto rakentuu tämän maallisen elämän perusteille. Sen tähden otti se siunauksensa ja kirouksensa luonnon piiristä ja korotti ne. Mutta kristinusko kuuluu iankaikkisuuden elämäpiiriin; sen tähden owat sen rangaistukset iankaikkisia. Armo tahtoo saada ihmistä kääntymään, ja synnin tuomio tarkottaa armon ajassa syntisen pelastusta. Mutta armo Kristuksessa on wiimeinen ja täydellinen pelastuswälin, ja se waatii ihmiseltä ratkaisewaa päätöstä syntiin nähden. Se elämä, joka armon kautta syntyy, on iankaikkinen; ja se rangaistus, joka seuraa armon hylkäämistä, on iankaikkinen.

22. Jumala ei ole hyljännyt syntiin langennutta ihmiskuntaa, waan hän toteuttaa iankaikkisen armopäätöksensä.

Synnin kehityksen kautta kaswoi turmelus maailmassa kaswamistaan. Raamattu sanoo: **„Kun synti on kypsynyt, synnyttää se kuoleman“** (Jaak. 1: 15). Ihmisen luopuminen elämän lähteestä tuotti kuolemaa ja kaswawaa onnettomuutta. Ja toiselta puolelta oliwat synnin seuraukset myös Jumalan rangaistusta. Pyhänä täytyi Jumalan waikuttaa syntiä wastaan. **„Jumalan wiha ilmestyi taiwaasta kaiken ihmisten jumalattomuuden ja wääryyden yli, jotka pitäwät totuuden wäärydessä kiinni“** (Room. 1: 18). Synnin kaswaessa täytyi Jumalan wihankin ilmestyä suurempana. Jos Jumala olisi antanut wanhurskauden yksin wallita, olisi ihmiskunnan täytynyt hukkua. Synnin walta olisi tullut koko ihmiskunnassa yhä suuremmaksi ja synnin tuomio raskaammaksi.

Mutta Jumala ei hyljännyt syntiin langennutta ihmiskuntaa, waan walmisti armossa sille pelastuksen. Jo esiwanhemmillemme antoi Jumala lupauksen lunastuksesta. Jumala sanoi käärmeelle: **„Minä panen wainon sinun ja waimon wälille ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä wälille; se on rikki polkewa sinun pääsi, ja sinä olet pistäwä häntä kantapäähän“** (1 Mooſ. 3: 15). Tässä Jumalan sanassa annettiin ihmisille toiwo, joka tuki heitä elämän taistelussa. Waimon jälkeläiset

oliwat woittajikſi pääſewät. Aadam omiſtikin tämän lupauksen, ja hän **„antoi emännällenſä nimen Eewa, koska hän on kaikkein eläwäin äiti“** (1 Mooſ. 3: 20). Ja Eewa tuo ilmi tätä toiwoa, kun hän Kainin ſyntyeſſä ſanoo: **„Minä olen Herran awulla ſaanut miehen“** (1 Mooſ. 4: 1). Käärmeen pään rikki polkijaa odottiwat eſiwanhempamme toiwoſſa. Ja Jumala antoi profeettain kautta uuſia lupauksia.

Kriſtus on waimoſta ſyntynyt. Hän on todellinen Jumala ja todellinen ihminen. Kun aika oli täyttynyt, lähetti Jumala ainoſyntyiſen Poikanſa maailman Wapahtajakſi. Hän ſowitti maailman ſynnit ja woitti pimeyden wallan. Kriſtuksen kautta pääſewät ne woitolle, jotka tekewät parannuksen ja uskoſſa yhdiſtywät elämän Herraan. **„Kun ajan täydelliſyys tuli, lähetti Jumala Poikanſa, ſyntyneen waimoſta, lain alaiſekſi tehdyn, että hän lunaſtaiſi ne, jotka lain alla oliwat, että me ſaiſimme lapſen aſeman“** (Gal. 4: 4, 5). Ne ihmiſet, jotka ottawat käärmeen ſanan ſydämmeenſä ja puolustawat pahaa, owat käärmeen ſiementä ja pimeyden wallan palwelijoita. Ne, jotka ottawat ſydämmeenſä Jumalan ſanan ja owat tämän ſanan tekijöitä, owat Jumalan lapſia. **„Jumala ſynnytti meitä tahtonſa mukaan totuuden ſanalla“** (Jaak. 1: 18). Waimon ſiemenen ja käärmeen ſiemenen wälillä riehuu alituinen ſota, ja waimon ſiemenelle ſyntyy paljon waiwaa ſiitä. Käärme piſtää ſitä kantapäähän. Mutta pimeyden walta joutuu aikanaan toiſen kuoleman waiwaan. Kriſtus polkee käärmeen pään rikki.

Jeeſus ſanoo: **„Ei ole kukaan hywä, waan yksi Jumala“** (Matt. 19: 17). Kaikki hywä tulee Jumalaſta, ja Jumala waikuttaa aina hywää. Mitä hywää ihminen Jumalan woimaſta tekee, ſitä Jumala ediſtää ja ſuojelee. Jumala on aina niiden puolella, jotka hywää tekewät. Mutta paha tuli mahdolliſekſi ſen kautta, että Jumala loi henkiſiä olentoja, joille

hän antoi wapauden. Näiden tuli koetuksen kautta kulkea ja wapaasti antautua Jumalalle, mutta he taisiwat myös itsekkyydessä kääntyä pois Jumalasta ja asettua wäärään asemaan. Kun esiwanhempamme luopuiwat Jumalasta, pääsi paha asustumaan tähän maailmaan. Se kaswaa ja kehittyy siitä asti elimellisesti, ja pimeyden waltakunta on sitä kannattamassa. Tämä paha on sen kautta mahdollinen, että Jumala on waikuttamaton siihen määrään, kuin wapauden olento waatii. Paha on itsessään woimaton, sillä Jumala ei sitä kannata, mutta se käyttää Jumalan antamia woimia wäärin. Jumala antaa pahankin kehittyä ja kypsyä. Wuosi wuodelta kaswawat ohdakkeet Jumalan suurella pellolla. Elonaikana owat nekin kypsyneet.

Hywänä ja pyhänä Jumala kieltää pahan. Hänen tahtonsa seisoo syntiä wastaan, ja ilmestyksessään kieltää hän wakawasti ihmisiä pahaa tekemästä. Monella tapaa Jumala rankaisee pahaa. Ihminen saapi omassatunnossaan tuntea Jumalan tuomion, ja elämässään saa hän kokea, että Jumala on pahaa kurittamassa. Ihmisen synnin ja Jumalan rangaistusten wälillä on yhteyttä, jota ihminen olentonsa sisimmässä tuntee. Ja sanassaan ilmoittaa Jumala rangaistuksen pahan tekijälle. Paawali sanoo: **„Älkää eksykö; ei Jumala anna itseään pilkata; sillä mitä ihminen kylwää, sen hän myös niittää“** (Gal. 6: 7); **„Jumala antaa jokaiselle hänen töittensä mukaan“** (Room. 2: 6). Usein Jumala estää pahaa. Ihminen ei woi tehdä, mitä hän tahtoo. Mahtawimmankin woiman Jumalan käsi sortaa. Mutta kun Jumala sallii pahan tapahtua, säätää hän sille rajan, jonka yli se ei pääse, ja määrän, johon sen täytyy tulla, ellei se käänny, waikka se pyrkii toiseen määrään. Niin suuri on Jumala, että hän antaa pahankin kaswaa ja kehittyä, ja langenneet enkelit saawat aikansa liikkua taiwaissakin.

Pahan täytyy palwella Jumalan hywiä tarkoituksia, waikka se ei sitä tahtoisi. Paawali sanoo: „**Me tiedämme, että kaikki yhdessä waikuttawat parhaaksi niille, jotka Jumalaa rakastawat, jotka armopäätöksen mukaan owat kutsutuita**“ (Room. 8: 28). Jumala kääntää aina pahan hywäksi niille, jotka häntä palwelewat. Joosef sanoi weljilleen: „**Te ajattelitte minua wastaan pahaa, mutta Jumala on ajatellut sen hywäksi**“ (1 Moos. 50: 20). Suuri oli Joosefin weljein rikos, ja he saiwat siitä kärsiä, mutta Jumala käänsi senkin koko Jaakobin perheelle ja usealle kansalle hywäksi. Kun Juutalaiset ristiinnaulitsiwat elämän Herran, tekiwät he kauhean synnin, josta ne, jotka pysyiwät katumattomina, saiwat kärsiä, mutta Pietari sanoo, että Kristus „**oli annettu ulos Jumalan määrätyn neuwon ja edeltätietämisen jälkeen**“ (Ap. tek. 2: 23). Kaikki tapahtuu Jumalan iankaikkisen armopäätöksen mukaan. Jumala ei tahdo pahaa, eikä hän pahaa waikuta, mutta pahan kehityksellekin on sääntönsä, joka pakottaa sitä kypsymään.

Synnin tähden on monenlaista onnettomuutta maailmassa, mutta sattumuksen wallassa ei mitään ole, sillä sattumusta ei löydy. Jumalan käsi hallitsee kaikki. Kristus sanoo: „**Eikö kaksi warpuista myydä yhteen ropoon? Eikä yksikään heistä putoo maahan ilman teidän Isäänne. Niin owat kaikki päänne hiukset kin luetut**“ (Matt. 10: 29, 30). Suurimmat ja wähäisimmät tapaukset owat Jumalan tahdon ohjattawina. Jumala sallii ja lähettää onnettomuudet jumalattomille rangaistuksiksi ja herätyksiksi. Herra sanoo: „**Sinun pahuutesi kurittaa sinua, ja luopumisesi nuhtelewat sinua: niin huomaa ja näe, kuinka pahaa ja katkeraa on, että hylkäät Herran sinun Jumalasi ja ettet sinä pelkää minua, kuuluu Herran, Herran Sebaotin sana**“ (Jer. 2: 19). Mooses sanoi Israelin lapsille: „**Teitä kohtaa kowa onni wiimeisillä ajoilla, koska teitte pahaa Herran silmäin**

edessä ja wihoititte hänet teidän kättenne töillä“ (5 Mooſ. 31: 29). Israelin kanſasta ſanotaan, kun ſe oli luopunut Herrasta ja ruwennut epäjumalia palwelemaan: „**Mihinkä ikänä he kääntyiwät, oli Herran käſi heitä wastaan onnettomuudekſi, niin kuin Herra oli ſanonut ja niin kuin Herra oli heille wannonut; ja heitä ahdistettiin aiwan kowin**“ (Tuom. 2: 15). Tällä tapaa Jumala kurittaa pahoja, mutta tämä kuritus tarkottaa ſyntisten kääntymyſtä ja parannusta. Wiimeiſeſſä tuomioſſa toimii ainoaſtaan wanhurskaus, mutta ajalliſuuden kehityksessä on wanhurskauteen yhdiſtetty armoa ja rakkautta. Jumala ſanoo: „**Äkkiä puhun minä kanſaa wastaan ja waltakuntaa wastaan, juurittaakſeni, hajottaakſeni ja häwittääkſeni ſitä. Waan jos ſe kanſa, jota wastaan minä puhuin, kääntyy pois pahuudestaan, niin minä kadun ſitä onnettomuutta, jota olin aikeeſſa ſille tehdä. Ja äkkiä puhun minä kanſasta ja waltakunnasta, rakentaakſeni ja istuttaakſeni ſitä. Waan jos ſe tekee mitä on pahaa minun ſilmiſſäni, niin ettei ſe kuule minun ääntäni, niin minäkin kadun ſitä hywää, jota olin luwannut tehdä hänelle**“ (Jer. 18: 7—10).

Mutta hurskaille owat onnettomuudet koetukſeksi ja wahwistukſeksi. Usko tarwitſee puhdiſtusta. Siihen kokoontuu maalliſessa elämässä kuonaa, mutta koetukſen tuli polttaa ſen pois. „**Autuas on ſe mies, joka kiuſaukſen kärſii; ſillä kun hän koeteltu on, on hän ſaawa elämän kruunun, jonka Herra on luwannut niille, jotka häntä rakastawat**“ (Jaak. 1: 12). Kuolla täytyy wanhan elämän, ennen kuin uuſi elämä woi ſyntyä. Ja kuoleminen Kriſtukſen kanſſa kestää koko tämän maalliſen elämän ajan. Koetukſen kestäneelle antaa Jumala woimaa ja wirwoitusta. „**Poikani, älä halweksi Herran kuritusta, äläkä näänny, kun hän ſinua raukaiſee. Sillä Herra kurittaa ſitä, jota hän rakastaa, ja hän piekſää jokaiſta poikaa, jota hän korjaa. Jos te**

kuritukſen kärſitte, niin Jumala taritſee itſenſä teille niin kuin lapſille; ſillä kuka on ſe poika, jota ei iſä kurita" (Hepr. 12: 5—7).

Mooſes rakennutti liiton majan ſen piirustukſen mukaan, jonka Jumala itſe oli tehnyt. Warottaen ſanoo Jumala Mooſekſelle: **„Niin katſo, ja tee ſen muodon mukaan, jonka ſinä ſait nähdä wuorella"** (2 Mooſ. 25: 40). Salomo rakennutti ſaman piirustukſen mukaan Jeruſalemin kauniin templin. Kun Israel luopui Jumalasta, häwitettiin tämä templi, ja liiton arkki katoſi. Jumalan käskystä rakennettiin wielä toinen templi Jeruſalemiin, mutta ſekin on häwitetty. Tämä Jumalan rakentama templi oli eſikuwana ſille Jumalan templille, joka ei wielä ole walmis. Minne waan kristinusko lewenee maailmaſſa, ſiellä rakennetaan kirkkoja jumalanpalwelusta warten, mutta näiden templien tarkotukſena on olla auttamaſſa ſen templin rakentamiſta, jonka Jumala walmiſtaa, ja joka päiwien lopulla on ilmeſtywä kirkkaudeſſa. Tämä Jumalan templi käſittää taiwaat ja maan, ja ſe on eläwiſtä kiwiſtä rakennettu. Kun Johannes näki uuden taiwaan ja uuden maan, ja uuden Jeruſalemin tulewan alas taiwaaſta, kuuli hän ſuuren äänen taiwaaſta ſanowan: **„Katſo, Jumalan maja ihmiſten keskellä, ja hän on aſuwa heidän kanſſaan, ja he tulewat hänen kanſakſeen, ja itſe Jumala on olewa heidän kanſſanſa ja heidän Jumalanſa"** (Ilm. 21: 3). Ja Johannes ſanoo täſtä Jumalan kaupungiſta: **„En minä ſiinä templiä nähnyt; ſillä Herra, kaikkiwaltias Jumala, on ſen templi, ja Karitſa. Ja ſe kaupunki ei tarwitſe aurinkoa eikä kuuta walaiſemaan ſiinä, ſillä Jumalan kirkkaus walistaa ſitä, ja ſen walkeus on Karitſa"** (Ilm. 21: 22, 23). Tämä on ſe kaupunki, jota uskon iſä Aabraham odotti. **„Aabraham odotti ſitä kaupunkia, jolla on wakawat perustukſet, jonka rakentaja ja luoja on Jumala"** (Hepr. 11: 10). Täſſä kaupungiſſa on **„Jumala kaikki kaikiſſa"** (1 Kor.

15: 28). Tämän Jumalan templin piirustus on Jumalan iankaikkinen armopäätös. Tämä templi on walmiiksi tulewa. Pimeyden walta ei woi sen walmistumista estää. Kun Jerusalemin toista templiä rakennettiin, oliwat wiholliset työtä estämässä. Israelin kansan täytyi toimia sota-aseessa yhdessä kädessä ja työ-aseessa toisessa, mutta wihdoin walmistui templi. Pimeyden walta yrittää nytkin estää Jumalan suuren templin rakentamista, mutta Herra on sitä rakentamassa, ja se on walmistuwa päiwien lopulla. Jumala tahtoo, että ihmisetkin tekisiwät työtä tässä templirakennuksessa. Raamattu sanoo kristityille: **„Rakentakaa tekin eläwinä kiwinä itsenne hengelliseksi huoneeksi"** (1 Piet. 2: 5). Jumala walmistaa ja kokoo eläwiä kiwiä tähän suureen templiin, joka käsittää taiwaat ja maan. Ja ne, jotka eiwät tahdo liittyä tähän templiin, joutuwat toiseen kuolemaan.

Ennen kuin Jumala rupesi luomaan maailmaa, teki hän suunnitelman siitä suuresta työstä, jonka hän aikoi panna toimeen. Edeltätietämisellään Jumala antoi kaikelle tulewalle olemiselle ja elämälle olemuksen. Ja edeltämääräämisellään asetti Jumala kaikelle elämälle kehityksen säännöt ja määrän. Tätä maailmasuunnitelmaa sanomme Jumalan iankaikkiseksi armopäätökseksi. Jumala teki armopäätöksensä Kristuksessa, niin että koko maailma oli siemenenä olemassa Kristuksessa, ennen kuin Jumala luomisen kautta pani tämän siemenen kaswamaan. Jankaikkisessa armopäätöksessään määräsi Jumala myös ihmisen Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Kaikki ne woimat, säännöt ja muodot, jotka owat maailman kehitykselle tarpeen, owat olemassa Jumalan armopäätöksessä. Tämä armopäätös on olemassa ja waikuttamassa maailmassa. Ei ole yhtään paikkaa maailmassa, missä ei Jumalan armopäätös olisi toimimassa.

Jumala toteuttaa armopäätöksensä. Rakkaudella hän hoitaa ihmiskuntaa. Hän kutsuu kaikkia armonsa osallisuuteen ja wetää heitä puoleensa iankaikkisella rakkaudella. Lain ja lupauksen kautta hän walmistaa niitä, jotka ottawat waarin hänen kutsumuksestaan, wastaanottamaan Kristusta. Ja hän muodostaa ne, jotka uskowat Kristukseen, hänen kuwansa kaltaisiksi. **„Jotka hän on edeltätietänyt, ne on hän myös Poikansa kuwan kaltaisiksi säätänyt, että hän olisi esikoinen monen weljen keskellä“** (Rom. 8: 29). Jokainen, joka tulee Kristuksen tykö ja uskossa antautuu hänelle, on Jumalan iankaikkisen armopäätöksen piirissä, ja tämä armopäätös kammattaa häntä, niin että kaikki waikuttaa hänelle parhaaksi. Mutta se, joka ei huoli Jumalan kutsumuksesta, waan hylkää Kristuksen, jättää itsensä Jumalan armopäätöksen ulkopuolelle, ja hänen täytyy hukkua, sillä Jumalan armopäätös on Kristuksessa, ja Kristuksessa on iankaikkinen elämä.

23. Jumalan laki.

Me rukoilemme Herran rukouksessa: **„Tapahtukoon sinun tahtosi maan päällä, niin kuin taiwaassa“.** Jumalan laki on Jumalan tahdon ilmaus; sen tähden on Jumalan laki aina woimassa pyhywä. Jumalan kansa ei woi elää ilman Jumalan lakia. Jumalan lapsi ei woi tieten tahtoen tätä lakia polkea. Wanhan liiton ennustus sanoo, että kansat tulewina aikoina sanowat toisilleen: **„Tulkaa, astukaamme ylös Herran wuorelle, Jaakobin Jumalan huoneeseen, että hän opettaisi meille teitänsä, ja me waeltaisimme hänen polwinillansa, sillä Siionista on laki lähtewä, ja Herran sana Jerusalemista“** (Jes. 2: 3). Tämä ennustus tarkottaa koko uutta liittoa, mutta warsinkin sitä aikaa, jona kaikki kansat kääntywät Jumalan puoleen. Silloin he tahtowat oppia Herran teitä ja waeltaa hänen poluillaan. Siionistakin tulee Herran laki. — Kallis on tunnollisselle omantunnon laki. Wanhan liiton hurskas sanoi Jumalalle: **„Laki, joka lähtee sinun suustasi, on minulle kalliimpi kuin monta tuhatta kappaletta kultaa ja hopeaa“** (Ps. 119: 72). — Wielä kalliimpi on Siionin laki uuden liiton uskowalle.

Jankaikkisessa armopäätöksessään sääti Jumala koko luomakunnalle kehityksen ja määrän. Uudet taiwaat ja uusi maa muodostuwat semmoisiksi, kuin Jumala on ne määrännyt. Jumalan tahto hallitsee tätä kehitystä; Jumalan sääntö sitä ohjaa. Jumalan tietäminen ei eroa Jumalan tahtomisesta, mutta kun

Jumala loi maailman, astuiwat Jumalan tietäminen ja tahtominen tähän ajalliseen kehitykseen. Sen tähden esiintyy Jumalan tahto eri muodostuksissa, sen mukaan kuin Jumalan huoneenhallituksen olento waatii. Luomisessa istutti Jumala ihmisen olentoon omantunnon lain. Mutta synnin kaswaessa ilmoitti Jumala Siinain wuorella kymmenen käskysanan lain, joka selwittää omantunnon sisällön. Ja uudessa liitossa antoi Jumala Helluntaipäiwänä Siionin lain, kun Kristuksen Henki wuodatettiin opetuslasten sydämmeen ja kaiken lihan päälle. Kaikilla Jumalan huoneenhallituksen asteilla on Jumalan laki määräämässä kehitystä.

Ne säännöt, joiden mukaan tähdet liikkuwat ja tämä maa kiitää ilmassa, on Jumalan tahtoa. Wuorikiteessä syntyy ihmeteltäwällä säännöllisyydellä sama muodostus. Jokainen kaswilaji kehittyy samojen sääntöjen mukaan. Eläin muodostuu lajinsa kaltaiseksi. Ihmiseenkin Jumala istutti lakinsa. Omassatunnossa puhuu Jumalan ääni. Ihminen saa tämän luontaisen lain kautta wälittömästi tiedon tilastaan ja tehtäwästään.

Omatunto waikuttaa ajatukseen ja tahtoon. Se ei tiedä sanoa, mikä on oikein ja mikä on wäärin, waan se sanoo: „Tee mitä on oikein ja wältä mitä on wäärin. Ole tosi ajatuksessasi, tahdossasi, puheessasi ja toimissasi“. Ihmisen tulee hankkia itselleen oikea tieto, sillä wäärä tieto häiritsee omantunnon toimen. Pakana uhraa tunnon waatimuksesta lapsensa, kun hän luulee jumalten waatiwan sitä. — Ja omatunto kiinnittää teon ihmiseen ja sanoo: „Tuo työ on sinun tekosi“. Jos ihminen wilpistelee ja yrittää wapauttaa itsensä edeswastauksesta, sanoo omatunto waan: „Tuo työ on sinun tekosi“. Ja omatunto lausuu tuomionsa ihmisen työstä. Jos ihminen on tehnyt hywää, lausuu omatunto hywäksymisensä. Jos ihminen on tehnyt pahaa, lausuu se tuomionsa.

Ihmeellinen on omantunnon waikutus. Ihminen ei woisi pitkänkään tutkinnon perästä tarkkaan tuntea mielensä sisällistä asemaa, mutta omatunto ilmoittaa salaman nopeudella sen. Jos ihminen on tehnyt pahaa tahi hywää, ilmoittaa omatunto kohta, tekikö ihminen minkä tiesi oikeaksi tahi ei. Omantunnon ääni on ehdoton. Se ei rupea puhumaan ihmiselle mieliksi, waan se lausuu aina suoraan tuomionsa. Jos ihmisellä on wäärä tieto, toimii omatunto tämän mukaan. Ihminen ei woi muuta tehdä kuin noudattaa omantunnon waatimusta, mutta hän ei ole syytön, kun hän sen kautta tekee wäärin, sillä se on hänen syynsä, ettei hän ole hankkinut itselleen oikeaa tietoa.

Omatunto on ihmisolennon ydinwoima. Sydän on ihmisen ruumiin keskus. Se laskee weren liikkeelle ruumiiseen ja kokoaa sen jälleen sydämmeen. Jos sydämmen toimi lakkaa, sammuu elämä. Weressä toimii sielu, ja sielussa toimii henki. Sydän tulee kipeäksi suuresta murheesta, ja se kuluu paljosta waiwasta. Henkisessä sydämmessä on myös kaksi peruswoimaa. Toinen woima tunkeuu sisäänpäin ihmisen olennon sisimpään omanatuntona. Toinen liikkuu ulospäin ajatuksessa ja tahdossa. Ajatuksella tulee ihmisen etsiä tietoa, ja tahdolla tulee hänen toteuttaa minkä hän tietää oikeaksi. Kun ihminen ajatuksellaan tarkkaa Jumalan ilmestyksen waikutusta omaantuntoon ja tahdollaan on kuuliainen totuudelle, saa hän oikean tiedon. Ajatuksen ja tahdon tulee toimia yhteydessä omantunnon kanssa. Henkeä on ihmisellä luontaisena kykynä ja waationa, mutta uudessa syntymisessä saa ihminen Jumalan Hengen sydämmeensä asumaan.

Synnin kautta on ihmisen olento hajaantunut. Ajatus liikkuu maailmassa, ja tahto on halujen ja himojen ajeltawana. Luonnollinen ihminen on ulkonainen ihminen. — Mutta parannuksessa menee ihminen itseensä, tunnustaa ja tuomitsee syntinsä

ja rupeaa taistelemaan pahaa wastaan. Ajatus ja tahto yhdistywät nyt omantunnon kanssa. Ihminen tulee siſälliſeksi ihmiſeksi. Yleiſenkin ilmestyksen alalla on tämmöinen parannus mahdollinen, mutta wasituiſesti ſe syntyy Siinain lain waikutuksesta. — Ja kun ihminen uudessa syntymiſessä saa Kristuksen Hengen ſydämmeensä, silloin syntyy uuſi ihminen. Siionin laki hallitſee silloin ihmistä.

Omallatunnolla on tärkeä tehtäwä. Raamattu eſittää meille hurskaita pakanakunnan piiristä, jotka Jumalan yleiſen ilmestyksen ja omantunnon johdolla kohoſiwat Israelin kanſaa korkeammalle. Kristus ſanoo: **„Monta tulewat idästä ja lännestä ja istuwat Aabrahamin, Iſakin ja Jaakobin kanssa runalle taiwaan waltakunnassa. Mutta waltakunnan lapſet heitetään ulkona olewaan pimeyteen; ſiellä on olewa itku ja hammasten kiristys“** (Matt. 8: 11, 12). Kun pakanat owat uskolliſet ſille ilmestykſelle, jonka Jumala on heille antanut, korjaa Jumala heidätkin majoihinſa. Paawali ſanoo: **„Koska pakanat, joilla ei lakia ole, tekewät luonnostaan, mitä laki waatii, niin he, waikkei heillä lakia ole, owat itſellenſä laki; jotka oſottawat lain toimen olewan kirjoitetun heidän ſydämmeenſä, kun heidän omatuntonſa yhtä todiſtaa, ja heidän ajatukſenſa keskenään ſyyttäwät tahi puolustawat“** (Room. 2: 14, 15).

Ihmiſen oliſi tullut hankkia itſelleen täydelliſempää uskonnollista tietoa, mutta ihminen ei ſuorittanut tätä tehtäwää. Synnin kaswaessa himmeni omantunnon toimi, ja uskonnollinen tieto haihtui. Taikausko ja epäusko kehittywät walloiksi, joiden alle hurskaatkin oſaksi joutuiwat. Sen tähden Jumala ilmoitti Siinain wuorella lakinſa. Jumala antoi täſſä laiſſa ſelwän muodostukſen niille ſäännöille, jotka ihmiſen oliſi tullut muodostaa yleiſen ilmestyksen ja omantunnon waikutukſiſta.

Enſimmäinen käsky on perustukſena muihin käskyihin. Se edellyttää rakkautta Jumalaan. Ihminen ei woi oikein palwella Jumalaa, ellei hän rakasta häntä. Jumala lupaa tehdä laupeuden tuhanſille, jotka rakastawat häntä ja pitäwät hänen käskynſä. Rakkaus Jumalaan on ſiis perustukſena Jumalan käskyjen pitämiſeen. Ja kun Jumala laiſſa käskee meitä kunnioittamaan wanhempiamme, kun hän kieltää meitä wahingoittamasta lähimmäiſen henkeä, awiollista onnea, omaiſuutta ja hywää mainetta, ja kun hän kieltää himonkin, joka yllyttää pahaan, waatii hän meiltä rakkautta lähimmäiſeen. Sen tähden käſittää Kriſtus koko lain ſiſällön rakkauteen Jumalaan ja lähimmäiſeen. Hän ſanoo: „**Sinun pitää rakastaman Herraa ſinun Jumalaaſi kaikesta ſinun ſydämmeſtäſi ja kaikesta ſinun ſielustaſi ja kaikesta ſinun mieleſtäſi. Tämä on enſimmäinen ja ſuurin käsky. Toinen on tämän kaltainen: Sinun pitää rakastaman lähimmäistäſi niin kuin itſeäſi. Näiſſä kahdeſſa käskyſſä koko laki ja profetat riippuwat**“ (Matt. 22: 37 - 40). Wanhan liiton laiſſa eſiintyy ſäännökſiä, jotka waatiwat tätä rakkautta. Jumala ſanoo: „**Kuule, Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi ainoa Herra. Ja ſinun pitää rakastaman Herraa ſinun Jumalaaſi kaikesta ſydämmeſtäſi ja kaikesta ſielustaſi ja kaikesta woimastaſi**“ (5 Mooſ. 6: 4, 5). Paawali käſittää kaikki käskyt, jotka tarkottawat ſuhdettamme lähimmäiſeen, ſiihen, että rakastamme lähimmäistämme. Hän ſanoo: „**Joka toista rakastaa, hän on täyttänyt lain. Sillä tämä: älä tee huorin, älä tapa, älä warasta, älä ſano wäärää todiſtusta, älä himoitſe, ja mitä muuta käskyä on, ſe ſuljetaan tähän ſanaan: Sinun pitää rakastaman lähimmäistäſi niin kuin itſeäſi. Rakkaus ei tee lähimmäiſelle mitään pahaa. Sen tähden on rakkaus lain täyttämys**“ (Room. 13: 9, 10). Ja muukalainenkin on lähimmäinen, ſillä Jumala ei katſo ihmiſen muo-

toa. Rakkaus Jumalaan on oleellisesti yhdistetty lähimmäisen rakkauteen. Johannes sanoo: „**Joka ei rakasta weljeään, jonka hän näkee, kuinka hän woi rakastaa Jumalaa, jota hän ei näe**“ (1 Joh. 4: 20). Ei woi se ihminen, joka ei rakasta Jumalan kuwaa lähimmäisessä, rakastaa näkymätöntä Jumalaa. Ja se, joka rakastaa näkymätöntä Jumalaa, rakastaa myös Jumalan kuwaksi luotua lähimmäistä. Jumala sanoo: „**Sinun pitää rakastaman lähimmäistäsi niin kuin itseäsi; sillä minä olen Herra**“ (3 Mooſ. 19: 18).

Rakkautta Jumalaan ja lähimmäiseen waatii siis laki. Paawali sanoo: „**Käskyn määrä on rakkaus puhtaasta sydämmestä ja hywästä omastatunnosta ja wilpittömästä uskosta**“ (1 Tim. 1: 5). Mutta luonnollisessa ihmisessä ei ole rakkautta Jumalaan. Synnin kautta on ihminen kietoutunut pahaan. Sen tähden asuu hänessä wihaa pyhään Jumalaan, waikka hän ei itse sitä tiedä. Paawali sanoo: „**Me olimme luonnosta wihan lapsia, niin kuin muutkin**“ (Ef. 2: 3); „**jos me wihollisina ollen sowitettiin Jumalan kanssa hänen Poikansa kuoleman kautta, paljoa enemmin me pelastetaan hänen elämänsä kautta, kun me olemme sowitetut**“ (Room. 5: 10). Jumalan wiha kohtaa ihmistä siihen määrään kuin ihminen on liitossa synnin kanssa, ja ihminen on nyt Jumalan wihollinen. Kun totuus astuu likelle ihmistä, tulee tämä wiha näkywiin. Ihmisen on siis mahdotonta lakia pitää. Kun hän ei Jumalaa rakasta, niin hän ei woi oikein rakastaa lähimmäistään. Lain käsky ilmoittaa synnin. Kun wirran wedelle pannaan sulku, kaswaa sen woima. Laki ei syntiä synnytä, waan se tuo kätketyn synnin ilmi. Lain kautta tulee ihminen synnin tuntoon, ja sen kautta tahtoo laki johdattaa ihmistä Kristuksen tykö.

Siinain lailla oli kaswattawa tarkotus, mutta se ei woinut auttaa ihmistä synnin wallasta. Sen tähden Jumala un-

dessa liitossa ilmoitti täydellisen lakinsa, jonka kautta omantunnon laki ja käskysanain laki pääsewät määräänsä. Kristus sanoo: **„Älkää luulko, että minä tulin lakia ja profeettoja päästämään; en tullut päästämään, waan täyttämään"** (Matt. 5: 17). Hengen laissa ilmestyy Jumalan tahto korkeimmassa muodossa. Omatunto on ihmisen olennossa olewa laki, joka waatii ihmistä tekemään hywää. Kymmenen käskysanan laki on ulkopuolella ihmistä olewa sääntö, joka selwittää omantunnon lain ja waatii ihmistä sitä tekemään. Hengen laki astuu uudessa liitossa uskowan sydämmeen, ja tämä antaa ihmiselle woimaa Jumalan tahtoa tekemään. Herra sanoo: **„Tämä on se liitto, jonka minä olen säätäwä Israelin huonekunnalle niiden päiwien perästä, sanoo Herra: Minä olen antawa minun lakini heidän mieleensä ja olen kirjoittawa ne heidän sydämmeensä, ja minä olen olewa heidän Jumalansa, ja he tulewat minun kansakseni"** (Hepr. 8: 10). Kristuksen Henki asuu uskowan sydämmessä, ja tämän Hengen kanssa on Jumalan rakkaus asustunut tänne. Paawali sanoo: **„Jumalan rakkaus on wuodatettu meidän sydämmeemme Pyhän Hengen kautta, joka meille annettu on"** (Room. 5: 5). Tämän kautta täytetään lain waatimus. Ylhäältä syntynyt ihminen rakastaa Jumalaa yli kaiken ja lähimmäistä niin kuin itseään, sillä Jumalan rakkaus asuu hänessä. Sen tähden sanoo Paawali: **„Elämän Hengen laki Kristuksessa Jeesuksessa on minut wapahtanut synnin ja kuoleman laista"** (Room. 8: 2). Jumalan armon woimasta woi ihminen waeltaa Hengen mukaan. Kristus tuli sitä warten, että **„lain wanhurskaus täytettäisiin meissä, jotka emme waella lihan, waan Hengen mukaan"** (Room. 8: 4).

Jumalan laki ei siis koskaan raukea. Se esiintyy waan eri muodossa Jumalan huoneenhallituksen eri asteilla. Paha luopuu Jumalan tahdosta ja Jumalan laista, sen tähden se

tulee akanakſi, jonka tuomion tuuli ajaa pois Jumalan riihestä. Raamattu ſanookin antikriſtusta „laittomakſi“, ſillä hän polkee Jumalan lain. Ja Kriſtus ſanoo: **„Ei ole jokainen, joka ſanoo minulle: Herra, Herra, tulewa taiwaan waltakuntaan, waan joka tekee minun Iſäni tahdon, joka on taiwaiſſa. Moni ſanoo minulle ſinä päiwänä: Herra, Herra, emmekö ole ſinun nimeſſäſi ennuſtaneet, ja ſinun nimeſſäſi ajaneet ulos perkeleitä, ja ſinun nimeſſäſi tehneet monta wäkewää työtä? Ja ſilloin olen minä heille todiſtawa: En minä ikänä teitä tuntenut; menkää pois minun tyköäni, te laittomuuden tekijät“** (Matt. 7: 21—23). Eiwät ſiis ſuurimmatkaan hengen työt kelpaa, waikka ne oliſiwat Herran nimeſſä tehtyjä, jos ihminen kulkee omilla teillään ja luopuu Jumalan tahdosta, waan Herra hylkää ſemmoiſen laittomuuden tekijän wiimeiſenä päiwänä Jumalan lain rikkojana.

24. Enſimmäinen käsky.

„Minä olen Herra, ſinun Jumalaſi, joka olen wienyt ſinut ulos Egyptin maalta, orjuuden huoneesta. Älköön ſinulla olko muita jumalia minun edessäni“ (2 Mooſ. 20: 2, 3).

Kun Israelin kansa oli tullut Siinain wuorelle, **„astui Herra tulessa alas sen päälle, ja sen sawu suitsi niin kuin pätsin sawu, ja koko wuori wapisi sangen kowasti“** (2 Mooſ. 19: 18). Ja kun kansa oli Herran käskystä pyhittänyt itsensä, pessyt waatteensa ja asettunut wuoren juurelle, puhui Herra itse wuorelta koko kansan kuullen kymmenet sanansa. **„Ja kaikki kansa näki pitkäisen jylinän, ja tulen leimaukset, ja pasunan äänen ja wuoren suitsewan; ja kun he sen näkiwät, pakeniwat he ja seisahtuiwat taempana. Niin he sanoiwat Moosekselle: Puhu sinä meidän kanssamme, ja me kuulemme; älköön Jumala meidän kanssamme puhuko, ettemme kuolisi“** (2 Mooſ. 20: 18, 19). Sen jälkeen puhui Jumala Mooseksen kautta kansalle. Ne kymmenen käskyſanaa, jotka olemme jo lapsina oppineet, on siis Jumala puhunut Siinain wuorelta koko Israelin kansan kuullen. Ne owat erityisestä arwosta meille.

Jumala sanoo alkukielen mukaan: **„Minä olen Jahwe“**. Niin woi ainoastaan Jumala sanoa itsestään, sillä Jumala on aina ollut olemassa, ja hän on aina olewa. Mutta luomus ei ole aina ollut, ja se woi kadota. Kun Jumala lähetti Mooseksen wiemään Israelia Egyptin maalta, kysyi Mooses,

mitä hänen tuli ſanoa kanſalle, kun ſe kyſyiſi ſen nimeä, joka oli hänet lähettänyt. Silloin Jumala puhui: „**Minä olen ſe, mikä olen. Ja hän ſanoi: Niin tulee ſinun ſanoa Israelin lapſille: Minä olen lähetti minut teidän tykönne**“ (2 Mooſ. 3: 14). Sen tähden ſanoo Kristuskin itſeſtään: „**Minä olen**“. Sitä ei ihminen woi ſanoa itſeſtään. Jahwe tietää, että Jumala on ſe, mikä hän on. Hän on alkuitſiö, josta kaikki lähtee, ja joka käſittää taiwaat ja maan. Luontokin on olemaſſa Jumalaſſa. Elämän perusteeſeen nähden ei yksikään ihminen eikä mikään luomus woi olla ulkopuolella Jumalaa, ſillä kaikki riippuu Jumalasta, mutta Jumala ei riipu keneſtäkään. Jumala on niin korkea, ettei ihmiſen järki woi häntä käſittää. Silmä ei woi aurinkoa ſuoraan katſella, mutta ſe näkee, kuinka aurinko walollaan ja lämpimällään elwyttää koko luomakunnan. Jumala tekee aina hywää, ja täſtä Jumalan waikutukſesta oppii ihminen tuntemaan Jumalaa.

Jumala ſanoo: „**Minä olen Jahwe, ſinun Jumalaſi**“. Niin ſanoi Jumala Israelin kanſalle, ja niin ſanoo hän meille kaikille. Hän on meidät luonut. „**Hänpä meidät teki, ja hänen me olemme, hänen kanſanſa ja laitumenſa lauma**“ (Pſ. 100: 2). Ja Jumala hoitaa meitä joka päiwä. Emme woiſi yhtään ſilmänräpäyſtä elää, ellei Jumala meitä woimallaan kannattaiſi, ſillä „**Jumalaſſa me elämme, liikumme ja olemme**“ (Ap. tek. 17: 28). Ja Jumala on ilmoittanut itſenſä kaikille ihmiſille. „**Hän ei ole antanut itſeään olla ilman todiſtusta**“ (Ap. tek. 14: 17). Sen tähden ſanoo Jumala pakanoiſtakin: „**Se mitä Jumalaſta on tiettäwä, on heille ilmoitettu, ſillä Jumala on ſen heille ilmoittanut**“ (Room. 1: 19). Jumala wei Israelin ulos Egyptin maalta. Raskaana painoi orjuuden ies Israelin kanſaa, eikä ſe oliſi woinut omin woimin täſtä wapaantua, mutta Jumala johdatti ſitä ojennetulla käſiwarrella ja

ſuurilla ihmetöillä lupauksen maahan. Synnin orjuus painaa ihmiskuntaa. Synnin tuomio ſitoo ihmiſen tunnon, ja ſynnin walta hänet ſortaa. Tämä orjuus on kaikista raskain, eikä ihminen woi omin woimin täſtä wapaaksi tulla. Mutta Jumala on Jeeſuksessa Kristuksessa walmiſtanut iankaikkiſen lunaſtuksen. Kristus on Jumalan Karitſana ſowittanut maailman ſynnit, ja hänessä on Jumalan wanhurskaus meille ilmeſtynyt. Jeeſuksen Kristuksen kautta woi ihminen päästä ſynnin tuomiosta ja ſynnin wallasta. Jokainen, joka eläwällä uskolla on omiſtanut Kristuksen, kiittää Jumalaa ſiitä, että hän on walmiſtanut meille pelaſtuksen ſynnin, kuoleman ja perkeleen orjuudesta. Hywillä töillään tahtoo Jumala herättää meissä rakkautta ja kuuliaiſuutta. Jumala on tehnyt meille paljon enemmän hywää, kuin Israelin kanſalle.

Jumala ſanoo: **„Älköön ſinulla olko muita jumalia minun edeſſäni“.** Yksi on waan Jumala, eikä ihminen ſaa aſettaa ketään hänen rinnalleen. Paawali ſanoo: **„Waikka niitä on, joita ſanotaan jumaliksi, oliwatpa ne taiwaiſſa tahi maan päällä — niin kuin monta jumalaa ja monta herraa on — niin on meillä kuitenkin ainoaſtaan yksi Jumala: Iſä, joſta kaikki on, ja me olemme hänehen; ja yksi Herra: Jeeſus Kristus, jonka kautta kaikki on, ja me olemme hänen kauttanſa“** (1 Kor. 8: 5, 6). Ihmiſet tekewät itſelleen monenlaiſia jumalia, mutta nämä owat epäjumalia, ſillä yksi on waan eläwä Jumala. Epäjumalana on kaikki ſe, mikä ei ole todellinen Jumala, mutta johon ihminen yli kaiken luottaa ja uskoo, tahi jota ihminen yli kaiken pelkää ja rakaſtaa, ja jolle hän antaa jumalalliſen palwelukſen. Jumala ei ſano: Älköön ſinulla olko muuta jumalaa minun edeſſäni, waan hän ſanoo: **„muita jumalia“**, ſillä ihmiſellä on taipumuſta epäjumalanpalwelukſeen, ja hän kokoaa tawalliſesti koko joukon näitä epäjumalia

itſelleen. Ihmiſen tulee panna koko ſydämmenſä luottamus Jumalaan ja pitää Jumala korkeimpana hywänään, ja hänen tulee yli kaiken peljätä ja rakastaa Jumalaa. Joka panee ſywimmän luottamuksenſa johonkin muuhun kuin Jumalaan, joka yli kaiken pelkää, rakastaa ja palwelee jotakin muuta kuin eläwää Jumalaa, hänellä on epäjumala, waikka hän ei tätä jumalakſi ſanoiſikaan. Sen, jolle ihminen oſottaa jumalalliſen palwelukſen, tekee hän jumalakſeen. Emme ſaa ſydämmellä, emmekä ſuulla, emmekä työllä antaa tätä palwelusta muille, kuin eläwälle Jumalalle.

Jumala ſanoo, ettei meillä ſaa olla muita Jumalia **hänen edesſään.** Ihminen ei ſaa hyljätä Jumalaa ja aſettaa epäjumalia Jumalan ſijalle, eikä ihminen ſaa Jumalan rinnalle aſettaa muita jumalia, niin että hän palwelee ſekä Jumalaa että muita jumalia. Jumala ſanoo: **„Minä Jahwe, ſe on minun nimeni; en minä anna toiſelle kunniaani, enkä ylistyſtäni epäjumalille“** (Jeſ. 42: 8). Ihminen luulee woiwanſa tälläkin tapaa palwella Jumalaa ja epäjumalia, mutta Herra ſanoo, ettei kukaan woi palwella **„kahta herraa, Jumalaa ja mammonaa“** (Matt. 6: 24).

Jumala kieltää ſiis enſimmäiſeſſä käskyſſä epäjumalanpalwelukſen. Tämä epäjumalanpalwelus woi olla raaempaa ja hienompaa. Kun ihminen palwelee jumalana ſitä, **„mikä ei luonnosta ole Jumala“** (Gal. 4: 9), niin kuin aurinkoa, kuuta, tähtiä, eläimiä tahi olemattomia olentoja, elää hän raa'aſſa epäjumalanpalwelukſeſſa. Jos ihminen aſettaa Jeeſukſen äidin, enkeleitä, pyhiä tahi pyhäin kuwia autuuden wälittäjiksi, niin kuin paawikunnaſſa tehdään, harjottaa hän myös raakaa epäjumalanpalwelusta. Mutta ihminen woi hienommallakin tawalla palwella epäjumalia. Ulkonaiſesti woi hän tunnuſtaa Jumalaa ja palwella häntä, mutta ſydämmeſſä woi hän olla kiintynyt

muuhun kuin eläwään Jumalaan. Silloin hän sisällisesti palwelee epäjumalia. Edeswastaus on tässä kohden sitä suurempi, mitä enemmän tietoa ihmisellä on. Kristityllä on waaroja tässäkin, sillä kiusaus liikkuu aina hänen ympärillään. Johannes sanoo sen tähden: „Lapset, warokaa itseänne epäjumalista“ (1 Joh. 5: 21). Sisällisestä epäjumalanpalwelukseſta kehittyy synti joka haaralle, sillä Jumalan pelko ei pidä tämmoistä ihmistä kurissa.

Ihminen woi harjottaa epäjumalanpalwelusta kahdella tawalla: joko palwelee hän Jumalaa, mutta hän ei tee sitä niin, kuin Jumala on säätänyt, taikka palwelee hän jumalana sitä, joka ei ole Jumala. Jumalanpalwelukſen laiminlyöminen on ensimmäisenä syynä epäjumalanpalwelukſeen. Ihmisen tulee palwella Jumalaa sen mukaan kuin hän tuntee Jumalan. Ei ole mitään ihmiselle niin tärkeää, kuin oikea jumalanpalwelus.

Kun ei ihminen palwele Jumalaa oikein, rupeaa hän palwelemaan Jumalaa wäärin, sillä ihmisellä on aina jotakin jumalana. Mutta meidän tulee kunnioittaa ja palwella Jumalaa sillä tapaa, kuin hän itse on säätänyt. Jos ihminen surutonna elää synnissä ja ajattelee, että Jumala on armollinen, joka ei rankaise syntiä eikä kiiwaile pahaa wastaan, niin hänellä on oman sydämmensä harhakuwa jumalana, ja hän on epäjumalan palwelija. Jos hän tekee Jumalasta wihaisen Jumalan, joka ei woi ihmistä armahtaa ja auttaa, waan joka aina waan kurittaa ja rankaisee, niin hänellä on wäärä käsitys Jumalasta, eikä hän woi oikein Jumalaa palwella.

Ihminen woi myös palwella Jumalana sitä, mikä ei ole Jumala. Ihminen woi tehdä oman itsensä epäjumalaksi. Kun ihminen turwaa itseensä, taitoonsa tahi tawaraansa, on hän epäjumalanpalwelukſeen joutunut. Kun hän luottaa hurskau-

teensa, pyhyyteensä ja hywiin töihinsä ja luulee niiden kautta tulewansa autuaaksi, pitää hän itseään jumalana. Epäjumalanpalwelukseen joudumme, jos rakastamme itseämme enemmän kuin Jumalaa, niin että kaikissa etsimme omaa etuamme.

Ihminen woi myös tehdä muita ihmisiä epäjumalikseen, jos hän rakastaa näitä enemmän kuin Jumalaa ja tekee niille mielikſi, mitä hän ei Jumalalle tekiſi. Kristus sanoo: „**Joka rakastaa iſäänſä tahi äitiänſä enemmän kuin minua, hän ei ole minulle ſowelias**“ (Matt. 10: 37). Jos ihmiſiin turwaamme, emmekä turwaa eläwään Jumalaan, teemme ihmiſet epäjumaliksi. Jumala sanoo: „**Kirottu on ſe mies, joka turwaa ihmiſeen ja panee lihan käſiwarreksen, ja jonka ſydän luopuu Herrasta**“ (Jer. 17: 5).

Maailman tawara joutuu monen epäjumalaksi. Ahneella on ilonsa ja halunsa rahassaan, ja siihen hän turwaa. Paawali sanoo, että „**ahneus on epäjumalanpalwelus**“ (Kol. 3: 5). Toiſet taas tekewät lihalliſen nautinnon, syömiſen ja juomiſen epäjumalakſeen. Paawali sanoo näistä: „**Heidän watſanſa on heidän jumalanſa**“ (Fil. 3: 19). Ja Johannes sanoo: „**Älkää maailmaa rakastako, älkääkä mitään mitä maailmassa on. Jos joku maailmaa rakastaa, ei hänessä ole Iſän rakkaus. Sillä kaikki, mitä maailmassa on, lihan himo, ſilmäin pyyntö ja elämän korens, ei ſe ole Iſästä, waan ſe on maailmasta**“ (1 Joh. 2: 15, 16).

Woipa ihminen tehdä perkeleenkin jumalakſeen. Sen tekewät noitujat ja welhot, jotka pimeyden waltoja palwelewat, ja nekin, jotka noitujilta apua hakewat. Jumala sanoo: „**Älköön löytykö yhtäkään ſinun joukoſſaſi, joka on ennustaja — — — päiwän walitſija, tietäjä, welho, lumooja, noita, merkkien tulkitſija tahi joka jotakin kuolleilta kyſyy. Sillä jokainen, joka ſenkaltaiſia tekee, on Herralle kauhiſtus**“ (5 Mooſ. 18: 10—12).

Pimeyden ruhtinasta pitää sekin jumalana, joka tieten tahtoen syntiä tekee. Paawali sanoo: „**Ettekö tiedä, että jolle te annatte itsenne palwelijoiksi kuulemaan, sen palwelijat te olette, jolle te kuuliaiset olette**“ (Room. 6: 16). Elämän Herra sanoo: „**Totisesti, totisesti sanon minä teille: Jokainen, joka syntiä tekee, on synnin orja**“ (Joh. 8: 34), ja perkele on synnin hallitsija. Fariseuksille sanoi Kristus: „**Te olette isästä perkeleestä**“ (Joh. 8: 44). Monella tapaa woi ihminen joutua epäjumalanpalwelukseen.

Meidän tulee yli kaiken kunnioittaa ja peljätä Jumalaa. „**Jumalan pelko on wiisauden alku**“ (Sanl. 1: 7). Koska Jumala on itsetäyteinen ja korotettu yli maailman, tulee meidän yli kaiken kunnioittaa häntä, ja tähän kunnioitukseen yhdistyy meissä pelkoa. Orja pelkää rangaistusta, mutta lapsi pelkää rakkaudesta, sillä se ei tahdo murehuttaa isäänsä. Lapsen pelkoa tahtoo Jumala. Oikea jumalanpelko poistaa ihmispelwon. Kristus sanoo: „**Älkää niitä peljätkö, jotka ruumiin tappawat, ja joilla ei sen perästä ole waltaa mitään tehdä; waan minä tahdon sanoa teille ketä teidän tulee peljätä: peljätkää sitä, jolla on walta, sitten kuin hän on tappanut, helwettiin syöstä**“ (Luukk. 12: 4, 5).

Ja meidän tulee rakastaa Jumalaa. Joka päiwä me nautimme Jumalan hywyyttä, ja Kristuksessa Jumala tarjoo meille armonsa. Kun Jumalan rakkaus wuodatetaan meidän sydämmeemme, silloin woimme oikein rakastaa Jumalaa. Meidän tulee mielellään ajatella Jumalaa, lukea Jumalan sanaa, keskustella hänen kanssaan, puhua hänestä ja pyytää yhä likeisempää yhdistystä hänen kanssaan. Johannes sanoo: „**Rakastakaamme Jumalaa, sillä hän on ensiksi meitä rakastanut**“ (1 Joh. 4: 19). Tämä rakkaus pyytää noudattaa Jumalan tahtoa. Johannes sanoo: „**Se on rakkaus Jumalaan, että me**

pidämme hänen käskynsä“ (1 Joh. 5: 3). Wanhan liiton hurskas sanoi: „Niin kuin peura himoitsee wesi-ojille, niin minun sieluni himoitsee sinua, Jumala! Minun sieluni janoo Jumalaa, eläwää Jumalaa. Koska minä saan tulla ja ilmestyä Jumalan kaswojen edessä!“ (Ps. 42: 2, 3). Kun rakkaus yhdistyy pelwon kanssa, syntyy lapsellinen pelko, jossa ihminen tahtoo Jumalalle mielisuosiokſi olla.

Ja meidän tulee yksin Jumalaan turwata. Jumala on hywä, ja hän tahtoo aina tehdä ihmisille hywää. Hän on uskollinen, joka meitä auttaa sananſa mukaan. Ja Jumala on kaikkiwaltias, joka woi meitä auttaa. „Niin korkea kuin taiwas on maasta, on hänen armonsa woimallinen niille, jotka häntä pelkääwät. Niin kauaksi kuin itä on lännestä, siirsi hän meistä rikoksemme. Niin kuin isä armahtaa lapsiaan, niin Herrakin armahtaa niitä, jotka häntä pelkääwät“ (Ps. 103: 11—13). Sen tähden Daawid weisasi: „Sydämmestäni minä rakastan sinua, Herra, minun woimani, Herra, minun kallioni, linnani ja pelastajani, Jumalani, wahani, johon minä turwaan, minun kilpeni ja autuuteni sarwi, minun warustukseni“ (Ps. 18: 2, 3). Kaikki murheensa heittää uskowa Herran päälle, eikä yksikään tule häpeään, joka turwaa Jumalaan.

Ensimmäinen käsky on perustuksena muille käskyille. Sen tähden alkaa Luterus selityksensä kaikkiin käskyihin sanoilla: „Meidän tulee peljätä ja rakastaa Jumalaa“. Jumala kannattaa sanallaan maailman, ja hän hallitsee kaikki. Joka pelkää ja rakastaa Jumalaa ja luottaa häneen, hän saa Jumalalta armoa ja woimaa, ja kaikki waikuttaa hänelle parhaaksi. Mutta joka epäuskossa hylkää Jumalan, hän nousee Jumalan tahtoa wastaan ja joutuu kadotukseen, sillä Jumala toteuttaa maailmasuunnitelmansa, jonka hän ennen maailman perustamista on Kristuksessa tehnyt.

25. Toinen käskŋ.

„Älä tee itſelleſi kuwaa, äläkä jonkun muotoa, ei niiden, jotka ylhäällä taiwaisſa owat, eikä niiden, jotka alhaalla owat maan päällä, eikä niiden, jotka weſisſä maan alla owat. Älä kumarra niitä, äläkä myös palwele niitä, ſillä minä, Herra ſinun Jumalaſi, olen kiiwas Jumala, joka kostan iſäin pahat teot lapſille kolmanteen ja neljänteen polween, niille, jotka minua wihaawat; mutta teen laupeuden tuhanſille, jotka minua rakastawat ja pitäwät minun käſkyni" (2 Mooſ. 20: 4—6).

Näin kuuluu Jumalan toinen ſana. Tämä ſana ſeuraa Raamatuſſa enſimmäistä käſkyä, ja Jumala antaa ſille erityiſen arwon. Kun Jumala oli ilmoittanut käſkynſä, **„ſanoi Herra Mooſekſelle: Näin ſano Israelin lapſille: te olette nähneet, että minä olen taiwaasta puhunut teidän kanſſanne. Älkää tehkö epäjumalia minun rinnalleni; hopeaiſia jumalia ja kultaiſia jumalia älkää tehkö itſellenne"** (2 Mooſ. 20: 22, 23). Jumala terottaa Israelin kanſan mieleen, että hän puhui taiwaasta heidän kanſſaan, niin etteiwät he nähneet hänen muotoaan. Sen tähden he eiwät ſaaneet tehdä hopeaiſia tahi kultaiſia kuwia Jumalasta. Ja kun Mooſes ennen kuolemaanſa terotti Israelin kanſalle Jumalan käſkyt, ſanoi hän: **„Herra puhui teille tulen keskeltä; puheen äänen te kuulitte, mutta ette yhtään kuwaa nähneet, waan äänen te kuulitte". „Warjelkaa ſiis ſielunne aiwan tarkasti, ſillä ette ole yhtään kuwaa nähneet ſinä**

päiwänä, jona Herra puhui teille tulen keskeltä Hoorebissa, ettette turmelisi itsenne ettekä tekisi itsellenne kuwaa, ei minkään muotoista, ei miehen eikä waimon kaltaista, ei minkään eläimen kaltaista, joka on maan päällä, ei minkään linnun kaltaista, joka lentelee taiwaan alla, eikä madon muotoa maan päällä, tahi kalan muotoa, joka on wedessä maan alla, ja ettet nostaisi silmiäsi taiwaaseen päin katselemaan aurinkoa ja kuuta ja tähtiä ja kaikkea taiwaan sotajoukkoa, ettet kompastuisi ja kumartaisi ja palwelisi niitä, jotka Herra sinun Jumalasi on säätänyt kaikille kansoille koko taiwaan alla" (5 Moos. 4: 12, 15 - 19). Suurella huolella warottaa Mooses kansaa tekemästä itselleen kuwaa Jumalasta, sillä ihmisellä on taipumusta siihen, ja Israel joutui usein tähän syntiin. Sen tähden Jumala kieltää erityisessä käskyssä Israelia tekemästä itselleen kuwaa Jumalasta, ja hän liittää tähän käskyyn uhkauksen ja lupauksen. Uhkaus ja lupaus kuuluwat kumminkin sekä ensimmäiseen että toiseen käskyyn, sillä toinen käsky on likeisessä yhteydessä ensimmäisen kanssa.

Jumalan kymmenen käskysanaa on jaettu eri tawalla. Toiset asettiwat wiisi käskyä ensimmäiseen tauluun ja wiisi toiseen. Ensimmäiseen tauluun kuului silloin: 1) kielto epäjumalten palwelemisesta, 2) epäjumalakuwien tekemisestä, 3) Jumalan nimen turhaan lausumisesta, 4) käsky sabbatin pyhittämisestä ja 5) wanhempain kunnioittamisesta. Toiseen tauluun kuului: 6) kielto murhaamisesta, 7) awioliiton rikkomisesta, 8) warastamisesta, 9) wäärän todistuksen antamisesta ja 10) himoitsemisesta. Tätä jakoa noudattiwat Juutalaiset, niin kuin käy selwille Josephuksen ja Philon teoksista. Kristillinen kirkko käytti myös tätä jakoa neljän ensimmäisen wuosisadan kuluessa. Ja itämainen ja reformeerattu kirkko noudattawat wieläkin sitä.

Mutta kirkkoiſä Auguſtinus eſitti toiſen jaon. Hän aſetti kolme käſkyä enſimmäiſeen tauluun: 1) kiellon epäjumalanpalweluksesta, 2) Jumalan nimen turhaan lauſumiſesta ja 3) käſkyn ſabbatin pyhittämiſestä. Toiſeen tauluun aſetti hän: 4) käſkyn wanhempain kunnioittamiſesta, 5) kiellon murhaamiſesta, 6) awioliiton rikkomiſesta, 7) warastamiſesta, 8) wäärän todiſtuksen antamiſesta, 9) lähimmäiſen emännän himoitſemiſesta ja 10) lähimmäiſen huoneen himoitſemiſesta, waikka hän wälistä pani kaksi wiimeiſtä käſkyä toiſeen järjeſtykſeen. Ja niin ſuuri oli Auguſtinon waikutus ja arwo, että tämä uuſi jako pian tuli yleiſeksi katoliſeſſa ja ſittemmin luteriſesſakin kirkoſſa, waikka ſe muutos tehtiin Auguſtinon jakoon, että kielto lähimmäiſen huoneen himoitſemiſesta tehtiin yhdekſänneksi käſkyksi, ſen tekſtin mukaan, joka eſiintyy toiſeſſa Mooſeksen kirjaſſa, ja kielto lähimmäiſen awiopuoliſon himoitſemiſesta tehtiin kymmenenneksi käſkyksi. Auguſtinus oli täſſä kohden noudattanut wiidennen Mooſeksen kirjan tekſtiä.

Erimieliſyyttä on wieläkin täſtä aſiaſta, mutta ſe kohta on ratkaiſewa, että Jumalan toinen ſana jääpi kokonaan pois Auguſtinon ehdotukſesta, ja että erotuſta on Mooſeksen toiſen ja wiidennen kirjan tekſtien lopuſſa, jotka ainoaſtaan ſillä tapaa woidaan yhdiſtää, että yhdekſäs ja kymmenes käſky tehdään yhdekſi käſkyksi, niin kuin muutoinkin luonnollista on. Toiſeſſa Mooſeksen kirjaſſa ſanotaan: **„Älä himoitſe lähimmäiſeſi huonetta. Älä himoitſe lähimmäiſeſi emäntää“** j. n. e. (2 Mooſ. 20: 17). Mutta wiidenneſſä Mooſeksen kirjaſſa ſanotaan: **„Älä himoitſe lähimmäiſeſi emäntää. Älä himoitſe lähimmäiſeſi huonetta“** j. n. e. (5 Mooſ. 5: 21). Huone ja emäntä kuuluwat täſſä yhteen, ja ſen tähden Mooſes taiſi wiidenneſſä kirjaſſaan eſittää niitä toiſeſſa järjeſtykſeſſä, kuin ne eſiintywät toiſeſſa kirjaſſa. Kun nämä käſkyt yhdiſtetään, tulee ſe

sana, joka on meillä käsiteltäwänä, toiseksi käskyksi, sillä Jumala puhui **„kymmenen sanaa ja kirjoitti ne kahteen kiwiseen tauluun“** (5 Mooſ. 4: 13).

Jumala loi ihmiſen eläwäksi sieluksi. Ihmiſen sielussa on kaksi woimaa: toinen on maailmaan kääntynyt ja toimii aistimien kautta ja pyytää rawintoa alhaalta; toinen nouſee ylöspäin ja janoo eläwää Jumalaa. Uskonnon alalla tulee ihmiſen kieltää itſensä ja kohota yli tämän maailman, niin että hän itſiönä elää Jumalan kanssa. Kristus sanoo: **„Hetki tulee ja on nyt jo, että totiſet rukoilijat rukoilewat Jumalaa hengessä ja totuudessa; sillä Iſä tahtoo niitä, jotka näin häntä rukoilewat. Jumala on Henki, ja jotka häntä rukoilewat, niiden tulee häntä rukoilla hengessä ja totuudessa“** (Joh. 4: 23, 24). Jumala on pyhänä ja itſetäyteiſenä erotettu koko luomakunnasta, eikä hänellä ole mitään yhteyttä pahan kanssa. Ja Jumalaa on palweltawa niin kuin hänen olentonſa waatii. Eläwän Jumalan eteen tulee ihmiſen hengessä mennä rukouksellaan, kiitoksellaan ja ylistyksellään. Wanhassa liitossa kaswatti Jumala Israelia hengellistä jumalanpalwelusta wiettämään. Ne monenlaiſet ulkonaiſet säännöt ja menot, joita Israelin hurskaan tuli noudattaa, oliwat kuwauksia korkeimmasta jumalanpalwelukſesta. Mutta wanhan liiton uskowa ei wielä woinut palwella Jumalaa hengessä ja totuudessa, sillä Kristus ei wielä ollut ihmiſeksi tullut, ja Kristus ei wielä ollut wuodattanut Henkeänſä. Mutta Kristuksen ilmestyessä oli se hetki tullut, jona totiſet rukoilijat rukoilewat Jumalaa hengessä ja totuudessa.

Joka tekee itſelleen kuwan Jumalasta ja palwelee ſitä, hän ſekottaa Jumalan ja maailman yhteen ja palwelee wäärin Jumalaa. Kristus sanoo: **„Joka tahtoo minun opetuslapſeni olla, hän kieltäköön itſenſä ja ottakoon ristinſä ja ſeurat-**

koon minua. Sillä joka tahtoo pelastaa sielunsa, hän on hukuttawa sen; mutta joka hukuttaa sielunsa minun nimeni tähden, hän on löytäwä sen" (Matt. 16: 24, 25). Kristus opettaa ihmistä oikein Jumalaa palwelemaan. Ihmisen on sen tähden tuleminen Jeesuksen opetuslapseksi. Mutta Jeesuksen opetuslapsen tulee kieltää itsensä, ottaa ristinsä ja seurata Herraansa. Tässä Kristuksen seuraamisessa tulee opetuslapsen kuolettaa maailmaan kiintynyttä sielun woimaa, niin että Jumalaan kääntynyt sielun woima elpyy ja kehittyy. Tämän itsensäkieltämisen kautta puhdistuu ihminen, ja hän oppii hengellistä jumalanpalwelusta Jeesuksessa Kristuksessa, joka on totuus. Mutta ihminen ei tahdo lähteä kulkemaan tätä suuntaa, waan hän pyytää wetää Jumalan kirkkautta alas tähän maalliseen piiriin ja tehdä itselleen kuwan Jumalasta, jota hän woisi palwella. Silloin hänen ei tarwitse kieltää itseään ja kohota taiwaalliseen piiriin, mutta hän polkee Jumalan kirkkauden ja hukuttaa sielunsa.

Pakanakunnassa joko palwellaan Jumalaa kuwien muodossa tahi palwellaan näitä kuwia jumalina. Egyptissä oli sillä härjällä, jolla oli määrätyt ominaisuudet, jumalallinen arwo, ja muitakin eläimiä palweltiin. Sen tähden Israel teki itselleen Siinain wuoren juurella kultaisen wasikan, jolle kansa wietti „Herran juhlapäiwää" (2 Moos. 32: 5). „He waihettiwat kirkkautensa heiniä syöwän härjän kuwaan" (Ps. 106: 20). Jerobeam teetti kaksi kultaista wasikkaa, toisen Daniin ja toisen Beeteliin, ja Israel palweli näitä. Pakanat owat ottaneet luomakunnasta kaikenlaisia kuwia, joita he owat jumalina palwelleet. Ylhäällä taiwaan awaruudessa owat aurinko, kuu ja tähdet olleet usealla pakanakansalla jumalana. Alhaalla maan päällä owat sankarit, useat eläimet ja linnut päässeet jumalalliseen arwoon. Ja wedessä liikkuwia eläwiäkin on korotettu

jumaliksi. Ja näistä luoduista olennoista ja kappaleista tehtiin kuvia, joita jumalina palveltiin.

Raamatussa puhutaan kyllä kuvaukſissa Jumalan kasvoista, käſistä, ſilmistä ja suusta, mutta itſe Jumalasta Raamattu ei anna minkäänlaista kuvausta. Jumalan kasvot astuvat eteemme kaikkialla luomakunnassa. Jumalan ſilmät näkevät ihmisſydämmen ſalaiſuuksia. Käſillään Jumala kannattaa taivaat ja maan. Suunsa sanalla Jumala luo kaikki. Jumalalla ei ole näitä elimiä ruumiillisessa muodostuksessa, waan jumalalliſessa täydelliſyydessä. Koska Jumala on perusitſiö, josta kaikki lähtee, ja joka itſesſään käſittää koko luomakunnan ja kaikki ihmiſet, niin ei woi minkäänlaista kuvaa löytyä, johon Jumala mahtuiſi. Eiwät taivaat eiwätkä taiwasten taivaat woi Jumalaa käſittää. Jokainen kuvaus Jumalasta wäärentää ſen tähden Jumalan olennon ja polkee hänen kirkkautenſa maahan.

Palweleminen, kunnioittaminen ja kiittäminen Jumalaa on ihmiſen tärkein tehtäwä. Jumalalta saa ihminen elämää ja armoa. Sen tähden tulee hänen olla yhteydeſſä Jumalan kanſſa. Epäuskon kehitys alkoi ſillä, että ihmiſet, waikka **„he tunſiwat Jumalan, eiwät kunnioittaneet häntä Jumalana, eiwätkä kiittäneet, waan tuliwat turhiksi ajatuksiſſaan, ja heidän järjetön ſydämmenſä pimeni“** (Room. 1: 21). Jumalan kunnioittamiſen ja kiittämiſen laiminlyömiſestä lähtee pakanakunnan kehitys alaspäin, ja ſiitä lähtee wieläkin ihmiſen turmelus. Ajatus tulee tyhjäksi, kun ſe liikkuu maailmassa, eikä pyſy Jumalaſſa, ja ſydän tulee järjettömäksi ja pimeäksi, kun ſe ei ota Jumalalta waloa. Ja **„kun he luuliwat itſenſä wiiſaiksi, tuliwat he niin tyhmiksi, että he muuttiwat katoamattoman Jumalan kirkkauden katoawan ihmiſen ja lintujen ja neljalkaisten ja matelewaisten kuwan muotoiſeksi“** (Room. 1: 22,

23). Ilman Jumalaa ihminen ei tahtonut olla, ja kun hän ei tahtonut kieltää itseään ja kohota taiwaalliseen piiriin, waipui hän tähän maailmaan ja teki itselleen kaikenlaisia kuwia Jumalasta, joiden muodossa hän oli palwelewinaan Jumalaa. Ihminen ei tällä asteella wielä sanonut, että kuwa on Jumala, waan hän palweli kuwassa Jumalaa. Mutta Jumalan kunnia poljettiin tämän kautta.

Tätä nykyä ihmiset eiwät ole niin taipuwia tekemään jumalanpalwelukſen wälikappaleiksi ulkonaisia kuwia Jumalasta, waan ihminen muodostaa itſelleen mieleſſään kuwan Jumalasta ja kunnioittaa ja palwelee tätä jumalana. Hän tekee itſelleen ſemmoiſen käſitteen Jumalasta, joka ſoweltuu hänen mielipiteiſiinſä, ja palwelee ſitä. Tähänkin aikaan on ihminen hidas tunkeutumaan Hengen alalle, oppiakſeen palwelemaan Jumalaa hengeſſä ja totuudeſſa, ja hän wiihtyy mieluummin ſielun hämäräſſä ja pyytää uskonnollista nautintoa tunteiden piiriſſä. Mutta luopuminen Jumalan tieltä ſynnyttää aina wäärää jumalanpalwelusta.

Kun pakanat tahraſiwat Jumalan kunnian, **„antoi Jumala heidät heidän ſydämmenſä himoihin ſaastaiſuuteen; niin että he keskenään häpäiſiwät ruumiinſa“** (Room. 1: 24). Jumala otti ſuojelewan kätenſä pois niistä, jotka polkiwat hänen kunnianſa, niin että he joutuiwat himojenſa orjiksi ja ſaastuttiwat itſenſä. Sama ſääntö wallitſee wieläkin. Jumalan kunniaa ei kukaan rangaiſtukſetta häpäiſe.

Mutta ihminen ei pyſynyt kohdallaan, kun hän oli epäuskon alalle lähtenyt. Enſimmäiſellä asteella ihminen palweli Jumalaa kuwan muodoſſa. Mutta erotus Luojan ja luodun wälillä haihtui wähitellen, ja niin rupeſi ihminen toiſella asteella palwelemaan ſitä kuwaa, jonka hän oli Jumalasta tehnyt. **„He muuttiwat Jumalan totuuden walheeksi ja owat kunnioit-**

taneet ja palwelleet luotua Luojan sijasta, joka on ylistetty iankaikkisesti, amen" (Room. 1: 25). Yhä alemmaksi joutuu ihminen tällä tiellä. Se kuwa, jonka hän on käsillään tehnyt tahi ajatuksellaan muodostanut, saa Jumalan arwon, ja tätä hän palwelee.

„Sen tähden on Jumala laskenut heidät häpiällisiin himoihin" (Room. 1: 26). Mitä sywemmin ihminen polkee Jumalan kunnian, sitä sywemmälle waipuu hän itse häpeään ja kurjuuteen.

„Ja niin kuin he eiwät huolineet Jumalaa tuntea, laski Jumala heidät kelwottomaan mieleen tekemään niitä, kuin ei sowi tehdä" (Room. 1: 28). Askel askeleelta kaswaa epäusko ja sen rinnalla myös siweellinen turmelus. Kun ihminen wetää Jumalan kunnian alas maailmaan, joutuu hän itse turmioon.

Koska Jumalan kunnioittaminen ja palweleminen on niin tärkeä asia, liittää Jumala ensimmäiseen ja toiseen käskyyn uhkauksen ja lupauksen. Jumala on kiiwas Jumala, joka kostaa isäin pahat teot lapsille. Wäärä jumalanpalwelus tuo Jumalan wihan kansan päälle. Kolmanteen ja neljänteen polween rankaisee Jumala niitä lapsia, jotka wihaawat Jumalaa. Wääräss̈ä jumalanpalwelukses̈sa kaswaa se wiha Jumalaan, joka on kätkettynä luonnollisen ihmisen sydämmess̈ä, kun ei ihminen kiellä itseään eikä tee parannusta. Mutta Jumala tekee laupeuden tuhansille, jotka rakastawat häntä ja pitäwät hänen käskyns̈ä. Jumala tahtoo uhkauksellaan warottaa kansoja ja yksityisiä luopumasta Jumalasta ja antautumasta wäärään jumalanpalwelukseen. Ja lupauksellaan tahtoo hän kehottaa kaikkia palwelemaan eläwää Jumalaa. Oikea jumalanpalwelus on ihmisen tärkein tehtäwä.

26. Kolmas käsky.

„Älä lauſu Herran, ſinun Jumalaſi, nimeä walheeſeen, ſillä Herra ei jätä ſitä rankaiſematta, joka lauſuu hänen nimenſä walheeſeen" (2 Mooſ. 20: 7).

Enſimmäiſeſſä käskyſſä Jumala kieltää meitä pitämästä muita jumalia hänen edesſään, ſillä meidän tulee yli kaiken peljätä ja rakastaa ainoaa todellista Jumalaa ja ykſin häneen turwata. Toiſeſſa käskyſſä kieltää Jumala meitä tekemästä kuwia Jumalasta ja kumartamasta niitä. Ihminen ei ſaa wetää Jumalan olentoa alas luodun olennon wertaiſeksi, niin että Jumalan kunnia poljetaan. Kolmanneſſa käskyſſä kieltää Jumala meitä wäärinkäyttämästä Jumalan nimeä. Jumala antoi ihmiſelle puheen lahjan, jonka kautta ihminen woi ilmoittaa ſitä Jumalan pelkoa ja rakkautta, joka hänen ſydämmeſſään on. Alkukielen mukaan woidaan kolmannen käskyn alkua kääntää: Älä lauſu Herran, ſinun Jumalaſi, nimeä „walheeſeen" tahi „turhaan". Kumpaakin kieltää tämä käsky. Turhaan ei ihminen ſaa Jumalan pyhää nimeä lauſua, eikä ihminen ſaa ſitä käyttää walheen tukemiſeksi tahi peittämiſeksi.

„Jumala aſuu walkeudeſſa, johon ei ykſikään taida tulla, jota ei ykſikään ihminen ole nähnyt eikä woi nähdä" (1 Tim. 6: 16). Sen tähden ihminen ei woi mitään muuta Jumalasta tietää, kuin mitä Jumala on ilmoittanut itſeſtään. Ja Jumala on antanut ihmiſille ilmoituksia olennostaan. Koko luonto ja

ihmiſen oma olento todiſtaa Jumalasta, ja warſinkin on Jumala ilmeſtynyt ſanaſſaan ja Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa. Täſſä Jumalan ilmeſtykſeſſä eſiintyy Jumalan nimi. Me tunnemme ihmiſen hänen nimeſtään, ja ſe kunnia tahi häpeä, joka annetaan jonkun ihmiſen nimelle, ſe annetaan itſe ihmiſelle. Jumalan ilmeſtys on elämä ja woima. Jumala elää ja waikuttaa nimeſſään, joka kannattaa ilmeſtyksen, ja Jumalan nimi on itſe Jumala. **„Herra, ei yksikään ole ſinun wertaiſeſi; ſinä olet ſuuri ja ſinun nimeſi on ſuuri, jonka ſinä taidat töilläſi oſottaa“** (Jer. 10: 6); **„Herran nimi on wahwa linna; wanhurskas juoſee ſinne ja tulee warjelluksi“** (Sanl. 18: 10). Sen tähden on Jumalan nimen wäärinkäyttäminen ſuuri ſynti.

Jos Jumalan nimeä käytetään ſemmoiſeen tarkoitukſeen, johon ſitä ei ole annettu, lauſutaan ſitä turhaan ja wäärin. Jos wähäpätöiſiſſä aſioiſſa taikka turhaſſa ihmettelemiſeſſä käytetään Jumalan tahi Kriſtukſen nimeä, niin rikotaan Jumalan käsky. Ja jos ihminen ainoaſtaan tawan wuoksi mainitſee Jumalan nimeä, lukee Jumalan ſanaa, rukoilee tahi weiſaa, niin että ainoaſtaan ſuu on toimeſſa, mutta ſydän ei aſiaa ajattele, tulee kolmas käsky rikotuksi.

Walheen palweluksſeen ihminen ei ſaa Jumalan nimeä käyttää. Jumalan nimen mainitſemiſen tuliſi kääntää ihmiſen mielen pois walheeſta, mutta uſea ihminen käyttää Jumalan nimeä walheen ja ſynnin kätkemiſeen. Pimeyden wallaſſa olewa ihminen laskee uſein Jumalan nimen walheen ja rikokſen peitteekſi, ja niin hän käyttää Jumalan nimeä, jonka tulee olla kilpenä ja ſuojana totuudelle, pimeyden työn turwana. Uſea ihminen käyttää Jumalan nimeä ulkokultaiſuuden waippana, kun ſydän on muuttumaton ja ſiſällinen jumalattomuus peitetään ulkonaiſella jumaliſuudella. Kriſtus ſanoi kirjanoppineille ja fariſeukſille: **„Te ulkokullatut! Jeſaajas ennusti teiſtä oikein,**

ſanoen: Tämä kanſa lähestyy minua ſuullaan ja kunnioittaa minua huulillaan; mutta heidän ſydämmenſä on kaukana minusta. Mutta turhaan he minua palwelewat opettamalla oppeja, jotka owat ihmisten ſääntöjä" (Matt. 15: 7—10). Jumaliſuuden warjossa rehottaa uſein jumalaton meno. Ihminen ei ſaa käyttää Jumalan nimeä eikä Jumalan ſanaa ulkokullaiſesti, kewytmieliſesti tahi pilkalliſesti.

Ennen kaikkea on Jumalan ſanan wäärentäminen kolmannen käskyn rikkomista. Jumalan nimi on olemaſſa Jumalan ſanaſſa. Wäärennetty Jumalan ſana wäärentää ſen tähden Jumalan nimen. Tämä wäärennetty ſana ei enää ole turwana walhetta ja wääryyttä wastaan, waan ſe on uskonnolliſella alalla tukemaſſa ja wahwiſtamaſſa syntiä. Kun Jumalan uhkaukſet jätetään pois, Jumalan lakia poljetaan, ja armon ja lupauksen ſana irroitetaan muusta Jumalan ſanaſta, ſilloin nukutetaan ihmiſtä ſuruttomuuteen, ja Jumalan nimi wedetään alas walheen piiriin.

Jumalan pilkkaaminen on törkein ja kauhein Jumalan nimen häwäiſeminen. Raamattu ſanoo: **„Kuka ikänä Jumalaanſa kiroilee, hän on kantawa ſyntiſä. Ja joka Herran nimeä pilkkaa, ſen pitää totiſesti kuoleman. Kaiken kanſan pitää hänet kuoliaaksi kiwittämän"** (3 Mooſ. 24: 15, 16). Kriſtikunnaſſa määräſi yleinen laki kauan — meillä wiimeiſiin aikoihin asti — kuoleman rangaiſtuksen tälle kauhealle rikokſelle. Ei ole ſitä paikkaa, miſſä ei Jumala oliſi meitä lähellä. Jumalan iankaikkinen woima ja jumalalliſuus on kaikkialla luomakunnaſſa meidän ympärillämme, waikka Jumala ſamaſſa myös on korotettu yli maailman. Kaikkialla waikuttaa ſen tähden Jumala, ja Jumalan nimi on olemaſſa täſſä waikutukſeſſa. Ihmiſen nimi on woimaton, niin kuin ihmiſen ſanakin, mutta Jumalan nimi on täynnä elämää ja woimaa. Sen tähden on

Jumalan nimen pilkkaaminen niin ſuuri ſynti. Ihmiſen elämä on joko Jumalan nimen pyhittämistä tahi Jumalan nimen häwäiſemistä. Ja kun Jumalan nimi on annettu meille ſiunaukſeksi, on pahan toiwottaminen muille Jumalan nimen kautta tämän pyhän nimen wäärinkäyttämistä.

Jumalan nimeä käytetään myös wäärin, jos ihminen turhaan tahi wäärin wannoo Jumalan nimen kautta. Kristus ſanoo: **„Teidän puheenne olkoon: on, on; ei, ei; mitä ſiihen liſätään, ſe on pahasta“** (Matt. 5 37). Ja Jaakob ſanoo: **„Ennen kaikkea, weljeni, älkää wannoko ei taiwaan kautta, eikä maan, eikä yhtään muuta walaa, waan olkoon teidän puheenne niin, kun niin on, ja ſe olkoon ei, kun ei on, ettette tuomion alle joutuiſi“** (Jaak. 5: 12). Juutalaiſet oliwat kaikkialla tunnetut paljosta ja wääräſtä wannomiſeſtaan. Jahwen nimeä he kyllä pitiwät niin pyhänä, etteiwät ſitä maininneetkaan, mutta tunnottomasti pyyſiwät he kaikenlaiſilla waloilla pettää ihmiſiä. Ja kun laki ſanoi, että Jahwelle annettu wala oli pidettäwä, arweliwat he, ettei heidän tarwinnut pitää niitä waloja, joiſſa ei Jahwen nimeä mainittu. Tähän wiittaawat Herran ſanat: **„Älkää enſinkään wannoko, ei taiwaan kautta, ſillä ſe on Jumalan istuin; eikä maan kautta, ſillä ſe on hänen astinlautanſa; eikä Jeruſalemin kautta, ſillä ſe on ſuuren kuninkaan kaupunki; äläkä wanno pääſi kautta, ſillä et woi yhtään hiusta tehdä walkoiſeksi tahi mustaksi“** (Matt. 5: 34—36). Tähän tapaan jättiwät Juutalaiſet pois walastaan Herran nimen, ja luuliwat ſen kautta itſenſä ſyyttömiksi, waikka he rikkoiwat walanſa, mutta Herra kieltää tekemästä tämmöiſiä waloja, ja hän käskee ihmiſen jokapäiwäiſeſſä elämäſſä ſuoraan ſanoa, miten aſia on. Kaikenlainen Jumalan nimen käyttäminen turhiſſa tahi wääriſſä aſioiſſa on aina Jumalan pyhän nimen häpäiſemiſtä, mutta niitä on ihmiſiä, jotka eiwät woi wähäpätöiſintäkään

asiaa kertoa, käyttämättä Jumalan tahi pimeyden ruhtinaan nimeä. Syystä nämä ihmiset eiwät ansaitse luottamusta, sillä he osottawat itse alituisella wannomisellaan, että heidän puheeseen ei ole luottamista, kun he itse katsowat walan tarpeelliseksi sen wahwistamiseen.

Wäärä wannominen on törkeä Jumalan nimen häwäiseminen. Walassa ottaa ihminen Jumalan todistajaksi asialle, ja siinä on kehotus Jumalalle kostamaan, jos puhe on wäärä. Jumala lupaa tässä käskyssä kostaa nimensä wäärinkäyttämistä. Jos ihminen tieten tahtoen puhuu wäärin ja kumminkin ottaa Jumalan todistajaksi, on Jumalan rangaistus warmaan häntä kohtaawa. Törkeästi pilkataan totuuden Jumalaa, kun hänet otetaan todistajaksi wäärään ja walheelliseen puheeseen.

Mutta Jumala ei kiellä kaikkea walaa. Jumala sanoo: **„Sinun tulee peljätä Herraa Jumalaasi ja palwella häntä, ja hänen nimensä kautta tulee sinun wannoa“** (5 Moos. 6: 13). Israel ei saanut unhottaa Jumalaa, waan kansan tuli peljätä Herraa ja palwella häntä, ja Jumala käskee kansaa wannomaan hänen nimensä kautta. Näin sanoo itse Raamattu, kun se tällä paikkaa selittää käskyjä, jotka edellisessä luwussa esitetään. Wähän eteenpäin sanotaan taas: **„Herraa sinun Jumalaasi pitää sinun pelkäämän, häntä palweleman, hänessä rippuman kiinni, ja hänen nimensä kautta wannoman“** (5 Moos. 10: 20). Ja wanhan liiton ennustus sanoo tulewasta ajasta: **„Joka maassa walan wannoo, hän wannoo totisen Jumalan kautta“** (Jes. 65: 16). Turhissa asioissa ihminen siis ei saa wannoa eikä jokapäiwäisessä elämässä, mutta Jumala ei kiellä walaa, missä Jumalan kunnia ja totuus wälttämättä sitä waatii taikka esiwalta yhteiskunnan turwaksi niin säätää. Sen tähden sanoo Paawalikin Korintolaisille: **„Minä kutsun Jumalan todistajaksi**

sielunni yli, etten minä, säästääkseni teitä, wielä ole tullut Korintoon" (2 Kor. 1: 23). Ja kun pappein päämies wannotti Jeesusta eläwän Jumalan kautta sanomaan, oliko hän „**Kristus, Jumalan Poika, sanoi Jeesus hänelle: Sinä olet sen sanonut**" (Matt. 26: 63, 64). Kristus wastaa walalliseen kysymykseen niin kuin Juutalaisten kesken walan teossa tawallista oli. Sen tähden on Kristuksen wastaus walan alla annettu. Ja Jumalakin wannoo Raamatussa itsensä kautta. Oikea wala ei siis ole kielletty. Mutta turhassa asiassa ihminen ei saa wannoa, ja wäärä wala on Herralle kauhistus. Jumala sanoo: „**Älkää wäärin wannoko minun nimeeni ja häwäiskö Jumalanne nimeä, sillä minä olen Herra**" (3 Mooſ. 19: 12). Wäärän walan tekee ihminen, jos hän wahwistaa walalla sen, minkä hän tietää walheeksi tahi epätietoiseksi, tahi jos hän rikkoo mitä hän walalla on luwannut. Ihminen rikkoo silläkin tawalla walansa, että hän wilpistelee walan teossa. Hän on walalla welwoitettu sanomaan, mitä hän asiassa tietää. Jos hän tahallaan käyttää kaksimielisiä ja epäselwiä sanoja tahi salaa totuutta, wetää hän Jumalan rangaistuksen päälleen, sillä hän on ottanut Jumalan todistajakseen. Eikä se ole hänelle puolustukseksi, ettei tuomari tietänyt häntä suoraan kysyä jostakin asiasta. „**Sen tähden sanoo Herra, Herra: Niin totta kuin minä elän, minun walani, jonka hän halweksi, ja minun liittoni, jonka hän rikkoi, lasken minä hänen päänsä päälle**" (Hes. 17: 19).

Loihtimisella rikotaan myös kolmatta käskyä. Loihtija antautuu pimeyden palwelijaksi, ja hän asettaa perkeleen jumalakseen, jos hän pimeyden wallalta pyytää apua huonoon asiaansa. Loihtija koettaa wälistä käyttää Jumalan sanaakin taikauskoiseen toimeensa, mutta siihen ei Jumala anna nimeänsä, waan hän rankaisee tämmöisen pyhän nimensä häpäisemistä. Joka pyytää taudin parantamista, kadotetun tawaran

löytämistä, ſuojelusta tahi muuta apua loihtijalta, hän rikkoo kolmannen käskyn.

Mutta Jumalan nimeä on oikein käytettäwä. Kristus aſettaa Herran rukouksessa tärkeimmäksi rukouksen eſineeksi Jumalan nimen pyhittämiſen. Enſimmäiſessä rukouksessa ſanomme: **„Pyhitetty olkoon ſinun nimeſi“**. Jumalan nimi on pyhitettäwä Jumalan ſanan lukemiſella ja kuulemiſella ja ſen käyttämiſellä elämässä. Ja Jumalan nimeä on awuksi huudettawa. Paawali ſanoo: **„Jos ſuullaſi tunnuſtat Herran Jeeſuksen, ja ſydämmesſäſi uskot, että Jumala on hänet kuolleista herättänyt, niin ſinä pelastetaan. Sillä ſydämmellä uskotaan wanhurskaudeksi, ja ſuulla tunnuſtetaan autuudeksi“**. **„Sillä jokainen, joka awukſenſa huutaa Herran nimeä, tulee pelaſtetuksi“** (Room. 10: 9, 10, 13). Warſinkin on Jumalan nimeä awuksi huudettawa hädässä. Ja rukouksessa tulee meidän nöyrtyä Jumalan edessä ja kunnioittaa hänen pyhää nimeänſä. Meidän tulee myös kiittää Jumalaa kaikesta laupeudesta ja armosta, jota olemme ſaaneet nauttia. Kun ſydämmessä tunnemme Jumalan hywyyttä, ſilloin tulee meidän tunnuſtaa ſe ja kiittää Jumalaa. Pſalmista ſanoo: **„Hywä on kiittää Herraa ja weiſata kiitosta ſinun nimelleſi, ſinä kaikkein Ylimmäinen“** (Pſ. 92: 2). Ja ylistys on myös Jumalan nimen pyhittämistä. Kun Jumalan korkeus ja pyhyys astuu meidän eteemme, tulee meidän tuoda ylistys Jumalalle. Taiwaissa kiitetään ja ylistetään aina Jumalaa. Sen tähden tulee ihmiſen oppia ſitä maan päällä tekemään, ja aina on ihmiſellä ſyytä ſiihen. Koko elämällään tulee ihmiſen Jumalaa kunnioittaa; ſilloin pyhittää hän oikein Jumalan nimeä.

Ihminen pitää Jumalan nimen wäärinkäyttämiſen wähäiſenä ſyntinä, jota ihmiſet harwoin rankaiſewat, mutta Jumalan edessä on tämä ſynti ſuuri, ja hän ſanoo, ettei hän

jätä ſitä rankaiſematta. Jumala on aina waikuttamaſſa meidän ympärillämme. Kun ihminen wäärin käyttää Jumalan nimeä, wetäytyy tämä nimi, joka on ihmiſen kilpi ja pelastus, pois ihmiſestä, ja pimeyden walta tunkeuu ihmiſen päälle. Ja Jumala rankaiſee ſuoraankin nimenſä ylenkatſojaa. Sen tähden on Jumalan nimen pyhittäminen kallis aſia ihmiſelle. Pyhäſſä kasteeſſa pantiin kolmeyhteiſen Jumalan nimi meidän päällemme, kun me kastettiin nimeen Iſän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Tämä Jumalan nimi tahtoo tulla ſydämmeemme aſumaan. Uskomalla Kriſtukſeen tulee Pyhä Henki Jeeſukſen opetuslapſen ſydämmeen, ja Pyhän Hengen kautta tulee Iſä ja Poika ſinne. Silloin ihminen waeltaa Hengen mukaan ja pyhittää koko elämällään Jumalan nimeä.

27. Neljäs käsky.

„Muista pyhittää lepopäiwä. Kuusi päiwää tulee sinun työtä tehdä ja kaikki askareesi toimittaa, mutta seitsemäntenä päiwänä on Herran, sinun Jumalasi, sabbatti; silloin et sinä saa yhtään työtä tehdä, et sinä, eikä sinun poikasi, eikä sinun tyttäresi, eikä sinun palwelijasi, eikä sinun piikasi, eikä sinun juhtasi, eikä sinun muukalaisesi, joka on sinun portissasi. Sillä kuutena päiwänä on Herra tehnyt taiwaan ja maan ja meren ja kaikki, mitä niissä on, ja seitsemäntenä päiwänä hän lepäsi. Sen tähden sinunasi Herra sabbatin päiwän ja pyhitti sen“ (2 Moos. 20: 8—11).

Lepopäiwä muistuttaa meitä siitä päiwästä, jona Jumala lepäsi, kun hän oli päättänyt luomistyön. Kuutena päiwänä loi Jumala taiwaan ja maan ja meren ja kaikki mitä niissä on, mutta seitsemäntenä päiwänä Jumala lepäsi kaikista teoistaan. Sen tähden tulee ihmisen tehdä kuusi päiwää wiikossa työtä ja niiden kuluessa toimittaa kaikki askareensa, mutta seitsemäntenä päiwänä on Herran Jumalan sabbatti, jona ihmisen tulee lewätä maallisesta toimesta. Luomistyö on perusihme, jonka perustuksella kaikki muut Jumalan ihmeet liikkuwat. Ihminen luotiin Jumalan kuwaksi, ja Jumala sääti hänet Poikansa kuwan kaltaiseksi. Ihmisen tulee sen tähden kehittyä Jumalan lapseksi, joka noudattaa Isän esikuwaa. Ihmisen tulee olla pyhä, koska Jumala on pyhä; hänen tulee olla

laupeas, niin kuin taiwaallinen Isä on laupeas; hänen tulee olla täydellinen, niin kuin taiwaallinen Isä on täydellinen. Paawali sanoo: „**Olkaa siis Jumalan seuraajat niin kuin rakkaat lapset**“ (Ef. 5: 1). Niin tulee wanhempain lastensa kaswatuksessa noudattaa Jumalan kaswatusta. Kun ihminen uudessa syntymisessä saa Kristuksen Hengen sydämmeensä asumaan, silloin pyytää tämä Henki sisällisesti muodostaa Jumalan lasta Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Neljäs käsky perustuu siihen perustotuuteen, että meidän tulee taiwaallisen Isän esikuwaa noudattaa.

Raamattu sanoo luomisesta: „**Niin päätettiin taiwas ja maa ja kaikki heidän joukkonsa. Ja Jumala päätti seitsemäntenä päiwänä työnsä, jonka hän oli tehnyt, ja lepäsi seitsemäntenä päiwänä kaikista teoistaan, jotka hän oli tehnyt. Ja Jumala siunasi seitsemännen päiwän ja pyhitti sen, sillä hän lepäsi sinä päiwänä kaikista teoistaan, jotka hän oli tehnyt ja luonut**“ (1 Moos. 2: 1—3). Jumala antoi jo luomisessa siunauksensa seitsemännelle päiwälle, ja lepopäiwän pyhittäjä saapi tämän siunauksen omakseen. Sen tähden esiintyy säännös sabbatin wiettämisestä jo ennen kuin Herra Siinain wuorelta antoi käskyn siitä. Kun Israelin kansa Sinnin korwessa kokosi mannaa, tuli kansan kuudentena päiwänä koota kahdenkertaisesti, sillä sabbatin päiwänä ei ollut mannaa kedolla saatawana. Mooses sanoi: „**Tänäpänä on Herran sabbatti; tänäpänä ette sitä löydä kedolta**“; „**olkoon siis jokainen kotonaan, älköönkä yksikään lähtekö paikaltaan seitsemäntenä päiwänä. Niin lepäsi kansa seitsemäntenä päiwänä**“ (2 Moos. 16: 25, 29, 30). Jonkun aikaa tämän perästä antoi Jumala Siinain wuorelta käskynsä seitsemännen päiwän pyhittämisestä.

Kun Jumala wiidennessä Mooseksen kirjassa antaa käskynsä sabbatin wiettämisestä, sanoo hän: „**Muista, että sinäkin**

olit orja Egyptin maalla, ja Herra ſinun Jumalaſi johdatti ſiunt ſieltä wäkewällä kädellä ja ojennetulla käſiwarrella. Sen tähden Herra ſinun Jumalaſi käski ſinun pitää lepopäiwä" (5 Mooſ. 5: 15). Israelin kanſan tuli, lepopäiwää wiettäeſſään, muiſtaa ſitä aikaa, jona ſe oli Egyptin orjuudeſſa ollut, ja ſitä apua, jonka ſe oli Jumalalta ſaanut, kun ſe pääſi täſtä orjuudeſta. Orjuuden aikana ei kanſalla ollut aikaa ſabbatin wiettämiſeen. Warſinkin tuli palwelijain ja juhtain ſaada nauttia ſabbatin lewoſta, ſillä ne oliwat ennen muita lewon tarpeeſſa. Jopa ſääti Jumala maallekin lepoſa.

Mutta ſabbatin päiwä oli myös kuwaukſena tulewaſta ſuuremmaſta lewoſta. Niin kuin Israelin tuli joka wiikko wiettää ſabbattia, niin oli ſen wiettäminen ſabbattiwuoſi joka ſeitſemäntenä wuonna ja riemuwuoſi joka wiidentenäkymmenentenä wuonna. Ja ſabbatti wiittaa tulewaiſuuteen ja kuwaa Jumalan kanſan onnellista lepoa. Raamattu ſanoo: **„Jumalan kanſalla on wielä ſabbattiaika tarjona. Sillä joka hänen lepoonſa jo tullut on, hän lepää töiſtään, niin kuin Jumalakin hänen töiſtään. Niin ahkeroitkaamme ſiis ſiihen lepoon tulla"** (Hepr. 4: 9—11). Täſtä Jumalan lewoſta muiſtutti ſabbatti kanſaa, ja tänne kehotti ſe hurſkaſta waeltamaan. Sabbatti puhui ſiis ſiitä Jumalaſta, joka loi maailman, ja joka pelaſti kanſan orjuudeſta, ja ſe kehotti Israelia etſimään korkeampaa lepoa Jumalan tykönä. Ja ſabbatti oli muiſtuttamaſſa kanſaa ſiitä, ettei ſen ſopinut antautua maallisten murheiden orjaksi, waan ſen tuli käyttää aikaa ſen ſiunaukſen etſimiſeen, jonka kautta maallinen työ ſaa oikean arwonſa.

Sabbatti oli aſetettu merkiksi Israelin kanſalle. Jumala ſanoi: **„Teidän tulee pitää minun ſabbattini, ſillä ſe on merkkinä minun ja teidän wälillänne teidän ſuwuiſſanne, että tietäiſitte minun olewan Herran, joka teitä pyhitän"** (2 Mooſ.

31: 13); **„pyhittäkää sabbattini, että ne oliſiwat merkkinä minun ja teidän wälillänne, tietääkſenne, että minä Herra olen teidän Jumalanne“** (Heſ. 20: 20). Sabbatti on Jumalan päiwä, joka on erotettawa muista päiwistä ja pyhitettäwä Jumalalle. Israelin kanſan tuli ſabbattina pyytää ſiſällistä yhteyttä Jumalan kanſſa. Jumalan ſanan wiljelemiſeſſä ja rukouksessa tuli Israelin ſabbattina etſiä lepoa ja wirwoitusta koko olennolleen. Ja Jumala antoi ſuuren ſiunauksen ſabbatin pyhittäjälle. Hän ſanoo: **„Jos ſinä pidätät jalkaſi ſabbatin rikkomiſesta, ettet ſinä tee omaa aſiaa pyhäpäiwänäni, ja ſanot ſabbatin ilopäiwäkſi, Herran pyhän kunnioittamakſi, ja kunnioitat ſitä, niin ettet omia teitä kulje, etkä omaa aſiaa aja, etkä jontawia puhu, ſilloin ſinulla on olewa ilo Herraſſa, ja minä kuljetan ſinua maan korkeuksille ja annan ſinun syödä iſäſi Jaakobin perintöä, ſillä Herran ſuu on ſen puhunut“** (Jeſ. 58: 13, 14).

Pyhyys oli olennoltaan wanhaſſa liitoſſa etupääſſä jotakin ulkonaiſta. Jumala erotti Israelin muista kanſoista, ſabbatin muista päiwistä, templin muista huoneista, papin muista ihmiſiſtä. Mutta uudeſſa liitoſſa on pyhyys etupääſſä henkiſtä luontoa. Kristus on ſowittanut maailman ſynnit, ja Kristuksen Henki tulee aſumaan uskowan ſydämmeen. Jumalan lapſi pääſee uudeſſa liitoſſa pyſywään yhdiſtykſeen Jumalan kanſſa, niin että hän joka päiwä lepää Jumalaſſa. Sen tähden on uskowalla uudeſſa liitoſſa ſuurempi wapaus ſabbattiin nähden, kuin wanhan liiton hurskaalla oli. Kristus ſanoo: **„Sabbatti on tehty ihmiſtä warten, eikä ihminen ſabbattia warten. Sen tähden on Ihmiſen Poika ſabbatinkin herra“** (Mark. 2: 27, 28). Kristitty ei ole ſiihen tapaan ulkonaiſesti ſidottu ſabbatin päiwään, kuin wanhan liiton kanſa oli, ſillä hän wiettää uskon yhteydeſſä Kriſtuksen kanſſa joka päiwä ſabbattia. Sen tähden ſanoo Paawali: **„Toinen erottaa päi-**

wän toisesta; toinen pitää kaikki päiwät yhdenarwoisina; jokainen olkoon omassa mielessään warma" (Room. 14: 5); „älköön kukaan teitä tuomitko ruuasta tahi juomasta, tahi määrätyistä pyhäpäiwistä, tahi uudesta kuusta tahi sabbateista, jotka owat tulewaisten warjo, mutta ruumis on Kristuksen" (Kol. 2: 16, 17). Kun Jumalan lapsi joka päiwä elää Jumalassa, on hän wapaantunut ulkonaisesta sabbatin säännöksestä. Hän ei riko sabbatin käskyä, waan hän täyttää sen. Sen tähden hän ei ole ulkonaisen käskyn mukaan tuomittawa.

Mutta kristittykin tarwitsee sitä lepoa, jonka Jumala on suonut ihmiselle neljännen käskyn kautta. Sabbatti, jota wietettiin wanhassa liitossa lauantaina, muistutti Israelia luomisen suuresta ihmeestä ja pelastuksesta Egyptin orjuudesta; mutta kristikunta wiettää lepopäiwää sunnuntaina, jona Kristus nousi kuolleista, muistoksi siitä uudesta luomisesta, joka Kristuksen kautta on tapahtunut, ja siitä pelastuksesta, jonka Kristus on walmistanut.

Neljäs käsky welwottaa ihmistä työntekoon. Niin kuin Jumala kuutena päiwänä loi taiwaan ja maan ja meren, niin tulee ihmisen kuutena päiwänä tehdä työtä ja toimittaa kaikki askareensa. Ihminen ei saa työtönnä olla. Paawali sanoo: „Jollei joku tahdo työtä tehdä, älköön hän syökö" (2 Tess. 3: 10). Ei saa rikaskaan olla työtä tekemättä, sillä Jumala sanoo kaikille: „Otsasi hiessä pitää sinun syömän leipää" (1 Moos. 3: 19). Ja kristityn tulee senkin tähden tehdä työtä, „että hänellä olisi tarwitsewalle jakamista" (Ef. 4: 28). Työn kautta saa ihminen elatuksensa, ja sen kautta hän wälttää monta kiusausta. Laiskuus on kaikenlaisten paheiden äiti.

Meidän tulee pyhittää lepopäiwä siten, että me jätämme kaikki ne toimet, jotka estäwät jumalanpalweluksen, ja etsimme sieluillemme rawintoa ja wirwoitusta Jumalassa. Paratiisissa

antoi maa, jota ei Jumalan kirous wielä waiwannut, ihmiſelle rawinnon ilman raskasta työtä. Edenin wiljelys ja warjelus oliſi waan ollut ihmiſelle iloksi. Mutta ſynnin tähden täytyy ihmiſen nyt tehdä työtä, waikka ſe on hänelle waiwaksikin. Lepopäiwänä ſaa ihminen jättää maalliſen työn. Silloin hän tawallaan palajaa paratiiſin lewolliſeen elämään, ja hänen tulee ajatella ſitä Jumalan ſabbattiaikaa, jona ſynnin kirous on otettu pois ja Jumalan rauha wallitſee maan päällä. Lepopäiwä wiittaa taakſepäin ja eteenpäin. Kristus on wielä hallitſewa maan yhdeſtä ääreſtä toiſeen. Silloin on pimeyden walta ſidottu, ja ſodat owat loppuneet. Metſän pedot eiwät enää karjaa raatele. Riidat owat ihmiskunnasta kadonneet, ſillä ſiweät owat perineet maan. Tätä ſabbattiaikaa odottaa kristitty, ja wielä ſuurempi ilo on odotettawana Iſän huoneeſſa ylhäällä.

Ennen kaikkea tulee kristityn lepopäiwänä käyttää Jumalan ſanaa. Luterus ſanoo, että „meidän tulee peljätä ja rakaſtaa Jumalaa, niin ettemme ylenkatſo ſaarnaa ja Jumalan ſanaa, waan pidämme ſen pyhänä, mielellämme ſitä kuulemme ja opimme". Jumalan ſana on eläwä ja woimallinen, ja ſe tahtoo wetää mielemme maalliſista murheiſta Jumalan puoleen. Kristikunta pyhittää lepopäiwän yhteiſeſſä jumalanpalweluksessa ewankeliumin ſaarnaamiſella ja ſakramenttein käyttämiſellä. Pſalmiſta jo ſanoo: **„Minun ſieluni ikäwöitſee ja halajaa Herran eſikartanoihin; minun ſieluni ja ruumiini iloitſee eläwässä Jumalaſſa. Sillä yksi päiwä ſinun eſikartanoiſſaſi on parempi kuin tuhannen muualla"** (Pſ. 84: 3, 11). Korkeampi on uuden liiton jumalanpalwelus, kuin wanhan liiton oli. Kristityn tulee ſydämmen halulla yhteiſtä jumalanpalwelusta wiettää ja kotonaan walmiſtua ſiihen. Paawali ſanoo: **„Aſukoon Kriſtuksen ſana runſaasti teiſſä kaikella wiiſaudella. Opettakaa ja neuwokaa toiſianne pſalmeilla ja kiitos-**

wirsillä ja hengellisillä weisuilla, weisaten armon kautta Herralle teidän sydämmisšänne" (Kol. 3: 16). Kallis ja tärkeä on yhteinen jumalanpalwelus, jossa seurakunta rukoilee Jumalalta armoa ja kiittää häntä kaikesta hywyydestään. Kristityn ei sowi laiminlyödä tätä tilaisuutta rakennukseen. Raamattu sanoo: „Älkää ylenantako yhteistä seurakuntaa, niin kuin muutamain tapa on, waan neuwokaa toisianne, ja sitä enemmän kuin te näette sen päiwän lähestywän" (Hepr. 10: 25). Daawid sanoi: „Herra, minä rakastan sinun huoneesi asuntoa ja sinun kunniasi asuinpaikkaa" (Ps. 26: 8).

Ja kristityn tulee kodissaankin lepopäiwänä palwella Jumalaa. Kodin tulee olla Jumalan templinä. Täällä tulee Jumalan sanan ja rukouksen runsaasti asua. Kaikki, mitä Jumala on luonut, „pyhitetään Jumalan sanalla ja rukouksella" (1 Tim. 4: 5). Perheenisännän tulee sen tähden joka päiwä koota perheensä jäsenet Jumalan sanan ympärille, mutta warsinkin on lepopäiwä käytettäwä kodin jumalanpalwelukseen. Ja lepopäiwänä tulee meidän ajatella, kuinka Jumala on meitä wiikon kuluessa warjellut, ja mitä hywää hän on meille tehnyt, ja meidän tulee häntä kiittää tästä.

Rakkauden töitä tulee kristityn lepopäiwänä tehdä. Kristus sanoo: „Sabbattina sopii kyllä hywää tehdä" (Matt. 12: 12). Ja Jaakob sanoo: „Isälle ja Jumalalle puhdas ja saastaton jumalanpalwelus on käydä orpojen ja leskien tykönä heidän murheessaan ja itsensä saastatonna maailmasta pitää" (Jaak. 1: 27). Paawali kehotti kristityitä Korintossa sabbattina kokoomaan almuja köyhille (1 Kor. 16: 2). Sairasten luona käyminen, murheellisten lohduttaminen ja taitamattomien neuwominen on Jumalalle otollinen lepopäiwän toimi.

Kristitty saa lepopäiwänä tehdä mitä wälttämätön tarwe waatii. Rawinnon walmistaminen on wälttämätön ja luwalli-

nen toimi, mutta ylöllinen syöminen, jonka kautta emäntä ja palwelijat joutuwat suurempaan työhön, on lepopäiwän halweksimista. Jumala sanoi Israelin kansalle: „**Älkää tulta sytyttäkö yhdessäkään asuinhuoneessa sabbatin päiwänä**“ (2 Moos. 35: 3), mutta tämä sääntö ei welwota uuden liiton kansaa. Lääkärin tulee lepopäiwänäkin sairaita hoitaa, ja apteekkarin täytyy tämmöisenäkin päiwänä lääkkeitä antaa. Tulipaloa täytyy lepopäiwänäkin sammuttaa ja wihollista täytyy torjua. Herra sanoo, että härkää tahi aasia, joka on pudonnut kaiwoon, saa lepopäiwänä nostaa ylös. Tämmöisiä wälttämättömiä toimia saa ihminen tehdä lepopäiwänä, mutta hän tekee usein tyhjän asian wälttämättömäksi. Ammattilainen tekee usein lepopäiwänä arkipäiwän työtä. Maamies lähtee lepopäiwänä matkalle, säästääkseen arkipäiwää. Semmoinen työ wie pois siunauksen.

Warsinkin on synti lepopäiwänä kielletty. Ihminen ei saa koskaan syntiä tehdä, mutta jos hän käyttää lepopäiwän syntiin, niin hän tekee kahdenkertaisen rikoksen. Paljon rikotaan lepopäiwää kristikunnassa synnin teolla.

Tawallinen ammattityö on lepopäiwänä kielletty, sillä sen kautta tehdään lepopäiwä arkipäiwäksi. Omasta työstämme tulee meidän lepopäiwänä luopua, ja Jumalan toimelle tulee meidän jättää tilaa. Se, mikä kuuluu maalliseen elämään ja toimeen, on arkipäiwänä toimitettawa. Ja semmoiset huwit, jotka häiritsewät yhteisen tahi yksityisen jumalanpalwelukseen, owat neljännessä käskyssä kielletyt.

Kallis on se siunaus, jonka Jumala on lepopäiwälle antanut. Kun Jumala siunaa, antaa hän ruumiillisia ja henkisiä woimia ja taiwaallista hywää. Se siunaus, jonka Jumala lepopäiwän pyhittäjälle antaa, lewenee arkipäiwillekin. Tätä Jumalan siunausta tulee kristityn pyytää. Maailman hywä lewottomuus lähtee Jumalan siunauksen puutteesta.

28. Wiides käsky.

„Kunnioita iſääſi ja äitiäſi, että menestyiſit ja kauan eläiſit ſiinä maaſſa, jonka Herra, ſinun Jumalaſi, ſinulle antaa" (2 Mooſ. 20: 12; 5 Mooſ. 5: 16).

Tämä käsky luettiin alkuaan lain enſimmäiſeen tauluun, joka eſittää ihmiſen ſuhdetta Jumalaan, ſillä wanhempain walta on kuwaus Jumalan wallasta, ja wanhempain tulee Jumalan ſijaiſina hoitaa lapſiaan. Tähän käskyyn onkin, niin kuin edelliſiin, liitetty ſyy, minkä tähden ihmiſen tulee ſitä noudattaa, ja täsſäkin käskyſsä mainitaan, niin kuin edelliſisſä, Jumalan nimeä. Tästä käskystä on ſiirto ſopiwa toiſeen tauluun, joka eſittää ihmisten ſuhdetta toiſiinſa.

Kun huone on rakennettawa on wakawa perustus ſille laskettawa, ja ſen eri oſat owat niin yhteen liitettäwät, että rakennus tulee lujakſi. Oikea Jumalan pelko ja rakkaus owat yhteiskunnan alustana, ja ne woimat, jotka pitäwät perheen, ſeurakunnan ja kanſan koossa, owat henkiſtä luontoa. Wanhempain ja lasten, iſäntäwäen ja palkollisten, eſiwallan ja alammaisten, opettajain ja ſanankuulijain oikea keskinäinen ſuhde on yhteiskuntaa kannattamaſſa. Jos nämä henkiſet ſiteet owat lujat ja kanſan keskuudeſſa yhät, ſilloin menestyy kanſa. Jos nämä ſiteet höllittywät, alkaa kanſa hajota. On ollut pakanakanſoja, jotka omantunnon ohjauksen mukaan owat antaneet ſuuren arwon ſille ſäännölle, joka eſiintyy wiidennesſä

käskyssä. He owatkin kauan eläneet siinä maassa, jonka Jumala on heille antanut. Jumala käski Israelin kansaa kunnioittamaan isäänsä ja äitiänsä. Jos Israel olisi noudattanut tätä käskyä, olisi se menestynyt ja kauan elänyt lupauksen maassa; mutta kansa polki tätäkin käskyä, ja sen kautta joutuiwat sen perheelliset ja yhteiskunnalliset olot rappiotilaan, ja Israelin täytyi jättää isäinsä maa, ja kansa elää nyt hajotettuna kaikissa maissa. Kansojen menestys riippuu wieläkin tämän käskyn pitämisestä, ja Jumala täyttää sen lupauksen, jonka hän on tähän käskyyn liittänyt, niille jotka noudattawat hänen tahtoansa.

Lapset owat wanhemmiltaan saaneet elämän. Wanhempain tulee sen tähden hoitaa ja kaswattaa lapsensa. Wanhempain suhde lapsiin kuwaa Jumalan suhdetta ihmisiin. Ihminen on luotu Jumalan kuwaksi ja säädetty Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Korkea on ihmisen määrä, ja pitkä on hänen kehityksensä. Sen tähden on lapsen kaswatus niin tärkeä.

Lasten tulee kunnioittaa wanhempiaan, sillä Jumala on antanut wanhemmille wallan ja käskyn hoitaa ja kaswattaa heitä. Sen tähden tahtoo Jumala, että lapset sydämmessään kunnioittawat wanhempiaan, ja tämän kunnioituksen tulee myös esiintyä puheissa ja käytöksessä. Lapset eiwät saa puhua wanhemmistaan pahaa muille ihmisille, waan heidän tulee, miten mahdollista, suojella heidän hywää mainettaan. Lasten tulee täysi-ikäisinäkin pitää wanhempiaan arwossa. Jumalan käsky waatii kunnioitusta silloinkin, kun wanhemmat owat ijällisiksi tulleet. Jumala sanoo: **„Kirottu olkoon, joka isänsä tahi äitinsä ylenkatsoo; ja kaikki kansa sanokoon: Amen“** (5 Moos. 27: 16). Ja Siirak sanoo: **„Älä kunra isäsi heikkoutta, sillä siitä ei sinulla kunniaa ole. Sillä isän kunnioittaminen on sinun oma kunniasi, ja äitisi ylenkatsominen on sinun oma**

häpeäſi. **Rakas lapſi! Hoida iſääſi hänen wanhalla ijällään, äläkä ſaata häntä murheelliſeksi niin kauan kuin hän elää. Kärſi häntä, jos hän tulee lapſelliſeksi, äläkä ſen tähden ylenkatſo häntä, että ſinä olet häntä taidolliſempi"** (Siir. 3: 12—15).

Lasten tulee oſottaa wanhemmilleen rakkautta ja uskolliſuutta, ſillä he owat ſaaneet wanhemmiltaan paljon hywää. Kun lapſet ſydämmestään rakastawat wanhempiaan, rukoilewat he joka päiwä wanhemmilleen ruumiillista ja hengellistä ſiunausta. Eſirukous on lapſen kallis welwolliſuus. Hän ei woi paremmin palkita ſitä waiwaa ja huolta, mikä wanhemmilla on ollut hänen tähtensä.

Ja lasten tulee mielellään olla wanhemmilleen kuuliaiſia kaikeſſa, mikä ei ole Jumalan tahtoa wastaan. Jos wanhemmat waatiwat lapſiaan tekemään ſemmoiſta, mikä on Jumalan ſanaa ja hywää omaatuntoa wastaan, täytyy lasten totella enemmin Jumalaa kuin ihmiſiä. Kriſtus ſanoo: **„Joka pahentaa yhden näiſtä pienimmiſtä, jotka uskowat minuun, parempi hänen oliſi, että myllynkiwi ripuſtettaiſiin hänen kaulaanſa ja hän upotettaiſiin meren ſywyyteen"** (Matt. 18: 6). Suuri on ſen tähden wanhempain edeswastaus, jos he pyytäwät houkuttaa lapſiaan pahuuteen. Mutta kun wanhemmat kehottawat lapſiaan hywään, tulee lasten olla wanhemmilleen kuuliaiſet. Iſän ja äidin tahtoa tulee lapſen pitää arwoſſa, ja hänen tulee totella wanhempain neuwoa, käskyjä ja kuria. Paawali ſanoo: **„Lapſet, olkaa kuuliaiſet wanhemmillenne kaikeſſa, ſillä ſe on Herralle hywin otollista"** (Kol. 3: 20). **„Lapſet, olkaa kuuliaiſet wanhemmillenne Herraſſa; ſillä ſe on oikein. Kunnioita iſääſi ja äitiäſi, joka on enſimmäinen käsky, jolla lupaus on, että menestyiſit ja kauan eläiſit maan päällä"** (Ef. 6: 1–3).

Paljo hywää on lapſi ſaanut wanhemmiltaan; hywää tulee hänen heille oſottaa. Lapſi ei ſaa koskaan halweksia eikä

wihoittaa wanhempiaan. Raamattu sanoo: „**Silmä, joka häpäisee isäänsä ja katsoo ylen totella äitiänsä, sen kaarneet ojan warrella hakkaawat ulos, ja kotkan pojat sen syöwät**“ (Saul. 30: 17). Ja Siirak sanoo: „**Isän siunaus rakentaa lapsille huoneet, mutta äidin kirous ne maahan kukistaa**“ (Siir. 3: 11). Kunnioitusta ja rakkautta tulee lapsen aina osottaa wanhemmilleen, waikka hän ei woi olla heille kuuliainen, jos he tahtowat ohjata häntä wäärään ja pahaan. Kristityn tulee pitää huolta perheensä jäsenistä. Paawali sanoo: „**Jos ei joku pidä huolta omaisistaan, liiatenkin omasta perheestään, hän on uskon kieltänyt ja on pakanaa pahempi**“ (1 Tim. 5: 8).

Kun wiides käsky waatii lapsia kunnioittamaan wanhempiaan, welwoittaa se myös wanhempia oikein hoitamaan ja kaswattamaan lapsiaan. Psalmista sanoo: „**Jumala sääsi todistuksen Jaakobissa ja antoi lain Israelissa, jonka hän käski meidän isäimme opettaa heidän lapsillensa, että wastatulewaiset oppisiwat, ja lapset, jotka wielä syntywät, että hekin ilmoittaisiwat lapsillensa**“ (Ps. 78: 5, 6). Koska wanhemmat heidän suhteessaan lapsiin owat Jumalan sijaisia, tulee heidän myös kaswatuksessaan noudattaa Jumalan kaswatussääntöjä. Jumala käyttää kaswatuksessaan rakkautta ja kowuutta. Kowuus kurittaa ja rajottaa pahan, mutta rakkaus istuttaa hywän. Wäärä rakkaus säästää witsaa. Raamattu sanoo: „**Joka witsaansa säästää, hän wihaa poikaansa; mutta joka häntä rakastaa, hän kurittaa häntä ajoissa**“ (Saul. 13: 24). Joka taidolla ja rakkaudella kurittaa lastaan, hän saa rakkautta lapselta, sillä lapsen tunto on tunnollisen kurittajan puolella. Mutta jos lapsi saa oman mielensä mukaan elää, rehottaa synti lapsen sydämmessä, ja hän käyttää wanhempiaan oikkujensa tyydyttämiseen. Semmoinen lapsi ei rakasta wanhempiaan, waan itseään. „**Älyttömyys on piintynyt nuorukaisen**

ſydämmeen; kuritukſen witſa ajaa ſen kauas häneſtä" (Sanl. 22: 15). Mutta kuritukſeſſa tulee wanhempain käyttää taitoa, niin ettei lapſen mieli ſorru, ja rakkauden tulee olla kuritusta kannattamaſſa, niin ettei katkeruutta ſynny lapſen ſydämmeſſä. Paawali ſanoo: **„Te iſät, älkää yllyttäkö lapſianne wihaan, waan kaswattakaa heitä kuritukſeſſa ja Herran nuhteeſſa"** (Ef. 6: 4).

Wanhempain tulee niin kaswattaa lapſenſa, että nämä oppiwat kunnioittamaan ja rakaſtamaan heitä, ja että lapſet warhain oppiwat ſiirtämään tämän kunnioituksen ja rakkauden taiwaalliſelle Iſälle. Sen tähden tulee wanhempain aina olla hywänä eſikuwana lapſilleen, niin että nämä huomaawat wanhempain waeltawan Jumalan kaswojen edeſſä, ja etteiwät he näe wilppiä wanhemmiſſaan. Hywä eſikuwa on paras kaswattaja.

Jumala pyytää ſaada aikaan ihmiſeſſä mielenmuutoſta. Niin tulee wanhempainkin pyytää ſaada lasten itſeäs tahto taiwutetuksi Jumalan teille. Lapſen kaswaeſſa astuu ſynti näkywiin, ja tätä tulee lapſen oppia tuntemaan. Ja Jumalan armoa tulee lapſen etſiä Jeeſukſeſſa Kristukſeſſa. Kun lapſi oppii tuntemaan Kristuſta ja uskomaan häneen, pääſee Pyhä Henki ohjaamaan ja hallitſemaan lasta. Jumalan yhteyteen tulee wanhempain warhain johdattaa lapſenſa.

Paras perintö, minkä wanhemmat woiwat jättää jälkeenſä, on hywin kaswatettuja lapſia, ſillä nämä owat Jumalan tahtoa tekemäſſä, ja he waikuttawat hywää polwesta polween. Ja huonoin perintö, minkä wanhemmat woiwat jättää jälkeenſä, on huonoikſi kaswatettuja lapſia, ſillä nämä waikuttawat pahaa polwesta polween.

Jumala on **„kaikkein oikea Iſä, jotka taiwaiſſa ja maan päällä lapſikſi ſanotaan"** (Ef. 3: 15). Hän on antanut oſan

kunniastaan ja wallastaan eſiwallalle, opettajille, iſäntäwäelle ja niille, joiden hoitoon olemme uskotut. Sen tähden tulee ihmiſen kunnioittaa niitä, jotka pitäwät iſälliſen huolen hänestä.

Palkolliſet kuuluwat perheen piiriin, ja iſäntäwäen tulee antaa heille ruumiillista ja hengellistä hoitoa. Apostoli ſanoo: **„Iſännät, mikä oikeus ja kohtuus on, ſe oſottakaa palwelijoille, tietäen, että teilläkin on Herra taiwaiſſa“** (Kol. 4: 1); **„te iſännät, tehkää myös ſamoin palwelijoita kohtaan ja pankaa pois uhkauksſet, tietäen, että teidänkin Herranne on taiwaiſſa, joka ei katſo ihmiſen muotoa“** (Ef. 6: 9). Kristuksen kautta on palwelija ſaanut korkean arwon, waikka ulkonainen erotus iſäntäwäen ja palwelijan wäliſſe jää pyſymään. **„Joka on orjana Herrassa kutſuttu, hän on Herran wapauttama“** (1 Kor. 7: 22). Kristittyjen keſken on palwelija pidettäwä **„rakkaana weljenä“** (Fil. 16). Ja päiwämiehelle on aikanaan annettawa palkkanſa. Jumala ſanoo: **„Älä tee lähimmäiſelleſi wäärryyttä, äläkä ryöſtä häntä. Sinun päiwämieheſi palkka älköön olko ſinun tykönäſi huomiſeen asti“** (3 Mooſ. 19: 13); **„älä tee wäärryyttä köyhälle ja tarwitſewalle päiwämiehelle; waan makſa hänelle hänen palkkanſa ſamana päiwänä, ennen auringon laskemiſta** (5 Mooſ. 24: 14, 15).

Palwelijain tulee oſottaa iſäntäwäelleen kunnioitusta ja uskolliſuutta. Kun palwelija Jumalan kaſwojen edeſſä tekee iſäntäwäen tahtoa, palwelee hän Jumalaa. Palwelijan tulee muiſtaa, että hänen on palweleminen Herraa, joka hywän työn palkitſee. Raamattu ſanoo: **„Palwelijat, olkaa kuuliaiſet maalliſille iſännille pelwolla ja wawistukſella ſydämmenne yksinkertaiſuudeſſa, niin kuin Kriſtukſelle; ei ſilmäin edeſſä palwellen, niin kuin ihmiſten mieltä nondattaen, waan niin kuin Kriſtukſen palwelijat, tehden ſydämmeſtä Jumalan tahdon, hywällä mielellä palwellen Herraa, eikä ihmiſiä, tietäen, että mitä**

hywää kukin tekee, ſen hän on jälleen Herralta ſaawa, olkoon orja tahi wapaa" (Ef. 6: 5—8); „te palwelijat, olkaa kaikella pelwolla alammaiſet teidän iſännillenne, ei ainoastaan hywille ja ſiweille, waan myös tuimille" (1 Piet. 2: 18). Tuiman iſännän palwelemiſeen tarwitaan warſinkin uskoa ja Herran pelkoa.

Eſiwalta on Jumalan aſettama. Sen tulee Jumalan nimeſſä hoitaa oikeutta yhteiskunnaſſa ja walwoa kanſan yleiſtä ſiweellistä ja uskonnollista kehitystä. Paawali ſanoo: „Jokainen olkoon eſiwallalle, jolla walta on, alammainen; ſillä ei eſiwalta ole muutoin kuin Jumalalta. Ne wallat, jotka owat, Jumalan ſäätämiä ne owat. Sen tähden on jokainen, joka itſenſä eſiwaltaa wastaan aſettaa, Jumalan ſäännöstä wastaan; mutta ne, jotka wastaan owat, ſaawat tuomion päällenſä; ſillä ne, jotka waltaa pitäwät, eiwät ole hywän tekijöille, waan pahoille pelwokſi. Ellet tahdo eſiwaltaa peljätä, niin tee hywää, ja ſinä ſaat häneltä kiitokſen; ſillä hän on Jumalan palwelija ſinun hywäkſeſi. Mutta jos ſinä pahaa teet, niin pelkää, ſillä ei hän miekkaa hukkaan kanna, ſillä hän on Jumalan palwelija ja kostaja, ſille rangaiſtukſekſi, joka pahaa tekee" (Room. 13: 1—4). Sen tähden tulee alammaiſen olla eſiwallalle kuuliainen, miſſä ſe ei waadi häntä tekemään wastoin Jumalan tahtoa ja omaatuntoa. Kriſtus ſanoo: „Antakaa keiſarille, mikä keiſarin on, ja Jumalalle, mikä Jumalan on" (Matt. 22: 21). Ja Paawali ſanoo: „Alammainen tulee olla, ei ainoastaan wihan tähden, waan myös omantunnon tähden. Sillä ſen tähden te myös weroa makſatte; ſillä he owat Jumalan palwelijoita, joiden tulee ſenkaltaiſiſta lukua pitää. Niin antakaa ſiis kaikille, mitä te welwolliſet olette; ille wero, jolle wero tulee; ille tulli, jolle tulli tulee; ille pelko, jolle pelko tulee; ille kunnia, jolle kunnia tulee" (Room. 13: 5—7).

Huonollekin eſiwallalle tulee alammaiſen olla kuuliainen; paljoa enemmin hywälle. Ja alammaiſen tulee uskolliſesti rukoilla eſiwallan puolesta. Paawali ſanoo: „**Niin minä ſiis neuwon, että ennen kaikkea pidettäiſiin rukouksia, anomiſia, eſirukouksia ja kiitoksia kaikkein ihmisten puolesta, kuningasten ja kaiken eſiwallan puolesta, että me rauhassa ja lewossa eläiſimme kaikessa jumaliſuudessa ja kunnialliſuudessa**“ (1 Tim. 2: 1, 2); „**neuwo heitä olemaan päämiehille ja eſiwallalle alammaiſia ja kuuliaiſia**“ (Tiit. 3: 1). Ja Pietari ſanoo: „**Olkaa alammaiſet kaikelle inhimilliſelle ſäädylle Herran tähden, olipa ſe kuninkaalle, niin kuin ylimmäiſelle, taikka päämiehille, niin kuin niille, jotka hän on lähettänyt pahan tekijöille rangaistukſeksi ja hurskaille kiitokſeksi**“ (1 Piet. 2: 13, 14). Omantunnon tähden tulee alammaiſen olla eſiwallalle kuuliainen.

Ja ſanankuulijain tulee olla kuuliaiſet opettajilleen ja kunnioittaa heitä. Raamattu ſanoo: „**Muiſtakaa teidän opettajianne, jotka teille Jumalan ſanaa puhuneet owat, joiden uskoa te ſeuratkaa**“ (Hepr. 13: 7); „**niin on Herra ſäätänyt, että niiden, jotka ewankeliumia ilmoittawat, tulee ewankeliumiſta elatukſenſa ſaada**“ (1 Kor. 9: 14); „**joka ſanalla neuwotaan, hän jakakoon kaikkea hywää ſille, joka häntä neuwoo**“ (Gal. 6: 6); „**wanhimmat, jotka hywin hallitſewat, owat kaksinkertaiſeſſa kunniaſſa pidettäwät, erinomattain ne, jotka ſanaſſa ja opiſſa työtä tekewät; ſillä Raamattu ſanoo: Älä ſido riihtä tappawan härjän ſuuta kiinni, ja: Työmies on palkkanſa anſainnut**“ (1 Tim. 5: 17, 18); „**olkaa opettajillenne kuuliaiſet ja ſeuratkaa heitä, ſillä he walwowat teidän ſielunjanne, niin kuin ne, joiden tulee niiſtä tehdä luku, että ne ſen ilolla tekiſiwät eikä huokauksella, ſillä ei ſe ole teille hyödyllistä**“ (Hepr. 13: 17). Ja opettajien tulee uskolliſesti hoi-

taa pyhää wirkaanſa ja tunnolliſesti pitää huolta ſanankuulijoistaan. Paawali ſanoo: „**Niin ottakaa itſeſtänne waari ja kaikesta laumasta, johon Pyhä Henki on teidät piispoikſi pannut, kaitſemaan Jumalan ſeurakuntaa, jonka hän on omalla werellään anſainnut**“ (Ap. tek. 20: 28); „**piispan tulee olla nuhteettoman, yhden waimon miehen, walppaan, raittiin, ſiweän, wieraanwaraiſen, opettawaiſen, ei juomarin, ei tappelijan, ei häpeälliſen woiton pyytäjän, waan armeliaan, ei riitaiſen, eikä ahneen; joka oman huoneenſa hywin hallitſee, jolla on kuuliaiſet lapſet, kaikella kunniallisuudella; ei äsken kristityn; joka pitää kiinni puhtaasta ja opettawaiſesta ſanasta, että hän oliſi wäkewä terweelliſen opin kautta neuwomaan ja wastuſtajia woittamaan**“ (1 Tim. 3: 2—4, 6; Tiit. 1: 9).

Jumala käskee myös nuoria kunnioittamaan wanhoja. Hän ſanoo: „**Harmaapään edeſſä pitää ſinun nouſeman ja kunnioittaman wanhaa**“ (3 Mooſ. 19: 32). Ja Pietari ſanoo: „**Te nuoret, olkaa wanhoille alammaiſet; ja olkaa kaikki toinen toiſellenne alammaiſet ja pyſykää hartaasti nöyryydeſſä; ſillä Jumala on ylpeitä wastaan, mutta nöyrille hän antaa armon. Nöyryyttäkää ſiis itſenne Jumalan wäkewän käden alle, että hän teitä ajallanſa korottaiſi**“ (1 Piet. 5: 5, 6).

Wiidennessſä käskyssſä laskee Jumala perustuksen perheen, ſeurakunnan ja waltion elämälle. Huoneentaulu kuuluu ſuurimmalta oſalta tähän käskyyn. Kanſan menestys riippuu tämän käskyn pitämiſestä. Jumala kehottaa erityiſellä lupauksella kanſoja ottamaan waari tästä käskystä, ja hän antaa ſiunauksenſa niille, jotka tätä käskyä pitäwät.

29. Kuudes käsky.

„Älä tapa“ (2 Mooſ. 20: 13).

Jumala määrää toiſessa taulussa welwolliſuutemme lähimmäistä kohtaan, ja hän ottaa enſiksi ihmiſen hengen ſuojelukſeenſa. Yhteiskunnallinen järjestys ja kanſan menestys waatii, että ihmiſen henki pyſyy turwattuna. Ihminen pitää hengen kalliimpana tawaranaan. Pimeyden ruhtinas ſanoi Jumalalle: **„Kaikki, mitä ihmiſellä on, antaa hän henkenſä edestä“** (Job 2: 4). Jumala antaa kuudennessa käskyſsä ſuojelukſenſa ihmiſen hengelle.

Ihminen on luotu Jumalan kuwakſi. Sen tähden on murha kauhea rikos. Kun Jumala teki liiton Nooan kanſſa, ſanoi hän: **„Minä tahdon kostaa teidän ſielunne weren; kaikilta eläimiltä minä tahdon ſen waatia, ja ihmiſen kädeſtä, hänen weljenſä kädeſtä, tahdon minä waatia ihmiſen ſielun. Joka ihmiſen weren wuodattaa, hänen werenſä pitää ihmiſen kautta wuodatettaman, ſillä Jumala on tehnyt ihmiſen kuwakſenſa“** (1 Mooſ. 9: 5, 6). Niin kuin Jumala jo luomiſeſſa ſääti lepopäiwän pyhittämiſen, niin on kuudeskin käsky ollut woimaſſa jo ennen kuin Jumala antoi kymmenen käskyſanan lain. Siinain wuorella kielſi Jumala myös murhan, ja murhaajalle ſääti hän kuolemanrangaiſtukſen. Jumala ſanoi: **„Joka lyö toiſen kuoliaakſi, hän on tapettawa todiſtajain todiſtukſen mukaan“** (4 Mooſ. 35: 30). Sen tähden owatkin kanſat ſäätä-

neet kuolemanrangaistuksen murhalle, waikka tätä rangaistusta uudempaan aikaan useassa maassa on poistettu. Etelämaissa wallitsee monin paikoin werenkosto. Kansan käsityksen mukaan täytyy likeisen sukulaisen tappaa omaisensa murhaaja. Niin sywästi on tämä käsitys juurtunut useaan kansaan, etteiwät hallitukset ole woineet kaikkialla sitä poistaa. Muutamassa maassa on kuolemanrangaistusta useampi kerta poistettu, mutta ikäwät kokemukset pakottiwat kansaa sitä jälleen käyttämään. Ne hirmuiset rikokset, jotka astuwat eteemme siwistysmaissa, owat todistuksina sitä hennottelewaa mielialaa wastaan, joka tahtoo päästää murhaajan kuolemanrangaistuksesta. Jumalalla, joka on antanut ihmiselle elämän, on oikeus sitä ottaa. Ja Jumala on antanut esiwallalle oikeuden käyttää kuolemanrangaistusta, sillä se walwoo Jumalan puolesta oikeutta. Paawali sanoo, ettei **„esiwalta hukkaan miekkaa kanna; sillä hän on Jumalan palwelija ja kostaja, sille rangaistukseksi, joka pahaa tekee“** (Room. 13: 3, 4). Pahan rankaiseminen on esiwallan welwollisuus.

Kuudes käsky rikotaan, jos ihminen itse tahi toisen kautta saattaa lähimmäisensä pois hengeltä tahi wahingoittaa hänen ruumistaan, jos hän sydämmessään wihaa toista ja kielellään häntä solwaa, tahi jos hän wiettelee häntä syntiin. Ja ihminen rikkoo myös kuudennetta käskyä wastaan, jos hän turmelee itsensä ruumiin tahi hengen puolesta. Lyhyt on tämä käsky: **„älä tapa“**, mutta laajalle ulottuu sen kielto. Kristus on tullut lakia täyttämään. Sen tähden on tämä käsky hänen kautta saanut sywemmän mielen.

Törkeimmällä tawalla rikotaan kuudes käsky, jos ihminen aseella, myrkyllä tahi muulla tawalla tappaa tahi tapattaa toisen. Ihminen tallaa tämän kautta Jumalan kuwan. Käytöksellänkin woi ihminen rikkoa tätä käskyä. Kainista sanoo

Raamattu: „**Silloin Kain wihastui ſangen kowin, ja hänen muotonſa muuttui. Niin Herra ſanoi Kainille: Mikſi olet wihainen? Ja mikſi muotoſi muuttuu?**“ (1 Moſ. 4: 5, 6). Ja pſalmiſta ſanoo: „**Jumalaton aikoo pahaa wanhurskaalle ja kiristelee hampaitaan häntelle**“ (Pſ. 37: 12). Murhaajan aikeet ilmeſtywät hänen käytöksesſään. Taikka woi ihminen kätkeä murhan ajatukſet yſtäwälliſeen käytökſeen. „**Juudas lähestyi Jeeſusta antamaan ſuuta hänelle. Niin Jeeſus ſanoi hänelle: Juudas, ſuunnantamiſellako ſinä Ihmiſen Pojan petät?**“ (Luukk. 22: 47, 48). Ja Joab tekeytyi yſtäwälliſekſi Abneriille, woidakſeen helpommin murhata hänet (2 Sam. 3: 27). Monenlaiſet owat murhan aſeet. Lähimmäiſen ruumiin ja terweyden wahingoittaminen on myös tämän käskyn rikkomiſta.

Mutta ſynnin juuri on ſydämmeſſä, ja murhan alkuna on wiha. Sen tähden on lähimmäiſen wihaaminen Jumalan edeſſä murhaa. Kriſtus ſanoo: „**Joka ſyyttä wihaſtuu weljellenſä, hänen pitää waſtaaman oikeuden edeſſä; ja joka ſanoo weljellenſä „raka“, hänen pitää ſuuren neuwoſton edeſſä waſtaaman, ja joka ſanoo „ſinä tyhmä“, hänen pitää helwetin tuleen wikapää oleman**“ (Matt. 5: 22). Tällä tapaa ſelittää Kriſtus kuudennetta käskyä. Kirjanoppineet ſanoiwat: „**Joka tappaa, hänen pitää waſtaaman oikeuden edeſſä**“ (Matt. 5: 21). Alioikeus käſitteli Iſraeliſſa pienempiä rikoksia, ja tämän rangaiſtawakſi määräſiwät kirjanoppineet murhaajan. Mutta täten wäärennettiin Jumalan laki, joka ſääti kuolemanrangaiſtuksen murhaajalle. Oikeuden eteen tuli Herran ſanan mukaan ſen joutua, joka ſyyttä wihaſtui weljelleen. Ja joka antoi wihanſa puhjeta ſolwaawiin ſanoihin, hän oli ſuuren neuwoſton tuomittawa, ſillä tämä ylioikeus käſitteli ſuurempia rikoksia. Ja joka polkee ihmiſen arwon, niin että hän ſanoo hänet tyhmäkſi, hän on wikapää helwetin tuleen. Sydämmen

wiha on pimeyden ruhtinaan ſytyttämää, ja ſen kypſynyt hedelmä on murha. Sen tähden ſanoo Johannes: „**Jokainen, joka wihaa weljeänſä, hän on murhaaja, ja te tiedätte, ettei yhdesſäkään murhaajassa ole iankaikkinen elämä pyſywä**“ (1 Joh. 3: 15). Ihminen on Jumalan kuwana niin ſuuresta arwosta, ettei tätä arwoa ſaa puheellakaan loukata. Jaakob ſanoo: „**Kielellä me kiitämme Jumalaa ja Iſää, ja ſillä me kiroamme ihmiſiä, jotka owat Jumalan kaltaiſikſi luodut**“ (Jaak. 3: 9). Sydämmen wiha tulee ilmi parjaawiſſa ſanoiſſa, ja nämätkin owat murhan aſeita. Paljon waiwaa ja kärſimistä tuottaa petollinen kieli, ja lukemattomia on ſe hautaan wienyt. Kielen ſyntejä pitäwät ihmiſet tawalliſesti wähäiſinä, mutta Jumalan edeſſä owat ne ſuuria. Jaakob ſanoo: „**Kieli on pieni jäſen, ja kuitenkin ſe ſuuria aſioita toimittaa. Katſo, kuinka ſuuren metſän wähäinen tuli ſytyttää! Ja kielikin on tuli, maailma wääryyttä täynnä. Niin on kieli jäſentemme joukoſſa, joka ſaastuttaa koko ruumiin ja ſytyttää kaiken menomme, kun ſe helwetiſtä ſyttyy**“ (Jaak. 3: 5, 6). Pimeyden walta käyttää alituiſeen ihmiſen kieltä wihan, riidan, kateuden ja koston wälikappaleena, ja lukemattomat murhat owat ſen kautta ſyntyneet. Jumala ſanoo: „**Heidän petolliſet kielenſä owat murhaunnolia; ſuullanſa he puhuwat lähimmäiſenſä kanſſa yſtäwälliſesti, mutta ſydämmeſſään he wäijywät häntä**“ (Jer. 9: 8). Sen tähden rukoilee Daawid: „**Kuule, Jumala, minun ääntäni walittaiſſani; warjele minun elämäni wiholliſen peljätyksestä! Peitä minua pahain ſeurasta, wäärintekijäin riehuwasta joukosta, jotka hiowat kielenſä kuin miekan; he wirittäwät joutſen nuolillaan, katkeroilla ſanoilla, ampuakſenſa piilopaikoiſſa wiatonta; äkisti he häntä ampuwat, eiwätkä pelkää**“ (Pſ. 64: 2—5). Ja Daawid walittaa: „**Minun ſieluni on jalopeurain keskellä; minä lepään tulta ſäihky-**

wäin tykönä; ihmisten lasten hampaat owat keihäs ja nuolet, ja heidän kielensä teräwä miekka" (Pſ. 57: 5).

Mutta kaikki wiha ei ole kielletty. Sydämmen katkeruudesta ja omasta kostonhimosta ihminen ei saa wihastua, mutta Jumalan puolesta saa hän kiiwailla, ja pahaa tulee hänen wihata. Raamattu sanoo: „**Wihatkaa pahaa ja riippukaa kiinni hywässä**" (Room. 12: 9). Pſalmista sanoo: „**Kiiwanteni lopettaa minua, että wihollisseni owat sinun sanasi unohtaneet**" (Pſ. 119: 139). Paawali sanoo: „**Wihastukaa, mutta älkää syntiä tehkö; älkää antako auringon laskea teidän wihanne yli**" (Ef. 4: 26). Ja Jaakob sanoo: „**Olkoon jokainen ihminen nopea kuulemaan, mutta hidas puhumaan ja hidas wihaan; sillä ihmisen wiha ei saa aikaan Jumalan wanhurskautta**" (Jaak. 1: 19, 20). Lihallinen wiha on syntiä, mutta pahan wihaaminen on Jumalalle otollista. Kristus sanoo Efeson seurakunnan enkelille kiitokseksi: „**Minä tiedän sinun työsi ja tekosi ja sinun kärsiwällisyytesi ja ettet woi kärsiä pahoja**" (Ilm. 2: 2).

Ihminen woi murhata lähimmäistä sielun nähden, jos hän wiettelee häntä syntiin tahi huonolla esimerkillä antaa hänelle pahennusta. Wäärällä opilla murhataan monta sielua. Tämmöinen sielun murha on kauhea synti. Kristus sanoi kirjanoppineille ja fariseukſille: „**Woi teitä, kirjanoppineet ja fariseukſet, te ulkokullatut! jotka waellatte merta ja mannerta ympäri, tehdäkſenne yhden ainoan kääntynäiſen; ja kun tämä on tehty, teette te hänestä kahta wertaa pahemman helwetin lapſen, kuin te itſe olette**" (Matt. 23: 15). Ja Herra sanoo lasten pahentamiſesta: „**Joka pahentaa yhden näistä pienimmistä, jotka uskowat minuun, parempi hänen oliſi, että myllynkiwi ripustettaiſiin hänen kaulaanſa, ja hän upotettaiſiin**

meren ſyvyyteen" (Matt. 18: 6). Monella tapaa antaa ihminen pahennusta kielellään.

Ihminen rikkoo kuudennen käskyn, jos hän turmelee itſenſä ruumiin tahi hengen puolesta. Joka murhaa itſenſä, hän on pimeyden ruhtinaan palwelija, ſillä perkele on „**murhaaja alusta**" (Joh. 8: 44). Jumala on antanut ihmiſelle elämän. Ihmiſellä ei ole waltaa henkenſä yli. Mutta ihminen ei riko ainoastaan tällä törkeällä tawalla tätä käskyä, waan myös ylöllisyydellä, juoppoudella, epäſiweydellä, liialliſella murheella ja kaikenlaiſilla synnin himoilla, jotka turmelewat ruumiin ja ſielun. Synnin himo kaluaa ruumiin terweyden ja ſaastuttaa ſielun, ja „**maailman murhe waikuttaa kuoleman**" (2 Kor. 7: 10). Monella tapaa woi ihminen lyhentää elämäänſä.

Toiſeſſa taulussa puhutaan ihmiſen ſuhteesta lähimmäiſeen. Lähimmäinen on jokainen ihminen. Ei ole waan ſukulainen tahi ystäwä lähimmäiſemme, waan Kristus todiſtaa wertauksessaan laupeaasta ſamarialaiſesta, että jokainen, joka waan apuamme tarwitſee, on lähimmäiſemme, olipa hän tunnettu tahi tuntematon, ystäwä tahi wihamies. Kaikkia ihmiſiä kohtaan tulee meidän osottaa rakkautta, mihin uskontoon ja kanſaan he kuulunewatkin.

Ihminen on welwollinen auttamaan lähimmäistään kaikeſſa hädäſſä ja osottamaan hänelle rakkautta, laupeutta ja kärſiwälliſyyttä. Ei ole ainoastaan pahan tekeminen syntiä, waan hywän laiminlyöminen rikkoo myös Jumalan käskyn. Jos lähimmäinen on hengen hädäſſä, ja toinen antaa hänen hukkua, waikka hän woiſi auttaa, niin tapahtuu awun laiminlyömiſen kautta murha. Jos köyhä puutteesta kuolee, eikä toinen auta, waikka woiſi, niin tapahtuu täsſäkin murha laiminlyömiſen kautta. Herra ſanoo, että ne, jotka eiwät ruokkineet, juotta-

neet, huoneeſeen ottaneet, waatettaneet eiwätkä oppineet hänen wähimpiä weljiään, joutuwat iankaikkiſeen tuleen (Matt. 25: 41—45). Laiminlyömiſen ſyntejä Herra täsſä luettelee. Sen ſanoo Jumala oikeakſi paastokſi, **„kun leipäſi nälkäiſelle taitat ja kurjat kulkijat kotiiſi ſaatat, nähdesſäſi alastoman peität ſen, etkä itſeäſi kätke omalta lihaltaſi“** (Jeſ. 58: 7). Ja Paawali ſanoo: **„Olkaa keskenänne ystäwälliſet ja laupeaat, ja anteekſiantakaa toinen toiſellenne, niin kuin Jumalakin on teille Kristukſessa anteekſiantanut“** (Ef. 4: 32); **„niin pukekaa itſenne, niin kuin Jumalan walitut, pyhät ja rakkaat, ſydämmelliſellä laupeudella, ystäwälliſyydellä, nöyryydellä, hiljaiſuudella ja pitkämieliſyydellä, ja kärſikää toinen toistanne ja anteekſiantakaa toinen toiſellenne, jos jollakin on kannetta toista wastaan“** (Kol. 3: 12, 13). Ja Kristus ſanoo: **„Olkaa laupeaat, niin kuin teidän Iſänne laupeas on“** (Luukk. 6: 36). Ihmiſen tulee pyytää edistää omaa parastaan ja lähimmäiſen parasta ſielun ja ruumiin puolesta. Ruumiin ja ſielun terweyttä tulee ihmiſen hoitaa ja aina pyytää hywäſsä kaswaa. Hywällä eſimerkillä tulee ihmiſen olla lähimmäiſelle kehotukſeksi. Hänen tulee rukoilla toiſen puolesta, opettaa, kehottaa, nuhdella ja lohduttaa häntä, milloin lähimmäinen ſitä tarwitſee, ja jos tämä on joutunut ſyntiin, tulee hänen pyytää johdattaa häntä oikealle tielle. Jaakob ſanoo: **„Weljet, jos joku teiſtä ekſyiſi pois totuudesta ja joku palauttaiſi hänet, niin tietäkää, että joka palauttaa ſyntiſen tieuſä erhetyksestä, hän pelastaa hänen ſielunſa kuolemasta ja peittää ſyntein paljouden“** (Jaak. 5: 19, 20). Ja Paawali ſanoo: **„Weljet! Jos ihminen joutun johonkuhun ſyntiin, niin ojentakaa te, jotka hengelliſet olette, ſemmoiſta ſiweyden hengeſſä, ja ota waari itſeſtäſi, ettet ſinäkin joudu kiuſatukſi“** (Gal. 6: 1). Tämä hengellinen apu on kallis. Wihollisillekin on apu annettawa.

Herra ſanoo: „**Rakaſtakaa wihollisianne, ſiunatkaa niitä, jotka teitä ſadattawat, tehkää niille hywin, jotka teitä wihaawat, ja rukoilkaa niiden edeſtä, jotka teitä wainoowat ja wahingoittawat**“ (Matt. 5: 44).

Ihminen on myös welwollinen ſäälillä kohtelemaan eläimiä ja luontoa. Ihmiſen ſynnin tähden joutui luomakunta turmelukſen orjuuteen, joſſa ſe huokaa, ja joſta ſe odottaa wapautusta. Paawali ſanoo: „**Luomakunta on turmelukſen alle annettu, ei wapaaehtoiſesti, waan hänen tähtensä, joka ſen alisti, toiwoſſa, ſillä itſe luomakuntakin on wapaaksi tulewa turmelukſen orjuudesta Jumalan lasten kirkkauden wapauteen**“ (Room. 8: 20, 21). Ihmiſen tulee muistaa, minkä turmelukſen ja waiwan hän on wetänyt luomakunnan yli ja rakkaudella ſitä kohdella. Raamattu ſanoo: „**Wanhurskas armahtaa juhtaanſa; mutta jumalattoman ſydän on armoton**“ (Sanl. 12: 10). Kristus aſettaa kedon kukkaiſet ja taiwaan linnut meille opettajiksi, kun hän käskee meitä katſelemaan niitä. Hän ſanoo: „**Katſokaa taiwaan lintuja!**“ „**Katſokaa kukkaiſia kedolla!**“ (Matt. 6: 26, 28). Näitä opettajiaan ei ihminen ſaa armottomasti kohdella.

30. Seitſemäs käsky.

„Älä tee huorin“ (2 Mooſ. 20: 14).

Toiſessa taulussa Jumala enſiksi ottaa ſuojelukſeensa ihmiſen hengen. Sitten Jumala seitſemännessä käskyssä terottaa awion pyhyyden. Yhteiskunnan menestys riippuu siitä, että awio pyſyy arwossaan. Jumala aſetti jo luomiſessa lepopäiwän, ja liitossaan Nooan kanssa ſuojeli hän ihmiſen hengen ja sääti kuolemanrangaistuksen murhaajalle, ja awion aſettaa Jumala luomiſessa. Siinäin laissa antaa Jumala sitten uudestaan säännöksiä näistäkin kohdista. **„Jumala loi ihmiſen omaksi kuwakſensa, Jumalan kuwaksi hän hänet loi, miehekſi ja waimoksi loi hän heidät. Ja Jumala siunaſi heitä, ja Jumala ſanoi heille: Olkaa hedelmällisiä ja liſääntykää ja täyttäkää maa ja tehkää ſe itſellenne alammaiſeksi ja wallitkaa kaloja meressä ja taiwaan lintuja ſekä kaikki eläimet, jotka liikkuwat maan päällä“** (1 Mooſ. 1: 27, 28). Jumalan siunaus lepää siis awion päällä, ja ſe on wieläkin awiota kannattamassa.

Awiossa yhdistywät mies ja waimo korkeinta elämän tarkoitusta warten. Jumala ſanoi jo luomiſessa: **„Sen tähden pitää miehen luopuman iſästään ja äidistään ja waimoonſa ſidottu oleman, ja he tulewat yhdekſi lihakſi“** (1 Mooſ. 2: 24). Kristus kertoo tämän Jumalan säännön ja liſää siihen: **„Niin eiwät he enää ole kaksi, waan yksi liha. Minkä**

Jumala ſiis on yhteen ſowittanut, älköön ihminen ſitä erottako" (Matt. 19: 6). Raamatuſſa oſotetaan ſanalla „**liha**" koko ihmiſen ruumiillista ja ſielullista olentoa. Mies ja nainen owat ruumiin ja ſielun puolesta erotetut toiſiſtaan, niin että ſukukunta on jaettu kahtia. Awioſſa täydentäwät ſukupuolet wahituiſella omituiſuudellaan keskinäiſesti toiſtenſa puutteet, niin että yksi itſiö ſyntyy. Sen tähden nimitetään ſuomen kieleſſä ſattuwasti awiomieſtä ja awiowaimoa puoliſoiksi. Awio ei ole ainoastaan ruumiillinen yhdiſtys, ſillä tämmöiſtä on olemaſſa awion ulkopuolellakin ſynnin elämäſſä; eikä awio ole ainoastaan henkinen yhdiſtys, ſillä tämmöiſtäkin on olemaſſa awion ulkopuolella, waan awio on ruumiilliſesti määrätty ſielullinen yhdiſtys, jonka kautta mies ja waimo rakkaudeſſa liittywät yhdekſi itſiökſi. Awiollinen rakkaus kannattaa tätä yhdiſtyſtä ja mahdolliſentaa ſen. Miſſä ei rakkautta ole, ſiellä ei ole oikeaa awiota. Jumala on rakkaus, ja kaikki oikea rakkaus tulee Jumalalta. Niin korkea on awiollinen rakkaus, että ſille annetaan wahituiſeſſa mieleſſä rakkauden nimi. Ja Kriſtukſen ſuhdetta ſeurakuntaan werrataan Raamatuſſa awiomiehen ja awiowaimon keskinäiſeen rakkauteen. Niin kuin Kriſtus antoi itſenſä ſeurakunnalle, niin tulee miehen rakkaudella antautua waimolleen. Ja niin kuin ſeurakunnan tulee antaa itſenſä Kriſtukſelle, niin tulee waimon rakkaudella antautua miehelleen.

Awiota rakennetaan koko elämää warten. Jumala yhdiſtää awiopuoliſot; ſen tähden eiwät ihmiſet ſaa heitä erottaa. Mutta kumminkin on awiollinen yhdiſtys ajallinen. Kuolema hajottaa awion, niin että jälelle jääneellä on oikeus mennä uuteen awioon, jos hän tahtoo. Awiota rikotaan huoruudella, ja ſen kautta tulee ſyytön oikeutetuksi menemään uuteen awioon. Kriſtus ſanoi: „**Kuka ikänä hylkää waimonſa**

muuttoin kuin huorunden tähden ja nai toiſen, hän tekee huorin; ja joka hylјätyn ottaa, hän tekee huorin (Matt. 19: 9). Paawali jättää ſyyttömästi hylјätylle, jonka epäuskoinen on jättänyt, oikeuden mennä uuteen awioon, jos hän tahtoo. Hän ſanoo: **„Jos epäuskoinen erottaa itſenſä, niin erotkoon; weli tahi ſiſar ei ole ſidottu orjuuteen tämmöiſiſſä kohdiſſa; waan Jumala on kutſunut meitä rauhaſſa“** (1 Kor. 7: 15). Erotusta on hylјätyn ja hylkääjän wälillä. Joka hylkää waimonſa muusta ſyyſtä kuin huoruudesta, hän tekee huorin, ja jos ſyyttömästi hylјätty menee uuteen awioon, on hylkääjä ſyyllinen ſiihen, että tämä awio ſyntyy. Jos puoliſo eroaa puoliſostaan muusta ſyyſtä, kuin huoruudesta, ei ole eriäwällä oikeutta mennä uuteen awioon, waan hänen täytyy pyſyä waimotonna taikka ſopia erotetun kanſſa. Herra aſettaa nämä ſäännöt kristityille, ja kristitty noudattaa niitä. Ihmisſydämmen kowuuden tähden ſalli Jumala wanhaſſa liitoſſa awioeron ſilloinkin, kun awion olento oli rauennut, ja tämä kohta eſiintyy wieläkin turmeltuneiſſa oloiſſamme, mutta kristityn täytyy noudattaa Kriſtuksen ſääntöjä.

Jumala ottaa awion turwiinſa, ja Raamattu ſanoo, että Jumala itſe tuomitſee ſen, joka rikkoo awion. **„Awio on pidettäwä kunnialliſena kaikkein tykönä, ja awiowuode ſaastatonna; mutta huorintekijät ja ſalawuoteiſet Jumala tuomitſee“** (Hepr. 13: 5). Ja Paawali ſanoo: **„Älkää eksykö, eiwät huorintekijät eiwätkä epäjumalten palwelijat, eiwät ſalawuoteiſet, eiwätkä hemmot, eiwät miesten kanſſa makaajat, eiwät warkaat, eiwät ahneet, eiwät juomarit, eiwät pilkkaajat, eiwätkä roswot ole periwät Jumalan waltakuntaa“** (1 Kor. 6: 9). Paljon rikotaan ſalaiſuudeſſa tätä käskyä, mutta Jumala on kerran tuomitſewa awion rikkojan.

Kaikkinainen epäſiweys on ſeitſemännen käskyn rikkomista, ſillä ihmiſen ruumis on luotu Jumalan Hengen templikſi. Ihmiſen tulee ſen tähden pitää tämä templi puhtaana, mutta epäſiweys ſaastuttaa ſen. Ja nuorukaiſen ja neidon tulee, kun he awiota rakentawat, antaa toiſilleen ſiweä rakkaus. He owat welwolliſet antamaan toiſilleen puhtaan ruumiin ja ſiweän mielen. Joka tallaa ſiweyden, hän tallaa maalliſen onnenſa. Omatunto todiſtaa epäſiweyttä wastaan, ja kainous on aſetettu ſiweyden ſuojakſi. Kainouden puna on kaunistukſena nuorukaiſen ja neidon kaswoilla. Siweyden tunto on warjeltawa ja kehitettäwä.

Ihminen rikkoo ſeitſemännen käskyn, jos hän ſydämmeſſään kätkee ja ſuoſii epäpuhtaita ajatukſia. Kriſtus ſanoo: „**Jokainen joka katſelee waimoa himoitakſeen häntä, hän on jo tehnyt huorin hänen kanſſaan ſydämmeſſään**“ (Matt. 5: 28). Sydämmeſſä tapahtuu enſikſi lankeemus. Ulkonainen, törkeä epäſiweys walmiſtuu wähitellen ihmiſen mieleſſä. Kun wiha ſyttyi Kainin ſydämmeſſä, muuttui hänen muotonſa, ja Jumala ſanoi Kainille: „**Eikö niin? Jos hywin teet, niin katſantoſi on iloinen, mutta jollet hywin tee, niin synti wäijyy owen edeſſä, ja hänen himonſa on ſinuun, mutta hallitſe ſinä häntä**“ (1 Mooſ. 4: 7). Synti wäijyi Kainin ſydämmen owella, ja kun ſe pääſi ſiſälle, ſikiſi himo ja kypſyi murhakſi. Epäſiweä halu hiipii ſydämmen owella, ja jos ihminen awaa ſydämmenſä ſille ja mieltyy ſiihen, muuttuu ſe himokſi, joka ſaastuttaa ja hallitſee ihmiſen. Sen tähden ſanoo Kriſtus, kun hän puhuu ſeitſemännen käskyn synniſtä: „**Jos oikea ſilmäſi pahentaa ſinut, niin puhkaiſe ſe ulos ja heitä pois tykööſi, ſillä parempi on ſinulle, että ykſi ſinun jäſenistäſi hukutetaan, kuin että koko ſinun ruumiiſi heitettäiſiin helwettiin. Jos oikea kätesi pahentaa ſinut, niin hakkaa ſe poikki ja heitä tykööſi, ſillä parempi**

on ſinun, että yksi ſinun jäſenistäſi hukutetaan, kuin että koko ſinun ruumiiſi heitettäiſiin helwettiin" (Matt. 5: 29, 30). Herra ei täſſä tarkoita ruumiin jäſenen, ſilmän tahi käden, erottamista, ſillä halu on ſielusſa, eikä ſe ſillä katoa, että ſilmä puhkaistaan ulos tahi käſi hakataan poikki, waan Herra waatii meitä pontewaan ja yrkkään toimeen kiuſaawaa halua wastaan. Sydämmen owi on ſuljettawa ſynnille, ja pahennusta herättäwä eſine on työnnettäwä pois, waikka ſe oliſi meille kuinka rakas. Mielen tulee pyſyä wakawaſſa aſemaſſa pahaa wastaan. Jos ihminen mielihywällä wiipyy epäſiweäſſä ajatuksesſa, tapahtuu hänesſä ſaastutus. Hän on ſiſälliſesti langennut. Ihmiſen ſywän turmeluksen tähden woi monenlaiſia haluja liikkua ſielun piirisſä, mutta ihmiſen tulee yrkäsi näitä wastustaa ja estää niitä ſydämmeen pääſemästä. Kun ajatus kiintyy haluun, ja tahto mieltyy ſiihen, ſilloin halu muuttuu himoksi ja tulee itſiölliſeksi woimaksi, joka hallitſee ihmistä. Wiettelijä pyytää ſaada ihmistä enſiksi mieltymään pahaan. Paljon on ihmiskunnaſſa tämmöiſiä wiettelijöitä, jotka tekewät pimeyden työtä. Niitä on kirjoja, joiſſa ſaastainen henki liikkuu. Niitä on taideteokſia, joiſta epäſiweä henki puhuu. Niitä on ſeuroja, jotka epäſiweyteen houkuttawat. Pahennukſia on maailma täynnä. Sen tähden lauſuu Herra woihuutonſa maailman yli. Jokaiſen joka tahtoo noudattaa Herran käskyä tulee wälttää niitä tilaiſuukſia, jotka pyytäwät herättää mieltymyſtä pahaan. Sen tähden ſanoo Raamattu warottaen: **„Älkää eksykö: huonot ſeurat turmelewat hywiä tapoja"** (1 Kor. 15: 33). Walwominen on täſſä tarpeen. Huonot tuttawat ja yſtäwät tuottawat turmelusta lukemattomille nuorukaiſille ja neidoille. Ei ſaa ihminen katſella, kuunnella ja lukea kaikkea, mitä hän tahtoo, waan hänen tulee wälttää kaikkea, mikä on pahaa.

Epäſiweä mieli ilmenee huonoſſa käytöksessä ja ſiweettömäſſä puheessa. Siſälliſesti langenneen ihmiſen käytös ja puheet owat huonoja hedelmiä, jotka lähtewät muita saastuttamaan. Epäſiweän ihmiſen ruumiin liike, ſilmäys ja ääni puhuwat ja waikuttawat jo epäſiweyttä. Paawali sanoo: **„Älköön yksikään rietas puhe lähtekö teidän ſuustanne, waan mitä on ſoweliasta parannuksen tarpeeksi, niin että ſe waikuttaiſi kuulioihin hywää. Ja älkää murehuttako Jumalan Pyhää Henkeä, jolla te olette kiinnitetyt lunastuksen päiwään asti“** (Ef. 4: 29, 30). Epäpuhdas puhe tekee Jumalan Hengen murheelliſeksi. Ei Pyhä Henki woi pyſyä epäſiweäſſä seurassa. Sen tähden säätää apostoli: **„Älköön huoruutta, eikä minkäänlaista saastaiſuutta, eikä ahneutta mainittakokaan teidän ſeasſanne, niin kuin pyhäin ſopii, eikä häpeällisiä ſanoja, eikä irstaiſia puheita ja jaaritukſia, jotka owat ſopimattomia, waan paremmin kiitosſanoja. Sillä ſe tietäkää, ettei yksikään huorintekijä eikä saastainen, eikä ahne, joka on epäjumalan palwelija, ole ſaawa perintöoſaa Kristuksen ja Jumalan waltakunnaſſa“** (Ef. 5: 3–5). Näin jyrkästi aſettuu kristinusko kaikenlaista epäſiweyttä wastaan.

Epäſiweää mielialaa, käytöstä ja puhetta ſeuraa ulkonainen, törkeä työ, ſillä paha kaswaa elimelliſesti, niin kuin kaswi kedolla. Kristus sanoo: **„Sydämmen kyllyydestä ſuu puhuu. Hywä ihminen tuo ſydämmen hywästä tawarasta eſille hywää, ja paha ihminen tuo ſydämmen pahasta tawarasta eſille pahaa“** (Matt. 12: 34, 35). Ja Jaakob ſanoo: **„Jokainen kiuſataan, kun oma himo wiettelee ja houkuttaa häntä. Sitten kun himo on ſiittänyt, ſynnyttää ſe ſynnin, ja kun ſynti on kypſynyt, ſynnyttää ſe kuoleman“** (Jaak. 1: 14, 15). Kun ihminen lähtee synnin tielle, kaswaa hän pahaſſa ja tulee aikanaan kypſyneeksi hedelmäksi.

Seitſemäs käsky rikotaan ſekä awioſſa että ulkopuolella awiota epäpuhtailla ajatukſilla, puheilla, käytökſillä ja töillä. Monenlaiſet owat ne ſynnit, joilla ihminen ſaastuttaa rummiinſa. Niitä on ſalaiſia ſyntejä, jotka hiipiwät pimeäſſä, ja joiden kauheita ſeurauksia ihminen ei alukſi tunnekaan. Mutta omatunto on warottamaſſa, ja ſiweyden tunto loukkaantuu aina epäſiweään työhön. Ylellinen, irstas elämä kaswattaa epäſiweyttä. Paawali ſanoo: „**Waeltakamme ſoweliaasti niin kuin päiwällä; ei ylenſyömiſeſſä eikä juopumiſeſſa, ei kammioiſſa eikä haurendeſſa ei riidaſſa eikä katendeſſa, waan pukekaa päällenne Herra Jeeſus Kriſtus, älkääkä holhoko rummiſtanne haurenteen**" (Room. 13: 13, 14). Maailma ei pidä näitä syntejä niin ſuurina, mutta Jumala kauhiſtuu niihin.

Awio on Jumalan aſettamana rakennettawa Jumalan kaswojen edeſſä. Joka ulkonaiſten etujen, tawaran, arwon tahi kunnian tähden rakentaa awiota, hän tallaa awion pyhyyden, ſillä Jumala pani ſiweän rakkauden awion perustukſeksi. Ja jos ihminen ainoaſtaan katſoo luontaiſta taipumusta, eikä huoli Jumalan tahtoa kyſyä, kun hän perustaa awion, rakentaa hän awionſa horjuwalle perustukſelle. Mies ja nainen yhdiſtywät awiota rakentaeſſaan keſkinäiſeksi awukſi ja ihmiſſuwun liſääntymiſeksi ja kaswattamiſeksi. Jollei Jumala ole yhdiſtämäſſä awiopuoliſoja, ja jollei Jumalan rakkaus puhdiſta ja kaswata awiollista rakkautta, hajottaa pimeyden walta awion perustukſia. Yhteinen kilwoitus iankaikkiſen elämän puolesta ja keſkinäinen apu täſſä kalliimmaſſa aſiaſſa on yhdiſtämäſſä awiopuoliſoja lujimmalla henkiſellä ſiteellä.

Siſälliſesti rikotaan awio, jos puoliſo antaa ſen rakkauden, joka hänen tulee antaa awiopuoliſolleen, muulle henkilölle. Ja jos toinen tunkeu awiopuoliſojen wäliin ja pyytää riiſtää itſelleen awiopuoliſon rakkauden, niin hän rikkoo awion. Ulko-

nainen, törkeä awion rikkominen hajottaa awion. Jumala aſettaa Raamatuſſa tämän ſynnin ſuurimpain joukkoon. Paawali ſanoo: **„Wälttäkää huoruutta. Kaikki ſynnit, jotka ihminen on tehnyt, owat ulkona ruumiista; mutta joka tekee huorin, hän tekee ſyntiä omaſſa ruumiiſſaan. Wai ettekö te tiedä, että teidän ruumiinne on Pyhän Hengen templi, joka teiſſä on, jonka te Jumalalta ſaitte. Ettekä te ole teidän omanne“** (1 Kor. 6: 18, 19). Hajonnut awio on ſuurin maallinen onnettomuus. Onnellinen awio on ſuurin maallinen ſiunaus.

Jumala waatii ſeitſemännesſä käskyſſä ruumiin ja ſielun puhtautta. Kriſtus on tullut perkeleen töitä ſärkemään. Hänen werenſä puhdiſtaa kaikeſta ſynniſtä. Hänen Henkenſä pyhittää uskowan. Kun uuſi ihminen ſyntyy ylhäältä, joka on Jumalan rakkaudeſta oſalliſeksi tullut, ja jonka ſydämmeſſä Kriſtus aſuu, ſilloin on ihmiſellä **„Kriſtuksen mieli“** (1 Kor. 2: 16). Silloin on ihmiſellä ſiſällistä puhtautta, waikka hän ei ole ſynnitön. Kriſtus ſanoo: **„Autuaat owat puhtaat ſydämmeſtä, ſillä he ſaawat nähdä Jumalan“** (Matt. 5: 8). Ja Paawali ſanoo: **„Se on Jumalan tahto, teidän pyhyytenne, että te huoruutta wältätte“** (1 Teſſ. 4: 3). Awioſſa ja awion ulkopuolella tulee kriſtityn etſiä puhtautta ja pyhyyttä. Awiopuoliſojen tulee uskolliſuudeſſa rakaſtaa ja kunnioittaa toiſiaan ja walwoa toinen toiſenſa ruumiillista ja henkiſtä parasta.

Awioton elämä ei ole mikään onnettomuus. Kun Jumala määrää jonkun oſakſi awiottomuuden on tämä aſema tälle ihmiſelle paras. Jankaikkinen elämä on ihmiſen määränä. Awioton woi wapaampana huolehtia tätä. Paawali ſanoo: **„Joka ei naitu ole, hän murehtii niitä, kuin Herran owat, että hän oliſi pyhä ſekä ruumiin että hengen puolesta“**

(1 Kor. 7: 34). Jankaikkisuudessa ei enää awiota löydy. Jumala antaa jokaiselle ihmiselle, mikä hänelle paras on.

Siweyden warjelemiseen ja kehittämiseen on jumalisuuden harjoitus tarpeen. Ihmisen tulee käyttää armon wälikappaleita ja rukousta. Hänen tulee olla kohtuullinen ruuassa ja juomassa ja ajoittain paastota. Kun ihminen Kristuksen opetuslapsena elää Jumalan seurassa, saa hän Kristukselta armoa ja woimaa uuteen elämään, niin ettei hän waella lihan waan Hengen mukaan.

31. Kahdekſas käsky.

„Älä warasta“ (2 Mooſ. 20: 15).

Kun Jumala on turwannut ihmiſen hengen ja awion, ottaa hän kahdekſannessa käskyssä myös omaiſuuden ſuojelukſeensa. Yhteiskunnan menestys waatii, että jokaiſen omaiſuus on turwattu. Jumala on pannut tähän maailmaan woimia ja aineita, joista ihminen työn kautta woi ſaada elatukſen tarpeet, ſillä ihminen tarwitſee rawintoa, waatteita ja huoneita. Oikeus waatii, että jokainen ſaa häiritſemättä käyttää, mitä hän on työllään anſainnut. Omaiſuutta ſaadaan myös perinnön ja lahjan kautta, mutta Jumala on tätäkin antamaſſa, ja hän ottaa tämänkin tawaran ſuojaanſa.

Wielä ſuuremmaſſa määräſſä ihminen tarwitſee henkiſtä tawaraa. Usko, toiwo ja rakkaus owat ihmiſelle korkeimmaſta arwoſta. Tämä henkinen tawara on ihmiſelle kalliimpi kuin maallinen tawara, ja tämänkin omaiſuuden on Jumala ſulkenut kahdekſanteen käskyyn.

Raamattu ſanoo: **„Rikas ja köyhä kohtaawat toinen toiſtaan; Jumala on ne kaikki tehnyt“** (Sanl. 22: 2). Omaiſuus on Jumalan lahjaa. Ihmiſen toimi riippuu Jumalan ſiunauksesta. Maallinen omaiſuus on ſen tähden oikeastaan **„toiſen oma“** (Luukk. 16: 12), jota ihmiſen tulee hoitaa Jumalalle. Jos ihminen on uskollinen katoawaſſa tawaraſſa, uskoo Jumala hänelle taiwaalliſen tawaran, joka ei häneltä koskaan katoa.

Ihminen luulee kyllä tawalliſesti olewanſa wapaa kahdekſannen käskyn ſynniſtä, mutta Luterus ſanoo leikilliſellä tawallaan, että maa jouluiſi autioksi ihmiſiſtä ja puista, jos kaikki ne hirtettäiſiin, jotka owat warkaita, waikka eiwät tahdo ſemmoiſia olla. Näissä ſanoiſſa on enemmän perää, kuin ihminen tawalliſesti luulee, ſillä Jumalan käsky ei tyydy ulkonaiſeen muotoon, waan ſe tunkeu ſydämmen ſiſimpään, ja ſe käſittää kaikki elämän kohdat.

Ihminen rikkoo kahdekſannen käskyn itſeenſä nähden, jos hän on laiska eikä työllään itſelleen toimita, mitä Jumala tahtoo hänelle ſuoda. Paawali ſanoo: **„Me kehotamme teitä, weljet, yhä enemmin kaswamaan ja pyytämään olla hiljaiſuudeſſa ja ottamaan waari omiſta tehtäwiſtänne ja tekemään työtä omilla käſillänne, niin kuin olemme teille käskeneet, että te waeltaiſitte kunnialliſesti ulkona olewien edeſſä, ettekä mitään tarwitſiſi“** (1 Teſs. 4: 10 12). Ihminen ei ole oikeutettu elämään laiskana, ſillä hänen tulee ſyödä leipänſä otſanſa hiessä, ja hänen tulee työllään olla tarwitſewille awuksi. Joka woi työllään anſaita leipänſä, mutta laiskuudeſſa turwaa muiden apuun, hän rikkoo Jumalan käskyn. Paawali ſanoo: **„Koska olimme teidän tykönänne, annoimme teille ſen käskyn, että ſen, joka ei tahdo työtä tehdä, ei ſowi ſyödä. Sillä me kuulemme, että muutamat teidän ſeaſſanne waeltawat ſopimattomasti, niin etteiwät he tee työtä, waan owat joutawina. Mutta ſemmoiſia me käskemme ja kehotamme Herramme Jeeſuksen Kristuksen kautta, että he hiljaiſuudeſſa tekewät työtä ja ſyöwät omaa leipäänſä“** (2 Teſs. 3: 10—12). Jumala tahtoo wakawaa työn tekoa ihmiſeltä, ja jokaiſen, joka waan työhön kykenee, tulee ſyödä omaa leipäänſä. Waikka ihmiſellä oliſikin riittäwästi tawaraa, tulee hänen kumminkin tehdä työtä, niin että hän työllään anſaitſee leipänſä, ja että hänellä on muillekin antaa.

Ihminen rikkoo kahdekſannetta käskyä, jos hän kewytmieliſesti tuhlaa ſen, minkä Jumala on antanut hänen ja hänen omaistensa elatukſeksi ja lähimmäiſen hywäksi, ſillä kaikki, mitä ihmiſellä on, on Jumalan omaiſuutta, ja ſe on käytettäwä Jumalan kunniaksi, lähimmäiſemme hywäksi ja omaan tarpeeſeen. Jumalalle tulee ihmiſen kerran tehdä tili ſiitä, miten hän on tawaraanſa hoitanut. Sekin, joka ei käytä tawaraanſa omaan tarpeeſeen, waan joka ahneudesta kärſii puutetta, kootesſaan rahaa, rikkoo Jumalan käskyn. Raamattu ſanoo: **„Armelias mies tekee hywää omalle ſielulleen, mutta armoton waiwaa omaa lihaanſa“** (Sanl. 11: 17). Joka kiinnittää ſydämmenſä maalliſeen hywään, hän on Jumalasta luopunut, ſillä hän on pannut luottamukſenſa katoawaan tawaraan. Ahne on joutunut himonſa orjaksi, ja tälle himolle hän uhraa kaikki. Kristus ſanoo: **„Katſokaa ja kawahtakaa ahneutta, ſillä ei kukaan elä niiſtä tawaroiſta, jotka hänellä on liiaksi“** (Luukk. 12: 15). Ja Raamattu ſanoo: **„Olkoon elämänne wapaa ahneudesta, ja tyytykää niihin, kuin teillä on. Sillä hän on itſe ſanonut: En minä ylenanna ſinua enkä ſinua hylkää, niin että woimme hywäſſä turwaſſa ſanoa: Herra on minun auttajani, ſen tähden en minä pelkää; mitä ihminen woi minulle tehdä?“** (Hepr. 13: 5, 6). Ahneus kietoo ihmiſen ja yllyttää häntä warkauteen. Paawali ſanoo: **„Ne, jotka tahtowat rikaſtua, laukeawat kiuſaukſeen ja paulaan ja moniin tyhmiin ja wahingolliſiin himoihin, jotka upottawat ihmiſet wahinkoon ja kadotukſeen. Sillä ahneus on kaiken pahuuden juuri, jota muutamat owat himoinneet, ja owat uskoſta ekſyneet ja itſelleen paljon murhetta ſaattaneet“** (1 Tim. 6: 9, 10). Rehelliſenä tulee ihmiſen toimia, niin ettei toiſen tawara joudu hänen käſiinſä. Petolliſuudella ja warkaudella koottu tawara ei tuota omiſtajalleen ſiunausta, waan kirousta. Apoſtoli ſa-

noo: „**Joka warastanut on, älköön enää warastako, waan ennemmin tehköön työtä ja toimittakoon käsillään jotakin hywää, että hänellä olisi tarwitsewalle jakamista**“ (Ef. 4: 28). Warastettu tawara katoaa aina aikanaan warkaan käsistä, waikka hän woisikin sitä kätkeä, ja se wie mukanaan muunkin tawaran. Jumalan siunausta ei ole warkaan huoneessa.

Ihminen woi salaa tahi wäkiwallalla ottaa toisen omaisuutta, taikka woi hän petoksella sitä anastaa. Kaupassa woi ihminen saattaa lähimmäiselleen wahinkoa huonon tawaran, wäärän mitan tahi liiallisen hinnan kautta. Mutta ihmisen tulee aina niin kohdella lähimmäistä, kuin hän toiwoo lähimmäisen kohtelewan itseään. Jumala sanoo: „**Oikea waaka, oikea leiwiskä, oikea wakka, oikea kannu olkoon teillä**“ (3 Mooſ. 19: 36); „**älä pidä kahtalaista waakaa säkissäsi, suurempaa ja wähempää. Äläkä pidä huoneessasi kahtalaista mittaa, suurempaa ja wähempää. Waan sinulla pitää oleman täysi ja oikea waaka ja täysi ja oikea mitta, että olisit pitkä-ijällinen siinä maassa, jonka Herra sinun Jumalasi sinulle antaa. Sillä jokainen, joka näitä tekee, on Herralle sinun Jumalallesi kauhistus — kaikki, jotka wääryyttä tekewät**“ (5 Mooſ. 25: 13—16). Ja apostoli warottaa siitä, „**ettei yksikään sortaisi tahi pettäisi weljeänsä jossakin asiassa, sillä Herra on kaikkein näiden kostaja**“ (1 Teſs. 4: 6). Jumala walwoo oikeutta, ja wäärintekijä saa aina aikanaan rangaistuksensa.

Warkautta tapahtuu silläkin tapaa, ettei ihminen anna lähimmäiselleen, mitä hänelle kuuluu, waan pidättää häneltä hänen palkkaansa tahi omaisuuttaan. Ja warkautta on sekin, jos joku salaa ottaa jotakin isältään, äidiltään tahi puolisoltaan, waikka hän tietää, ettei hänellä ole lupaa siihen. Raamattu sanoo: „**Joka ottaa isältään ja äidiltään ja sanoo: ei se ole synti, hän on ryöwärin weli**“ (Sanl. 28: 24); „**ju-**

malaton ottaa lainan, eikä maksa; mutta hurskas on laupeas ja antelias" (Pſ. 37: 21); „jos joku ſielu tekee ſyntiä ja rikkoo welwolliſuutenſa Herraa wastaan, kieltäen lähimmäiſeltään ſen, minkä hän hänen haltuunſa antanut on, eli ſen, jonka hän hänelle käteen uskonut on, taikka jonka hän itſe wäkiwallalla ottanut on, tahi wäärydellä on ſaattanut allenſa; tahi jos hän on löytänyt kadonneen kalun, ja kieltää ſen wäärällä walalla, tahi mitä ikänänſä ſe oliſi, joſſa ihminen lähimmäiſtään wastaan rikkoo; jos hän niin rikkoo ja tulee wikapääkſi, niin pitää hänen antaman takaiſin, mitä hän wäkiwallalla on ottanut ja wäärydellä on ſaattanut allenſa, tahi mitä hänen haltuunſa annettu oli, tahi kadotetun, jonka hän löytänyt on" (3 Mooſ. 6: 2—4). Jumala kieltää kaiken wilpin ja wäärydyden, ja rikos lähimmäistä wastaan on ſamaſſa rikos Jumalaa wastaan, ſillä Jumalan on kaikki omaiſuus. Lähimmäiſellä on omaiſuutenſa Jumalalta, eikä Jumala rangaiſtukſetta anna kenenkään wäärydellä anastaa ſitä. Warastettu tawara on aina takaiſin annettawa.

Warkautta tapahtuu ſilloinkin, kun ei eſiwallalle anneta ſitä weroa, joka ſille tulee, kun palkolliſet eiwät uskolliſesti toimita tehtäwäänſä iſäntäwäelle, waan huolimattomuudella tahi pahuudella ſaattawat aikaan wahinkoa, ja kun köyhät wäärinkäyttäwät lahjojaan, taikka kun he pyytäwät almuja, waikka eiwät niitä tarwitſe. Apoſtoli ſanoo: „**Antakaa ſiis kaikille mitä te welwolliſet olette: ſille wero, jolle wero tulee, ſille tulli, jolle tulli tulee**" (Room. 13: 7). Ja Tiitukſelle ſanoo Paawali: „**Neuwo palwelijoita olemaan iſännilleen alammaiſia, kaikiſſa heille mieleen, ei wastaanſanojia, ei uskottomia, waan oſottaen kaiken hywän uskolliſuuden, niin että he kaikiſſa kaunistaiſiwat Jumalan meidän Wapahtajamme oppia**" (Tiit. 2: 9, 10).

Kahdeksas käsky rikotaan myös, jos esiwalta panee liian raskaita weroja alammaisilleen, jos oikeutta taiwutetaan lahjojen tähden, jos isäntäwäki ei anna palkollisilleen ja työmiehilleen heidän palkkaansa, tahi jos ei köyhiä auteta woimien mukaan. Raamattu sanoo: „**Älä käännä oikeutta, älä muotoa katso, äläkä lahjoja ota, sillä lahjat sokaisewat toimellisten silmät ja kääntäwät hurskasten asiat**“ (5 Mooſ. 16: 19); „**älkäätkä leskeä ja orpoa, muukalaista ja köyhää sortako, ja älköön kukaan ajatelko sydämmessään pahaa weljeänsä wastaan**“ (Sak. 7: 10); „**joka köyhälle antaa, ei sillä puutetta ole, mutta joka peittää silmänsä häneltä, hän saa paljon kironkſia**“ (Sanl. 28: 27).

Kahdeksas käsky welwoittaa meitä olemaan rehellisiä jokaista kohtaan ja käyttämään maallisia tawaroita Jumalan huoneenhaltijoina. Meidän tulee olla nutterat ja kohtuulliset ja mielellään suoman jokaiselle omansa. Neuwolla ja työllä tulee meidän auttaa lähimmäistämme, niin kuin me toiwomme häneltä apua ja neuwoa saawamme, kaikissa tulee meidän noudattaa oikeuden ja rakkauden waatimuksia, ja mielellään tulee meidän antaa lähimmäiſellemme, mitä welwolliſuus waatii, ja mitä hänelle hyödyksi on. Raamattu sanoo: „**Palwelkaa toinen toistanne, jokainen sillä lahjalla, jonka hän saanut on, niin kuin hywät Jumalan moninaiſen armon huoneenhaltijat**“ (1 Piet. 4: 10); „**taita iſoowalle leipäſi, wie raadolliſet kulkijat huoneeſeeſi; koska näet alastoman, niin waateta häntä, äläkä käännä itſeäſi pois lihaſi tyköä**“ (Jeſ. 58: 7); „**älköön kukaan etſikö omaa parastaan, waan toiſen**“ (1 Kor. 10: 24). Ja Kristus sanoo: „**Anna ſille, joka ſinulta anoo, äläkä käännä itſeäſi pois ſiitä, joka lainaa pyytää**“ (Matt. 5: 42); „**kaikki ſiis, mitä tahdotte, että ihmiſet tekiſiwät teille, ſe tehkää tekin heille**“ (Matt. 7: 12). Auttamalla hätääntyneitä woi ihminen

saada osakseen kiitollisuutta ja apua, joka tuottaa siunausta tulewassakin elämässä. Kristus sanoo: „**Tehkää itsellenne ystäwiä wäärästä mammonasta, että he, koska te tarwitsette, ottawat teitä wastaan iankaikkisiin majoihin**“ (Luukk. 16: 9). Jumala tekee hywää kaikille, ja hän tahtoo, että ihminen noudattaisi hänen esikuwaansa. „**Iloista antajaa Jumala rakastaa**“ (2 Kor. 9: 7). „**Se, joka waiwaista armahtaa, lainaa Herralle, ja Herra on hänelle maksawa hänen hywän työnsä**“ (Sanl. 19: 17).

Mutta kalliimpi maallista tawaraa on henkinen tawara, ja tätäkin woi ihminen toiselta warastaa. „**Absalom warasti Israelin miesten sydämmet**“ (2 Sam. 15: 6), kun hän käänsi kansan mielen isänsä tyköä itsehensä, ja hengellään sai Absalom maksaa sen kapinan, jonka hän nosti. Kun joku tunkeutuu kodin pyhään piiriin ja rupeaa purkamaan niitä rakkauden siteitä, jotka yhdistäwät awiopuolisoja, ja riistää wehkeillään awiopuolisolta puolison rakkauden, niin hän on warastanut kodin kalliin helmen. Kun nuorukainen pyytää ja woittaa neidon rakkauden, mutta sitten jättää armaansa murheeseen ja onnettomuuteen, niin hän on warastanut neidon rakkauden ja onnen. Mutta kallein kaikista tawaroista on usko. Ilman uskoa on ihminen onneton, sillä hänellä ei ole kotia ylhäällä, ei Jsää, eikä Wapahtajaa. Niitä on paljon ihmiskunnassa, jotka itse owat tallanneet uskon helmen, ja jotka pyytäwät saattaa muitakin samaan onnettomaan tilaan. Epäuskon myrkkyä lewitetään kansaan, ja pahennuksia pannaan tahallisesti nuorten eteen. Kauhistawin on se warkaus, jonka kautta uskon tawaraa ryöstetään lähimmäiseltä. Jumala nimittää wääriä profeetoita ja opettajia warkaiksi. „**Katso, minä tulen niitä profeetoita wastaan, kuuluu Herran sana, jotka warastawat minun sanani kukin toiseltaan**“ (Jer. 23: 30). Kristus sanoo: „**Totisesti,**

totiſesti ſanon minä teille: Joka ei mene owesta lammashuoneeſeen, waan astuu ſiihen muualta, hän on waras ja ryöwäri" (Joh. 10: 1). Tämä warkaus on kaikista kauhein, ja ſitä on paljon kristikunnassa.

Taiwaissa owat wasituiſet tawarat. Kristus ſanoo: **„Kootkaa itſellenne tawaroita taiwaissa, kussa ei koi syö eikä ruoste raiskaa, ja kussa eiwät warkaat kaiwa eiwätkä warasta"** (Matt. 6: 20). Ylhäällä on ſe perintöosa, jonka Jumalan lapſi saa iankaikkiſuudessa omakseen. Katoamaton, saastuttamaton ja turmelematon on ſe perintö, joka on taiwaissa tallelle pantu uskowia warten. Tätä perintöä tulee ihmiſen pyytää. Wanhurskauden kruunu helottaa Jſän kodissa. Mutta Herra ſanoo, että ihmiſen tulee maalliſessa tawarassa olla uskollinen, jos hän tahtoo taiwaallista tawaraa ſaada. **„Jollette ole uskolliſia wäärässä mammonassa, kuka teille uskoo todellista hywää. Ja jollette ole olleet uskolliſia toiſen omassa, kuka teille antaa ſen, mikä on teidän omanne"** (Luukk. 16: 11, 12). Maalliſen tawaran oikea käyttäminen on siis tärkeä aſia. Ihmiſen tulee olla täſſä uskollinen, niin että Jumala woi uskoa hänelle taiwaalliſen perinnön.

32. Yhdekſäs käsky.

„Älä ſano wäärää todiſtusta lähimmäiſeſtäſi“ (2 Mooſ. 20: 16).

Jumala ottaa edelliſiſſä käskyiſſä ihmiſen hengen, awion ja omaiſuuden ſuojelukſeenſa, ja hän aſettaa tuomioiſtuimen walwomaan oikeutta maan päällä. Tämän hän ottaa yhdekſännesſä käskyſſä turwiinſa, kun hän waatii todiſtajaa oikeuden edeſſä aina puhumaan totuutta. Yhdekſäs käsky kuuluu oikeaſtaan: **„Älä todiſta wääränä todiſtajana lähimmäiſtäſi waſtaan“**. Tuomioiſtuin ei woi tehtäwäänſä toimittaa, ellei todiſtaja pyſy totuudeſſa.

Oikeus on pyhä, ſillä Jumala on wanhurskas, ja hän rakaſtaa oikeutta. Kun Jumala rupeſi luomaan taiwaat ja maan, teki hän ſuunnitelman ſiitä työſtä, jonka hän aikoi walmiſtaa. Jumala ſääti edeltätietämiſenſä kautta miſſi ja mimmoiſekſi koko tämä maailma oli tuleWa, ja edeltämääräämiſen kautta aſetti Jumala maailman kehityksſelle ſäännöt ja määrän. Tämän toimen ſanomme tawalliſesti Jumalan iankaikkiſekſi armopäätökſekſi. Koko maailma oli eläwänä ſiemenenä olemaſſa Jumalan armopäätökſeſſä, ja luomiſeſſa iſtutti Jumala tämän maailman ſiemenen ajalliſuuteen kaſwamaan. Täſſä Jumalan armopäätökſeſſä on maailman oleminen ja kehitys edeltä määrätty. Me olemme hämärän lapſia, jotka liikumme maailman alun ja maailman lopun wälillä, kunnes iankaikkiſuuden

päiwä koittaa. Sen tähden emme käsitä maailman alkua, emmekä maailman loppua. Mutta me tiedämme, että Jumala teki Kristuksessa armopäätöksensä, että hän Kristuksessa loi maailman, ja että hän Sanallaan kannattaa kaikki. Jumala on armopäätöksestään edeltä tietänyt kaikki mahdollisuudet ja säätänyt niille määrätyn kehityksen, mutta ihmismielen oikuista Jumala ei ole lukua pitänyt. Ihminen on luotu wapaaksi. Sen tähden hän woi luopua Jumalan teiltä, mutta Jumalan sääntö ja määrä astuwat synninkin teillä ihmisen eteen. Jumalasta luopunut ihminen kypsyy pahassa ja joutuu wihdoin toiseen kuolemaan, ellei hän parannusta tee. Oikeaa ja totta on se, mikä on tämän Jumalan armopäätöksen mukaista. Wäärää ja walhetta on se, mikä on riidassa tämän Jumalan armopäätöksen kanssa. Oikeus ja totuus owat olleet olemassa jo ennen kuin maailman perustus pantiin, ja ne pysywät iankaikkisesti, sillä Jumalan iankaikkinen armopäätös kannattaa niitä. Wääryys ja walhe owat syntyneet luopumuksen kautta, eiwätkä ne woi pysyä woimissa, sillä Jumalan maailmasuunnitelma seisoo niitä wastaan, ja Jumala painaa ne aikanaan alas toisen kuoleman waiwaan. Perkele puhuu walhetta, ja hän pyytää wäärryyttä tukea, mutta hän joutuu tuomiossa kadotukseen.

Kun Jumala loi maailman, astui hän itse ajallisuuteen. **„Jumalan näkymätön olento, hänen iankaikkinen woimansa ja jumalallisuutensa nähdään maailman luomisesta, kun ne huomataan hänen teoissaan“** (Room. 1: 20). Sen tähden on Jumala kaikkialla meidän ympärillämme. Paawali sanoo pakanoille: **„Jumalassa me elämme ja liikumme ja olemme“** (Ap. tek. 17: 28). Jumala on kaikessa, ja hän waikuttaa kaikessa, mutta itsetäyteisenä on hän korotettu kaiken yli. Jumala kannattaa itse armopäätöstään eli maailmasuunnitelmaansa. Tämä

ympäröipi meitä kaikkialla. Se waikuttaa luonnon piirissä muuttumattomalla säännöllisyydellä. Kaswin täytyy kehittyä semmoiseksi, kuin Jumalan maailmasuunnitelma sen määräsi. Eläin muodostuu lajinsa kaltaiseksi ja on wietin ja waiston hallittawana. Mutta hengen alalla wallitsee wapaus. Sen tähden ihminen woi noudattaa Jumalan maailmasuunnitelmaa tahi poiketa siitä. Ihminen woi käyttää Jumalan antamia lahjoja muuhunkin tarkoitukseen, kuin Jumalan tahdon tekemiseen. Sen tähden on oikeudellinen toimi tarpeen. Jumala erottaa pahan hywästä. Hän rankaisee pahan, ja hän asetti tuomioistuimet ihmiskuntaan tukemaan hywää ja tuomitsemaan pahaa. Kaikkialla maailmassa liikkuu nyt Jumalan tuomiollinen toimi, ja maailman tuomarina on Jumala lopullisesti kokonaan erottawa pahan hywästä.

Ihminen huomaa omassa olennossaan Jumalan oikeudellista tointa. Omassatunnossa puhuu Jumalan ääni. Se toimii Jumalan sääntönä ihmisen olennossa. Sen tähden esiintyy sen waikutus iankaikkisuuden woimalla. Sen waatimus on ehdoton, ja ehdoton on sen tuomio. Omatunto waatii ihmistä tekemään mitä on oikeaa ja hywää ja wälttämään mitä on wäärää ja pahaa, sillä se on Jumalan maailmasuunnitelman edustaja ihmisen olennossa. Omatunto lausuu myös tuomionsa pahasta teosta, ja se antaa kiitoksensa hywälle työlle, eikä se tässä kysy ihmisen mieltä ja taipumusta. Ja omatunto sitoo ihmisen työn ihmiseen, niin ettei hän pääse pahasta teostaan irti, ennen kuin Jumala päästää hänet. Alituiseen waikuttaa Jumalan oikeudellinen toimi ihmisessä, ja jos ihminen ottaa tästä waarin, huomaa hän tätä Jumalan tointa kaikkialla maailmassa.

Kun omantunnon todistus synnin kautta himmeni, antoi Jumala Siinain wuorella lakinsa, jonka kautta Jumala ilmoitti

tahtonſa Israelille. Jumalan käskyjä nimitetään uſein Raamatuſſa Jumalan todiſtukſiksi, ja liiton majaa nimitettiin „**todiſtusten majaksi**“ (4 Mooſ. 1: 50), ſillä liiton arkiſſa oliwat Jumalan käskyt kiwiſiſſä tauluiſſa. Ewankeliumiakin ſanotaan Raamatuſſa „**Herran todiſtukſeksi**“ (2 Tim. 1: 8), ja Kriſtuſta ſanotaan „**uskolliſeksi todiſtajaksi**“ (Ilm. 1: 5), „**uskolliſeksi ja totiſeksi todiſtajaksi**“ (Ilm. 3: 14). Jumala ilmoittaa ihmiskunnalle tahtonſa ja oikeutenſa, ja Jumalan wanhurskaus kääntyy wäärintekijää wastaan. „**Jumalan wiha ilmeſtyy taiwaaſta kaiken ihmisten jumalattomuuden ja wääryyden yli**“ (Room. 1: 18). Siinä ihmiſeſſä, joka elää ſynniſſä, ilmeſtyy Jumalan wiha tuomion woimana, ja jos ihminen pyſyy ſynniſſä, tulee hän kadotetuksi. Jumalan tuomio on kadotetuſſa tullut itſiölliſeksi woimaksi ja kypſyneeksi hedelmäksi. Kun ihminen parannukſeſſa kääntyy maailmaſta ja ſynniſtä Jumalan tykö, katuu, tunnuſtaa ja tuomitſee ſyntinſä ja pakenee Kriſtuksen tykö, ſilloin Jumala ei lue ihmiſelle hänen ſyntiänſä, waan hän lukee hänelle uskon wanhurskaudeksi. Jumalan oikeudellinen toimi päästää täten katuwan ſynnin ſiteiſtä, ja Jumala antaa uskowalle Kriſtuksen wanhurskauden. Jumala lukee ja tekee ihmiſen wanhurskaaksi uskon kautta Kriſtukſeen. Jumalan oikeudellinen toimi on kaikkialla waikuttamaſſa. Me huomaamme tätä luonnon piiriſſä, omaſſa itſeſſämme, ykſityiſten ihmiſten ja kanſojen elämäſſä. Jumala pyytää rakkaudella ohjata kaikki iankaikkiſen armopäätöksenſä piiriin, ja wanhurskaana hän waikuttaa ſitä wastaan, joka polkee oikeuden. Armon ajaſſa on Jumalan tuomioſſa aina rakkauttakin, ſillä hän tahtoo kuritukſellaan auttaa ihmiſtä. Mutta wiimeiſenä päiwänä on armon aika loppunut, ja Jumala tuomitſee ſilloin wanhurskaudeſſa.

Jumalan wanhurskaus waatii, että tuomio käy wäärryyden ja pahan yli. Sen tähden täytyy ihmiſen tuomita itſenſä, jos hän tahtoo Jumalan tuomiosta päästä. Paawali ſanoo: **„Jos me tuomitſiſimme itſemme, niin ei meitä tuomittaiſi“** (1 Kor. 11: 31). Ellei ihminen kadu ſyntejään, tuomitſe itſeään ſynnin tähden ja pyydä anteekſi, niin Jumalan täytyy tuomita häntä. Jos ei tuomio käy ſynnin yli armon aikana, joutuu ſe Jumalan tuomittawakſi wiimeiſenä päiwänä ja iankaikkiſuudeſſa.

Jumala on aſettanut waltion walwomaan maallista järjeſtyſtä ja oikeutta. Eſiwallan tulee Jumalan puolesta hoitaa lakia. Sen tulee kostaa paha ja palkita hywä. Maallisen oikeuden walwominen on tarpeen ulkonaiſen järjeſtyksen tähden, ja ſenkin kautta Jumala kaswattaa ihmistä etſimään hänen armoaan. Kriſtuksen waltakunnaſſa wallitſee armo. Mutta waltion tulee oikeutta walwoa, ja tuomioiſtuimen tulee aina oikeuden mukaan toimia. Sen ei ſowi armoa käyttää pahantekijää kohtaan. Eſiwalta aſettaa ſen tähden tuomioiſtuimia, joiden tulee Jumalan puolesta hoitaa oikeutta. Maallisen oikeuden toimi on oſa Jumalan ſuuresta tuomiotoimesta. Sen tähden nimittää Raamattu pſalmiſſa niitä jumaliksi, jotka oikeutta hoitawat (Pſ. 82: 6; Joh. 10: 34, 35).

Tärkeä on ſiis maallisen oikeuden tehtäwä. Jumalan palwelijana tulee ſen toimia oikeuden tukemiſekſi ja pahan ſortamiſekſi. Todiſtajan tulee ſen tähden aina oikeuden edeſſä puhua totuus. Jumalan puolesta toimii todiſtaja, kun hänen tulee tuoda oikeus ja totuus ilmi, ja eſiwalta pyytää walan kautta terottaa todiſtajan mieleen, että hän ſeiſoo Jumalan edeſſä, kun hän antaa todiſtukſenſa oikeudeſſa. Jumala on yhdekſännesſä käskyſſä ottanut turwiinſa oikeuden, ja hän rankaiſee wäärän todiſtajan. Kriſtus ſanoo: **„Jokaiſesta turhaſta**

ſanasta, jonka ihmiſet puhuwat, tulee heidän tehdä luku tuomiopäiwänä“ (Matt. 12: 36). Suuri on niiden rangaistus olewa, jotka oikeuden edessä ſanowat wäärän todiſtuksen. Raamattu ſanoo: **„Ei wäärä todiſtaja pääſe rankaiſematta; ja joka rohkeasti walhettelee, ei hän ole ſelwiäwä“** (Sanl. 19: 5). Ihmiſen tulee aina pyſyä totuudessa, mutta warſinkin oikeuden edessä. Apoſtoli ſanoo: **„Niin paukaa nyt pois kaikki pahuus ja kaikki petos ja ulkokullaiſuus ja kateus ja kaikki panetus“** (1 Piet. 2: 1).

Yhdekſäs käsky rikotaan oikeuden edessä, jos tuomari tekee wäärän tuomion, jos ſyyttäjä tekee wäärän ſyytöksen, jos ſyyttäjä kieltää totuuden, jos todiſtajat lauſuwat wäärän todiſtuksen, ja jos aſianajajat auttawat wäärää aſiaa. Jooſafat ſanoi tuomareille: **„Katſokaa, mitä te teette! ſillä ette pidä tuomiota ihmisten, waan Herran edessä. Ja hän on teidän kanſſanne tuomioſſa. Sen tähden antakaa Herran pelwon olla teiſſä, ja warokaa ja tehkää niin; ſillä Herran meidän Jumalamme työnä ei ole yhtään wääryyttä, ei hän katſo muotoa eikä ota lahjoja“** (2 Aik. k. 19: 6, 7). Ja Salomoni ſanoo: **„Joka julistaa jumalattoman wanhurskaaksi ja wanhurskaan jumalattomaksi; ne owat kumpainenkin Herralle kauhistus“** (Sanl. 17: 15).

Mutta ihminen rikkoo myös yhdekſättä käskyä, jos hän puhuu lähimmäiſeſtään aſioita, jotka hän tietää perättömiksi tahi epäwarmoiksi, jos hän pyſyy waitina, kun lähimmäistä panetellaan, jos hän kiittää toista, waikka tämä ei kiitosta anſaitſe taikka moittii häntä, waikka hän ei moitetta anſaitſe, taikka jos hän lähimmäiſeſtä lauſuu tuomion, joka ainoastaan kuuluu Jumalalle. Raamattu ſanoo: **„Paukaa pois walhe, ja puhukoon jokainen lähimmäiſenſä kanſſa totuutta, ſillä me olemme jäſenet keskenämme“** (Ef. 4: 25); **„woi niitä, jotka**

ſanowat pahan hywäkſi ja hywän pahakſi, jotka tekewät pimeyden walkeudekſi ja walkeuden pimeydekſi, jotka tekewät karwaan makeakſi ja makean karwaakſi" (Jeſ. 5: 20); **„älkää tuomitko, ettei teitä tuomittaiſi; ſillä jolla tuomiolla te tuomitſette, pitää teitä tuomittaman, ja ſillä mitalla, jolla te mittaatte, pitää teille jälleen mitattaman"** (Matt. 7: 1, 2).

Ihminen ei ſaa koskaan ſortaa oikeutta walheelliſilla puheilla tahi määrillä tuomioilla, eikä hän ſaa panetella lähimmäistään tahi ſaattaa häntä pahaan huutoon, waan hänen tulee aina pyſyä totuudeſſa. Mitä on ſalaiſuutena ihmiſelle uskottu, ſe on ſalaiſuutena pidettäwä. Eikä ihminen ſaa tarpeettomasti puhua lähimmäiſen erhetyksiſtä muille, waan hänen tulee kahden kesken muistuttaa lähimmäistä niistä. Eſiwallalle ja eſimiehille olemme welwolliſet ſanomaan mitä meiltä waaditaan, niin että pahan ojennus käy mahdolliſekſi, mutta wihasta emme ſaa ilmoittaa lähimmäiſen wirheitä, waan meidän tulee ajatella ja puhua lähimmäiſestä hywää, peittää hänen heikkouttaan ja puolustaa häntä herjaajia wastaan. Ei ole ainoastaan totuutta täſſä kohden walwottawa, waan rakkauttakin. Lähimmäiſen parannus on täſſä ſilmällä pidettäwä. Sen tähden on häntä rakkaudella nuhdeltawa. Mutta pahaa ei ole koskaan hywäkſi ſanottawa, waan ſen tulee pahana pyſyä. Raamattu ſanoo: **„Herra, kuka aſuu ſinun majaſſaſi tahi kuka on pyſywäinen ſinun pyhällä wuorellaſi? Joka ei kielellänſä panettele, eikä lähimmäiſelleen mitään pahaa tee, eikä häpäiſe lähimmäistään"** (Pſ. 15: 1, 3). Kristus ſanoo: **„Jos ſinun weljeſi rikkoo ſinua wastaan, niin mene ja nuhtele häntä kahden kesken yksinään. Jos hän ſinua kuulee, niin ſinä olet weljeſi woittanut. Mutta jos ei hän ſinua kuule, niin ota wielä yksi tahi kaksi kanſſaſi, että kaikki aſia kahden tahi kolmen todiſtajan ſuuſſa oliſi. Mutta ellei hän tahdo niitä kuulla,**

niin ſano ſeurakunnalle" (Matt. 18: 15—17). Jumala tahtoo auttaa ihmistä ſynnin tuomiosta ja wallasta. Perkele on walheen iſä, ja walehtelija on pimeyden wallan palwelija.

Kallis on lähimmäiſen hywä nimi ja maine, mutta panetus ja walhe owat uſeinkin ſitä turmelemaſſa. Kun astumme ſeuraelämän piiriin, on uſeinkin lähimmäiſen panetteleminen ſeurustelun lempikyſymyksiä. Muita ſolwaamalla pyydetään omaa heikkoutta peittää ja omaa arwoa korottaa. Katkerat owat ne murheet ja waiwat, jotka ſyntywät wäärän kielen kautta, ja ſuuri on ſe rangaiſtus, joka tätä ſyntiä kohtaa. Raamattu ſanoo: **„Poiſta ſuun petos itſeſtäſi, ja ſaata huulten wäärys kauas itſeſtäſi"** (Sanl. 4: 24); **„teidän puheenne olkoon aina ſuloinen, ſuolalla höyſtetty, että tietäiſitte kuinka teidän tulee jokaiſelle wastata"** (Kol. 4: 6).

33. Kymmenes käsky.

„Älä himoitſe lähimmäiſeſi huonetta. Älä himoitſe lähimmäiſeſi awiopuoliſoa, palkolliſia, karjaa, äläkä mitään hänen omaanſa“ (2 Mooſ. 20: 17).

Enſimmäiſessä käskyssä kieltää Jumala epäjumalanpalweluksen, ja wiimeiſessä käskyssä Jumala kieltää pahan himon. Jumalan kymmenen ſanaa alkawat korkeimmasta totuudesta ja päättywät ihmisolennon ſiſimpään. Jumala ei tyydy ulkonaiſeen ſiweyteen eikä ulkonaiſeen hurskauteen, waan hän tahtoo puhdistaa ihmiſen ſydämmen. Jumala tahtoo rakentaa ſopua ja rauhaa ihmiſen olennoſſa. Sen tähden hän käskyjen lopuſſa tarttuu ſynnin juureen ja kieltää pahan himon, joka on ſynnin alkuna. Wiha on murhan alkaja. Jumala kieltää ſeitſemännessä käskyssä awiorikoksen. Kymmenennessä käskyssä kieltää hän ſen himon, joka on tämän ſynnin juurena. Kahdekſannessa käskyssä kieltää Jumala warkauden. Kymmenennessä käskyssä kieltää Jumala meitä himoitſemasta lähimmäiſen huonetta tahi omaiſuutta. Ihminen ei ſaa himoita **„mitään“**, mikä on lähimmäiſen omaa. Ahne, joka himoitſee maallista hywää ja tawaraa, on epäjumalien palwelija. Kun wiimeinen käsky kieltää meitä himoitſemasta maailmaa ja ſen tawaroita, kieltää ſe meitä epäjumalten palwelukſesta. Lain wiimeinen käsky palajaa ſiis enſimmäiſeen. Lain loppu liittyy alkuun, ſillä ainoastaan Jumalan awun ja armon kautta woi ihminen pitää lakia ja waeltaa hengen mukaan.

Lain wiimeinen käsky kieltää himoitsemasta lähimmäisen huonetta ja awiopuolisoa. Ensimmäisinä wuosisatoina pidettiin tätä kieltoa yhtenä käskynä, mutta Augustinus jakoi sen kahtia ja asetti yhdeksänneksi käskyksi: **„Älä himoitse lähimmäisesi awiopuolisoa“**, kun tämä kohta esiintyy ensiksi wiidennessä Mooseksen kirjassa (5: 21). Tämä käsitys tuli yleiseksi länsimaisessa kirkossa, ja Luteruskin hywäksyi sen, mutta hän asetti yhdeksänneksi käskyksi: **„Älä himoitse lähimmäisesi huonetta“**, kun tämä kohta esiintyy ensiksi toisessa Mooseksen kirjassa (20: 17). Tämä eri järjestys Raamatussa osottaa riittäwästi, että pahan himon kieltäminen kuuluu yhteen käskyyn, ja silloin on se yhdentekewä, jos awiopuoliso tahi huone joutuu ensimmäiseen kohtaan. Mutta waikeaksi käy kysymys, jos meidän tulisi tässä kohden otaksua kaksi käskyä. Ne moninaiset yritykset, joita on tehty meillä nykyjään tawallisen yhdeksännen ja kymmenennen käskyn erottamiseen, eiwät ole onnistuneita.

Jumala loi ihmisen eläwäksi sieluksi. Luonnollisessa ihmisessä on sen tähden sielullinen elämä hallitsewana. Ihmisen sielussa on kaksi peruswoimaa. Toinen on kääntynyt maailmaan, ja se pyytää aistinten kautta olla yhteydessä tämän maailman kanssa. Sielu näkee, kuulee, tuntee ja pyytää maailmasta rawintoa itselleen. Toinen woima on kääntynyt ylöspäin, ja se etsii eläwää Jumalaa. Psalmista sanoo: **„Niin kuin peura himoitsee tuoretta wettä, niin minun sieluni himoitsee sinua, Jumala. Minun sieluni janoo Jumalaa, eläwää Jumalaa“** (Ps. 42: 2, 3); **„Jumala, sinä olet minun Jumalani! Warhain minä sinua etsin; sinua minun sieluni janoo, minun lihani halajaa sinua kuiwassa ja nääntywässä maassa, joka wedetön on“** (Ps. 63: 2). Sywä ja wieno on se sielun woima, joka wetää ihmistä Jumalan puoleen, ja ensimmäinen käsky on tukemassa tätä. Tyydytyksen ja pysywän ilon löytää

ihminen ainoastaan eläwässä Jumalassa. Mutta synnin turmeluksen kautta joutui sielun jalompi woima sortotilaan, ja alhaisempi woima pääsi wallan päälle. Maailmaan on nyt luonnollinen ihminen kiintynyt, ja maailmasta etsii hänen sielunsa tyydytystä. Ja synti waikuttaa sielun kautta ruumiiseen.

Monta on kykyä ja woimaa ihmisen sielussa. Sielu on täynnä tunteita, wiettejä, taipumuksia ja haluja. Nämä oliwat alkuaan hywiä, mutta synnin kautta on sielun tunne- ja wietti-elämä turmeltunut, ja taipumus pahaan on asustunut ihmisen olentoon. Monta alhaista woimaa liikkuu sielu-elämän hämäräss̈ä, jotka repiwät ihmisen olentoa hajalle ja saastuttawat sitä Jumalan kuwaa, jonka kautta ihmisen tulisi olla yhteydessä eläwän Jumalan kanssa. Synti wäijyy sydämmen owen edessä. Sielun halut muuttuwat himoiksi, kun ihminen ajatuksellaan taipuu niiden puolelle ja tahdollaan kiintyy niihin. Sydämmen mielltymyksen kautta muuttuu halu itsiölliseksi woimaksi ihmisen olennossa. Monenlaisia haluja woi liikkua turmeltuneen ihmisen sielussa, mutta Jumala sanoo wieläkin ihmiselle, niin kuin muinoin Kainille: **„Synti wäijyy owen edessä, ja hänen himonsa on sinuun, mutta hallitse sinä se“** (1 Moos. 4: 7). Sitä tulee ihmisen walwoa, ettei hän päästä halua sydämmeen asumaan. Halu pyytää muuttua himoksi, ja kun se on himoksi päässyt, hallitsee se ihmisen. Eikä paha himo koskaan tyydy. Mitä enemmän se saa, sitä enemmän se tahtoo.

Monenlaiset halut wäijywät sydämmen owen edessä ja pyytäwät tunkeutua ihmisen hallitsijaksi. Ne halut, jotka owat heimoa keskenään, yhdistywät. Ja ne pyytäwät apumiehiä ihmisen turmeltuneesta luonnosta ja maailmasta. Pimeyden walta on näitä pahoja haluja kannattamassa. Wäkiwallalla ei perkele woi ihmistä sortaa, waan hänen täytyy kiusauksen

kautta ſaada ihmiſen mieli puolelleen, ennen kuin hän woi ihmistä woittaa. Sen tähden pukee hän aina pahan kaunii-ſeen waippaan ja lupaa ihmiſelle ſynnin tiellä wapautta ja onnea. Hän koettaa pettää ihmiſen tuntoa ja taiwuttaa hänen tahtonſa puolelleen. Jos ajatus kiintyy ſyntiin, ja tahto miel-tyy ſiihen, ſilloin aukenee ſydämmen owi, ja halu menee ſinne ſiſälle ja muuttuu himoksi. Synti on woittanut ihmiſen ja tullut henkiſeksi woimaksi ſydämmeen. Ja kun ihminen on ſiſälliſesti langennut, ſilloin ſeuraa aikanaan ulkonainenkin ſyn-nin hedelmä. Hienoon muotoon pukee pimeyden walta kiu-ſauksen, ja walkeuden lumoawaſſa peitteeſſä eſittää ſe wiette-lyksen. Jaakob ſanoo: **„Jokainen kiuſataan, kun oma himo wiettelee ja houkuttelee häntä. Sitten, kun himo on ſiittänyt, ſynnyttää ſe ſynnin, ja kun ſynti on kypſynyt, ſynnyttää ſe kuoleman“** (Jaak. 1: 14, 15). Elimelliſesti kaswaa paha. Ratkaiſewa kohta ihmiſelle on kiuſaus. Jos hän kiuſaukſeſſa keſtää, heikkenee ſynnin walta. Jos hän lankeaa, joutuu hän ſuurempaan orjuuteen. Jaakob ſanoo: **„Pitäkää ſe ſulana riemuna, minun weljeni, kun ſaatte kärſiä moninaiſia kiuſa-ukſia, tietäen, että teidän uskonne koettelemus waikuttaa kärſi-wälliſyyden“** (Jaak. 1: 2, 3); **„autuas on ſe mies, joka kiuſa-ukſen kärſii, ſillä kun hän koeteltu on, on hän ſaawa elämän kruunun, jonka Herra on luwannut niille, jotka häntä raka-ſtawat“** (Jaak. 1: 12). Kilwoituksen kautta täytyy ihmiſen kulkea. Synti on Jumalan armon ja Hengen woimalla woi-tettawa kiuſauksen hetkenä.

Mutta luonnollinen ihminen on jo ſynnin wallan alla. Warhain pääſee ſynti hallitſemaan ihmiſtä. Moninaiſet himot aſuſtuwat ihmiſeen, ellei hän ole apua etſimäſſä Jumalalta. Ja nämä himot owat riidaſſa keſkenään. Nautinnon himo on ahneuden himoa wastaan. Kunnian pyyntö pitää ihmiſtä

aina lewottomuudessa ja taistelee nautinnon himon kanssa. Alituinen taistelu liikkuu luonnollisen ihmisen sydämmessä. Jumalaton on aina rauhaton. Himon walta kaswaa senkin tähden suureksi, että sitä on kannattamassa woima, jota ihminen on wäärentänyt. Ihmisen olento pyytää tyydytystä, mutta se woi saawuttaa tätä ainoastaan Jumalassa. Kun ihminen pyytää tyydytystä hengelleen maailmassa, joutuu hän loppumattomaan etsimiseen. Ihmisen hengellä on iankaikkisia tarpeita, ja ajallisuuden lahjat eiwät näille riitä. Sen tähden jääpi ihmisen henki maailmassa turhaan isoamiseen ja janoamiseen.

Ihmisen pyyteet owat osaksi oikeutettuja, waikka ne owat synnin kautta wääristyneet. Jumala on istuttanut ihmisen olentoon kunnian pyynnön. Ihminen on luotu Jumalan kuwaksi ja säädetty Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Sen tähden tulee hänen pyytää kunniaa Jumalan tykönä. Mutta luonnollinen ihminen pyytää kunniaa maailmassa. Jumalan istuttama wietti kulkee wäärään suuntaan. Kristus sanoo: **„Kuinka te taidatte uskoa, jotka otatte kunnian toinen toiseltanne, mutta sitä kunniaa, joka tulee ainoalta Jumalalta, ette etsi"** (Joh. 5: 44). — Taiwaissa on katoamaton perintö tallelle pantu Jumalan lapselle. Tawaroita tulee ihmisen koota Jumalan waltakunnassa, mutta synnin turmelus houkuttaa ihmistä etsimään tawaroita maan päällä. Kristus sanoo: **„Älkää kootko tawaroita maan päällä, jossa koi ja ruoste raiskaawat, ja jossa warkaat kaiwawat ja warastawat. Waan kootkaa itsellenne tawaroita taiwaassa, jossa ei koi eikä ruoste raiskaa, ja jossa eiwät warkaat kaiwa eiwätkä warasta"** (Matt. 6: 19, 20). Oikeita tawaroita ihmisen siis tulee etsiä ja koota. — Iloa warten on ihminen luotu. Jankaikkinen ilo odottaa taiwaissa Jumalan lasta, ja tässä elämässä saa uskowa jo iloa Jumalassa. Mutta synti turmeli tämänkin wietin. Luonnollinen

ihminen pyytää ilonſa maailmaſſa, jopa ſynniſſäkin. Uskonnollinen wietti on wäkewä ihmiſeſſä, wäkewämpi muita. Tämän wietin Jumala puhdiſtaa ja uudiſtaa Henkenſä kautta. Mutta lahwollinen usko kiihottaa tätä wiettiä ja rakentaa ſen perustukſelle uskonnolliſen elämän. Kun uskonnolliſen wietin luontainen tuli ſaadaan palamaan, luulee lahkolainen eläwän uskon ſyttyneekſi, waikka wierasta tulta on Herran alttarille tuotu. Henkiſen kuoleman kautta täytyy uskonnolliſen wietinkin kulkea. — Sen tähden on uſealla himolla niin ſuuri woima, kun ſen perustukſena on wietti, jonka Jumala on iſtuttanut, mutta joka ſynnin turmelukſen tähden kulkee wäärää ſuuntaa. Jumalasta wieraantuneeſſa ihmiſeſſä ſyntyy luonnottomiakin himoja, joiden perustukſena ei luontaiſta wiettiä ole.

Periſynnin kautta on ihmiſeſſä pahoja haluja, jotka yllyttäwät ſyntiin, ja turmeltuneeſſa ihmiſeſſä ſyntyy uuſia haluja, jotka luonnolliſeſſa ihmiſeſſä wähitellen muuttuwat himoikſi, ellei ihminen niitä wastuſta. Kymmenes käsky kieltää ihmiſtä himoitſemaſta ja pahoja himoja ſuoſimaſta. Kostonhimo, wiha, kateus, irſtaiſuus, lähimmäiſen omaiſuuden pyytäminen ja ahneus rikkowat kymmenennen käskyn. Jos Jumala antaa ihmiſelle tawaroita, niin hänen tulee hoitaa ne Jumalan lahjana, eikä hän ſaa kiinnittää ſydäntään niihin. Joka luottaa tawaraanſa, hän tekee ſen epäjumalakſeen. **„Jeeſus ſanoi opetuslapſilleen: Totiſesti ſanon minä teille: rikas tulee työläästi taiwaan waltakuntaan“** (Matt. 19: 23). Ja Sananlaskuiſſa ſanotaan: **„Köyhyyttä ja rikkautta älä minulle anna; waan anna minun ſyödä määrä-oſani leipää“** (30: 8). Kunnianhimo ja maalliſen nautinnon pyyntö rikkowat myös kymmenennen käskyn. Kunnia on Jumalan omaiſuutta. Kaikki kunnia kuuluu Jumalalle. Jos ihminen ſaa Jumalalta tahi ihmiſiltä kunniaa, tulee hänen antaa ſe Jumalalle, ja

ainoastaan etſiä kunniaa Jumalan tykönä. Kun Herodes piti puheen kanſalle, huuſi tämä: „**Jumalan ääni ſe on, eikä ihmiſen. Ja Herran enkeli löi kohta häntä, koska hän ei antanut kunniaa Jumalalle. Ja madot ſöiwät hänet, ja hän antoi henkenſä**“ (Ap. tek. 12: 22, 23). Pſalmista ſanoo: „**Ei meille, ei meille, waan ſinun nimelleſi anna kunnia, armoſi ja totuuteſi tähden**“ (115: 1). Kristus ſanoo: „**Jokainen, joka itſenſä ylentää, hän alennetaan, ja joka itſenſä alentaa, hän ylennetään**“ (Luukk. 14: 11). Joka rakastaa maailmaa, hän ei woi rakastaa Jumalaa. „**Kaikki mitä maailmaſſa on, lihan himo, ſilmäin pyyntö ja elämän koreus, ei ſe ole Iſästä, waan ſe on maailmasta**“ (1 Joh. 2: 16). „**Kuolettakaa jäſenenne, jotka maan päällä owat, huoruus, ſaastaiſuus, häpeällinen himo, rietas halu ja ahneus, joka on epäjumalien palwelus**“ (Kor. 3: 5).

Kymmenes käsky waatii ihmistä ſotimaan pahoja himoja wastaan ja Jumalan Hengen woimalla kuolettamaan niitä. Apostoli ſanoo: „**Jotka Kristuksen omia owat, ne owat ristiinnaulinneet lihanſa himojen ja halujen kanſſa**“ (Gal. 5: 24). Ihmiſen tulee tyytyä ſiihen, minkä Jumala antaa, eikä hän ſaa enempää himoita. „**Se on ſuuri woitto olla jumalinen ja tyytyä onneenſa; ſillä emme ole mitään maailmaan tuoneet; on ſiis ſelwää, ettemme woi mitään täältä wiedä ulos. Kun meillä on elatus ja waatteet, niin tyytykäämme niihin**“ (1 Tim. 6: 6—8). Kun Jumala antaa meille rawintomme ja tarpeemme, tulee meidän kohtuulliſuudella käyttää Jumalan lahjoja ja pyſyä nöyryydeſſä. Ja meidän tulee etſiä niitä tawaroita, jotka ylhäällä owat. Apostoli ſanoo: „**Jos te ſiis olette Kristuksen kanſſa nouſſeet ylös, niin etſikää niitä, jotka ylhäällä owat, joſſa Kriſtus istuu Jumalan oikealla puolella. Pyrkikää niiden perään, jotka ylhäällä owat, eikä niiden, jotka**

maan päällä owat“ (Kol. 3: 1, 2). Ja meidän tulee mielellään ſuoda lähimmäiſelle hänen omanſa ja auttaa häntä ſitä warjelemaan. **„Älköön jokainen omaa parastaan walwoko, waan toiſenkin parasta“** (Fil. 2: 4).

Jumala tahtoo kymmenennessä käskyssä aſettaa ihmiſen ſydäntä oikeaan järjeſtykſeen, niin että ihminen noudattaa Jumalan tahtoa ja tyytyy Jumalan teihin. Sen tähden tulee ihmiſen olla uskollinen rukouksessa ja Jumalan ſanan lukemiſessa ja kuulemiſessa ja huolella walwoa jokapäiwäistä elämäänſä, niin että hän wälttää niitä tilaiſuuksia, jotka yllyttäwät pahaan ja kiihottawat himoja, ja että hän etſii ſemmoiſia tilaiſuuksia, jotka johdattawat häntä lähemmäkſi Jumalaa.

Synnin turmelukſen kautta on luonnolliſessa ihmiſeſſä nyt himoja. Ja himo on joko kiihottamaſſa ſyntiä tahi ſortamaſſa niitä hywiä taipumuksia, jotka Jumala on istuttanut ihmiſeen. Käsky ſanoo: **„Älä himoitſe!“** Sen kautta tulee ihminen tuntemaan himoa synnikſi. Kun synnin unesta heränyt rupeaa taiſtelemaan himoa wastaan, huomaa hän, ettei hän woi himoa woittaa, ſillä ſynti aſuu hänessä, ja hän on synnin kautta woimattomaksi tullut. Sen tähden täytyy hänen paeta Kriſtukſen tykö apua ja woimaa etſimään. Kriſtukſen kautta pääſee uskowa synnin tuomiosta ja synnin wallasta. Kriſtukſen weri puhdiſtaa kaikesta synniſtä. Ja Kriſtukſen Henki antaa woimaa himojen kuolettamiſeen. Uudesta tulee ihmiſen syntyä, ennen kuin hän woi Hengen mukaan waeltaa ja kymmenettä käskyä pitää. **„Autuaita owat puhtaat ſydämmeſtä, ſillä he ſaawat nähdä Jumalan“** (Matt. 5: 8). Kun Kriſtukſen Henki hallitſee uskowan ſydämmeſſä, ja Jumalan rakkaus on wuodatettu hänen ſydämmeenſä, ſilloin on ſydän puhdiſtettu ja himojen walta woitettu.

34. Ihmiſen erilainen ſuhde lakiin.

Jumala on rakkaus. Jumala ei ole wiha; ei hän ole kostonhimoinen Herra, joka wihaa ihmistä ja waiwaa häntä, waan Jumalan olento on rakkaus, ja hän wetää iankaikkiſella rakkaudella kaikki puoleenſa. Mutta Jumala ei ole ſemmoinen hennottelewa Iſä, joka pyſyiſi piittaamattomana pahaan nähden, waan pyhänä ja wanhurskaana hän wihaa ſyntiä ja rankaiſee ſen. Sen tähden Kriſtus ſanoo: **„Tämä on kaikkein ſuurin käſky: Kuule, Israel, Herra meidän Jumalamme on yksi Herra. Ja ſinun pitää rakastaman Herraa ſinun Jumalaaſi kaikesta ſinun ſydämmeſtäſi ja kaikesta ſinun ſielustaſi ja kaikesta ſinun mieleſtäſi ja kaikesta ſinun woimaſtaſi. Tämä on ſuurin käſky. Ja toinen ſen wertainen on tämä: Sinun pitää rakaſtaman lähimmäiſtäſi niin kuin itſeäſi. Ei ole ſuurempaa käſkyä kuin nämät“** (Mark. 12: 30, 31). Herra ſanoo lain ja profeettojen riippuwan näiſtä kahdesta käſkyſtä. Lain ja profeettojen peruswaatimus on Jumalan olennon mukainen. Ne waatiwat rakkautta.

Rakkaudesta Jumalaan riippuu Jumalan käſkyjen pitäminen. Joka rakaſtaa Jumalaa, hän pitää Jumalan käſkyt. Sen oſoittaa Jumala enſimmäiſeſſä käſkyſſä, kun hän ſanoo: **„Minä, Herra ſinun Jumalaſi, olen kiiwas Jumala, joka kostan iſäin pahat teot lapſille kolmanteen ja neljänteen pol-**

ween, niille, jotka minua wihaawat; mutta teen laupeuden tuhanſille, jotka minua rakastawat ja pitäwät minun käskyni" (2 Mooſ. 20: 5, 6). Jumalaa rakastaminen ja Jumalan käskyjen pitäminen kuuluwat yhteen. Sen tähden ſanoo Kristus: **„Joka minua rakastaa, hän pitää minun ſanani; ja minun Iſäni rakastaa häntä, ja me tulemme hänen tykönſä ja aſumme hänen tykönänſä. Joka ei minua rakasta, ei hän minun ſanojani kätke"** (Joh. 14: 23, 24). Ja Jumala ilmottaa enſimmäiſeſſä käskyſsä, että hän on **„kiiwas Jumala, joka kostaa iſäin pahat teot"**. Jumalan rakkaus on pyhä. Sen tähden ſe astuu kiiwaana ſyntiä wastaan.

Herra yhdiſtää käskyn pitämiſen rakkauden kanſſa. Jumalaa rakastaminen on kaikkein ſuurin käsky. Mutta rakastaminen lähimmäistä on ſen wertainen. Jumala ſanoo: **„Sinun pitää rakastaman lähimmäiſtäſi niin kuin itſeäſi, ſillä minä olen Herra"** (3 Mooſ. 19: 18). Ne käskyt, jotka eſittäwät ſuhdettamme lähimmäiſeen, käſitetään lähimmäiſen rakastamiſeen. Paawali ſanoo: **„Joka toista rakastaa, hän on täyttänyt lain. Sillä tämä: älä tee huorin, älä tapa, älä warasta, älä ſano wäärää todiſtusta, älä himoitſe, ja mitä muuta käskyä on, ſe käſitetään tähän ſanaan: Sinun pitää rakastaman lähimmäiſtäſi niin kuin itſeäſi. Rakkaus ei tee lähimmäiſelle mitään pahaa. Sen tähden on rakkaus lain täyttämys"** (Room. 13: 8—10). Joka ei rakasta lähimmäiſtä, hän ei woi rakastaa Jumalaa. Johannes ſanoo: **„Joka ei rakasta weljeään, jonka hän näkee, kuinka hän woi rakastaa Jumalaa, jota hän ei näe"** (1 Joh. 4: 20). Autio oliſi tämä maailma ihmiſelle, ellei täällä oliſi rakkautta. Ja jos niinkin oliſi, ettei ykſikään ihminen rakastaiſi meitä, mutta me kumminkin Jumalan käskyn waatimuksen mukaan rakastaiſimme lähimmäiſtä, niin oliſimme onnelliſia.

Paawali ſanoo: „**Nyt pyſywät uſko, toiwo, rakkaus, nämä kolme, mutta rakkaus on ſuurin niistä**“ (1 Kor. 13: 13). Rakkaus pitää perheen, yhteiskunnan ja kanſan kooſſa. Rakkaus yhdiſtää awiopuoliſot, wanhemmat ja lapſet, iſäntäwäen ja palkolliſet, eſiwallan ja alammaiſet. Mutta luontainen rakkaus tarwitſee puhdiſtusta ja woimaa ylhäältä. Jos luontainen rakkaus erotetaan Jumalasta, kuihtuu ja kotoaa ſe niin kuin kedon kukka. Wieno ja wiehättäwä on nuorukaiſen ja neidon rakkaus, kun ſe on ſiweä, mutta ſe haihtuu uſein, ja ſe muuttuu wihakſikin. Mitä enemmän ſe ſairaloiſeſti kiihtyy, ſitä pikemmin woi ſiinä ſe perinpohjainen muutos tapahtua, että ſe tulee palawakſi wihakſi. Luontainen rakkaus on ajalliſuuden kaunis kukka, joka tarwitſee iankaikkiſuuden wakawaa tukea. Sen tähden on Jumala antanut ſille käſkyn turwakſi. „**Sinun pitää rakaſtaman Herraa ſinun Jumalaaſi kaikeſta ſinun ſydämmeſtäſi ja kaikeſta ſinun ſieluſtaſi ja kaikeſta ſinun mieleſtäſi ja kaikeſta ſinun woimaſtaſi**“. „**Sinun pitää rakaſtaman lähimmäiſtäſi niin kuin itſeäſi**“. Kun nämä käſkyt pyſywät korkeimpana ihmiſelle, ſilloin ſäilyy ja kaswaa muukin rakkaus. Kun on puhetta rakkaudeſta, pahenee kyllä luonnollinen ihminen käſkyyn, mutta koetukſen aikana tulee näkywiin, että Jumalan käſky on luontaiſen rakkauden paras tuki. Jos rakkaus horjuu, ſanoo käſky: Sinun pitää rakaſtaman.

Jumala ſanoo: „**Sinun pitää rakaſtaman Herraa ſinun Jumalaaſi kaikeſta ſinun ſydämmeſtäſi**“. Sydän on henkiſen elämän keſkus. Tänne Jumala wuodattaa rakkautenſa. Sen tähden Jumala waatii, että ihminen rakaſtaa Jumalaa ſydämmeſtä, jopa kaikeſta ſydämmeſtä. Ei ſaa ſydämmeſſä olla mitään, joka ei ole Jumalan rakkauden hallittawana. Ihminen ſaa ja ihmiſen tulee rakaſtaa muitakin, mutta ylinnä on rakkaus Jumalaan, ja mun rakkaus ſaapi arwonſa ja woimanſa

ſiitä, että rakkaus Jumalaan ſitä kannattaa. Jumalan ilmestys waikuttaa ennen kaikkea ihmiſen ſydämmeen; ſen tähden uskowa antautuu olentonſa ſiſimmäſſä rakkaudella Jumalalle. — Mutta Jumalan ilmestys waikuttaa myös ſieluun, ja ſydämmen rakkaus tunkeu tunteiden ja wiettien piiriin, niin että uskowa halajaa ja ikäwöipi Jumalaa, ja kun hän antautuu Jumalalle, saa hän nauttia Jumalan läsnäoloa ja maistaa Herran hywyyttä. Pſalmiſta ſanoo: **„Maiſtakaa ja katſokaa, kuinka Herra on ſuloinen"** (Pſ. 34: 9); ja Pietari puhuu Herran hywyyden maiſtamiſesta (1 Piet. 2: 3). Jumalan käſky waatii ſen tähden meitä rakaſtamaan Jumalaa **„kaikesta ſielusta"**. Ihminen huomaa, näkee ja tuntee Jumalan ſiunausta, ja ſen kautta kiintyy uskowan ſielun elämä Jumalaan. — Ja ſydämmen rakkaus walloittaa ihmiſen mielen, niin että ihminen ajatukſellaan liikkuu Jumalaſſa ja tahdollaan toimittaa hänen tahtonſa. Ihminen pyytää uskon tietoa ja elämän kokemusta. Ulospäin toimiwa ihmishenki on Jumalan rakkauden määrättäwänä. Ihmiſen tulee rakaſtaa Jumalaa **„kaikesta mieleſtä"**. — Ja Jumalan rakkaus walloittaa niin koko ihmiſen, että uskowa kokonaan antautuu Jumalalle ja käyttää kaikki woimanſa Jumalan palwelukſeen. Jumala ei tyydy puolinaiſeen rakkauteen, waan hän waatii meitä rakaſtamaan häntä **„kaikesta woimaſta"**.

Jumalan laki waatii tämmöiſtä rakkautta kaikilta. Kriſtus lauſuu: **„Totiſesti ſanon minä teille: Siihen asti kuin taiwas ja maa katoawat, ei ole wähinkään kirjain eikä oſa kirjaimesta katoawa, ſiihen asti kuin kaikki tapahtuu"** (Matt. 5: 18). Kun Herra ſanoo tämän lain pienimmäſtä kirjaimesta ja kirjaimen oſaſtakin, niin tiedämme warmaan, että lain korkein käſky on pyſywä woimaſſa. Tämä käſky astuu jokaiſen ihmiſen eteen ja ſanoo: **Sinun** pitää rakaſtaman. Mutta

luonnollinen ihminen ei rakasta Jumalaa, waan hän on Jumalan wihamies, ſillä hän on liitoſſa ſynnin kanſſa. Ihminen ei tahdo uskoa, että hän luonnostaan wihaa Jumalaa, mutta Raamattu ſanoo niin, ja kokemus todiſtaa ſen todeksi. Kun Jumalan totuus ſelwänä astuu luonnollisen ihmiſen eteen, pahenee hän, ja hänen on woittaminen tämä pahennus, jos hän tahtoo kristinuskon piiriin tulla. Monella tapaa tulee luonnollisen ihmiſen wiha Jumalaan näkywiin. Ja ſelwimpänä todiſtukſena tähän toſiaſiaan on Kristukſen kärſiminen ja kuolema. Jumalan ainoſyntyinen Poika tuli maailmaan, puhui ſen, minkä taiwaallinen Iſä hänelle ſanoi, teki ſen, minkä Iſä hänelle käski, ja kuitenkin wiha kaswoi Israeliſſa niin ſuureksi häntä wastaan, ettei hän enää woinut elämänſä wiime aikoina wapaasti toimia kanſanſa keskellä, waan hänen täytyi wetäytyä erämaahan. Ja Kristukſen ristin ympärillä ſeiſoi edustajia kaikista ſäätyluokista, jotka mieltyiwät Wanhurskaan kuolemaan. Niin kuin maailma wihaſi Jeeſusta, niin ſe wihaa Jeeſukſen opetuslastakin.

Lain waatimus astuu jokaiſen ihmiſen eteen, mutta luonnollinen ihminen ei woi ſitä täyttää. Kolmellaiſeſſa ſuhteeſſa woi ihminen olla lakiin. Joko on ihminen epäuskon tilaſſa ilman lakia ja wastoin lakia, taikka on hän lain alla ja kilwoittelee ſiweän elämän puolesta, taikka on hän laiſſa, niin että Hengen laki hänesſä hallitſee.

Se ihminen, joka elää ilman lakia, ei tunne hywää eikä pahaa. Hän on ſyntiin ſidottu, mutta hän ei ſyntiä tunne ſynniksi. Hän elää ſuruttomasti maailmaſſa, eikä hän tunne omaa turmelustaan. Sen tähden eiwät ſynnit waiwaa hänen tuntoaan. Himot owat pääſſeet ſydäntä hallitſemaan, ja himojen orjuudeſſa ſortuu tunnon woima. Suruton ihminen on laiton, ſillä mieliwalta hallitſee häntä, ja laki on hänelle

tuntematon ja wastenmielinen. Paawali ſanoo: „**Minä elin muinoin ilman lakia, mutta kun käsky tuli, niin ſynti wirkoſi, ja minä kuolin**“ (Room. 7: 9, 10). Luonnolliſeſſa tilaſſaan on ihminen ulkonainen ihminen, jonka henkinen olento on hajallaan. Ajatus liikkuu kaikkialla maailmaſſa, tahto on moninaisten himojen ajeltawana, ja tunto on waijennut. Tämmöinen ihminen ei ole koskaan kotonaan. Hän on onneton ja rauhaton. Hän luulee olewanſa wapaa, mutta hän on ſynnin orja, ja pimeyden walta häntä hallitſee.

Kun ihminen ottaa waarin Jumalan kutſumukſesta ja tekee parannusta, joutuu hän enſiksi lain alle. Parannukſen tekijä menee itſehenſä, katuu ja tunnuſtaa ſyntinſä ja tuomitſee itſenſä niiden tähden. Synti ahdiſtaa häntä, ja Jumalan wiha häntä peljättää, ſillä laki julistaa tuomion ſynnin yli, mutta ſe ei anna woimaa ſynnin woittamiſeen. Ihminen aſettuu parannukſeſſa Jumalan lain puolelle ja rupeaa ſyntiä waſtaan taiſtelemaan. Omatunto on herännyt, ja ihminen aliſtuu ſen lakia laatiwan ja tuomitſewan wallan alle. Sen kautta ſyntyy ihmiſen olennoſſa erotus hywän ja pahan wälillä. Jumalan lain ja armon kautta oppii ihminen wihaamaan pahaa ja rakaſtamaan hywää. Omatunto yhdiſtyy lain todiſtukſeen, ajatus rupeaa tarkaſtamaan Jumalan waikutukſia, ja tahto yrittää tehdä, mitä ihminen tietää oikeaksi. Ulkonainen ihminen muuttuu täten ſiſälliſekſi, kun ihmiſen henkiſet woimat yhdiſtywät ja liittywät Jumalan tahtoon. Paawali ſanoo: „**Minä ſuoſtun lakiin, että ſe on hywä**“; „**tahto minulla on, mutta täyttää hywää en woi**“ (Room. 7: 16, 18). Kun ihmiſen ajatus ja tahto aſettuwat hywän puolelle ja pahaa waſtaan, irroittaa mieli itſenſä pahaſta. Mutta laki ei woi antaa woimaa Jumalan tahdon tekemiſeen. Se ſeiſoo waatimukſena ihmiſen edeſſä, ja ſemmoiſena ſe waikuttaa ihmiſen tunnoſſakin, mutta

eläwäkſi tekewää woimaa ſe ei anna. Ihminen tulee ſen tähden lain alla yhä ſywemmin tuntemaan turmelustaan. Alukſi hän taistelee joitakuita syntejä wastaan, mutta hän tulee pian huomaamaan, että hän on kokonaan syntinen. Paawali ſanoo: **„Me tiedämme, että laki on hengellinen, mutta minä olen lihallinen, ſynnin alle myyty“** (Room. 7: 14); **„lihan halu on wiha Jumalaa wastaan, ettei ſe ole Jumalan laille kuuliainen; ſillä ei ſe woikaan“** (Room. 8: 7). Mutta tämä kilwoitus lain alla on ihmiſelle tarpeen, ſillä hänen tulee päästä ſynnin tuntoon. Kun ihminen on lain alla, on hän Jumalan kaswatukſen alla.

Kymmenen käskyſanan laki opettaa, niin kuin laki ainakin, mitä ihmiſen tulee tehdä ja olla tekemättä. Kun omatunto ſynnin kautta himmeni, ſelwitti Siinain laki omantunnon lain. Peruspiirteissä ſe eſittää oikean wanhurskauden, mutta ſillä on ylipäänſä **„tiedon ja totuuden muoto“** (Room. 2: 20). Koska wanhan liiton ſiweyslaki eſittää oikean wanhurskauden, pyſyy ſe aina woimaſſa, ja ſen tähden määrätään uudeſſakin liitoſſa tämän lain mukaan, kuka on wanhurskas ja kuka wäärä. Kristus ſanoi rikkaalle nuorukaiſelle: **„Jos tahdot elämään ſiſälle tulla, niin pidä käskyt“** (Matt. 19: 17), ja Herra luettelee ſitten käskyjä. Ja lain mukaan Jumala tuomitſee. Paawali ſanoo: **„Kaikki, jotka laiſſa owat syntiä tehneet, tulewat lain kautta tuomituikſi“** (Room. 2: 12). Ennen kaikkea kääntyi laki yhä kaswawaa ſyntiä wastaan, joka uhkaſi ſortaa uskon. Sen tähden eſiintyiwät lain uſeimmat käskyt kieltäwäſſä muodoſſa. Laki oli ihmiſelle awukſi syntiä wastaan, kun ſe paljaſti ſynnin ja tuomitſi ſen, mutta laki ei woinut wapahtaa ſynnin ja kuoleman laiſta. Kyllä laki elwytti niitä jalompia kykyjä, jotka owat olemaſſa langenneenkin ihmiſen Jumalan kuwaſſa, mutta woimia pahan woittamiſeen ſe ei woinut antaa. Paawali ſanoo: **„Laki on tullut ylitſekäymisten**

tähden, ſiihen asti kun ſiemen oli tulewa, jolle lupaus oli annettu" (Gal. 3: 19); **„en minä muutoin olisi ſyntiä tuntenut, ellen lain kautta, ſillä en minä olisi himostakaan mitään tiennyt, ellei laki olisi ſanonut: älä himoitſe"** (Room. 7: 7).

Laki tahtoo tuoda ſynnin, joka piilee ihmiſen olennoſſa, ilmi kätköstään, mutta kun käskyn kielto herättää turmeltuneen luonnon wastustuksen, tulee ſynti jumalattomaſſa pahemmaksi lain kautta, ſillä ihminen tekee tietoiſesti syntiä, kun hän lain käskyä polkee. Paawali ſanoo: **„Laki on myös tähän tullut, että ſynti ſuuremmaksi tunnettaiſiin"** (Room. 5: 20). Jumalaa etſiwässä tulee ſynti lain kiellon kautta paremmin tunnetuksi, kun ſiſällinen turmelus paljastuu. Jumalan wiha astuu ſynnin tähden peljättäwänä ihmiſen eteen, ja parannuksen tekijä ikäwöi pelastusta. Sen tähden on laki opettajana Kristuksen tykö. Kristus on walmistanut meille iankaikkiſen lunastuksen ja syntein anteeksi ſaamiſen weresſään. **„Laki on ollut meidän opettajamme Kristuksen tykö, että me uskon kautta wanhurskaiksi tuliſimme"** (Gal. 3: 24); **„ſe, mikä laille oli mahdoton, koska ſe lihan kautta oli heikoksi tullut, ſen Jumala teki ja lähetti Poikanſa ſyntiſen lihan kaltaiſuudeſſa ja ſynnin tähden ſekä tuomitſi ſynnin lihaſſa, että lain wanhurskaus tuliſi täytetyksi meiſſä, jotka emme waella lihan mukaan, waan Hengen mukaan"** (Room. 8: 3, 4); **„Kristuksen weri, hänen, joka on itſenſä ilman mitään wikaa Jumalalle uhrannut iankaikkiſen Hengen kautta, puhdistaa meidän omantuntomme knolleista töistä eläwää Jumalaa palwelemaan"** (Hepr. 9: 14). Lain alla oppii hurskas ikäwöimään ſowintoa, lunastusta ja uudiſtusta, ja Kristuksessa ſaa tämä ikäwä tyydytyksen.

Kun lain alla olewa uskolla omistaa Kristuksen ja tulee oſalliſeksi Kristuksen Hengestä, astuu Hengen laki hänen ſydämmeenſä hallitſemaan. Uudestiſyntynyt ei ole ilman lakia

eikä lain alla, waan hän on laissa. Ihminen ei ole ainoastaan ajatuksen ja tahdon puolesta yhdistynyt hywän kanssa, waan olentonsa sisimmässä. Kun Kristuksen Henki on ihmisessä, on luonnon yhdistys tapahtunut Jumalan kanssa, niin että ihminen on Jumalan lapsi, joka rakkaudesta tekee taiwaallisen Isän tahtoa. Paawali sanoo: **„Ei ole yhtään kadotusta niissä, jotka Kristuksesta Jeesuksessa owat, eiwätkä waella lihan, waan Hengen mukaan. Sillä elämän Hengen laki Kristuksessa Jeesuksessa on minun synnin ja kuoleman laista wapahtannut"** (Room. 8: 1, 2). Kun Kristus asuu uskowassa ja uskowa on Kristuksessa, waikuttaa lapsen Henki ihmisessä, eikä Jumalan tahto astu ihmisen eteen ainoastaan ulkonaisena sääntönä tahi sisälliſenä welwoituksena, waan se on henkisen luonnon laki, joka waatii ihmistä kiitolliſuudesta tekemään rakkaan Isänsä tahtoa. Paawali sanoo: **„Ette ole saaneet orjunden henkeä, että teidän wielä pitäisi pelkäämän, waan te olette saaneet walittuin lasten Hengen, jossa me hundamme: Abba, Isä"** (Room. 8: 15). Uudestisyntynyt on **„Kristuksen laissa"** (1 Kor. 9: 21). Hän on Kristuksessa, ja sen tähden on hän myös laissa. Elämän Hengen laki hallitsee nyt ihmistä, niin että hän waeltaa uudessa elämässä. Paawali sanoo: **„Waeltakaa Hengessä, niin ette lihan himoa täytä; sillä liha himoitsee Henkeä wastaan ja Henki lihaa wastaan. Nämä owat toinen toistansa wastaan, niin ettette tee, mitä tahdotte. Mutta jos Henki teitä hallitsee, niin ette ole lain alla"** (Gal. 5: 16—18). Kristus ei ole tullut panemaan peitettä synnin päälle, waan hän paljastaa sen ja antaa ihmiselle woimaa tulla Jumalan lapseksi. Hän särkee perkeleen työt ja luo uuden ihmisen, joka on ylhäältä syntynyt. Kristuksen Hengen kautta siirtyy uskowa uuden liiton piiriin ja waeltaa Hengen mukaan.

35. Lupaus.

Uskon olennossa on kaksi peruswoimaa, toinen korottawa ja toinen nöyryyttäwä. Ne iankaikkiset tawarat, joita ihmisen henki ikäwöipi, lähenewät uskossa ihmistä, niin että hän woi hengellään asettua niiden perustukselle elämään. Nämä toiwon esineet korottawat ihmisen yli maailman. Ja taiwaan waltakunnan säännöt ojentawat uskowaa ja kurittawat häntä, jos hän ylpeydessä paisuu. Ihmisen sydän tarwitsee tätä korottawaa ja nöyryyttäwää woimaa. Jos jompikumpi näistä puuttuu, joutuu ihminen harhateille tahi sairaloiseen tilaan. Jollei toiwo ole korottamassa ihmistä, uupuu hän kilwoituksessa. Jolleiwät Jumalan waltakunnan säännöt ole kaswattamassa ja taiwuttamassa häntä, tulee hän akanaksi, jolla woi olla kaunis kuori, mutta jolta ydin puuttuu.

Toiwoa on monenlaista maailmassa. Ei ole sitä ihmistä, jolla ei olisi jonkunlaista toiwoa. Mutta paljon on wäärää toiwoa, joka pettää. Ja paljon on sitä toiwoa, joka kyllä on oikeaa toiwoa, mutta joka ei wielä ole eläwää toiwoa. Eläwä toiwo syntyi silloin, kun Jeesus Kristus nousi ylös kuolleista. Silloin istutettiin eläwä toiwo ylösnousneessa Kristuksessa ihmiskuntaan, ja se on ollut kannattamassa Jeesuksen opetuslapsia kaikissa elämän waiheissa.

Paawali sanoo: **„Nyt pysywät usko, toiwo, rakkaus, nämä kolme, mutta rakkaus on suurin niistä“** (1 Kor. 13: 13). Ih-

minen tarwitſee näitä peruswoimia. Toiwoton ihminen joutuu haakſirikkoon. Uskon elämässä tulee ihmiſen ſen tähden wiljellä toiwoa, niin että ſe puhdistuu ja kehittyy. Siihen määrään kuin uskossa on toiwoa, on ſiinä waikutuswoimaa. Jumalan ilmestys pyytää ihmiſessä ſynnyttää ja kaswattaa eläwää toiwoa.

Ihmiſen olentoon on Jumala istuttanut toiwon idun. Omatunto lauſuu tuomionſa pahalle teolle ja kiitokſenſa hywälle. Kun ihminen kilwottelee hywän puolesta, liikkuu omasſatunnossa wieno lupauksen ääni. Omatunto lauſuu Jumalan puolesta mielihywänſä kaikesta hywästä, ja ſe lupaa hywälle työlle palkinnon, niin kuin ſe uhkaa pahalle teolle rangaistuksen. Sen tähden liikkuu pahantekijässä aina ſalainen pelko, mutta ſiweellisessä ihmiſessä, joka pyſyy kilwoitukſessa hywän puolesta, on lupauksen ſana waikuttamassa omasſatunnossa. Pakanakunnan piirissä astuu ſen tähden aikaiſemmin eteemme toiwon ſäteitä. Synnin kaswawa walta tukahutti ſittemmin nämät.

Luonnon piirisſäkin huomaamme kaikkialla Jumalan ilmestyksessä toiwon waikutuksia. Kinokſet peittäwät talwella maan pinnan, ja luonnon elämä ſeiſahtuu, mutta kewäällä ſulaa lumi ja luonto elpyy. Maasta nouſee moninainen kaswilliſuus, ja eläinkunta iloitſee. Kewäimen uudestaan nouſewa elämä on luonnon piirissä lupauksen ſana ihmiskunnalle. Elämä on woittawa kuoleman. Hirmuwaltiaana hallitſee kyllä kuolema maailmassa. Kaswit ja eläimet kuihtuwat ja kuolewat, mutta kuoleman helmasta nouſee uuſia kasweja ja eläimiä. Sukupolwi kätketään toiſenſa peräſtä hautaan, mutta uuſia ſukupolwia nouſee kuolleiden ſijalle. Elämä on kuolemaa wäkewämpi. Yksityinen eläin ja ihminen ſortuu kuoleman ſäännön alle, mutta elämän woimaa ei kuolema woita. Wienoissa kuwauksissa puhuu luonto toiwosta, ja koko luomakunta odottaa ikäwällä tulewaa

kirkastuksen aikaa. Kun perhonen toukkana liikkuu maassa ja aikanaan kätkeytyy koteloonsa, ei silmämme useinkaan sitä huomaa, mutta kun se kotelonsa särkee ja kauniina perhosena liitelee ilmassa, wiehättää se meitä. Kristus käskee meitä katselemaan kukkaisia kedolla ja lintuja taiwaan alla. Luonnon piirissä on paljon lupauksen puhetta, joka waikuttaa olentomme sisimpään ja korottaa mielemme ajallisuuden yli.

Erityisen ilmestyksen piirissä kaswattaa Jumala uskowan toiwoa lupauksen sanalla. Synnin tuomion ja wallan alla huokaawaa wirwotti Jumala wanhassa liitossa lupauksen sanalla, joka yhä selwemmin ilmoitti Kristuksen tulemista maailmaan. Ja lupaus Kristuksen toisesta tulemisesta on uskowaisen toiwo ja wirwotus uudessa liitossa. Jumalan sana on eläwä ja woimallinen. Sen tähden antaa lupauksen sana uskowalle toiwoa ja elämää; se walmistaa häntä wastaanottamaan tulewaa Kristusta, ja se tukee häntä matkalla Jumalan lepoon.

Kaikilla ilmestyksen asteilla kaswattaa Jumala ihmistä lupauksen sanalla. Kun ensimmäiset ihmiset lankesiwat syntiin, ja Jumalan täytyi lausua tuomionsa heidän ylitsensä, antoi Jumala samassa armosta heille lupauksen sanan, joka oli heitä auttamassa, niin etteiwät he sortuneet epätoiwoon. Jumala sanoi: **„Minä panen wainon sinun ja waimon wälille, ja sinun siemenesi ja hänen siemenensä wälille; se on rikkipolkewa sinun pääsi, ja sinä olet pistäwä häntä kantapäähän“** (1 Mooſ. 3: 15). Pimeyden wallan woittaja oli syntywä waimosta. Eewan mielessä oli tämä Herran lupaus, kun ensimmäinen lapsi syntyi hänelle. Hän sanoi: **„Minä olen Herran awulla saanut miehen“** (1 Mooſ. 4: 1). Kun Jumala walitsi Aabrahamin, antoi hän lupauksen hänelle ja sanoi: **„Sinussa tulewat kaikki sukukunnat maan päällä siunatuiksi“** (1 Mooſ. 12: 3); **„minä suuresti siunaan sinun, ja lisään runsaasti sinun sie-**

meneſi niin kuin taiwaan tähdet, ja niin kuin ſannan meren rannalla. Ja ſinun ſiemeneſi on periwä wihollistenſa portit" (1 Mooſ. 22: 17). Jumala uudisti lupauksenſa Aabrahamin jälkeläiſille. Iſakille ſanoi Jumala: **„Minä enennän ſinun ſiemeneſi niin kuin taiwaan tähdet ja annan ſinun ſiemenelleſi kaikki nämä maat, ja ſinun ſiemenesſäſi tulewat kaikki kanſat maan päällä ſiunatuikſi"** (1 Mooſ. 26: 4). Ja Jaakobille ſanoo Jumala: **„Sinuſſa ja ſinun ſiemenesſäſi tulewat kaikki ſukukunnat maan päällä ſiunatuikſi"** (1 Mooſ. 28: 14). Sitten ilmoittaa Jumala Wapahtajan tulewan Juudan ſuwusta. **„Ei waltikkaa oteta pois Juudalta eikä hallitusſauwaa hänen jalkainſa wäliltä, ſiksi kuin ſankari tulee, ja hänelle kanſat owat alammaiſet"** (1 Mooſ. 49: 10).

Ja kun Jumala perustaa wanhan liiton, eſiintyy lupaus moninaiſissa ſäännökſiſsä ja eſikuwiſſa. Mooſes on wälittämässä tämän liiton perustamiſta, ja hän on Kriſtuksen eſikuwa. Jumala ſanoi Mooſekſelle: **„Minä herätän heille Profeetan heidän weljiſtään, niin kuin ſinä olet, ja minä panen ſanani hänen ſuuhunſa; hän puhuu heille kaikki, mitä minä hänelle käsken"** (5 Mooſ. 18: 18). Koko wanha liitto oli tawallaan lupaus korkeammasta liitosta. Pelastus Egyptin orjuudesta ja pelastus Baabelin wankeudesta oliwat eſikuwina tulewasta ſuuresta pelastukſesta. Liiton maja oli kuwaukſena Jumalan majasta taiwaaſſa. Wanhan liiton puhdiſtukſet, uhrit, profeetan wirka, pappeus ja kuningaswalta kuwaſiwat tulewaa aikaa ja parempaa liittoa. Uſeaſſa kuninkaaſſa, profeetaſſa ja papiſſa eſiintyy piirteitä tulewasta Meſſiakſesta. Jumalan lupaus on kehottamaſſa kanſaa odottamaan tulewaa Wapahtajaa.

Kun Israelin waltakunta perustettiin, antoi Jumala Daawidille ilmoituksen, joka rajottaa Juudalle annetun lupa-

ukſen Daawidin ſukuun. Jumala ſanoi: „**Sitten kun aikaſi on täytetty ja ſinä lepäät iſäiſi kanſſa, herätän minä ſinun ſiemeneſi ſinun jälkeeſi, joka on ſinun ruumiiſtaſi tuleva, ja minä wahwiſtan hänen waltakuntanſa. Ja hän rakentaa minun nimelleni huoneen, ja minä wahwiſtan hänen waltakuntanſa iſtuimen iankaikkiſesti. Minä olen hänen iſänſä, ja hän on minun poikani**“ (2 Sam. 7: 12—14). Israelin loiſtawa waltakunta Daawidin ja Salomonin aikoina on eſikuwana korkeammalle waltakunnalle, joka on käſittäwä koko maan, ja joka ei ole koskaan raukeawa. Tämän waltakunnan kuningas on wanhurskas ja laupeas, ja hänellä on iankaikkinen pappeus.

Israel luopui Jumalasta, ja epäjumalien palwelus tuli ajoittain yleiſeksi Jumalan omaiſuuden kanſaſſa. Waltakunta jaettiin jo Salomonin kuoleman jälkeen, ja luopumukſen kaswaeſſa rappeutuiwat kanſan ſiſälliſet ja ulkonaiſet olot. Profeetat nuhteliwat ja warottiwat kanſaa ja ennuſtiwat Jumalan kowia tuomioita. Mutta lupaus tulewasta Meſſiaksesta eſiintyi yhä ſelwempänä, ja Jumala lupaſi tehdä uuden liiton Israelin kanſſa, jonka kautta täydellinen ſyntein anteekſiantaminen walmiſtettaiſiin Jumalan kanſalle, ja Jumalan laki kirjoitettaiſiin uskowaiſten ſydämmeen. Kaikille kanſoille oli Jumala tarjoawa armonſa, ja kaikki ihmiſet ſaiſiwat ſilloin lähestyä Jumalaa; ſillä Jumalan Henki oli wuodatettawa kaiken lihan päälle. Jumala ſanoo: „**Tämä on ſe liitto, jonka minä teen Israelin huoneen kanſſa niiden päiwien jälkeen, kuulun Herran ſana: Minä annan lakini heidän ſiſimpäänſä ja kirjoitan ſen heidän ſydämmeenſä, ja minä olen olewa heidän Jumalanſa, ja he ſaawat olla minun oma kanſani**“ (Jer. 31: 33); „**ja tapahtun ſen jälkeen, että minä wuodatan minun Henkeni kaiken lihan päälle, ja teidän poikanne ja tyttärenne ennuſtawat; teidän wanhukſenne uneja näkewät, ja teidän nuorukaiſenne**

näköjä näkewät. Ja palwelijainkin ja piikain päälle minä niinä päiwinä wuodatan minun Henkeni"; „ja tapahtuu, että jokainen, joka Herran nimeä awukſenſa huutaa, pelastetaan; ſillä Siionin wuorella ja Jeruſalemiſſa on pelastus, niin kuin Herra on ſanonut" (Joel 2: 28, 29, 32).

Ja ennuſtus ſanoo, että pelastus on tulewa ſen Meſſiakſen kautta, joka on tulewa Daawidin ſuwusta, mutta jonka alku on iankaikkiſuudesta, ja joka rauhan ruhtinaana on hallitſewa wanhurskaudeſſa. „Katſo, neitſyt tulee raskaakſi ja ſynnyttää pojan, jonka nimi on olewa Immanuel" (Jeſ. 7: 14); „ſinä Betlehem Efrata, joka wähäinen olet Juudan tuhanſien joukoſſa, ſinusta on minulle ſe tulewa, joka Israeliſſa on hallitſija olewa, ja jonka alku on alusta ja iankaikkiſuudesta" (Miika 5: 1); minä olen aſettawa heidän ylitſenſä yhden paimenen, joka on heitä kaitſewa, minun palwelijani Daawidin, hän on heitä kaitſewa, ja hän on olewa heille paimenena" (Heſ. 34: 23); „lapſi on meille ſyntynyt, poika on meille annettu, ja hänen hartioillaan on walta, ja hänen nimenſä on: ihmeellinen, neuwonantaja, wäkewä Jumala, iankaikkinen Iſä, rauhan ruhtinas, että hän wallan ſuurentaiſi ja ſaattaiſi loppumattoman rauhan Daawidin hallitusiſtuimelle ja hänen waltakunnalleen, ja että hän tukiſi ja wahwiſtaiſi ſen oikeudella ja wanhurskaudella täſtä ajasta iankaikkiſeen asti" (Jeſ. 9: 5, 6).

Mutta Meſſias ei ole ainoaſtaan paimenena ja kuninkaana hoitawa ja hallitſewa kanſaanſa, waan hän on ottawa Jumalan tuomion päällenſä ſowittaakſeen kanſaa. Ja waikka häntä ſyyttömäſti pilkataan ja waiwataan, pyſyy hän kärſiwälliſenä kuolemaan asti. „Hän on haawoitettu meidän pahain tekoimme tähden, ja meidän ſynteimme tähden on hän hoſuttu. Rangaiſtus on hänen päälläns ä, että meillä rauha oliſi, ja hänen haawainſa kautta me olemme parannetut. Me waelſim-

me kaikki ekſyksissä niin kuin lampaat, ja kukin meistä poikkeſi omalle tiellenſä, mutta Herra heitti meidän kaikkein ſynnit hänen päällenſä. Hän lyötiin ja waiwattiin, eikä hän ſuutanſa awannut; niin kuin karitſa, joka teuraaksi wiedään, ja niin kuin lammas, joka keritſijänſä edessä on waiti, ei hänkään ſuutanſa awannut"; „mutta Herra tahtoi piestä häntä ſairaudella; kun hän pani ſielunſa wikauhrikſi, ſaa hän nähdä ſiemenen ja kauan elää, ja Herran aiwotus on hänen kädessään menestywä" (Jeſ. 53: 5—7, 10). Kärſiwä ja kuolemallaan maailmaa ſowittawa Jumalan Karitſa on tässä meidän edessämme. Ja tämän ſowintotyön kautta tulee Messias papikſi, joka iankaikkiſesti palwelee Jumalaa kanſan hywäksi. „Herra on wannonut, eikä kadu ſitä: Sinä olet pappi iankaikkiſesti Melkiſedekin ſäädyn mukaan" (Pſ. 110: 4).

Ja ennustus ſanoo, että Messiaksen kautta ſyntyy uuſi rauhan aika ihmiskunnassa, ja ſynnin kirous poistuu luonnostakin. „Witſa on lähtewä Iſain kannosta ja weſa hedelmöitſewä hänen juurestanſa. Ja hänen päällänſä lepää Herran Henki, wiiſauden ja taidon Henki, tiedon ja Herran pelwon Henki. Ja Herran pelko on hänelle hywä haju, eikä hän tuomitſe ſilmänääöltä eikä nuhtele korwakuulolta. Waan hän tuomitſee waiwaiſet wanhurskaudeſſa, ja hän toimittaa oikein oikeutta maan raadolliſille ja lyöpi maata ſuunſa ſauwalla, ja huultenſa hengellä tappaa hän jumalattoman. Ja wanhurskaus on hänen lannettenſa wyö, ja uskolliſuus hänen kuwettenſa ſide. Ja ſuſi aſuu lampaan kanſſa, ja pantteri makaa wuohen kanſſa, ja waſikka ja jalopeura ja ſyöttöhärkä yhdeſſä ſyöwät, ja poikanen niitä paimentaa. Ja lehmä ja karhu käywät ſamalla laitumella, heidän ſikiönſä yhdeſſä makaawat; ja jalopeura ſyö olkia niin kuin härkä. Ja imewäinen lapſi leikkii waſkikäärmeen kololla, ja kyykäärmeen luolaan pistää wieroitettu kä-

tenſä. **Eiwät he pahaa tee eiwätkä turmele koko minun pyhällä wuorellani, ſillä maa on täynnä Herran tuntoa, niin kuin wedet peittäwät meren"** (Jeſ. 11: 1—9). Tämä Jumalan palwelija on oikea pappi, joka uhraa itſenſä syntiuhrina kanſan ſowinnokſi, ja hän on oikea profeetta, joka antaa kanſalleen autuuden tiedon.

Yhä ſelwemmin eſiintywät eri piirteet tulewaſſa Wapahtajaſſa. Sywimmäſſäkin kärſimiſeſſä oſoittaa hän täydellistä wanhurskautta, ja hän tekee uskowan wanhurskaaksi. Hän walmiſtaa kärſimiſellään ja kuolemallaan iankaikkiſen lunaſtuksen. Maailman wallat hajoawat, mutta Ihmiſen Poika ſaa wallan, kunnian ja waltakunnan, ja kaikki kanſat palwelewat häntä. **„Hänen waltanſa on iankaikkinen walta, joka ei lopu, eikä hänen waltakuntaanſa häwitetä"** (Dan. 7: 14). Ja Jumala ſanoo jo wanhan liiton ennuſtukſeſſa: **„Katſo! Minä luon uudet taiwaat ja uuden maan, eikä entiſiä enää muisteta, eiwätkä ne enää mieleen johdu"** (Jeſ. 65: 17). Kuolemattomuuden toiwo kannattaa hurskaſta. Job ſanoo: **„Minä tiedän Lunaſtajani eläwän"** (19: 25). Ja Jumala ſanoo: **„Tuonelan kädeſtä minä tahdon heidät wapahtaa, kuolemaſta minä tahdon heidät lunaſtaa. Kuolema — miſſä on ſinun ruttoſi? Tuonela — miſſä on ſinun ſurmaſi?"** (Hoſ. 13: 14); **„uſeat, jotka maan tomuſſa makaawat, heräämät, toiſet iankaikkiſeen elämään, toiſet häpeään ja iankaikkiſeen waiwaan"** (Dan. 12: 2).

Toiwoa ſyntyi Israeliſſa Jumalan ilmeſtyksen kautta, mutta uſeimmat kanſaſſa turmeliwat tämän, kun he turwaſiwat ſiihen, että he oliwat Aabrahamin lapſia, waikka eiwät huolineet ſiſälliſeſtä uskon elämäſtä. Nämä pitiwät kiinni Jumalan lupauksiſta ja unhottiwat Jumalan käskyjä. Mutta hurskaat Israeliſſa odottiwat uskoſſa Jumalan Wapahtajaa. Ja Kriſtus tuli. Hän ſowitti maailman ſynnit ja walmiſti ian-

kaikkiſen lunastukſen. Hän nouſi Iſän oikealle puolelle ja hallitſee nyt armon ruhtinaana kaikki. Mutta hän on tulewa jälleen näkywäſſä muodoſſa päättämään työnſä. Silloin hän pääſtää omanſa kaikesta waiwasta ja ottaa heidät tykönſä. Tätä Kristukſen tuloa kirkkaudeſſa, jolloin hän uudiſtaa kaikki, odottaa uuden liiton hurskas. Lupaukſen ſana on wieläkin tukemaſſa uskowaa, joka on waeltamaſſa Jumalan lepoon. Kristukſeſſa on eläwä toiwo koittanut, ja tämä turwaa lupaukſen ſanaan. Paawali ſanoo: „**Itſe Herra astuu alas taiwaasta ſuurella huudolla ja ylimmäiſen enkelin äänellä ja Jumalan paſunalla, ja Kristukſeſſa kuolleet enſin nouſewat. Sitten me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataan heidän kanſſaan pilwiin, Herraa wastaan tuuliin, ja niin me aina Herran kanſſa olemme**“ (1 Teſs. 4: 16, 17).

36. Kristus on autuuden ruhtinas.

Jumala loi ihmiſen omakſi kuwakſeen ja ſääti hänet Poikanſa kuwan kaltaiſekſi. Eläwästä ſielusta on ihmiſen tuleminen yhdekſi hengekſi Herran kanſſa. Pitkä on tämä kehitys, mutta ſe on Jumalan ſäätämää, ja Jumalan armo auttaa ihmistä määrän perille.

Synnin kautta keskeytyi uskon kehitys, ſillä ſynti erotti ihmiſen Jumalasta, ja turmelus kaswoi maailmaſſa. Siemen, joka kylwetään peltoon, kaswaa päiwä päiwältä, kunnes ſe tekee hedelmänſä. Syntikin kehittyi ihmiskunnaſſa wuodesta wuoteen, wuoſiſadasta wuoſiſataan, ja wanhurskaana täytyi Jumalan wihaſſa kääntyä ſyntiä wastaan. Pakanakunnan jaloimmat henget kilwoitteliwat pahaa wastaan ja koettiwat päästä rauhaan. Uhreilla he pyyſiwät lepyttää jumaliaan, antoiwatpa he rakkaimmatkin lapſenſa uhriksi heille, mutta rauhaa he eiwät löytäneet, waan he ſortuiwat synnin wallan alle. Israelisſa antoi Jumalan erityinen ilmestys ihmiſelle paremman tiedon. Laki toi synnin ilmi, ja lupaus wiritti toiwoa, mutta synnin tuomio painoi hurskasta, ja synnin waltaa ei uskowa woinut täälläkään woittaa. Ei löytynyt maailmaſſa ſitä ihmistä, joka oliſi woinut antaa apua, eikä ihmiskunnan yhteinen ponnistuskaan oliſi woinut pimeyden waltaa ſortaa.

Jumala walmisti armoſſa pelastukſen. Hän antoi ainoan Poikanſa autuuden ruhtinaaksi. Kun aika oli täytetty, ja kun

Jumalan walmistustyö pakanakunnassa ja Israelissa oli päättynyt, lähetti Jumala Poikansa Jeesuksen Kristuksen maailmaan. Ainoastaan Jumalan armo woi ihmistä auttaa; mutta ihminen ei tahdo ottaa Jumalan armoa wastaan, ennen kuin omawanhurskaus on hänessä särkynyt ja kaikki turwaaminen omaan itseensä masentunut. Ei ole yksikään ihminen luonnostaan niin nöyrä, että hän ottaisi wastaan Jumalan armon, ennen kuin hän on turhaan ponnistanut omia woimiansa ja kuritukseen kautta nöyrtynyt. Sen tähden sai pakanakunta waeltaa aikansa omilla teillään. Ja Israel sai lain kaswatuksen alla oppia tuntemaan ihmiswoiman kelwottomuutta ja sen johdosta ikäwöimään pelastusta. Ja ulkonaisestikin teki Jumala walmistustyötä ihmiskunnassa. Hellaan nerokas kansa oli tehnyt kielensä yleiseksi siwistyskieleksi, ja Rooman mahtawa waltio oli laajalta yhdistänyt maailman kansoja waltikkansa alle. Siwistys oli walmistanut monta wälikappaletta, joita kristinusko käytti hywäkseen.

Kun ihmiset tahtowat saada jotakin suurempaa asiaa aikaan, pyytäwät he koota waroja ja woimia; he puuhaawat yhdistyksiä ja käyttäwät monenlaisia wälikappaleita. Mutta Jumala ei tee sillä tapaa. Hän kaswattaa elimellisesti pienestä siemenestä suuren puun. Kun hän tahtoo panna toimeen jotakin uudistusta ihmiskunnassa, antaa hän jonkun henkilön esiintyä, jossa hän yhdistää edellisen kehityksen ja walmistaa uuden. Augustinon mahtawa henki koosi mitä hywää kristillisen seurakunnan piirissä oli saatu aikaan, ja hän esitti perustuksen tulewalle kehitykselle, niin että hänen waikutuksensa ulettui Lutheruksen aikaan asti ja edemmäksikin. Lutheruskin yhdisti mitä hywää oli kirkossa esiintynyt, ja hän walmisti uuden kehityksen, joka wielä on toimessa meidän aikoinamme. Sillä tapaa menettelee Jumala kaikilla aloilla. Waltiollinen

nero nouſee, joka ohjaa kanſaa kulkemaan uuſia uria. Tieteen alalla latwistuu kehitys johonkuhun lahjakkaaſeen henkilöön, josta uuſi kehitysjakſo alkaa. Taiteen alalla panewat ſuuret henget aikaan uudistustöitä. Siſälliſesti ja ulkonaiſesti walmistetaan uuden kehityksen ſiemeniä.

Kristinusko ei ole tästä maailmasta. Uuſi luominen oli tarpeen ihmiskunnan pelastumiſelle. Maailman piiristä ei tämän uuden kehityksen toimeenpanija woinut lähteä. Jumalan täytyi itſe tulla ihmiſeksi, woidakſeen lunastaa ihmiskunnan ja uudistaa maailman. Mutta Jumala noudattaa lunastustyössäkin ſamaa ſääntöä, kuin muualla. Jumalan ainoa Poika ſyntyi Israelin neitſeestä. Lapſena hän makaſi Betlehemin ſeimeſſä. Naatſaretiſſa hän kaswoi ja kehittyi. Hän otti jumaluuden täydelliſyyden itſehenſä, niin että kaikki on hänessä uudeksi tullut, ja Kristukſesta kaswaa, niin kuin ſiemenestä, Jumalan uudistustyö, kunnes uudet taiwaat ja uuſi maa owat ſyntyneet. Pienestä ſiemenestä alkaa Jumalan ſuuri lunastustyö, ja ſe kehittyy elimelliſesti, kunnes ſe päiwien lopulla käſittää taiwaat ja maan.

Kristus oli ennen ihmiſeksi tuloaan olemaſſa Jumalan kirkkaudeſſa, mutta luomiſeſſa astuu hän ſuhteeſeen maailmaan. Iſästä lähtee kaikki, ſillä **„meillä on yksi Jumala, Iſä, josta kaikki on, ja yksi Herra Jeeſus Kristus, jonka kautta kaikki owat, ja me hänen kauttanſa“** (1 Kor. 8: 6). Kristus wälittää koko luomiſen, niin ettei mitään ole ſyntynyt ulkopuolella Kristusta. Paawali ſanoo: **„Kristukſeſſa luotiin kaikki mitä on taiwaiſſa ja maan päällä, näkywäiſet ja näkymättömät“** (Kol. 1: 16). Ja Johannes ſanoo: **„Alusſa oli Sana, ja Sana oli Jumalan tykönä, ja Sana oli Jumala. Tämä oli alusſa Jumalan tykönä. Kaikki owat ſen kautta tehdyt, ja ilman ſitä ei ole mitään tehty, joka tehty on. Hänessä oli elämä“**

(Joh. 1: 1—4). Kristukſessa on koko luomistoimi ſiſälliſenä, ſillä Jumala on hänesſä luonut kaikki, ja Kristus on wälittämässä Jumalan luomistyötä, ſillä Jumala on luonut kaikki Kristukſen kautta. Ja kaikki on luotu Kristukſeen (Kol. 1: 16). Kristus on luomakunnan alkuperuste ja ſen määrä, ja hän kannattaa kaikki woimallaan. **„Hän on ennen kaikkea, ja kaikki pyſyy woimassa hänesſä“** (Kol. 1: 17). Hän **„kantaa kaikki woimanſa ſanalla“** (Hepr. 1: 3).

Paawali ſanoo, että Kristus on **„näkymättömän Jumalan kuwa, koko luomakunnan eſikoinen“** (Kol. 1: 15). Kristus on ſiſälliſeſsä ſuhteeſsa Jſään, josta hän on ſyntynyt, ja hän on ſiſälliſeſsä ſuhteeſsa luomakuntaan, jonka ſyntymistä hän wälittää. Kristus on **„eſikoinen kuolleista“** (Kol. 1: 18), ſillä hän nouſi kuolleista Jumalan wälittömän waikutukſen kautta, mutta muut kuolleet nouſewat Kristukſeſsa olewan woiman kautta. Luomakunnalla on alkunſa, mutta Kristus oli Jumalaſsa, ennen kuin maailma olikaan. Ja Kristus on **„luomakunnan alku“** (Jlm. 3: 14), ſillä hänen waikutukſesta ſyntyy kaikki. Sen tähden ſanoo Raamattu, että Kristukſella on nimi, jota ei kukaan tunne.

Kristus on Jumalan ainoa Poika. Hän on Jumalan wertainen, ja olennon puolesta on hän yhtäinen Jumalan kanſsa, mutta hän on Jumalasta ſyntynyt. Kristus on ſiis todellinen Jumala, Jumalan **„olemukſen junrikuwa“**, ja hän on luomakunnan peruskuwa, joka wälittää ja kannattaa luomiſen, mutta hän on myös todellinen ihminen. **„Sana tuli lihakſi, ja aſui meidän ſeasſamme, ja me näimme hänen kirkkautenſa niin kuin Ainoſyntyiſen kirkkauden Jſästä, täynnä armoa ja totuutta“** (Joh. 1: 14). Tämä Sana, joka oli Jumala, tuli ihmiſeksi, pelastaakſeen ihmiskuntaa. Hän ſowitti kärſimiſellään ja kuolemallaan maailman ſynnit, ja walmisti ihmiskunnalle elämän

wanhurskauden. **„Kristukſessa aſun jumaluuden koko täydelliſyys ruumiilliſesti“** (Kol. 2: 9). Kristus on meidän Wapahtajamme ja Herramme. **„Tuomas ſanoi Jeeſukſelle: Minun Herrani ja minun Jumalani“** (Joh. 20: 28), ja niin ſanoo uskowainen wieläkin.

Jeeſus Kristus on autuuden ruhtinas. Hän taiſi ruweta ihmiskunnan edustajaksi, ſillä ihmiskunta on luotu hänessä ja hänen kauttanſa, ja ihmiſen määrä on Kristukſen kuwan kaltaiſuus. Hän taiſi ſowittaa maailman ſynnit, ſillä maailma on hänen kauttanſa tehty. Niin kuin Kristus luomiſen Sanana wälittää luomiſen, niin wälittää hän armon Sanana uuden luomiſen. Niin kuin koko luomakunnan elämä oli Kristukſessa, niin on ſe uuſi elämä, jonka Jumalan armo on ihmiskunnalle walmiſtanut, olemaſſa Kristukſessa. Jumala teki iankaikkiſen armopäätöksenſä Kristukſessa, ja ainoastaan ſen kautta taiſi tämä armopäätös toteentua, että Kristus Jumalan uhrikaritſana ſowitti maailman ſynnit ja walmiſti itſenſä elämän leiwäkſi ihmiskunnalle.

Se Jumalan armo, joka Kristukſessa ilmeſtyi, käſittää kaikki, mitä elämään ja autuuteen tarwitaan. Tämän armon ilmoitus ſanotaan „ewankeliumikſi“, ſillä ſe on hywä ja iloa tuottawa ſanoma ſynnin wallan alla huokaawalle ihmiskunnalle. Ewankeliumi on Jumalan **„armon ſana“** (Ap. tek. 14: 3). Tämä armo ei eſiintynyt käskynä, eikä waan lupauksena, waan jumaluuden täydelliſyytenä Jeeſukſessa Kristukſessa. **„Mooſeksen kautta on laki annettu; armo ja totuus on Jeeſuksen Kristukſen kautta tullut“** (Joh. 1: 17). Jumala on Kristukſessa **„antanut meille kaikki, mitä elämään ja jumaliſuuteen kuuluu hänen tuntemiſenſa kautta, joka meitä on kutſunut kirkkauteen ja awuun, joiden kautta meille ſuurimmat ja kalliit lupaukſet owat annetut, että te niiden kautta tuliſitte oſalliſiksi**

Jumalan luonnosta" (2 Piet. 1: 3, 4). Runſaita armon ja wanhurskauden lahjoja annetaan uskowalle Kristukſen kautta. Paawali ſanoo: „**Jos kuolema on yhden ſyntiin laukeemiſen kautta kuninkaana hallinnut ſen yhden kautta, paljoa enemmin owat ne, jotka ottawat wastaan wanhurskauden armon ja lahjan rikkauden, hallitſewat ſen yhden, Jeeſukſen Kristukſen, kautta**" (Room. 5: 17). Jumalan waltakunnasta tulee Kristukſen kautta iankaikkiſen elämän tawaroita uskowalle.

Enkeli, joka ilmoitti Jumalan Pojan ſyntymistä Marialle ja Jooſefille, määräſi Wapahtajalle nimen „**Jeeſus**". Hän ſanoi Jooſefille: „**Sinun tulee antaa hänelle nimi Jeeſus, ſillä hän on wapahtawa kanſanſa heidän ſynneiſtään**" (Matt. 1: 21). Ja Marialle ſanoi enkeli: „**Sinun tulee antaa hänelle nimi Jeeſus. Hän on olewa ſuuri, ja hän on nimitettäwä Korkeimman Pojaksi; ja Herra Jumala on antawa hänelle Daawidin, hänen Iſänſä, istuimen, ja hän on hallitſewa Jaakobin huonetta iankaikkiſesti, eikä hänen waltakunnallaan ole loppua olewa**" (Luukk. 1: 31—33). Sana Jeeſus tietää „Auttaja", „Wapahtaja", ja Jeeſus auttaa kaikkia, jotka häneltä apua pyytäwät. Hän auttaa kaikeſſa hädäſſä, eikä hän ketään hylkää, joka häneltä apua pyytää. Muualla ei ihminen todellista apua löydä. „**Ei ole yhdeſſäkään toiſeſſa autuutta, ſillä ei ole muuta nimeä taiwaan alla ihmiſille annettu, joſſa me autuaikſi tulemme**" (Ap. tek. 4: 12).

Wapahtajalla on myös nimenä „**Kristus**", joka tietää „Woideltu". Sitä tietää myös wanhaſſa liitoſſa käytetty ſana „Meſſias". Andreas ſanoi Siimonille: „**Me löyſimme Meſſiaksen**", johon Johannes lauſuu ſelitykſeksi: „**ſe tietää Kristus**" (Joh. 1: 42). Jeeſus woideltiin Pyhällä Hengellä. Jumalan Henki muodoſtaa koko Kristukſen elämän. Waimoſſa alkoi ſynti, ja waimoſſa alkoi lunaſtus. Jeeſus ſikiſi Pyhäſtä

Hengestä, ja syntyi neitsyt Mariasta. Ja Jeesus **„kaswoi ja wahwistui Hengessä ja täytettiin wiisaudella, ja Jumalan armo oli hänen päällään“** (Luukk. 2: 40). Kun Jeesus kastettiin Jordanin wirrassa, tuli Pyhä Henki kyyhkyisen muodossa hänen päälleen. Enkeli sanoi paimenille: **„Teille on tänä päiwänä syntynyt Wapahtaja, joka on Kristus, Herra, Daawidin kaupungissa“** (Luukk. 2: 11). Ja Pietari sanoi Korneliukselle: **„Jumala on woidellut Jeesuksen Nasaretista Pyhällä Hengellä ja woimalla“** (Ap. tek. 10: 38). Kristuksessa tuli täytetyksi, mitä wanhan liiton woitelemiset kuwasiwat.

Ensimmäinen Aadam tuli maailmaan Jumalan wälittömän luomistoimen kautta, kun kaikki, mikä oli tarpeen ihmisen elämiselle maan päällä, oli luotu, ja toinen Aadam tuli maailmaan Jumalan wälittömän luomistoimen kautta, kun Jumalan walmistustyö ihmiskunnassa oli täytetty. Kaikki elämä lähtee Jumalasta, mutta Jeesuksessa Kristuksessa tuli uusi esi-isä ihmiskuntaan, ja hän ei ole ainoastaan eläwä sielu, niin kuin ensimmäinen Aadam, waan hän on eläwäksi tekewä Henki. Sen tähden tuli Kristuksella olla iankaikkinen elämä itsessään. Ja Isä on antanut Pojalle sen elämän, joka Isällä on, ja tätä elämää antaa Kristus opetuslapsilleen. Kristus sanoo: **„Niin kuin Isällä on elämä itsessään, niin antoi hän Pojallekin elämän, että hänellä olisi elämä itsessään“** (Joh. 5: 26). Tämän jumalallisen elämän kautta on Kristus erotettu kaikista luoduista olennoista, ja sen kautta woi hän olla autuuden ruhtinas.

Raamattu sanoo: **„Ensimmäinen ihminen on maasta, maallinen ihminen, toinen ihminen on Herra taiwaasta. Mimmoinen maallinen ihminen on, semmoiset owat maalliset ihmiset, ja mimmoiset taiwaalliset ihmiset owat, semmoiset owat taiwaalliset ihmiset. Ja niin kuin me olemme kantaneet**

maallisen ihmisen kuwaa, niin me olemme kantawat taiwaallisen ihmisen kuwaa" (1 Kor. 15: 47—49). Kristus muodostaa opetuslapsensa kuwansa kaltaiseksi. Tullakseen uudeksi esi-isäksi täytyi Kristuksen elämän alkaa ilman sitä synnin saastutusta, joka turmelee muita ihmisiä. Ihmiskunnan Wälimiehekſi tuli Kristus sen kautta, että hän sai elämänsä wälittömästi Jumalalta, että hänellä oli elämän täydellisyys itsessään, ja että hänen luontonsa säilyi ja kehittyi puhtaana. Kaikki lahjat ja woimat, joita maailma tarwitsee, owat täydellisessä soinnussa olemassa Kristuksessa. Kristus on alusta asti todellinen ihminen, joka toteuttaa Jumalan luomisajatuksen ihmisestä. Sen tähden sanoo Kristus itsensä Ihmisen Pojaksi. Ja Kristus on alusta asti myös Jumalan Poika. Ihminen luotiin sitä warten, että hän eläisi Jumalassa. Kristuksessa tämä tarkoitus toteentui täydellisesti. Ensimmäinen Aadam luotiin maan tomusta. Toinen Aadam syntyi Israelin neitseestä. Sen kautta Kristus tuli ihmiskunnan jäseneksi. Sywä pelastuksen ikäwä ja eläwä usko oli tarpeen sille waimolle, joka tuli Jumalan Pojan äidiksi. Mariassa oli tätä ikäwää ja tätä uskoa. Henkisessä omaawaisuudessa antautui Maria Jumalalle ja woitti uskolla epäilyksen. Hän sanoi enkelille: **„Katso, Herran piika; tapahtukoon minulle sinun sanasi mukaan"** (Luukk. 1: 38). Se oli suurin siweellinen woitto ihmiskunnan piirissä. Maria on wanhan liiton kaunein kukka. Hänen kiitoswirtensä osoittaa sywintä nöyryyttä, suurinta uskoa ja mielen puhtautta.

Ihmiskunnan tila ei ole ihmiswoimiin nähden nyt parempi, kuin ennenkään. Synnin tuomio painaa ihmistä, ja synnin walta häntä sortaa. Jokainen tarwitsee Kristusta Lunastajakſi ja Wapahtajakſi. Ja Kristus on autuuden ruhtinaana nytkin ihmiskunnan ainoa apu ja turwa. Ei kukaan

ole ihmistä niin lähellä, kuin hän. Ei kukaan rakasta ihmistä niin kuin hän. Eikä kukaan ymmärrä ihmistä niin kuin hän. Hän on kaikissa kiusattu niin kuin mekin, ja sen tähden woi hän kiusatuita auttaa. Mutta hän on ilman syntiä. Hän poistaa synnin tuomion ja woittaa synnin wallan uskowassa.

37. Kristus on Jumala ja ihminen.

„Jumala on kaikkein niiden oikea Isä, jotka taiwaissa ja maan päällä lapsiksi nimitetään“ (Ef. 3: 15). Hän johtaa pilwet taiwaalla; hän hoitaa linnut metsässä; hän rawitsee matoſen maassa. Ja ennen kaikkea hoitaa hän ihmistä, jonka hän on kuwakseen luonut. Kun ihminen tuntee ja rakastaa tätä Isää, kun hän sydämmen uskolla turwaa Jumalaan ja armon woimilla waeltaa hänen teillään, silloin on hän onnellinen. Mutta Jumala **„asun walkeudessa, johon ei yksikään taida tulla“; „ei yksikään ihminen ole häntä nähnyt, eikä woi häntä nähdä“** (1 Tim. 6: 16). Mutta Jeeſuksessa Kristuksessa on Jumala meille ilmestynyt. Kristus on Jumala ja ihminen. Sen tähden woi ihminen Jeeſuksessa Kristuksessa tulla tuntemaan taiwaallista Isää. Kristus on Jumalan Poika, jonka kautta uskowa tulee Jumalan lapſeksi. Ja Kristus on Ihmiſen Poika, jonka kautta ihminen woi tulla semmoiſeksi, kuin Jumala hänet tahtoo. Raamattu todistaa meille, että Kristus on Jumala ja ihminen.

Kristus on yhtä olentoa Isän kanssa. Jeeſus ſanoo, että hän tuli taiwaasta Isän tyköä. **„Minä läksin ja tulin Jumalasta; en minä itsestäni tullut, waan hän lähetti minut“** (Joh. 8: 42). Kristus oli taiwaissa Isän kirkkaudessa, ennen kuin hän tuli maailmaan. Isä lähetti Kristuksen, ja Kristus tuli wapaatahtoiſesti maailmaan. Hän ſanoo: **„Se on Ju-**

malan leipä, joka tulee taiwaasta alas ja antaa maailmalle elämän" (Joh. 6: 33); **„minä olen ylhäältä"** (Joh. 8: 23); **„ennen kuin Aabraham olikaan, olen minä"** (Joh. 8: 58); **„minä läksin Isästä ja tulin maailmaan; taas minä jätän maailman ja menen Isän tykö"** (Joh. 16: 28). Ja Isälleen sanoo Kristus: **„Kirkasta nyt, Isä, sinä minua tykönäsi sillä kirkkaudella, joka minulla oli sinun tykönäsi, ennen kuin tämä maailma olikaan"** (Joh. 17: 5). Ja opetuslapsistaan sanoo Kristus Isälleen: **„He tietäwät nyt todella, että minä olen sinusta lähtenyt"** (Joh. 17: 8). Tähän tapaan todistaa Kristus, että hän oli iankaikkisuudessa Isän tykönä, ennen kuin hän tuli maailmaan. Ja maan päällä ollenkin sanoo Kristus olewansa taiwaassa. Hän sanoo: **„Ei kukaan astu ylös taiwaaseen, waan se, joka taiwaasta astui alas, Ihmisen Poika, joka on taiwaassa"** (Joh. 3: 13). Tätä Kristuksen olemista Isän tykönä kirkkaudessa ei Raamattu meille tarkempaan esitä, sillä sitä meidän ei tarwitse tietää, mutta kristinuskon olento ja ilmenemys todistaa siitä riittäwästi. Kristuksen elämä esiintyy maan päällä ajallisuuden rajoituksessa, mutta se on oleellinen kuwaus Kristuksen elämästä iankaikkisuudessa Isän tykönä. Kun epäusko kieltää Kristuksen ennenmaailmallista olemista, polkee se Kristuksen selwimpiä todistuksia, ja koko kristinuskon olento on sille tuntematon.

Meille on tarpeen tietää Kristuksen suhdetta Jumalaan ja maailmaan, ja siitä puhuu Raamattu meille. Kristuksenkin sisäjumalallinen olento on siinä walkeudessa, johon ei kukaan taida tulla, ja tässä suhteessa on hänellä **„nimi, jota ei kukaan muu tunne, kuin hän itse"** (Ilm. 19: 12). Kun Raamattu puhuu Kristuksen syntymisestä ja lähtemisestä Isästä, osoittaa se tällä Kristuksen suhdetta maailmaan, mutta tämmöiset määreet kuwaawat Kristuksen ennenmaailmallista olemista. Kristus on

„Iſän helmaſſa“ (Joh. 1: 18), ja täältä astuu hän ſuhteeſeen maailmaan. Kun pyydetään rajottaa Kristusta ihmisjärjen kaawoihin, tulee hänen jumaluutenſa poljetuksi, ſillä Kristus on yli kaiken, niin kuin Iſä, ja Kristus on kumarrettawa, niin kuin Iſä. Jumala on Kristuksessa tunnettawa, mutta Kristus on myös Jumalassa niin koroitettu yli ihmiskunnan, ettei meidän järkemme häntä käſitä. Kristuksen korkeutta emme ſaa polkea. Ihmiſen Poikana on Kristus tullut ihmiskunnan jäſeneksi, ja ſemmoiſena on hän meitä aiwan lähellä.

Kun Raamattu ſanoo, että Kristus on Jumalan **„ainoſyntyinen Poika“** (Joh. 1: 14), oſoittaa ſe, että Kristuksella on täydellinen luonnon yhteys Iſän kanſſa. Jumalan ainoalla Pojalla on ſama olento, kuin Iſällä, mutta hänellä on tämä olento Iſän antamana. Sen tähden on Poika iankaikkiſuudeſſa ſyntynyt Iſästä. Ja ſiinä kohden on Iſä Poikaa ſuurempi. Pojalla on kaikki mitä Iſälläkin on, mutta Poika on ſaanut kaikki Iſältä. Kristus on **„tie, totuus ja elämä“** (Joh. 14: 6). Hänellä on elämä itſeſſään, niin kuin Iſällä on elämä itſeſſään, mutta Iſä on antanut hänelle tämän elämän. Kristus ſanoo: **„Niin kuin Iſällä on elämä itſeſſään, niin on hän antanut Pojallekin elämän, että hänellä oliſi elämä itſeſſään“** (Joh. 5: 26); **„totiſesti, totiſesti ſanon minä teille: Poika ei woi mitään tehdä itſeſtään, ellei hän näe Iſän tekewän ſitä; ſillä kaikki, mitä hän tekee, ſen tekee Poikakin ſamalla tapaa“** (Joh. 5: 19). Tällä oſoittaa Kristus ſywintä olennon yhteyttä Iſän ja Pojan wälillä. Iſä ilmoittaa Pojalle kaikki, mitä hän tekee, ja Poika tekee kaikki, minkä hän näkee Iſän tekewän.

Kristus ſanoo opetuslapſilleen: **„Jos te rakastaiſitte minua, niin te iloitſiſitte ſiitä, että minä menen Iſän tykö, ſillä Iſä on ſuurempi minua“** (Joh. 14: 28). Iſä on Iſänä ſuu-

rempi Poikaa, waikka Poika on yhtä Isän kanssa. Sen tähden on Poika „**Jumalan oikealla kädellä**“ (Room. 8: 34). Ja „**kun kaikki on hänen allensa asetettu, silloin itse Poikakin asetetaan hänen allensa, joka kaikki hänen allensa asetti, että Jumala olisi kaikki kaikissa**“ (1 Kor. 15: 28). Jankaikkisuudessa pysyy siis Poika pojan suhteessa Isään. Sen tähden sanoo Paawali Jumalaa „**meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumalaksi**“ (Ef. 1: 17). Ja Kristus sanoo: „**Minä menen ylös minun Isäni tykö ja teidän Isänne tykö, ja minun Jumalani tykö ja teidän Jumalanne tykö**“ (Joh. 20: 17). Mutta olennon yhteys Isän ja Pojan wälillä on niin täydellinen, että Isä on Pojassa ja Poika on Isässä. Kristus sanoo: „**Joka näki minun, hän näki Isänkin**“; „**uskokaa minua, että minä olen Isässä ja Isä minussa**“ (Joh. 14: 9, 11); „**minä ja Isä olemme yhtä**“ (Joh. 10: 30). Koko Isän omaisuus on Pojankin, sillä Isä on antanut Pojalle kaikki, ja sen tähden on molemmilla sama walta. Kristus sanoo Isälleen: „**Kaikki minun omani on sinun, ja sinun omasi on minun**“ (Joh. 17: 10). Ja Jeesus sanoo: „**Isä on antanut minulle kaikki**“ (Matt. 11: 27). Niin waikuttawat Isä ja Poika yhdessä, ja he owat yhdessä rakkaudessa yhdistetyt, mutta Isä pysyy Isänä, ja Poika pysyy Poikana. Ihminen woi tuntea Isää Pojan ilmestyksen kautta ja Poikaa Isän ilmestyksen kautta. Kristus sanoo: „**Ei kukaan tunne Poikaa, waan Isä, eikä kukaan tunne Isää, waan Poika, ja se, jolle Poika tahtoo hänet ilmoittaa**“ (Matt. 11: 27). Joka tuntee Pojan, hän tuntee Isänkin. Jolla on Poika, hänellä on Isäkin. Jolla ei ole Poika, ei hänellä ole Isäkään. Waikka Poika lähtee Isästä, pysyy hän kuitenkin aina Isässä.

Kristus on „**walkeus**“, niin kuin Jumala on walkeus. Kristuksen kautta woi ihminen tulla osalliseksi Jumalan wal-

keudesta, niin että hän muuttuu walkeuden lapseksi. Johannes sanoo Kristuksesta: **„Hänessä oli elämä, ja elämä oli ihmisten walkeus. Ja walkeus paistaa pimeydessä, eikä pimeys sitä käsittänyt"** (Joh. 1: 4, 5). Se walkeus, joka on ollut maailmassa, on lähtenyt Kristuksesta. Hän on paistanut pimeydessä maailman luomisesta asti, mutta synti on sokaissut ihmiskunnan. Kristus **„oli totinen walkeus, joka walistaa kaikki ihmiset, jotka maailmaan tulewat"** (Joh. 1: 9). Jos kuinka wiehättäwänä auringon walo ympäröipi ihmistä, on ihmisen henki pimeä, ellei Kristus ole pääsyt sitä walaisemaan. Jsän kodista kokoontuu kirkkauden säteitä uskowan sydämmeen, niin että hän täällä sisällisesti kirkastuu, ja Herran tullessa hän ulkonaisesti muodostuu Kristuksen kirkkaan ruumiin kaltaiseksi. Kristus sanoo: **„Minä olen maailman walkeus. Joka minua seuraa, ei hän pimeydessä waella, waan hän saa elämän walkeuden"** (Joh. 8: 12); **„niin kauwan kuin minä olen maailmassa, olen minä maailman walkeus"** (Joh. 9: 5); **„waeltakaa niin kauan kuin teillä on walkeus, ettei pimeys teitä käsitä"; „ei yksikään, joka uskoo minunn, ole pimeydessä pysywä"** (Joh. 12: 35, 46). Kristus on Jumalan **„kirkkauden heijastus"** (Hepr. 1: 3). Sen tähden saa uskowa Jumalan walkeuden häneltä.

Kristus on **„iankaikkinen"**. Hän oli alussa Sanana Jumalan tykönä, ennen kuin taiwaat ja maa luotiin, ja hän on olewa Jsässä iankaikkisesti. Hänellä oli kirkkautta Jsän tykönä, ennen kuin tämä maailma olikaan, ja tähän kirkkauteen hän palasi, kun hän meni taiwaaseen.

Kristus on **„kaikkialla olewa"**. Kun hän oli täällä orjan muodossa, oli hänen henkensä siellä, missä hänen ruumiinsa oli, mutta nyt on Kristuksen kirkastettu ruumis siellä, missä hänen henkensä on. Jumalana on Kristus joka paikassa.

Kristus ſanoo opetuslapſilleen: **„Katſo, minä olen teidän kanſſanne joka päiwä maailman loppuun asti“** (Matt. 28: 20); **„missä kaksi taikka kolme kokoontuwat minun nimeeni, ſiellä minä olen heidän keskellänſä“** (Matt. 18: 20). Ei tarwitſe kenenkään kaukaa etſiä Herraa, ſillä hän on aina meitä lähellä Hengellään, pyhäſſä ſanaſſaan ja ſakramenteisſään.

Ja Kristus on **„muuttumaton“**. **„Jeeſus Kristus on ſama eilen ja tänä päiwänä ja iankaikkiſesti“** (Hepr. 13: 8). Armolliſena auttoi hän kaikkia apua pyytäwiä, kun hän eli maan päällä. Ei hän työntänyt ſitä tyköään, joka pakeni hänen turwiinſa. Ja armolliſena ylimmäiſenä pappina auttaa hän wieläkin kaikkia, jotka häneltä apua etſiwät.

Ja Kristus on **„kaikkiwaltias“**. Hän kelpaa tueksi ihmiſelle. Kristus ſanoo: **„Minulle on annettu kaikki walta taiwaaſſa ja maan päällä“** (Matt. 28: 18). Armon ruhtinaana nouſi Kristus Iſän oikealle puolelle, ja nyt hän kuninkaana hallitſee kaikki.

Kristus on **„koko maailman tuomari“**, ja hänelle on annettawa ſama kunnia, kuin Iſälle. Wiimeiſenä päiwänä täytyy kaikkein ſukukuntain astua Kristuksen tuomioiſtuimen eteen, ja hän antaa ſilloin jokaiſelle hänen työnſä mukaan. Kristus ſanoo: **„Ei Iſä ketään tuomitſe, waan hän antoi kaiken tuomion Pojalle, että kaikki kunnioittaiſiwat Poikaa, niin kuin he Iſää kunnioittawat. Joka ei Poikaa kunnioita, ei hän kunnioita Iſää, joka hänen lähetti“** (Joh. 5: 22, 23). Jumalan lapſen ei tarwitſe peljätä Kristusta tuomarina. Koska Kristukſella on olennon yhteys Iſän kanſſa, on hänelle annettawa ſama kunnia, kuin Iſälle.

Mutta Kristus on myös todellinen ihminen. Rakkaudesta ihmiskuntaan alenſi hän itſenſä, ſikiſi Pyhästä Hengestä ja ſyntyi neitſyt Mariasta. **„Enkeli ſanoi Marialle: Pyhä Henki**

tulee ſinun päälleſi, ja Ylimmäiſen woima warjoo ſinun; ſen tähden on ſe pyhä, joka ſinusta ſyntyy, ſanottawa Jumalan Pojakſi" (Luukk. 1: 35). Kristus astui todelliſimpaan yhteyteen ihmiskunnan kanſſa, woidakſeen Lunastajana ja Wapahtajana auttaa ſitä ſynnin tuomiosta ja ſynnin wallasta. **„Koska lapſilla on liha ja weri, niin hän on niistä oſalliſekſi tullut"** (Hepr. 2: 14).

Kristus **„tuli lihakſi"** (Joh. 1: 14). „Liha" tietää Raamatuſſa koko ihminen ruumiineen ja ſieluineen. Jumalan Henki yhdiſtyi Jeeſuksen ſielun ja ruumiin kanſſa, niin että Paawali ſanoo: **„Ihminen Kristus Jeeſus"** (1 Tim. 2: 5). Kristuksella on Ihmiſen Poikana inhimillinen ruumis ja inhimillinen ſielu, johon kuuluu henkinenkin olento: mieli ja luontainen henki. Tämä luontainen henki ei ole ſama kuin Jumalan Henki, joka muodosti Jeeſuksen elämän, waan ſe on luontainen woima, joſſa Jumalan Henki elimelliſesti yhdiſtyy lihan kanſſa. Ja Sana ilmeſtyy lihaſſa, niin että ſe tulee ihmisten huomion alaiſeksi. **„Jumala on ilmeſtynyt lihaſſa"** (1 Tim. 3: 16). **„Sana tuli lihakſi, ja hän aſui meidän ſeaſſamme, ja me näimme hänen kirkkautenſa niin kuin Ainoſyntyiſen kirkkauden Iſästä"** (Joh. 1: 14).

Jumalan Henki on Kristuksen olennon oloaine, ja ſe muodoſtaa koko Kristuksen elämän. Mutta ſielu, joka on itſetietoinen tunne- ja wietti-elämä, ja ſielullinen ruumis ottawat myös oſaa Kristuksen elämään, kun hän on Ihmiſen Poika. Kristus eſiintyy ſen tähden ſieluruumiilliſeſſa ilmenemykseſſä. Kristuksessa kehittyy jumalallinen tietäminen ja toiminta wähitellen. Hengen waikuttawa tietoiſuus ja ſielun omaawa tietoiſuus yhdiſtywät täſſä kehityksessä, mutta ſielu ei ole täällä määräämäſſä, waan Jumalan Henki, joka hallitſee Kristuksen elämää. Sana tarwitſee inhimillistä ſielua ilmeſtyäkſeen ja

tehdäkſeen tehtäwänſä, ja ſielu tarwitſee henkeä, woidakſeen omistaa Jumalan henkielämän. Kristukſeſſa on jumaluuden ja ihmiſyyden luonto. Nämä luonnot owat yhdiſtetyt Jeeſukſeſſa, kun hän tulee ihmiſeksi, mutta tämä yhdiſtys täydentyy ſiweelliſeſſä kehityksessä. Kun Kristuksen ihmiſyys on ihmisluonnon kaltainen, ei ſe woi tämmöiſenä täydelliſesti yhdiſtyä jumaluuden kanſſa, ſillä **„liha ja weri eiwät woi Jumalan waltakuntaa periä“** (1 Kor. 15: 50), mutta taiwaalliſeſſa kirkastuksessa katoaa ihmiſyyden rajoitus, ja luontojen yhdiſtys tulee ſilloin täydelliſeksi. Raamattu ei ſano, että Jumala kärſii ja kuolee, ſillä kuoleman kautta pääſee luontojen yhdiſtys määräänſä, waan Kristus kuolee lihan heikkoudeſſa. Kärſimisten ja kuuliaiſuuden kautta tulee Kristus täydelliſeksi. **„Waikka hän oli Poika, oppi hän kuuliaiſuuden niistä, joita hän kärſi, ja täydelliſeksi tultuaan on hän kaikille niille, jotka owat hänelle kuuliaiſia, ſyynä iankaikkiſeen autuuteen“** (Hepr. 5: 8, 9). Raamattu ſanoo, että Jumalan ſopi **„heidän autuutenſa ruhtinaan kärſimisten kautta täydelliſeksi tehdä“** (Hepr. 2: 10). Tämän ſiweelliſen kehityksen kautta tuli ſiis luontojen yhdiſtys täydelliſeksi. Mutta tämän kehityksen kestäesſäkin on Ihmiſen Poika taiwaiſſa (Joh. 1: 13). Ainoſyntyiſenä Poikana on Kristus aina Iſän helmaſſa (Joh. 1: 18).

Tullakſeen Wälimiehekſemme luopui ſiis Kristus ſiitä jumaluuden muodosta, mikä hänellä oli Iſän tykönä, tuli meidän wertaiſekſemme ja oli kaikiſſa meidän kaltaiſemme, mutta hän oli ilman ſyntiä. Hän kuſattiin kaikiſſa niin kuin mekin, kärſi, kuoli ja haudattiin. **„Kristus Jeeſus, waikka hän oli Jumalan muodoſſa, ei lukenut ſaaliikſi Jumalan kaltainen olla, waan alenſi itſenſä, otti orjan muodon päällenſä ja tuli muiden ihmisten wertaiſeksi, ja löydettiin menoiſſa niin kuin ihminen, nöyryytti itſenſä ja oli kuolemaan ſaakka kuuliainen,**

ristin kuolemaan asti" (Fil. 2: 6—8). Kristus ei kehittynyt ulkonaisten wälikappalten kautta, waan Jumalan Henki ilmoitti itsensä hänen sielussaan, ja Jeesuksen sielu omisti Hengen waikutukset. Mutta Jeesuksen kehitys oli todellinen kehitys, niin kuin Raamattu todistaa. Sana tuli Hengen kautta tietoiseksi sielussa, ja sielu omisti Hengen kautta tietoisuuden jumaluudesta. Kristuksen itsetietämys syntyi Hengen muodostawasta ja sielun omaawasta toimesta. Sielu ja henki liittywät Kristuksessa elimellisesti Pojan Henkeen.

Kristuksella on sen tähden yhtäläisyyttä ihmisen kanssa, mutta ei yhtäisyyttä. Raamatussa erotetaan nämä käsitteet. Kristus on yhtäinen Jumalan kanssa, mutta hänessä on waan osittainen yhtäläisyys ihmisen kanssa. Sen tähden ei Henki woi esiintyä Kristuksessa ehdottomassa muodossa, waan ainoastaan wähitellen tapahtuwassa kehityksessä. Kristus kehittyy ihmiselämän ruumiillisen, sielullisen ja siweellisen kehityksäännön mukaan. **„Lapsi kaswoi ja wahwistui Hengessä ja täytettiin wiisaudella, ja Jumalan armo oli hänen päällään"** (Luukk. 2: 40); **„Jeesus kaswoi wiisaudessa ja ijässä ja armossa Jumalan ja ihmisten edessä"** (Luukk. 2: 52). Jeesus kaswaa siis wähitellen ruumiin, sielun ja Hengen puolesta, ja kullakin ikäasteella on hän täydellinen. Lapsena on Jeesus täydellinen lapsi. Miehenä on Jeesus täydellinen mies. Ja wasta mieheksi tultuaan alkaa hän wasituista lunastustointa ulospäin, kun hän oli kastettu wedellä ja woideltu Hengellä Kristukseksi. Jumala warusti häntä kasteessa niillä woimilla, jotka oliwat hänelle Lunastajana tarpeen.

Kristuksella on siis lihaa, jolla Raamattu osoittaa ihmisen ruumiillista ja sielullista olentoa, mutta hän on **„ilman syntiä"** (Hepr. 4: 15). Jo synnystään on Kristus pyhä. Enkeli sanoi Marialle: **„Se pyhä, joka sinusta syntyy"** (Luukk.

1: 35). Kristus **„ei ſynnistä mitään tietänyt“** (2 Kor. 5: 21), mutta hän kantoi ihmiskunnan ſynnit, ja ſen tähden oli hänellä heikkoutta. Päiwien lopulla on hän **„ilmeſtywä ilman ſyntiä“** (Hepr. 9: 28), kun lunaſtustoimi on kokonaan päättynyt, eikä hänen enää tarwitſe ihmiskunnan ſyntiä kantaa. Kristus ſikiää Pyhästä Hengestä. Sen tähden hänellä ei ole ſyntiä. Mutta hän ſyntyy waimosta. Sen tähden on hän kiuſausten alainen. Kristus on todellinen jäſen ihmiskunnaſſa. Hänellä on lihaa ja werta, mutta hänellä ei ole ſyntiä. Kiuſaus ei astu hänen eteenſä ſiſällisten yllytysten kautta, waan ſe lähenee häntä ulkoa. Kristukſella on ihmisluonnon heikkoutta, mutta hänellä ei ole ſen puutteelliſuutta. **„Hän ristiinnaulittiin heikkoudesta“** (2 Kor. 13: 4). Hän kärſi janoa, nälkää ja wäſymyſtä. **„Jumala lähetti Poikanſa ſyntiſen lihan kaltaiſuudeſſa“** (Room. 8: 3). **„Ei meillä ole ſellainen ylimmäinen pappi, joka ei ſaata heikkouttamme armahtaa, waan ſellainen, joka on kaikiſſa kiuſattu, niin kuin mekin, kuitenkin ilman ſyntiä“** (Hepr. 4: 15). Raamattu aſettaa kärſiwän ja kiuſausten alaiſen Kristukſen niin lähelle ihmiſtä, että kurjinkin woi hänen turwiinſa paeta. Kristus on meitä lähempänä kuin kukaan muu. Hän tahtoo auttaa ihmiſtä, ja hän woi auttaa.

38. Kristus on ilmoittanut meille Jumalan waltakunnan ewankeliumin.

Jumala on ilmoittanut meille tahtonsa. Omassatunnossa waatii Jumala ihmistä tekemään mitä on hywää ja wälttämään mitä on pahaa. Siinain laissa astuu Jumalan tahto selwissä käskyissä meidän eteemme. Wanhan liiton profeetat walmistawat korkeampaa ilmestystä ja korottawat hurskaan mielen tulewaan Jumalan waltakuntaan. Kristuksessa esiintyy korkein ilmestys. Hän on täydellisesti ilmoittanut meille Jumalan tahdon ja neuwon autuudestamme.

Kristus esiintyi ensiksi opettajana Israelissa. Hän waelsi ympäri ja opetti kansaa suurina juhlina Jerusalemissa, synagoogissa ja milloin hänellä waan oli tilaisuutta puhumaan kansalle. Profeetan toimi latwistuu Kristuksessa, sillä hän on tullut taiwaasta, ja hän ilmoittaa mitä hän on nähnyt ja kuullut. Jumalan ainosyntyinen Poika puhuu omasta kokemuksesta. Raamattu sanoo, että Kristus **„saarnasi waltakunnan ewankeliumia"** (Matt. 4: 23). Hän kehotti ihmisiä parannukseen ja uskoon. Markus kertoo: **„Kun Johannes oli annettu wankeuteen, tuli Jeesus Galileaan ja saarnasi Jumalan waltakunnan ewankeliumia, sanoen: Aika on täytetty, ja Jumalan waltakunta on lähestynyt; tehkää parannus ja uskokaa ewankeliumi"** (Mark. 1: 14, 15). Jumalan waltakunta on tämän maallisen kehityksen määränä. Jumalan waltakunnasta

lähtee ajalliſuuden elämä, ja tähän waltakuntaan ſe palajaa. Jeeſukſessa Kristukſessa tuli Jumalan waltakunta maailmaan, ja Kristukſen kautta on ſe aikanaan puhdistawa ja uudistawa koko luomakunnan. Kristus ilmoittaa meille Jumalan waltakunnan olentoa, ſen perustamista, kehitystä ja täyttämystä.

Jumalan waltakunta ei ole tästä maailmasta, ſillä ſynti on turmellut koko luomakunnan, ja **„koko maailma on wajonnut pahuuteen“** (1 Joh. 5: 19). **„Jumalan waltakunta ei ole ruoka ja juoma, waan wanhurskaus ja rauha ja ilo Pyhässä Hengessä“** (Room. 14: 17). Parannus on ihmiſelle tarpeen, jos hän tahtoo oppia tuntemaan Jumalan waltakuntaa, ſillä hänen mielenſä täytyy kääntyä pois maailmasta Jumalan puoleen. Ja uudesti ſyntyminen on ihmiſelle tarpeen, jos hän tahtoo Jumalan waltakunnan jäſeneksi tulla. Kristus ſanoi Nikodeemukſelle: **„Totiſesti, totiſesti ſanon minä ſinulle: ellei joku ſynny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan ſiſälle tulla“** (Joh. 3: 5). Ylhäältä täytyy ihmiſen ſyntyä, ennen kuin hän woi Jumalan waltakuntaa nähdä (Joh. 3: 3). Jumalan waltakunta ei ole lihalliſen ihmiſen mielen mukainen. Ei kukaan pääſe tuntemaan tätä waltakuntaa ſiten, että hän liſää uutta tietoa entiſeen, waan mielen täytyy lähteä uutta ſuuntaa kulkemaan. Eikä kukan woi tulla Jumalan lapſeksi ſillä tapaa, että joitakuita uuſia tietoja ja tunteita liittyy wanhaan ihmiſeen, waan uudeksi luomukſeksi on ihmiſen tuleminen. Tämän uuden ſyntymiſen waikuttaa Jumalan Henki, joka liikkuu kaikkialla. Tuuli puhaltaa, minne ſe tahtoo, ja ihminen kuulee ſen huminaa, mutta ſen matkaa hän ei tunne. **„Niin on jokaiſen laita, joka on Hengestä ſyntynyt“**, ſanoo Herra (Joh. 3: 8). Ja kun Nikodeemus odotti maalliſeſſa loiſtoſſa hallitſewaa Meſſiaſta, ſanoo Kriſtus, että Jumalan Meſſias oli riſtin puuhun korotettawa. Kärſimiſen ja kuole-

man kautta täytyi maailman Wapahtajan kulkea, ja jokainen, joka uskoo häneen, on autuaaksi tulewa. **„Niin on Jumala maailmaa rakastanut, että hän antoi ainosyntyisen Poikansa, niin ettei yksikään, joka uskoo häneen, ole hukkuwa, waan hän on saawa iankaikkisen elämän"** (Joh. 3: 16). Juutalaiset luuliwat, että he kaikki tulisiwat autuaiksi, koska he oliwat Aabrahamin lapsia, mutta Jeesus panee uskon häneen autuuden ehdoksi. Tämmöiseksi Herra esittää taiwaan waltakunnan yleistä luontoa.

Kristuksessa on Jumalan waltakunta tullut maailmaan, ja hän woi ihmiselle ilmoittaa sen olentoa. Mutta Kristus kaswoi ja kehittyi Ihmisen Poikana profeetaksi. Hän tyhjensi niin itsensä, että hän kaswoi wiisaudessakin. Kristus on **„Herra taiwaasta"** (1 Kor. 15: 47). Kun Kristus toimitti lunastustyön, oli Jumala sisälliseną hänessä. **„Jumala oli Kristuksessa ja sowitti maailman itsensä kanssa, eikä lukenut heille heidän syntejänsä, ja on meihin pannut sowinnon sanan"** (2 Kor. 5: 19). Sen tähden **„asun Kristuksessa jumaluuden täydellisyys ruumiillisesti"** (Kol. 2: 9). Kristuksen kautta astuu iankaikkinen elämä ilmenemykseen. Johannes sanoo: **„Elämä on ilmestynyt, ja me olemme nähneet ja me todistamme ja ilmoitamme teille sen elämän, joka on iankaikkinen, joka oli Isän tykönä ja on meille ilmestynyt"** (1 Joh. 1: 2). Elämän totuus tulee Kristuksen kautta ihmiselle tunnetuksi.

Kristus **„oli Jumalan muodossa"**, ennen kuin hän tuli maailmaan, mutta **„hän tyhjensi itsensä, otti orjan muodon päällensä ja tuli muiden ihmisten kaltaiseksi ja esiintyi menoissa niin kuin ihminen"** (Fil. 2: 6–8). Kristus olisi woinut milloin tahansa panna pois orjan muodon ja omistaa Jumalan muodon, sillä hän oli aina Isän helmassa, mutta hän ei tahtonut **„saaliina ottaa yhtäisyyden Jumalan kanssa"** (Fil. 2: 6),

waikka perkele kiuſaukſillaan yllytti häntä tähän, ſillä tämä yhtäiſyys ei kuulunut Ihmiſen Pojan kehitysaikaan. Kriſtus oli aina kuuliainen Iſän tahdolle, ja hän kielſi itſenſä, niin ettei hän ottanut ſaaliina omakſeen tätä Jumalan muotoa, ja Paawali aſettaa tämän kuuliaiſuuden meille eſikuwakſi: „**Olkoon jokaiſella ſe mieli, joka Kriſtukſella Jeeſukſella oli**“ (Fil. 2: 5). Kriſtus pyſyi oleelliſessa yhteydeſſä Iſän kanſſa. Hän taiſi, milloin waan tahtoi, ottaa itſelleen jumalalliſen kirkkauden ja tiedon, mutta hän pyſyi Iſän tahdon tiellä, ja hän „**kaswoi ja wahwiſtui Hengeſſä ja täytettiin wiiſaudella, ja Jumalan armo oli hänen päällään**“ (Luukk. 2: 40). Kriſtus alistui ihmiskunnan luonnolliſen ja ſiweelliſen elämän ſääntöjen alle. Hän oli kuuliainen Iſälleen riſtin kuolemaan asti, ja hän odotti Jumalalta ſitä kirkkautta, jonka hän oli wapaaehtoiſesti jättänyt. „**Sen tähden onkin Jumala korottanut hänet ja antanut hänelle nimen, joka on kaikkia nimiä ſuurin**“ (Fil. 2: 9). Kriſtus on ennen ja jälkeen ihmiſekſi tulemiſtaan ſamaſſa olennoſſa ja ſamaſſa muodoſſa kuin Iſä Jumala, ja hän on maankin päällä ollen Jumalan wertainen, ſillä hän on Iſäſſä ja Iſä on hänesſä.

Kriſtus on Jumalan „**kirkkauden heijaſtus**“ (Hepr. 1: 3). Kriſtus on Jumalaſta lähtenyt, mutta hän on myös itſenäinen olento. Kriſtukſella on Jumalan kirkkaus, mutta tämä on hänesſä heijaſtukſena. Maailman luomiſeſſa, woimaſſapitämiſeſſä, ſowittamiſeſſa ja hallitſemiſeſſa waikuttaa ſama Kriſtus, waikka hän ilmenee eri muodoiſſa. Kriſtus on „**näkymättömän Jumalan kuwa**“ (Kol. 1: 15). Jumalan olento ja kirkkaus ilmeſtyy Kriſtukſeſſa, eikä Jumala ole muualla nähtäwänä. Kriſtus on Jumalan „**olemukſen juurikuwa**“ waſtuiſeſſa mieleſſä (Hepr. 1: 3).

Kristus on ilman alkua, mutta kaikella muulla on alkunsa hänessä. Kristus oli Sanana Jumalassa, ennen kuin Jumala puhui luomissananssa. **„Uskolla me ymmärrämme, että maailma on Jumalan puheella walmistettu"** (Hepr. 11: 3). **„Ainosyntyinen Poika, joka on Isän helmassa"** (Joh. 1: 18), wälitti luomisen. Oikeastaan kuuluu tämä paikka alkukielellä: **„Joka on Isän helmaan"**. Kristus on itsenäisenä olentona Isässä, eikä hän pyri pois Isän työä, waan hänen olentonsa on liikkumassa Isään. Lepo ja liikunto owat täällä yhdistetyt, niin että täydellinen yhteiselämä on olemassa Isän ja Pojan wälillä. **„Sana oli Jumalan työnä"** (Joh. 1: 1), ennen kuin maailma olikaan. **„Ja Sana oli Jumala"** (Joh. 1: 1), ennen kuin taiwaat ja maa oliwat syntyneet. Sen tähden sanoo Paawali, että Kristus on **„Jumala, kiitetty iankaikkisesti"** (Room. 9: 5). Tämä Kristus ilmoittaa meille Jumalan waltakunnan ewankeliumin. Ainoastaan hän woi ilmoittaa Jumalan olennon. **„Ei ole kukaan Jumalaa koskaan nähnyt; ainosyntyinen Poika, joka on Isän helmassa, hän on hänet ilmoittanut"** (Joh. 1: 18). Kristus on profeetta täydellisessä mielessä.

Kristuksen tietäminenkin kehittyi luonnollisesti. Se ei ollut mitään ehdottomasti walmista. Mutta Kristus ei puhu mitään muuta, kuin mitä hän on Isältä kuullut ja nähnyt. Johannes Kastaja sanoo Kristuksesta: **„Mitä hän on nähnyt ja kuullut, sen hän todistaa"** (Joh. 3: 32). Ja Jeesus sanoo: **„Ei minun oppini ole minun, waan sen, joka minut lähetti"** (Joh. 7: 16); **„hän on totinen, joka minut lähetti; ja mitä minä olen häneltä kuullut, sitä puhun minä maailmalle"** (Joh. 8: 26). Kristuksen opetustoimi wälitetään siis sen tietämisen kautta, jonka hän saa Jumalalta. Ilman sielullista huomaamista ja Hengen tarkkaamista ei siis tietämistä syntynyt

Kristukſesſakaan, kun hän Ihmiſen Poikana oli ihmiſen kaltaiſeksi tullut. Hengen täytyi Iſän opetettawana olla ja ſielun huomattawakſi aſettaa, mitä Iſä puhui ja käski, ja ſielun täytyi kohota Hengen piiriin. Sen tähden tapahtui moni ulkonainen aſia Kristukſen tietämättä, milloin hän rajoitti tietonſa luonnolliſeen huomaamiſeen, eikä kiinnittänyt Henkeänſä ſiihen. Kun waimo tarttui Jeeſukſen waatteiſiin, kääntyi Jeeſus ja kyſyi: **„Kuka rupeſi minun waatteiſiini?“** (Mark. 5: 30). Kristus olisi kyllä woinut wälittömästi tietää kaikki, mutta hän alistui kehityksen ſäännön alle ja käytti luonnolliſia wälikappaleita. Uſea kohta oli ſen tähden ulkopuolella Kristukſen tietämistä, niin kauan kuin Kristus ei wielä ollut kirkastunut. Herra ſanoo: **„Siitä päiwästä ja hetkestä ei tiedä kukaan, eiwät enkelitkään, jotka taiwaaſſa owat, eikä Poikakaan, waan ainoastaan Iſä“** (Mark. 13: 32). Ja Ilmestyskirja alkaa: **„Jeeſukſen Kristukſen ilmestys, jonka Jumala hänelle antoi“** (Ilm. 1: 1). Mutta Kristukſen kirkastumiſeſſa loppuu tämä rajoitus. Kristus oli Sanana Jumalan tykönä kaikkitietäwänä, ja hänellä oli ſilloin kaikkiwalta, mutta Ihmiſen Poikana tuli hänen ſielulliſesti omistaa nämä ominaiſuudet. Kirkastukſeſſa oliwat jumaluuden ja ihmiſyyden luonnot Kristukſeſſa täydelliſesti yhdiſtyneet, ja ſilloin Ihmiſen Pojan kehitys loppuu. Mutta Kristukſen olleſſa maan päällä ei ulkomaailma pannut rajoitusta hänelle, waan ainoastaan Henki. Kun Kristukſen Henki yhdiſtyi ſielun kanſſa, tieſi ja teki Kristus kaikki oikeaan aikaan. Jumala on tehnyt Kristukſen profeetakſi, joka ilmoittaa meille Jumalan waltakunnan ewankeliumin.

Kristus ſanoo: **„Autuaat owat hengeſſä köyhät, ſillä heidän on taiwaan waltakunta“** (Matt. 5: 3). Ei ole tämä waltakunta niiden, jotka owat omaſſa mieleſſään rikkaita. Ylpeilewä usko polkee Herran enſimmäiſtä ääntöä. — **„Autuaat**

owat murheelliſet, ſillä he ſaawat lohdutuksen“ (Matt. 5: 4). Se usko, joka ei tahdo ristin alla pyſyä eikä koetusten kautta kulkea, ei ole oikea usko. Iſän kotihin kuljetaan monen murheen kautta. — „**Autuaat owat ſiweät, ſillä he ſaawat periä maan**“ (Matt. 5: 5). Jotka pyytäwät waltaa ja kunniaa maailmaſſa, eiwät ſaa Herran tulleſſa maata periä, eiwätkä he ſaa perintö-oſaa taiwaaſſa, ſillä ſiweät, jotka tyytywät onneenſa ja etſiwät ſitä, mitä ylhäällä on, ſaawat kerran Kriſtuksen kanſſa elää ja hallita. — „**Autuaat owat ne, jotka iſoowat ja janoowat wanhurskautta, ſillä he rawitaan**“ (Matt. 5: 6). Jumala on wanhurskas, ja ihmiſen tulee olla wanhurskas. Kriſtukſeſſa on Jumalan wanhurskaus ilmeſtynyt. Tämän wanhurskauden iſoominen ja janoominen on Jumalan lapſen korkein ja tärkein tehtäwä, ſillä Jumala rawitſee tämmöiſtä ihmiſtä omalla wanhurskaudellaan. — „**Autuaat owat laupeaat, ſillä he ſaawat laupeuden**“ (Matt. 5: 7). Jumala on laupeas, ja ihmiſen tulee olla Jumalan ſeuraaja. Kun ihminen oſoittaa laupeuden muille eikä käytä maallista hywäänſä itſekkääſeen tarkoitukſeen, ſaa hän Jumalalta oſakſeen laupeutta. — „**Autuaat owat puhtaat ſydämmeſtä, ſillä he ſaawat nähdä Jumalan**“ (Matt. 5: 8). Ihminen on ſynnin ſaastuttama, mutta Jumalan armon ja Hengen kautta tulee uskowa oſalliſeksi Jumalan pyhityksestä. Kun Jumalan lapſi pyſyy erillään lihan ſaastutukſesta ja käyttää hywäkſeen ſitä puhdiſtusta, joka Kriſtukſeſſa on tarjona, ſaa hän nähdä Jumalan. — „**Autuaat owat rauhan tekijät, ſillä he nimitetään Jumalan lapſiksi**“ (Matt. 5: 9). Jumala pyytää rakentaa rauhaa totuuden perustukſella, ja niin tulee ihmiſenkin tehdä, ſillä lapſen tulee noudattaa Iſän eſikuwaa. Maalliſiſta eduista ei Jumalan lapſi ſaa riidellä, waan hänen tulee kieltää itſenſä ja rakkaudella ſaada ſopua aikaan. Mutta totuutta hän ei ſaa alttiiksi panna. — „**Autuaat owat**

ne, jotka wanhurskauden tähden wainotaan, ſillä heidän on taiwasten waltakunta“ (Matt. 5: 10). Jotka wanhurskautta etſiwät ja noudattawat, ſaawat kärſiä paljon pilkkaa ja wainoa maailmaſſa, mutta taiwaan waltakunnan lupaa Jumala heille. Heidän on ſyytä iloita ja riemuita, ſillä heidän palkkanſa on ſuuri taiwaiſſa. Jumalan lapſi on „maan ſuolana“ (Matt. 5: 13), joka eſtää mätänemiſen. Sen tähden häntä wihataan. Jos hän menettää ſuolan, tulee hän kelwottomakſi. Ja hän on „maailman walkeus“ (Matt. 5: 14), joka antaa walkeutenſa loiſtaa ihmiſille Jſän kunniakſi.

Kriſtus eſittää taiwaan waltakunnan wanhurskauden, joka uudiſtaa ſydämmen ja elämän. Ei Herra ole tullut lakia päästämään, waan täyttämään. Sydämmen wiha on jo murha Jumalan waltakunnan ſäännön mukaan. Epäpuhdas ſilmäys rikkoo taiwaan waltakunnan ſiweyslakia. Almut eiwät ole annettawat ihmisten edeſſä, niin että he näkiſiwät tuon hywän työn, ſillä waſemman käden ei tule tietää, mitä oikea käſi tekee. Samoin owat rukous ja paastoaminen toimitettawat Jſän edeſſä, joka näkee ſalaiſuudeſſa. Almujen anto, rukous ja paastoaminen owat wanhurskauden harjoituksia. Taiwaan waltakunnan wanhurskaus waatii, ettei ihminen kokoa tawaroita maan päällä, waan taiwaiſſa tulee hänen niitä koota. Taiwaan waltakunnan jäſenen tulee rakkaudella arwoſtella lähimmäiſtä, ja ennen kaikkea pitää omia puutteitaan ſilmällä. Ihmiſen tulee niin kohdella toiſta, kuin hän toiwoo toiſen kohtelewan häntä. Rukouſſella tulee ihmiſen koota woimia ylhäältä wanhurskaaſeen elämään. Hywänä puuna tulee hänen tehdä hywiä hedelmiä. Ei ulkonainen Herra, Herra-huuto, eiwätkä ſuuret työt, waikka ne oliſiwatkin tehdyt Herran nimeſſä auta, waan Jſän tahdon tekeminen. Sanan kuuleminen ei wielä riitä, waan ſanan

tekeminen on tarpeen. Tällä tapaa opettaa Herra taiwaan waltakunnan wanhurskautta wuorisaarnassaan.

Sanan kautta istutetaan Jumalan waltakunta ihmisen sydämmeen, ja jos täällä on hywää maata, niin sana antaa runsaan hedelmän. Pienestä siemenestä kaswaa Jumalan waltakunta suureksi puuksi, joka antaa ihmisille suojaa, ja hapatuksena se johonkin määrään waikuttaa kaikkiin ihmiskunnan oloihin. Jumalan waltakunta on tawaran wertainen, joka on peltoon kätketty. Taidolla on tämä tawara hankittawa, ja sen eteen on kaikki myytäwä. Taiwaan waltakunta on kauppiaan wertainen, joka löysi kalliin helmen, ja joka kaiken tawaransa hinnalla osti sen. Ja taiwaan waltakunta on werkon kaltainen, johon menee kaikenlaisia kaloja. Tuomiopäiwänä erotetaan pahat hywistä. Wähitellen on Jumalan waltakunta kehittywä.

Jeesus käytti puheissaan Jumalan yleistä ja erityistä ilmestystä. Hän käytti sen tähden paljon kuwauksia luonnosta, ja hän selitti wanhan liiton ilmestystä. Jumalan waltakunnan totuudet ilmoittaa Herra ihmiskunnalle. Taiwaan Isä hoitaa kaikkia rakkaudella. Hän on walmistanut pelastuksen Kristuksessa, ja hän antaa Pyhän Henkensä niille, jotka sitä pyytäwät. Jeesus sanoo, että hän on kuolewa, ylösnousewa ja taiwaaseen astuwa, ja aikanaan on hän tulewa rakentamaan waltakuntaa maan päälle ja pitämään tuomiota. Herra sanoi lähettäwänsä Henkensä maan päälle, perustawansa seurakuntansa tänne ja sortawansa pimeyden wallan. Jankaikkinen waiwa odottaa synnin palwelijoita, mutta Herra on johdattawa omansa Isän huoneisiin.

Kristus opettaa wielä nytkin ihmisiä. Jokaisen, joka tahtoo päästä Jumalan waltakuntaan, täytyy tulla Jeesuksen opetuslapseksi, niin että hän oppii Jumalalta.

39. Kristus on ihmiskunnan hyväkſi täyttänyt lain.

Koko Kriſtuksen elämä oli Jumalan tahdon tekemistä. Ei hän mitään muuta tehnyt kuin Iſän tahtoa. Ja hän on jättänyt meille eſikuvan, jota meidän tulee ſeurata. Meillekin on Jumalan tahdon tekeminen tärkein aſia. Siihen määrään kuin Jumalan tahto tapahtuu ihmiſeſſä, on ihminen onnellinen. Ja ſiihen määrään kuin ihminen luopuu Jumalan tahdosta, on hän onneton. Kun Kriſtus ſanoo: **„Ei ole jokainen, joka ſanoo minulle: Herra, Herra, tulewa taiwasten waltakuntaan, waan joka tekee minun Iſäni tahdon, joka on taiwaiſſa“** (Matt. 7: 21), tekee hän Iſän tahdon tekemiſen ehdokſi ſille, joka tahtoo taiwaan waltakuntaan tulla. Herran rukouksessa rukoilemme taiwaallista Iſää: **„Tapahtukoon ſinun tahtoſi niin maaſſa kuin taiwaiſſa“** (Matt. 6: 10).

Jumala on ilmoittanut meille tahtonſa laiſſaan. Omaſſatunnoſſa puhuu Jumala meille tahdoſtaan. Siinain wuorella antoi Jumala kymmenen käſkyſanaanſa. Siionistakin tulee Jumalan laki. Jumala ilmoittaa kriſtinuskoſſa täydelliſeſti tahtonſa, ja Hengen laki hallitſee Jumalan lasta. Jumalan laki astuu kaikilla kehitysasteilla ihmiſen eteen, eikä hän pääſe ſen waatimuksista wapaaksi. Mutta luonnollinen ihminen ei ole Jumalan tahdon tekijä. Hän ei tahdo Jumalan lakia pitää, eikä hän woi ſitä tehdä.

Armopäätöksessään Jumala walmisti koko tulewalle maailmalle olemuksen ja asetti sille säännöt, kehityksen ja määrän. Kristuksessa oli maailmasuunnitelma olemassa, ja luomisessa astui se ajallisuuteen waikuttamaan. Tämä armopäätös on Jumalan tahtoa. Se kannattaa wielä tänä päiwänä koko maailmaa ja hallitsee sen kehitystä. Kun siemen kaswaa puuksi, emme enää siementä näe. Me näemme kyllä puun rungon, sen oksat ja lehdet, mutta siementä emme näe, ja kumminkin on siemenen woima muodostamassa puuta, niin kauan kuin se kaswaa. Samoin on Jumalan iankaikkinen armopäätös kannattamassa maailman kehitystä.

Jumalan tahto ympäröipi ihmistä kaikkialla. Se todistaa hänen olentonsa sisimmässä, se ohjaa hänen elämänsä käänteet, se puhuu ilmestyksen sanassa, ja Jeesuksessa Kristuksessa on se selwimmällä tawalla astunut meidän eteemme. Kaswin täytyy muodostua Jumalan säännön mukaan. Eläimen täytyy noudattaa sitä lakia, jonka Luoja on pannut hänen olentoonsa. Ihminen woi luopua Jumalan tahdosta, mutta hän muodostuu silloin pimeyden lapseksi. Ihminen ei woi löytää elämää ja rauhaa, ellei hän Jumalan tahdon tekijäksi pääse, sillä Jumalan tahto ei muutu, waan ihmisen täytyy muuttua Jumalan tahdon mukaan. Ratkaisewa kysymys on, onko ihminen Jumalan tahdon puolella, niin että se häntä kannattaa, taikka onko tämä tahto häntä wastaan. Luonnollinen ihminen on synnin tuomion ja wallan alla. Esiwanhempamme kuulemattomuus saattoi ihmisen tähän onnettomuuteen, mutta Kristus tuli auttamaan ihmistä tästä tilasta. Hän täytti Wälimiehenämme meidän hywäksemme lain ja oli täydellisesti kuuliainen Isän tahdolle, niin että me woimme Kristuksen kautta päästä sowintoon Jumalan kanssa ja Herran armon woimalla tulla Jumalan tahdon tekijöiksi. **„Niin kuin yhden ihmisen tottele-**

mattomuuden tähden monet owat ſyntiſiksi tulleet, niin myös monet tulewat wanhurskaiksi yhden ihmiſen kuuliaiſuuden tähden" (Room. 5: 19). **„Kristus oli kuolemaan ſaakka kuuliainen, ristin kuolemaan asti"** (Fil. 2: 8).

Ihmiſen luonto jakaantui ſynnin kautta lihaan ja henkeen, jotka owat riidassa keskenään, ja tämä riitaiſuus waikuttaa ihmiskunnan kaikkiin kohtiin. Perheellinen elämä riutui; yhteiskunnan piirissä syntyi eripuraiſuutta; kanſan elämä hajaantui. Sen tähden Kristus ſowittaa omassa itseſsään lihan ja hengen; hän pyhittää perheessä Jumalan säännöt, ja aſettaa yhteiskunnan ja kanſan piirissä rakkauden ja totuuden arwoonſa. Jumalan tahto ei ole ainoastaan mielen toiwotusta tahi pyrintöä, waan ſe on Jumalan ſiſällistä olentoa; ſe on Jumalan iankaikkinen woima, joka hallitſee taiwaita ja maata. Eikä synti ole ainoastaan joku aattellinen puute tahi tilapäinen poikkeus Jumalan tahdosta, waan ſe on luonnon laatuiſuutta, ſe on ihmisolennon wäärä ſuhde elämän perusteeſeen ja ſääntöön. Synnin laki, joka on ihmiſen jäſenisſä, hallitſee häntä, eikä mielen laki woi synnin lakia ihmiſesſä woittaa. Synti on jumalattomuutta, joka kiihtyy wihaksi, ja ſe on laittomuutta, joka kiihtyy wäärydeksi. Sen tähden syntyy ihmiſesſä synnin kautta olennollinen wastakohta Jumalaan, ja Jumalasſa syntyy wihaa ſiihen ihmiſeen, joka on liitossa synnin kanſſa. Ja kun Jumalan tahto kannattaa koko maailmaa, astuu Jumalan maailmaſuunnitelma syntiä ja syntistä wastaan, ja Jumalan wihan tähden tulee ihmiſen omatunto tuomitſewaksi. Kun ihminen lain kautta herää ja Jumalan kaswatukſen alla oppii wihaamaan pahaa ja rakastamaan hywää, puuttuu häneltä wielä lain alla woimaa hywän tekemiſeen. Jumala on rakkaus, mutta hän wihaa syntiä. Hänellä on wiha syntiin, ja wanhurskaana hän waikuttaa syntiä wastaan.

Yhdellä puolen on siis pyhä Jumala, joka on rakkaus, mutta joka wihaa syntiä, ja jonka tahto on maailmaa kannattamassa. Toisella puolen on synti, joka hallitsee ihmiskunnassa ja maailmassa, ja jota koko pimeyden walta kannattaa. Ei tässä riitä, että toinen ihminen wakuuttaa toiselle, että Jumala antaa synnit anteeksi. Ei tässä riitä turhat temput, joilla pimeyden walta tahtoo lumota ihmisiä ja peittää tunnon tuomioita. Ei tässä auta tyhjä kerskaus, että ihminen on Jumalan lapsi, sillä wastakohta synnin ja Jumalan tahdon wälillä ei tällä tapaa poistu. Waan ihmisen täytyy tehdä parannus ja uskolla omistaa syntein anteeksisaaminen Kristuksen sowinnossa, ja Kristuksen Hengen tulee päästä ihmisen sydämmeen luomaan uuden mielen ja uuden ihmisen, joka tekee Isän tahdon ja waeltaa Hengen mukaan. Jumalan täytyy saada muodostaa ulkonaisesta ihmisestä sisällinen ihminen ja sisälliſestä ihmiſestä uusi ihminen, niin että Jumalan lapsi syntyy, joka mielellään noudattaa Isän tahtoa.

Tunnon rauhaa ei ihminen saa, ennen kuin Jumala Henkensä ja armonsa kautta on saanut luoda uuden ihmisen, joka on ylhäältä syntynyt, ja jonka sydämmessä Kristuksen Henki hallitsee. Tätä uutta luomista tuli Kristus toimittamaan. Hän on Jumala, ja hän on ihminen. Hän täytti Jumalan lain, ja hän sowitti maailman synnit. Hän on walmistanut syntein anteeksisaamisen weressään, ja hän luo uuden ihmisen ja uuden luomakunnan. Sitä warten Kristus ei täyttänyt Jumalan lakia, ettei ihmisen tarwitsisi Jumalan tahtoa tehdä, sillä Kristus sanoo niitä wääriksi profeetoiksi, jotka tällä tapaa opettawat, waan sen tähden täytti Kristus lain ja teki Jumalan tahdon, että Kristuksen opetuslapsi woisi Kristuksen armon ja Hengen kautta tehdä Isän tahtoa. Kristus sanoo: **„Älkää luulko, että minä tulin lakia ja profeetoita päästämään,**

en tullut päästämään, waan täyttämään. Sillä totiſesti ſanon minä teille: ſiihen asti kuin taiwas ja maa katoaa, ei ole wähinkään kirjain eikä joku oſa kirjaimesta katoawa, kunnes kaikki on tapahtunut" (Matt. 5: 17, 18). Kuuliaiſuuden kautta Kristus tuli autuuden ruhtinaaksi, ja niille, jotka häneen uskowat ja owat hänelle kuuliaiſia, antaa hän iankaikkiſen elämän. Raamattu ſanoo: **„Waikka hän oli Poika, oppi hän ſiitä, mitä hän kärſi, kuuliaiſuuden, ja täydelliſeksi tultuaan on hän kaikille niille, jotka hänelle kuuliaiſia owat, iankaikkiſen elämän waikuttaja"** (Hepr. 5: 8, 9). Kristus oli kaikiſſa Iſälle kuuliainen, ja kuuliaiſuutta tahtoo hän ihmiſille opettaa.

Pelastaakſeen ihmiskuntaa rakenſi Kristus uuden liiton Jumalan ja ihmiskunnan wälillä, ja hän yhdiſti jumaluuden ja ihmiſyyden olennoſſaan. Sen tähden oli Kristukſelle tarpeen Jumalan tahdon tekeminen, jonka kautta hän woitti pimeyden wallan, ſynnin ja maailman, ja kärſiminen, itſenſä kieltäminen ja kuoleminen, jonka kautta hän Jumalan Karitſana poiſti ſynnin tuomion ja kantoi maailman ſynnit. Waikuttawaiſuus ja waikuttamattomuus yhdiſtywät Jumalan ja Ihmiſen Pojaſſa, ja molemmiſſa eſiintyy kuuliaiſuutta Iſän tahdolle. Jumalallinen woima ja inhimillinen heikkous, työ ja kärſiminen owat ſiweelliſesti yhdiſtetyt koko Kristukſen elämäſſä. Tämä työ ja kärſiminen ei ole lain täyttämiſtä inhimilliſeſſä mieleſſä, ſillä Kristukſen ei tarwinnut itſe puolestaan kärſiä ja kuolla, eikä hänen tarwinnut itſe puolestaan olla lain alaiſena. Iſän tahto määräſi Pojan ihmiſeksi tulemiſen ja lain alla elämiſen ja kuolemiſen wanhurskauden ja autuuden ehdoksi ihmiskunnalle, mutta tämä kuuliaiſuus ei ollut Kristukſelle welwolliſuus, waan wapaasta tahdosta oli Poika Iſän tahdolle kuuliainen ja tuli ihmiſeksi. Kristukſen kuuliaiſuus käſittää koko Jumalan lunas-

tustoimen, Jumalan armopäätöksen iankaikkisuudesta asti, eikä ainoastaan Jumalan lakia, ja tämä kuuliaisuus lähtee wapaimmasta rakkaudesta. Waikuttawa ja kärsiwä kuuliaisuus owat perusluonteena koko Kristuksen elämässä, ja molemmat kohdat esiintywät aina yhdessä, mutta pääpaino woi olla jommallakummalla puolella.

Jeesus teki maan päällä ihmeellisiä töitä, ja koko hänen elämänsä oli sopusoinnussa hänen oppinsa kanssa. Pietari sanoo Kristuksesta, että **„hän waelsi ympäri, teki hywää ja paransi kaikki, jotka perkeleeltä waiwattiin, sillä Jumala oli hänen kanssaan"** (Ap. t. 10: 38). Jeesus teki semmoisia töitä, joita ainoastaan Jumala woi tehdä. Hän muutti weden wiiniksi, rawitsi muutamalla leiwällä tuhansia ihmisiä, paransi sairaita, asetti sanallaan meren tuulen ja herätti kuolleitakin. Nämät työt osoittiwat, että Jumala oli Jeesuksen kanssa, ja että Jumala oli Jeesuksessa. Sen tähden sanoo Nikodeemus: **„Mestari, me tiedämme, että sinä olet Jumalasta opettajaksi tullut, sillä ei kukaan woi niitä ihmetöitä tehdä, joita sinä teet, ellei Jumala ole hänen kanssaan"** (Joh. 3: 2). Ja kaikissa Jeesuksen töissä ilmestyi Jumalan rakkaus ja wanhurskaus. Jeesus antoi hengellistä apua kaikille tarwitsewille. Hän ei pyytänyt ihmisiltä kunniaa, waan hän koetti estää ihmisten turhaa ihmettelemistä. Synnin tuntoon hän auttoi niitä, jotka häntä etsiwät, ja hän johdatti opetuslapsensa Jumalan työhön. Suuremmat oliwat ne ihmeet, jotka Jeesus teki Hengen alalla kuin ne, jotka hän ulkonaisesti toimitti. Sen tähden sanoo Jeesus, että hänen opetuslapsensa tulisiwat tekemään suurempia töitä, kuin ne oliwat, jotka hän teki (Joh. 14: 12), sillä Jeesus meni Isän työhön, ja opetuslapset saiwat tehdä työtä semmoisella alalla, jolla muut jo oliwat työtä tehneet.

Jeeſus teki aina rakkaudesta Iſän tahdon. Ei hän koskaan rikkonut Iſän käskyä, eikä hänen koskaan tarwinnut rukoilla Iſältä anteeksi. Wihollisilleen, jotka aina oliwat häntä wäijymässä, ſanoi hän: **„Kuka teistä nuhtelee minua synnin tähden?“** (Joh. 8: 46). Koko Jeeſuksen elämä ilmoitti hänen pyhyyttään ja kirkkauttaan. Johannes ſanoo: **„Sana tuli lihaksi, ja hän aſui meidän seassamme, ja me näimme hänen kirkkautensa niin kuin ainoſyntyiſen kirkkauden Iſästä“** (Joh. 1: 14). Jeeſus **„ei tietänyt mitään synnistä“** (2 Kor. 5: 21), mutta Lunastajana hän otti ihmiskunnan synnit päällensä. Hänen ilonaan ja rawintonaan oli Iſän tahdon tekeminen. Herra ſanoo: **„Minä pidän Iſäni käskyn, ja pyſyn hänen rakkaudeſſaan“** (Joh. 15: 10); **„ſe on minun ruokani, että minä teen hänen tahtonſa, joka minut lähetti, ja täytän hänen työnſä“** (Joh. 4: 34). Rukouksessa eli hän Iſänſä kanſſa. Hän wetäytyi ihmisten ſeurasta ollakſeen yksin Iſän kanſſa, ja wälistä oli hän luonnon hiljaiſuudessa koko yön yksin rukouksessa. Hän tieſi olewanſa yhteydessä Iſän kanſſa, ja hän teki aina mitä Iſälle oli mieluista (Joh. 8: 29). Kristukſella oli paljon opettamista ja paljon tekemistä, mutta hän etſi wirwoitusta ja woimaa kanſſakäymiſeſſä Iſän kanſſa. Ja Herra otti niin waarin Iſän tahdosta, että hän oikeaan aikaan tieſi tehdä, mitä Iſälle oli mieluista. Sen tähden hän aina odotti Iſän ſäätämää aikaa. Kristus ſanoo: **„Minun tulee tehdä hänen töitään, joka minut lähetti, niin kauan kuin päiwää on; yö tulee, jona ei kukaan woi työtä tehdä“** (Joh. 9: 4). Kristus täytti lain ja teki kaikiſſa Jumalan tahdon.

Ja kärſimiſiſſä pyſyi Kristus aina Jumalan tahdon teillä. Hän oliſi woinut wäistää kärſimiſen ja auttaa itſeään, mutta hän odotti kärſiwälliſenä Jumalan apua. Pietari ſanoo, ettei

Kristus „yhtään syntiä tehnyt eikä yhtään petosta löydetty hänen suussaan, joka ei pilkannut, kun häntä pilkattiin, ei uhannut, kun hän kärsi, waan jätti asiansa sille, joka oikein tuomitsee" (1 Piet. 2: 22, 23). Jopa rukoili hän ristin puulla murhaajainsa puolesta. Hänen rakkautensa ihmisiin ei heikentynyt, waikka hän alituiseen sai kärsiä kiittämättömyyttä ja pahuutta. Hän tiesi Jumalan wanhurskauden lopulta woittawan. Kun hän oli raskaimmassa kärsimisessä, kun maailman synti kowimmin häntä painoi, silloinkin lohdutti ja auttoi hän muita. Raamattu sanoo, että Kristus **„uhrasi lihansa päiwinä rukouksia ja nöyriä anomisia wäkewällä huudolla ja kyyneleillä sille, joka taisi hänet kuolemasta pelastaa"** (Hepr. 5: 7). Isältä pyysi ja odotti Kristus pelastusta, eikä hän koskaan lähtenyt omia teitä kulkemaan.

Kristus oli elämässään mitä hän opetti. Opillaan ja elämällään oli hän maailman walkeus. Hän paljasti synnin sen juuressa. Hän nuhteli walhetta ja ulkokultaisuutta, ylpeyttä ja ahneutta, jotka kätkeytyiwät hurskaaseen waippaan. Ihmisten sisimmät ajatukset ja aikeet, jotka wiihtywät pimeydessä, joutuiwat hänen kauttaan walkeuden tuomittawiksi. Sen tähden paheniwat häneen ne, jotka rakastiwat pimeyttä. Ja warsinkin wainosiwat kirjanoppineet, fariseukset ja saddukeukset Jeesusta, kun hän ei hywäksynyt heidän sääntöjänsä. Mutta ne, jotka oliwat totuudesta, tuliwat Jeesuksen tykö ja käsittiwät elämän.

Kristus on opettanut meille elämän tien, ja hän on itse tullut autuuden tieksi ihmiskunnalle. Hän sanoo: **„Minä olen tie, totuus ja elämä. Ei kukaan tule Isän tykö, waan minun kauttani"** (Joh. 14: 6). Kristus on meidän esikuwamme, ja meidän tulee muodostua Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Jeesus sanoo: **„Minä annoin teille esikuwan, että te niin tekisitte,**

kuin minä tein teille“ (Joh. 13: 15); **„oppikaa minusta, ſillä minä olen ſiweä ja nöyrä ſydämmestä“** (Matt. 11: 29). Ja Pietari ſanoo: **„Kristus kärſi teidän edestänne, jättäen teille eſikuwan, että te noudattaiſitte hänen askeleitaan“** (1 Piet. 2: 21). Jeeſus antaa niille, jotka ſeuraawat häntä, **„elämän walkeuden“** (Joh. 8: 12).

40. Kristus on walmistanut ihmiskunnalle iankaikkiſen lunastukſen.

Lunastus oli ihmiskunnalle tarpeen, ſillä wanhurskaana Jumala ei woinut ottaa ihmistä lapſekſeen, ennen kuin maailma oli wanhurskauden tiellä tullut ſowitetukſi. Kuolema on ſynnin oikeudellinen ſeuraus; ſen tähden täytyi Kristukſen Lunastajanamme kuolla.

Ihminen ei ole pahan alkuperäinen ſynnyttäjä, eikä hän ole olentonſa puolesta kokonaan paha, waikka hän on kaikin puolin turmeltunut, ſillä hänesſä on wielä Jumalan kuwa. Ihmiſellä on ſyntiä, mutta hän ei ole ſynti. Ja Jumala on rakkaus. Hänellä on wihaa, mutta hän ei ole wiha. Jumalan rakkaus waikuttaa kaikiſſa Jumalan toimiſſa, mutta wiha eſiintyy waan Jumalan ſuhteeſſa ſyntiinlangenneeſeen maailmaan. Jumalan rakkaus ei katoa, mutta Jumalan wiha woi kadota, ja ſe loppuukin tuomiopäiwänä, kun kaikki paha työnnetään pois elämän piiriſtä toiſeen kuolemaan.

Jumala ei woi hukuttaa maailmaa, ſillä hän on rakkaus. Eikä ihmiskunta oliſi ſillä autettu, että Jumala waan anteekſiantaiſi, ſillä ſynnin ja Jumalan tahdon wastakohta on olennollinen, ja Jumala on pyhä. Koska Jumalan wiha perustuu hänen olentonſa pyhyyteen, ei ſe woi wälittömäſti kadota, waan maailmaan nähden on muutos tarpeen. Wastakkaiſuutta on ennen kaikkea olemaſſa Jumalan omaſſa olennoſſa rakkauden

ja wihan wälillä, ja Jumalan wihan waatimus on toteutettawa, ennen kuin synnin kirous woi poistua. Jumalan rakkaus ja wiha owat sowitettawat wanhurskauden säännön mukaan, ja uusi armon talous on walmistettawa, jossa ihmisen lihallinen wastustus loppuu.

Wanhurskaus kannattaa kaiken Jumalan waikutuksen maailmassa, sillä wanhurskaus on pyhyyden ilmenemys. Se waikuttaa eläwänä woimana ja asettaa hywän säännöksi ja oikeudeksi, mutta pahaa se kohtelee oikeudesta luopuneena woimana, jonka se tuomitsee. Jumalan armon, joka wälittää rakkauden ja wihan, täytyy sen tähden ilmestyä wanhurskauden muodossa. **„Jumalan wanhurskaus ilmestyy ewankeliumissa“** (Room. 1: 17). Jumalan armo yhdistyy wanhurskauden kanssa, kun Jumala Kristuksessa tuomitsee synnin, mutta samassa asettaa hywän elämään. Jumalan wanhurskaus tuomitsee Kristuksen kärsimisessä ja kuolemassa määräyhden, mutta ylösnousneessa Kristuksessa luo ja järjestää se uuden elämän. Jumalan wihan wastawaikutus pahaan pääsee wanhurskaudessa täyteen oikeuteensa, mutta tämä tuomitsewa toimi alistuu wanhurskauden elämää luowan waikutuksen alle, jonka kautta Jumalan waltakunta rakentaa rauhansa uskowassa. Oikeus woittaa Jumalan sowintotyössä määräyhden, elämä kuoleman. Jumala sanoo: **„Ottakaa minusta waari, sillä laki on minusta lähtewä, ja oikeuteni panen minä walkeudeksi kansoille. Lähellä on minun wanhurskauteni, minun autuuteni käy ulos, minun käsiwarteni on kansoja tuomitsewa“** (Jes. 51: 4, 5); **„Siion lunastetaan oikeudella ja sen kääntywäiset wanhurskaudella“** (Jes. 1: 27).

Kun synti erottaa ihmisen Jumalasta, tulee siis pelastus mahdolliseksi ainoastaan sillä tapaa, että Jumalan rakkaus walmistaa uuden elämänyhdistyksen Jumalan ja ihmisen wä-

lillä. Jumalan rakkaus alkaa ja kannattaa koko lunastustyön, mutta Jumalan pyhyys waatii, että Jumalan wihan fisälliset ja ulkonaiset seuraukset toteentuwat. Sen tähden on lunastus tarpeen, jonka kautta synnin kirous poistuu. Mutta Jumalan rakkaus luo Jeesuksessa Kristuksessa uuden elämän, jonka kautta ihminen woi tulla Jumalan lapseksi. Sowinto muuttuu wanhurskauttamiseksi. Lunastus on maailmasowinnon edellytämys, ja wanhurskauttamus on sen waikutus. Pelastus toteentuu lunastuksen, sowinnon ja wanhurskauttamisen kautta.

Jumala ei riko sitä järjestystä, jonka hän on maailmalle säätänyt, ja joka perustuu wanhurskauteen. Ilman kuolemaa ei löydy lunastusta synnistä eikä anteeksiantamista, jolla olisi oikeudellista woimaa, sillä kuolema on synnin tuomiollinen rangaistus. Lunastuksen olento waatii kuoleman, joka seuraa Lunastajan wapaasta antautumisesta synnin oikeudellisen tuomion alle, sillä Jumalan wanhurskauden sääntö ei toteennu siweellisesti, jos kuolema syntyy luonnollisesta täytymyksestä tahi pakosta. Syyttömän täytyy antautua Jumalan wanhurskauden alaiseksi ja sowittaa sen waatimuksia, ja hänen täytyy tehdä tämä wapaasta kuuliaisuudesta. **„Kristus rakasti meitä ja antoi itsensä meidän puolestamme lahjaksi, uhriksi ja Jumalalle otolliseksi hajuksi“** (Ef. 5: 2). Synnin sowittamiseen on sen tähden syyttömän wapaa uhrikuolema tarpeen. Jumala ei werta himoa, sillä hän on rakkaus, mutta hänen wanhurskautensa waatii lunastuksen.

Wanha liitto kuului wielä oleelliſesti tähän maailmalliseen piiriin. Etupäässä katsottiin täällä syntein ajallista rangaistusta, ja sen tähden otettiinkin uhrit luonnon alalta. Syntiuhrit rajotettiin laissa niihin synteihin, jotka ihminen teki tietämättä ja tahtomatta, mutta rikos sen fisälliſessä olennossa ja suhteessa iankaikkisuuteen jäi sowittamatta. Paawali sanoo

Atenalaiſille, että Jumala on kärſinyt tietämättömyyden aikoja (Ap. t. 17: 30). Jumala katſoi ſyntien ohi, kun ei iankaikkista lunaſtusta ja täydellistä anteekſiantamusta wielä ollut olemaſſa. Tänä tietämättömyyden aikana wallitſi Jumalan kärſiwälliſyys. Mutta ſynti oli ſowitettawa iankaikkiſeſſa mieleſſä. Maailman lunaſtus waati uhrin, jonka kautta ſynti ſaa tuomiolliſen rangaiſtukſenſa ſen elimelliſeſſä aſunnoſſa, lihaſſa, ja lunaſtajan, joka wapaaſti antautuu kuolemaan. Ainoaſtaan ſen kautta, että tämä ſynnitön uhrikaritſa, joka ei millään tapaa anſainnut kuolemaa, ja joka wapaaſti kärſi ſynnin tuomion omaſſa olennoſſaan, on pelaſtus tuomioſta ja ſyntein anteekſiſaaminen ihmiſelle mahdollinen. Paawali ſanoo: **„Jos ykſi on kuollut kaikkein edeſtä, niin owat he kaikki kuolleet, ja hän on ſen tähden kuollut kaikkein edeſtä, että ne, jotka eläwät, eiwät enää eläiſi itſellenſä, waan hänelle, joka heidän edeſtänſä on kuollut ja nouſſut ylös“** (2 Kor. 5: 15).

Tämän uhrin hedelmä on ſowitus. Kriſtuksen kuolemaſſa on wanhurskauden waatimus tunnuſtettu ja täytetty, ja Jumalan tahdon waſtakkaiſuus ſyntiin on pyhitetty, niin että armo oikeuden mukaan woi kääntyä ſyntiſen puoleen pyhällä anteekſiantamiſella. Lain kirous poiſtuu tämän lunaſtukſen kautta. **„Kriſtus on meidät lunaſtanut lain kiroukſeſta, koska hän tuli kiroukſeksi meidän edeſtämme; ſillä kirjoitettu on: kirottu on jokainen, joka puuſſa riippuu“** (Gal. 3: 13). Sen tähden on Kriſtus meidän ſowintomme. Johannes ſanoo: **„Meillä on puoluſtaja Iſän tykönä, Jeeſus Kriſtus, joka on wanhurskas. Ja hän on ſowinto meidän ſynteimme edeſtä, eikä ainoaſtaan meidän, waan myös koko maailman edeſtä“** (1 Joh. 2: 1, 2). Ja ſen tähden, että armo tuottaa pelaſtukſen wanhurskauden ſäännön mukaan, on tämä armotyö lunaſtus. Oikeuden waatimus tyydytetään lunaſtukſeſſa. Syn-

nit owat tuomiolliſesti kiinnitetyt ihmiſeen, ja ainoastaan ſowituksen kautta pääſee ihminen wapaaksi näistä ſiteistä. Omatunto, joka oli ſortuneena wialliſuuden tunnon alla, pääſee ſyntein anteeksiſaamiſessa wapaaksi henkiſistä tuomion ſiteistä ja tulee tuomiolliſessa mieleſsä puhdistetuksi. Raamattu ſanoo: **„Paljoa enemmin Kristuksen weri, joka iankaikkiſen Hengen kautta uhrasi itſenſä wiatonna Jumalalle, on puhdistawa meidän omantuntomme kuolewaiſista töistä eläwää Jumalaa palwelemaan“** (Hepr. 9: 14); **„käykäämme hänen tykönſä totiſella ſydämmellä uskon warmuudessa priiskoituksen kautta puhdistetut ſydämmen puolesta pahasta omastatunnosta“** (Hepr. 10: 22). Jumalan wiha pyſyy täſsä lunastuksessa oikeuksiſsaan, mutta Jumala walmistaa itſe rakkaudessa ſowinnon ja antaa Poikanſa kuolla maailman puolesta. **„Kaikki on Jumalasta, joka ſowitti meidät itſenſä kanſsa Jeeſuksen Kristuksen kautta ja antoi meille ſowinnon wiran, ſillä Jumala oli Kristuksessa ja ſowitti maailman itſenſä kanſsa, eikä lukenut heille heidän syntejänſä, ja pani meihin ſowinnon ſanan“** (2 Kor. 5: 18, 19). Maailma on Jumalasta wieraantunut, mutta lunastuksen kautta on uusi yhdistys rakkaudessa walmistettu.

Sowinto koskee ſekä ihmiſiä, jotka owat Jumalan wihamiehiä, että Jumalaa, joka wihaa syntiä. Waikka Jumala wihaa syntiä, ei hän kumminkaan ole maailman wihamies, waan hän on Iſä, joka walmistaa rakkaudessa maailmalle pelastuksen. Pyhänä on hän syntiä ja synnin kanſsa liitossa olewaa ihmistä wastaan, ja lunastus on ſen tähden tarpeen, että Jumala woiſi olla ihmiſen puolella. Armosta antaa Jumala Poikanſa uhriksi. Jumala **„ei armahtanut omaa Poikaanſakaan, waan antoi hänet kaikkein meidän edeſtämme“** (Room. 8: 32); **„ſiinä on rakkaus, ei että me rakastimme Jumalaa, waan että hän rakasti meitä ja lähetti Poikanſa ſowinnoksi**

meidän syntеimme edestä" (1 Joh. 4: 10). Sowitus ja sowinto lähtewät siis Jumalan rakkaudesta syntisiä kohtaan. Sen tähden Raamattu ei käytä lausetta: „Jumala on sowitettu", eikä se sano ainoastaan sitä, että „Jumala on sowittanut maailman", waan se sanoo: „Jumala sowitti maailman itsensä kanssa".

Sowinto on wastakuwana syntiinlankeemukseen. Siitä asti kuin synti tuli maailmaan, waikuttaa se kaikkialla katsomatta ihmisen tietämiseenkin ja tahtomiseenkin. Kaikki ihmiset owat synnin kautta turmeltuneet. Jumalan sowittawa rakkaus rakentaa rauhan, niin että ne, jotka omaawat sowinnon, tulewat Jumalan lapsiksi ja pääsewät kuolemasta elämään. Koko elämän täydellisyys on uskowalla odotettawissa, ja tämä on sowinnon hedelmä. Mutta koko maailma on sowinnon kautta saanut jotakin, jota sillä ei ennen ollut, sillä uusi peruste on maailman hallintoa ohjaamassa, siitä asti kuin Kristus armon ruhtinaana nousi Jumalan oikealle puolelle hallitsemaan taiwaita ja maata. Kristus on omassa itsessään maailman sowinto, ja hänen kauttaan on sowinto inhimillisessä perusmuodossa kotiintunut maailmaan. Toisena Aadamina on Kristus elimellisessä yhteydessä koko ihmiskunnan kanssa. Sen tähden waikuttaa toinen Aadam yleisen ylösnousemisen, niin kuin kuolema tuli ensimmäisen Aadamin synnin kautta kaikkein ihmisten yli. Maailmalla on se siunaus Kristuksen sowinnosta, ettei syntiä sille lueta esteeksi, waan sille tarjotaan armo. **„Jumala oli Kristuksessa ja sowitti maailman itsensä kanssa, eikä lukenut heille heidän syntejänsä"** (2 Kor. 5: 19). Niin kuin synti houkuttaa ihmistä puoleensa, niin armokin. Isä wetää Pojan tykö. Jumala kutsuu kaikkia armonsa osallisuuteen. Kaikille ihmisille on sowinto tarjona, mutta se tulee ainoastaan sen henkiseksi omaisuudeksi, joka eläwällä uskolla omistaa Kristuk-

ſen. Sowinto on Jumalan walmistama. Se on olemassa Kristukſessa, ja ſitä ilmoitetaan ſowintowiran kautta. Sen tähden Raamattu ei ſano: „Maailma on ſowitettu", ſillä ne ihmiſet owat wasituiſessa mieleſsä ſowitetut, jotka uskoſsa owat omistaneet Kristukſen, waikka Jumala on ſowittanut koko maailman itſenſä kanſsa. Jumala on itſe Kristukſesſa, kun hän ſowittaa maailman itſenſä kanſsa. Ja Kristus kuuluu Lunastajana maailmaan, ſillä hän on ihmiskunnan elimellinen pää. Sen tähden on maailmalla ſowinto tarjona Kristukſesſa.

Kristus oliſi woinut itſe puolestaan ſiirtyä taiwaan kirkkauteen ilman kuolemaa, niin kuin hänen kirkastumiſenſa wuorella oſoittaa, ſillä ſynnittömälle ei kuolema ollut wälttämätön, mutta maailman Lunastajana täytyi hänen kuolla. Alottaeſſaan wasituista lunastustyötään tieſi hän jo, että hänen tuli kärſiä ja kuolla. Nikodeemukſelle ſanoo hän, että Ihmiſen Poika on korotettawa, niin kuin waskikäärme korotettiin korwesſa. Ja opetuslapſilleen puhuu Herra uſein kärſimiſestään ja kuolemastaan. Mutta ſynnittömälle oli kuoleminen jotakin luonnotonta. Sen tähden joutui Kristus ahdistukſeen kuoleman lähestyeſsä, ja hän rukoili Jſää pelastamaan häntä tästä wiimeiſestä waiwasta, jos ſe oliſi mahdollista, mutta hän alistui kumminkin nöyränä Jſän tahdon alle. Totuuden tunnustus yllytti wastustajain wihaa ja ſaattoi Kristukſen kuolemaan, mutta tämä kuolema oli myös Jſän tahtoa. Pilkattuna, häwäistynä ja waiwattuna tuomittiin Kristus Jumalan pilkkaajana ja templin häwäiſijänä häpeälliſimpään kuolemaan, waikka hän oli ſynnittömänä kaikisſa tehnyt Jſän tahdon. Hänen oma opetuslapſenſa petti hänet, ja hän kuoli ristin puulla ryöwärein keskellä. Pietari kielſi Herranſa, ja kaikki opetuslapſet pakeniwat.

Mutta ruumiin waiwoja, ihmisten julmuutta ja pilkkaa raskaampi oli maailman ſynti, joka Jeeſusta painoi. Hän tuli

kiroukſekſi meidän edeſtämme ja kantoi maailman ſynnin. Johannes ſanoo: **„Katſo, Jumalan Karitſa, joka poiſottaa maailman ſynnin“** (Joh. 1: 29). Ja Jeeſus tunſi pimeyden wallan waikutusta kuolemaſſa, mutta hän woitti ſen. Herra ſanoi: **„Tämän maailman ruhtinas tulee, ja minuſſa ei hänellä mitään ole“** (Joh. 14: 30). Ja Kriſtus ſai maiſtaa ſielunkin kuolemiſta, kun Jumala ylenantoi hänet. Hän ſanoi: **„Minun Jumalani, minun Jumalani, miksi minun ylenannoit“** (Matt. 27: 46). Kriſtus kärſi kaikki ne waiwat, jotka ſynti tuottaa. **„Jumala on tehnyt hänen, joka ei mitään ſynniſtä tiennyt, ſynniksi meidän edeſtämme, että me hänesſä tuliſimme Jumalan wanhurskaudeksi“** (2 Kor. 5: 21). Kärſimiſen kautta tuli autuuden ruhtinas täydelliſeksi, ja nyt on hän **„niille, jotka hänelle kuuliaſia owat, iankaikkiſen autuuden waikuttajana“** (Hepr. 5: 9). Jeeſus woitti kaikki kiuſaukſet ja antautui kokonaan Jumalalle, ja hän auttaa nyt niitä, jotka etſiwät apua häneltä.

Kriſtus auttoi meitä lain kiroukſesta, kun hän tuli kiroukſekſi meidän edeſtämme, ja hän pelasti meitä ſynnin tuomiosta ja wallasta, kun hän meidän tähtemme tuli ſynniksi, waikka hän oli ſynnitön. Ja elämän ruhtinaana woitti Jeeſus kuoleman ja perkeleen. Joka uskoſſa omiſtaa Kriſtukſen, hän ei ole kuolewa iankaikkiſesti, eikä pimeyden walta woi häntä hallita. **„Jeeſus oli kuoleman kautta hukuttawa ſen, jolla kuoleman walta oli, ſe on perkeleen, ja päästäwä ne, joiden täytyi kuoleman pelwosta kaiken ikänſä orjina olla“** (Hepr. 2: 14, 15).

Ja Kriſtus lunasti meitä wiattomalla kärſimiſellään ja kuolemallaan, kun hän ſynnittömänä wapaasti antautui Jumalan uhrikaritſaksi. Hän oli kuuliainen Iſän tahdolle riſtin kuolemaan asti ja kärſi kaikki ne waiwat ja ſeuraukſet, jotka ſynti tuotti. Kriſtus antoi ſielunſa lunnahaksi meidän puolestamme,

kun hänen werensä wuodatettiin ristin puulla. Jumala kielsi Israelin lapsia syömästä werta, sillä hän sanoi: „**Lihan sielu on weressä, ja minä olen sen teille antanut alttarille, että teidän sielunne sen kautta sowitettaisiin; sillä weri on sielun sowinto**“ (3 Moos. 17: 11). Sen tähden uhrattiin wanhassa liitossa eläimiä synnin sowittamiseksi. Eläimen sielu annettiin ihmisen sielun sowinnoksi, mutta „**mahdotonta on härkäin ja kauristen weren kautta syntejä ottaa pois**“ (Hepr. 10: 4). Sen tähden Kristus wuodatti pyhän werensä maailman sowinnoksi, ja hän antoi sielunsa lunnahaksi ihmisen sielun puolesta. Kristus sanoo: „**Ihmisen Poika ei tullut palweltawaksi, waan palwelemaan ja antamaan sielunsa lunnahaksi monen edestä**“ (Matt. 20: 28). Jumalan Pojan pyhä ja kallis weri woi sowittaa maailman synnin. Pietari sanoo: „**Ette ole katoowaisella hopealla tahi kullalla lunastetut turhasta menostanne, jonka te isäin säännöksistä saitte, waan Kristuksen kalliilla werellä, niin kuin wiattoman ja puhtaan karitsan**“ (1 Piet. 1: 18, 19). Ja Kristus meni werellään taiwaan pyhimpään, jossa hän ylimmäisenä pappina käyttää sitä ihmiskunnan hywäksi. „**Kristus on kerran oman werensä kautta mennyt pyhään ja walmistanut iankaikkisen lunastuksen**“ (Hepr. 9: 12). „**Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan, weri puhdistaa meitä kaikesta synnistä**“ (1 Joh. 1: 7).

Koska Kristus oli tullut Wälimiehekseemme, täytyi hänen ottaa päällensä meidän syntimme ja kärsiä ja kuolla meidän edestämme, waikka hän oli ilman syntiä. Ja Kristus taisi tehdä tämän meidän puolestamme, sillä kaikki on luotu hänessä, hänen kauttansa ja häneen. Hän woi olla ihmiskunnan ja koko maailman edustaja. „**Hän on haawoitettu meidän pahain tekoimme tähden ja meidän syntеimme tähden on hän hosuttu. Rangaistus on hänen päällänsä, että meillä rauha olisi, ja**

hänen haawainſa kautta me olemme parannetut“ (Jeſ. 53: 5). Hautaan asti kantoi Kriſtus ſyntimme rangaiſtukſen, ja ſen kautta pyhitti hän hautamme ja päästi omanſa kuoleman kammosta. Ei woi hauta peljättää Jumalan lasta, kun elämän Herra on ſiinä ollut, eikä kuolema woi ſaaliinaan pitää ſitä, joka Kriſtukſeen uskoo, ſillä Kriſtus ottaa omanſa tykönſä taiwaaſeen. Paawali ſanoo: **„Minä olen ſen enſin teille antanut, jonka minä myös ſaanut olen, että Kriſtus on kuollut meidän ſynteimme tähden raamattuin mukaan, ja että hän oli haudattu ja nouſi kuolleista kolmantena päiwänä raamattuin mukaan“** (1 Kor. 15: 3, 4).

41. Kristus on korotettu Iſän oikealle puolelle.

Ei ole kukaan niin ſywästi nöyryyttänyt itſeänſä, kuin Jumalan ainoſyntyinen Poika, eikä ketään ole niin korkeaksi korotettu, kuin häntä. Jumala oſoitti ſillä tapaa mieliſuoſionſa Kriſtuksen kärſimiſeen ja kuolemaan, ettei hän jättänyt hänen ſieluaan tuonen waltaan, waan herätti hänet kuolleiſta ja aſetti hänet kunnianſa iſtuimelle. Jumala oli Kriſtuksessa, ja Kriſtus oli Jumalaſſa ſilloin, kun Herra oli maan päällä, ja ſilloinkin, kun hän kuoli. Sen tähden ei kuolema woinut pitää Iſän tahtoa tekewää Poikaa wallaſſaan, waan Jumala korotti hänet oikealle puolelleen, ja kerran täytyy kaikkien polwien notkiſtua Jeeſuksen eteen, ja kaikkien kielten täytyy tunnuſtaa häntä Herraksi. Daawid ennuſtaa: **„Et ſinä hylkää ſieluani tuonelaſſa, etkä jätä walittuaſi näkemään turmelusta“** (Pſ. 16: 10), ja Pietari ſanoo Daawidin täſſä puhuwan Kriſtuksen ylösnouſemiſeſta. Paawali ſanoo: **„Kriſtus oli kuolemaan ſaakka kuuliainen, ristin kuolemaan asti. Sen tähden Jumala on hänen myös korottanut ja antanut hänelle nimen, joka kaikista nimistä ſuurin on; että Jeeſuksen nimeen tulee kaikkien polwien notkiſtua, jotka taiwaiſſa ja maan päällä ja maan alla owat, ja kaikkien kielten tulee tunnuſtaa, että Jeeſus Kriſtus on Herra, Iſän Jumalan kunniaksi“** (Fil. 2: 8—11).

Kriſtuksen täytyi Wapahtajana mennä kuolemaan, woidakſeen antaa ihmiſille Henkenſä. Kun Herra oli maan päällä,

waikutti hän ſanallaan ja Hengellään ihmiſiin, mutta hän ei woinut antaa heille elämäänſä ja Henkeänſä, ennen kuin hän oli kirkaſtunut. Kriſtuksen täytyi Lunaſtajana kuolla, ja ſen tähden meni hänen tienſä kirkaſtukſeen kuoleman kautta. Kun kuoleminen läheſtyi, ſanoi Herra: **„Hetki on tullut, että Ihmiſen Poika kirkaſtetaan“** (Joh. 12: 23). Kirkaſtukſeſſa täytti Kriſtuksen Henki kokonaan hänen ruumiinſa, niin ettei hän enää Ihmiſen Poikana ollut ajan ja paikalliſuuden rajoittama, waan hän taiſi nyt antaa Henkenſä ja kirkaſtuneen ruumiinſa ihmiſille elämän rawinnokſi. Kriſtus ſanoo: **„Totiſeſti, totiſeſti ſanon minä teille: Ellei ſiinun jywä putoa maahan ja kuole, jää ſe ykſinäiſekſi; mutta jos ſe kuolee, tekee ſe paljon hedelmää“** (Joh. 12: 24).

Kun Kriſtus kuoli riſtin puulla, laskettiin hänen ruumiinſa hautaan, ja hänen ſielunſa astui tuonelaan. Mutta täälläkin oli Kriſtukſella tärkeä tehtäwä. Kriſtus ei tullut pelaſtamaan ainoaſtaan ihmiskuntaa, waan koko maailmaa. Turmelukſen orjuudeſſa huokaawaa luomakuntaakin tahtoi hän auttaa. Eikä Kriſtukſen ſowintotyö koskenut ainoaſtaan hänen aikanaan eläwiä ihmiſiä, waan kuolleitakin, ja wasta ſyntywiä ſukupolwiakin hän lunaſti. Suurilukuinen oli ſe kanſa, joka oli tuonen maahan kokoontunut. Wuoſituhanſien kuluesſa oli tänne tullut niitä, jotka odottiwat lunaſtusta. Täällä oliwat Aabraham, Jaakob, Daawid ja kaikki wanhan liiton hurskaat. Ja tänne oliwat myös pakanakanſat kokoontuneet. Sen tähden astui Kriſtus tuonelaan eli helwettiin, ſillä helwetillä oſoitetaan wanhoiſſa kirjoiſſamme ſekä tuonelaa että kadotukſen paikkaa. Maailman Wapahtajana toimii Kriſtus tuonelaſſakin.

Kuolemaſſa loppui Kriſtukſen kärſiminen lihaſſa, ja uuſi waikutus Hengeſſä alkoi. Sen tähden on kuolema Kriſtukſelle ſekä alentuminen että korotus. Pietari ſanoo: **„Kriſtuskin**

kärſi kerran ſynteimme tähden, wanhurskas wääräin puolesta, että hän weiſi meitä Jumalan tykö, kuoletettu lihaſſa, mutta eläwäkſi tehty Hengessſä, jossa hän myös meni ja ſaarnaſi hengille wankeudessa, niille, jotka muinoin oliwat kuulemattomia, kun Jumalan pitkämieliſyys odotti Nooan aikana, jona arkki walmistettiin" (1 Piet. 3: 18—20). Kristus ſaarnaſi tuonelaſſa, niin kuin hän oli ſaarnannut maan päällä, ja hän ſaarnaſi tuonelaſſakin ewankeliumia, ſillä Pietari ſanoo: **„Sen tähden on ewankeliumia ſaarnattu kuolleillekin, että he tuomittaiſiin ihmiſinä lihan mukaan, mutta eläiſiwät Jumalan elämää hengessſä"** (1 Piet. 4: 6). Niin laajalle ulottui Kristuksen ſaarna tuonelaſſa, että Nooan aikana elänneetkin tuliwat oſalliſiksi tästä. Meille on tämä Herran toimi hämärä, mutta ſen me tiedämme, että maallinen elämä on kylwön aika ja kuolemaſſa alkaa Jumalan niitto, niin että ihminen ſaa ſen mukaan kuin hän maan päällä on elänyt. Ja ſenkin me tiedämme, että ihminen ainoastaan uskomalla Kristukſeen woi autuaaksi tulla. Sen tähden Jumala walmisti menneillekin ſukupolwille tilaiſuuden kuulla ewankeliumia Kristuksesta. Kristus toimitti itſe tämän ſaarnan Hengessſä niille ſieluille, jotka eiwät olleet hänestä kuulleet. Kolme päiwää wastaa täällä kolmea wuotta. Silloinkin, kun Kristuksen ruumis oli haudassa, oli ſiis Kristuksen Henki tärkeässä työssä.

Mutta Kristuksen eſiintyminen tuonelaſſa oli myös todiſtuksena pahaa henkimaailmaa wastaan, ſillä Herra ilmoitti täällä, että käärmeen pää oli muſerrettu ja kuoleman ja pimeyden walta woitettu. Kun Kristus meni kuolemaan, ſanoi hän: **„Nyt käy tuomio tämän maailman yli; nyt on tämän maailman ruhtinas heitettäwä ulos"** (Joh. 12: 31). Kristuksen kuolemaſſa tuomittiin pimeyden walta, ja Kristuksen eſiintyminen tuonelaſſa tuo tämän tuomion ilmi, mutta yksityisten pahojen

henkien yli käy lopullinen tuomio wasta wiimeiſenä päiwänä. Kuoleman ja tuonelan walta oli nyt woitettu, ſillä elämän Herra ilmeſtyi woittajana kuoleman maaſſa. Paawali ſanoo: **„Kuolema, miſſä on ſinun otaſi? Tuonela, miſſä on ſinun woittoſi?“** (1 Kor. 15: 55). Kriſtuksen lunaſtus tarkoittaa ſiis koko maailmaa ja koko ihmiskuntaa.

Kriſtus nouſee kuolleiſta Hengen woimaſſa, ja hän uudiſtaa itſe ruumiinſa. Kriſtus ſanoi: **„Sen tähden Iſä rakaſtaa minua, että minä panen henkeni, ottaakſeni ſen jälleen“** (Joh. 10: 17). Ja ruumiiſtaan ſanoo hän: **„Jaottakaa maahan tämä templi ja minä rakennan ſen jälleen kolmeſſa päiwäſſä“** (Joh. 2: 19). Kriſtus tunkee läpi kuoleman henkiſen ja ruumiilliſen wallan, ja hän ottaa mukanaan yhdiſten ruumiitakin ylösnouſemiſeen. Raamattu ſanoo: **„Haudat aukeniwat ja monta yhdäin ruumiſta, jotka oliwat kuolleet, nouſiwat ylös ja läkſiwät ulos haudoiſtaan hänen ylösnouſemiſenſa jälkeen, tuliwat yhdään kaupunkiin ja ilmeſtyiwät monelle“** (Matt. 27: 52, 53). Kriſtuksen ylösnousnut ruumis ei ollut yhtäinen wanhan ruumiin kanſſa, eikä ſe ollut kokonaan uuſi ruumis. Herran ruumiilla oli nytkin lihaa ja luita. Haawat oliwat ſiinä nähtäwät. Hän taiſi ſyödä, mutta hän ei tarwinnut rawintoa. Hän ei ollut ſidottu paikalliſuuden rajoituksſeen, eikä hän ollut nähtäwänä tawalliſella huomiokywyllä. Herra muodosti ulkonaiſen ilmenemyksſenſä mimmoiſeksi hän tahtoi, niin että hänen ylösnousnut ruumiinſa hallitſi ilmeſtymiſen muotoa. Tämä ruumis on henkiſen ruumiin perustuksſena, ja ſe on henkiſeksi muuttumaiſillaan. Waſituinen henkinen ruumis ei oliſi woinut tällä tapaa eſiintyä maailmaſſa, eikä ſe oliſi ollut täällä tunnettawa.

Kirkaſtuneena on Kriſtus eſikoinen kuolleiſta. Ne, jotka ennen Kriſtusta herätettiin kuolleiſta, ſaiwat entiſen fieluliſen

ruumiinſa. Heenok ja Elias ſiirrettiin eläwinä taiwaaſeen, mutta wasta Kristuksen ylösnouſemiſessa aukeni Jumalan kirkkauden taiwas ihmiskunnalle. Maallinen aineellisuus ei tee ruumiin kehitystä henkiſeksi mahdottomaksi, mutta synnin turmelus on tässä esteenä. Maalliſen ruumiin tarkoitus on kirkastua ja henkiſeksi tulla. Luomiſessa yhdistyi henki alkeiſesti ruumiilliſuuden kanssa, mutta ruumis on tulewa hengen täydelliſeksi elimeksi ja ilmeeksi. Tämä kirkastus on mahdollinen ainoastaan kirkastuneen Kristuksen kautta. Kristuksen ruumiilla oli ylösnouſemiſessa woimaa, katoamattomuutta ja kirkkautta, mutta wasta Kristuksen taiwaaſeen astumiſessa ſe täydelliſesti kirkastui. Taiwaaſeen ei ainoastaan Kristuksen Henki nouſſut, eikä entinen ruumis, waan uuſi henkinen ruumis, joka ei enää ollut aistilliſesti huomattawa. Taiwaaſeen astumiſeen loppui Kristuksen ſielullis-ruumiillinen läsnäolo opetuslasten piirissä, mutta Henki-ruumiillinen läsnäolo kestää päiwien loppuun asti, ja tämä keskittyy ſakramenteissa. Sen kautta käy Ihmiſen Pojan astuminen taiwaan kirkkauteen mahdolliſeksi, että hänen ruumiinſa tulee henkiſeksi, mutta Kristuksen kirkastettu ruumis on kuitenkin ihmisruumis. Helluntaipäiwänä lähti kirkastetusta Kristuksesta Hengen wuodatus, ja nyt alkoi Jeeſuksen opetuslapſissa henkinen kirkastus, jonka kautta hekin aikanaan pääſewät Jumalan kirkkauteen.

Jumalaa ſanottiin wanhassa liitossa Aabrahamin Jumalaksi, Iſakin Jumalaksi ja Jaakobin Jumalaksi, ja tällä tapaa nimittää Jumalakin itſeänſä; ja Kristus ſanoo, ettei Jumala ole kuolleiden Jumala, waan eläwien (Matt. 22: 32). Hurskaat eliwät wanhassa liitossa yhteydessä Jumalan kanssa, mutta Kristuksessa on tämä yhteys täydellinen. Jumala todisti, kun hän herätti Kristuksen kuolleista, että Jeeſus oli Jumalan Pyhä, joka ei woinut jäädä kuoleman waltaan. Pietari ſanoo, että

Jumala herätti ylös Jeeſuksen „**ja päästi hänet kuoleman kiwnistä, koska ſe oli mahdotonta, että hän olisi woinut olla tämän ſidottawana**“ (Ap. tek. 2: 24). Pilkattuna oli Jeeſus maan päällä, mutta ylösnouſemiſen kautta on hän todistettu Jumalan Pojakſi. „**Hän, joka ilmestyi lihassa, wanhurskautettiin Hengessä**“ (1 Tim. 3: 16); „**Kristus on wäkewästi ilmoitettu Jumalan Pojakſi pyhityksen Hengen mukaan ſen kautta, että on nouſſut kuolleista**“ (Room. 1: 4).

Ja Kristuksen ylösnouſemiſen kautta on Jumala antanut todistuksenſa koko Kristuksen lunastustyöstä. Kristus, joka on Ihmiſen Poika, ja joka Iſän oikealla puolella hallitſee kaikki, on ſowinto meidän ja koko maailman ſynnin puolesta. Paawali ſanoo: „**Ellei Kristus ole nouſſut kuolleista, niin on teidän uskonne turha, ja te olette wielä ſynneisſänne; niin owat myös ne, jotka Kristuksessa unkkuneet owat, kadotetut**“ (1 Kor. 15: 17, 18). Ainoastaan ylösnousneena ja eläwänä on Kristus Lunastaja ja Wapahtaja. Kristuksen ylösnouſeminen wakauttaa meitä lunastuksestamme ja wanhurskaudestamme, ja ylösnouſſut Kristus antaa meille woimaa nouſemaan ſynnistä. Hän waikuttaa meisſä eläwän toiwon ſiitä, että mekin kerran ſaamme nousta kuolleista iankaikkiſeen elämään. „**Jeeſus on meidän ſynteimme tähden annettu ulos ja meidän wanhurskauttamiſemme tähden herätetty kuolleista**“ (Room. 4: 25). „**Kristuksen Jeeſuksen on Jumala tehnyt meille wiiſaudeksi ja wanhurskaudeksi ja pyhityksekſi ja lunastukſekſi**“ (1 Kor. 1: 30). Toiwoa oli wanhassa liitossa, ſillä Jumalan ennustus ſynnytti ja wirkisti tätä, mutta eläwä toiwo ſyntyi wasta Kristuksen ylösnouſemiſen kautta, ſillä elämä on Kristuksen kautta woittanut ja woittawa kuoleman. Pietari ſanoo: „**Kiitetty olkoon Herramme Jeeſuksen Kristuksen Jumala ja Iſä, joka ſuuresta laupeudestaan on meitä ſynnyttänyt eläwään**

toiwoon Jeeſuksen Kristuksen ylösnouſemiſen kautta kuolleista" (1 Piet. 1: 3). Uskowan elämä kuoleman jälkeen on turwattu Kristuksessa. Ylösnouſemiſensa päiwänä ilmesthi Kristus Pietarille, waimoille haudan tykönä, yhdelletoista opetuslapſelle ja niille, jotka matkustiwat Emmauskylään. Monta kertaa saiwat opetuslapſet nähdä ja kuulla ylösnousnutta Herraansa, joka opetti heitä ja ſelitti heille Raamatut. Ja Tuomaan, epäilyksen lapſen, joka ei tahtonut uskoa, ennen kuin warmimmat todistukſet oliwat hänen edeſsään, hänenkin täythi ſanoa: **„Minun Herrani ja minun Jumalani"** (Joh. 20: 28). Kerran ilmesthi Herra uſeammalle kuin wiidelle ſadalle opetuslapſelle. Ei löydy parempia todiſtajia ihmiskunnaſſa kuin tämä opetuslasten joukko; ei löydy tapausta, joka oliſi warmemmin todiſtettu, kuin Jeeſuksen ylösnouſemus. Siitä asti kuuluu nyt kristikunnaſſa uskon toiworikas tunnustus: **„Herra on ylösnousſut"**.

Kun Jeeſus neljänkymmenen päiwän kuluessa uſein oli ilmesthynyt opetuslapſilleen ja antanut heille opetukſenſa ja käskynſä, astui hän ylös taiwaaſeen opetuslasten nähden, ja enkelit ſanoiwat opetuslapſille, että Jeeſus oli niin tulewa takaiſin, kuin he näkiwät hänen taiwaaſeen menewän (Ap. tek. 1: 11). Kylwö oli tehty, ja wiljan tuli kaswaa ja kypſyä Herran wainiolla elonaikaan asti. **„Taiwaan tuli ottaa Kristuksen wastaan, kunnes ne ajat tulewat, joina kaikki jälleen aſetetaan"** (Ap. tek. 3: 21). Kristus meni kirkkauteen Iſän tykö, ja lähetti täältä Pyhän Hengen. Hän meni walmiſtamaan tilaa omilleen Iſän huoneiſſa (Joh. 14: 2). Nyt on Kristus eläwäkſi tekewä Henki, jolla on taiwaallinen, kirkaſtettu ruumis, ja joſſa **„koko jumaluuden täydelliſyys aſun ruumiillisesti"** (Kol. 2: 9). Raamattu ei eroita Kristuksen töitä Kristukſesta, waan eläwä, ylösnousſut Herra on meidän ſowintomme ja wanhurskau-

temme. Kristus on Wälimiehemme, joka ylimmäiſenä pappina palwelee Jumalaa ihmiskunnan puolesta, ja joka johdattaa omanſa luokſeen Iſän huoneeſeen. Jeeſus ſanoi opetuslapſilleen: „**Teille on tarpeen, että minä menen pois, ſillä ellen minä mene pois, niin ei Lohduttaja tule teidän tykönne; mutta jos minä menen pois, niin minä lähetän hänen teille**“ (Joh. 16: 7). „**Kristus ei mennyt käſillä tehtyyn pyhään, joka on totiſen kuwa, waan hän meni itſe taiwaaſeen, että hän nyt Jumalan kaswoin edeſſä meidän tähtemme ilmeſtyiſi**“ (Hepr. 9: 24). Iſälleen ſanoo Jeeſus: „**Iſä, minä tahdon, että kuſſa minä olen, ſiellä nekin oliſiwat minun kanſſani, jotka ſinä olet minulle antanut, että he näkiſiwät minun kirkkauteni, jonka minulle annoit**“ (Joh. 17: 24).

Kristus on nyt „**Jumalan oikealla puolella**“ (1 Piet. 3: 22), ja hänelle on „**annettu kaikki walta taiwaaſſa ja maan päällä**“ (Matt. 28: 18). Kuninkaana Jeeſus käyttää tätä waltaa ihmiskunnan hywäkſi. „**Enkelit ja wallat ja woimat owat hänelle alammaiſia**“ (1 Piet. 3: 22). „**Sen tähden on Kriſtus kuollut ja nouſſut ylös ja jälleen eläwäkſi tullut, että hän oliſi kuolleiden ja eläwien Herra**“ (Room. 14: 9). Ja Kriſtuksen „**tulee hallita ſiihen asti kuin Jumala panee kaikki hänen wihollíſenſa hänen jalkainſa alle**“ (1 Kor. 15: 25). Sen tähden Johannes näkee koko luomakunnan edustajain ja wanhimpain taiwaaſſa kumartawan Jeeſusta Kriſtusta ja enkelein kanſſa ſanowan: „**Karitſa, joka tapettu on, on mahdollinen ottamaan wallan ja rikkauden ja wiiſauden ja woiman ja kunnian ja kirkkauden ja kiitoksen**“ (Ilm. 5: 12). Ja Jeeſus Kriſtus on nyt täydellinen Ylimmäinen Pappi. Hän rukoilee ihmiskunnan puolesta ja käyttää ſen hywäkſi kaikki, mitä hän on elämällään ja kuolemallaan anſainnut. „**Kriſtus, joka on kuollut, on myös, mitä enempi on, herätetty ylös, joka myös on**

Jumalan oikealla kädellä, joka myös rukoilee meidän puolestamme" (Room. 8: 34). **„Hän on armollinen ja uskollinen Pappi niissä, jotka Jumalan palvelukseen kutsutaan sovittamaan kansan synnit"** (Hepr. 2: 17). Henkensä kautta waikuttaa Kristus nyt maan päällä ja toimittaa wieläkin profeetallista wirkaansa. Näkymättömässä muodossa on Herra omainsa tykönä joka päiwä maailman loppuun asti, ja aikanaan on hän tulewa tuomitsemaan eläwiä ja kuolleita ja luomaan uudet taiwaat ja uuden maan. Herra sanoo opetuslapsilleen: **„Katso, minä olen teidän kanssanne joka päiwä maailman loppuun asti"** (Matt. 28: 20).

42. Kristus pelastaa profeettana, ylimmäisenä pappina ja kuninkaana ihmiskunnan.

Kristuksen ihmiseksi tulemisella alkoi uusi aikakausi ihmiskunnan kehityksessä. Wanha liitto oli warjon ja walmistuksen aika. Kristuksen tulemisella alkoi ajan täydellisyys, sillä iankaikkinen elämä on Kristuksessa ilmestynyt. Kristuksessa koitti elämän walkeus kuoleman warjon maassa. Päiwä tuli pitkän yön perästä. Sen tähden määrätäänkin historiassa tapauksille aika Kristuksen syntymän mukaan. Sanotaan asian tapahtuneen niin ja niin monta wuotta ennen tahi jälkeen Kristuksen syntymisen. Syystä on tämä tapaus päässyt ajan määrääjäksi, sillä se on ratkaisewa käänne ihmiskunnan elämässä, eikä mikään muu tapaus woi tämän rinnalle astua. Jumalan suhde ihmiskuntaan muuttui maailman sowinnon kautta, ja Kristuksen astuessa Isän oikealle puolelle pääsi armon peruste määräämään ihmiskunnan kehitystä.

Kristuksen sowintokuolema tarkoitti ihmiskunnan pelastusta ja maailman uudistusta. **„Jeesus Kristus antoi itsensä meidän edestämme, että hän lunastaisi meitä kaikesta wäärydestä ja puhdistaisi itsellensä omaisuuden kansan, joka on ahkera hywiin töihin“** (Tiit. 2: 14). Mutta Kristuksen kuolema on yhteydessä koko hänen elämänsä kanssa. Ei kuoleman waiwa semmoisenaan anna Jeesuksen sowintokuolemalle arwoa, waan Jeesuksen täydellinen kuuliaisuus Isän tahdolle ja hänen itsensä-

kieltämiſenſä kärſimiſeſſä tekewät hänen kuolemanſa ſowittawakſi. Sen tähden on Jeeſus Kriſtus itſe meidän lunaſtukſemme. **„Täydelliſekſi tultuaan on Kriſtus kaikille niille, jotka hänelle kuuliaiſia owat, iankaikkiſen pelaſtukſen waikuttajana“** (Hebr. 5: 9). **„He tulewat wanhurskaikſi lahjakſi hänen armoſtaan ſen lunaſtukſen kautta, joka on Kriſtukſeſſa Jeeſukſeſſa“** (Room. 3: 24). **„Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa on meillä lunaſtus hänen werenſä kautta“** (Ef. 1: 7). Kriſtukſen työt eiwät ole erotettawat Kriſtukſeſta, waan kärſimiſten kautta täydelliſekſi tullut Wälimies on itſe ſowintomme ja wanhurskautemme.

Jeeſus on ihmiſkunnan uuſi eſi-iſä, toinen Aadam, ſillä hänesſä, hänen kauttanſa ja häneen on kaikki luotu, ja hän on Ihmiſen Poika, joka kuuliaiſuudeſſa, pyhyydeſſä ja wanhurskaudeſſa on täydellinen. Kriſtus on **„alku, eſikoinen kuolleiſta, että hän kaikiſſa oliſi enſimmäinen“** (Kol. 1: 18). Hän on Jumalan ja ihmiſten Wälimies, joka palwelee Jumalaa ihmiſten puoleſta, ja jonka kautta ihminen woi Jumalan tykö tulla. **„Ykſi on Jumala, ja ykſi on Wälimies Jumalan ja ihmiſten wälillä, ihminen Kriſtus Jeeſus, joka antoi itſenſä lunnahakſi kaikkein edeſtä“** (1 Tim. 2: 5, 6).

Ihmiſen tulee tunnuſtaa, että hän anſaitſee ne kärſimiſet, jotka ſynnin tähden tulewat hänen päälleen, ja alistua Jumalan kurituksen alle, ja hänen tulee pyytää Jumalan tahtoa noudattaa. Sen waatii wanhurskaus. Kun Kriſtus kuuliaiſena Iſän tahdolle kärſii kaikki ne waiwat, jotka ſynnin tähden owat tulleet ihmiſkunnan yli, ja kun hän ihmiſten puoleſta maiſtaa kuoleman katkeruuden, tunnuſtaa hän Jumalan wanhurskauden oikeakſi. Kriſtus uhraſi itſenſä ihmiſkunnan ſijaiſena ſowintouhrikſi, ja **„wei itſe meidän ſyntimme runmiiſſaan puun päälle, että me kuolleina ſynneiſtä eläiſimme wanhurskaudelle“** (1 Piet. 2: 24). Ja kun Kriſtus kokonaan antautui

Jumalalle ja täytti Jumalan tahdon, yhitti hän meitä Jumalalle.

Kristus on woittanut ſynnin wallan. **„Jumala lähetti oman Poikanſa ſyntiſen lihan kaltaiſuudeſſa ja ſynnin tähden ja tuomitſi ſynnin lihaſſa, että lain wanhurskaus täytettäiſiin meiſſä, jotka emme waella lihan mukaan, waan hengen mukaan"** (Room. 8: 3, 4). Ihmiſen Poika, joka oli ſyntynyt Israelin neitſeeſtä, woitti kaikki kiuſaukſet ja kaiken ſynnin. Kun wäkiwalta kääntyi häntä wastaan, woitti hän kärſimiſellä ja kuolemalla pahan. Tämä Ihmiſen Poika on ihmiskunnan edustaja. Sen tähden on ſynnin walta maailmaſſa woitettu Kriſtuksen kautta.

Kun ſynti erotti ihmiſen Jumalaſta, waikutti ſe myös turmelewaſti koko ihmiſen olentoon. Liha ſotii henkeä wastaan. Synnin laki taiſtelee mielen lain kanſſa ja woittaa ſen, ſillä ſynti aſuu lihaſſa. **„Lihalliſet himot ſotiwat ſielua wastaan"** (1 Piet. 2: 11). Luonnolliſen ihmiſen olento on ſynnin kautta joutunut pirſtaleiſſi. Omatunto on nukuksiſſa. Ajatus liikkuu maailman tuuliſſa. Ja tahto on himojen orjana. Sen tähden on ihminen onneton. Mutta Kriſtus on ſynnitön ihminen. Hänesſä ei ole riitaa lihan ja hengen wälillä. Jumaluus ja ihmiſyys yhdiſtywät hänesſä. Kriſtuksen kautta poiſtuu ſen tähden ristiriitaiſuus ihmiſen olennoſſa, ſillä Kriſtus luo uuden ihmiſen, joka käſittää rauhan Jumalaſſa.

Jumala wihaa yhänä ſyntiä. Hänen täytyy waikuttaa ſyntiä wastaan, ſillä ſynti on wastakkaiſuus Jumalan tahtoon, ja ſe turmelee ihmiſen. Kun ihminen rakaſtaa ſyntiä, kääntyy Jumalan wiha ihmiſtäkin wastaan. Mutta jos ihminen uskoſſa kääntyy maailmaſta Jumalan puoleen, rakaſtaa Jumala tämmöiſtä ihmiſtä, ſillä mielen ſuunta on uskon kautta tullut oikeaksi, waikka ihmiſeſſä wielä on ſyntiä. Niin pitkältä kuin

ihminen on liitossa synnin kanssa, waikuttaa Jumala häntä wastaan, ja tämä waikutus ilmenee omantunnon tuomioissa ja monenlaisissa kärsimisissä. Jumalan käsi warjelee ihmistä pahasta, mutta jos ihminen wapaaehtoisesti elää synnissä, wetäytyy Jumalan suojelewa woima pois, ja silloin ihminen jääpi synnin waltaan. Paha kehittyy ja kypsyy Jumalasta luopuneessa ihmisessä, niin että ihminen waipuu kurjuuteen ja turmioon.

Synnin kautta joutui ihminen syylliseksi. Ihminen on wapaasta tahdosta tehnyt syntiä Jumalaa wastaan, ja hän on welwollisuutensa laiminlyömisellä antanut aihetta paljoon pahaan. Ihminen on itse syypää siihen kärsimiseen, jonka synti tuottaa, ja hän on welwollinen sowittamaan synnin seuraukset. Koko ihmiskunta on rikkonut Jumalaa wastaan; sen tähden on se synnin tuomion alla. Mutta Jeesus Kristus on ihmiskunnan sijaisena kärsinyt kaikki synnin seuraukset; hän on tunnustanut oikeaksi Jumalan wanhurskauden waatimukset; hän on antanut sielunsa lunnahaksi ihmiskunnan puolesta ja pyhällä werellään sowittanut maailman synnit; hän on kuuliaisena Isän tahdolle woittanut synnin ja walmistanut elämän wanhurskauden. Sen kautta on Kristus sowittanut Jumalan wihan ja ottanut pois synnin kiroukſen. Kristuksen lunastustyö on pannut perustuksen synnin täydelliseen woittamiseen, ja sen kautta on Jumala asettunut toiseen suhteeseen ihmiskuntaan.

Jumala kysyy ennen kaikkea uskoa. **„Aabram uskoi Jumalaan, ja hän luki sen hänelle wanhurskaudeksi“** (1 Mooſ. 15: 6). Aabraham kunnioitti uskollaan Jumalaa ja asettui uskossa oikeaan perussuhteeseen Jumalaan. Sen tähden Jumala luki hänet wanhurskaaksi, waikka Aabrahamilla kyllä oli heikkoutta ja syntiä. Kristus on **„uskon alkaja ja täyttäjä“** (Hepr. 12: 2), ja hän on ihmiskunnan edustaja. Jumala arwos-

telee nyt ihmiskuntaa ſen yhteyden mukaan, mikä ſillä on Kriſtukſen kanſſa. Kriſtus on maailman ſowinto ja meidän wanhurskautemme. Hänen kauttaan on Jumalan wiha ſowitettu, ja Jumala woi armoſſa kääntyä ihmiskunnan puoleen. Jumala ei lue maailmalle ſyntiä esteekſi autuuteen, waan hän kutſuu kaikki työnſä ja tarjoaa heille armonſa. Kriſtus on wanhurskaana ihmiskunnan jäſen, ja hän toimii Jumalan edeſſä ihmiskunnan hywäkſi.

Kriſtukſen ſowintotyö poiſtaa ſynnin rangaiſtukſen, mutta ſe walmiſtaa myös uuden elämän. Jos ſynnin walta oliſi edelleen koko ihmiskuntaa hallinnut, ja jos turmelus oliſi polwesta polween yhä waan kaswanut, niin oliſiwat ihmiſet jääneet Jumalan wihan alle ja joutuneet kadotukſeen. Mutta Jeeſus Kriſtus on woittanut ſynnin wallan ja pannut perustukſen maailman uudiſtukſelle. Raamattu puhuu ſekä yksityiſen ihmiſen että maailman uudesti ſyntymiſestä (Matt. 19: 28).

Kriſtus ſowitti maailman ſynnit, ja **„Jumala on aſettanut hänet armoiſtuimeksi“** eli ſowinnon wälikappaleeksi (Room. 3: 25). Kriſtus on omaſſa itſeſſään ſowinto ihmiskunnan ſynnin tähden, niin että Jumala yhäällä anteeksiantamiſella nyt woi kääntyä ihmiſten puoleen, ja Kriſtukſen kautta woi wanhurskauden ja elämän woima toimittaa tehtäwänſä maailmaſſa. Kärſimiſellään ja kuolemallaan on Kriſtus poiſtanut lain kiroukſen. Siinain laki eſiintyi käskyiſſä, jotka waatiwat kuuliaiſuutta, ſillä elämän Hengen laki ei ollut wielä Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa ilmeſtynyt. Kirjaimen muodoſſa loppui lain walta Kriſtukſen kuolemaſſa, mutta Herra on korkeammaſſa muodoſſa aſettanut ſen woimaan Hengen lakina. Hän on täyttänyt lain, ja hän auttaa ihmiſtä rakkaudeſta tekemään Jumalan tahtoa. Lain ulkonaiſet ſäännöt painoiwat welwoitukſillaan Israelia, mutta **„Kriſtus on pyyhkinyt pois meitä**

wastaan olewan käsikirjoituksen, joka sääntöineen oli meille wihollinen; sen hän otti pois ja naulitsi ristiin“ (Kol. 2: 14).

Ihminen on Jumalan wihamies, sillä lihallinen mieli on Jumalaa wastaan. Mutta Kristuksessa ilmestyy korkein Jumalan rakkaus. Waikka maailma wihaa ja wainoo Kristusta, pysyy hän kuitenkin uskollisena rakkaudessa. Kristuksen kautta saa uskowa Jumalan rakkauden sydämmeensä. Kristus ottaa pois wihan opetuslapsensa sydämmestä ja sowittaa senkin kautta ihmisen. Kristus woi toimittaa sowinnon, sillä Jumala on hänessä, niin että hänen työnsä on Jumalan työtä, ja hän on todellinen ihminen, niin että hänen työnsä on ihmiskunnan työtä. Jumala loi Sanan kautta maailman, ja hän sowittaa Pojassaan maailman itsensä kanssa. Kristuksella oli syntisen lihan kaltaisuus, mutta hänellä ei ollut syntiä. Sen tähden taisi hän ottaa ihmiskunnan kärsimisen päälleen, ja hän taisi pyhittää ihmisruumiin Jumalan Hengen templiksi.

Ihmiskunta oli synnin kautta joutunut pimeyden wallan alle, mutta Kristus woitti ihmisten Wälimiehenä tämän waltakunnan. Ja hän woitti kuoleman ja maailman, niin että ihminen Kristuksen kautta woi wapaantua näistä walloista. Ja Kristus rakensi myös armollaan rauhaa ihmisten kesken. Synnin waikutus ulottui myös taiwaan ja maan keskinäiseen suhteeseen. Kristus yhdisti jälleen nämä piirit keskenään. **„Se oli Jumalan mielisuosio, että koko täydellisyys hänessä asuisi, ja että hän, rakentaen rauhaa hänen ristinsä weren kautta, sowittaisi hänen kauttaan kaikki itsensä kanssa sekä ne, jotka owat maan päällä, että ne, jotka owat taiwaissa“** (Kol. 1: 19, 20). Kristus rakensi maan päällä wanhurskauden wallan, joka tahtoo tehdä kaikki ihmiset wanhurskaiksi ja antaa heille iankaikkisen elämän. Kun ihminen uskossa omistaa Kristuksen, saa hän Jumalan wanhurskauden, ja Kristus muodostaa ope-

tuslapſenſa kuwanſa kaltaiſekſi. Herran lunastustyö ei wielä ole maailmasta poistanut ſyntiä ja wäärryyttä, mutta uuſi luominen on tapahtunut Kristukſen kautta, ja Kristus on aikanaan päättäwä työnſä, kun hän tulee kirkkaudeſſa.

Jeeſukſen ulkonaiſeſſa tilaſſa eſiintyi alhaiſuutta ja korkeutta, kun hän oli maan päällä. Orjan muodoſſa oli hän täällä, nöyränä ja kuuliaiſena kieltäen itſenſä, mutta Jumala korotti hänet kunnianſa iſtuimelle. Jeeſus waikutti profeettana, ylimmäiſenä pappina ja kuninkaana, ja niin waikuttaa hän wieläkin. Nämä wirat eiwät ole kokonaan erotettawat toiſiſtaan, ſillä ne käſittäwät kukin koko Kristukſen tehtäwän, mutta ne eſittäwät ſen eri näkökannalta. **Profeettana** Kristus on ilmoittanut meille Jumalan iankaikkiſen aiwotukſen ja elämän tien. Ennustus ſanoo Kristukſeen nähden: **„Herran Henki on minun päälläni; ſen tähden on hän minun woidellut ja lähettänyt minun ſaarnaamaan köyhille hywää ſanomaa, parantamaan ſärjettyjä ſydämmiä, ſaarnaamaan wangeille lunastusta ja ſokeille näkönſä jäälleen ſaamiſta, ſärjettyjä wapauteen ſaattamaan"** (Luukk. 4: 18). Ja Kristus on myös eſikuwa, jonka askeleita uskowan tulee noudattaa. Ihmiſen Poika on tunnettawa Jumalan pyhäſſä ſanaſſa, ja Hengen kautta tahtoo hän ſydämmeen tulla ja elämää hallita. Eläwänä lakina on hän uskowan edeſſä. Herra ſanoo: **„Ottakaa minun ikeeni päällenne ja oppikaa minuſta, ſillä minä olen ſiweä ja nöyrä ſydämmeſtä; ja te löydätte lewon ſieluillenne"** (Matt. 11: 29). Profeettana Herra aſetti ſeurakuntaan opetuswiran, jonka tulee ilmoittaa Jumalan totuutta. Herran ſanan tulee aſua opettajan huulilla. **„Kriſtus on pannut muutamat apoſtoleikſi, muutamat profeetoikſi, muutamat ewankeliſtoikſi, muutamat paimeneikſi ja opettajikſi, pyhäin täydelliſyyteen, palwelukſen työhön ja Kriſtukſen ruumiin rakennukſeen"** (Ef. 4:

11, 12). Jeeſus ſanoi Pietarille: „**Minä annan ſinulle taiwaan waltakunnan awaimet; ja mitä ſinä maan päällä ſidot, ſe on olewa ſidottu taiwaiſſa, ja mitä ſinä päästät maan päällä, ſe on olewa päästetty taiwaiſſa**“ (Matt. 16: 19). Kriſtus waikuttaa wieläkin profeettana taiwaiſſa, niin kuin hän waikutti maan päällä. Hän walaiſee opetuslapſenſa ſanallaan ja Hengellään, ja wahwiſtaa ewankeliumin ſaarnan. „**Apoſtolit meniwät ja ſaarnaſiwat joka paikaſſa, ja Herra waikutti heidän kanſſaan ja wahwiſti ſanan ſitä ſeuraawien merkkien kautta**“ (Mark. 16: 20).

Kriſtus on **Ylimmäinen Pappi.** Hän uhraſi itſenſä ſynteimme ſowinnokſi, ja nyt hän taiwaaſſa palwelee Jumalaa ihmiskunnan puolesta ja käyttää niitä yhiä lahjoja, jotka hän kärſimiſellään ja kuolemallaan on anſainnut. Hän antaa uskowalle taiwaalliſen ſiunauksen ja puhdiſtaa hänen ſydämmenſä yhällä werellään. Hän antaa yhäſſä kasteeſſa armonſa; yhäſſä ehtoolliſeſſa antaa hän ruumiinſa ja werenſä, ja hän rukoilee Jſää meidän puolestamme. „**Meillä on ſenkaltainen Ylimmäinen Pappi, joka istuu oikealla puolella Majeſteetin istuimella taiwaiſſa, ja on yhäin lahjain palwelija, ja ſen totiſen majan, jonka Jumala aſetti, eikä ihminen**“ (Hepr. 8: 1, 2). „**Yhdellä uhrilla on Kriſtus iankaikkiſesti täydelliſiksi tehnyt ne, jotka yhitetään**“ (Hepr. 10: 14). Johannes ſanoo: „**Minun lapſukaiſeni, näitä minä teille kirjoitan, ettette syntiä tekiſi. Ja jos joku syntiä tekee, niin meillä on edeswaſtaaja Jſän tykönä, Jeeſus Kriſtus, joka wanhurskas on. Ja hän on ſowinto meidän ſynteimme edeſtä, ei ainoaſtaan meidän, waan myös kaiken maailman edeſtä**“ (1 Joh. 2: 1, 5).

Ja Kriſtus on **Kuningas.** Hänelle on annettu kaikki walta, ja hän hallitſee kaikkea taiwaaſſa ja maan päällä. Kriſtus woi auttaa, ja hän tahtoo auttaa. Hän ſuojelee ja liſää ſeu-

rakuntaanſa ja woittaa wihollisenſa. Ja hän pelastaa omanſa taiwaalliſeen waltakuntaanſa. **„Kristuksen tulee hallita, siihen asti kun hän panee kaikki wihollisenſa jalkainſa alle“** (1 Kor. 15: 25). **„Herra lisäsi joka päiwä autuaiksi tulewaisia seurakunnalle“** (Ap. tek. 2: 47). Wiimeiſenä päiwänä on Kristus tulewa tuomitſemaan eläwiä ja kuolleita, ja silloin antaa hän iankaikkiſen elämän niille, jotka häneen uskowat. Suuri on ſe lahja, jonka Jumala on Jeeſuksessa Kristuksessa antanut ihmiskunnalle.

43. Pyhän Hengen olento.

Henki on elämän kannattaja. Korkeimmalla elämän asteella owat ne olennot, jotka owat henkiä. Ihmiſellä on ruumis, ſielu ja henki. Eläimellä on ruumis ja ſielu. Luonnon piirissä liikkuu Jumalan henkäys. Koko elämän ala on Hengen piiriä.

Elähyttäwänä **„liikkui Jumalan Henki weſien päällä“** (1 Mooſ. 1: 2) luomiſessa. Ja kun Jumala loi ihmiſen, **„puhalſi hän hänen ſieramiinſa eläwän henkäyksen“** (1 Mooſ. 2: 7). Yleiſenä itſenäiſenä elämän woimana on Jumalan Henki luomiſessa aſustunut maailmaan. Pſalmista ſanoo: **„Sinä otat pois heidän henkenſä, ja he kuolewat ja tulewat tomuksi jälleen. Sinä lähetät henkeſi, ja he luodaan; ja ſinä uudistat maan muodon“** (Pſ. 104: 29, 30). Sen kautta luomus elää, että ſillä on henkeä. Luonnon piirissä liikkuwa Jumalan henkäys ei ole Jumalan ſiſimmässä olennossa olewa Henki, waan ſe on Jumalan ulospäin waikuttawa Henki. Jumalan henkäys on luowa elähyttämiswoima maailmassa, ja ſe järjeſtää luonnon elämää.

Wanhan liiton piirissä waikutti Jumalan Henki uudistawalla woimalla, ja hän ohjaſi Iſraelin kanſalliſelämää Jumalan tarkoitusten mukaan. Jumalan Henki tuli profeettojen, ſotilasten ja ruhtinasten päälle, ja he tekiwät ſuuria töitä. Kun Henki tuli Saulin päälle, ennusti hän (1 Sam.

19: 23). **„Herran Henki tuli Otnielin päälle, ja hän oli tuomari Israelissa ja läksi ulos sotaan“** (Tuom. 3: 10). Jahwen Henki warusti Jumalan palwelijoita niillä kywyillä, jotka oliwat heille tarpeen heidän tehtäwänsä toimittamiseen. Kun liiton maja oli tehtäwä, sanoi Jumala Mooseksselle: **„Katso, minä kutsuin nimeltänsä Betsaleelin Urin pojan, Hurin pojanpojan, Juudan suwusta, ja täytin hänen Jumalan Hengellä, wiisaudella ja ymmärryksellä ja tiedolla ja kaikkinaisella taidolla, taideteoksia keksimään ja tekemään niitä kullasta ja hopeasta ja waskesta, taitawasti leikkaamaan ja sisällepanemaan kiwet ja taitawasti tekemään puusta kaikkinaista työtä“** (2 Moos. 31: 2—5). Tähän tapaan toimi Jumalan Henki kaikilla wanhan liiton aloilla, mutta sitä elämän yhdistystä, joka uudessa liitossa syntyy Jumalan ja ihmisen wälillä, ei löytynyt wanhassa liitossa, sillä maailma ei wielä ollut sowitettu.

Johannes sanoo: **„Pyhä Henki ei wielä ollut saapuwilla, sillä Jeesus ei wielä ollut kirkastettu“** (Joh. 7: 39). Kristuksen kirkastuminen oli tarpeen, ennen kuin uuden liiton Henki pääsi waikuttamaan. Jumalan Karitsan täytyi poisottaa maailman synnit, ennen kuin wanhurskas Jumala taisi astua olennon yhteyteen ihmisen kanssa. Ja Jumalan Hengen täytyi asustua Ihmisen Poikaan ja hänessä rakentaa yhteyden jumaluuden ja ihmisyyden wälillä, niin että Henki oli Jumalan ja kirkastetun ihmisen Henki. Jeesuksen Kristuksen Henkenä ilmestyy Jumalan Henki semmoisessa muodossa, jossa ihminen woi ottaa häntä wastaan. Wilja soweltuu parhaiten leiwäksi walmistettuna ihmiselle rawinnoksi. Jeesuksessa Kristuksessa on **„elämän leipä“** (Joh. 6: 48) meille walmistettu, kun uskowa saapi Kristuksen kautta Pyhän Hengen, ja Hengen kautta Isän ja Pojan. Jumalan Henki walmistaa uuden liiton piirissä

uuden talouden ja antaa täällä tarpeelliſet woimat. Enkeli ſanoi Sakariaalle, että hänen poikanſa **„täytetään Pyhällä Hengellä jo äitinſä kohdusta“** (Luukk. 1: 15). **„Eliſabet täytettiin Pyhällä Hengellä“** (Luukk. 1: 41). Kristus ſikiää Pyhästä Hengestä, ja Hengen täydelliſyydeſſä walmistaa hän ihmiskunnalle elämän wanhurskauden omaſſa itſeſſään. Jooſefille ſanoi enkeli Mariasta: **„Se, mikä hänesſä on ſiinnyt, on Pyhästä Hengestä“** (Matt. 1: 20). Ja Johannes Kaſtajalle ſanoo Jumala: **„Jonka päälle ſinä näet Hengen tulewan alas ja ſeiſahtuwan, hän on ſe, joka kaſtaa Pyhällä Hengellä“** (Joh. 1: 33). Jumalan Henki tekee Kristuksen kykenewäkſi toimittamaan tehtäwänſä, ja kun Kristus oli kirkaſtettu, lähetti hän Henkenſä päättämään työnſä. Herra ſanoo opetuslapſilleen: **„Ellen minä mene pois, niin ei Lohduttaja tule teidän tykönne; mutta jos minä menen pois, niin minä lähetän hänet teille“** (Joh. 16: 7). Pyhä Henki ſynnyttää ja uudiſtaa elämän uudeſſa liitoſſa.

Pyhä Henki on todellinen Jumala. **„Enkeli ſanoi Marialle: Pyhä Henki tulee ſinun päälleſi ja Ylimmäiſen woima warjoo ſinun; ſen tähden on ſe pyhä, joka ſinuſta ſyntyy, kutſuttawa Jumalan Pojakſi“** (Luukk. 1: 35); **„Pietari ſanoi: Ananias, miksi ſaatana täytti ſydämmeſi Pyhän Hengen edeſſä walhettelemaan? Et ole ihmiſten, waan Jumalan edeſſä walhetellut“** (Ap. tek. 5: 3, 4). Pyhälle Hengelle omiſtetaan Raamatuſſa ſamat toimet, kuin Pojalle. Hän opettaa ihmiſiä. Hän todiſtaa totuudeſta. Hän kirkaſtaa uskowan. Hän pitkittää Kriſtuksen työtä maan päällä. Kristus ſanoo: **„Minä olen rukoilewa Iſää, ja hän on antawa teille toiſen Auttajan, että hän oliſi teidän kanſſanne iankaikkiſesti“** (Joh. 14: 16). Niin kuin Poika lähtee Iſäſtä, niin Henkikin. Kristus ſanoo: **„Kun Auttaja tulee, jonka minä olen lähettäwä teille Iſän**

tyköä, totuuden Henki, joka lähtee Iſän tyköä, niin hän on todiſtawa minuſta“ (Joh. 15: 26). Tämä Hengen lähteminen Iſäſtä tapahtui Helluntaipäiwänä. Kun Kriſtus ſanoo Iſän lähettäwän toiſen Auttajan, aſettaa hän Hengen rinnalleen ja ſijaiſekſeen. Hengellä on ſiis ſama itſenäiſyys Jumalaſſa, kuin Pojallakin. Kun Kriſtus puhuu täſtä Hengen lähtemiſeſtä, ſanoo hän Henkeä Auttajakſi. Alkukieleſſä käytetään ſanaa, joka tietää „kutſuttu“, „awukſi kutſuttu“, „aſianajaja“ oikeuden edeſſä. Suomalaiſeſſa Raamatuſſa käytetään täſſä ſanaa: „Lohduttaja“, jonka käſite on liiakſi ahdas. — Iſän tyköä lähteneenäkin on Henki yhteydeſſä Jumalan kanſſa. Niin kuin Poika antaa uskowalle iankaikkiſen elämän, niin tuo Henkikin mukanaan Jumalan elämän. Henki ei ole ihmiſeſſäkään ainoaſtaan jotakin itſiölliſyyteen kuuluwaa, waan hän on itſetietoiſuuden ja omatoimiſuuden peruſte. Uudeſſa ſyntymiſeſſä ſyntyy Jumalan lapſi ſiten, että ihminen ſaapi Kriſtuksen Hengen.

Pyhä Henki ei ole yhteinen ſeurakunnan henki, eikä ſe rajoitu ihmishenkeen, waan Jumalan Henki on Jumalan olennon ydin. Kriſtus aſuu Jumalan lapſeſſa, mutta hän hallitſee myös Iſän oikealla puolella. Pyhä Henki on ſiſälliſenä Jumalan lapſeſſa, mutta hän on myös yhteydeſſä Jumalan kanſſa, ja hän on itſenäiſesti waikuttawa. Kun Kriſtus ſanoi, että apoſtolit oliwat puetettawat woimalla ylhäältä (Luukk. 24: 49), niin hän ei ſano Henkeä itſiöttömäkſi woimakſi, ſillä hän ei puhu tällä paikkaa Hengen waſituiſesta olennosta, waan hän oſoittaa Hengen waikutusta opetuslapſiin. Toiſella paikkaa ſanoo hän: **„Te ſaatte woimaa, kun Pyhä Henki tulee teidän päällenne“** (Ap. tek. 1: 8). Täſtä Hengen tulemiſesta riippuwat kaikki Hengen woimawaikutukſet uudeſſa liitoſſa. Nämä waikutukſet edellyttäwät itſenäiſen olennon, joſta ne

lähtewät. Paawali ſanoo: **„Armolahjat owat erilaiſet, mutta yksi on Henki; ja wirat owat erilaiſet, mutta yksi on Herra; ja woimawaikutukſet owat erilaiſet, mutta yksi on Jumala, joka waikuttaa kaikki kaikiſſa“** (1 Kor. 12: 4—6). Iſälle omistetaan woimawaikutukſet, Pojalle wirat ja Hengelle armolahjat. Ja Henki **„jakelee jokaiſelle erikſeen niin kuin hän tahtoo“** (w. 11), niin kuin Iſä toimii **„niin kuin hän tahtoo“** (w. 18), ja niin kuin Poika waikuttaa tahtonſa mukaan (Joh. 5: 21). Toiſella paikkaa ſanoo Paawali: **„Yksi ruumis ja yksi Henki, niin kuin te myös kutſutut olette yhteen kutſumukſeenne toiwoon; yksi Herra, yksi usko, yksi kaste; yksi Jumala ja kaikkein Iſä, joka on kaikkein päällä, kaikkein kautta ja meiſſä kaikiſſa“** (Ef. 4: 4—6). Hengellä on itſenäinen aſemanſa Iſän ja Pojan rinnalla.

Ihmiſeſſä on henki olennon ytimenä. Jumalaſſa on Henki ehdottomaſſa mieleſſä Jumalan olennon ydin. Henki ei ſiis ole oſa Jumalan olentoa, waan ſe on Jumalan olento. Hän on Iſän Henki ja Pojan Henki. **„Jumala on Henki“** (Joh. 4: 24). Ja **„Herra on Henki“** (2 Kor. 3: 17). Ja Henki on **„Jumalan Pojan Henki“** (Gal. 4: 6). Henki ei ſynny jostakuſta ſiſälliſeſtä liikunnoſta Jumalaſſa, waan hän on Jumalan olentona iankaikkinen, niin kuin Iſä ja Poika. Niin kuin Poika lähtee Iſäſtä, niin Henkikin. Mutta Henki ei katoa maailmaan ja ihmiſiin, waan hän waikuttaa itſenäiſesti uuden liiton talouteſſa Iſän ja Pojan rinnalla, ja pyſyy Jumalaſſa iankaikkiſeſta iankaikkiſeen.

Pyhä Henki on eläwäkſitekijä. Kun Jumala aluſſa loi taiwaat ja maan, **„oli maa autio ja tyhjä ja pimeys oli alkuweſien päällä“** (1 Mooſ. 1: 2), kunnes Jumalan Henki alkoi waikuttaa ja Jumala Sanallaan loi walkeuden ja luomakunnan. Wielä on ihmiſſydämmen ja ihmishengen maa

autiona ja tyhjänä, ja pimeyttä on ihmiſen olennoſſa, kunnes Kriſtuksen Henki pääſee elwyttäwänä walaiſemaan ja uudiſtamaan ihmiſtä. Suuri on auteus, ſywä on tyhjyys, ja kolkko on pimeyden walta, kunnes Kriſtus saa Henkenſä kautta luoda uuden luomuksen. Jos ihminen yrittää luulo-uskolla ja tyhjällä hengelliſyydellä peittää tuota tyhjyyttä, niin omatunto todiſtaa häntä wastaan. Eläwäkſi tekewänä täytyy Kriſtuksen Hengen päästä ſydämmeen luomaan uutta elämää. Kriſtus ſanoo: **„Henki on ſe, joka eläwäkſi tekee“** (Joh. 6: 63). Kriſtus on ſiinnyt Pyhästä Hengestä; **„hän kaswoi ja wahwiſtui Hengessä“** (Luukk. 2: 40); **„koska Jeeſus oli kaſtettu ja rukoili, niin taiwas aukeni, ja Pyhä Henki tuli alas ruumiilliſeſſa muodoſſa hänen päällenſä niin kuin kyyhkyinen, ja taiwaasta tuli ääni, joka ſanoi: Sinä olet minun rakas Poikani, ſinuun minä mieliſtyin“** (Luukk. 3: 21, 22); Kriſtus **„on eläwäkſi tehty Hengeſſä“** (1 Piet. 3: 18), ja hän **„on tullut eläwäkſi tekewäkſi Hengekſi“** (1 Kor. 15: 45). Sen tähden on Pyhä Henki eläwäkſitekijä. Paawali ſanoo: **„Elämän Hengen laki Kriſtukſeſſa Jeeſukſeſſa on minun wapahtanut ſynnin ja kuoleman laiſta“** (Room. 8: 2).

Pyhä Henki on pyhittäjä. Pyhäkſi tulee ihminen uuden liiton mieleſſä ſen kautta, että hän tulee oſalliſeksi Pyhäſtä Hengeſtä. Henki on pyhityksen peruſte ja woima, ja ihminen pyhitetään Hengen kautta, kun hän puhdiſtetaan ſynniſtä ja yhdiſtetään Jumalan kanſſa. Pietari ſanoo, että kriſtityt owat walitut **„Iſän Jumalan edeltätietämiſen mukaan Hengen pyhityksesſä“** (1 Piet. 1: 2). Kriſtuksen Henki waikuttaa aina pyhittäwällä woimalla uskowaan.

Pyhän Hengen kautta tekee Jumala meidät oſalliſiksi Kriſtuksen lunaſtukſesta ja waikuttaa ihmiskunnan ja luomakunnan uudiſtukſen. Helluntaipäiwänä wuodatettiin Pyhä

Henki opetuslasten ſydämmiin ja kaiken lihan päälle. Siitä asti waikuttaa Kristuksen Henki kaikkialla. Hän wetää ihmisiä Kristuksen tykö, antaa uskowalle armoa Kristuksen täydelliſyydestä ja walmistaa uuſien taiwasten ja uuden maan ſyntyä. Kristus ſanoo: **„Auttaja, Pyhä Henki, jonka Iſä on lähettäwä minun nimeeni, hän opettaa teille kaikki ja muistuttaa teille kaikki, minkä minä olen teille ſanonut“** (Joh. 14: 26).

Pyhä Henki on kaikkitietäwä. Henki ei ole itſenäinen ainoastaan waikutukſeſſaan ulospäin, waan myös Jumalan olennoſſa olewana. Kun Henki on Jumalan olento, niin hän ei ole ſitä tietämättömänä ja waikuttamattomana olentona, waan tietoiſena ja waikuttawana. Paawali ſanoo: **„Jumala on ſen meille ilmoittanut Henkenſä kautta, ſillä Henki kaikki tutkistelee, Jumalan ſywyydetkin. Sillä kuka ihmiſiſtä tietää mitä ihmiſeſſä on, waan ihmiſen henki, joka hänеſſä on? Niin myös ei yksikään tiedä mitä Jumalaſſa on, waan Jumalan Henki“** (1 Kor. 2: 10, 11). Jumalan Henki tuntee Jumalan ſalaiſuudet, ja hän wälittää näiden ilmoitusta. Kristus ſanoo: **„Kun hän tulee, totuuden Henki, on hän johdattawa teitä kaikkeen totuuteen; ſillä hän ei puhu itſeſtään, waan hän on puhuwa ſen, minkä hän kuulee, ja tulewaiſia on hän teille ilmoittawa“** (Joh. 16: 13). Niin kuin Poika ilmoittaa, mitä hän Iſältä näkee ja kuulee, niin Henkikin puhuu, mitä hän kuulee. Maailmaan tulleina aliſtuwat Poika ja Henki ajalliſuuden ſääntöjen alle, mutta he pyſywät itſenäiſeſſä ſuhteeſſa Jumalaan, ja he owat yhdyswaikutukſeſſa hänen kanſſaan. He eiwät anna yhdellä haawaa armon ja totuuden täydelliſyyttä, waan he antawat wähitellen ſen mukaan kuin Iſä antaa ja ihminen woi omiſtaa. Henki ei ole Jumalan itſetietämys, ſillä henki on ihmiſeſſäkin enempi kuin itſetietämyſtä, ja ihmiſellä on waan henkeä, mutta Jumala on Henki.

Meidän itſetietämyksemme kehittyy wähitellen, mutta Jumala on tietäminen ja wapaus itſetäyteiſessä mielessä. Jumalan Henki on Jumalan tietäwä itſeys, niin kuin Jumalan Sana on Jumalan puhuwa itſeys. Mutta tämä tietäminen ja puhuminen ei ole Jumalassa ainoastaan aatteellinen toimi, waan niin kuin Jumalan puhuwa itſeys, Sana, on elämä itſetäyteiſessä mielessä, niin on Jumalan tietäwä itſeys, Henki, woima itſetäyteiſessä mielessä. Henki on eläwäksi tekewä walkeus ja totuus. Hengen todistus ja opetus waikuttawat kirkastuksen. Henki elähyttää, antaa totuuden tunnon ja warustaa henkiſillä kywyillä.

Pyhä Henki on kaikkialla olewa. Jumala on Sanallaan ja Hengellään kannattamassa ja hoitamassa kaikki, ja Kristuksen Henki waikuttaa kaikkialla. Pſalmista ſanoo: **„Mihinkä minä menen ſinun Henkeſi edestä, ja kuhunka minä pakenen ſinun kaswoistaſi?“** (Pſ. 139: 7).

Jumalan Henki on pyhä. Jumalan on Henki, ja Jumala on pyhä. Jumalan olento latwistuu Hengessä, ja ſen tähden ſanotaan Jumalan Henkeä Raamatussa pyhäksi. Pyhässä Hengessä eſiintyy korkein ilmestys, ſillä jumaluus on Kristuksessa wielä kätketty Ihmiſen Pojan halpaan muotoon, mutta kun ihminen oppii tuntemaan Jumalan ja Kristuksen Hengen, ſilloin ei enää ole peitettä Jumalan ja ihmiſen wälillä. Sen tähden ilmestyy Jumalan pyhyys ſelwimpänä Hengessä, ja ſynti Pyhää Henkeä wastaan on ſuurin ſynti. Pyhä Henki on hywä. Hän tekee ihmiskunnan oſalliſeksi Jumalan armosta. Niin kuin Jumala on hywä, niin on Pyhä Henkikin hywä. Pſalmista ſanoo: **„Sinä olet minun Jumalani; ſinun hywä Henkeſi wiekköön minua taſaiſta tietä“** (Pſ. 143: 10).

Ja Pyhä Henki on oſallinen Iſän ja Pojan kanſſa maailman luomiſessa ja ylläpitämiſessä. Pyhällä Hengellä on

päättäwä toimi. Kun Henki luomiſeſſa liikkui weſien päällä, alkoi elämä ſyntyä. Kun Henki Helluntaina wuodatettiin kaiken lihan päälle, alkoi uuſi luominen Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa.

Kun Paawali tuli Efeſoon ja löyſi muutamia opetuslapſia, kyſyi hän heiltä: **„Oletteko ſaaneet Pyhän Hengen, ſitten kuin tulitte uskoon?"** (Ap. tek. 19: 2). He ſanoiwat, etteiwät he olleet kuulleet Pyhästä Hengestä mitään. Kun apoſtoli kyſyi, miten heitä oli kaſtettu, ſanoiwat he: Johanneksen kaſteella. Silloin kaſtoi Paawali heitä Herran Jeeſukſen nimeen, ja hän pani kätenſä heidän päällenſä, ja he ſaiwat Pyhän Hengen. Wieläkin on Pyhän Hengen ſaaminen tärkein aſia ihmiſelle. Apoſtoli ei kyſynyt, jos he oliwat henkeä ſaaneet, ſillä henkiä on paljon ja monenlaiſia, waan hän kyſyi, jos he oliwat ſaaneet Pyhän Hengen. Eläwän uskon kautta Jeeſukſeen Kriſtukſeen ſaapi ihminen tämän Hengen.

44. Pyhän Hengen waikutus.

Jumalan Henki waikutti ennen maailman ſowintoa luonnon Henkenä, joka elwytti elämän maailmaſſa. Wanhan liiton piirisſä walmisti hän liiton Henkenä lunaſtusta ja warusti Jumalan palwelijoita niillä woimilla, joita he tarwitſiwat tehtäwänſä toimittamiſeen. Mutta Helluntaipäiwänä wuodatettiin Kriſtukſen Henki kaiken lihan päälle, ja ſilloin alkoi uuſi luominen Kriſtukſeſſa. Tämä Henki on lupauksen Henki, jota wanhaſſa liitoſſa odotettiin, ja joka uudeſſa annetaan lahjana ja ſiunauksena uskowalle. **„Wiimeiſinä päiwinä on tapahtuwa, ſanoo Jumala, että minä tahdon wuodattaa minun Hengeſtäni kaiken lihan päälle“** (Ap. tek. 2: 17). Pyhä Henki johdattaa ihmiſiä Kriſtukſen tykö, ja hän antaa uskowaiſille moninaiſia lahjojaan. Paawali ſanoo: **„Lahjat owat moninaiſet, mutta Henki on yksi“. „Kaikki nämät waikuttaa ſe yksi Henki, jakaen kullekin omanſa, niin kuin hän tahtoo“. „Pyytäkää parhaita lahjoja“** (1 Kor. 12: 4, 11, 31).

Jumala on walmiſtanut meille elämän ja armon Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa, mutta me olemme ſynnin kautta niin turmeltuneita, ettemme woi omasta järjeſtämme tahi woimastamme uskoa Jeeſukſeen Kriſtukſeen, emmekä hänen tykönſä tulla, waan me tarwitſemme Pyhän Hengen apua. Wilja kaswaa pelloillamme rawinnokſi meille, mutta ſe kaipaa walmiſtusta, ennen kuin ſe on ruokana meidän nautittawanamme.

Jumala on walmistanut meille Jeesuksessa Kristuksessa elämän wanhurskauden semmoiseksi, että se on meille sopiwa, mutta ilman Pyhän Hengen walistusta ja apua emme woi elämän leiwästä osallisiksi tulla. Henki on woiman peruste. Kaikki Kristuksesta lähtewät woimat keskittywät Hengessä, jonka kautta Kristus sisälliſesti syntyy meissä, ja joka puettaa uudestisyntyneen woimalla korkeudesta. Hengen kautta asustuu Jumalan armo ihmiseen, niin että hän saa uuden elämän. **„Ei luonnollinen ihminen ymmärrä niitä, jotka Jumalan Hengen owat; sillä ne owat hänelle hulluus, eikä hän woi niitä käsittää, sillä ne tuomitaan hengellisesti“** (1 Kor. 2: 14). **„Ei yksikään woi kutsua Jeesusta Herraksi, waan Pyhän Hengen kautta“** (1 Kor. 12: 3). Ja Johannes sanoo: **„Siitä tiedämme, että hän pysyy meissä, Hengestä, jonka hän meille antoi“** (1 Joh. 3: 24); **„siitä tiedämme, että me pysymme hänessä ja hän meissä, että hän antoi meille Hengestään“** (1 Joh. 4: 13).

Yksi on Jumalan Henki. Yhdestä perusteesta lähtee hänen toimensa ja yhtä tarkoitusta warten hän waikuttaa koko ihmiseen, mutta hän toimii eri suhteissa, ja sen tähden on hänellä Raamatussa eri nimiä. Kaikkialla toimii nyt Kristuksen Henki, ja hän tahtoo tehdä kaikki ihmiset osallisiksi Kristuksen armosta. Jeesus sanoi Samarian waimolle: **„Joka juo siitä wedestä, jonka minä hänelle annan, hän ei janoa iankaikkisesti, waan se wesi, jonka minä hänelle annan, tulee hänessä sen weden lähteeksi, joka kuohun iankaikkiseen elämään“** (Joh. 4: 14). Joka on saanut Kristuksen Hengen sydämmeensä, hänellä on tässä Hengessä eläwä lähde, joka ei koskaan kuiwu. Pyhän Hengen woimaa tarwitsee kristikunta. Kristus sanoo: **„Jos siis te, jotka olette pahoja, taidatte antaa hywiä lahjoja teidän lapsillenne, kuinka paljon enemmin teidän tai-**

waallinen Iſänne antaa Pyhän Hengen niille, jotka häntä pyytäwät“ (Luukk. 11: 13). **„Anokaa, niin teille annetaan; etſikää, niin löydätte; kolkuttakaa, niin teille awataan“** (Matt. 7: 7). Jollei ihminen wakawasti pyydä Jumalan Henkeä ſydämmenſä tawaraksi, joutuu hän niiden joukkoon, **„jotka aina owat oppimassa, mutta jotka eiwät koskaan woi totuuden tuntoon tulla“** (2 Tim. 3: 7). On kyllä henkeä ihmiskunnassa. Maallisissa piireissä on monenlaista henkeä, ja uskonnollisella alalla on paljon lahwollista henkeä, joka wiehättää ja lumoaa, mutta wähän on Jumalan Pyhää Henkeä, joka elähyttäwänä woimana antaa uskowalle taiwaan elämää ja woimaa, ſillä tätä Henkeä pyydetään wähän.

Jumalan Henki aſustui Kristukſeen ja teki hänen ruumiinſa Hengen täydelliſeksi elimeksi. Wapaalla uhrikuolemalla ſowitti Kristus maailman Jumalan kanſſa, ja tehtäwänſä toimitettuaan meni hän Jumalan kirkkauteen. Tämän kautta aukeni maailma Jumalan Hengen waikutukſelle, ja Kristukſen Henki wuodatettiin iankaikkiſen elämän woimana **„kaiken lihan päälle“** (Ap. tek. 2: 17). Niin kuin yleinen maailman ſowinto wälittää ykſityiſen ihmiſen lunastusta, niin wälittää yleinen Hengen wuodatus ykſityiſen ihmiſen uudeſtiſyntymiſtä. Helluntaipäiwänä ſaiwat Jeeſukſen opetuslapſet Pyhän Hengen, ja Kristukſen ſowinnon tähden tuli Jumalan Henki nyt taiwaalliſesta piiristään elämän woimana aſumaan uskoiin ja itſenäiſesti waikuttamaan maailmaan. Walheen ja pimeyden henki toimii yleiſenä waltana maailmaſſa, ja hän on tämän maailman ruhtinas, joka waikuttaa ykſityiſiſſä ihmiſiſſä ja itſenäiſesti maailmaſſa. Tätä henkeä wastaan ſeiſoo Kristukſen Henki, joka myöskin yleiſenä waltana toimii kaikkialla, tuomiten maailmaa ja rakentaen ſeurakuntaanſa. Tämä Henki ei liiku ainoaſtaan ſiweelliſellä ja henkiſellä alalla, waan aineel-

liſellakin. Johannes Kastaja ſanoo Kristukſesta: „**Hän on kastawa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella**“ (Luukk. 3: 16). Ja Kristus ſanoo: „**Minä tulin heittämään tulta maan päälle**“ (Luukk. 12: 49). Hengen yleinen toimi tarkoittaa ihmiskunnan ja luomakunnan uudistusta, ja tähän perustuu Hengen toimi yksityiſeſſä ihmiſeſſä. Tämäkin Hengen waikutus yhdiſtyy luonnon alkuaineiden kanſſa. Kristus ſanoo: „**Ellei joku ſynny wedeſtä ja Hengeſtä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan ſiſälle tulla**“ (Joh. 3: 5). Ja Johannes ſanoo: „**Hän näytti minulle elämän weden wirran**“ (Ilm. 22: 1). Jumalan Henki toimii yleiſenä woimana luonnon piirisſä taiwaan waltakunnan tarkoituksia warten, ja hän waikuttaa luomakunnan wapaantumiſen turmelukſen orjuudesta ja ſen muodoſtumiſen henkiſeksi ruumiilliſuudeksi. Kristukſen Henki toimii maailmaſſa yhänä woimana pimeyden henkeä wastaan, ja hän muodoſtaa taiwaalliſen elämän ihmiskuntaan ja koko luomakuntaan. „**Luomakuntakin wapautetaan turmelukſen orjuudesta Jumalan lasten kirkkauden wapauteen**“ (Room. 8: 21).

Synnin kaswaeſſa ihmiskunnan alkuaikana wetäytyi Jumalan Henki pois, eikä hän enää nuhdellut ihmiſtä (1 Mooſ. 6: 3), mutta kun maailman ſowinto oli tapahtunut ja Kristukſen Henki oli wuodatettu kaiken lihan yli, alkoi Henki taas tuomitſewaa tointaan, ja hän nuhtelee nyt maailmaa ſynnin tähden, wanhurskauden tähden ja tuomion tähden (Joh. 16: 8) Ihmiſyyden kehitys on tämän Hengen waikutukſen hedelmänä. Paljon, jota ennen pidettiin oikeutettuna, jopa Jumalan palweluksenakin, on nyt Hengen waikutukſen kautta tunnettu ſynniksi. Walkeutena todiſtaa Henki totuudeſta ja waikuttaa parannukſia opin ja elämän alalla. Tämä Hengen nuhtelewa toimi walmiſtaa wiimeiſtä tuomiota, ja ſe muodoſtuu aikanaan tulen todiſtukſeksi, joka turmelee jumalattomat. Raamattu

ſanoo: **„Meidän Jumalamme on kuluttawainen tuli“** (Hepr. 12: 29). Ja Kristukſesta ſanotaan jo wanhan liiton ennuſtukſessa: **„Hän lyö maata ſuunſa ſauwalla, ja hunultenſa hengellä hän tappaa jumalattoman“** (Jeſ. 11: 4).

Jumalan ſana on Hengen elin. Sanan kautta waikuttaa Henki maailmaſſa ja kehottaa ihmiſiä parannukſeen ja uskoon. Henki waikuttaa aluksi ulkoa ihmiſeen, kunnes hän pääſee ihmiſen henkiſeksi omaiſuudeksi. Ihmiſen täytyy oppia tuntemaan tätä Henkeä, ennen kuin hän woi ſaada hänet ſydämmenſä tawaraksi. Kristus ſanoo rukoilewanſa Jſää, että hän antaiſi opetuslapſille **„totuuden Hengen, jota ei maailma woi ottaa wastaan, ſillä ſe ei näe häntä, eikä tunne häntä; mutta te tunnette hänen, ſillä hän pyſyy teidän tykönänne, ja hän on teiſſä olewa“** (Joh. 14: 17). Henki lähenee wieläkin ihmiſtä apoſtolein ſanaſſa, ja kun ihminen aliſtuu Hengen todiſtukſen alle ja omiſtaa ſen waikutukſen, oppii hän näkemään ja tuntemaan Kriſtukſen Henkeä. Ihmiſeſſä ſyntyy ſiten ſiſällinen ilmeſtys, joſſa hän oppii tuntemaan Kriſtukſen rakkautta, ja hän astuu Kriſtukſen kautta elämän yhdiſtykſeen Jumalan kanſſa. Jſä ja Poika tulewat Hengen kautta aſumaan ihmiſeen, ja ihminen ſaa ſydämmenſä tawaraksi Kriſtukſen Hengen, joſſa Jſä ja Poika aſuwat. Kriſtus ſanoo: **„Jos joku rakaſtaa minua, hän on pitäwä minun ſanani, ja minun Jſäni on rakaſtawa häntä, ja me tulemme hänen tykönſä, ja aſumme hänen tykönään“** (Joh. 14: 23). Henki painaa uskowan mieleen ja tietämykſeen, mitä Jumala uskowalle antaa, ja Henki muodoſtaa ſen, mikä ahdiſtaa Jumalan laſta, rukouksekſi, joka nouſee Jumalan tykö. Jumalan Henki on elämän yhteydeſſä uudeſtiſyntyneen kanſſa, ja hän waikuttaa hänesſä ſiſälliſesti määrääwänä waltana. **„Kaikki ne, jotka owat Jumalan Hengen hallittawia, owat Jumalan lapſia“** (Room. 8: 14). Henki

waikuttaa Jumalan lapsessa itsenäisenä Jumalan Henkenä ja samassa myös hänessä olewana ja toimiwana. Hän astuu ihmiseen wapaan omaamisen kautta ja tahtoo waikuttaa ihmisessä siweellisesti määräämänä sääntönä. Kristuksen Henki synnyttää uskowassa Hengen mielialan, joka on Hengen tarkoitusten määrättäwänä. Kristuksen täydellisyydestä ottaa Henki armoa ja hän antaa tätä armoa uskowalle. Sana pääsee Hengen kautta sisälliseksi woimaksi ihmiseen, jossa se kaswaa ja kantaa hedelmän. Ihminen hukkuu waikka hänellä olisi suuretkin Hengen lahjat, ellei hän sydämmen tawaraksi omista, mitä Henki antaa. Kristus tulee Hengen kautta elämään ihmiseen, ja Hengessä pääsee Jumalan kuwa määräämään ihmisen elämää.

Totuuden, wiisauden ja ilmoituksen Henkenä Pyhä Henki johdattaa uskowaa kaikkeen totuuteen, walaisee häntä, opettaen häntä tuntemaan sekä synnin että Jumalan armon Jeesuksessa Kristuksessa. Henki waikuttaa täten ihmisen tietopiiriin ja antaa uskowalle totuuden tunnon. Kristus sanoo: **„Koska hän tulee, totuuden Henki, niin hän johdattaa teitä kaikkeen totuuteen"** (Joh. 16: 13). Ja Paawali sanoo: **„Minä ajattelen aina teitä rukouksissani, että meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala, kirkkauden Isä, antaisi teille wiisauden ja ilmoituksen Hengen hänen tuntemiseensa ja walaisisi teidän sydämmenne silmät, että te tietäisitte, mikä hänen kutsumisensa toiwo on, ja mikä hänen kirkkautensa perimisen rikkaus on hänen pyhissään"** (Ef. 1: 16—18). Uudessasyntymisessä tulee Pyhä Henki ihmisen sydämmeen sisälliseksi opettajaksi, ja ihminen saapi uuden aistin, joka woi korkeinta totuutta huomata. Johannes sanoo: **„Jumalan Poika on tullut, ja hän on antanut meille mielen, että me tunnemme sen totisen; ja me olemme siinä totisessa hänen Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa. Hän**

on totinen Jumala ja iankaikkinen elämä" (1 Joh. 5: 20) Kun totuuden Henki on tullut ihmiſen ſydämmeen, ſilloin ei ihmiſen tieto enää ole katkonainen, pirſtaleiſſa olewa, waan ſe on jotakin kokonaiſta, waikka ſe on puutteellinen ja aina kaswamiſen tarpeeſſa. Hengen antama tieto ei ole muodolliſinen, waan ſiinä on taiwaan elämää ja olentoa. Kriſtus ſanoo: **„Tämä on iankaikkinen elämä, että he tuntewat ſinun, ainoan totiſen Jumalan, ja jonka lähetit, Jeeſukſen Kriſtukſen"** (Joh. 17: 3). Täſſä tiedoſſa on iankaikkiſen elämän woima, ja tämä tieto wapauttaa ihmiſen. Jeeſus ſanoo: **„Te tulette tuntemaan totuuden, ja totuus on teidät wapaikſi tekewä"** (Joh. 8: 32). Totuuden Henki antaa eläwän tiedon, joſſa Jumalan totuus pääſee waſituiſeſſa olennoſſaan uskowan tietämykſeen. — Wiiſauden Henki antaa wiiſautta ylhäältä. On olemaſſa maallista wiiſautta, jota ihminen woi järjellään oppia, ja Raamattu puhuu perkeleelliſeſtä wiiſaudeſta (Jaak. 3: 15), jonka pimeyden walta tyrkyttää ihmiſille, mutta wiiſauden Henki antaa Jumalan wiiſautta. — Ja ilmoituksen Henki kirkaſtaa totuuden ihmiſen ſydämmeſſä, niin että ſiſällinen ſilmä ſaa waloa ylhäältä. — Ja **„ennustuksen Henki"** ſelittää uskowalle Jumalan ilmeſtykſet tulewiſta ajoiſta, ja ſowittelee ne nykyiſyyteen. — Hengen antama tieto on uskon kokemuksen tietoa, jonka kautta ihminen tietää, **mitä** aſia on. Uskon edellä käywän tiedon kautta ihminen tietää, **että** jotakin on. Jumala tahtoo, että ihminen kaswaa tiedoſſa. Paawali pitää kaikki halpana Jeeſukſen Kriſtukſen ylenpaltiſen tuntemiſen ſuhteen (Fil. 3: 8), ja hän ſanoo: **„Olkaa lapſet pahuudeſſa, mutta taidoſſa olkaa täydelliſet"** (1 Kor. 14: 20).

Armon, rukouksen ja lapſeuden Henkenä Pyhä Henki lohduttaa meitä murheiſſa ja wakauttaa meitä ſyntein anteekſiſaamiſeſta. Hän antaa meille rauhaa ja iloa Jumalaſſa,

rukoilee meissä ja meidän puolestamme, ja todistaa meissä, että me olemme Jumalan lapsia. Armon Henki tekee ihmiselle Jumalan armon tunnetuksi, niin että ihminen woi luottamuksella uskoa itsensä taiwaalliselle Isälle ja ottaa häneltä synnit anteeksi. Wanhan liiton ennustus sanoo: **„Daawidin huoneelle ja Jerusalemin asukkaille tahdon minä wuodattaa armon ja rukouksen Hengen"** (Sak. 12: 10). Armon Henki poistaa wäärän murheen, ja hän opettaa ihmistä iloitsemaan Jumalassa. **„Jumalan waltakunta ei ole ruoka eikä juoma, waan wanhurskaus ja rauha ja ilo Pyhässä Hengessä"** (Room. 14: 17). — Kun Raamattu käskee meitä rukoilemaan lakkaamatta, edellyttää tämä rukous, että rukouksen Henki waikuttaa ihmisessä. Uudessa syntymisessä astuu rukouksen Henki ihmiseen asumaan, ja silloin nousee aina ihmisen sydämmestä rukous Jumalan puoleen. Uuden liiton pappi on uhraamassa Hengen lahjoja. Kieli ei aina puhu, eiwätkä huulet aina liiku, mutta rukouksen Henki on aina toimessa. Paawali sanoo: **„Henki auttaa meidän heikkouttamme; sillä emme tiedä mitään rukoilla niin kuin tulisi, waan Henki rukoilee meidän edestämme sanomattomilla huokauksilla"** (Room. 8: 26). — Lapseuden Henki wapauttaa ihmisen orjallisesta pelwosta ja korottaa hänen mielensä Isän kotiin. Jumalan lapsena iloitsee uskowa Jumalassa. Paawali sanoo: **„Te olette saaneet sen Hengen, joka asettaa teidät lapsiksi, jossa me huudamme: Abba, Isä! Se Henki todistaa meidän henkemme kanssa, että me olemme Jumalan lapsia"** (Room. 8: 15, 16). — **Ja rakkauden Henki** painaa Jumalan rakkauden ihmiseen, niin että hänellä on eläwä laki itsessään. Uudessa syntymisessä wuodatetaan Jumalan rakkaus ihmisen sydämmeen Pyhän Hengen kautta (Room. 5: 5). **„Jumala on rakkaus, ja joka pysyy rakkaudessa, hän pysyy Jumalassa, ja Jumala hänessä"** (1 Joh 4: 16).

Woiman Henkenä Pyhä Henki tukee meitä heikkoudessa, wahwistaa ja warjelee meitä uskossa, ja antaa meille woimaa ylhäältä. Ihminen on heikko, sillä hän on synnin kautta turmeltunut, mutta Jumalan Henki on woima. Uskowa tarwitsee aina Hengen woimaa, ja kun woiman Henki on asustunut ihmisen sydämmeen, silloin ihminen woi kestää koetuksissa ja waiwoissa. Kristus sanoi opetuslapsilleen: **„Te saatte Pyhän Hengen woiman, joka on tulewa teidän päällenne, ja te tulette olemaan minun todistajani sekä Jerusalemissa että koko Judeassa ja Samariassa, ja maailman ääreen"** (Ap. tek. 1: 8). Ja Paawali sanoo: **„Jumala ei ole antanut meille pelwon henkeä, waan woiman, rakkauden ja raittiuden"** (2 Tim. 1: 7).

Herran pelwon, pyhityksen ja kirkastuksen Henkenä Pyhä Henki opettaa meitä lapsen pelwolla palwelemaan Jumalaa. Hän pyhittää meitä, puhdistaen meitä Kristuksen werellä synneistämme, ja antaen meille armoa Kristuksen täydellisyydestä, niin että me uudistumme sydämmen ja elämän puolesta. Ja hän tekee meidät osallisiksi Kristuksen kirkkaudesta. Jumalan waltakunnan ilo ja rauha ei ole lihallisen ihmisen iloa ja suruttomuutta, waan se wiihtyy Herran pelwon Hengessä. **„Herran pelko on wiisauden alku"** (Sananl. 1: 7). Woittajat sanowat taiwaassa: **„Kuka ei pelkäisi, Herra, ja ylistäisi sinun nimeäsi?"** (Ilm. 15: 4). Herran pelwon Henki auttaa ihmistä ihmispelwosta ja orjallisesta Jumalan pelwosta, ja hän antaa oikean lapsellisen pelwon. Lapsen Henki ja Herran pelwon Henki kuuluwat yhteen. Herran pelwon Henkeä tarwitsee kristitty, ettei hän paisuisi eikä ihmispelwon orjaksi joutuisi. Ennustus sanoo Kristuksesta: **„Hänen päällään lepää Herran Henki, wiisauden ja ymmärryksen Henki, neuwon ja woiman Henki, taidon ja Herran pelwon Henki"** (Jes. 11: 2). Ja Kristus antaa Hengestään uskowalle. — Pyhityksen Henki waikuttaa puhdistawana

ja uudistawana ihmiſeen. Hän erottaa uskowan ſiſälliſesti ſynnistä ja yhdistää hänen Jumalan kanſſa. Kun pyhityksen Henki uudesſaſyntymiſesſä astuu ihmiſen ſydämmeen, on ihmiſellä woimaa ylhäältä, jonka kautta hän woi ſyntiä wastaan taistella ja Hengen mukaan waeltaa. Paawali ſanoo: „**Jumala on teidät alusta asti walinnut autuuteen Hengen pyhityksesſä ja totuuden uskosſa**“ (2 Teſs. 2: 13). „**Te olette pestyt, te olette pyhitetyt, te olette wanhurskautetut Herran Jeeſuksen nimen kautta ja meidän Jumalamme Hengen kautta**“ (1 Kor. 6: 11). — Kirkastuksen Henki antaa ihmiſelle walkeutta Iſän kodista ja tekee hänet oſalliſeksi Kristuksen kirkkaudesta, niin että uskowa Herran tullessa woi ulkonaiſestikin kirkastua ja ruumiinſa puolesta tulla Kristuksen kirkastetun ruumiin kaltaiſeksi. Pietari ſanoo: „**Se Henki, joka on kirkkauden ja Jumalan Henki, lepää teidän päällänne**“ (1 Piet. 4: 14).

45. Jumalan ſana armon wälikappaleena.

Jumala antoi meille Jeeſuksen Kristuksen autuuden ruhtinaaksi. Hän ſowitti Kristuksessa maailman itſensä kanssa ja walmisti ihmiskunnalle iankaikkiſen lunastuksen. Kristus on elämän leipä, joka antaa itſensä uskowalle. Kun ei ihminen tiedä Jumalan armoa arwossa pitää, eikä osaa ſitä käyttää, lähetti Jumala Pyhän Henkensä, joka opettaa ihmistä ja tarjoo hänelle taiwaan rawinnon. Ja Jumala walmisti armonwälikappaleet, joiden kautta hän antaa meille armonsa ja tekee meidät osalliſiksi Kristuksen lunastuksesta. Armonwälikappaleet owat ſana ja ſakramentit. Näiden kautta waikuttaa Pyhä Henki. Semmoiſet owat nämä armonwälikappaleet, että ne ſowelluwat jokaiſelle ihmiſelle. Sanassa tulee Jumalan armo henkiſessä muodossa ihmiſen tykö, ja ſakramenteiſsä yhdiſtyy armon ſana weteen, leipään ja wiiniin, niin että ihminen koko olentonsa puolesta tulee osalliſeksi elämän leiwästä. Jumalan armo on näiſsä armonwälikappaleiſsa, ja jokainen ihminen, joka antautuu Jumalan kaswatuksen alaiſeksi, woi ſanan kautta tulla osalliſeksi Kristuksesta ja Pyhästä Hengestä.

Ewankeliumin ſanassa waikuttawat Kristus ja hänen Henkensä yhdessä. Sana on Jumalan ulospäin waikuttawa Henki, jossa Jumalan woima keskittyy. Kun Jumala alussa loi taiwaat ja maan, ſanoi hän: „**Tulkoon walkeus, ja walkeus tuli**“ (1 Mooſ. 1: 3), „**tulkoon awaruus weſien waiheelle**“ (1

Mooſ. 1: 6). Jumalan ſana ulkoutui luomiſeſſa ja tuli elämän perustukſena ſiſälliſeksi maailmaan. Sen tähden ſanoo Kristus: „**Ihminen ei elä ainoastaan leiwästä, waan jokaiſesta ſanasta, joka lähtee Jumalan ſuusta**“ (Matt. 4: 4). Kun Jumala ottaa pois ſananſa, katoaa elämä. Samalla tapaa perustuu uuſi luominen Kristukſeſſa waſituiſeen Jumalan ſanaan, joka ſyntyy Hengen wuodatukſen kautta, ja joka eſiintyy Kristukſen ja apostolein ſanaſſa. Niiſſä, jotka oikein käyttäwät ſanaa, waikuttaa Jumalan Henki ſynnin tunnon ja eläwän uskon Kristukſeen, niin että uuſi ihminen ſyntyy, joka elää ja kaswaa Jumalan ſanasta. Ewankeliumi on uuden elämän ſiemen. Kristus on ſanan oloaine, ja Henki on ſen woima. „**Jumalan ſana on eläwä ja woimallinen ja teräwämpi kuin kakſiteräinen miekka, ja tunkee läpi, ſihen asti kuin ſe erottaa ſielun ja hengen, jäſenet ja ytimet, ja on ajatusten ja ſydämmen aiwotusten tuomari**“ (Hepr. 4: 12). Ewankeliumin ſanalla on, niin kuin ſiemenellä ainakin, omituinen oloaine ja muodostuswoima. Sen tähden ſanoo Kristus tätä ſanaa hengekſi ja elämäkſi. „**Ne ſanat, jotka minä puhun teille, owat henki ja elämä**“ (Joh. 6: 63). Ja täſtä ſanasta ſyntyy usko. „**Usko tulee kuulemiſesta, ja kuuleminen Jumalan ſanan kautta**“ (Room. 10: 17). Jumala on ſäätänyt ſananſa uuden elämän ſynnyttäjäkſi ja muodostajakſi. Pietari ſanoo ſen tähden: „**Te ette ole uudesti ſyntyneet katoawaiſesta, waan katoamattomasta ſiemenestä, Jumalan eläwästä ſanasta, joka pyſyy iankaikkiſesti**“ (1 Piet. 1: 23). Jumalan ſana antaa elämän rawinnon alkawille ja täyſikaswaneille. Se nuhtelee ſyntiä ja erottaa ſielulliſen elämän henkiſeſtä. Jollei ſe pääſe ſydämmeen waikuttamaan, oſoittaa ſe itſenſä totuudekſi ihmiſen omaſatunnoſſa.

Hengen elimenä kirkastaa ſana Kristuksen. Sanan kautta ſaa Kristus ſiſälliſen muodon ihmiſeſſä, niin että ihminen tulee tuntemaan totuuden ja pääſee wapaaksi walheen ja ſynnin kahleista. Kristus ſanoo: **„Jos te pyſytte minun ſanaſſani, niin te todella olette minun opetuslapſeni, ja te tulette tuntemaan totuuden, ja totuus on teidät wapaikſi tekewä“** (Joh. 8: 31, 32). Ja Jaakob ſanoo: **„Ottakaa ſiweydellä wastaan teihin istutettu ſana, joka woi teidän ſielunne pelastaa“** (Jaak. 1: 21). Sana on Hengen täydellinen elin, jonka kautta ihminen kirkastuu Jumalan kuwaan. Kristus, hänen Henkenſä ja ſananſa waikuttawat yhdeſſä Jumalan iankaikkiſen armopäätöksen toteuttamiſeksi.

Jumalan ſana ei ole ainoaſtaan tiedon antaja. Niin paljon tiedon aarteita on kyllä täſſä ſanaſſa, ettei ihminen woi niitä kaikkia käſittää. Kristus on puhunut, mitä hän kuuli Iſän puhuwan, ja pyhät Jumalan ihmiſet owat meille ilmoittaneet, mitä Jumala on heille ſanonut. Meillä on Raamatuſſa Jumalan oma ſana, joka ilmoittaa meille taiwaan waltakunnan ſalaiſuuksia. Mutta Jumalan ſana on ennen kaikkea elämän antaja. Elämän leipä ja elämän juoma on tämä ſana, ſillä Kristus on Henkenſä kanſſa täſſä ſanaſſa. Luonnon piirisſä on ſiemen yksinkertainen, ja ſiltä puuttuu tawalliſesti ulkonaiſta kauneutta, mutta ſiinä on elämän woima, joka muodoſtaa kaswin. Samoin on Jumalan ſana iankaikkiſen elämän ſiemenenä ulkomuodoltaan yksinkertainen, mutta ſe on Jumalan woima. Paawali ſanoo, ettei hän häpeä Kristuksen ewankeliumia, **„ſillä ſe on Jumalan woima jokaiſelle uskowalle autuudeksi, enſiksi Juutalaiſelle, ſitten myös Kreikkalaiſelle. Sillä Jumalan wanhurskaus ilmeſtyy ſiinä uskoſta uskoon“** (Room. 1: 16, 17). Ewankeliumi ei ainoaſtaan ſiſällä woimaa, waan ſe on Jumalan woima. Ja ſe tahtoo uudiſtaa ihmiskunnan ja

koko maailman. Kristus wertaa taiwaan waltakuntaa kylwäjään, joka kylwää ſiemenen maahan, ja hän ſanoo: „**Siemen on Jumalan ſana**“ (Luukk. 8: 11) .Tämä ſiemen woi uudistaa kaikki. Jaakob ſanoo: „**Jumala on meidät ſynnyttänyt tahtonſa mukaan totuuden ſanalla, että me oliſimme muutamia hänen luomiſistaan**“ (Jaak. 1: 18). Jumalan ſana lähenee meitä pyhäſſä Raamatuſſa. Se tahtoo ohjata ihmiſtä elämän tielle. Sitä opetetaan kodeiſſa, kirkoiſſa ja kouluiſſa. Se pyytää päästä ihmiſen ſydämmeen. Ja Jumala on tehnyt ihmiſen ſydämmen ja ſanan ſemmoiſiksi, että ne ſoweltuwat yhteen. Sydän on ſanan pelto. Sana on ſe ſiemen, joka on ſydämmeen kylwettäwä. Ja jos ihminen ottaa uskolla ſanan ſydämmeenſä ja noudattaa ſitä, tulee hän uudeksi ihmiſeksi. Tämän ſanan kautta uudistaa Jumala kaikki. Silloin on Jumalan ſana tehnyt tehtäwänſä, kun ſe on luonut uudet taiwaat ja uuden maan. Ja Jumalan ſana on waikuttawa ſen, minkä Jumala ſille tehtäwäksi pani. Jumala ſanoo: „**Niin kuin ſade ja lumi tulee taiwaasta alas, eikä ſinne palaja, waan kostuttaa maan, tekee ſen hedelmälliſeksi ja kaswawaksi ja antaa kylwäjälle ſementä ja ſyöjälle leipää, niin on myös minun ſanani, joka ſuustani lähtee; ei ſe palaja tyhjänä tyköni, waan tekee, mitä minulle otollista on, ja ſe menestyy, jota warten minä ſen lähetin**“ (Jeſ. 55: 10, 11).

Mutta Jumalan ſana on myös tuomion ſana ſille, joka ſen hylkää. Joka työntää tämän ſanan tyköään, eikä huoli ſen nuhteen alle taipua, hän tylſiſtyy totuuden waikutukſelle, ja lopulta hän paatuu, ellei hän tee parannusta. Kristus ſanoo: „**Joka katſoo minua ylen, eikä ota minun ſanojani wastaan, hänellä on ſe, joka hänet tuomitſee; ſe ſana, jonka minä olen puhunut, ſe on tuomitſewa hänet wiimeiſenä päiwänä**“ (Joh. 12: 48). Jokainen ihminen, joka ei anna Jumalan ſanan ſärkeä

kowaa ſydäntään ja ilmoittaa hänelle ſynnin kurjuutta ja Jumalan armoa, ja joka ei päästä elämän ſanaa ſydämmeenſä luomaan uutta ihmistä, on kerran joutuwa tämän ſanan tuomittawakſi. Jumalan ſana ſärkee wäärän turwan ja tuo ihmiſelle taiwaan waloa ja rauhaa. Ellei ſana pääſe täällä tuomitſemaan ihmistä, on ſe tuomitſewa häntä tuomion päiwänä. Mutta jos Jumalan ſana ſaa armon aikana toimittaa tehtäwänſä, pääſee ihminen tuomiosta.

Jumalan ſana jaetaan lakiin ja ewankeliumiin. Lailla tarkoitetaan wälistä wanhan liiton ſanaa, kun tämä eſittää Jumalan ſääntöjä ja käskyjä ja walmistaa Kristuksen tuloa, tahi ainoastaan Mooſeksen kirjoja. Silloin tarkoitetaan ewankeliumilla uuden liiton ſanaa, joka eſittää Jumalan waltakunnan perustamista ja kehitystä Kristuksen kautta. Johannes ſanoo: **„Laki on Mooſeksen kautta annettu; armo ja totuus owat Jeeſuksen Kristuksen kautta tulleet“** (Joh. 1: 17). Ja Paawali ſanoo: **„Niin on laki ollut meidän opettajamme, johdattaakſeen meitä Kristuksen tykö, että me uskon kautta wanhurskaikſi tuliſimme“** (Gal. 3: 24). Mutta ſiſällyksenſä puolesta jaetaan Jumalan ſana lakiin ja ewankeliumiin, ſen mukaan kuin ſe on eri ſuhteeſſa ihmiſeen. Laki on täſſä mielessä Jumalan kieltäwä ja käskewä ſana, joka rangaiſtuksen uhkauksella ja ſiunauksen lupauksella waatii ihmiſtä wälttämään pahaa ja tekemään hywää, ja jonka kautta Pyhä Henki kuritaa ja walmiſtaa meitä wastaanottamaan Kriſtusta. Jumala ſanoo: **„Eikö minun ſanani ole niin kuin tuli, ſanoo Herra, ja niin kuin waſara, joka wuoren murentaa“** (Jer. 23: 29). **„Se on ſinulle ſanottu, ihminen, mikä hywä on, ja mitä Herra ſinulta waatii, nimittäin, että kätket Jumalan ſanan ja harjoitat rakkautta ja olet nöyrä ſinun Jumalaſi edeſſä“** (Miik. 6: 8). **„Laki waikuttaa wihan; ſillä miſſä ei lakia ole, ſiellä**

ei ole ylikäymistäkään“ (Room. 4: 15). **Ewankelinmi** on hywä ſanoma Jeeſukſesta Kriſtukſesta, joka on pyhällä, kalliilla werellään meidät lunaſtanut ja kärſimiſellään ja kuuliaiſuudellaan walmiſtanut meille iankaikkiſen lunaſtukſen. **„Niin on Jumala maailmaa rakaſtanut, että hän antoi ainoan Poikanſa, ettei yksikään, joka uskoo häneen, ole hukkuwa, waan ſaawa iankaikkiſen elämän“** (Joh. 3: 16). Emme kumminkaan woi Raamatuſſa panna ulkonaiſta rajaa lain ja ewankeliumin wälille, ſillä laiſſakin on kuwaukſia tulewasta lunaſtukſesta, jotka waikuttiwat toiwon elwyttämiſeen, ja ewankeliumiſſa eſiintyy waatimukſia ihmiſen mieleen ja elämään nähden. Kun Jumala ewankeliumiſſa antaa lahjoja ja woimia, waatii hän myös, että ihminen käyttää niitä hywäkſeen ja waeltaa uudeſſa elämäſſä. Kriſtus on eſikuwana uskowan korkein laki.

Kun Jeeſus oli maan päällä, waikutti hän puheillaan ja töillään niihin ihmiſiin, jotka näkiwät ja kuuliwat häntä. Ja Jeeſukſen lähdettyä Iſän tykö waikutti hänen Henkenſä hänen opetuslaſtenſa kautta, jotka oliwat ylhäältä ſyntyneet, ja jotka muodoſtuiwat Kriſtukſen kuwan kaltaiſiksi. Pyhä Henki waikutti myös Kriſtukſen ſeurakunnaſſa. Kun kriſtillinen ſeurakunta Jeruſalemiſſa teki päätöksiä, jotka ſe ilmoitti kriſtittyjen noudatettawakſi, kirjoitti ſe: **„Pyhä Henki ja me olemme katſoneet hywäkſi“** (Ap. tek. 15: 28). Mutta Hengen waſituinen elin on Jumalan ſana. Kriſtukſen Henki waikutti jo wanhan liiton profeetoiſſa, jotka todiſtiwat Kriſtukſen kärſimiſiſtä ja ſiitä kirkkaudeſta, joka oli näiden peräſtä eſiintywä (1 Piet. 1: 11). Mutta täydelliſimpänä astuu Jeeſukſen Kriſtukſen kuwa meidän eteemme niiden opetuslaſten ſanaſſa, joiden ſydämmeſſä Kriſtus aſui, ja jotka oliwat Jumalan Hengen hallittawia. Näiden todiſtusten kautta on Jeeſus Kriſtus kuwattu ihmiſten ſilmäin eteen (Gal. 3: 1). Uuden teſtamentin

kirjoissa on Kristuksen kuwa täydelliſenä meidän edeſsämme, ja apostolit owat näiden kirjojen kautta edelleen Jeeſuksen todistajia kaikille kanſoille maailman loppuun asti.

Raamattu antaa itſe todistuksensa ſiitä, että ſe on Jumalan ſanaa. Peittelemättä puhuu ſe totuuden ja paljastaa ſynnin pakanain kesken ja Israelissa, ja ſiweä, pyhä henki astuu ſen todistuksista meidän eteemme. Jumalan rakkaus kirkastuu Raamatussa meille, mutta myös Jumalan wiha ſyntiin. Kowasti ihmistä täällä nuhdellaan, mutta ſuuren armon ſe ihmiſelle antaa, ſillä ihminen on Jumalan kuwaksi luotu, ja korkeaksi ſe aſettaa ihmiſen määrän, kun ihminen on Kristuksen kuwan kaltaiſeksi tulewa. Ainoastaan Raamatusta ſaa ihminen tietää, kuinka hän käſittää armon ja pääſee yhdiſtykſeen Jumalan kanssa. Raamatun puheessa on werratonta yksinkertaiſuutta ja jumalallista ylewyyttä.

Waikka Raamatussa on niin monta kirjaa, ja waikka nämä owat ſyntyneet eri aikana, jopa eri maasſakin, wallitſee ſiinä ihmeteltäwä yhteys. Kirjailijain eri luonne on kyllä huomattawana, ja alukſi näyttää erilaiſuuksia täälläkin löytywän, mutta mitä enemmin ihminen tutustuu Raamattuun, ſitä ſelwempänä astuu ſen ſywä ſointu ja yhteys hänen eteenſä. Alusta loppuun asti hallitſewat Raamatussa ſamat perusaatteet ja ſama tarkoitus. Niin kuin rakennukſessa oſa liittyy toiſeen perustukſesta kattoon asti, niin ſoweltuwat Raamatun eri kirjat toiſiinſa. Patriarkat, Mooſes, profeetat, Jeeſus, ewankeliumit ja epiſtolat eſiintywät ſiſälliſeſſä järjeſtykſeſſä, ja kaikki Raamatun kirjat täydentäwät toiſiaan. Samat käſitteet eſiintywät kaikkialla, ja ſama Henki puhuu kaikissa Raamatun kirjoissa. Maailman alalla riitelewät kirjailijat keskenään, ja peruskäſitteistäkin owat tieteilijät eri mieliſiä. Kuuſikymmentäkuuſi kirjaa eſiintyy Raamatussa, ja

näiden kirjojen ſynnyinaika on paljon toista wuoſituhatta, mutta kaikiſſa eſiintyy ſama oppi ja ſama käſitys.

Raamattu liikkuu alalla, joka on maailmaa korkeampi, ja ſe puhuu maailmaa wastaan. Sen tähden on maailma aina ollut Raamattua wastaan, mutta maailman wastuſtus korotti waan Raamatun arwon. Profeettoja wainottiin ja murhattiin Israeliſſa, mutta heidän kirjanſa ſaawuttiwat pyhän arwon. Pienestä alusta on Raamattu nyt lewennyt koko ihmiskuntaan, eikä mikään muu kirja maailmaſſa ole niin ſuureſſa määräſſä waikuttanut ihmiskunnan kehitykſeen, kuin tämä. Waikka Israelin kanſa wihaſi niitä totuuden todiſtukſia, joita profeetat Jumalan nimeſſä toiwat eſille, ja waikka maallinen mieli aina Raamattua wastuſti, on tämä pyhä kirja ſäilynyt läpi wuoſiſatojen, waikka ſemmoiſetkin kirjat, jotka ihmiſtä kiittäwät, owat kadonneet. Raamatun ſyntyä ja ſäilymiſtä on Jumala walwonut. Se Henki, joka Raamatuſſa puhuu, on maailmaa korkeampi ja maailmaa wäkewämpi. Ihmiskunnan kehitys käy tämän kirjan mukaan. Jumalan teillä ſaawuttaa ihminen rauhan ja elämän. Omilla teillään joutuu ihminen turmioon.

Puhtaana on Raamatun ſana ja oppi pidettäwä, niin ettei ihminen pane ſiihen liſiä, eikä ota mitään ſiitä pois. Paawali ſanoo: **„Jos me tahi enkeli taiwaasta ſaarnaiſi teille ewankelinmia ohi ſen, kuin me olemme teille ſaarnanneet, olkoon hän kirottu“** (Gal. 1: 8). Pyhä on Jumalan ſana, ja pyhänä tulee ſen kriſtikunnaſſa pyſyä. Kokonaiſuudeſſaan on ſe käytettäwä.

46. Sakramentti.

Pyhä Henki waikuttaa wasituisesti Jumalan sanan ja sakramenttein kautta. Sakramentit owat kaste ja Herran ehtoollinen. Kaste osoittaa weteen upottamista, pesemistä, ja ehtoollinen ateriaa. Ulkonaisina aineina owat sakramenteissä wesi, leipä ja wiini. Tässä suhteessa ei niissä ole mitään erinomaista, mutta ne saawat erityisen arwonsa Herran sanasta ja siitä sisällisestä woimasta, joka niiden kautta tulee uskowan omaksi. Kaste tapahtuu Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen, niin että kastettu asetetaan kolmeyhteisen Jumalan yhteyteen. Ehtoollisessa waikuttaa Kristuksen sowinnon woima. Jumalan taiwaallinen siunaus, joka waikuttaa sanassa, tekee kasteen ja ehtoollisen sakramenteiksi. Jumalan puolelta waikuttaa näissä Kristuksen Henki, joka antaa uuden liiton armon, ja ihmisen puolelta on usko tarpeen, joka ottaa wastaan Jumalan lahjan. Sanassa yhdistywät Hengen waikutus ja usko.

Kaste ja Herran ehtoollinen owat uuden liiton armotalouden perustoimia, ja ne wastaawat wanhan liiton pääsiäislampaan syömistä ja ympärileikkausta. Kasteessa ja Herran ehtoollisessa ei esiinny ainoastaan joku yksityinen tahi osittainen armon waikutus, waan uuden liiton armo keskittää näihin koko wasituisen sisältönsä. Nämä sakramentit owat sen tähden uuden liiton päätoimia, jotka Herra on antanut seurakunnalleen koko sen kehitysajaksi. Ja kaste ja ehtoollinen owat annetut kaikille

uskowille, ei waan joillekuille, ja ne owat käytettäwät kaikissa elämän waiheissa. Sen tähden on luteriſella kirkolla syystä ainoastaan kaksi ſakramenttia. Katolikunta antaa muillekin pyhille toimille ſakramentilliſen arwon, ja ſillä on ſeitſemän ſakramenttia. Länſimailla nimitettiin kaste ja Herran ehtoollinen latinalaiſella nimellä „sacramentum", joka tietää „pyhä aſia", „uskolliſuuden wala". Tämä nimitys pääſi latinalaiſeen Raamatun käännökſeen, ja ſieltä ſe tuli kirkolliſeen kieleen.

Kaikki kirkkokunnat koettawat perustaa oppinſa ſakramenteistä aſetusſanoihin, mutta nämä owat käſitettäwät uuden liiton olennon mukaan. **Zwingli** antoi ſakramenteille ainoastaan wertauskuwalliſen arwon. Hän arweli Kristuksen ruumiin olewan ſidottuna taiwaaſeen, niin ettei ſe woiſi ehtoolliſeſſa tulla uskowaiſen omakſi. Ihmiſen usko antaa Zwinglin mieleſtä ſakramentille arwonſa. **Calwin**'kin lähenee Zwinglin kantaa, mutta hän antaa ihmiſen ehtoolliſeſſa ſaada henkiſen woiman Jumalan oikealla puolella olewalta Kristukſelta. Calwinilla oli Jumalan armopäätökſeſtä ſe wäärä käſitys, että Jumala oliſi määrännyt jotkut ihmiſet autuuteen, ja toiſet kadotukſeen, jonka tähden ne, jotka oliwat kadotukſeen määrätyitä, eiwät woineet ſaada Herran ehtoolliſeſta ſiunausta. Mutta me tiedämme, että Jumala tahtoo kaikkia ihmiſiä autuaikſi, ja että Jumalan iankaikkinen armopäätös on ſäätänyt kaikki ihmiſet Kristuksen kuwan kaltaiſikſi. Ne, jotka eiwät tahdo Kristuksen tykö tulla, joutuwat omasta syystään kadotukſeen. Ja me tiedämme myöskin, että Kristus on kirkastettu, niin että hänellä on taiwaallinen ruumis, joka on Hengen täydellinen elin. Kristuksen ruumis ja Henki eiwät ole toiſiſtaan erotetut, waan Kristuksen kirkastettu ruumis on ſiellä, miſſä hänen Henkenſä on. Calwin on **reformeeratun** kirkon perustaja. **Katolikunta** tekee armon yksin waikuttawaksi, mutta

ſen oppi antaa ſakramentin waikuttaa taikamaiſesti, niin ettei ihmiſen puolelta tarwita wasituista uskoa. Se usko, jota katolikunta waatii, on waan historiallinen totena pitäminen, joka on kokonaan waikuttamaton, ja jossa ei ole uskonnollista ſiſältöä. **Luteriuen kirkko** tekee myös armon yksin waikuttawaksi, mutta ſe waatii ihmiſen puolelta omaawaa uskoa, joka tietää, mitä Jumala antaa, ja joka ſydämmellään ottaa wastaan Jumalan armon.

Reformeeratun kirkkokunnan käſitys ei ſowellu uuden liiton olentoon. Wanhalla liitolla on **„tulewain hywäin tawarain warjo, mutta ſillä ei ole itſe aſiain olento“** (Hepr. 10: 1). Uudella liitolla on tämä olento, ſillä Kristus on Jumalan kuwa. Kristukſessa **„aſun koko jumalnuden täydelliſyys runmiilliſesti“** (Kol. 2: 9), ja ſakramentiſſa antaa Kristus itſenſä uskowalle. Sen tähden on uuſi liitto **„parempi liitto“**, ja **„Kristus on paremman liiton Wälimies“** (Hepr. 8: 6). Ylimmäiſenä Pappina hoitaa Kristus taiwaallista hywää. Wanhan liiton papeilla ei ollut tätä hywää, ja jumalanpalwelukſen menot yhiittiwät wanhaſſa liitoſſa ainoaſtaan **„lihan puhtauteen“** (Hepr. 9: 13). Mutta uudeſſa liitoſſa on **„elämän Henki“** (Room. 8: 2), joka waikuttaa **„katoamattoman elämän woimalla“** (Hepr. 7: 16). Wanhan liiton pyhät menot eiwät woineet puhdiſtaa ihmiſen ſydäntä ja omaatuntoa, ſillä ne eiwät olleet todelliſeſſa yhteydeſſä taiwaan waltakunnan olennon kanſſa. Syntein anteekſiantamus ei ollut wielä iankaikkiſta luontoa, waan ſe oli wasituiſesti **„ſyntien raukaiſematta jättämiſtä“** (Room. 3: 25). Uuden liiton perustoimet eiwät ole tätä luontoa, ſillä ne waikuttawat Hengen woimalla ja puhdiſtawat ihmiſen olennon. Ihminen aſetetaan ſakramentin kautta eläwään yhteyteen Jumalan kanſſa, ja ihmiſelle annetaan todella taiwaallinen hywä. Reformeeratun kirkko-

kunnan käſitys, jonka mukaan ainoastaan henkinen woima tarjottaiſiin ſakramentilliſeſſä wedeſſä, leiwäſſä ja wiiniſſä, ei ole woinut kohota uuden liiton piiriin, waan ſe liikkuu wanhan liiton kannalla. Ulkonaiſen aineen ſuhde taiwaalliſeen hywään on ſama, kuin ruumiin ſuhde ſieluun.

Katolikunnan käſitys on myös riidaſſa uuden liiton perusteiden kanſſa. Kun tämän käſityksen mukaan leipä ja wiini muuttuwat Kriſtuksen ruumiiksi ja wereksi, tehdään maallinen aine yhtäiſeksi taiwaalliſen lahjan kanſſa. Tämän käſityksen mukaan ſielu ei oliſi ruumiiſſa, waan ſe oliſi itſe ruumis. Maallinen aine kyllä kerran muuttuu taiwaalliſeksi, mutta tämä kirkaſtuminen ei tapahdu ennen kuin Herra tulee. Kriſtus on Hengellä woideltu, ja hän tulee wedeſſä ja wereſſä, weden ja weren kautta. Weſi ja weri eiwät ole kuwauksia, waan ne yhdiſtywät niin Kriſtuksen Hengen kanſſa, että ne owat wälikappaleita, joiſſa Kriſtus tulee, ja ſen tähden ne owat Jumalan todiſtajia. Johannes ſanoo: **„Tämä on ſe, joka tulee wedellä ja werellä, Jeeſus Kriſtus, ei ainoastaan wedellä, waan wedeſſä ja wereſſä. Ja Henki on ſe, joka todiſtaa, että Henki on totuus. Sillä kolme owat, jotka todiſtawat: Henki, weſi ja weri, ja ne kolme owat yhtäpitäwät“** (1 Joh. 5: 6—8). Usko ei woi ſaada weteen, leipään ja wiiniin taiwaallista ſiſältöä, waan Kriſtuksen Henki on ottanut nämä maalliſet aineet wälikappaleikſeen.

Henkiſyys ja ruumiilliſuus eiwät ole waſtakkaiſia, waan ne owat ſiſimmäſſä yhteydeſſä. Waſtakkaiſia owat Jumalan Henki ja ſynnin turmelema ruumis. Se on ihmiskunnan onnettomuus, että henkiſyys ja ruumiilliſuus owat ſynnin tähden waſtoin toiſiaan. Sen tähden on ihmiſen elämä niin woimaton. Koko luomakunta kärſi tästä henkiſyyden ja ruumiilliſuuden riitaiſuudeſta. Jumalan Henki elähytti ihmiskunnan

alkuaikana ihmiſen ja luomakunnan, mutta ſynnin tähden wetäytyi Henki pois. Uuden liiton piirissä pyytää Kristuksen Henki päästä uudistamaan molempia. Kaikki olemukset owat olentoonſa nähden tyhjiä ja turmeluksen alaiſia, ellei Jumalan Henki niitä elähytä. Kristus tuli tätä turmiota auttamaan. Hän on **„eläwäksi tekewä Henki“** (1 Kor. 15: 45), joka walmistaa henkiſyydelle ja ruumiilliſuudelle uuden yhdiſtyksen ja aſettaa ihmiſen alkuperäiſen luonnon woimiinſa. Kristus oli ilman ſyntiä, mutta hän tuli lihaksi. Hänessä ilmenee Jumalan Hengen elämä lihassa, niin että ruumiilliſuus ja henkiſyys yhdiſtywät. Kristus on wiimeinen Aadam, josta uusi ſukupolwi lähtee, jolla on ruumiilliſuutta elähyttäwä Jumalan Henki. Kristus ei toimi ſynnin hajottamassa luonnossa, waan hän waikuttaa alkuperäiſen luonnon woimassa. Hän ei tule waan henkiſesti ilman ruumiilliſuutta, eikä hän tule ruumiilliſesti ilman Henkeä, waan hän tulee henkiſessä ruumiilliſuudessa ja ruumiilliſessa henkiſyydessä. Tällä tapaa tulee Kristus ſakramenteisſakin. Maalliſet aineet eiwät ole kuwauksia, joihin ihmiſen usko woiſi panna taiwaallisen ſiſällön. Eiwätkä nämä aineet ole olentonſa puolesta muuttuneet taiwaalliſiksi, waan taiwaallinen hywä on Hengen kautta näissä, niin kuin ſielu on ruumiissa. Luterikunnan käſitys ſakramenteista perustuu ſiis uuden liiton waſituiſeen olentoon, emmekä woi hywäksyä katolikunnan emmekä reformeeratun kirkkokunnan käſitystä.

Uskon eteen astuu taiwaallinen elämäpiiri todelliſena ja itſenäiſenä. Sen perustuksena owat iankaikkiſuuden toiwomat ja näkymättömät aſiat. Usko ei aſeta näkywäistä aſiaa näkymättömän ſijaiſeksi, ei ulkonaista aſiaa ſiſälliſen ſijaiſeksi, eikä luonnollista aſiaa jumalalliſen ſijaiſeksi, niin kuin taikausko tekee, joka kyllä otakſuu näkymätöntä elämäpiiriä olewaksi, mutta tekee ſen yhtäiſeksi näkywäiſen elämäpiirin kanssa.

Eikä usko kiellä näkymättömän elämäpiirin todelliſuutta, niin kuin epäusko tekee, waan ſe huomaa näkymättömän elämäpiirin näkywäiſenä. Ihmiſen aatteet ja ajatukſet astuwat epäuskon kannalla taiwaan waltakunnan ſijalle. Koko maailma tyhjentyy jumalalliſeen elämään nähden, ja tämän ſijalle aſetetaan ihminen, ihmiſen henki ja toimi. Mutta usko huomaa näkywäiſeſſä näkymättömän elämäpiirin, jonka ſe pyytää omistaa ja käyttää.

Usko ei taikauskoiſesti pidä maallista ainetta yhtäiſenä Kriſtukſen Hengen, ruumiin ja weren kanſſa, niin kuin katolikunta tekee, joka kyllä myöntää näkymättömän armolahjan todelliſuutta, mutta ſekoittaa näkywäiſen ja näkymättömän elämäpiirin yhteen. Kun usko ei pidä näkywäiſtä aſiaa tyhjänä, jolta puuttuiſi jumalallista ſiſältöä, ei ſe ſakramentiſſakaan pidä näkywäiſiä aineita ainoastaan kuwauksina, joiſſa ei Kriſtus todella oliſi läsnä, niin kuin reformeerattu kirkkokunta tekee, joka täſſä kohden lähenee epäuskon kantaa. Niin kuin usko huomaa jumalalliſen woiman ja elämän itſenäiſenä luomakunnaſſa, niin näkee ſe Jeeſukſen Kriſtukſen olewan Hengellään, ruumiillaan ja werellään todelliſesti läsnä ſakramentin näkywäiſiſſä aineiſſa. Usko ei woi tehdä näkymätöntä aſiaa todelliſeksi, mutta ſe omiſtaa taiwaallisen hywän. Uskon omiſtawa toimi wälitetään Jumalan ſanan kautta, jonka todiſtus on uskon ſiſältö. Täſſä on usko tarpeen ſiihen erityiſeen ſanaan, joka on ſakramentin perustukſena.

Kriſtukſen läsnäolo ſakramenteiſſa on meille ſalaiſuus, jota emme woi täydelliſesti käſittää, mutta Raamattu antaa meille wiittaukſia, jotka johonkin määrään ſelwittäwät ſen. Jumala on kaikki luonut ja kaikki hän pitää woimaſſa Kriſtukſeſſa ja Kriſtukſen kautta. Kriſtus on Jumalan luomiſſana, jonka kautta kaikki ſai alkunſa, mutta hän on myös armon

ſana, joka tuli lihakſi, ja joka wälittää uuden luomiſen. Kriſtuksen yleiſeen läsnäoloon luomiſſanana perustuu hänen erityinen läsnäolonſa armon ſanana.

Paawali ſanoo: „**Kriſtus on näkymättömän Jumalan kuwa, koko luomakunnan eſikoinen; ſillä hänessä on kaikki luotu, ſe mikä on taiwaiſſa ja ſe mikä on maan päällä, näkywäiſet ja näkymättömät, hallitukſet, herraudet, wallat ja woimat; kaikki on luotu hänen kauttanſa ja häneen. Ja hän on ennen kaikkia, ja kaikki pyſyy woimiſſa hänessä**“ (Kol. 1: 15—17). Kriſtus on koko luomakunnan eſikoinen. Kaikki oli olemaſſa hänessä, ennen kuin Jumala aſetti ne Kriſtuksen kautta ajalliſuuteen. Kaikki, mitä on taiwaiſſa ja maan päällä, henkiſyys ja ruumiilliſuus, taiwaallinen ja maallinen piiri, owat Kriſtukſeſſa yhdiſtetyt. Kaikki pyſyy woimiſſa hänessä, ſillä hän kannattaa woimanſa ſanalla kaikki. Ja kaikella on määränſä Kriſtukſeſſa. Luomiſſanana on Kriſtus ennen kaikkia ja yli kaikkia. Hän ei katoa olentonſa puolesta luomakuntaan, waan hän pyſyy ſitä korkeampana, waikka hän ſiinä on. Ei usko eikä epäusko muuta tämän luomiſſanan aſemaa. Luomiſſanana Kriſtus yhdiſtää kaikki, mitä on taiwaiſſa ja maan päällä, mutta armon ſanana Kriſtus ei ole täſſä ſuhteeſſa luomakuntaan. Synnin kautta on ihmiskunta wieraantunut Jumalaſta, mutta lihaan tulleena tahtoo Kriſtus rakentaa yhteyden Jumalan ja ihmiſen wälillä.

Koska kaikki on luotu Kriſtukſeſſa, Kriſtuksen kautta ja Kriſtukſeen, woi ainoaſtaan Kriſtus rakentaa yhteyttä Jumalan ja luomakunnan wälillä. Paawali ſanoo: „**Iſän mieliſuoſio oli, että koko täydelliſyys aſuiſi Kriſtukſeſſa, ja että hän rakentaen rauhaa riſtinſä weren kautta, ſowittaiſi kaikki itſenſä kautta hänen kanſſaan, ſekä ne, jotka owat maan päällä, että ne, jotka owat taiwaiſſa**“ (Kol. 1: 19, 20). Jumalan tahdon

täyttämällä ja ſynnin ſowittamalla on Kriſtus tullut täydelliſeksi, ja hän tarjoo nyt elämän täydelliſyyden langenneelle ihmiskunnalle. Lihaan tulleena armon ſanana on Kriſtus ſaanut kaiken wallan taiwaaſſa ja maan päällä (Matt. 28: 18). Armon waikutuksen alaiſia owat ſiis kaikki taiwaaſſa ja maan päällä. Kriſtus woi Henkenſä woimalla ja armonſa elämällä tunkeutua maalliſiin aineiſiin ja käyttää wettä, leipää ja wiiniä ſakramentilliſina wälikappaleina. Armonſa ſanalla ei Kriſtus kannata kaikkia, niin kuin hän tekee woimanſa ſanalla, mutta hän tahtoo armon ſananakin kaikki täyttää. Uskowaisten ſeurakunta on Kriſtuksen ruumis, mutta ei maailma. Armollaan täyttää Kriſtus ſeurakunnan, jonka hän walitſi maailmasta. Woimanſa ſanalla on Kriſtus kaikkialla luomakunnaſſa. Armon ſanana antaa hän ewankeliumiſſaan uskowalle iankaikkiſen elämän rawintoa. Luonnon ſäännön mukaan on Kriſtus luomiſſanana kaikkialla läsnä, mutta armon ſanana on hän kääntymyksen ja uskon kautta wapaasti omiſtettawa. Kriſtus waikuttaa kyllä armon ſanana kaikkialla, mutta hänen läsnäolonſa riippuu ihmiſen wapaasta tahdosta, jos ihminen kuulee ewankeliumin ſanan ja omiſtaa ſen. Sakramentin aſetusſanat owat armon ſanoja, ja ſakramentin waikutus on henkiſtä luontoa. Mutta Kriſtuksen ſakramentillinen läsnäolo ei riipu ihmiſen mieliwallasta, ſillä Kriſtus on walinnut maalliſet aineet, ja hän tulee armon ruhtinaana antamaan ſiunauksenſa niille, jotka ottawat wastaan hänen armonſa. Sakramentti on Kriſtuksen aſettama pyhä toimitus, joſſa Jumala näkywäisten kappaleiden kautta antaa meille taiwaalliſia lahjoja. Herran määräämät luonnon aineet käytetään ſakramentiſſa armon wälikappaleina, ja Kriſtuksen armon ſana antaa uskowalle Hengen kautta uuden liiton armolahjoja.

Synti on tunkeutunut turmelewana woimana ihmiskuntaan ja maailmaan, ja armo tahtoo woittaa tämän. Sen tähden on Jumala Kristuksessa ihmistynyt ja hänessä walmistanut iankaikkisen elämän, joka waikuttaa henkisessä ruumiillisuudessa. Tätä elämää tahtoo armo tehdä sisälliseksi uskowassa, niin että ihmisen ruumis, sielu ja henki uudistuu Jumalan lasten kirkkaudeksi, ja lopulta kirkastaa Herra koko luomakunnan. Kun Kristus pääsee Hengellään hallitsemaan ihmistä, silloin on synnin ja lihallisuuden walta murtunut. Ewankeliumin sanassa astuu Kristuksen Henki uskowan henkiseen sieluelämään, ja sakramentissa waikuttaa Kristuksen Henki uskowan ruumiillis-sielulliseen elämään. Sakramentin waikutus on, niin kuin sanankin, henkinen, ja usko wälittää tätä waikutusta. Aineellinen ruumis ei elähdy tämän waikutuksen kautta, waan se kuoletetaan, mutta sillä tapaa se wapautuu lihan turmiosta ja uudistuu tulewaa kirkkautta warten. Paawali sanoo: **„Me olemme kasteen kautta haudatut Jeesuksen Kristuksen kanssa kuolemaan“** (Room. 6: 4); **„jos hengellä kuoletatte lihan työt, niin te saatte elää“** (Room. 8: 13). Ja Kristus sanoo: **„Joka tahtoo sieluansa warjella, hän menettää sen, ja joka menettää sen, hän saattaa sen elämään“** (Luuk. 17: 33). Kuolemisen kautta täytyy henkisen elämän syntyä. Kristuksen Hengen waikutus sakramentin aineissa liittyy siis Kristuksen waikutukseen sanassa. Sakramentissa waikuttaa Henki ruumiiseen ja sieluun ja walmistaa tulewan, taiwaallisen ruumiin.

47. Pyhä Kaste.

Wanhassa liitossa oli Jumalan antamia säännöksiä, joiden kautta hurskaat walmistettiin wastaanottamaan uuden liiton armoa. Monenlaisilla pesemisillä tuli kansan puhdistaa itsensä. Kun Jumala tahtoi tehdä liiton Israelin kanssa, sanoi hän Mooseksselle: **„Mene kansan tykö ja pyhitä heitä tänäpänä ja huomenna, että he pesisiwät itsensä ja olisiwat kolmantena päiwänä walmiit; sillä kolmantena päiwänä on Herra astuwa alas kaiken kansan eteen Siinain wuorelle“** (2 Moos. 19: 10, 11). Kun Aaron ja hänen poikansa oliwat wihittäwät wirkaansa, **„otti Mooses Aaronin poikinensa ja pesi heidät wedellä“** (3 Moos. 8: 6). Ja Jumala käski Mooseksen tehdä waskisen pesoastian, joka oli pantawa seurakunnan majan ja alttarin wälille, ja johon wettä oli pantawa, **„että Aaron ja hänen poikansa pesisiwät siitä kätensä ja jalkansa. Kun he menewät seurakunnan majaan, pitää heidän pesemän itsensä wedellä, etteiwät he kuolisi, taikka kun he lähestywät alttaria palwelemaan Herraa tuli-uhrilla. Ja heidän pitää pesemän kätensä ja jalkansa, etteiwät he kuolisi“** (2 Moos. 30: 19, 20). Wanha liitto oli liitto lihassa, jonka piirissä **„uhrattiin lahjat ja uhrit, jotka eiwät woineet omantunnon puolesta tehdä täydelliseksi uhraajaa ainoastaan runsilla ja juomilla ja erilaisilla pesemisillä, jotka oliwat lihan säännöksiä, asetetut siihen aikaan asti, jona parempi järjestys syntyisi“**. Tällä tapaa pyhitettiin uskowa **„lihalliseen puhtau-**

teen“ (Hepr. 9: 9, 10, 13). Tämmöiſet ſäännökſet kaswattiwat kanſaa etſimään ſiſällistä puhdistusta. Fariſeukſet laajenſiwat näitä ulkonaiſia ſäännökſiä Jumalan ſäätämien rajojen yli. Markus ſanoo: „**Fariſeukſet ja kaikki Juutalaiſet eiwät ſyö, elleiwät he uſein peſe käſiänſä, noudattaen wanhimpain ſääntöä. Ja kun he tulewat torilta, eiwät he ſyö peſemättä; ja paljon muuta on, jota he owat oppineet pitämään, niin kuin juomaaſtiain ja kiwiaſtiain ja waskiaſtiain ja pöytäin peſemiſet**“ (Mark. 7: 3, 4). Ulkokultaiſuus, joka ei tahtonut kilwoitella ſiſällisen puhtauden puolesta, ſepitti tämmöiſiä ulkonaiſia ſäännökſiä äärettömiin asti. Kriſtus nuhtelee fariſeukſia täſtä ja ſanoo: „**Tämä kanſa kunnioittaa minua huulilla, mutta heidän ſydämmenſä on kaukana minuſta. Mutta turhaan he palwelewat minua opettamalla oppeja, jotka owat ihmiſten ſääntöjä**“ (Mark. 7: 6, 7). Profeetat terottawat ſydämmen ja elämän yhdiſtämiſtä, ja he yhdiſtäwät ulkonaiſeen peſemiſeen ſiweellisen ja henkiſen puhdiſtuksen. Jumala ſanoo: „**Peſe ſydämmeſi pahuudeſta, Jeruſalem, että ſinä wapahdettaiſiin. Kuinka kauan ſyntiſi aikeet pyſywät ſydämmesſäſi?**“ (Jer. 4: 14). Ja Jumala lupaſi puhdiſtaa kanſanſa puhtaalla wedellä ja antaa Henkenſä uskowille. Hän ſanoo: „**Minä wuodatan wedet janoowan päälle ja wirrat kuiwan päälle; minä wuodatan minun Henkeni ſinun ſiemeneſi päälle ja minun ſiunauksheni ſinun lasteſi päälle**“ (Jeſ. 44: 3); „**minä priiskoitan teidän päällenne puhdasta wettä, ja te puhdiſtutte; kaikesta ſaastaiſuudeſtanne ja kaikiſta epäjumaliſtanne puhdiſtan minä teidät, ja annan teille uuden ſydämmen ja uuden Hengen annan minä teidän ſiſimpäänne; minä poiſtan kiwiſen ſydämmen teidän lihaſtanne ja annan teille ſydämmen lihaſta, ja minun Henkeni annan minä teidän ſiſimpäänne ja teen ſen, että te waellatte minun ſäännöiſſäni ja pidätte ja teette mi-**

nun oikeuteni" (Heſ. 36: 25—27); **„minä wuodatan Henkeni kaiken lihan päälle"** (Joel 2: 28); **„te ſaatte ilolla ammentaa wettä antuuden lähteiſtä"** (Jeſ. 12: 3). Jumala lupaa ſiis kasteen, joka ſiſällíſesti puhdiſtaa ja uudiſtaa ihmiſen. Syystä Herra nuhteli Nikodeemusta ſiitä, ettei hän tietänyt mitään uudestaſyntymiſestä, waikka hän oli opettajana Israeliſſa.

Johannes kastaja walmiſti tietä Kriſtukſelle. Hän kastoi wedellä ja kehotti kanſaa parannukſeen. Johannes ſanoi: **„Minä kastan teitä wedellä parannukſeen, mutta hän, joka tulee minun jälkeeni, on wäkewämpi minua, jonka kenkiä en minä ole kelwollinen päästämään; hän on kastawa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella"** (Matt. 3: 10). Mielenmuutosta tahtoi Johannes ſaada aikaan Israeliſſa, ja ne, jotka tunnuſtiwat ſyntinſä, kastettiin ja welwoitettiin elämäſſä noudattamaan Jumalan tahtoa. Johannes ſanoo: **„Tehkää parannukſeen ſoweliaita hedelmiä"** (Luukk. 3: 8).

Kriſtuskin käytti alukſi walmiſtawaa kastetta. Helluntaina ilmeſtyi henkikaste, jonka Herra itſe toimitti, mutta tämän edellä käwi Herran oppilaskaste, jota apoſtolit toimittiwat. Raamattu ſanoo: **„Koska Herra tieſi fariſeusten kuulleen, että Jeeſus teki enemmän opetuslapſia ja kastoi, kuin Johannes, waikka ei Jeeſus itſe kastanut, waan hänen opetuslapſenſa, lähti hän pois Judeasta"** (Joh. 4: 1—3). Herra waati tätä kastetta warten parannusta ja uskoa hänen oppiinſa. **„Jeeſus tuli Galileaan, ſaarnaten Jumalan waltakunnan ewankeliumia, ja ſanoen: Aika on täytetty, ja Jumalan waltakunta on lähestynyt: Tehkää parannus ja uskokaa ewankeliumi"** (Mark. 1: 14). Nämä kasteet walmiſtiwat henkikastetta, ja ne johdattiwat Kriſtukſen tykö.

Uuden liiton kaste aſetettiin niillä ſanoilla, jotka Kriſtus wähää ennen taiwaaſeen aſtumiſtaan ſanoi opetuslapſil-

leen: „**Minulle on annettu kaikki walta taiwaassa ja maan päällä; menkää siis ja tehkää kaikki kansat opetuslapsiksi, kastaen heitä nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen ja opettaen heitä pitämään kaikki, mitä minä olen teille käskenyt. Ja katso, minä olen teidän kanssanne joka päiwä maailman loppunn asti**“ (Matt. 28: 18—20). Ihmiset owat tehtäwät Kristuksen opetuslapsiksi siten, että taiwaan waltakunnan ewankeliumia saarnataan heille, että he kastetaan nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen, ja että heitä opetetaan pitämään kaikki, mitä Kristus on käskenyt.

Uuden liiton kaste tapahtuu nimeen Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen. Raamattu puhuu myös kasteesta Kristukseen, sillä Isä, Poika ja Pyhä Henki owat Kristuksessa ilmestyneet, ja Kristuksen kautta he tulewat uskowaan asumaan. Jumalan nimi tietää Jumalan olentoa, semmoisena kuin se on ilmestynyt meille. Isän ja Pojan ja Pyhän Hengen nimeen kastamisen kautta me istutetaan kolmeyhteisen Jumalan yhteyteen. Paawali sanoo: „**Te olette kaikki Jumalan lapsia uskon kautta Jeesukseen Kristukseen. Sillä niin monta kuin olette Kristukseen kastetut, olette te Kristuksen päällenne pukeneet**“ (Gal. 3: 26, 27); „**me kaikki, jotka olemme Kristukseen Jeesukseen kastetut, olemme hänen kuolemaansa kastetut. Niin olemme siis kasteen kautta haudatut hänen kanssaan kuolemaan, että niin kuin Kristus on herätetty kuolleista Isän kirkkauden kautta, niin mekin waeltaisimme uudessa elämässä. Sillä jos me olemme istutetut hänen kanssaan yhdenkaltaiseen kuolemaan, niin tulemme myös yhdenkaltaisiksi ylösnousemisessa**“ (Room. 6: 3—5). Kasteen kautta uskowa woi turwata Jumalaan Isänä, Lunastajana ja Pyhittäjänä. Uuden liiton kaste edellyttää kolmeyhteisen Jumalan ilmestymisen Kristuksessa. Tämä kaste tuli mahdolliseksi, kun sitä parannusta ja uskoa saarnat-

tiin, jotka perustuwat Kristuksen kuoleman ja ylösnouſemiſen woimaan, ja kun Kristuksen Henki korkeudesta wuodatettiin uskowan ſydämmeen. Jumala waikuttaa uudessa liitossa Iſänä, joka ſynnyttää jumalallista elämää, Poikana, jolla on jumalallinen elämä itſeſſään, ja joka ilmoittaa ſen, ja Henkenä, jolla on Kristuksen elämä itſeſſään, ja joka tekee ihmiſen oſalliſeksi tästä. Tämä Jumalan ilmeſtys keskittyy Kristukſeſſa, ja tämä Kristus omiſtetaan kasteeſſa, niin että uuſi ihminen ſyntyy. Kristus tulee ihmiſeen aſumaan, ſillä Henki ottaa Kristuksen täydelliſyydeſtä, hänen kuolemanſa woiman ja hänen ylösnouſemiſenſa elämän ja antaa ſen uskowalle. Kaſtettu iſtutetaan uskon ja Hengen yhteyteen Kristuksen kanſſa, niin että Kristuksen kuolema ja ylösnouſeminen tulewat woimakſi ja elämäkſi uskowaan. Sen tähden lähtee kasteeſta puhdiſtus ſynneiſtä ja uuſi elämä.

Kristus ſanoo Nikodeemukſelle: **„Totiſesti, totiſesti ſanon minä ſinulle: Ellei joku ſynny wedeſtä ja Hengeſtä, ei hän woi Jumalan waltakuntaan ſiſälle tulla. Mitä lihaſta on ſyntynyt, ſe on liha, mitä Hengeſtä on ſyntynyt, ſe on henki“** (Joh. 3: 5, 6). Kasteeſeen kuuluu uudeſtiſyntyminen weden ja Hengen kautta. Weſikaſte waatii henkikaſtetta, ja henkikaſte edellyttää weſikasteen. Paawali ſanoo: **„Hän pelaſti meitä, ei wanhurſkauden töitten tähden, joita olimme tehneet, waan hänen laupeudeſtaan, uuden ſyntymiſen peſon ja Pyhän Hengen uudiſtukſen kautta“** (Tiit. 3:•5). Kaſte waikuttaa uudeſtiſyntymiſen, joka tekee pitkittywän uudiſtukſen mahdolliſekſi. Jumalan Henki yhdiſtyy maalliſen weden kanſſa, ja tämän kautta tulee weſi **„puhtaakſi wedekſi“** (Hepr. 10: 22), ja kaſte tulee henkikaſteekſi. Jumalan Henki on wedeſſä, ja usko omiſtaa Jumalan armoſanan, ja täſtä ſyntyy henki. Tämä henkikaſte waikuttaa Jumalan woimalla puhdiſtukſen

ihmiſen omaſſatunnoſſa ja olennoſſa. Jumala antaa meille kasteeſſa ſynnit anteekſi, ſynnyttää meidät uudesti ja tekee meidät lapſikſeen ja iankaikkiſen elämän perilliſikſi. Sen kautta me pelastetaan kuoleman ja perkeleen wallasta, ja me ſaamme woimaa kuolettamaan wanhaa ihmistä ja waeltamaan uudeſſa elämäſſä. Raamattu puhuu ſen tähden ſynnin poiſpeſemiſeſtä ja **„iankaikkiſesta lunaſtukſesta“** (Hepr. 9: 12). Ananias ſanoi Saulukſelle: **„Mitä wiiwyttelet? Nouſe, ja anna itſeſi kaſtettaa ja ſyntiſi poiſpeſtä, awukſihuntaen Herran nimeä“** (Ap. tek. 22: 16). Ja Paawali ſanoo: **„Kriſtus rakaſti ſeurakuntaa ja antoi itſenſä ulos hänen edeſtänſä, että hän ſen pyhittäiſi puhdiſtettuaan ſitä weden peſolla ſanaſſa“** (Ef. 5: 25, 26). Tämä puhdiſtus liitetään Raamatuſſa pyhitykſeen ja wanhurskauttamiſeen. Paawali ſanoo: **„Te olette peſtyt, te olette pyhitetyt, te olette wanhurskautetut Herran Jeeſukſen nimeſſä ja meidän Jumalamme Hengeſſä“** (1 Kor. 6: 11). Tämä puhdiſtus waikuttaa ruumiiſeenkin, mutta ſe ei ole ulkonainen puhdiſtus, joka tapahtuu maalliſella wedellä, ei ſe ole lihan puhdiſtuſta (Hepr. 9: 13), eikä waan **„lihan ſaaſtaiſuuden poiſpanemiſta“** (1 Piet. 3: 21), niin kuin wanhan liiton puhdiſtus oli, waan ruumis peſtään kasteeſſa puhtaalla wedellä, ja täſſä wedeſſä on Jumalan Henki. Raamattu ſanoo: **„Käykäämme Jeeſukſen tykö totiſella ſydämmellä uskon warmuudella ſydämmen priiſkoitukſella puhdiſtetut pahaſta omaſtatunnoſta, ja ruumiin puoleſta peſtyt puhtaalla wedellä“** (Hepr. 10: 22). Hengen woimaſſa puhdiſtuu ſielu kasteeſſa, ja ſielun kautta puhdiſtuu ruumiſkin ſen ſielulliſiſſa toiminnoiſſa, ſillä ſielu on wälittämäſſä ruumiin ja hengen elämää.

Uſkolla me omiſtamme kasteen armolahjat. Kriſtus ſanoo: **„Joka uſkoo ja kaſtetaan, hän tulee autuaakſi, mutta joka ei uſko, hän joutun kadotukſeen“** (Mark. 16: 16). Ju-

malan ſana on Raamatuſſa puhdiſtuksen, pyhityksen ja uudeſtiſyntymiſen wälikappale. Kristuksen Henki on ſanaſſa, ja hän waikuttaa kasteen kautta uskoon. Me ſynnymme uudesti, „**ei katoawaiſesta, waan katoamattomasta ſiemenestä, eläwästä Jumalan ſanasta, joka pyſyy iankaikkiſesti**“. „**Tämä on ſe ſana, joka teihin ſaarnattu on**“ (1 Piet. 1: 23, 25), ſanoo Pietari alkukielen mukaan. Kristuksen Henki tuo elämän ylhäältä ihmiſelle ſiten, että ſana ſaarnataan ihmiſeen. Sana on istutettawa ihmiſen ſydämmeen. Jaakob ſanoo: „**Ottakaa ſiweydellä wastaan ſe ſana, joka teihin istutettu on, ja woi teidän ſielunne pelastaa**“ (Jaak. 1: 21). Kasteeſſa tulee Henki ja elämä ſanan kautta, ja armon ſana on tunnettawa ja uskottawa. Puhdiſtus tapahtuu „**weden peſolla ſanaſſa**“. Pelastus yhdiſtetään kasteeſeen, mutta tämä waatii uskoa. Ewankeliumin ſana puhdiſtaa ja pyhittää. Kristus ſanoo opetuslapſilleen: „**Te olette nyt puhtaat ſen ſanan tähden, jonka minä olen teille puhunut**“ (Joh. 15: 3). Ja Iſälleen ſanoo hän: „**Pyhitä heitä totuudeſſaſi. Sinun ſanaſi on totuus**“ (Joh. 17: 17). Se pelastus, puhdiſtus ja uudeſtiſyntyminen, joka lähtee kasteeſta, edellyttää Raamatuſſa ewankeliumin ſaarnaamiſta, kuulemiſta ja uskomiſta.

Kun Herra lähettää opetuslapſenſa maailmaan, käskee hän heitä tekemään kaikki kanſat opetuslapſiksi. Heidän perustehtäwänſä oli kanſojen tekeminen Kriſtuksen opetuslapſiksi, ja tämä tapahtui enſiksi walmiſtawan opetuksen kautta. Sitten oli oppilas kaſtettawa, ja häntä oli opetettawa pitämään kaikki Herran käskyt. Kaſtetta ei ole annettu ainoaſtaan kasteen tilaiſuutta warten, eikä ſen waikutus rajoitu tähän hetkeen, waan ſen ſiunaus waikuttaa kriſtityksä koko elämän aikana. Kaste waikuttaa uskowaſſa kaiken ſen, minkä Jumalan armo on kasteen ſakramenttiin pannut, mutta Jumala waikuttaa

kasteen kautta ſen mukaan, kuin ihminen woi ottaa wastaan. Jumala ei anna armon täydelliſyyttä kerrasſaan, waan hän kaswattaa ihmistä ja antaa hänelle ſen, minkä ihminen tarwitſee. Sen tähden on uskowalla aina kasteesta ſiunausta, ja hän pyytää elämäsſään omistaa kaiken ſen hywän, minkä Jumala kasteessa antaa.

Me kastamme lapſia, ſillä synnissä syntyneinä tarwitſewat he tulla lunastukſen oſalliſuuteen. Kasteen kautta me uskomme lapſet Jumalalle, että he tuliſiwat Kristukſen opetuslapſiksi ja Jumalan lapſiksi. Kun wanhemmat **„toiwat pieniäkin lapſia Jeeſukſen tykö, että hän rupeaiſi heihin“**, nuhteliwat opetuslapſet tuojia, mutta Kristus ſanoi: **„Sallikaa lasten tulla minun tyköni, älkääkä kieltäkö heitä, ſillä ſenkaltaisten on Jumalan waltakunta. Totiſesti ſanon minä teille: Joka ei ota Jumalan waltakuntaa wastaan niin kuin lapſi, ei hän ſuinkaan tule ſiihen ſiſälle“** (Luukk. 18: 15, 16). Lapſi woi ſiis ſaada ſiunaukſen Herralta, ja Kristus kehottaa wanhempia tuomaan lapſiaan hänen tykönſä. Herra ſanoo, että wanhempain tulee ottaa wastaan Jumalan waltakunta niin kuin lapſet. Epäusko arwelee, etteiwät lapſet woi ſaada kasteeſſa mitään, kun he eiwät mitään ymmärrä, mutta Herra waikuttaa luontoonkin. Hän muutti weden wiiniksi, hän rawitſi muutamalla leiwällä ſuuren kanſanjoukon, ja hän on herättäwä kuolleetkin. Lapſet eiwät ole Herran waikutukſen ulkopuolella, ſillä Kristus ſanoo taiwaan waltakunnan olewan lasten. Ja Herra wakuuttaa: **„Totiſesti ſanon minä teille: Ellette käänny ja tule niin kuin lapſet, niin ette ſuinkaan tule taiwasten waltakuntaan“** (Matt. 12: 3). Täyſikaswaneiden tulee ſiis kääntyä ja muuttua lasten kaltaiſiksi, jos he tahtowat päästä taiwaan waltakuntaan. Maailman walkeutena antaa Kristus lapſille ſiunaukſenſa, ja lapſet owat Herralle wietäwät. Uskoſſa tuodaan lapſet Herralle, ja

Jumala ottaa heidät armoihinſa. Sen mukaan kuin lapſet kaswawat ja woiwat wastaanottaa Herran armon, ſaawat he kaiken ſen, minkä Kristus kasteen kautta tahtoo antaa. Sen tähden on kasteen liiton wahwistus tarpeen, jossa lapſet tunnustawat uskonſa, ja jonka kautta he welwoitetaan Kristukſen opetuslapſiksi. Kasteen olennosta ſeuraa, ettei kastetta woi uudistaa. Kun Johannes kastajan oppilaat tuliwat Kristukſen opetuslapſiksi, ei heitäkään uudestaan kastettu.

Wanhempain ja ſeurakunnan tulee huolella walwoa lasten kristillistä kaswatusta ja opetusta, niin että lapſet uskoiſiwat Kristukſeen ja Jumalan armon awulla woiſiwat pitää Herran käskyjä. **„Te iſät, älkää yllyttäkö teidän lapſianne wihaan, waan kaswattakaa heitä kuritukſessa ja Herran nuhteessa“** (Ef. 6: 4). **„Katſokaa, ettette ylenkatſo yhtäkään näistä pienimmistä, ſillä minä ſanon teille: Heidän enkelinſä taiwaiſſa näkewät aina minun Iſäni kaswot, joka on taiwaiſſa“. „Joka holhoo ſenkaltaiſen lapſen minun nimeeni, hän holhoo minun“** (Matt. 18: 10, 5). Kallis ja tärkeä aſia on lasten kaswatus Herralle.

Kasteenliitosta luopunut woi jälleen päästä Jumalan armoon, ſillä Jumala on uskollinen, ja hän wetää luopunuttakin rakkaudella puoleenſa. Katuwan ottaa Jumala aina wastaan ja antaa hänelle armonſa. Jumala ſanoo: **„Palatkaa te wastahakoiſet lapſet, niin minä parannan teitä teidän tottelemattomuudestanne“** (Jer. 3: 22). **„Kadonneet minä tahdon etſiä ja ekſyneet takaiſin tuottaa, haawoitetut ſitoa, heikkoja wahwiſtaa“** (Heſ. 34: 16). Ja tuhlaajapojasta ſanoo Herra: **„Kun hän wielä kaukana oli, näki hänen iſänſä hänen ja armahti häntä, ja juoksi, lankeſi hänen kaulaanſa ja ſuuteli häntä“** (Luukk. 15: 20). Jumala on rakkaus, ja hän tahtoo kaikkia autuaiksi.

Kun lapſi kastetaan, ottaa Jumala ſiis hänet armoonſa, ja hän tulee oſalliſekſi kasteen ſiunauksesta. Jumala antaa armoſſa lapſelle niin paljon, kuin ſe woi lapſena ſaada. Kun lapſi kaswaa ja käyttää armon wälikappaleita, ſaa hän yhä runſaammin kasteen armoa oſakſeen. Ja kun hän uskolla omistaa ewankeliumin ſanan, kastaa Herra häntä Hengellään. Lapſen kaste ja henkikaste owat yhtä armotyötä, ſillä aika ja paikalliſuus eiwät ole Jumalan tointa erottamaſſa.

48. Herran Ehtoollinen.

Wanhassa liitossa oli kuwauksia ja walmistuksia Herran ehtoolliseen, niin kuin pyhään kasteeseenkin, ja ennustus lupasi korkeimman armon lahjoja kaikille kansoille. Raamattu sanoo: **„Herra Sebaot tekee kaikille kansoille tällä wuorella pidot lihawista runsista, pidot parhaasta wiinistä, ydinraswasta ja puhtaasta wiinistä. Ja tällä wuorella hän poistaa kääriliinan, joka werhoo kaikki kansat, ja peitteen, joka peittää kaikki kansakunnat. Hän nielee kuoleman iankaikkisesti, ja Herra, Herra on pyyhkiwä kyyneleet pois kaikista kaswoista, ja hän on ottawa kansansa häpeän pois koko maasta, sillä Herra on sen sanonut. Ja sinä päiwänä sanotaan: Katso, tämä on meidän Jumalamme, jota me odotimme, ja hän auttaa meitä; tämä on Herra, jota me odotimme; iloitkaamme ja riemuitkaamme hänen autuudestansa"** (Jes. 25: 6—9). Tämä ateria antaa elämän rawinnon, joka muuttaa murheen iloksi, ja poistaa pimeyden peitteen, sillä Herra tulee ja nielee kuoleman iankaikkisesti. Ja kaikki kansat kutsutaan näihin pitoihin. **„Kaikki janoowaiset tulkaa wetten tykö, tekin, joilla ei rahaa ole; tulkaa, ostakaa ja syökää, tulkaa, ostakaa rahatta ja hinnatta wiiniä ja rieskaa"** (Jes. 55: 1). Leipä ja wiini oliwat itämailla etewimmät rawintoaineet, joilla Jumala rawitsi ja wirwotti ruumiin. Psalmista sanoo: **„Sinä kaswatat ruohon karjalle ja kaswit ihmisten tarpeeksi, tuottaaksesi leipää maasta, ja että**

wiini ilahuttaiſi ihmisten ſydäntä" (Pſ. 104: 14, 15). Jumalan ſanalla ja rukouksella owat nämä lahjat pyhitettäwät. Leipää ja wiiniä käytettiin wanhan liiton uhreissa, ja uhriaterioissa ne yhdistettiin lihan ja weren kanssa. Uhrieläimen werta käytettiin synnin sowinnoksi ja sitä priiskoitettiin alttarin päälle, mutta sen lihaa syötiin muutamassa uhrissa, ja leipää ja wiiniä nautittiin ilolla Herran edessä koko perheen ja lewiittain kanssa. Raamattu sanoo: **„Siinä on se paikka, jonka Herra sinun Jumalaſi walitſee, että hänen nimensä siinä asuisi; sinne wiekää kaikki nämät, jotka minä teille käsken: teidän polttouhrinne ja teurasuhrinne, kymmenekſenne ja kättenne ylönnysuhrin ja kaikki parhaat lupausuhrinne, jotka te Herralle lupaatte. Ja iloitkaa Herran teidän Jumalanne edessä, ſekä te että teidän poikanne ja tyttärenne, palwelijanne ja piikanne, ja lewiitat, jotka teidän porteissanne owat"** (5 Mooſ. 12: 11, 12). Yhminen tuli uhrin kautta osalliſeksi alttarin pyhyydestä, ja hän sowitettiin Jumalan kanssa. Paawali sanoo: **„Katſokaa Israelia lihan mukaan. Eiwätkö ne, jotka uhria syöwät, tule osalliſiksi alttarista"** (1 Kor. 10: 18).

Monella tapaa Jumala kehotti Israelia etsimään niitä lahjoja, jotka yhäältä oliwat tarjona. Yhmeelliſellä tawalla hän rawitſi kansaa, kun se kulki Egyptistä lupauksen maahan. **„Hän halkaſi kalliot korwessa ja juotti heitä wedellä yltäkyllin. Ja hän laski ojat wuotamaan kalliosta ja wuodatti wedet niin kuin wirrat". „Ja hän antoi sataa heille mannaa syötäwäksi ja antoi heille taiwaan leipää"** (Pſ. 78: 15, 16, 24). Paawali sanoo: **„Kaikki söiwät he samaa hengellistä ruokaa, ja kaikki joiwat he samaa hengellistä juomaa; sillä he joiwat siitä hengelliſestä kalliosta, joka heitä seuraſi; ja tämä kallio oli Kristus"** (1 Kor. 10: 3, 4). Jumala tahtoi korottaa kansan mieltä tämän katoawan maailman yli, etsimään elämää

ja woimaa Jumalalta. Wanhan liiton peſemiſet ja puhdiſtukſet keskittywät uuden liiton kasteessa, ja wanhan liiton uhriateriat keskittywät Herran ehtoolliſessa, joſſa taiwaan rawintoa annetaan uskowalle. Leipä ja wiini kuuluwat luonnon piiriin. Ihmiſen Pojan liha ja weri on ſielullisen elämän korkein kukka, ſillä ſiinä owat henkiſyys ja aistilliſuus, jumaluus ja ihmiſyys yhdiſtyneet. Niin kuin wanhan liiton uskowa tuli oſalliſeksi uhrista ja uhrialttarista, niin tulee uskowa uudessa liitoſſa todella ehtoolliſessa oſalliſeksi uuden liiton uhrista. Paawali ſanoo: **„Se ſiunaukſen kalkki, jota me ſiunaamme, eikö ſe ole Kristukſen weren oſalliſuus? Se leipä, jota me murramme, eikö ſe ole Kristukſen ruumiin oſalliſuus?“** (1 Kor. 10: 16). Kristukſen kirkaſtettu ruumis ja weri owat todella ehtoolliſessa rawintona iankaikkiſeen elämään.

Uuden liiton olento ja perusteet owat määräämässä tämänkin ſakramentin käſitettä. Kristikunnan alkuaikoina yhdiſtettiin tawalliſesti rakkauden ateria Herran ehtoolliſen kanſſa, niin että maallinen ateria aſetettiin hengelliſen aterian rinnalle. Ehtoollista ſanotaan Raamatuſſa **„Herran ateriaksi“**, **„Herran leiwäksi ja juomaksi“**, **„Herran pöydäksi“** ja **„leiwän murtamiſeksi“**. Kristus aſetti ehtoolliſen ſiten, että hän, **„heidän syödessään, otti leiwän ja kiitti, murſi ja antoi opetuslapſille ja ſanoi: Ottakaa, syökää; tämä on minun ruumiini. Ja hän otti kalkin ja kiitti, antoi heille, ja ſanoi: Juokaa tästä kaikki; ſillä tämä on minun wereni, ſen uuden testamentin, joka monen tähden wuodatetaan ſyntein anteekſiantamiſeksi“** (Matt. 26: 26—28). Luukkas liſää edelliſeen kohtaan: **„Se tehkää minun muiſtokſeni“** (Luukk. 22: 19). Paawali tekee ſaman liſäyksen, ja hän liſää toiſeen kohtaan: **„Niin uſein kuin te ſiitä juotte, tehkää ſe minun muiſtokſeni“** (1 Kor. 11: 25). Aiwan ſelwät owat Herran ſanat. Se leipä, jonka Herra

antaa, on hänen ruumiinsa. Se kalkki, se wiini, jonka hän antaa, on hänen werensä. Kristinusko on maailmaa korkeampi, ja se tahtoo antaa, mitä ei maailma woi antaa. Kristuksen ruumis on soinnussa Hengen kanssa, ja Kristus on siinä suhteessa luontoon, että hän maallisten aineiden kautta woi antaa itsensä uskowalle. Kristus teki ruumiinsa henkiseksi, ja sen tähden lähtiwät woimawaikutukset siitä luonnon piiriin. Herran ihmetöissä tunkeusi Hengen woima ruumiin kautta luonnon aineksiin. Sakramentillinen rawitseminen ja puhdistus on ruumiillisten parantamisten ja rawitsemisten korkein toimi. Kristuksen ruumis oli jo walmistettu kuolemaan, kun Herra asetti ehtoollisen, ja hänen ruumiinsa kirkastus oli jo pääsyt siihen määrään, että hän taisi ennen kuolemaansa esikoissiunauksena antaa ruumiinsa ja werensä opetuslapsilleen, jotka oliwat seurakunnan esikoiset. Wähää ennen ehtoollisen asettamista sanoi Jeesus: **„Hetki on tullut, että Ihmisen Poika on kirkastettawa"** (Joh. 12: 22). Ja **„kun Juudas oli mennyt ulos, sanoi Jeesus: Nyt on Ihmisen Poika kirkastettu, ja Jumala on kirkastettu hänessä"** (Joh. 13: 31). Samalla tapaa antoi Jeesus opetuslapsilleen Hengen esikoislahjan ennen kuolemaansa, kun **„hän puhalsi heidän päällensä ja sanoi: Ottakaa Pyhä Henki"** (Joh. 20: 22). Kun Jumalan kirkkaus oli täydellisesti tunkeutunut Kristuksen ruumiiseen, silloin tämä oli walmistunut otettawaksi jumalalliseen kirkkauteen, ja taiwaaseen nousneena woi kirkastunut Kristus Henkensä kautta antaa itsensä ruumiillisestikin uskowalle, waikka hänen ruumiinsa ei enää ole ulkonaisesti läsnä. Kirkastuneella Kristuksella on henkiseksi tullut ruumis ja ruumiilliseksi tullut Henki. Meidän turmeltuneessa luonnossamme tahtoo Herra wälimiehenä yhdistää ruumiillisuuden ja henkisyyden. Uskowan tulee muodostua Kristuksen kuwan mukaan, niin että hänessäkin ruumiilli-

ſuus tulee Kristuksen kautta henkiſeksi ja henkiſyys ruumiilliſeksi. Tämä on kristinuskon tarkoitus. Kristinuskon ulkopuolella ihminen ei tiedä mitään tästä uskonyhdiſtyksestä Herran kanssa. Sen tähden ei luonnollinen ihminen woi käſittää Herran ehtoollisen olentoa. Kristus panee ruumiinsa ja werensä ſakramentilliſen ſyömiſen ja juomiſen ſiſällöksi, ja tällä tapaa uudistuu hänen muiſtonſa.

Kristus oſoittaa ſuhteensa uskowaan ehtoolliswieraaſeen, kun hän ſanoo: **„Minä olen ſe eläwä leipä, joka tuli taiwaasta alas. Joka ſyö tästä leiwästä, hän on eläwä iankaikkiſesti. Ja ſe leipä, jonka minä olen antawa, on minun lihani, jonka minä olen antawa maailman elämän edeſtä“. „Totiſesti, totiſesti ſanon minä teille: Ellette ſyö Ihmiſen Pojan lihaa ja juo hänen wertanſa, niin teillä ei ole elämää itſeſſänne. Joka ſyö minun lihani ja juo minun wereni, hänellä on iankaikkinen elämä, ja minä olen herättäwä hänet wiimeiſenä päiwänä. Sillä minun lihani on totinen juoma. Joka ſyö minun lihani ja juo minun wereni, hän on minuſſa ja minä häneſſä“** (Joh. 6: 51, 53—56). Kristus tarkoittaa näillä ſanoilla ehtoollista, waikka ne eiwät ole kokonaan ſiihen rajoitettawat. Uskoſſa woi ihminen nauttia Herraa elämän leipänä ulkopuolella ehtoollistakin. Herran ſanat owat aiwan ſelwät. Kristus, joſta ruumiilliſuus ei ole erotettawa, hänen lihanſa ja werenſä, on totinen rawinto. Herra antaa ruumiinſa uhrina kuolemaan, ja ſe on ylösnouſewa, ja ſiinä on eläwäkſi tekewä Henki. Herra ſanoo: **„Pahentaako tämä teitä? Miten ſitten käy, jos te näette Ihmiſen Pojan menewän ylös ſinne, miſſä hän ennen oli? Henki on ſe, joka eläwäkſi tekee; liha ei mihinkään kelpaa“** (Joh. 6: 61—63). Henki waikuttaa ſiis eläwäkſi tekewänä Herran ylösnousneeſsa ruumiiſſa.

Kristukſen liha ja weri on katoamaton, olennollinen rawinto, joka waikuttaa ruumiiſeen niin, että ſe tulee oſalliſeksi iankaikkiſesta elämästä. Mutta ſyöminen ja juominen ei ole käſitettäwä aistilliſesti, ſillä liha ei mihinkään kelpaa, mutta Ihmiſen Pojan liha on Hengen elähyttämä; ſe on taiwaaſeen astuneen ja kirkastuneen Ihmiſen Pojan liha. Mutta ſyöminen ja juominen ei kumminkaan ole ehtoolliſeſſa ainoastaan henkinen toimi, ſillä Herra ei ſilloin puhuiſi lihanſa ſyömiſeſtä ja werenſä juomiſesta. Kristus käyttää täällä ſanaa „liha", ſillä hän oli wielä ruumiilliſesti nähtäwä, ja tämän ruumiilliſuuden hän uhraſi maailman ſowinnokſi. Kristukſen lihaſſa oli jo alkuaan Jumalan Henki. Sen tähden ſe taiſi kirkastua ennen hänen kuolemaanſa ja kuolemaſſa. Mutta Kristukſen liha oli aistilliſesti näkywä ruumis. Sen tähden käytetään ſanaa „ruumis" Herran ylösnouſemiſen jälkeen, ja aſetusſanoiſſa käyttää Herra itſe tätä ſanaa, ſillä hän katſoo tulewaiſuutta. Kristukſen liha ja weri eiwät ole ilman Henkeä, eikä Kristukſen Henki ole ilman ruumiilliſuutta. Herra ei ole ehtoolliſeſſa ruumiillaan läsnä ilman Henkeä, ſillä Henki on eläwäkſi tekewä, eikä Herra ole ehtoolliſeſſa läsnä Hengellään ilman ruumiſta, ſillä hän ei ſilloin ſanoiſi, että hänen lihanſa on totinen ruoka, joka on leipänä ſyötäwä. Koko ihminen tarwitſee koko Kristukſen. Jeeſus Kriſtus, joka tuli taiwaaſta lihaan, ja joka kuoleman kautta korotettiin taiwaaſeen, antaa ehtoolliſeſſa itſenſä iankaikkiſen elämän leipänä ihmiſelle. Tämä Kriſtus ei tule ihmiſen ruumiiſeen ainoaſtaan ſyömiſen kautta, eikä hän tule ihmiſen henkeen ainoaſtaan ajattelemiſen kautta, waan hän tulee uskon nautinnoſſa koko ihmiſeen, henkeen, ſieluun ja ruumiiſeen. Ihminen tulee Kristukſeen, ja Kriſtus ihmiſeen.

Niin kuin Kristukſen lihaſſa on eläwäkſi tekewä Henki, niin on tämä Henki hänen wereſſäänkin, ſillä Henki on ſielusſa, ja ſielu on wereſſä. Misſä werta on, ſiinä on ſieluakin, ſillä **„lihan ſielu on wereſſä“** (3 Mooſ. 17: 11). Wereſſä liikkuwat ne aineet, joista ruumis elää, ja ſielu ottaa elämän ilmaa wereen. Sielu elähyttää ruumiin wereſſä. Sen mukaan kuin henki on korkeampi tahi alhaiſempi, on ſielukin, ja ſemmoinen kuin ſielu on, on werikin. Jeeſukſella Kristukſella on Jumalan Pyhä Henki ſielusſaan, ja tämä jumalallinen ſielu waikuttaa hänen wereſſään. Kristukſen werellä on ſama arwo, kuin Kristukſella itſellä. Sen tähden ſanoo Pietari, että me olemme lunaſtetut **„Kristukſen kalliilla werellä, niin kuin wiattoman ja puhtaan karitſan“** (1 Piet. 1: 19). Jumalan Pojan elämä ja Jumalan iankaikkinen Henki waikuttiwat Kristukſen ſielussa ja wereſſä. Sen tähden Raamattu terottamalla ſanoo: **„Jeeſukſen Kristukſen, Jumalan Pojan, weri puhdiſtaa meitä kaikesta ſynniſtä“** (1 Joh. 1: 7). Jumalan Pojan weri woi henkiſesti puhdiſtaa ihmiſen ja iankaikkiſesti lunaſtaa hänet. Jos ſiis wanhan liiton uhrit **„pyhittiwät lihan puhtauteen, kuinka paljon enemmin Kristukſen weri, joka iankaikkiſen Hengen kautta uhraſi itſenſä wiatonna Jumalalle, on puhdiſtawa meidän omantuntomme palwelemaan eläwää Jumalaa, ettemme tee knolleita töitä“** (Hepr. 9: 13, 14). Jumalan Pojan weri omiſtetaan uskoſſa ſyntein anteekſiſaamiſekſi, puhdiſtukſekſi ja uudiſtukſekſi.

Jeeſus Kristus antaa ſiis pyhäſſä ehtoolliſeſſa itſenſä kirkaſtettuna ſyötäwäkſi ja juotawakſi uskolle, ja hän walitſi leiwän ja wiinin wälikappaleikſi tälle rawinnolle. Kristukſen ruumis ja weri owat Herran eläwäkſi tekewän Hengen kautta niin yhdiſtetyt leiwän ja wiinin kanſsa, etteiwät ne ole ulkonaiſesti toiſtenſa rinnalla, waan leiwäſſä on Kristukſen ruu-

mis ja wiinisſä on Kristukſen weri. Ihmiſen Poikana on Kristus kirkastetulla ruumiillaan ja werellään totinen ruoka ja juoma uskowalle ehtoolliſen leiwäſſä ja wiinisſä. Maalliſisſa astioiſſa annetaan Herran ehtoolliſen kautta taiwaalliſia aarteita. Henki waikuttaa Kristukſen ruumiilliſuudeſſa ja kirkastaa Kristukſen uskowaſſa. Hän ottaa Kristukſen täydelliſyydeſtä ja antaa uskowalle Kristukſen ruumiin ja weren leiwäſſä ja wiinisſä, kun nämä ſiunataan ja omiſtetaan Herran ſanan mukaan. Kristus rawitſee ſeurakuntaa, kun hänen Henkenſä, ruumiinſa ja werenſä yhdiſtywät ehtoolliſeſſa ja meidän henkemme, ſielumme ja ruumiimme nauttiwat tätä Kristusta.

Ehtoolliſeſſa tapahtuu muodoſtuminen Kristukſen kuwaan. Sydämmen ſalainen ihminen yhdiſtyy elimelliſesti Herran kanſſa ja rawitaan iankaikkiſeen elämään. Ulkonainen aiſtiihminen ei wahwiſtu ehtoolliſen kautta, waan ſiſällinen ihminen, joka nauttii Herran muiſtokſi tätä ateriaa. **„Liha ja weri eiwät woi Jumalan waltakuntaa periä“** (1 Kor. 15: 50), waan katoamattomuus ja kuolemattomuus owat täällä uskoſſa omiſtettawat Kristukſelta, ja ſiſälliſeſſä ihmiſeſſä on uudiſtus alkawa, joka tekee Jumalan waltakuntaan pääſemiſen ihmiſelle mahdolliſeksi. Kuolema ei waikuta tätä muutoſta, waan muodoſtuminen Kristukſen kuwaan. Kristitty ei wietä ehtoolliſta ulkonaiſeksi muiſtokſi Kristukſeſta, waan hengeſſä ja totuudeſſa, elämäſſä ja woimaſſa tapahtuu tämä muiſtoateria, kun ſiſällinen ihminen uskoſſa yhdiſtyy Herran kanſſa. Syntein anteekſiſaamiſeksi wuodatettiin Kristukſen weri. Ehtoolliſeſſa puhdiſtaa Kristus werellään uskowan ja antaa hänelle ſynnit anteekſi. Tämän kautta yhdiſtyy ihminen yhä ſywemmin Herran kanſſa.

Ehtoolliſen kautta ſyntyy myös likeiſempi yhteys Herran opetuslasten wälillä. Kun uskowa Herran ehtoolliſessa tulee oſalliſeksi Kristuksesta, yhdistywät uskowatkin ſen kautta likemmin toiſiinſa. Paawali ſanoo: **„Se on yksi leipä, niin mekin monet olemme yksi ruumis; ſillä me olemme kaikki yhdestä leiwästä oſalliſet“** (1 Kor. 10: 17). Taiwaallinen rawinto yhdistää uskoſſa ja rakkaudeſſa niitä, jotka Herraa palwelewat. Ja Herran ehtoolliſen kautta warjellaan uskowa ſielun ja ruumiin puolesta iankaikkiſeen elämään. Siſällinen puhdistus ja ſydämmen yhdistys Herran kanſſa wahwistaa Jeeſuksen opetuslasta ja tukee häntä uskon kilwoituksessa. Ja ne, jotka Herran ehtoollista nauttiwat, julistawat Herran kuolemaa, ſiihen asti kun hän tulee. Ehtoolliſessa ſaa uskowa nauttia Herran kuoleman hedelmiä, ja hän julistaa tämän kautta, että Herra on pelastanut hänet, niin kuin Israelin lapſi pääſiäislammasta nauttiessa ilmoitti, että Jumala oli hänet pelastanut Egyptin orjuudesta. Paawali ſanoo: **„Niin uſein kuin te ſyötte tästä leiwästä ja juotte tästä kalkista, tulee teidän Herran kuolemaa julistaa, ſiihen asti kuin hän tulee“** (1 Kor. 11: 26).

Herran ehtoolliſelle ſaa kristitty mennä, kun ſynti häntä raſittaa ja hän ikäwöipi anteekſiantamista ja elämän yhteyttä Herran kanſſa. Raamattu ſanoo: **„Joka janoaa, hän tulkoon, ja joka tahtoo, hän ottakoon elämän wettä lahjaksi“** (Ilm. 22: 17). Kristus tahtoo antaa kaikille armonſa, ja juuri heikoille ja ahdistetuille on Herran ehtoollinen tarpeen. Hän ſanoo: **„Tulkaa minun tyköni kaikki, jotka työtä teette ja olette raskautetut, minä tahdon teitä wirwottaa“** (Matt. 11: 28). Herra antaa aina iſoowalle ſiunausta. **„Autuaat owat, jotka iſoowat ja janoowat wanhurskautta, ſillä he rawitaan“** (Matt. 5: 6). Sen tähden kehottaa Raamattu meitä:

„Käykäämme uskallukſella armoiſtuimen tykö, että me ſaiſimme laupeuden ja löytäiſimme armon ſilloin, kun me apua tarwitſemme“ (Hepr. 4: 16).

Mutta kelwoton Herran ehtoolliſen nauttiminen tuottaa ihmiſelle edeswastausta ja tuomiota. Jollei ehtoolliswieras pidä Herran ruumista ja werta pyhänä, kurittaa Herra häntä, ettei hän maailman kanſſa joutuiſi kadotukſeen. Siſällinen elämä heikkenee kelwottaman nautinnon kautta, henki ſairaſtuu, tunnon tylſyyttä ſyntyy, ja wanhat erhetykſet ja ſynnit pyrkiwät eſille. Apoſtoli ſanoo: **„Joka kelwottomasti ſyö tästä leiwästä ja juo Herran kalkista, hän on wikapää Herran ruumiiſeen ja wereen“. „Sillä joka ſyö taikka juo kelwottomasti, hän ſyö ja juo tuomion itſelleen, ettei hän Herran ruumista erota. Sen tähden on monta heikkoa ja ſairasta teidän joukoſſanne, ja uſeat owat knolleet. Sillä jos me tuomitſemme itſemme, niin ei meitä tuomita. Mutta koska me tuomitaan, niin Herra meitä kurittaa, ettemme maailman kanſſa kadotukſeen joutuiſi“** (1 Kor. 11: 27, 29 —32). Sen tähden koettelee kristitty, kun hän menee Herran ehtoolliſelle, ſydäntään ja elämäänſä Jumalan ſanan mukaan, hän tunnustaa Jumalalle ſyntinſä ja tuomitſee ſen, ſopii riitaweljenſä kanſſa ja pyytää Kristukſelta armoa ſyntein anteekſiſaamiſekſi ja puhdistukſekſi. Paawali ſanoo: **„Koetelkoon ihminen itſeään, ja niin ſyököön tästä leiwästä ja juokoon tästä kalkista“** (1 Kor. 11: 28).

Suuri on ſiunaus oikeasta Herran ehtoolliſen nauttimiſesta. Kristus tahtoo antaa kaikille armonſa, ja hän pyytää pääſtä elämän yhdiſtykſeen ihmiſen kanſſa. Hän ſanoo: **„Katſo, minä ſeiſon oweſſa ja kolkutan; jos joku kuulee minun ääneni ja awaa owen, hänen tykönſä minä tahdon mennä ſiſälle ja pitää ehtoollista hänen kanſſaan, ja hän**

minun kanſſani" (Ilm. 3: 20). Ehtoolliſeſſa Herra antaa meille ſyntimme anteekſi, ja hän wahwiſtaa uskomme ja kaswattaa rakkautemme Jumalaan ja lähimmäiſeen. Sen kautta wirkiſtyy iankaikkiſen elämän toiwo, ja me ſaamme uutta woimaa waeltamaan pyhityksen tietä, kunnes kerran pääſemme Jſän kotihin nauttimaan ſuurta ehtoollista taiwaaſſa. **„Autuaita owat ne, jotka owat Karitſan häihin ehtoolliſelle kutſutut"** (Ilm. 19: 9).

49. Kutſumus ja Walistus.

Kun Jumalan armo Kristukſessa astuu ajalliſuuteen, antautuu ſe kehityksen alaiſeksi. Se kaswaa elimelliſesti maailmassa ja ihmiſessä. Kristus ſanoo: **„Niin on Jumalan waltakunta, kuin jos ihminen heittää ſiemenen maahan ja makaa ja nouſee ylös, yöllä ja päiwällä, ja ſiemen orastaa ja kaswaa, niin ettei hän itſe tiedäkään. Sillä maa kantaa hedelmän itſestään, enſiksi oraan, ſitten tähkäpään, ſitten täyden jywän tähkäpääsſä“** (Mark. 4: 26—28). Koko elämän perustukſena on Jumalan iankaikkinen armopäätös, joka käſittää kaikki Kristukſessa. Jumalan tahdon ſalaiſuus, joka kannattaa koko luomakuntaa, pyſyi kätkössä, kunnes Kristus toi ſen ilmi. Maailmanrakennus ja kaikki Jumalan toimet tarkoittawat Jumalan armopäätöksen toteuttamista. Tämä armopäätös käſittää kaikki, mitä on taiwaiſſa ja maan päällä, yhdekſi kaikkeudekſi, jonka pää on Kristus. Luomiſen tarkoitus ja lunaſtukſen tarkoitus owat ſiis ſama, ja Kristukſessa toteentuu edellinenkin. Kristus ſanoo tuomarina: **„Tulkaa, minun Iſäni ſiunatut, omiſtakaa ſe waltakunta, joka teille on walmiſtettu maailman perustamiſesta asti“** (Matt. 25: 34). Se ihminen, joka ei armon järjeſtykſeen taiwu, hän astuu myös luomisjärjeſtykſen ulkopuolelle. Jumalan armo Kristukſessa tahtoo pelaſtaa kaikki ihmiſet. Sen tähden on Jumalan armopää-

töskin rakkauden toimi. **„Jumala tahtoo kaikkia ihmisiä autuaiksi“** (1 Tim. 2: 4).

Kaikki elämä asetettiin alkuaan olemaan Kristuksessa. **„Hänessä luotiin kaikki“** (Kol. 1: 16). Jumalan maailmasuunnitelman mukaan woi siis elämä ainoastaan Kristuksessa tulla ihmisen osaksi. Jos ihminen irtaantuu Kristuksesta, irtaantuu hän myös Jumalan maailmasuunnitelman sisimmästä perusteesta. Joka on Kristuksesta erotettu, hän on erotettu Jumalan tahdon perusmääreestä, ja hänen täytyy hukkua, sillä elämä on waan Kristuksessa. Jumalan maailmasuunnitelma on elämän määräys koko maailmalle, mutta siinä on olemassa perusehto, sillä elämä on Kristuksessa. Kadotus riippuu ihmisen omasta toimesta, jollei hän tahdo Kristuksen tykö tulla.

Jumalan armopäätös toteentuu kehityksen tiellä maailmassa. Se walitsee muutamat ennen muita ja jättää ajaksi toiset. Jumalan kutsuwa armo kehittyy wähitellen ihmiskunnassa, ja kadotuskin on kaswawaa luontoa, niin että se wasta tuomiossa on walmiina. Synnin alla eläen ihminen waeltaa kadotukseen, mutta tuomiopäiwänä saa hän tuomionsa. Jumalan armopäätös on täynnä elämän woimaa. Se woi pelastaa, missä ei ihmisillä toiwoa ole, sillä se käsittää taiwaat, maan ja tuonelankin. Joka ilmestyksen alhaisemmalla asteella on kuuliainen Jumalan totuudelle, hänkin pysyy Jumalan armopäätöksen piirissä. Kristus sanoo: **„Monet tulewat idästä ja lännestä ja istuwat Aabrahamin, Isakin ja Jaakobin kanssa taiwasten waltakunnassa, mutta waltakunnan lapset heitetään ulkona olewaan pimeyteen“** (Matt. 8: 11, 12). Ajoittain tarwitsee synnin päästä waltiaaksi ja ilmoittaa koko kauheutensa, että ihminen oikein tulisi tuntemaan woimattomuuttaan ja kurjuuttaan. Ajoittain Jumala kätkee armonsa, ettei

ſe joutuiſi ihmisten tallattawakſi. Ja milloin ihminen wäärin käyttää armoa, woi Jumala paaduttaa hänet ajakſi. Mutta Jumala pyytää tälläkin tapaa kaswattaa ihmistä wastaanottamaan hänen armoansa, ſillä hän ei tahdo yhdenkään ihmiſen kuolemaa. Jumalalliſella wiiſaudella käyttää hän kaikkia kaswatukſen wälikappaleita, woidakſeen johdattaa ihmistä autuuteen. Milloin ihminen ei wielä woi ſyntiä tuntea ja armoa omata, menee armo ajakſi hänen ohitſe, mutta ſe tulee jälleen aikanaan. Paawali ſanoo: **„Owatko he lonkanneet itſenſä, että he lankeiſiwat? Pois ſe, waan heidän lankeemiſesta on pelastus tullut pakanoille, että hän ſaiſi heitä kiiwailemaan“. „Jos heidän hylkäämiſenſä on maailman ſowinto, mitä heidän korjaamiſenſa on muuta kuin elämä kuolleista?“ „Paatumus on oſittain tullut Israelille, kunnes pakanain täydelliſyys on ſiſään tullut. Ja niin on koko Israel autuaakſi tulewa“. „Niin kuin tekin muinoin olitte tottelemattomia Jumalalle, waan nyt olette heidän tottelemattomuutenſa kautta ſaaneet laupeutta oſakſenne, niin owat hekin nyt tottelemattomiksi tulleet, että hekin ſaiſiwat laupeutta ſen laupeuden kautta, joka on teidän oſakſenne tullut. Jumala on kaikki ſulkenut kuulemattomuuden alle, että hän kaikkia armahtaiſi“** (Room. 11: 11, 15, 25, 26, 30—32). Apostoli oſoittaa täſſä ſelwään, että Jumala toimii kaswatukſeſſaan ſitä tarkoitusta warten, että hän woiſi pelastaa kaikkia, waikka tätä Raamatun paikkaa on taitamattomasti käytetty tueksi ſille, Jumalan olentoa polkewalle, opille, että Jumala oliſi määrännyt muutamia ihmiſiä kadotukſeen.

Sillä ei kellenkään tapahdu wäärryyttä, että joku ajakſi hyljätään, ſillä armo on armo. Ei ole ſitä ihmistä, joka anſaitſiſi iankaikkiſen elämän, eikä ihmiſen ſynti ole niin ſuuri, ettei armo woiſi tarjoutua hänelle. Armolle ei woi mikään maailmaſſa laatia ſääntöjä, ſillä ſe on jotakin aiwan uutta,

jolla on ſääntönſä itſesſään. Jumala loi alussa mitä hän tahtoi, ja niin menettelee hän myös uudessa luomiſessa. Jos Jumalan armo ajaksi käy ihmiſen ohitſe, niin on ſe tila, johon ihminen jokſikin ajaksi jää, Jumalan kaswatukſen ſäätämä, ja täsſäkin tilassa wallitſee Jumalan hywyys ja pitkämieliſyys. Jumalan walitſeminen ei ole mieliwallan määräämää, ſillä ajallinen hylkääminen lähtee samasta Jumalan rakkaudesta, kuin armokin. Milloin armo tulee tahi menee jonkun ohi, noudattaa ſe ſitä armopäätöksen perusmäärettä, jonka mukaan Jumala tahtoo kaikkia wapahtaa. Jumalan wiiſaus käſittää ajalliſuuden ja iankaikkiſuuden, ja ſe järjeſtää walitſemiſenkin niin kuin ſe on koko maailmalle parasta. Meidän lyhytnäköinen ſilmämme ei woi saada ſelwille ſitä wiiſauden sywyyttä, joka johdattaa koko maailman kehityksen määräänſä. Armo ei tahdo, kun ſe menee ohitſe, kadottaa, waan ſe tahtoo oikeaan aikaan ja oikealla tawalla wapahtaa. Jokaiſen täytyy odottaa, kunnes armo kutſuu, ja kutſuttu saapi armon kaiketta anſiotta. Kerran tulee kutſumus jokaiſen tykö. Mutta armo waatii ihmiſen tulemista, pyytämistä ja omaamista. Jos ihminen ylenkatſoo ja käyttää wäärin kutſumusta, tylſiſtyy hän ja tulee kelwottomaksi. Kristus ſanoo wertauspuheesſaan: **„Kutſutut eiwät olleet kelwolliſet“** (Matt. 22: 8). Sen tähden ſanoo Paawali: **„Laittakaa pelwolla ja wapiſtukſella, että te autuaiksi tulette“** (Fil. 2: 12). Armo tarjoutuu ihmiſelle armona, jota ei kukaan anſaitſe, mutta wäkiwaltaa ſe ei tee, waan ſe waatii ihmiſen puolelta pyytämiſtä ja omaamista.

Jumala toteuttaa iankaikkiſen armopäätöksenſä ihmiſessä armonwälikappaleiden kautta, ja tämä armopäätös lähenee ihmiſtä enſiksi **kutſumukſessa.** Wanhaſſa liitoſſa Jumala kutſui wanhan liiton oſalliſuuteen, mutta uudessa hän kutſuu uuden liiton armoon. Tämä kutſumus ei tarkoita ainoastaan ſiweel-

listä herätystä, waan ſe tahtoo johdattaa ihmistä Jumalan waltakunnan ja iankaikkiſen elämän oſalliſuuteen. Se on taiwaallinen kutſumus, joka tahtoo tehdä ihmiſen oſalliſeksi uuden liiton armosta, niin että hän tulee elämän yhdiſtykſeen Kriſtuksen kanſſa. Siweyslaki aſettaa waatimuksenſa wanhan liiton uskowalle, mutta uuden liiton armossa astuu taiwaan waltakunnan henkilaki meidän eteemme. Yleinen ilmoitus, että Jumala on rakkaus, joka armahtaa kaikkia, ei täsſä riitä, waan armon waſituinen ſiſältö Kriſtuksessa on eſitettäwä ihmiſelle. Jumalan armollinen tahto, joka kutſuu kaikkia elämän oſalliſuuteen, eſiintyy ewankeliumiſſa, joka on kutſumuksen wälikappale. Ja ewankeliumin ſaarnaajat owat Jumalan kutſumuksen wälittäjiä. Paawali ſanoo: **„Minulle, joka olen wähin kaikkein pyhien joukossa, on ſe armo annettu, että minä pakanoille ſaarnaiſin ewankeliumia Kriſtuksen käſittämättömäſtä rikkaudesta“** (Eſ. 3: 8). **„Kriſtus on antanut muutamat apoſtoleiksi, muutamat profeetoiksi, muutamat ewankeliſtoiksi, muutamat paimeniksi ja opettajiksi, tehdäkſeen pyhiä kelwolliſiksi palweluksen työhön, Kriſtuksen ruumiin rakentamiſeen“** (Eſ. 4: 11, 12). Ainoaſtaan ne, jotka owat kutſutut puhtaan ewankeliumin kautta, owat todella Jumalan kutſumia. Jumala walmiſtaa kyllä monella tapaa ihmiſen kääntymyſtä, mutta uuden liiton kutſumus on ewankeliumin wälittämä kehoitus ihmiſille omiſtamaan Jumalan armoa Kriſtuksessa. Lain ja ewankeliumin kautta herättää Jumala ihmiſen ſynnin unesta ja wetää häntä pimeydestä ihmeelliſeen walkeuteensa, ja ewankeliumin kautta tarjoo hän meille wakawasti ja woimalliſesti armon ja iankaikkiſen elämän. Raamattu ſanoo: **„Jumala on teitä kutſunut pimeydestä ihmeelliſeen walkeuteensa“** (1 Piet. 2: 9). **„Jumala on teitä kutſunut meidän ewankeliumimme kautta Herramme Jeeſuksen Kriſtuksen kirkkauden omiſtamiſeen“** (2 Teſs. 2: 14). Ihmi-

nen herää, kun hän ottaa wastaan kutſumukſen. Paawali ſanoo: „**Herää ſinä, joka makaat, ja nouſe kuolleista, niin Kriſtus ſinua walaiſee**“ (Ef. 5: 14). Ja Jumalan puolelta on kaikki walmiſtettu. Ihmiſen on tuleminen Jumalan pitoihin. Herra ſanoo: „**Tulkaa, ſillä kaikki on walmiſteltu**“ (Luukk. 14: 17). Jumala johdattaa ihmiſtä kurituksella ja hywyydellä, ja Jumalan Henki tunkeu eläwällä woimallaan omaantuntoon ja mieleen. Jumalan kutſumus ei ole waan ſanallinen toimi, joka panee totuuden muiſtoon tahi yllyttää tunnetta, waan ſe tapahtuu Hengen woimaſſa, niin että ſydän lähtee liikkeelle ja ihminen woi käſittää iankaikkiſen elämän.

Kriſtus ſanoo: „**Monta on kutſuttu, mutta harwat owat walitut**“ (Matt. 22: 14). Jumalan kutſumus waikuttaa ſiweelliſellä woimalla ſanaſſa, niin että ihminen woi omata tahi ei. Se ei pakota. Ne ihmiſet owat kutſutuita ja walituita, jotka kutſumukſen woimasta owat käſittäneet elämän Kriſtukſeſſa. Ne, jotka ſaiwat kutſumukſen, mutta eiwät ſiitä huolineet, owat kutſutuita, mutta he eiwät ole walituita. Kun ewankeliumi lähenee ihmiſen ſydäntä, nuhtelee ihmiſtä ſynniſtä ja wetää häntä Kriſtukſen tykö, kehottaen kääntymykſeen ja uskoon, ſilloin on ihmiſellä kutſumukſen aika. Jumala on ſe, joka on kutſunut, mutta hän on myös ſe, joka kutſuu. Pitkämieliſyydeſſään ja laupeudeſſaan Jumala kutſuu uſein ja eri tawalla, mutta hän toimii ſiweellisten ſääntöjen mukaan, niin että kutſumukſen woima kaswaa tahi heikkenee, ſen mukaan kuin ihminen kutſumusta kohtelee. Kriſtus ſanoo: „**Kuinka uſein minä tahdoin koota lapſiaſi**“ (Matt. 23: 37). Ja kääntyneellekin ihmiſelle tulee yhä edelleen Jumalan kutſumus, ſillä Jumala tahtoo johdattaa ihmiſtä aina korkeammalle täydelliſyyteen asti. Paawali ſanoo: „**Uskollinen on hän, joka kutſuu, hän on ſen tekewä**“ (1 Teſs. 5: 24). Sanan tulee päästä

eſiintymään henkiſeſſä woimaſſaan, ja ſen tähden on uskolliſuus ſanan julistamiſeſſa tarpeen. Jumalan eläwä ſana kutſuu ja johdattaa iankaikkiſeen elämään.

Kutſumus on Jumalan walitſemiſen enſimmäinen toimi ihmiſeſſä, mutta walitſeminen on myös kutſumukſen ſeuraus, ſillä ainoaſtaan ſe, joka ottaa waſtaan kutſumukſen, tulee walituksi. Kutſuttu erotetaan maailman yhteydeſtä ja aſetetaan elämän yhteyteen Jeeſukſen Kriſtukſen kanſſa. Pietari ſanoo: **„Ahkeroitkaa, weljet, yhä enemmän ſitä, että tekiſitte kutſumukſenne ja walitſemiſenne wahwakſi; ſillä kun ſitä teette, niin ette koſkaan kompaſtu. Sillä niin teille annetaan runſaſ ſiſäänkäynti Herramme ja Wapahtajamme Jeeſukſen Kriſtukſen waltakuntaan“** (2 Piet. 1: 10, 11). Walitſemus loppuu tuomioſſa, ja ſiihen päättyy kutſumuskin. Silloin tulee näkywiin, jos walitſemus on wahwakſi tullut.

Ihmiſen tulee ottaa waſtaan Jumalan kutſuwa armo ja olla ſille kuuliainen, ſillä ſe ei tee wäkiwaltaa wapaudelle. Kallis aika on koittanut ihmiſelle, kun kutſumus ylhäältä läheſtyy häntä. Hänen tulee ſilloin uskolliſesti wiljellä Jumalan ſanaa, rukoilla ja olla totuudelle kuuliainen. Herra ſanoo: **„Autuaita owat ne, jotka kuulewat Jumalan ſanan ja kätkewät ſen“** (Luukk. 11: 28). Ihminen ei woi aina Herraa käſittää. Sen tähden ſanoo Raamattu: **„Etſikää Herraa, koſka hän löydetään, awukſihuutakaa häntä, koſka hän läsnä on“** (Jeſ. 55: 6). Kutſutun tulee olla kuuliainen ja Jumalan tahtoa tehdä. Herra ſanoo: **„Joka totuuden tekee, hän tulee walkenteen, että hänen työnſä nähtäiſiin, ſillä ne owat Jumalaſſa tehdyt“** (Joh. 3: 21).

Jumala käyttää kaikenlaiſia elämän kohtaloita, taiwuttaakſeen ihmiſtä waſtaanottamaan kutſumuſta. Hän antaa myötäkäymiſtä ja waſtoinkäymiſtä, ſiſällistä ja ulkonaiſta

hätää ja kärſimistä ja muiden ihmisten eſimerkkejä. Jeeſus ſanoo: **„Ei woi kukaan minun tyköni tulla, ellei Iſä, joka lähetti minun, wedä häntä“** (Joh. 6: 44). Kaikkialla waikuttaa Jumala, ja hän pyytää iankaikkiſella rakkaudella johdattaa ihmistä Kriſtuksen tykö. Mutta jos ihminen hylkää Jumalan kutſumuksen, tylſiſtyy hänen omatuntonſa, ja hän joutuu himojenſa orjaksi. Paawali ſanoo pakanoista: **„Koska he tunſiwat Jumalan, eiwätkä ylistäneet häntä Jumalana, eiwätkä kiittäneet, waan wilpisteliwät omiſſa ajatuksiſsaan, ja heidän järjetön ſydämmenſä on pimennyt, ſen tähden on myös Jumala heidät laskenut heidän ſydämmenſä himoihin“** (Room. 1: 21, 24). Ja jos ihminen yhä waan wastuſtaa Jumalan kutſumusta, turmeltuu hänen mielenſä, niin että hän uskoo walheen ja wihdoin joutuu kadotukſeen. Paawali ſanoo: **„Jumala on heille lähettäwä wäkewän ekſytyksen, niin että he uskowat walheen; että he kaikki tuomittaiſiin, jotka eiwät totuutta uskoneet, waan wäärytteen ſuostuiwat“** (2 Teſs. 2: 11, 12). Silloin ihminen on joutunut perikatoon, kun hänen mielenſä on niin turmeltunut, että hän uskoo walheen.

Kaikkiin Jumalan armotoimiin liittyy **walistus**. Ihminen on luonnostaan pimeyden wallassa, niin ettei hän omilla woimillaan woi tuntea itſeään eikä Jumalan rakkautta, waan hän tarwitſee walkeutta ylhäältä. Jumala ilmoittaa hänelle walistuksen kautta ſynnin turmeluksen ja armonſa rikkauden Jeeſuksessa Kriſtuksessa. Paawali ſanoo: **„Jumala, joka käski walkeuden pimeydeſtä paistaa, hän walaiſi meidän ſydämmisſämme, että tieto Jumalan kirkkaudesta Jeeſuksen Kriſtuksen kaswoiſſa lewittäiſi walaaan“** (2 Kor. 4: 6). Kristus waikuttaa maailman walkeutena kaikkialla ja pyytää saada walkeutta ylhäältä ihmisten ſydämmeen. **„Pimeys on poiſtunut ja totinen walkeus nyt loiſtaa“** (1 Joh. 2: 8). Walistuksen

kautta alkaa wasituinen kristillinen tieto, ja walistuksen kautta kehittyy ja kaswaa totuuden tunteminen. Kun Kristuksen Henki walaisee ihmistä, woi ihminen tuntea henkisen totuuden wasituisessa olennossaan, ja tietoisesti omata tämän. Luonnollinen ihminen ei tätä käsitä. Paawali toiwoo ja rukoilee, että **„Herramme Jeesuksen Kristuksen Jumala, kirkkauden Isä, antaisi teille wiisauden ja ilmestyksen Hengen, että te hänen tuntemisensa kautta tulisitte walaistuksi sydämmen silmien puolesta, niin että te tietäisitte, mikä hänen kutsumuksensa toiwo on, mikä hänen perintönsä kirkkauden rikkaus on pyhissä ja kuinka ylenpaltisesti suuri hänen woimansa on meissä, jotka uskomme hänen wäkewän woimansa waikutuksen mukaan, jonka hän Kristuksessa waikutti“** (Ef. 1: 17—20). Jumalan walistuksen kautta ihminen ei ainoastaan saa muodollista tietoa, waan hän oppii tuntemaan, mitä taiwaallinen asia on. Sen tähden sanoo Kristus opetuslapsilleen: **„Wielä on wähän aikaa, ja maailma ei enää minua näe, mutta te näette minun, sillä minä elän, ja tekin elätte“; „joka rakastaa minua, häntä Isäni rakastaa, ja minä rakastan häntä ja ilmoitan itseni hänelle“** (Joh. 14: 19, 21). Tämän näkemisen ja Herran itsensä ilmoittamisen kautta syntyy wasituinen uskon tieto. Kutsumuksessa awataan ihmisen silmät, niin että ihminen woi nähdä Jumalan waltakunnan elämää ja tuntea sen taiwaallista totuutta, ja kun ihminen tulee osalliseksi Jumalan Hengestä, tulewat hänen sydämmensä silmät walastuiksi, niin että sisällinen tiedon aisti saa itseensä waloa ylhäältä. Taiwaallinen totuus astuu nyt puhdistawalla ja elähyttäwällä woimalla ihmiseen, niin ettei hänessä ainoastaan elämän tietoa ja wiisautta synny, waan ihmisen koko sisällinen elämä uudistuu. Mieliala ja toiminta tulewat Hengen hallittawiksi, ja **„walkeuden hedelmä on kaikessa hywyydessä ja wanhurskaudessa ja**

totuudessa“ (Ef. 5: 9). Omistettu totuus waikuttaa walkeudellaan ihmiseen yhyittäwällä woimalla. Walistus päättyy tulewaan kirkastukseen. Kaikilla kehitysasteilla tarwitsee uskowa Jumalan walistusta. Kutsumuksessa alkaa walistus, mutta pitkittywä walistus on tarpeen uskon kehitykselle, ja walistuksen kautta pääsee Jumalan walkeus, joka on elämä, aina sywemmin waikuttamaan ihmiseen, kunnes se wihdoin muuttaa koko ihmisen olennon ja tekee ihmisen „**walkeudeksi Herrassa**“ (Ef. 5: 8).

50. Parannus.

Jos ihminen on Jumalan kutſumukſelle kuuliainen, ſyntyy hänessä **parannus** ja **kääntymys**. Ihminen eroaa ſiſälliſesti maailmasta ja alkaa kulkea uutta ſuuntaa. Jumalan waltakunta kiinnittää ihmiſen mielen, ja kääntynyt ihminen kilwottelee ſen puolesta. Jumalan woima waikuttaa tämän muutoksen. Profeetta ſanoo: **„Käännä minua, niin minä käännyn, ſillä ſinä, Herra, olet minun Jumalani"** (Jer. 31: 18). Kun Pietari Jeruſalemiſſa kertoi muille apostoleille ja Herran opetuslapſille ſen näyn, jonka Jumala oli antanut hänelle Jopen kaupungiſſa, ja ſen armon, jonka pakanat ſen perästä oliwat Keſarean kaupungiſſa ſaaneet, kunnioittiwat he Jumalaa ja ſanoiwat: **„Niin on Jumala antanut pakanoillekin kääntymyksen elämään"** (Ap. tek. 11: 18).

Ilmeſtyksen kaikilla asteilla waatii Jumala ihmiſeltä parannusta, ja hän tarjoo kaikille ihmiſille uskoa. Alkukielellä tietää parannus mielenmuutosta. Kreikan kanſa ei tahtonut tietää mitään ſiweelliſestä parannukſesta, ſillä ſynti oli ſille tuntematon. Sen tähden oli ſen mieleſtä ihmiſelle tarpeen waan kehitys, joſſa ei ſiſällistä muutosta kyſytty. Mutta kriſtinuskon alalla on parannukſella aina ſiweellinen merkitys.

Kriſtus ſanoo: **„Jos weljeſi rikkoo ſinua wastaan, niin nuhtele häntä, ja jos hän tekee parannukſen, niin anna hänelle anteekſi"** (Luukk. 17: 3). Rikokſen tunnuſtaminen ja ſowitta-

minen on elämän yksityisissä kohdissa parannuksen tekemistä, mutta wasituinen parannus tietää sitä siweellistä ja uskonnollista muutosta ihmisessä, jossa hän menee itseensä, tuomitsee syntinsä ja tunnustaa pahuutensa Jumalalle, tahtoen wilpittömästi luopua synnistä. Uusi elämän suunta alkaa parannuksessa, niin että ihminen sisällisesti kääntyy synnistä ja tulee Jumalan tykö. **Kun tuhlaaja poika „malttoi mielensä, sanoi hän: Kuinka monella minun isäni palkollisella on leipää kyllikši, mutta minä kuolen nälkään. Minä nousen ja menen isäni tykö ja sanon hänelle: Isä, minä olen tehnyt syntiä taiwasta ja sinua wastaan"** (Luukk. 15: 17, 18). Ihminen tunnustaa parannuksessa työnsä ja tilansa olewan ristiriidassa Jumalan tahdon kanssa, ja yhdistää tämän työn ja tilan itsehensä, ja lukee synnin itsellensä rikokseksi. Tämä tunnustus ei ole piittaamattoman ihmisen kewytmielistä puhetta, eikä se ole ainoastaan elämän kokemuksen pakotuksesta syntynyt myönnytys, waan parannuksen tekijä taipuu omantunnon tuomion alle, liittää synnin itsehensä ja tunnustaa itsensä syylliseksi. **„Se murhe, joka tapahtuu Jumalan mielen mukaan, saattaa katumisen autuudeksi, jota ei yksikään kadu; mutta maailman murhe saattaa kuoleman"** (2 Kor. 7: 10). Daawid rukoilee: **„Jumala, ole minulle armollinen hywyytesi tähden; pyyhi pois minun syntini suuren laupeutesi tähden. Peše minua hywin wäärydestäni, ja puhdista minua synnistäni. Sillä minä tunnen pahat tekoni, ja minun syntini owat aina edessäni"** (Pš. 51: 3—5). Kun ihminen parannuksessa tunnustaa itsensä syylliseksi, tuomitsee hän myös itsensä ansainneeksi kaiken sen waiwan, joka on synnin hedelmä. Ja ihminen pyytää päästä wapaaksi synnin tuomiosta ja wallasta ja kiintyä hywään. Parannus ei ole oikea, ellei siinä ole tätä pyrintöä. Pietari sanoi noita Siimonille: **„Tee siis parannus tästä sinun pahu-**

deſtaſi ja rukoile Jumalaa" (Ap. tek. 8: 22). Ja Kriſtus ſanoo: „Hän ei tahdo tehdä parannusta huorundeſtaan" (Ilm. 2: 21). Raamatun parannukſeen ei riitä ſynnin tunnuſtaminen, ſillä ſe waatii myös elämän muutoſta. Ihminen alkaa tawalliſeſti parannuſta ſiten, että hän rupeaa taiſtelemaan niitä ykſityiſiä ſyntejä waſtaan, joita hän on tullut tuntemaan, mutta hän huomaa täſſä itſenſä perinjuurin ſyntiſekſi, ja hänen täytyy kokonaan kääntyä itſeſtään ja maailmaſta Jumalan tykö ja pyytää ſyntinſä anteekſi ja woimaa uuteen elämään.

Yleiſen ilmeſtykſen alalla on jo parannus mahdollinen. Omatunto nuhtelee ihmiſtä ſynniſtä ja lauſuu tuomionſa pahan teon ja pahantekijän yli. Jos ihminen ſilloin menee itſehenſä, taipuu omantunnon tuomion alle ja tunnuſtaa ſen oikeakſi, tapahtuu parannukſen tekoa. Raamattu eſittää meille yleiſen ilmeſtykſen alalta henkilöitä, jotka parannukſeſſa ja uskoſſa aſetettiin Israeliille eſikuwiksi. Mutta ihmiſeltä puuttuu yleiſen ilmeſtykſen alalla woimaa uuteen elämään. Paha työ uuſiintuu elämäſſä, ja ihmiſen täytyy aina uudeſtaan tehdä parannus. Hän tuntee kurjuutenſa ja palaa uudeſtaan katuen Jumalan tykö. Hän irrottaa mielenſä ſynniſtä ja tuomitſee ſen, minkä hän tietää pahaksi, mutta hän ei woi ſaada rauhaa, ſillä paha eſiintyy aina uudeſtaan elämäſſä, ja omatunto tuomitſee tämän, milloin ſe eſiintyy. Omatunto waatii hywää, mutta ſe ei anna woimaa tähän, ja liha on mielen lakia wäkewämpi. Luonnon heikkoutta ja turmelusta woi ainoaſtaan Kriſtus parantaa. Omantunnon parannus jättää ſiis ihmiſen ſiihen ſiſälliſeen ristiriitaiſuuteen, jonka ſe ſynnyttää.

Wanhan liiton kannalla muodoſtuu parannus ſen ilmeſtykſen mukaan, joka täällä eſiintyy, mutta wapautusta synnin tuomioſta ja wallaſta ei lakikaan woi antaa. Yleiſeſſä ilmeſtykſeſſä huomataan Jumalan iankaikkinen woima ja jumalal-

liſuus, mutta ihmiſen täytyy ottaa täſtä ilmeſtyksestä waari, ſillä ſe jää muutoin kätketyksi. Wanhan liiton ilmeſtyksessä Jumala ſelwemmin ilmeſtyy. Ihmiſen oliſi tullut kehittää omantunnon lakia ſiweelliſeksi tiedoksi, niin että ne yksityiſet totuudet, jotka tulewat tunnetuiksi, kun ihminen tarkaſtaa omantunnon waikutuksia, oliſiwat muodoſtuneet kokonaiſeksi järjeſtelmäksi. Mutta tämä tehtäwä jäi tekemättä. Sen tähden Jumala armoſſa kehitti omantunnon lakia ja antoi wanhaſſa liitoſſa wakawan oppijärjeſtelmän, joka käſitti jumalanpalwelukſen ja waltioelämän. Kymmeneſſä käskyſsä keskittyy wanhan liiton laki, ja omatunto ſaapi täſſä ſelwän ja lyhyen ſelityksen. Laki puhuu Jumalan nimeſſä, ja Jumalan tahto ilmenee ſiinä myös luonnon ja hiſtorian alalla. Laiſſa eſiintyy uhkauksia ja lupauksia, jotka owat Jumalan ſäätämiä, ja ne ſoweltuwat omantunnon toimeen. Ja lunaſtukſen odotusta kehittää laki, kun ſe uhriſſa antaa ajalliſen ſowinnon ja yhä uudeſtaan muiſtuttaa ihmiſtä ſynniſtä. Wanhan liiton hurskas odotti lain ſanaſſa luwattua armoa ja täydellistä ſyntein anteekſiſaamiſta. Ja laki lupaſi ſydämmen uudiſtukſen ja koko luomakunnan kirkaſtukſen tulewan Wapahtajan ja hänen Henkenſä kautta. Tällä tapaa laki kehitti omantunnon ſiſällön, ja ſiinä on todiſtukſia ewankeliumiſtakin. Kriſtus ſanoo: **„Jos uskoiſitte Mooſekſeen, niin uskoiſitte minunn, ſillä minuſta on hän kirjoittanut“** (Joh. 5: 46). Ja Paawali ſanoo: **„Nyt on Jumalan wanhurskaus ilmeſtynyt ilman lakia, lain ja profeettojen kautta todiſtettu“** (Room. 3: 21). Laki lupaa runſaimman ſiunauksen niille, jotka rakaſtawat Jumalaa ja pitäwät hänen käskynſä, mutta ſe ei wielä anna armoa iankaikkiſeſſa mieleſſä. Ja lain tuomitſewa woima eſiintyy henkiſellä waikutukſella.

Laki waikuttaa ſen tähden parannusta, mutta ſiltä puuttuu eläwäkſi tekewä Henki, joka woiſi uudiſtaa ihmiſen ſydämmen. Ja ſe armo, joka laisſakin ilmeſtyy, on wanhaſſa liitoſſa myös waikuttamaſſa parannusta. Armo ilman lakia ei ole uuden liiton armo, ja laki ilman armoa ei ole wanhan liiton laki. Armokin on kaswattawa ja kurittawa, ja ſe tuomio, joka eſiintyy Kriſtuksen ſowintokuolemaſſa, waikuttaa ſywimmän parannuksen. Lain waikutus on ſiis ſywempi kuin omantunnon, ſillä laki antaa paremman tiedon ja laajemman käytännön. Se waatii Jumalan pelkoa ja rakkautta kaikesta ſydämmeſtä, ja ſe aſettaa kaikki ſuhteeſeen Jumalaan, mutta ei ſekään woi poiſtaa ristiriitaiſuutta ihmiſen olennosta. Sen tähden lain waikutus ſydämmen ja elämän uudiſtukſeen nähden ei oleelliſesti nouſe korkeammalle, kuin omantunnon. Parannuksen kannattajana on wanhaſſa liitoſſa usko Jumalan wanhurskauteen ja armoon.

Uuden liiton armo ei kohta eſiintynyt koko henkiſeſſä täydelliſyydeſſään, waan ſen edellä käwi walmiſtus. Sen tähden kehittyy parannuskin täällä. Johannes kaſtaja käy lähettiläänä Herran kaswojen edeſſä ja walmiſtaa tietä hänelle. Sen tähden Johannes on ſuurin waimoiſta ſyntyneiden joukoſſa. Hän johdattaa taiwaan waltakunnan portille, mutta hän ei woi tämän waltakunnan ſiſälle wiedä. Sen tähden on wähin taiwaan waltakunnaſſa ſuurempi Johannes kaſtajaa. Johannes ſaarnaa parannuksen kaſtetta syntein anteekſiſaamiſekſi. Armo ja tuomio eſiintywät Johanneksen ſaarnaſſa. Hän ſanoo: **„Kirwes on jo pantu puiden juurelle; jokainen puu, joka ei tee hywää hedelmää, hakataan poikki ja heitetään tuleen“.** Mutta Kriſtus **„on kaſtawa teitä Pyhällä Hengellä ja tulella. Hänellä on wiskin kädeſſään, ja hän on perkaawa riihenſä. Ja hän on kokoowa niſut aittaanſa, mutta ruumenet on hän polt-**

tawa ſammumattomaſſa tuleſſa" (Matt. 3: 10, 11, 12). Suuriſſa piirteiſſä eſittää Johannes armon ja tuomion, pelaſtuksen ja kadotuksen. Hän ſanoo, ettei kukaan ſaanut turwata ſiihen, että hän oli Aabrahamin lapſi, waan ihmiſen tulee kääntää mielenſä, tunnuſtaa ſyntinſä ja parantaa elämänſä.

Kristus ſaarnaa: **„Aika on täytetty, ja Jumalan waltakunta on lähestynyt: tehkää parannus ja uskokaa ewankeliumi"** (Mark. 1: 15). Herra kokoſi opetuslapſia ja walmisti ſeurakunnan, joka ſyntyi Helluntaipäiwänä. Kristus paljaſtaa ſynnin ſen ſiſimmäſſä turmioſſaan. Koko ihmiſen luonto on ſynnin ſaaſtuttama. Ihminen on liha, ja hän tarwitſee uudiſtusta. Mutta armo on ilmeſtynyt, joka antaa iankaikkiſen elämän. Ihmiſen tulee kieltää itſenſä, ottaa riſtinſä, ſeurata Kriſtusta ja uskoa maailman Wapahtajaan, joka ſowittaa maailman ſynnit ja antaa uskowalle woimaa Jumalan lapſeksi tulemiſeen. Kristus antaa ſynnit anteeksi uskowalle, ja hän ſanoo, että ſe, joka ei usko, jo on tuomittu. Herra herättää ſiweelliſen ja uskonnolliſen kilwoituksen opetuslapſiſſa, niin että he pyytäwät ſielun puhdiſtusta ja elämää hänеſſä, ja hän antaa heille ſen opetuksen, jonka he woiwat omiſtaa. Hän walmiſtaa heitä waſtaanottamaan Pyhän Hengen lahjaa.

Uuden liiton waſituinen parannusſaarna alkoi Kriſtuksen kuoleman ja ylösnouſemiſen perästä, kun hän käski opetuslapſenſa ſaarnaamaan **„hänen nimeenſä parannusta ja ſyntein anteeksiantamusta kaikille kanſoille"** (Luukk. 24: 47). Apoſtolit ſaarnaſiwat toteentuneeſta lunaſtuksesta Kriſtuksesta, ja ne, jotka uskoſſa omiſtiwat Kriſtuksen, ſaiwat ſyntinſä anteeksi ja Pyhän Hengen lahjan. Pietari ſanoi Helluntaipäiwänä: **„Tehkää parannus ja antakoon jokainen kaſtaa itſenſä Jeeſuksen Kriſtuksen nimeen ſyntein anteeksiſaamiſeen, niin te ſaatte Pyhän Hengen lahjan"** (Ap. tek. 2: 38). Tämän

parannusſaarnan ſiſältönä on kuollut ja ylösnousnut Kristus, joſſa Jumalan tuomitſewa wanhurskaus ja armahtawa laupeus ilmestywät ſywimmässä yhteydessä. Ihmiskunnan turmelus eſiintyy maailman ſowinnossa täydessä walossaan. Synti ei ole ainoastaan ihmiſen yksityistä tekoa, jota woitaiſiin jollain tapaa ſaada korjatuksi, waan koko ihmiskunnan turmelus waatii Jumalan Pojan kuolemaa. Koko ihmiskunta on oſallinen Kristuksen kuolemaan, ſillä ſen edustajia oli kokoontunut ristin ympärille. Siellä oli oppineita ja oppimattomia, ylimyksiä ja kanſaa, rikkaita ja köyhiä, ja he tuomitſewat ſen Pyhän ja Wanhurskaan, joſſa korkein totuus ja rakkaus oli ilmestynyt. Tämä ſuurin rikos tapahtui Israelissa, jota Jumala oli erityiſellä huolella kaswattanut. Ei löydy ſuurempaa todistusta ihmiskunnan ſywästä turmelukſesta. Ja koko pakanakunta oli joutunut kurjuuteen. Jokainen ihminen on ottanut oſaa yhteiſeen ſyntiſyyteen. Kristuksen kuolemassa tulee tietoiſuus ihmiskunnan ſyyllisyydestä oikein ſelwäksi, ſillä Jumalan ainoſyntyinen Poika uhraa omassa ruumiiſſaan synnin ja ſowittaa maailman Jumalan kanssa. Ja synnin luonto astuu ewankeliumissa ſelwästi eſille. Liha ja Henki owat perinjuuriſessa wastakkaiſuudessa, ja ſopua ei woi niiden kesken syntyä. Synnin henkinen juuri on epäusko, joka kieltää Jumalan. Ihminen on kietoutunut pimeään, pahaan waltaan, joka ſaastuttaa koko ihmiſen. Laki waikuttaa wieläkin synnin tunnon, ja ſitäkin on ſaarnattawa, mutta wasta ewankeliumi tuo täydelliſesti ilmi ihmiskunnan ſywän turmelukſen ja Jumalan pelastawan armon. Eiwät mitkään ihmiſen yritykſet woi auttaa tästä onnettomasta tilasta, waan ainoastaan Jeeſus Kristus.

Synnin tunto ei ole kohta täydellinen, ſillä ſe kaswaa wähitellen. Alussa syntyy keskitetty tieto synnistä, joka ſalamana tunkeuu ihmiſen ſydämmeen, mutta tämä on wielä yleistä

luontoa, ja ſe tarwitſee kehitystä yksityiskohtiin nähden. Ei ihminen woiſi kohta kestää täydelliſempää synnin tuntoa. Uuden liiton parannusſaarnaſſa on Jumalan tuomiollinen wanhurskaus uudistawan wanhurskauden kannattaja, joka tahtoo ſaada aikaan parannusta elämään. Jumalan wanhurskaus ja armo owat Kristukſeſſa yhdistyneet. Sen tähden ei uuden liiton parannusſaarna tahdo ſortaa ihmistä, waan ſe pyytää elähyttää ja korottaa häntä. Uskonpuhdistajat ſanowat ſiitä syystä, että usko on parannukſen olentoon kuuluwa. Ewankeliumi on eläwäkſi tekewä Henki, joka kutſumukſellaan herättää ihmiſen mielen ja kehottaa häntä armon etſimiſeen ja luottamukſeen. Tunteita Raamattu ei tahdo wiljellä. Raitis on ewankeliumin henki. Milloin tunteet luonnolliſesti lähtewät ſydämmen ſiſälliſestä murheesta, owat ne paikallaan, mutta luonnotonta ſurua Jumala ei tahdo, ja wilpiſtelemiſtä hän ei kärſi. Liiallinen murhe oſoittaa uſeinkin puuttuwaa tietoa ja huolimattomuutta armonwälikappaleiden käyttämiſeſſä jokapäiwäiſeſſä elämäſſä.

Raamattu puhuu parannukſesta ja kääntymiſestä. Pietari ſanoo Juutalaiſille: **„Tehkää ſiis parannus ja kääntykää“** (Ap. tek. 3: 19), ja Paawali ſaarnaa pakanoille, että he **„tekiſiwät parannukſen ja kääntyiſiwät Jumalan puoleen“** (Ap. tek. 26: 20). Jumalan woima lähenee armowaikutukſiſſa ihmistä, ja tämän woiman kautta woi ihminen tehdä parannusta ja kääntyä. Kääntymiſeſſä latwiſtuu parannus. Sen tähden kuuluu kääntymykſeen parannus ja usko. Kääntymiſeen on tarpeen, että ſe näkymätön elämäpiiri, johon ihmiſen tulee kääntyä, aukenee hänelle, niin että hän huomaa ja käſittää ſen. Ihmiſeſſä ſyntyy alukſi keskitetty tieto ihmiſeſtä ja Jumalaſta, armoſta ja ſynniſtä, ja tämän kautta waikutetaan käänne ihmiſen olennon keskeeſſä. Sydän tekee ratkaiſewan päätöksen

ja kääntyy entiſestä ſuunnasta toiſeen. Tämä käänne ihmisolennon ytimeſſä lähtee kutſumuksen woimasta, ja ſydän lähtee pimeydestä Jumalan walkeuteen. Tämä ſydämmen liikunto on kääntymys, ja ſiihen on aina usko tarpeen. Synnin ſiteet raukeawat ja yhdistys ſyntyy Jumalan kanſſa. Wanhat perusteet hyljätään, ja uudet pääſewät wallan päälle. Kääntyminen käſittää ſen tähden aina luopumiſen pahuudesta (Ap. tek. 3: 26). Jumalan kutſumiſeſſa painuu ewankeliumin ſana uskowan ſydämmeen ja waikuttaa tämän ſuuren käänteen. Kääntymyksessä ihminen ſiis ſydämmeſſään jättää synnin piirin ja antautuu uskoſſa Herralle. Ihminen ei wielä kääntymyksessä ſiirry koko elämänſä puolesta pimeydestä walkeuteen, waan henkiſen elämän keskukſeſſa luopuu ihminen itſiölliſestä yhteydestä ſyntiſen elämän kanſſa ja astuu itſiölliſeen yhdistykſeen Jumalan kanſſa. Ne yksityiſet parannustoimet, jotka tapahtuwat ajoittain ja oſittain, owat walmiſtukſia tähän kääntymykſeen.

51. Epäusko ja uskominen Kristukſeen.

Jumala on Kristukſessa walmistanut iankaikkiſen lunastukſen, ja hän tarjoo kaikille ihmiſille armonſa. Jumalasſa ei ole syytä, jos ihminen joutuu kadotukſeen, waan syy on ihmiſen tahdossa. Jeeſus ſanoo Jeruſalemille: **„Kuinka uſein minä olen tahtonut koota ſinun lapſeſi, niin kuin kana kokoo poikanſa ſiipeinſä alle, mutta ette tahtoneet!“** (Matt. 23: 37). Luonnollinen ihminen rakastaa wäärää wapautta synnin orjuudessa ja wastustaa Pyhää Henkeä, joka pyytää wetää häntä Jumalan läheiſyyteen. Perusſyy epäuskoon on aina ſiweellistä luontoa. Epäuskoa on olemasſa tietämättömyyden aikana, mutta ihminen on kumminkin aina ſiinä kohden syynalainen, että hän on ollut uskoton ſille totuudelle, joka oli hänelle tunnettu. Silloin ei epäuskolla ole mitään puoltoſyytä, kun ſe hylkää Jumalan armon, waikka tämä Hengen woimalla lähenee ihmistä ſanasſa, ſillä Jumala antaa ne woimat, joita ihminen tarwitſee. Paawali ſanoo: **„Joka teisſä hywän työn alkanut on, hän on ſen päättäwä Jeeſuksen Kristuksen päiwään asti“** (Fil. 1: 6).

Epäuskon juhde Jumalan kutſumukſeen on alukſi epäwää luontoa. Ihminen on huolimaton, ja tämän kautta syntyy wähitellen warſinainen epäusko, joka ſuoraan paneutuu totuutta wastaan ja rupeaa ſitä wihaamaan. Ihminen on alukſi piittaamaton, niin ettei hän ota waaria kutſumukſen ſanasta.

Siemen putoaa tien oheen. Taikka omistaa hän ſanan johonkin määrään, jopa kuulee hän ſitä ilollakin, mutta hän tekee ſen pintapuoliſesti. Sana ei pääſe juurtumaan, kun ei ihminen ſitä kätke. Sen tähden ihminen pahenee ſiihen wainon ja waiwan tullessa. Siemen on joutunut kiwikkoon. Taikka tunkee armon ſana ſywälle ja pääſee ſydämmen pohjaan, mutta ihminen ſäästää synnin himoja, ja nämä kaswawat ja tukahuttawat kutſumukſen ſanan. Ohdakkeet ja orjantappurat turmelewat ſiemenen. Ihminen joko ei kuule, tahi ei kätke, taikka ei täydelliſesti omista kutſumukſen ſanaa. Tämän kautta ſyntyy warſinainen epäusko, joka wastustaa Jumalan wapahtawaa armoa Jeeſukſessa Kristukſessa. Ewankeliumin raitis Henki ja omantunnon nuhde on epäuskon alla olewalle raskas ies, jota hän ei tahdo kantaa. Mitä ſelwemmin tämmöinen ihminen tuntee Jumalan Hengen woimaa, ſitä kiiwaammin hän wastustaa ſitä. Täſſä tapahtuu käänne epäuskon kehityksessä. Aluksi ei ihminen tahtonut omistaa Jumalan totuutta, nyt hän ei enää taida, ſillä hän paatuu. Enſiksi ihminen ei tahdo kääntyä, ja nyt hän ei enää woi, ſillä mieli on tylſiſtynyt Jumalan kutſumukſeen nähden. Tämä paatumus on synnin kowin rangaistus.

Pyhä Henki synnyttää ja kehittää uskonnolliſen elämän. Aluksi waikuttaa Pyhä Henki ulkoa ihmiſeen, ja kun ihminen ottaa wastaan ja käyttää näitä waikutukſia, tulee Henki aſumaan ihmiſen ſydämmeen. Jollei ihminen enää woi Hengen waikutukſia käſittää, on pelaſtukſen mahdolliſuus häneltä kadonnut. Tähän tilaan wie pitkittywä epäusko. Jumalan wanhurskaus panee paatumukſen synnin rangaiſtukſekſi. Jumala ei tahdo paaduttaa ihmiſtä, mutta hänen täytyy wanhurskaana waikuttaa epäuskoa wastaan. Jumala ſanoo: **„Minun kanſani ei kuullut minun ääntäni, eikä Israel minua tahtonut; niin minä laskin**

heidät heidän ſydämmenſä paatumukſeen, waeltamaan omiſſa neuwoiſſaan" (Pſ. 81: 12, 13). Ja Paawali ſanoo, että laiton on ilmeſtywä **„kaikella wäärydyden petokſella niiſſä, jotka kadotetaan, koska he eiwät omiſtaneet rakkautta totuuteen. Sen tähden on Jumala lähettäwä heille wäkewän ekſytyksen, niin että he uskowat walheen"** (2 Teſs. 2: 10, 11). Sen tähden **„ſanoo Pyhä Henki: Tänäpänä, jos te kuulette hänen äänenſä, niin älkää paaduttako teidän ſydäntänne"** (Hepr. 3: 7, 8). Tämä waſituinen paatumus ſyntyy ainoaſtaan ihmiſen ſuhteeſſa Jumalan kutſumukſeen ja kriſtinuskoon.

Epäuskon korkein kehitys on ſynti Pyhää Henkeä wastaan. Armon waikutukſiſſa lähenee Pyhä Henki ihmiſtä ja tahtoo tulla tunnetuksi. Maailma ei woi tätä Henkeä ſaada, ſillä ſe ei häntä tunne. Kun ihminen pitkittywästi wastuſtaa Pyhää Henkeä ja pilkkaa häntä, ſilloin on hän korkeimpaan onnettomuuteen joutunut. Kriſtus ſanoo: **„Kaikki ſynti ja pilkka annetaan ihmiſille anteeksi, mutta pilkkaa Henkeä wastaan ei anneta ihmiſille anteeksi. Ja joka puhuu ſanan Ihmiſen Poikaa wastaan, hän on anteeksiſaawa. Mutta joka puhuu Pyhää Henkeä wastaan, hänelle ei anteeksianneta, ei täſſä eikä tulewaſſa maailmaſſa"** (Matt. 12: 31, 32). Herra puhuu täſſä Pyhän Hengen pilkkaamiſesta, jota ei koskaan anneta ihmiſelle anteeksi. Ei ole jokainen ſynti, joka murehuttaa Pyhää Henkeä, tätä luontoa. Monella tapaa murehuttaa uudestiſyntynytkin Pyhää Henkeä, mutta tämä ſynti ei wielä ole Pyhän Hengen pilkkaamiſta. Paawali ſanoo, että hänkin oli ennen **„pilkkaaja ja wainooja ja wäkiwaltainen"**, mutta hän ſai anteeksi, ſillä hän teki ſen **„tietämättä epäuskoſſa"** (1 Tim. 1: 13). Hän pilkkaſi Kriſtusta, mutta hän ei pilkannut Pyhää Henkeä.

Synti Pyhää Henkeä wastaan edellyttää, ettei Jumala ilmesty ainoaſtaan Luojana eikä Kriſtus ainoaſtaan Ihmiſen

Poikana, waan Iſä ja Poika astuwat ihmiſen eteen Hengen woimalla, joka woi ſynnin kahleita särkeä. Jumala tulee Pyhässä Hengessä omituiſessa olennoſſaan lähelle ihmistä; ſen tähden on Hengen pilkkaaminen ſuurempi ſynti, kuin Iſän ja Pojan pilkkaaminen. Jumalan ilmeſtys Pyhässä Hengessä astuu ihmiſen tietämykſeen Pyhän Hengen waikutukſena, niin että ihminen tietää olewanſa tekemiſiſſä Pyhän Hengen kanſſa. Ellei ihminen tiedä tätä waikutusta Pyhän Hengen ſynnyttämäkſi, niin hän ei woi Pyhää Henkeä pilkata. Mutta anteekſi tulee ihmiſen pyytää tämä ſynti. Paawali tuntee itſenſä ſuurimmakſi ſyntisten joukoſſa, ja niiden Juutalaisten, jotka tietämättömyydeſſä riiſtiinnaulitſiwat elämän Herran, tuli tehdä parannus. Pietari ſanoi heille: **„Te kielſitte Pyhän ja Wanhurskaan, ja te pyyſitte murhamieſtä teille annettawakſi, mutta elämän ruhtinaan te tapoitte“. „Ja nyt, weljet, minä tiedän, että te teitte ſen tietämättömyydeſſä, niin kuin teidän päämiehennekin“. „Niin tehkää parannus ja kääntykää“** (Ap. tek. 3: 14, 15, 17, 19). Tietämys Pyhän Hengen waikutukſesta ei ole täſſä ſynniſſä ainoaſtaan ajatus, waan ſe on pyhä wakuutus omaſſatunnoſſa. Jumalan waikutus tunkeun omaantuntoon, mutta oikea tieto täſtä ſyntyy ſilloin, kun ajatus tarkkaa tätä waikutusta. Jos ſydän on hidas, niin kuin opetuslasten oli, taikka jos ihminen on ennakkoluulojen wallaſſa, niin kuin Paawali oli, taikka jos ihmiſen tahto on itſekkyyteen kietoutunut, niin waikutukſen kehitys tiedokſi hidaſtuu tahi esteentyy. Ihminen on täſſäkin ſyyllinen, mutta heikkouden ja hitauden tietämättömyys woi ſaada anteekſiantamuſta oſakſeen, kun ehdollinen tietämättömyys, joſſa ihminen puoltaa itſekäſtä tahtoaan ja tahallaan wääriſtelee ſen, minkä tietää Pyhän Hengen waikutukſekſi, pilkkaa Pyhää Henkeä. Ihminen ei kehitä niitä waikutukſia, joiden pyhää luonnetta hänen täytyy tun-

nustaa, waan wääristelee tahallaan pyhän saastaiseksi. Jeesus sanoo: **„Joka pilkkaa Pyhää Henkeä, hän ei saa anteeksi iankaikkisesti, waan hän on wikapää iankaikkiseen tuomioon“**. Ewankelista lisää tähän: **„Sillä he sanoiwat: Hänellä on saastainen henki“** (Mark. 3: 29, 30). Tämä pyhän waikutuksen wääristeleminen oli siis Pyhän Hengen pilkkaamista. Kowa on se rangaistus, jonka Herra panee tälle synnille. Siinä eroaa tämä synti muista, että katumus on täsfä mahdoton. Raamattu sanoo sen mahdottomaksi **„jälleen uudistaa parannukseen ne, jotka kerran owat walaistut ja owat maistaneet taiwaallista lahjaa ja tulleet osallisiksi Pyhästä Hengestä ja maistaneet Jumalan sanan hywyyttä ja tulewaisen maailman woimia ja owat luopuneet pois“** (Hepr. 6: 4—6). Katumus syntyy Hengen toimesta, mutta ihminen ei paatuneena enää tunne Hengen waikutusta. Jos ihminen siis pelkää tehneensä tämän synnin, pyytää anteeksi ja halaa armoa, on tämä mieliala todistuksena siitä, ettei hän ole tätä syntiä tehnyt. Esausta sanotaan, ettei **„hän löytänyt parannuksen sijaa, waikka hän sitä kyyneleillä etsi“** (Hepr. 12: 17). Täsfä tarkoitetaan mielen muutosta Isäsfä, niin kuin ensimmäisestä Mooseksen kirjasta käy selwille. Synti Pyhää Henkeä wastaan ei ollut mahdollinen wanhassa liitossa, sillä Kristus lähetti Henkensä wasta Helluntaipäiwänä. Epäusko woi siis kaswaa ihmisessä niin suureksi, että hän wääristelee Jumalan pyhän waikutuksen ja kieltää Jumalan woiman sen pyhimmässä muodossa. Kun ihminen joutuu tälle kannalle, on hän kelwoton Jumalan waltakuntaan.

Uskolla on taiwaan waltakunnan armo omistettawa. Usko on olentonsa puolesta aina **„toiwomain todellinen olemus ja näkymättömäin asiain ojennus“** (Hepr. 11: 1), mutta uskossa on asteita. Uskoa oli pakanakunnassakin. Kristus asettaa usean pakanan korkealle uskoon nähden. Wanhassa liitossa on

ihminen ſuhteessa Jumalan lupaukſeen, mutta uudessa liitossa on lupaus täytetty, ja armo ilmenee lahjana ja ſiunaukſena, jonka uskowa omistaa. Mutta ihminen on luonnostaan ſynnin alla, ja hänen on täältä ſiirtyminen walkeuden piiriin. Sen tähden on armo Kristukſessa uudessakin liitossa alukſi lupaukſena ihmiſen edessä, kunnes hän ſen uskossa omistaa. Ja armo on taiwaallista luontoa. Se ei astu aistilliſeen ilmenemykſeen nähtäwäkſi, waan se on uskon eſineenä. Tämän kehityksen aikana on ſen tähden usko aina tarpeen, mutta tulewassa elämässä ſe muuttuu näkemiſekſi. Kun uskowa on omistanut armon Kristukſessa, on hänellä paljon odotettawana lupaukſena, ſillä hän ei ole wielä ſaanut armon täydelliſyyttä. Uskossa ihminen ſiis omistaa armon ſydämmenſä tawaraksi, mutta oikeassa uskossa on aina kuuliaiſuutta totuudelle. Kristus ſanoo Juutalaiſille: **„Jos te oliſitte Aabrahamin lapſia, niin te tekiſitte Aabrahamin töitä“** (Joh. 8: 39).

Kristinusko ei ole ainoastaan uskon eſine, waan ſe on uskon ſana ja uskon puhe. Usko annetaan kristinuskossa armolahjana, ja ſe on oloaineenſa ja woimanſa puolesta käſitetty ſanaan, niin että ſe on uskon ſanana kuultawa. Nyt Jumala **„tarjoo uskon kaikille“** (Ap. tek. 17: 31). Paawali kyſyy Galatalaiſilta: **„Saitteko Hengen lain töistä tahi uskon kuulosta?“** (Gal. 3: 2). Uskon ſana ei ſaa woimaanſa ihmiſen uskosta, ſillä ſe on itſeſsään eläwä, waan ſe wetää Henkenſä woimalla ihmiſen tykönſä ja waikuttaa ihmiſen olennossa, niin että ihminen woi omistaa uskon oloaineen. Armo tarjoo Hengen woimalla ihmiſelle ſanassa uskon ſiſällön, ja ſe waikuttaa ihmiſessä uskon. Ihminen ſaa Pyhän Hengen, kun hän uskoo ſanaan. Paawali ſanoo: **„Kristukſessa te myös kiinnitettiin lupaukſen Pyhällä Hengellä, kun te uskoitte“** (Ef. 1: 13).

Uskon ſynty ja kehitys riippuu kokonaan armosta, joka antaa ſanan ja Hengen. Mutta ihmiſen puolelta waaditaan omaamista ja käyttämistä. Ihmiſen tulee kokottaa kätenſä ja ottaa wastaan, mitä Jumala tarjoo; hänen tulee kuunnella, tarkata ja omistaa, mitä Herra antaa. Sydämmellään tulee ihmiſen tehdä työtä ja hengellään käſittää totuus, niin että ſe pääſee ſydämmeen kaswamaan ja hedelmää kantamaan. Kristus ſanoo: **„Kun joku kuulee ſanan waltakunnasta, eikä ymmärrä, tulee perkele ja tempaa pois ſen, mikä hänen ſydämmeenſä kylwettiin“. „Mutta ſe, joſſa ſe on hywään maahan kylwetty, kuulee ſanan ja käſittää ſen; ja ſe tekee hedelmän“** (Matt. 13: 19, 23). Tämän omaamiſen kautta tulee usko ſielun tilaſi, joka ilmenee luottamukſeſſa ja kuuliaiſuudeſſa. Uskowa turwaa Kristukſen armolupauksiin, omiſtaa ſydämmen halulla Kristukſen ja antaa itſenſä hänelle. Siimon Pietari ſanoi Jeeſukſelle: **„Herra, kenenkä tykö me menemme? Sinulla on iankaikkiſen elämän ſanat. Ja me uskomme ja olemme ymmärtäneet, että ſinä olet Kristus, eläwän Jumalan Poika“** (Joh. 6: 68, 69). Uskowa waeltaa Kristukſeſſa ja pyytää aina paremmin käſittää häntä. Hän nauttii rauhaa ja iloa ja odottaa toiwoſſa Herran ilmeſtymiſtä.

Usko on ſiweyden juuri ja perustus. Ulkonaiſta ſiweyttä woi olla ſiinä, miſſä toimi on lain mukaiſta, mutta henkiſeſſä mieleſſä ei ole ſiweyttä, miſſä ei uskoa ole, ſillä kaikki ſiweelliſet ſäännöt keſkittywät Jumalaſſa, joka on kaiken hywän perustus ja lähde. Hywä ſaawuttaa arwonſa, milloin ſillä on määreenſä Jumalaſſa. Epäusko tekee epäſiweäkſi, ſillä ihmiſen alhaiſempi luonto nouſee kapinaan henkiſtä luontoa wastaan, milloin ihminen aſettuu Jumalan tahtoa wastaan. Kun ihminen uskoſſa antautuu Jumalalle, wapaantuu hän ſynnin or-

juudesta ja tekee rakkaudesta Jumalan tahdon. Uskossa on siis omaawa ja käyttäwä toimi.

Kristus on Jumalan armon lähde ihmiskunnalle, ja hän antaa omilleen elämänsä, niin kuin Isä antoi elämänsä hänelle omaksi. Kun Kristus saa muodon ihmisessä, silloin kirkastuu Isä ihmisessä, ja ihminen kirkastuu Jumalassa. Kaikki, mitä Kristuksella on ja mitä Kristus antaa, on waan sitä rakkautta, jolla Isä rakastaa Poikaa. Perusehtona ihmisen uskonnolliselle ja siwolliselle elämälle on siis itsiöllinen yhdistys Jeesuksen Kristuksen kanssa. Henki ja sana owat Kristuksessa, ja Kristus on niissä. Kristus on itse wasituisessa mielessä Jumalan Sana, joka puhuu armon sanan, ja hän on itse Henki, joka lähettää Henkensä Isän tyköä. Kristus wälittää siis uuden elämän, ja hän antaa sen sanan ja Hengen kautta uskowalle. Sen tähden on Kristus kristillisen elämän ja siweyden keskus.

Luopumus Jumalasta tuotti ihmiskunnalle luonnollisen ja henkisen kuoleman. Ihmisen luonto on synnin tähden ristiriidassa Jumalan olennon kanssa, ja Jumala seisoo synnin palwelukseſsa olewaa ihmistä wastaan. Täsſä keskinäiseſsä wastakkaisuudeſsa on olennollinen sowinto Jumalan ja ihmiskunnan wälillä tarpeen, ja tämän toimittaa Jeesus Kristus. Jumalan ja ihmisen wälillä on myös luontainen yhdistys olemaſsa, sillä ihminen on luotu Jumalan kuwaksi. Tätä yhdistystä wälittää Kristus luomiſesta asti, sillä hän on Jumalan olennon juurikuwa, ja hän on ihmisen peruskuwa. Ainoastaan Kristus woi jälleen rakentaa sitä yhteyttä Jumalan ja ihmiskunnan wälillä, jota synti on turmellut. Kristus ei astu ainoastaan ulkonaiſella toiminnalla sowittamaan maailmaa Jumalan kanssa, waan Kristus tulee ihmiſeksi ja muodostaa omaſsa itſeſsään jumaluuden täydelliſyyden ihmiſyyden luontoon. Ja Kristus antaa itſenſä sowintouhriksi, niin että Ju-

mala woi yhdistyä ihmiſen kanſſa. Tämä ſowinto on olemaſſa Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa, ja Jumala toimitti itſe Kriſtukſeſſa tämän ſowinnon. Sowinto on oleelliſesti tapahtunut Jumalan ja ihmiskunnan wälillä Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa, joka yhdiſtää molemmat omaſſa itſeſſään. Sen tähden lähtee ſyntein anteekſiſaaminen, puhdiſtus ja yhtyys Kriſtukſeſta. Ihminen pääſee ſiis ſowintoon Jumalan kanſſa, kun hän uskoſſa omiſtaa Kriſtukſen Wälittäjänä ja Sowittajana, niin että hän iſtutetaan elämän yhteyteen Kriſtukſen kanſſa.

Kun ihminen uskoſſa yhdiſtyy Kriſtukſen kanſſa, poiſtuu ſe luonnollinen ja ſiweellinen wastakkaiſuus, mikä on olemaſſa Jumalan ja ihmiſen wälillä, ſillä Kriſtus meidän edeſtämme tulee uudeſſaſyntymiſeſſä Kriſtukſeſſi meiſſä. Siſſi kun tämä yhdiſtys tapahtuu ja] Kriſtus Uuſkon kautta pääſee wanhurskaudeſſi ja yhtykſeſſi meiſſä, täytyy ihmiſen uskoſſa omiſtaa Kriſtus eſineiſenä ſowintona. Kriſtus meiſſä perustuu aina Kriſtukſeen meidän edeſtämme. Jos Kriſtus meidän edeſtämme katoaa ihmiſeltä, katoaa häneltä myös Kriſtus meiſſä. Kriſtus on uuden elämän oloaine, joka tahtoo muodoſtua itſiölliſeſſi elämäſſi meiſſä. Ihmiſen tulee pyſyä Kriſtukſeſſa ja kaikin puolin kaswaa häneen. Kriſtukſeſta tulee uuſi elämä ihmiſeen, kun ihminen pyſyy Kriſtukſeſſa. Jos uskowa wieraantuu Kriſtukſeſta, katoaa häneltä myös uuſi elämä, ſillä tämä pyſyy aina Kriſtukſeſſa. Ihminen ei ſaa koſkaan tätä elämää ſillä tapaa omakſi, että hän woiſi ſitä warjella, waikka hän ei Kriſtukſeſſa ole. Wähitellen ſaa uskowa enemmän ja enemmän Kriſtukſen täydelliſyydeſtä, mutta hänellä ei koſkaan ole kaikki, mitä Kriſtukſeſſa on. Siihen määrään kaswaa kriſtitty, kun hän kaswaa Kriſtukſeſſa, ja ſiihen määrään hän myös yhdiſtyy Kriſtukſen opetuslaſten kanſſa.

Kristilliſen elämän kehitys lähtee Kristukſesta. Kristilliſen elämän oloaine on Kristukſessa. Ja kristilliſen elämän perusmääreenä on Kristus. Uuden elämän perusmuoto on ſen tähden Kristukſessa. Kristityn uskon elämä on kaswawa muodostus Kristukſen kuwaan, ſillä Kristus on ſe uuſi ihminen, joka on päälle puettawa, ja hänen kuwanſa kaltaiſeksi tulee ihmiſen kehittyä. Paawali ſanoo: **„Pukekaa päällenne Herra Jeeſus Kristus"** (Room. 13: 14); **„niin kuin olemme kantaneet maalliſen kuwaa, niin tulemme myös kantamaan taiwaalliſen kuwaa"** (1 Kor. 15: 49). Kristus muodosti ſiweelliſellä woimalla inhimilliſen elämän omassa itſeſsään kaikissa oleelliſissa kohdissa Jumalan tahdon mukaiſeksi. Sen tähden on hän eſikuwana uudestiſyntyneille. Mutta eſikuwana woi hän olla ainoastaan niille, jotka owat ylhäältä ſyntyneitä ja pyſywät elämän yhteydeſsä hänen kanſsaan. Kristus tuli lihaksi, mutta hän on myös Henki. Sen tähden tulee meidän ſaada Henki, woidakſemme muodostua hänen kaltaiſeksi. Maailmalle ei Kristus woi olla eſikuwana, ſillä maailma pahenee häneen. Ihmiſen muodostuminen Kristukſen kuwan kaltaiſeksi tapahtuu ſiſälliſen elämän ſalaiſuudeſsa, mutta Kristukſen kaltaiſuus ilmenee hedelmänä ſiweelliſiſsä awuiſsa, kristilliſeſsä mielialaſsa ja elämäſsä. Kristitty ſyntyy Hengeſtä, waikuttaa Hengeſsä, kärſii, kuolee ja ylösnouſee Kristukſen kanſsa.

52. Wanhurskauttaminen ja uudestiſyntyminen.

Sowintoarmon waikutusta uskowaan ſanotaan Raamatuſſa wanhurskaudeksi. Paawali ſanoo: „**Tuomio on yhdestä kadotukſeen, mutta armolahja on monesta ſynnistä wanhurskauteen**“ (Room. 5: 16); „**Jumala teki ſen, joka ei ſynnistä mitään tietänyt, ſynniksi meidän edeſtämme, että me tuliſimme Jumalan wanhurskaudeksi hänessä**“ (2 Kor. 5: 21). Jumalan wanhurskaus on Kriſtukſeſſa, ja ſe annetaan Kriſtukſen kautta uskowalle wapaasta armosta. Raamattu ſanoo: „**He tulewat wanhurskaiksi ilman anſiotaan hänen armostaan, ſen lunaſtukſen kautta, joka on Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa**“; „**niin me ſen ſiksi pidämme, että ihminen tulee wanhurskaaksi uskon kautta ilman lain töitä**“ (Room. 3: 24, 28). Sowitettuja owat ne ihmiſet, jotka owat tulleet oſalliſiksi ſowintoarmosta, kun Jumalan rakkaus on wuodatettu heidän ſydämmeenſä (Room. 5: 5). Ja wanhurskautettuja owat ne, jotka uskomiſella Kriſtukſeen owat omiſtaneet Jumalan wanhurskauden.

Wanhurskauttamiſeſſa Jumala armosta Kriſtukſen tähden ei lue ihmiſelle ſyntiä, waan antaa hänelle anteeksi, lukee uskon hänelle wanhurskaudeksi ja ottaa hänet lapſekſeen. „**Joka ei työtä tee, waan uskoo häneen, joka jumalattoman wanhurskaaksi tekee, hänen uskonſa luetaan hänelle wanhurskaudeksi**“ (Room. 4: 5). Kun ihminen ottaa wastaan Jumalan kutſumukſen ja pakenee Kriſtukſen turwiin, wanhurskauttaa Jumala

ihmiſen, niin ettei hän lue ihmiſelle ſyntiä, waan lukee hänelle uskon wanhurskaudekſi. Usko on Jumalan lahja. Ihminen ei woi ſitä itſelleen ottaa, eikä hän woi ſitä muille antaa. Sen tähden ei ihmiſelle koskaan ſynny anſiolliſuutta uskon kautta. Mutta uskoſſa on aina kuuliaiſuutta, ja kristillinen usko on kuuliaiſuus ewankeliumille. Sen tähden on uskoſſa ſitä, mikä wanhurskauteen kuuluu. Kun ihminen ei luota omiin töihin, waan turwaa Jumalaan ja Jumalan töihin, tekee hän oikein. Raamattu ſanoo: **„Aabraham uskoi Jumalaan, ja ſe luettiin hänelle wanhurskaudekſi“. „Mutta ſe ei ole ainoastaan hänen tähtenſä kirjoitettu, että ſe luettiin hänelle, waan meidänkin tähtemme, joille ſe myös luetaan, kun me uskomme häneen, joka on herättänyt Herramme Jeeſuksen kuolleista“** (Room. 4: 3, 23, 24). Siis on uskominen wanhurskautta. Usko ei ole paljas ajatus, eikä kiihtynyt tunne, waan ſe on ſydämmen toimi, joſſa kaikki henkiſet woimat kääntywät uskon eſineeſeen. Ajatus, tahto, omatunto ja koko ihmiſen olento kiintyy ſiihen, mitä uskotaan, ja kristillinen usko kääntyy Jumalaan ja Kristukſeen. Sen tähden ſyntyy uskon kautta ſuuri muutos ihmiſeſſä. Uskowa ei enää ole jumalaton, waan hän on astunut oikeaan ſuhteeſeen Jumalaan. Tätä katſoo Jumala, kun hän lukee uskon wanhurskaudekſi. Ihmiſeſſä on ſyntiä ja puutetta, mutta Jumalan kutſuwan armon kautta on ihminen uskoſſa pääſſyt elämän yhdiſtykſeen Jumalan kanſſa. Ei jokainen usko kelpaa Jumalalle. Oikea usko on ſen tähden Jumalalle kallis, että ihminen uskolla kunnioittaa Jumalaa ja ottaa wastaan hänen armonſa. Kristillinen usko ſaa arwonſa Kristukſesta, jonka wanhurskautta uskowa omistaa. Jumala ei katſo wanhurskauttamiſeſſa ihmiſen ſyntiä ja puutteita, waan hän katſoo Kristukſen wanhurskautta, jonka hän uskowalle lukee. Uskon kilwoitukſeſſa on Jumalan wanhurskaaksi lukeminen tahi

julistaminen ihmiſen turwana, johon uskowan aina täytyy paeta. Ja tämän wanhurskaaksi lukemiſen kautta woi kristityn rauha ſäilyä, ſillä ihmiſen puolelta on uskon elämäſſä aina puutteelliſuutta, mutta wanhurskaaksi lukemiſeſſa katſoo Jumala Kristuksen täydelliſyyttä. Se on armoa ja ſe on wanhurskautta, kun Jumala lukee uskon wanhurskaudeksi. Johannes ſanoo: **„Jos me tunnuſtamme meidän ſyntimme, niin on Jumala uskollinen ja wanhurskas, joka antaa meille ſynnit anteeksi ja puhdistaa meitä kaikesta wäärydestä“** (1 Joh. 1: 9).

Mutta Jumalan wanhurskaaksi lukeminen ei ole werrattawa inhimilliſeen julistamiſeen, joka waan ulkonaiſesti antaa ihmiſelle oikeuden, waan Jumalan wanhurskaaksi lukeminen on eläwä toimi, joka aſettaa ihmiſen armon tilaan ja antaa hänelle ſen armon ja wanhurskauden, joka Kristuksen ſowinnoſſa on ihmiſellä tarjona. **„Kristuksen ewankelinmi on Jumalan woima autuudeksi jokaiſelle uskowalle, enſiksi Juutalaiſelle, ſitten myös Kreikkalaiſelle. Sillä Jumalan wanhurskaus ilmeſtyy ſiinä uskosta uskoon“** (Room. 1: 16, 17). Jumalan wanhurskaus waikuttaa woimana uskowaan, niin että ihminen elää. Kristuksessa ſiirtyy Jumalan wanhurskaus uskowaan, niin että ihminen woi ottaa ſen wastaan. Paawali ſanoo: **„Jos kuoleman on ſen yhden ſyntiinlankeemuksen kautta wallinnut tämän yhden kautta, paljoa enemmin ſaawat ne, jotka ottawat wastaan wanhurskauden armon ja lahjan rikkauden, hallita elämäſſä ſen yhden Jeeſuksen Kristuksen kautta“** (Room. 5: 17). Ihminen ſiirretään wanhurskauttamiſeſſa tuomion ja kuoleman tilasta elämän tilaan, ja hän ſaa wanhurskauden armon ja lahjan. **„Niin kuin yhden ſyntiinlankeemus on ollut kadotuksen ſyynä kaikille ihmiſille, niin on myös yhden wanhurskaus kaikille ſyynä elämän wanhurskauttamiſeen“** (Room. 5: 18). Uuden liiton wanhurskauttaminen on ſiis elämän wanhurskaut-

taminen. Wanhurskaaksi lukeminen on Jumalan toimi, joka tapahtuu Jumalassa, mutta se waikuttaa ihmiseen, ja tämän wanhurskauttamisen perustuksella tulee wanhurskauttamus sisälliseksi toimeksi, jossa Kristuksen armo tulee ihmisen sydämmeen. Jumalan tuomiollinen toimi on wanhurskauttamisessa se pohja, jonka perustuksella uskowa saa Kristuksen armon sisälliseksi elämäksi.

Jumalan laki waikuttaa ihmisen omassatunnossa lakia laatiwana ja tuomitsewana. Omatunto welwottaa, mutta siltä puuttuu sisällistä woimaa. Wanhurskauttamisessa saa ihminen uskon kautta Jumalan lain sydämmeensä. Sillä tapaa tulee laki wahwistetuksi (Room. 3: 31). Jumala toteuttaa lupauksensa: **„Minä annan minun lakini heidän mieleensä ja olen kirjoittawa ne heidän sydämmeensä“** (Hepr. 8: 10). Kun Jumalan Henki tulee sydämmen sisälliseksi woimaksi, uudistuu omantunnon lakia laatiwa toimi. Ja kun uskowa wanhurskauttamisessa saa syntinsä anteeksi, wapaantuu hän pahasta omastatunnosta ja käsittää rauhan. Kristus toimii taiwaissa papilliſena kuninkaana, ja hän puhdistaa Hengen kautta uskowan. Paawali sanoo kristityille Korintossa: **„Te olette pestyt, te olette pyhitetyt, te olette wanhurskaiksi tehdyt Herran Jeesuksen nimessä ja meidän Jumalamme Hengessä“** (1 Kor. 6: 11). Uskowa priiskoitetaan sowintowerellä ja pyhitetään. Mitä wanhassa liitossa luwattiin, sitä annetaan uudessa. Mikä wanhassa liitossa tapahtui ulkonaisesti ja esikuwassa, se tapahtuu uudessa olennollisesti. Se siunaus, jonka Jumala lupasi Aabrahamin jälkeläisille, tulee Kristuksen kautta uskowan osaksi. Paawali sanoo Kristuksen lunastaneen meitä lain kiroukſesta, **„että Aabrahamin siunaus tulisi pakanain päälle Kristuksessa Jeesuksessa, että me saisimme luwatun**

Hengen uskon kautta" (Gal. 3: 14). Suuri oli Aabrahamin usko, ſillä hän on uskon iſä. Hän näki hengessä Kriſtuksen päiwää, mutta ſe Jumalan wanhurskaus, joka Jeeſuksessa Kriſtuksessa on ilmestynyt, oli hänelle ainoastaan toiwon eſineenä. Aabrahamin täytyi tyytyä lupaukseen, mutta uuden liiton lapſi ſaa uskossa lupauksen Hengen, ja tämän kautta ſaa hän Jumalan wanhurskauden Kriſtuksessa ſydämmen tawaraksi.

Wanhurskauttamiſessa ſaa uskowa uudessa liitossa synnit anteeksi. Wanhurskaaksi lukeminen on syntein anteeksiſaamista. Raamattu ſanoo: **„Autuus on ſen ihmiſen, jolle Jumala lukee wanhurskauden ilman töitä; autuaita owat ne, joiden wäärydet owat anteeksiannetut ja joiden synnit owat peitetyt. Autuas on ſe mies, jolle Herra ei lue syntiä"** (Room. 4: 6—8). Ja Paawali ſanoo Juutalaiſille: **„Olkoon teille tiettäwä, miehet, weljet, että teille tämän kautta ilmoitetaan syntein anteeksiantamus"** (Ap. tek. 13: 38). Kun Kriſtuksen wanhurskaus uskossa omistetaan, pääſee ihminen oikeaan ſuhteeſeen Jumalaan. Synnin tähden on ihminen tuomion alla. Ihminen ei ole ainoastaan syntiſeksi julistettu, waan hän on syntinen, jonka luonnossa synti aſuu, jo ennen kuin hän on tietoiſesti syntiä tehnyt. Jankaikkinen elämä on Kriſtuksessa ilmestynyt. Jumalan wanhurskaus on Ihmiſen Pojan omaiſuudeksi tullut, niin että jumaluuden täydelliſyys aſui ruumiilliſesti Kriſtuksessa, ennen kuin Jumalan wanhurskaus oli yhdenkään ihmiſen omaksi tullut. Kriſtuksen wanhurskaus luetaan uskowalle wanhurskauttamiſessa, ja uskowa omiſtaa ſen. Sen tähden päästää Jumalan Henki wanhurskauttamiſessa ihmiſen niistä oikeudelliſista ſiteistä, joilla synnin tuomio ja kirous owat ſitoneet ihmiſen. Paawali ſanoo: **„Paljoa enemmin me, koska nyt olemme wanhurskan-**

tettuja hänen werensä woimasta, pelastetaan hänen kanttansa wihasta" (Room. 5: 9). Ihminen pääsee tämän kautta synnin rangaistuksesta, ja Jumala puhdistaa Hengen kautta ihmisen synnin saastaisuudesta. Tämä puhdistus kuuluu uuden liiton syntein anteeksisaamiseen. Johannes sanoo Jumalan uskolliseksi ja wanhurskaaksi, **„joka antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meitä kaikesta wäärydestä"** (1 Joh. 1: 9). Ja Pietari sanoo, ettei **„Jumala tehnyt yhtään erotusta meidän ja heidän wälillä, puhdistaen uskolla heidän sydämmensä"** (Ap. tek. 15: 9). Uskowa tarwitsee ja saa pitkin elämäänsä tätä puhdistusta, mutta wanhurskauttamisessa tapahtuu perusteellinen puhdistus, joka wapahtaa ihmisen synnin wallasta. Omantunnon tuomitsewa toimi muuttuu, kun Kristuksen Henki tulee sydämmeen ja antaa rauhan. **„Wanhurskautetut uskosta on meillä rauha Jumalan kanssa meidän Herramme Jeesuksen Kristuksen kanssa"** (Room. 5: 1). Ewankeliumin sana, jossa Kristus ja hänen wanhurskautensa tarjoutuu ihmiselle, tulee uskossa woimana ja elämänä sydämmeen. Tämä sana waikuttaa Hengen woimalla omaantuntoon ja elähyttää sen. Tuomion sijaan tulee tänne elämä, ulkonaisen lain sijaan tulee tänne sisällinen Hengen laki, ja wihan sijaan tulee rauha. Jumala waikuttaa wanhurskauttamisessa Hengen kautta omaantuntoon, ja kun ewankeliumi on wapahtawalla woimalla ilmestynyt uskoon, on ihminen wanhurskautettu.

Mieli, johon ajatus ja tahto kuuluwat, ja omatunto owat alkuansa elimellisesti yhdistetyt, mutta synti erotti ne, ja parannuksessa ne jälleen siweellisesti yhtywät. Kun sydän aukenee Jumalan armolle Kristuksessa ja Henki asustuu sydämmeen, tulee mieli Hengen elimeksi. Mieli ottaa Kristuksen Hengen itsenäiseksi elämäksi itsehensä, niin että se saa henkisen oloaineen ja woiman. Sen tähden sanoo apostoli kristityille: **„Uudistakaa**

teidän mielenne hengessä" (Ef. 4: 23). Sen tähden on uudestisyntyneellä **„Kristuksen mieli"** (1 Kor. 2: 16). Sen tähden **„hengellinen arwostelee kaikki"** (1 Kor. 2: 15). Henki asuu uudestisyntyneen mielessä. Sen tähden omistaa uskowa Kristuksen wiisautena ja wanhurskautena ja pyhityksenä ja lunastuksena (1 Kor. 1: 30). Johannes sanoo: **„Teillä on woide Pyhältä, ja te tiedätte kaikki"** (1 Joh. 2: 20). Tämä woide on sisällinen Hengen kyky, jonka kautta totuuden tieto syntyy. Ja Johannes sanoo: **„Jumalan Poika on tullut ja antanut meille ymmärryksen, että me tunnemme sen totisen, ja me olemme siinä totisessa, hänen Pojassaan Jeesuksessa Kristuksessa"** (1 Joh. 5: 20). Mielen ja ymmärryksen on Kristus antanut ylhäältä syntyneelle, niin että tässä syntyy uusi järkitoimi ja olennollinen tunteminen. Sydämmen silmä aukenee näkemään taiwaallista totuutta. Henkinen aisti huomaa iankaikkisuuden elämän alaa. Kristuksen Henki asuu ihmisessä, niin että Jumalan lapsi on walkeus ja waeltaa walkeudessa. Tällä tapaa waikuttaa wanhurskauttamus ja uudestisyntyminen ihmisen mieleen.

Paawali sanoo: **„Niin ei nyt ole yhtään kadotusta niissä, jotka Jeesuksessa Kristuksessa owat, eiwätkä waella lihan, waan Hengen mukaan, sillä elämän Hengen laki Kristuksessa Jeesuksessa on minut wapahtanut synnin ja kuoleman laista"** (Room. 8: 1, 2). Wanhurskauttamisessa pääsee ihminen wapaaksi synnin laista ja synnin wallasta, kun hän saapi synnit anteeksi ja astuu elämän yhdistykseen Kristuksen kanssa. Ja kun ihminen pelastetaan synnin wallasta, pääsee hän myös wapaaksi kuoleman laista, sillä elämän Hengen laki Jeesuksessa Kristuksessa on päässyt hallitsemaan ihmiseen. Jumalan wanhurskaus tulee ewankeliumin kautta woimana ihmiseen, niin että **„wanhurskas elää uskosta"** (Room. 1: 17). Kun ihminen

Kristuksen kautta eläväksi tehdään, tapahtuu hänessä **uudestisyntyminen.** Hän syntyy „**Hengestä**“ (Joh. 3: 5, 6, 8). Kristuksen sana on Henki ja elämä, ja se astuu omassa Hengessään ja woimassaan ihmiseen, niin että Henki Kristuksesta tulee ihmisen hengeksi, ja uskowa tulee „**yhdeksi hengeksi Herran kanssa**“ (1 Kor. 6: 17). Kristuksen Henki on asustunut ihmisen sydämmeen ja wälittää Hengen waikutuksia. Paawali sanoo: „**Ettekö tiedä, että te olette Jumalan templi, ja että Jumalan Henki asuu teissä**“ (1 Kor. 3: 16). Tämä sisällinen henki omistaa Jumalan armon waikutukset, ja se waikuttaa myös sielun elämään. „**Kaikki ne, jotka owat Jumalan Hengen hallittawia, owat Jumalan lapsia**“ (Room. 8: 14). Tämän kautta syntyy uskowassa Hengen mieliala, niin että ihminen liikkuu Hengen piirissä ja toimii Hengen mukaan.

Kun Jumala wanhurskauttamisessa ottaa uskowan lapsekseen, tekee hän myös ihmisen Jumalan lapseksi, ja tämä tapahtuu uuden syntymisen kautta. Uudessasyntymisessä luo Jumala ihmiseen Pyhän Hengen kautta uuden elämän Kristuksessa. Herra panee pääpainon uuteen syntymiseen, kun hän sanoo Nikodeemukselle: „**Totisesti, totisesti sanon minä sinulle: Ellei joku synny wedestä ja Hengestä, ei hän taida Jumalan waltakuntaan sisälle tulla**“ (Joh. 3: 5). Jumala synnyttää ihmisen uudesti ewankeliumin sanalla. Jaakob sanoo: „**Jumala on meidät synnyttänyt tahtonsa mukaan totuuden sanalla, että me olisimme uutiset hänen luomistansa**“ (Jaak. 1: 18). Usko tuo Pyhän Hengen ja synnyttää uuden elämän sydämmessä. Kristus meidän edestämme tulee uudessasyntymisessä Kristukseksi meissä, ja sen kautta syntyy uusi luomus. Paawali sanoo: „**Minä elän; en enää minä, waan Kristus elää minussa; sillä mitä nyt elän lihassa, sen minä elän Jumalan**

Pojan uskossa, joka on minua rakastanut, ja joka antoi itsensä minun edestäni" (Gal. 2: 20). **„Jos joku on Kristuksessa, niin hän on uusi luomus; sillä wanhat owat kadonneet, katso, kaikki owat uudeksi tulleet"** (2 Kor. 5: 17).

Uusisyntyminen on olentonsa puolesta uuden ihmisen syntyminen ihmisessä. Se ei ole ainoastaan siweellinen muutos, eikä sen kautta ainoastaan uuden elämän siemen painu ihmiseen, waan uusi ihminen syntyy, joka ei ole kehittynyt, mutta joka, niin kuin syntynyt lapsi, on kokonainen ihminen. Uusisyntyminen ei siis ole tehtäwä pitkittywäksi toimeksi eikä paljaaksi siemeneksi, josta uusi ihminen wähitellen syntyisi, waan uusi olemus esiintyy uudessasyntymisessä lapsena, jonka tulee kaswaa ja wahwistua. Koko ihminen ei ole wielä uudessasyntymisessä muuttunut, mutta ihmisolennon keskuksesta, jossa uusi olemus on syntynyt, tulee olennon ympäryksen ja elämän uudistua. Sen tähden tulee uudestisyntyneen pukea päällensä uusi ihminen; mutta tämä toimi ei kuulu uuteensyntymiseen. Wanhurskauttaminen ja uusisyntyminen owat Jumalan toimia, jotka eiwät ole sekoitettawat sen pyhityksen ja uudistuksen kanssa, jonka ihminen armon woimalla pyytää saada aikaan.

Uudessasyntymisessä astuu Jumalan Henki ihmisolennon keskukseen ja yhdistyy sielun kanssa. Kun ihmisen mieli ja omatunto uskossa yhdistywät ja pyytäwät omistaa Kristusta, asustuu Kristuksen Henki sieluun ja yhdistyy elimellisesti sen kanssa. Sielu saa uudessasyntymisessä alkuperäiseen henkiseen olentoonsa Jumalan Hengen oloaineen ja woiman. Jumalasta tullut Henki yhdistyy elimellisesti uskowan sielun kanssa. Kun Kristuksen Henki tällä tapaa yhdistyy sisimmän ihmisolennon kanssa, silloin tapahtuu uusisyntyminen. Niin kuin sielu toimii ulospäin ulkonaisessa ihmisessä, niin toimii Henki

ſiſälliſeſſä ihmiſeſſä. Uuſiſyntyminen ei ole ainoaſtaan joku muutos mieleſſä, eikä ſe ole uuden ſielun ſyntyminen, waan ſe on Jumalan Hengen yhdiſtyminen ſielun kanſſa. Ihminen ſaa uudeſſaſyntymiſeſſä oſanſa Jumalan Hengeſtä. **„Jokaiſelle jakaa Henki erikſeen niin kuin hän tahtoo“** (1 Kor. 12: 11). Kriſtus ſai Pyhän Hengen ilman rajoitusta.

Raamatuſſa ja Tunnuſtuskirjoiſſa puhutaan wanhurskauttamiſeſta ſekä laajemmaſſa että ahtaammaſſa mieleſſä. Ahtaammaſſa mieleſſä tietää wanhurskauttaminen wanhurskaakſi lukemiſta tahi julistamiſta. Mutta elämän alalla ei näitä woida erottaa, ja Raamattu terottaa ſen totuuden, että Jumalan armotoimet owat ſiſälliſeſti yhdiſtetyt. Paawali ſanoo: **„Ne, jotka Jumala on kutſunut, on hän myös wanhurskauttanut; mutta ne, jotka hän on wanhurskauttanut, on hän myös kirkastanut“** (Room. 8: 30). Sen tähden on myös mahdotonta eſittää Jumalan armotoimia toiſiſtaan erotettuina tarkemmin, ſillä ne owat joka kohdaſſa yhteydeſſä keſkenään. Kriſtus meidän edeſtämme on aina perustukſena Kriſtukſelle meiſſä, mutta nämä kohdat kuuluwat uuden liiton wanhurskauttamiſeſſa yhteen. Luteruksen oikea peruslauſe on: „Kriſtus, uskolla käſitetty ja ſydämmeſſä aſuwana, on meidän wanhurskautemme“. Milloin ihmiſellä on uuden liiton wanhurskauttawa usko, ſiinä ſaa hän wanhurskaakſi lukemiſen, puhdiſtukſen ja uudeſtiſyntymiſen oſakſeen. Jumala ei lue ihmiſelle, kun tämä uskoo Kriſtukſeen, ſyntiä, waan hän lukee hänelle uskon wanhurskaudekſi eli julistaa hänet wanhurskaakſi, ja tämän uskon perustukſella puhdiſtaa Jumala ihmiſen ja antaa hänelle wanhurskauden armon ja lahjan, niin että hän Hengen kautta ſyntyy uudesti ja tulee Jumalan lapſekſi.

53. Pyhitys ja kirkastus.

Synti on alukſi eläwä ſiemen, joka kaswaa kunnes ſe tekee hedelmänſä. Periſyntinä ſe on ihmistä turmelemaſſa, mutta kun ihminen ehdollaan tekee pahaa, ſyntyy waſituinen ſynti, joka kehittyy, ja tämä walmistaa ihmistä kadotukſeen, ellei hän parannusta tee. Synnin tuomio kypſyy kadotukſeksi. Samalla tapaa kaswaa armokin ihmiſeſſä. Kohdallaan ei ihminen woi pyſyä. Ellei hän kulje eteenpäin, menee hän taakſepäin. Wanhurskauden tulee ihmiſeſſä kehittyä, kun ihminen on ſiitä oſalliſeksi tullut, niin että hän tulee **„Jumalan wanhurskaudeksi Kriſtukſeſſa“** (2 Kor. 5: 21). Hedelmää tulee hywänkin tehdä, ja ihmiſen on Kriſtukſen kuwan kaltaiſeksi tuleminen. Jumalan wanhurskaus ei ole waan jotakin ulkopuolella ihmistä olewaa, waan ſe astuu wanhurskauttamiſeſſa elämän perustukſena ihmiſen ſydämmeen, ja ſilloin alkaa uuſi kehitys ihmiſeſſä.

Jumalan armotoimet eiwät ole ajalliſeſſa mieleſſä erotettawat toiſiſtaan, niin että yksi toimi alkaiſi, missä toinen päättyiſi, waan ne owat ſiſälliſiä kohtia Hengen waikutukſeſſa. Apoſtoli ſanoo: **„Me tiedämme, että kaikki waikuttaa yhdeſſä parhaaksi niille, jotka Jumalaa rakaſtawat, jotka armopäätöksen mukaan kutſutut owat. Sillä ne, jotka hän on edeltätietänyt, on hän myös edeltämääränyt Poikanſa kuwan kaltaiſeksi, että hän oliſi eſikoinen monen weljen pariſſa. Mutta ne, jotka hän on**

edeltämäärännyt, on hän myös kutſunut, ja jotka hän on kutſunut, ne on hän myös wanhurskauttanut, ja jotka hän on wanhurskauttanut, ne on hän myös kirkastanut" (Room. 8: 28—30). Paawali eſittää täſſä Jumalan iankaikkiſen armopäätöksen toteutumiſta. Jumala on armopäätöksesſään edeltätietänyt kaikki, ja hän on edeltämäärännyt ihmiſen Kriſtuksen kuwan kaltaiſekſi. Jumala toteuttaa tämän armopäätöksenſä kutſumuksen, wanhurskauttamiſen ja kirkaſtuksen kautta. Apoſtoli yhdiſtää tällä paikkaa kaikki Jumalan armowaikutukſet näihin toimiin. Wanhurskauttamiſeen lukee hän kaikki, mikä ei kuulu kutſumukſeen eikä kirkaſtamiſeen. Ja apoſtoli ſanoo näiden tointen olewan ſenlaiſeſſa ſiſälliſeſſä yhteydeſſä, että miſſä ykſi näiſtä on ihmiſeſſä tapahtunut, ſiinä owat muutkin toimet tapahtuneet. Jumala ei waikuta ſillä tapaa, että hän enſiksi kutſuu, ſitten wanhurskauttaa ja ſitten kirkaſtaa, waan kun hän on uuden liiton kutſumukſella kutſunut ihmiſen, ja tämä on ottanut kutſumukſen waſtaan, ſilloin on hän myös wanhurskauttanut ja kirkaſtanut. Emme ſaa erottaa ſitä, mitä Jumala yhdiſtää.

Ja Raamattu eſittää nämä Jumalan armotoimet ſillä tapaa, että ne kerran tapahtuwat perusteelliſesti ihmiſen olennoſſa, mutta ſitten myös pitkittywäſti ihmiſen elämäſſä. Jumala on meitä kutſunut, mutta hän kutſuu wieläkin. Uskon elämäſſä kutſuu Jumala yhä ſywempään elämän yhdiſtykſeen Kriſtuksen kanſſa. **„Uskollinen on hän, joka kutſuu teitä"** (1 Teſſ. 5: 24). — Jumala on wanhurskauttanut uskowan, kun tämä ſiirtyi kuolemaſta elämään, mutta Jumala wanhurskauttaa wieläkin. Joka kerta, kun uskowa on jollain tapaa kietoutunut ſyntiin, tarwitſee hän Jumalan wanhurskauttamiſta päästäkſeen rauhaan. Paawali ſanoo: **„Kuka woi Jumalan walituita ſyyttää? Jumala on ſe, joka wanhurskauttaa"**

(Room. 8: 33). **„Me tahdomme Kristukſessa wanhurskaikſi tulla“** (Gal. 2: 17). **„Me odotamme Hengessä wanhurskauden toiwoa uskon kautta“** (Gal. 5: 5). Ja wähää ennen kuolemaanſa ſanoo Paawali: **„Minulle on talleſle pantu wanhurskauden kruunu, jonka Herra, wanhurskas tuomari, on minulle antawa ſinä päiwänä, eikä ainoastaan minulle, waan myös kaikille, jotka rakastawat hänen ilmeſtyſtään“** (2 Tim. 4: 8). Wanhurskauttamus on ſiis wielä toiwona apoſtolin edeſſä, waikka hän jo on wanhurskautettu, ja Herran päiwänä odottaa hän wiimeiſtä wanhurskauttamiſtaan, kun hän on ſaawa wanhurskauden kruunun. Wanhurskauttamus ei ole puutteellinen, mutta ihminen on kehityksen ja kiuſausten alainen, ja ſen tähden tarwitſee hän elämän ahdingoiſſa uutta wanhurskauttamiſta warſinkin pimeyden ruhtinaan ſyytöksiä wastaan. Jumala on kirkaſtanut ihmiſen, kun tämä on tullut pimeydeſtä walkeuteen, mutta ihminen tarwitſee pitkittywää kirkaſtusta, kunnes hän Kriſtuksen ilmeſtyeſſä tulee Herranſa kaltaiſekſi (1 Joh. 3: 2). Paawali ſanoo: **„Me katſelemme kaikki awoimin kaswoin Herran kirkkautta niin kuin peiliſſä, ja me muutetaan ſiihen kuwaan kirkkaudeſta niin kirkkauteen, niin kuin Herran Hengeſtä“** (2 Kor. 3: 18). Miſſä uuſi elämä on ſyntynyt, ſiinä pitkittäwät Jumalan armowaikutukſet yhtä perustointa. — Samalla tapaa puhuu Raamattu ſiitä parannukſesta, joſſa ihminen kääntyy maailmasta ja ſynniſtä Jumalan puoleen, ja jokapäiwäiſeſtä parannukſesta, joſſa ihminen armon woimalla kilwoittelee ſyntiä wastaan.

Kriſtinuskon alkuaikoina oli erotus wanhan ja uuden elämän wälillä iyrkempi kuin nyt, ſillä kriſtinusko oli jotakin aiwan uutta, ja ſen ulkopuolella wallitſi pakanuuden pimeys. Kääntymys oli ſiihen aikaan tawalliſesti ſilminnähtäwä, ſillä ihmiſen täytyi eritä entiſiſtä oloiſtaan. Meidän aikanamme

on ihminen lapſuudesta asti kristinuskon waikutusten alainen, ja uſeimmat owat kristikunnan piirisſä josſakusſa ſuhteesſa Kristukſeen. Sen tähden woi kääntymys tapahtua hiljaiſuudesſa, ja hetki, jona ihminen ſiirtyy pimeydestä walkeuteen, woi olla ihmiſelle tuntematon. Mutta ſe tulee ihmiſen tietää, onko uuſi elämä hänesſä ſyntynyt tahi ei, ſillä tämä muutos on ſuuri ja perinjuurinen. Ihmisolennon keskukſesſa alkaa uuſi elämä, ja ſe muuttaa wähitellen elämän ympäryksen. Siitä kaikki riippuu, misſä ſuhteesſa ihminen on Jumalan ſanaan. Jos hän omistaa kaikki, mitä Jumala ſanasſaan puhuu, olipa ſe lohdutusta tahi nuhdetta, ja jos hän pyſyy yhteydessä ſanan kansſa ja Herran kansſa, joka puhuu ſanasſa, ſilloin on hän kääntynyt.

Pyhityksesſä Jumala puhdistaa meitä Pyhän Hengen kautta. Paawali ſanoo: „**Itſe rauhan Jumala pyhittäköön teidät kokonanſa, että koko teidän henkenne ja ſielunne ja ruumiinne meidän Herramme Jeeſuksen Kristuksen tulemiſessa nuhteettomina warjeltaiſiin**“ (1 Teſs. 5: 23). Raamattu puhuu ſiitä pyhityksestä, jota ihminen uskon elämässäj pyytää ſaada ja josta ſanotaan: „**Harrastakaa rauhaa kaikkein kansſa ja pyhyyttä, jota ilman ei yksikään ſaa Herraa nähdä**“ (Hepr. 12: 14); ja ſe puhuu ſiitä pyhityksestä, jonka Jumala ſuorastaan toimittaa. **Uudesſaſyntymiſessä** waikuttaa Jumala, ja ihminen on waan omaawasſa tilasſa, mutta **uudistukſessa** ihminen toimii niillä woimilla, jotka Jumala uudesſaſyntymiſessä antaa. Uudesſaſyntymiſessä annetaan uuſi elämä ſydämmeen, mutta uudistukſessa kehitetään ja muodostuu tämä elämä. Raamattu puhuu ſiitä uudistukſesta, josſa ihminen toimii niillä woimilla, jotka ihminen on uudesſaſyntymiſesſä ſaanut, josta ſe ſanoo: „**Uudistukaa teidän mielenne hengesſä**“ (Ef. 4: 23). Ja ſe puhun ſiitä uudistukſesta, jonka Jumala ſuorastaan wai-

kuttaa. Paawali ſanoo: „**Kun Jumalan meidän Wapahtajamme hywyys ja ihmisrakkaus ilmestyi, niin hän pelasti meidät, ei wanhurskauden töiden tähden, joita me teimme, waan lanpeutensa kautta, uudenſyntymiſen peſon ja Pyhän Hengen uudistuksen kautta, jonka hän runſaasti wuodatti meidän päällemme Jeeſuksen Kristuksen meidän Wapahtajamme kautta, että me wanhurskautettuina hänen armostaan tuliſimme iankaikkiſen elämän perilliſiksi toiwon mukaan**“ (Tiit. 3: 4—7). Apoſtoli lukee täſſä wanhurskauttamiſeen „**uuden ſyntymiſen peſon**“ ja „**Pyhän Hengen uudistuksen**“. Tämä uudiſtus on ſiis kokonaan Jumalan työtä. Se uudiſtus ja ſe pyhitys, joiſſa ihminen on toimimaſſa, owat ſamaa perustointa, mutta edellinen tarkottaa enemmin kehittäwää, jälkimmäinen puhdiſtawaa waikutusta. Nämät toimet kuuluwat uskon elämään. Niin owat myös ſe uudiſtus ja ſe pyhitys, joiſſa Jumala waſituiſeſti waikuttaa, ſamaa perustointa, mutta edelliſellä on enemmin kehittäwä, jälkimmäiſellä enemmin puhdiſtawa waikutus. Mutta uudiſtus ja pyhitys owat läheiſeſti yhdiſtetyt.

Jumala pyhittää pitkittywäſti uskowaa. Kun Jumala uudeſſaſyntymiſeſſä antaa ihmiſelle Pyhän Hengen, puhdiſtaa hän ſydämmen uskoſſa. Pietari ſanoo Juutalaiſille pakanoiſta: „**Jumala, joka tuntee ſydämmet, antoi heille todiſtuksen, antaen heille Pyhän Hengen, niin kuin meillekin, eikä hän tehnyt yhtään eroſusta meidän ja heidän wälillä, puhdiſtaen uskolla heidän ſydämmenſä**“ (Ap. tek. 15: 8, 9). Kriſtus tulee uudeſſaſyntymiſeſſä ſanan ja Hengen kautta ſydämmeen ja waikuttaa täällä puhdiſtuksen. Uudeſſaſyntymiſeſſä tapahtuu ſiis puhdiſtusta ja pyhitystä. Wanhurskauttamiſeſſa ſaa uskowa ſynnit anteekſi, ja hän käſittää Jumalan wanhurskauden Kriſtukseſſa. Ihminen wapaantuu tämän kautta ſynnin tuomioſta ja ſynnin wallaſta. Mutta kun Jumala wanhurskauttamiſeſſa aſettaa

lain alkuperäiſeen woimaanſa, puhdistaa hän ſamaſſa omantunnon ja yhdiſtää ſen Jumalan kanſſa. Tämä puhdiſtus ja yhdiſtys on pyhitys, joka liittyy wanhurskauttamiſeen. Paawali ſanoo: **„Te olette pestyt, te olette pyhitetyt, te olette wanhurskaiksi tulleet“** (1 Kor. 6: 11). Ja omantunnon puhdiſtus waikuttaa pyhittäwällä woimalla mieleen ja elämään. Jumala waikuttaa uskowaſſa tätä pyhitystä ja puhdiſtusta pitkin elämää. **„Jos me waellamme walkeudeſſa, niin kuin hän walkeudeſſa on, niin meillä on oſalliſuus keskenämme, ja Jeeſuksen Kristuksen hänen Poikanſa weri puhdiſtaa meitä kaikesta ſynnistä“** (1 Joh. 1: 7). — Pyhitys ja kirkastus eiwät ole oleelliſesti eroitetut toiſiſtaan. Molemmat tarkottawat ihmiſen uudiſtusta Kristuksen kuwan kaltaiſeksi, ja molemmat tapahtuwat Pyhän Hengen kautta. Mutta pyhitys oſoittaa erityiſesti uuden elämän ſiſällistä olennolliſuutta, kun kirkastus oſoittaa tämän elämän itſiöllistä ilmenemystä.

Jumalan armotoimet owat niin ſiſälliſesti yhdiſtetyt, että Raamattu uſein käyttää jonkun armotoimen kaikkein aſemesta, eikä Raamatuſſa ole ſitä muodolliſuutta, joka tawalliſesti astuu eteemme ihmiſten oppijärjeſtelmiſſä. Elämän käſitteet pyſywät ſiſälliſeſſä yhteydeſſä. Siitä kaikki riippuu, että totuus pääſee eheänä eſiintymään, ſillä tätä Jumala walwoo. Mutta liiallinen muodolliſuus turmelee elämän totuutta.

Ihminen tarwitſee alituiſta pyhitystä, ſillä ſynti ſaaſtuttaa häntä, ja uuſi armo on aina uskon elämälle tarpeen. Kriſtuksen werellä Jumala puhdiſtaa uskowan ſydämmen, ja ihminen ſaa Pyhän Hengen kautta pyhitykseſſä uutta armoa, niin että hän nuhteettomana warjellaan hengen, ruumiin ja ſielun puoleſta. Pyhityksen kautta ihminen yhä enemmän eroteteaan ſynniſtä ja yhdiſtetään Jumalan kanſſa, ſillä hän puhdiſtetaan pahaſta, ja hän ſaa enemmän Pyhää Henkeä.

„Jumala on tehnyt Kristuksen Jeesuksen meille wiisaudeksi ja wanhurskaudeksi ja pyhitykseksi ja lunastukseksi“ (1 Kor. 1: 30). Ihminen tulee pyhitetyksi, kun Pyhä Henki, ottaen Kristuksen täydellisyydestä, puhdistaa uskowan Kristuksen werellä ja antaa hänelle elämän totuutta. Jeesus sanoo: **„Minä pyhitän itseni heidän tähtensä, että hekin olisiwat pyhitetyt totuudessa“** (Joh. 17: 19). Jeesus rukoilee Isää opetuslasten puolesta: **„Pyhitä heitä totuudessasi. Sinun sanasi on totuus“** (Joh. 17: 17). Ja opetuslapsille sanoo hän: **„Te olette nyt puhtaat sen sanan tähden, jonka minä olen teille puhunut“** (Joh. 15: 3).

Kristuksen kautta tulee uskowa osalliseksi Jumalan kirkkaudesta. Herra otti ihmisyyden luontoon Jumalan kirkkauden, ja Kristuksen kirkastus waikuttaa kristityn ja koko luomakunnan kirkastuksen. Jumala on **„walkeutten Isä, jonka tykönä ei ole muutosta, eikä walkeuden ja pimeyden waihetusta“** (Jaak. 1: 17). Tämä walkeus on Jumalan sisällinen olento, johon ei yksikään luotu olemus pääse. Taiwaan korkeimmat henget peittäwät kaswonsa tämän walkeuden edessä, sillä he eiwät woi sitä katsella. **„Jumala asuu kirkkaudessa, jota ei yksikään ihminen ole nähnyt, eikä taida nähdä“** (1 Tim. 6: 16). Jumalan walkeudesta lähtee kirkkautta, niin kuin auringosta lähtee waloa. Sen tähden on Jumala **„kirkkauden Isä“** (Ef. 1: 17). Tämä Jumalan kirkkaus täyttää taiwaasten taiwaat. Kristus on **„Jumalan kirkkauden wastaloiste“** (Hepr. 1: 3) ja **„näkymättömän Jumalan kuwa“** (Kol. 1: 15). Jumalan kirkkaus ilmestyy Kristuksessa. Kristuksen kautta on tämä kirkkaus tullut maailmaan, sillä hänellä on sama kirkkaus, kuin Isällä. Mutta Kristus on ilmestynyt lihassa, sillä ihminen ei olisi woinut wälittömästi nähdä Jumalan kirkkautta, eikä hän olisi woinut sitä wälittömästi wastaanottaa.

Lihaan tulleessa Jumalan Pojassa on Jumalan kirkkaus nähtäwä ja omistettawa. Johannes sanoo: „**Sana tuli lihaksi ja asui meidän keskellämme, ja me näimme hänen kirkkautensa, niin kuin ainoan Pojan kirkkauden Isästä, täynnä armoa ja totuutta**“ (Joh. 1: 14). Kristuksessa on Jumala walmistanut kirkkautensa semmoiseksi, että ihminen woi sitä uskossa wastaanottaa. Kristuksen kautta tuli se kirkkaus, joka täyttää Isän huoneen ylhäällä, ja joka asuu taiwaan asukkaissa, maan päälle, ja kirkastuksen kautta tekee Jumala uskowan osalliseksi tästä kirkkaudesta, niin että Kristus tullessaan woi kirkastaa ihmisen ruumiillisestikin. Ja Kristuksen kautta on Jumala aikanaan kirkastawa koko luomakunnan. Tämä kirkastus on Jumalan iankaikkisen armopäätöksen määrä.

Isän huone taiwaissa on ihmisen oikea koti, johon hänen tulee pyrkiä. Mutta luonnollinen ihminen ei woi sitä kirkkautta nähdä, joka täyttää taiwaat. Sen tähden ei luonnollinen ihminen woisi taiwaan kirkkaudessa asua. Kun taiwaan walkeus ympäröi Sauluksen Damaskon tiellä, lankesi hän maahan (Ap. tek. 9: 4). Kun Johannes Patmon saarella näki Jeesuksen kirkkaudessa, lankesi hän hänen jalkainsa juureen niin kuin kuollut (Ilm. 1: 17). Kun Herran kirkkaus walaisi paimenten ympärillä Betlehemin tienoilla, peljästyiwät he suuresti (Luukk. 2: 9). Kun enkeli ilmestyi Danielille, putosi hän näännyksiin maahan, ja ne miehet, jotka oliwat hänen kanssaan, lymyttiwät itsensä ja heille tuli suuri pelko, waikka he eiwät mitään nähneet (Dan. 10: 7—9). Ihmisen täytyy sisällisesti muuttua, ennen kuin hän woi taiwaan kirkkaudessa asua, ja taiwaissa on autuailla henkinen, kirkas ruumis. Sen tähden on kirkastus ihmiselle tarpeen, ennen kuin hän woi Jumalan kirkkauteen tulla. Niin kuin ihminen uskomalla Kristukseen saa Jumalan elämän ja Juma-

lan rakkauden omakſeen, niin tulee hän myös Kriſtukſen kautta oſalliſekſi Jumalan walkeudesta. Kaikki on luotu Kriſtukſessa, Kriſtukſen kautta ja Kriſtukſeen. Kun Kriſtus otti Jumalan kirkkauden ihmiſyyden luontoon, on hän ſen kautta walmiſtanut kirkaſtukſen ihmiskunnalle] ja luomakunnalle. Niin kuin Kriſtus kuoli maailman ſowinnokſi, niin Kriſtus myös kirkaſtui maailman kirkaſtumiſekſi. Kirkaſtuneen Kriſtukſen kautta waikuttawat kirkaſtukſen woimat luomakunnaſſa ja ihmiskunnaſſa.

Paawali ſanoo: **„Itſe luomakuntakin' on wapaakſi tulewa turmelukſen orjuudesta Jumalan lasten kirkkauden wapauteen“** (Room. 8: 21). **„Miſſä Herran Henki on, ſiinä on wapaus“** (2 Kor. 3: 17). Täydellinen wapaus wallitſee Jumalan kirkkaudeſſa, ſillä täällä hallitſee Herran Henki, ja täällä on kirkaſtuneilla henkinen ruumis. Kun Jumalan lapſet pääſewät kirkkauden wapauteen, ſilloin] luomakuntakin wapaantuu turmelukſen orjuudesta, ja ſe ſaa oſakſeen ſitä kirkkautta, jota Jumalan lapſilla on. Ihmiſen turmelukſen kautta joutui luomakuntakin orjuuteen, mutta ſe pääſee ihmiskunnan kirkaſtukſen kautta kirkkauteen ja wapauteen.

Kun Kriſtus uskon kautta pääſee ihmiſen ſydämmeen, ſilloin tulee ſinne myös Jumalan kirkkautta. Kirkaſtukſeſſa tunkeuu Jumalan kirkkautta uskowan ruumiilliſuuteen. Kun ihminen pyhäſſä ehtoolliſeſſa nauttii Kriſtukſen ruumiſta ja werta, ſaa hän myös jotakin Jumalan] kirkkaudeſta. Kun Jumalan Henki kirkaſtaa ſanan uskowan ſydämmeſſä, niin että hän ſiitä ſaa iloa ja woimaa, tunkee jotakin Jumalan kirkkaudeſta hänen olentoonſa. Siſälliſesti ja ſalaſſa tapahtuu tämä kirkaſtus armon aikana Jeeſukſen opetuslapſeſſa, mutta Herran ilmeſtyeſſä tapahtuu ſe ulkonaiſeſtikin. Kir-

kastuminen oli Kristuksen maallisen elämän määränä. Kun Herra oli lähtemäisillään kuolemaan, rukoili hän: „**Isä, hetki tuli, kirkasta sinun Poikasi, että sinun Poikasi kirkastaisi sinuakin**“ (Joh. 17: 1). Ja kirkastuminen Kristuksen kuvaan on myös Herran opetuslapsen määränä.

54. Kristillinen ſeurakunta.

Kristillinen ſeurakunta ei ole johdettawa jostakin maalliſesta ſeurakäſitteestä, ſillä ſe ei ole ſyntynyt alhaalta waan ylhäältä. Jumalan waltakunta, joka on Jumalan elämää, rauhaa ja kirkkautta täynnä, ja joka on ristiriidaſſa maailman kanſſa, määrää yhdeltä puolen ſeurakuntakäſitteen. Toiſelta puolen on Jumalan lapſeus, joka myös on wastakkaiſuudeſſa maailmaan, määräämäſſä ſeurakuntakäſitettä. Kristinusko on kaikkia muita yhdiſtyksiä korkeampi. Se ei kehity muista uskonnoista, waan ſe on wastakohtana niille. Sen tähden ei kristillinen ſeurakuntakaan kehity muista uskokunnista, waan ſe on niiden wastakohta. Aiwan uudet perusteet eſiintywät ſiinä. Kristillinen ſeurakunta perustuu maailman ſowintoon ja Hengen wuodatukſeen, ja ſeurakunnan kaswaminen ja täyttämys riippuwat Jumalan ſanasta ja Hengen hallinnosta. Ihmiſen tahto ei ole ſitä perustanut, eikä ihmiswoima ole ſitä rakentanut, waan Jumalan armo loi ſen Jeeſukſeſſa Kristukſeſſa. Sen tähden ſeurakunta ei ole inhimillinen yhtiö, waan ſe on iankaikkiſuuden lapſi, ja ſe käſittää Jumalan ſanasta ja Hengeſtä ſyntyneitä Jumalan ihmiſiä. Niin korkea ja omituinen on tämä ſeurakunta, ettei mikään yhtiö maan päällä ole ſen rinnalle aſetettawa. Kaikkialla luomakunnaſſa näemme Jumalan ihmeitä, mutta ihmeelliſempi kaikkia näitä on Kristukſen ſeurakunta, joka on Kristukſen ruumis. Kristillinen ſeurakunta on

ſitä uutta luomakuntaa, joka Kriſtuksen kautta on Jumalan iankaikkiſen armopäätöksen mukaan ilmeſtynyt maailmaſſa. Raamatuſſa ſitä werrataan awioon, joka on Jumalan perustama.

Seurakunta ſyntyy Jumalan luowan toimen kautta, ja ſe liittyy jumalanpalweluksen muotoon nähden Juutalaisten ſynagoogaan, waikka ſe oleelliſesti on tätä korkeampi. Jumalan Henki yhdiſtää uuden liiton ſeurakuntaa, ja Kriſtuksen ſowinto ſitä kannattaa. Sen tähden ſe kokoaa jäſeniä itſelleen koko ihmiskunnaſta. Templikäſitteellä on täſſä ſeurakunnaſſa ainoaſtaan henkinen arwo. Kirkas ja katoamaton on Jumalan huone, joka nouſee maasta taiwaiſiin aſti. Tämä huone on Jumalan waltakunta, joka on Kriſtuksesſa tullut maailmaan. Tämä on ſe kaupunki, jota Aabraham odotti. Tämän huoneen rakentaa Jumala, ja Kriſtuksen ſeurakunta on oſa tätä huonetta. Pietari ſanoo: **„Rakentakaa tekin itſeänne eläwinä kiwinä hengelliſeksi huoneeksi ja pyhäksi pappeudeksi uhraamaan hengelliſiä uhreja, jotka owat Jumalalle otolliſia Jeeſuksen Kriſtuksen kautta“** (1 Piet. 2: 5). Wanha liitto oli uuden warjo. Sen ſiunaus oli etupääſſä maallinen, ja ſen ſäännökſet oliwat ylipäänſä ulkonaiſia. Sen tähden wanha liitto eſiintyi kanſalliſena waltiolaitokſena, joſſa uskonnollinen piiri yhdiſtyi yhteiskunnalliſeen. Mutta uuſi liitto on tätä maailmaa korkeampi, eikä ſe ſowellu ajalliſuuden ulkomuotoihin. Kriſtuksen ſeurakunta muodoſtuu wasta Kriſtuksen tulleſſa ulkonaiſeksi laitokſeksi. Sen tähden ei ſeurakunnalla ole täällä waltiollista muotoa. Seurakunnan pää on korotettu taiwaaſeen, ja ſen waſituiſet jäſenet owat hajotetut ympäri maailmaa, mutta Kriſtuksen ilmeſtyeſſä järjeſtyy Jumalan waltakunta ulkonaiſesti maan päällä, ja ſilloin Herra hallitſee täällä pyhäinſä kanſſa.

Kristus käyttää ennakolta sanaa „seurakunta“, kun hän sanoo rakentawansa seurakuntansa sille tunnustukselle, jonka Pietari oli antanut (Matt. 16: 18), ja kun hän käskee opetuslastensa ilmoittamaan seurakunnalle, jollei rikkowa weli ota nuhteesta waaria (Matt. 18: 17). Kristus' tarkoittaa tässä seurakunnalla taiwaan waltakunnan jäseniä, jotka uskowat Kristukseen, ja jotka owat hänen nimeensä yhdistetyt. Ensimmäisen kerran esiintyi kristillinen seurakunta Helluntaipäiwänä, jona Pyhä Henki wuodatettiin, ja Raamattu sanoo: **„Herra lisäsi joka päiwä pelastetuita seurakunnalle“** (Ap. tek. 2: 47). Alkukielellä tietää sana seurakunta „kokoon kutsuttu joukko“. Seurakunta syntyi siten, että Jumala kutsui ihmisiä tykönsä armonsa sanan kautta (Ap. tek. 2: 39); apostolit kutsuiwat Jumalan puolesta kuulijoitaan pois maailmasta (Ap. tek. 2: 40); ja ne, jotka ottiwat wastaan Jumalan kutsumuksen, awuksensahuusiwat Herran nimeä (Ap. tek. 2: 21). Näitä toimia osoitetaan alkukielellä sanoilla, joilla on sama juuri kuin sanalla seurakunta, ja joka tietää „kutsua“. Jumala kutsuu ja kehottaa ihmisiä tulemaan armonsa osallisuuteen, ja ne ihmiset, jotka ottawat wastaan kutsumuksen, awuksensahuutawat Herran nimeä. Sen tähden on seurakunta **„uskowaisten joukko“** (Ap. tek. 4: 32), jossa Jumalan ja ihmisten toimi yhtywät, ja jonka perustuksena Jeesus Kristus on. Seurakunta syntyi, kun Kristus oli päättänyt sowintotyönsä ja ihmiset uskossa omistiwat Jumalan armon kutsumuksen. „Kristuksen seurakunta on pyhäin yhteys, jonka jäsenet Jumala sanan ja sakramenttein kautta on johdattanut Kristuksen tykö ja tehnyt osallisiksi Kristuksen armosta ja Pyhästä Hengestä“. Paawali sanoo kristityille: **„Ettepä te enää ole wieraita ja munkalaisia, waan te olette pyhäin kyläniehet ja Jumalan perhe, apostolein ja profeettain perustukselle rakennetut, jossa Jeesus Kristus on paras kulmakiwi,**

jonka päälle kaikki rakennus toinen toiſeensa liitetään ja kaswaa pyhäkſi templikſi Herrassa, jonka päälle te myös rakennetaan Jumalan aſuinſijakſi Hengessä" (Ef. 2: 19—22).

Herra walmisti opetuslapſia, ennen kuin hän perusti ſeurakunnan Helluntaipäiwänä. Tämmöinen walmistus on aina tarpeen, ſillä ihminen on irroitettawa maailmasta ja yhdistettäwä Herran kanssa. Tämän walmistukſen tärkein kohta on opetus, joka antaa ihmiſelle tiedon maailman turmelukſesta ja Jumalan waltakunnasta. Se eſittää yhä ſelwemmin Kristukſen ja hänen pelastustyönſä, ja ſe pyytää ſaada ihmiſessä aikaan eläwän uskon Kristukſeen. Warowasti toimi Kristus Israelissa. Tällä kanſalla oli kyllä jonkunlainen tieto Meſſiaksesta, mutta ſe odotti maallista ruhtinasta, joka auttaiſi heitä wihollisten ſorrosta maalliſeen waltaan. Näitä lihalliſia toiweita koetti Kristus poistaa, ja hän tahtoi antaa kanſalle parempia tietoja Jumalan waltakunnasta.

Apostolit waikuttiwat ratkaiſewammin, mutta Johannes kastaja oli jo waikuttanut Israelissa, ja Kristus oli itſe ollut walmistamassa kanſaa uuden liiton armoa wastaanottamaan. Apostolit eiwät tahtoneet perustaa uuſia waltiomuotoja, eiwätkä he pakottaneet ſanankuulijoitaan ulkonaiſesti eriämään olewista yhdistyksistä. Wielä wähemmin he pyyſiwät pitää woimassa mitä Israelissa ja pakanakunnassa oli huonoa ja wäärää, waan he tahtoiwat ſiſälliſesti wapauttaa ihmiſiä wääristä ſiteistä. Totuuden woimalla he waikuttiwat puhdistawasti ja uudistawasti kaikkiin ihmiskunnan oloihin. Aina ſelwemmin ja woimakkaammin he terottiwat kanſalle parannukſen ja uskon olentoa ja wälttämättömyyttä. He waikuttiwat ſiſältä ulospäin ja kaswattiwat mielenmuutosta ja uskoa, niin että ne, jotka ottiwat wastaan Jumalan armon, ſyntyiwät uudesti ja pääſiwät wapaikſi ſynnin tuomiosta ja wallasta.

Apostolein opissa essintyy siweellinen wastakohta Israelissa wallitsewaan oppiin ja elämään, joka yhdeltä puolen oli sidottu isäin sääntöihin ja toiselta puolen oli mieliwallan määrättäwänä. Aina he waikuttawat siweellisillä ja henkisillä wälimillä Hengen woimassa. Kun ihminen uskossa antautui Herralle, syntyi henkinen yhdistys Jumalan kanssa Kristuksessa, ja tämän kautta yhdistettiin Jeesuksen opetuslapset keskenään, kun heillä oli sama mieliala ja sama yrintö. Tämä seurakunta, joka on Hengen tiellä syntynyt, woittaa tuonelan portit. Wielä owat ihmiset tällä tapaa etsittäwät turmeltuneen maailman alalta, ja ne owat walmistettawat Jeesuksen opetuslapsiksi ja yhdistettäwät seurakuntaan.

Jumala perusti wanhan liiton ilmoittamalla lakinsa Siinain wuorella. Uusi liitto perustettiin Pyhän Hengen ilmestymisellä Helluntaipäiwänä. Kristuksen Henki asustui silloin uskowiin opetuslapsiin ja muodosti heissä henkisen elämän. Tähän ensimmäiseen seurakuntaan liittyi sitten yhä uusia jäseniä.

Seurakunta perustettiin ewankeliumin saarnalla ja ihmisten wapaalla antautumisella sille. Kristinusko oli sisällisessä ristiriidassa maailman kanssa, ja ulkonaisesti oli se wihan ja pilkan esineenä. Uskon wakuutuksesta ja omantunnon waatimuksesta astui uskowa maailman piiristä seurakuntaan. Uskominen Jeesukseen Kristukseen ja se tunnustus, joka kasteen tilaisuudessa annettiin, ja joka welwotti kuuliaisuuteen, oli seurakunnan jäsenten yleisenä tunnuksena. Wasituiseen seurakuntaan kuuluiwat ne uskowaiset, jotka tekiwät parannusta ja wapaasti antautuiwat Herralle. Mutta kirkon tulee kaswattajana ottaa kaikki kansalaiset helmaansa; sen tähden täytyy sen kärsiä epäuskoisiakin. Wasituinen seurakunta on Kristuksen ruumis, ja sen jäsenissä asuu Kristuksen Henki. Tunnustus-

kirjamme ſanowat, että „ſeurakunta on pyhien yhteys, jossa ewankeliumia oikein ſaarnataan ja ſakramenttejä Herran aſetuksen mukaan jaetaan“. Seurakunta on „perusteelliſesti uskon ja Pyhän Hengen yhteys ſydämmessä“. Uskonpuhdistajat eiwät tyhjiä haawekſineet. He eſittiwät ſeurakunnan olennon ja pitiwät ſen käſitteen puhtaana, mutta he aſettuiwat toimimaan olemaſſa olewaan kirkkoon, jossa oli paljon wieraitakin aineksia. Kristuksen waſituinen ſeurakunta ei ole ſama, kuin yleinen kirkkokunta, mutta uskonpuhdistajat eiwät tahdo ulkonaiſesti erottaa näitä, kun Herra on ſäätänyt, että ohdakkeiden tulee ſaada kaswaa elonaikaan asti niſujen kanſſa. Jumalattomat ja epäuskoiſet eiwät ole Kristuksen jäſeniä, waikka he owat ulkonaiſeſſa yhteydeſſä ſeurakunnan kanſſa. He eiwät kuulu ſeurakunnan olentoon, waikka kirkon tulee kärſiä ne, niin kauan kuin he pyſywät waikuttamattomina eiwätkä kirkkoa wastusta. Erotus on opiſſa ja todiſtukſeſſa aina pidettäwä woimaſſa kääntymättömien ja kääntyneiden wälillä. Se on ſynnin ſeuraukſia, että kirkon piiriin on tullut niin paljon hengelliſesti kuolleita aineksia. Sen tähden tulee kirkon käyttää nuhdetta ja kuria, mutta wäkiwalta ei ole kriſtilliſen ſeurakunnan aſeita.

Herran wertauksſet Matteuksen kolmanneſſatoista luwuſſa eiwät kerro ſeurakunnan ſäännöllistä kaswamista, waan ne eſittäwät kirkon hiſtoriallista kehitystä maailman alalla, kunnes ohdakkeet tuomion päiwänä erotetaan niſuiſta. Pelto on täällä maailma. Tällä pellolla waikuttaa pimeyden ruhtinas, ja ihmiſten toimettomuus jättää hänen waikutukſelleen kehityksen tilaa. Tämä maailma on Kristuksen ſanan waikutukſen alla. Se on Kristuksen pelto, ja ohdakkeet owat niſun muotoiſia. Tämä ſuuri ala on kriſtillinen maailma, jossa waltakunnan lapſet owat hywä ſiemen. Ohdakkeen ja niſun wälillä on waan ulkonainen kirkollinen yhteys ſiihen määrään kuin Herran ſa-

nalla on waikutusalaa täällä. Tuomiopäiwään asti kestää uskowaisten ja epäuskoisten ulkonainen yhdesſäolo. Wiimeiſeſſä wertauksessa oſoitetaan, kuinka kaikenlaiſet ihmiſet wiimeiſen ajan ahdingoſſa pakotetaan kristinuskon piiriin, mutta tällä werkon laskemiſella alkaa myös hywän ja pahan erottaminen. Taiwaan waltakunta eſiintyy näisſä wertauksiſsa armon ja kärſimiſen muodoſſa. Pimeyden ruhtinas ja ihmiſet tekewät ſille monenlaista wäkiwaltaa, mutta kristityn tulee walwoa ja kilwoitella kaikkea pahaa wastaan.

Kristukſen ſeurakunta on yksi, ſillä ſe on Kristukſen ruumis, ja ſillä on yksi Herra, yksi usko ja yksi kaste. Apostoli ſanoo: **„Niin mekin olemme yksi ruumis Kristukſeſſa, mutta keskenämme olemme toinen toiſemme jäſenet“** (Room. 12: 5). Se ſeurakunta, joka kilwoittelee maan päällä, on Kristukſeſſa yhdiſtetty taiwaaſſa olewan ſeurakunnan kanſſa. — Pyhä on Kristukſen ſeurakunta, ſillä ſe on ſydämmen yhteydeſſä Herran kanſſa, ja Kristus pyhittää ſitä Hengen kautta. Synnitön ei kristitty ole eikä ſeurakuntakaan, mutta Jumalan lapſi on ſaanut pyhityksen oſakſeen, ja Pyhä Henki on ſitä pyhittämäſſä. **„Kristus rakasti ſeurakuntaa ja antoi itſenſä ſen edeſtä, että hän ſen pyhittäiſi puhdiſtettuaan ſen weden peſolla ſanaſſa, että hän itſe aſettaiſi itſelleen ſeurakunnan kirkaſtettuna“** (Ef. 5: 25—27). — Ja Kristukſen ſeurakunta on yhteinen, ſillä Jumala tahtoo koota ſiihen kaikki kanſat. Johannes ſanoo: **„Minä näin ſuuren joukon, jota ei yksikään woinut lukea, kaikista pakanoista ja ſukukunnista ja kanſoista ja kielistä, ſeiſowan istuimen edeſſä ja Karitſan edeſſä walkeiſiin waatteiſiin puetettuina, ja palmut heidän käſiſſään“** (Ilm. 7: 9). — Wapaa on tämä ſeurakunta, ſillä ſe on Hengen hallittawa. Lain walta on muuttunut hengen wapaudeksi, mutta tämä wapaus ei ole laittomuutta, ſillä Kristukſen Henki on elämän Hengen

lakina uskowassa. Muun wallan alle Kristuksen seurakunta ei woi taipua. Kristitty ei loukkaa wapaudellaan toisen heikkoa omaatuntoa, milloin tältä puuttuu tietoa, mutta mieliwallan ja ylpeyden waatimuksia hän ei noudata, waikka nämä esiintyisiwätkin uskon peitteessä.

Kristuksen seurakunta on nyt maan päällä muukalainen, hajalla asuwa ja kilwoittelewa, mutta Kristuksen tullessa on se ilmestywä hänen kansaan kirkkaudessa. Niin kuin Kristus oli maan päällä ylenkatsottu, niin on Kristuksen seurakuntakin täällä kärsiwässä asemassa. Maailma ei sitä käsitä, eikä se sitä kärsi, sillä se ei ole maailmasta. Tämä seurakunta on olemassa siellä, missä kaksi tahi kolme owat Kristuksen nimessä koossa. Herra sanoo: „**Missä kaksi tahi kolme tulee kokoon minun nimeeni, siinä minä olen heidän keskellänsä**“ (Matt. 18: 20). Kilwoituksessa on seurakunta maan päällä, sillä sen täytyy taistella syntiä wastaan, ja pimeyden walta sitä wäijyy. Paawali sanoo: „**Kilwoittele hywä uskon kilwoitus, käsitä iankaikkinen elämä, johon olet kutsuttu ja johon olet tunnustannut hywän tunnustuksen monen todistajan edessä**“ (1 Tim. 6: 12). Jumalan lapsi on nyt kätketty Kristuksen kanssa Jumalassa, mutta Kristuksen ilmestyessä tulee hän Herransa kaltaiseksi. Johannes sanoo: „**Ei maailma teitä tunne, sillä ei se Jumalaakaan tunne. Minun rakkaani, nyt me olemme Jumalan lapsia, eikä ole wielä ilmestynyt, mikä me tulemme; mutta me tiedämme, että koska hän ilmestyy, niin me tulemme hänen kaltaisiksensa; sillä me saamme nähdä hänet sellaisena kuin hän on**“ (1 Joh. 3: 1, 2).

Kaikki kastetut eiwät ole Kristuksen seurakunnan todisjäseniä, sillä ainoastaan ne, joilla on Kristuksen Henki, owat jäseniä Kristuksen ruumiissa. Paawali sanoo: „**Ette ole lihassa, waan hengessä, jos muutoin Jumalan Henki teissä asuu;**

mutta jolla ei ole Kristuksen Henkeä, ei hän ole hänen omansa“ (Room. 8: 9). Ne kastetut, jotka wastustawat Jumalan armowaikutuksia, eiwät ole Kristuksen seurakunnan todisjäseniä, waikka heillä on ulkonainen osallisuus armonwälikappaleissa. Herra sanoo: **„Taiwaan waltakunta on ihmisen kaltainen, joka kylwi hywän siemenen peltoonsa. Mutta ihmisten maatessa tuli hänen wihollisensa ja kylwi ohdakkeita nisujen sekaan, ja meni pois“. „Mutta palwelijat tuliwat ja sanoiwat hänelle: Tahdotko, että me menemme ja kokoamme ne? Mutta hän sanoi: En, ettette ohdakkeita kootessanne myös tempaisi niiden kanssa nisuja pois. Sallikaa molempain kaswaa elonaikaan asti“** (Matt. 13: 24, 25, 28–30).

Uskonnollisessa suhteessa esiintyy kristikunnassa kolme piiriä. Kristillinen kirkko, johon kaikki kastetut kuuluwat, jotka owat uskonnollisen kaswatuksen alaisia. Tämä laaja piiri on Kristuksen pelto, johon hänen sanansa kylwetään. Tämä piiri on se suuri huone, jossa on astioita kunniaksi ja häpeäksi. Tämän esikartanon sisäpuolella on oppilaspiiri, joka on antautunut Herralle, ja joka pysyy Herran opetuksen alaisena. Ja tämän pyhän sisäpuolella on Kristuksen wasituinen seurakunta, jolla on Kristuksen Henki. Maan päällä kärsii ja toiwoo tämä seurakunta, mutta Herran tullessa se pääsee hallitsemaan Kristuksen kanssa. Epäuskoisten täytyy tyytyä siihen, että heidän epäuskoansa ja syntiänsä nuhdellaan. Turmeltuneissakin kirkkokunnissa on Kristuksen totisia opetuslapsia ja ylhäältä syntyneita, jotka waikuttawat suolana ja walkeutena maailmassa. Kirkossa on paljon Jumalan säätämää ja asettamaa, jota kirkon tulee uskollisesti hoitaa. Kristus ei ole ainoastaan seurakunnan oma, waan hän tahtoo walmistaa autuutta koko maailmalle. Kirkolla on sen tähden tärkeä tehtäwä kansojen kaswatuksessa.

Kirkon ſiſäpuolella on erotus olemaſſa näkywäiſen ja näkymättömän kirkon wälillä. Seurakunnan olento on näkymätön, ja taiwaan waltakunnan aarteet owat henkiſiä, mutta tämän waltakunnan olento astuu kirkoſſa ilmenemykſeen. Oikean kirkon waſituinen olento on ſen tähden henkinen, ja ſe pyſyy tänä aikana näkymättömänä, mutta ilmenemykſeen nähden ſe ei ole näkymätön. Näkywäiſyys ja näkymättömyys eiwät ole ſekotettawat, eiwätkä liioin kokonaan erotettawat, ſillä ne kuuluwat elimelliſesti yhteen.

Kristinuskon ilmeſtyeſſä oliwat kanſat pakanallisten uskontojen kaswatettawina. Kristilliſiä ſeurakuntia ſyntyi ſiellä täällä, mutta pakanakunta hallitſi maailmaa. Kristinuskon kehittyeſſä täytyi ſen pyrkiä kanſoja kaswattamaan. Kowan taiſtelun peräſtä pääſikin kristinusko woitolle, ja ihmiskunnan ſiunaukſeksi owat kristinuskon perusteet pääſſeet kristilliſen kirkon kautta ohjaamaan kanſoja. Arwaamattoman ſuuri on kirkon waikutus kanſojen kaswattajana ollut. Pontewa ja pitkä on ſen taiſtelu ollut uskon ja ſiweyden hywäkſi. Kolkko oliſi ihmiskunnan tila, jos pakanuuden uskonnot edelleen oliſiwat kanſoja kaswattaneet. Synnin tähden kaswawat wieläkin Herran ſuurella pellolla niſut ja ohdakkeet yhdeſſä, eikä ihminen woi näitä erottaa. Elonaikana on Herra enkeleinſä kautta toimittawa tämän erottamiſen. Kirkon täytyy toimia koko kanſan kaswattajana, waikka tämä tehtäwä on waikea. Helpompi oliſi ſen koettaa repiä ylös ohdakkeet ja hoitaa ainoaſtaan eläwiä jäſeniä, mutta ſe rikkoiſi ſilloin Herran käſkyä. Siitä riippuu wielä ihmiskunnan kehitys, että kristinuskon perusteet edelleen ſaawat olla kanſoja kaswattamaſſa.

55. Kristilliſen ſeurakunnan aſetus.

Seurakunnan aſetukſen perusteet owat Kristus, hänen ſananſa ja Henkenſä. Pofeettojen ja apostolein ſana on ſeurakuntaa perustamaſſa, woimaſſapitämäſſä ja kaswattamaſſa. Kristus hallitſee ſeurakuntaa ſanallaan ja Hengellään, ja uskon kautta tulee Jumalan ſana elämäkſi ja woimakſi ihmiſeſſä. Usko ja ſana kuuluwat yhteen. Seurakunnan perusteena on usko apostolein ja profeettojen ſanaan Jeeſukſesta Kristukſesta. Siihen määrään kuin joku kirkkokunta tunnustaa Jeeſusta Kristusta autuuden perustukſekſi ja pitää kiinni tästä oikeasta perusteesta, on ſille annettawa arwonſa, waikka uſeat totuudet oliſiwatkin ſille epäſelwät. Jumalan ſanaſſa on ſillä woima, joka kannattaa ſitä, ja ſanan kautta woi ſe puhdistua. Ja ſiihen määrään kuin Raamatun ſana kadottaa arwonſa uskoſſa ja elämäſſä, menettää kirkkokuntakin arwoaan, ſillä Jumalan totuus joutuu ſilloin takapajulle, ja ulkokultaiſuus pääſee walloilleen. Kirkkokunta woi kumminkin yleiſesti tunnustaa kristinuskon perusteita, waikka ſe kirkolliſeſſa elämäſſä niitä turmelee, niin kuin paawikunta on tehnyt. Ja epäuskoon taipuwa ſuunta woi kätkeentyä kristilliſen tietämyksen ja hiſtoriallisen kehityksen waippaan. Perustus woi uſeinkin olla oikea, mutta ihminen woi rakentaa ſille **„puita, heiniä, olkia“** (1 Kor. 3: 11), jotka palawat Jumalan tuleſſa, waikka ſielu pelaſtuu niin kuin tulen kautta.

Milloin ſeurakunta elää Jumalan ſanassa, elähyttää ſitä ſanassa waikuttawa Henki, joka yhdistää ſeurakunnan jäſenet ja kannattaa heidän elämäänſä. Missä ei Jumalan Henkeä ole, ſiellä on waan katoawaa ulkonaista elämää. Seurakunta woi puuhata paljonkin, mutta ſiſällisesti on ſe kuollut, jollei ſillä ole Jumalan Henkeä, ja ſe kypſyy tuomiolle, ellei ſe parannusta tee. Kristus ſanoo tämmöiſelle ſeurakunnalle: **„Sinulla on nimi, että elät, waan ſinä olet kuollut“** (Ilm. 3: 1). Ulkonainen toimi ja ſuuri maine eiwät wielä oſoita uskonnollista elämää, mutta Hengen waikutus antaa todiſtuksen ſiitä. Ainoastaan Kristuksen Henki woi ſeurakunnaſſa rakentaa ſitä yhteyttä, joka on taiwaallista ſyntyperää, ja jota Herra tahtoo ſaada aikaan. Kristus ſanoo Iſälleen: **„En minä rukoile ainoastaan heidän puolesta, waan myös niiden edeſtä, jotka heidän ſananſa kautta uskowat minuun, että he kaikki oliſiwat yhtä, niin kuin ſinä, Iſä, minuſſa olet ja minä ſinuſſa, että hekin meiſſä oliſiwat yhtä“** (Joh. 17: 20, 21). Tämä yhdiſtys on olennollinen, eikä waan ſiweellinen, ſillä Kristuksen Henki yhdiſtää ſeurakunnan jäſenet yhdekſi ruumiiksi. Hengen yhdiſtys on warjeltawa lihalliſia hämmennyksiä ja lihallista yhdiſtyſtä wastaan. Paawali ſanoo: **„Olkaa ahkerat warjelemaan Hengen yhteyttä rauhan ſiteellä“** (Ef. 4: 3). Tämä yhteys ſäilyy ſillä tapaa, että kaikki pyſywät ſowintoarmoſſa ja eläwät Kristuksessa. Ulkonaiſet ſäännöt ja pakkokeinot owat kriſtinuskon Henkeä wastaan. Sen tähden ne owat wahingolliſia. Paawali ſanoo: **„Missä Herran Henki on, ſiinä on wapaus“** (2 Kor. 3: 17). Kaikki, mikä ei ole wälttämättä tarpeen autuuteen, on wapauden aſia.

Rajoitusta waatii ulkonainen järjeſtys ſeurakunnan piirissä, mutta tämä rajoitus ei ſaa olla riidaſſa ewankeliumin Hengen kanſſa, eikä ſe ſaa tehdä wäkiwaltaa uskolle eikä omal-

letunnolle. Ulkonaiſet kohdat, niin kuin ruokien wälttäminen, määräpäiwien yhhittäminen, eiwät ole Hengen piirisſä pakon aſia, waan ne owat rakkauden määrättäwiä. Ei ſaa näiden noudattaminen tahi laiminlyöminen herättää ylenkatſetta. „**Älkäämme ſiis enää tuomitko toinen toistamme, waan ottakaa paremmin ſiitä waari, ettei kukaan pane loukkausta tahi pahennusta weljelleen**“ (Room. 14: 13). Kaikki, mikä Henkeä loukkaa, tahi mikä on hengetöntä, on oikealle ſeurakuntaelämälle turmiollista. Jos hengen yhrintöä ylöspäin poljetaan ja maallinen elämä tehdään pääaſiakſi, turmeltuu mieliala, ja wäärä usko, wäärä rakkaus ja wäärä toiwo ſyntywät. Kristinuskon wäärennys on ſuurimpia ſyntejä, ſillä ſe turmelee ſielut.

Sanan ja Hengen kautta elää uskowa Kristukſeſſa, ja Kristukſen täydelliſyydeſtä ottaa hän armoa armon päälle. Kristus on ſeurakunnan pää ja ſen ehdottomaſti hallitſewa peruſte. Seurakunta on puhdas ſiihen määrään kuin ſiſällinen yhdiſtys Herran ja ſeurakunnan wälillä pyſyy woimiſſa ja Kristus ſaa ſitä hallita. Herra on ſiellä, miſſä kakſi tahi kolme kokoontuu hänen nimeenſä. Miſſä Herra ei ole, ja miſſä hän ei ſaa hallita, ſiinä ei ole kriſtilliſtä ſeurakuntaa, waan ſiinä on lahkokunta.

Ainoaſtaan Kristukſella on oikeus lain laatimiſeen, ja hän rakentaa ſeurakunnan. Kirkko ei ole millään ehdolla pantawa Kristukſen ſijaiſekſi, eikä ſeurakunnan ulkonainen aſetus ſaa astua ſiſällisten perusteiden ſijalle, ſillä ſeurakunnan aſetukſen tulee kokonaan muodoſtua ſen ſiſällisten perusteiden mukaan, niin että tämä aſetus auttaa ſeurakunnan rakentamiſta ja on palwelemaſſa tätä tarkoitusta. Kristukſelle, hänen ſanalleen ja Hengelleen on korkein hallitus ſeurakunnaſſa aina jätettäwä. Sen tähden on ſeurakunnallinen aſetus toinen kuin maallinen ja waltiollinen. Ei ole walta kanſan, eikä ylimyſten,

eikä jonkun yksityisen, waan kaikki lakia laatiwa ja hallitsewa walta on Kristuksen, sillä meillä on waan yksi Herra. Kirkolla on waan hoitawa ja palwelewa toimi. Eiwät apostolitkaan olleet hallitsijoita, waan he oliwat palwelijoita. Kaikki seurakunnan jäsenet owat weljiä, ja Kristus on heidän Herransa. Uskonnollisella alalla tulee seurakunnan pysyä wapaana kaikesta ulkonaisesta wallasta, ja sen on ottaminen sääntönsä tässä kohden ainoastaan Kristuksen sanasta. Sitä wapautta seurakunnalla ei ole, että se woisi laatia lakeja oman mielensä mukaan.

Seurakunnan elimistö jakaantuu ulkonaisesti erityisiin palwelustoimiin, ja wasituisessa seurakunnassa owat erityiset lahjat kannattamassa näitä toimia. Korkein toimi on **apostoliwirka**, johon Herra ulkonaisesti ja wälittömästi kutsui opetuslapsiaan, ja tämä wirka käsitti kaikki wasituiset Hengen lahjat. Apostolein tuli ilmoittaa Herran sanaa koko ihmiskunnalle, ja heidän waikutuksensa ulettuu kaikkiin aikakausiin. Tätä tehtäwää owat he nyt toimittamassa sen sanan kautta, jonka he owat kirjoittaneet. Mutta apostolitkin oliwat palwelijoita, jotka tekiwät Herransa tahtoa. Heidän waltansa oli henkinen, ja he hoitiwat sitä uskon kuuliaisuudessa. Apostolin sijalle ei kukaan saa tunkeutua. Apostolin sana welwottaa kuuliaisuuteen, sillä se on wasituisessa mielessä Herran sana. Lähinnä apostoliwirkaa on **profeetan** toimi, joka edellyttää ilmestyksen lahjaa. Tällä wiralla ei ole sitä yleistä luonnetta, mikä apostolin wiralla on. Profeetan tuli ennustuksella kehittää ja wahwistaa uskoa. Ilmestyksen Henki tuo ennustuksessa ilmi Jumalan sanan sisällistä mieltä. Nyt on meillä pyhässä Raamatussa ennustuksen sana, mutta sen ymmärtämiseen on wieläkin ilmestyksen Henki tarpeen. Profeettawiran rinnalla esiintyy Raamatussa **ewankelistan** wirka, joka edellyttää uskon

lahjaa. Profeetta katſelee Jumalan waltakunnan ſiſällistä olentoa ja ſen tulewaiſuutta, mutta ewankelista pitää paremmin ſilmillä tämän waltakunnan ulkonaiſia kohtia ja ſen hiſtoriallista kehitystä ihmiskunnaſſa. Ewankelista tarwitſee korkeampaa uskon elämää, ſillä hänen tehtäwänſä on uskon iſtuttaminen ja wahwiſtaminen. Ewankelista liikkuu yleiſellä alalla, mutta **paimen** ja **opettaja** on toimeſſaan rajoitettu yksityiſeen ſeurakuntaan. Opetukſella ja hallinnolla johdattaa paimen ſeurakuntaa. Opettaja on enemmin rajoitettu opetustoimeen. Tähän wirkaan tarwitaan wiiſautta, tietoa ja rakkautta. Alhaiſin wirka ſeurakunnaſſa on **diakoni**- eli palwelijawirka. Tämän tuli hoitaa köyhiä, ſairaita ja wieraita, ſen mukaan kuin tarwe waati. Sen tähden on tämä nimitys myös yhteiſenä kaikilla wiroilla. Yleinen ja weljellinen rakkaus ſaa näiſſä wiroiſſa järjeſtetyn toimen, ja tämä toimi annetaan lahjan ja kutſumuksen mukaan. Nämä wirat eiwät ole asteelliſesti erotetut toiſiſtaan, waan niiden kautta hoidetaan ſeurakunnan jäſenten ja ſeurakunnan ulkopuolellakin olewien henkiſiä tarpeita. Alkuperäiſeſſä ſeurakunnaſſa walittiin jotkut jäſenet, jotka oliwat ſiihen kelwolliſet, näitä wirkoja hoitamaan, ja tämän kautta ſai heidän toimenſa yleiſen luonteen. Opettajan tuli wirkawelwolliſuutenaan hoitaa ja walwoa opetusta ſeurakunnan yhteiſiſſä kokouksiſſa. Kaikki wirat yhtywät Raamatuſſa yhteen käſitteeſeen: **Wanhimmat**. Ylhäältä ſyntyneet kuuluwat uuden liiton papilliſeen kanſaan, ja heidän tulee tuoda Jumalalle hengelliſiä uhria, mutta yleinen pappeus keskittyy ſeurakunnan wirkoihin. Nämä wirat eiwät anna niiden hoitajille ulkonaiſta hallituswaltaa, ſillä hengen woima ja elämän eſikuwa on uuden liiton piiriſſä opettajan waſituinen walta. Ne oikeudet, jotka eiwät lähde Jumalan ſanaſta ja Hengeſtä, owat inhimillistä

järjeſtyſtä, ja ne owat ajan tarpeen mukaan muutettawat. Pakkokeinoilla eiwät tämmöiſet oikeudet ole pyſtytettäwät.

Kirkko waikuttaa uſeaſſa kohden yhdeſſä waltion kanſſa. Kriſtinuſko ei kärſi uſkon piiriſſä waltiollista hallintoa eikä waltiollista orjuutta. Kirkko on wapaana yhtiönä toimimaſſa waltion piiriſſä. Se ei ole waltion alle aliſtettu, ſillä Kriſtus on kirkon ehdoton haltija, eikä ſe ole waltion hallitſija, ſillä waltiollinen hallitus ei kuulu kirkolle. Kriſtityllä on kanſalaiſena ſamat oikeudet ja ſamat welwolliſuudet kuin muilla kanſalaiſilla, mutta uſkonnolliſella alalla hän wapaaſti hoitaa henkiſiä tarpeitaan.

Waltio ei ole ſe eſineinen henki, jonka piiriſſä koko ihmiskunnan tehtäwä toteentuiſi. Ei ole waltio koſkaan woinut tämmöiſtä tehtäwää ſuorittaa, eikä ihmiskunta ſilloin tarwitſiſi korkeimpaa totuutta eikä uſkonnollista elämää. Aikanaan on kyllä ilmeſtywä waltio, joka täydelliſeſti toteuttaa ihmiskunnan elämän käſitteen, mutta tämä waltio on Jumalan waltakunta, Kriſtuksen waltio, joka Kriſtuksen tulleſſa rakentuu yleiſeksi wallaksi maan päälle. Waltiolla on ſiweellistä ja uſkonnollista armoa, ſillä ſe on Jumalan aſettama, ja ſe perustuu Jumalan lakiin, niin kuin kriſtillinen ſeurakunta perustuu armoon. Waltio on Jumalan palwelija, joka kurilla ja palkinnoilla hoitaa Jumalan lakia ja ſuojelee maallista oikeutta ja hywää, mutta ſe ei ole Kriſtuksen palwelija. Kriſtillinen kirkko on Kriſtuksen palwelija, ja tämä ei ole lakikirjaimen ja miekan palwelija, waan ſe on ſanan, Hengen ja ſowinnon palwelija. Kirkko ja waltio owat molemmat Jumalan palwelijoita, mutta kirkko on palwelemaſſa taiwaan waltakunnan armoa Jeeſuksessa Kriſtuksessa, ja waltio on hoitamaſſa luomakunnan piiriſſä olewia Jumalan ſääntöjä ja wanhan liiton

lakia, josta ajalliſet ja paikalliſet omituiſuudet owat erotettawat.

Kirkon tulee walwoa taiwaallista hywää, ja ſe pyytää yhdistää ihmiſiä iankaikkista elämää warten. Waltio tarkoittaa maallista hywää, ja ſe pyytää rakentaa yhteiselämää, jossa ihmiſyyden tarpeita hoidetaan ja maalliſen elämän tarkoitukſet ſiweelliſesti järjestetään. Waltio ei ole ulkonainen yhtiö, joka lakiſäännöillä ſuojeliſi ruumiillista hywää, ſillä koko ihminen on waltion toimen eſineenä, waan ihmiſyyden tarkoitukſet hoidetaan waltiossa maalliſeen elämään nähden, kun kirkko hoitaa ihmiſen tarpeita iankaikkiſeen elämään nähden. Waltio katſoo ihmiſen omantunnon ja järjen kehitystä, ja ſe hoitaa myös ſiweelliſiä ja henkiſiä tarpeita. Sen tähden ſe ei ole piittaamaton ihmiſen mielialaan nähden. Waltio ei woi ihmiſyyttä hoitaa, ellei ſe walwo yleistä uskonnollista elämää. Missä uskonto katoaa waltiosta, ſiinä pääſee eläimelliſyys wallan päälle, ja waltio lakkaa olemasta ihmiſyyden edistäjä, ſillä uskonto on ihmiſyyden kannattaja. Jos uskonnollinen elämä raukee, joutuu waltio aina rappiotilaan. Se arwelu, joka otakſuu ſiweelliſen kehityksen mahdolliſekſi ilman uskontoa, on tyhjä, ſillä kokemus todiſtaa, ettei waltiota ole ollut, jossa ei oliſi ollut uskontoa. Jos Jumalan ehdoton walta kadottaa arwonſa, niin kaiken ſuhteelliſen wallan arwo haihtuu. Sen tähden on uskonto wälttämättä tarpeen waltiolle. Henkinen opetus ja kaswatus on tarpeellinen ſiweelliſen mielialan istuttamiſekſi, ſillä lain käsky ei riitä tähän. Waltio tarwitſee ſen tähden oppilaitokſia ja uskonnolliſia kaswatuslaitokſia. Tämmöiſiä tulee ſen perustaa, hoitaa ja ſuojella, mutta ſiſälliſeen uskon elämään ſe ei ſaa lakiſäännöillään tunkeutua. Waltion tulee ſen tähden waatia, että jokainen kanſalainen kuuluu johonkuhun uskonnolliſeen

yhteiskuntaan, ja että kaikki ſen jäſenet ſaawat uskonnollista hoitoa. Sitä ei waltio woi waatia, että jokainen kanſalainen oliſi eläwä kristitty, ſillä usko on Jumalan lahja, ja waltio on Jumalan palwelija, mutta piittaamaton ei waltio woi olla uskontoon nähden, ſillä korkeimman ja puhtaimman uskonnon tulee olla korkeimmasta arwosta ſille. Jos joku uskokunta polkee ihmiſyyttä ja pyytää ſortaa waltion oikeutta, joutuu tämmöinen uskokunta waltion kiellon tahi kurin alaiſeksi. Waltion tulee rankaista jumalattomuutta ja ſiweettömyyttä ja poistaa kaikki, mikä wahingoittaa uskonnon ja ſiweyden perusteita. Waltion tulee ſiis hoitaa ihmiſyyttä ja Jumalan nimeſſä käyttää ulkonaista waltaa epäſiweyttä ja epäuskoa wastaan, mutta kirkon tulee Hengen woimalla hoitaa Jumalan ſanan ja ſowinnon wirkaa ihmiskunnan hywäksi, ja tähän ei waltion tule ſekaantua. Yleiſet ſiweelliſet ja uskonnolliſet tarpeet owat yhteiſiä kirkolle ja waltiolle. Waltion tulee kuitenkin rajoittaa syntiä ja siten olla walmistawana kouluna kristinuskolle, ja kirkon tulee olla waltiolle awuksi ſiweelliſellä ja uskonnolliſella alalla, ſillä waltio ei woi waikutukſellaan ſiweellistä mielialaa synnyttää. Kirkon ja waltion perusteet eiwät ole ſekoitettawat, ſillä molemmilla on wasituinen tehtäwänſä. Waltion tulee toimia lain perusteella ja tukea ſiweyden ja uskonnon hoitoa. Kirkon tulee olla uskollinen armon perusteelle ja hoitaa kristillistä uskoa ja elämää.

Henkiſeſſä ſuhteeſſa on kirkko waltiota korkeampi, ſillä kirkolla on korkeampi tehtäwä, mutta tämä ei anna kirkolle ulkonaista etuſijaa. Maalliſeſſa ſuhteeſſa on waltio kirkkoa korkeampi, ſillä waltio edustaa maailmaſſa Jumalan lakia, ja jokaiſen tulee olla ſille alammainen. Mutta uskonnolliſeſſa ſuhteeſſa on kirkko waltiosta wapaa. Alkuperäinen

ſeurakunta tuli toimeen ilman waltion apua. Maallista waltaa ei kristinusko tarwitſe tuekſeen, ſillä kirkon Herralla on taiwaan ja maan aarteet, ja hän antaa kristikunnalle mitä ſe tarwitſee. Kristinusko on nykyiſiä waltioita wanhempi, ja ſe on pyſywä, milloin nämä hajoawat. Ne ihmiſyyden laitokſet, jotka owat ſyntyneet kaikkialla kristikunnan piirissä, owat kristinuskon hedelmiä.

Kirkko wälittää nykyiſissä oloissa kristinuskon tietoa ja ſaarnaa kanſoille, ja ſe on kannattamassa ſiweellistä kaswatusta ja uskonnollista elämää. Sen tähden on ſen arwo ſuuri, waikka ſe ei ole yhtäinen Kristukſen waſituiſen ſeurakunnan kanssa, ſillä ſiihen kuuluu wieraitakin ainekſia. Siihen määrään kuin Jumalan ſanalla on waikutusalaa kirkkokunnissa, owat ne Kristukſen pelto, ja kristityn tulee waikuttaa ſuolana ja walkeutena näissä. Jos kirkkokunnat hajoawat, joutuwat myös waltiot ja waltiolliſet yhteiskunnat rappiolle, ſillä ne owat ſiſälliſesti yhdiſtetyt. Sitä apua, jota kirkot nyt antawat kanſoille, eiwät he woi muualta ſaada.

Kirkon opettajan tulee walwoa ihmiſyyden tarpeita, niin että hän ſanan ja hengen woimalla hoitaa kanſan yleistä ſiweellistä ja uskonnollista kehitystä. Kun ſuuri oſa kanſasta on lain alla ja ſynnin alla, tulee opettajan myös hoitaa Jumalan lakia. Synti on nuhdeltawa, ja tie on ihmiſelle walmiſtettawa kristinuskon waſituiſeen piiriin. Ja wielä on opettajan hoitaminen waſituista paimen- ja opettajawirkaa, niin että hän walmiſtaa opetuslapſia Herralle ja rawitſee ylhäältä ſyntyneitä. Tällä ſuurella pellolla toimii ſanan palwelija. Herra on wieläkin ſeurakuntanſa turwana. Pimeyden walta ei ſitä woita, waan ſe ſaa Herran tullessa ilmeſtyä hänen kanſſaan kirkkaudeſſa.

56. Kristilliſen ſeurakunnan toimi.

Seurakunta on Jumalan pelastuslaitos, joſſa Kristus tahtoo ſanallaan ja Hengellään taloutta pitää. Apostolein oppi, ſakramenttein nauttiminen ja rukous kannattawat ſeurakunnan yhteyttä ja wälittäwät ſen rakennusta. Enſimmäiſeſtä ſeurakunnasta ſanotaan: **„He pyſyiwät alati apostolein opiſſa ja keskinäiſeſſä yhteydeſſä ja leiwän murtamiſeſſa ja rukouksessa“** (Ap. tek. 2: 42). Jumala ei tarwitſe ihmisten palwelusta, ſillä hän on Luoja, mutta hän on ehdoton itſiö ja korkein hywä, jonka alle kaikkein tulee alistua. Jumala waikuttaa ſanallaan ja ſakramenteillään ſeurakuntaan, ja ſeurakunnan tulee palwella Jumalaa. Kristus eſittää uuden liiton wafituiſta jumalanpalwelusta, kun hän Samarian waimolle ſanoo: **„Hetki on tullut ja on nyt jo, että totiſet rukoilijat rukoilewat Iſää hengeſſä ja totuudeſſa; ſillä ſemmoiſet owat ne rukoilijat, joita Iſä tahtoo. Jumala on Henki, ja niiden, jotka häntä rukoilewat, tulee hengeſſä ja totuudeſſa rukoilla häntä“** (Joh. 4: 23, 24). Uuſi aika on Kriſtuksen kautta tullut, ja uuſi jumalanpalwelus alkoi Helluntaipäiwänä. Uuden liiton lapſi palwelee ſitä Iſää, joka Kriſtukſeſſa ſowitti maailman, ja joka antaa uskowalle iankaikkiſen elämän. Tätä Iſää ei kukaan muu tunne, kuin Poika, ja ſe, jolle Poika ſen ilmoittaa. Hengeſſä palwellaan tätä Iſää, ſillä ihminen ſaa uskon kautta Kriſtukſeen uudeſſaſyntymiſeſſä Pyhän Hengen. Tämä Henki waikuttaa ihmi-

ſessä uuden ſuhteen Jumalaan. Ja totuudessa on Isää palweltawa, ſillä Kristuksessa on korkein totuus ilmestynyt. Herra ſanoo: **„Minä olen tie ja totuus ja elämä“** (Joh. 14: 6). Kun ihminen uskossa omistaa Kristuksen, woi hän totuudessa palwella Jumalaa. Uuden liiton lapsi palwelee Isää Kristuksessa; Isän ja Pojan Henki, joka Jumalan lapsessa waikuttaa, on jumalanpalweluksen ſiſällinen peruste; ja palwellessaan Jumalaa elää uskowa ſiinä totuudessa, jonka Kristus ſanan ja Hengen kautta antaa.

Jumalanpalwelus tarwitſee ulkonaista järjestystä. Uuden liiton jumalanpalwelus ei ole ſillä tapaa ſidottu erityiſeen aikaan ja paikkaan, kuin wanhan liiton jumalanpalwelus oli, mutta ſen täytyy kumminkin eſiintyä ulkonaiſen elämän oleelliſiſsä muodoiſsa. Mieliwalta ei saa täsſäkään wallita. Jumala welwottaa kristittyjä tunnustukſeen ja yhteiſeen rakennukſeen. Sen tähden owat ajalliſet ja paikalliſet määräykſet uudesſakin liitoſsa tarpeen, waikka näillä määräykſillä ei ole ſitä jumalallista arwoa, mikä niillä oli wanhaſsa liitoſsa. Ja ſiſällinen ja ulkonainen elämä owat ſemmoiſessa yhteydeſsä, että usko waatii ulkonaiſesti järjeſtettyä jumalanpalwelusta. Mutta ulkonaiſet aſetukſet eiwät saa Henkeä ja totuutta loukata tahi häiritä, waan niiden tulee edistää ſeurakunnan rakennusta. Apoſtolinen ſääntö täsſä kohden kuuluu: **„Kaikki tapahtukoon ſoweliaasti ja järjeſtyksellä“** (1 Kor. 14: 40). Kristityt eiwät saa ſäädyllisyyttä loukata jumalanpalweluksessaan, ja järjeſtyſtä ei saa tämmöiſesſä tilaiſuudeſsa häiritä, ſillä Jumala tahtoo hiljaiſuudeſsa puhua ihmiſelle, ja ihminen ei woi häiriön wallitessa kuulla Jumalan puhetta.

Seurakunnan perustoimet owat: Ewankeliumin ſaarna, weiſu, ſakramenttein käyttäminen, yhteinen rukous ja ſeurakunnallinen kuri. Kristus ja apoſtolit owat aſettaneet nämä

toimet ſeurakunnalle. Sen tähden owat ne kaikkina aikoina woimaſſapidettäwät. Herra ſanoi apostoleille: „**Menkää kaikkeen maailmaan ja ſaarnatkaa ewankeliumia koko luomakunnalle. Joka uskoo ja kastetaan, hän tulee autuaaksi, mutta joka ei usko, hän jontun kadotukſeen**“ (Mark. 16: 16). Epäuskoiſille on kääntymys tarpeen, ja uskoſſa olewat tarwitſewat rakennusta. Paawali ſanoo: „**Pitäkää keskinäistä kanſakäymiſtä pſalmeilla ja kiitoswirſillä ja hengelliſillä lauluilla, weiſaten ja ſoittaen Herralle ſydämmeſſänne**“ (Ef. 5: 19). Kaikki korska ja prameus jumalanpalweluksessa on riidaſſa kriſtinopin hengen kanſſa. Kriſtus eſiintyi yksinkertaiſeſſa muodoſſa maailmaſſa, ja ſeurakunnan tulee noudattaa Herranſa eſikuwaa. Semmoiſet ulkonaiſet menot, jotka eiwät ſowellu kriſtinuskon ſiſälliſeen olentoon, owat ulkokultaiſuutta. Miſſä moninaiſuutta jo on olemaſſa jumalanpalweluksen menoiſſa, woi kriſtinusko ſitä heikkoutena kärſiä, mutta ſe ei ſitä ſuoſi. Tunnuſtuskirjat kehottawat opettajia neuwomaan kanſaa, ettei oikea jumalanpalwelus ole kirkonmenojen noudattamiſeſſa, waan että kriſtityn tulee hengeſſä ja totuudeſſa palwella Jumalaa.

Sabbattikäſite ei katoa uudeſſa liitoſſa, waan ſe täydentyy. Wanhan liiton lain mieleſſä ei ſabbatti ſido kriſtittyä, mutta jumalanpalweluksen järjeſtys waatii ulkonaiſta ſääntöä. Kriſtus ſanoo: „**Sabbatti on tehty ihmiſtä warten, eikä ihminen ſabbattia warten**“ (Mark. 2: 27). Sen tähden täytyy ſabbatin aliſtua ihmiſten wälttämättömien tarpeiden alaiſeksi. Ajalla ja paikalliſuudella ei ole erityiſtä pyhyyttä uudeſſa liitoſſa, mutta Jumala aſetti lepopäiwän luomiſeſſa, ja hän pani ſiunauksenſa ſen päälle. Tämä ſiunaus tulee wieläkin lepopäiwän pyhittäjälle. Wanha liitto perustui tähän maailmalliſeen piiriin. Sen tähden ſäädettiin täällä ruokien, astiain, paikkojen, aikojen ja ihmiſten erottamiſta, mutta ylhäältä ſyntynyt palwe-

lee uudessa liitossa Jumalaa hengessä. Heikkoja omiatuntoja tulee kristityn säästää, mutta uuden liiton henkipiirissä raukeaa wanhan liiton ulkonaisuus sen erityisessä yhdyydessä. Kristinuskossa esiintyy uusi luomakunta, jossa Hengen peruste on määräämässä, ja Jumalan lapsi pysyy siinä wapaudessa, johon Kristus on hänet asettanut. Paawali sanoo Galatalaisille: **„Pysykää siinä wapaudessa, jolla Kristus meitä on wapahtanut, älkääkä taas antautuko orjuuden ikeeseen“** (Gal. 5: 1). Joka päiwä on nyt Jumalan sanalla ja rukouksella yhdistettäwä Herran päiwäksi, mutta järjestys ja hywä tapa waatiwat yhteiselle jumalanpalwelukselle säännöllisesti määrättyä aikaa ja paikkaa, ja kristitty noudattaa näitä säännöksiä. Mieliwalta pyytää järjestystä rikkoa, eikä se tahdo yhdittää yhtään päiwää Herralle, mutta järjestys on suojeltawa häiriötä wastaan. Yksityinen ihminen ja koko kansa tarwitsee lepopäiwän siunausta.

Kristus on itse perustanut saarnawiran. Hän ilmoitti meille sen, minkä hän kuuli Isältä, ja tätä Jumalan sanaa on nyt saarnattawa. Kristus asetti apostolit, profeetat, ewankelistat, paimenet ja opettajat palwelemaan sanassa. **„Hän on antanut muutamat apostoleiksi, toiset profeetoiksi, toiset ewankelistoiksi, toiset paimeniksi ja opettajiksi walmistamaan pyhää palwelukseen työhön, Kristuksen ruumiin rakentamiseksi“** (Ef. 4: 11, 12). Kun opettaja uskossa omistaa Kristuksen ewankeliumin ja uskollisesti opettaa sitä Herran Hengessä, silloin toteentuu Herran sana: **„Joka teitä kuulee, hän kuulee minua“** (Joh. 10: 16). Jumalan sanan Henki kannattaa silloin opettajaa, ja hän toimittaa uuden liiton henkiwirkaa. Alkuseurakunnassa walittiin opettajiksi nuhteettomia miehiä, joilla oli uskon ja opetuksen lahja, ja jotka oliwat tutustuneet apostolein ja profeettojen sanaan, ja tässä walitsemisessa noudatettiin Hengen

johdatusta. Paawali ſanoo Efeſon ſeurakunnan wanhimmille: **„Pyhä Henki on aſettanut teidät hoitajiksi, kaitſemaan Jumalan ſeurakuntaa“** (Ap. tek. 20: 22). Ja opettajia walittiin joko niin, että ſeurakunnat ehdottiwat jonkun henkilön, jonka opettajat ja eſimiehet wahwiſtiwat, taikka määräſiwät opettaja ja eſimiehet jonkun opettajakſi. Olemaſſa olewat tarpeet ja olot määrääwät ſiinä, miſſä ei waſituiſta Herran käſkyä ole. Alkuſeurakunniſſa ei mieliwaltaa kärſitty, ja kaikki tutkittiin Jumalan ſanan mukaan, ennen kuin ſe hywäkſyttiin. Keſkinäinen rakennus käytti moninaiſia aineksia, mutta opettaja oli johtamaſſa kaikki.

Saarna on ehdottomaſti ſidottu Herran ſanaan, joka on ſen ſiſältö, niin kuin Henki on ſen waſituinen woima. Opettaja ei koſkaan ſaa kyſyä ihmismieliä, ei hän ſaa mielistellä aikakauden taipumuksia, eikä hänen ſowi kietoutua koulu- tahi lahkoriitoihin, waan hänen on puhuminen Jumalan totuus. Saarnan perusſiſältö on Jumalan wiha ſyntiä wastaan ja Jumalan ſowittawa rakkaus. Nämä molemmat kohdat yhdiſtywät ristiinnaulituſſa ja ylösnousneeſſa Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa. Kriſtillinen ſaarna paljaſtaa ſynnin ſen ſiſimmäſſä yhteydeſſä ihmiſen ſielun ja hengen kanſſa. Jumalaſſa wahwiſtaa opettaja itſenſä, niin että hän pelwotta woi todiſtaa totuuden. Hän pyytää rakkautta Jumalalta, että hän woiſi kärſiwällisyydellä keſtää koetukſiſſa ja aina pyytää ſeurakunnan parasta. Ja hän kurittaa itſeänſä ja walwoo, ettei hän joudu himojen eikä lahkokuntien waltaan.

Saarnawirka perustuu maailman ſowintoon. Sen tarkoituksena on Jumalan kuwan uudiſtaminen ihmiſeſſä ja Kriſtukſen ruumiin rakentaminen. Seurakunta on Kriſtukſen aſettama, ja ſen perustukſena on Herran tuleminen lihaan. Sen tähden on ſaarnawirka korkeampi muita wirkoja maailmaſſa.

Mutta tämä arwo ei anna ſille maallista etuoikeutta, ſillä jokaiſen, joka tahtoo olla enſimmäiſenä taiwaan waltakunnaſſa, tulee olla wiimeiſenä täſſä maailmaſſa. Yhſin Jumala woi tehdä ihmiſtä kelwolliſekſi tätä korkeaa wirkaa hoitamaan.

Opettajan tulee walwoa itſeään ja ſeurakunnan uskonnollista ja ſiweellistä elämää. Uskolliſesti tulee hänen wiljellä Jumalan ſanaa, niin että hän hoitaa omaa rakennustaan ja Raamatun aarreaitasta kokoaa taiwaallista rawintoa ſanankuulijoilleen. Opettajan tulee olla uskollinen palwelija Jumalalle, niin että hän aina käyttää Jumalan ſanaa Herran tahdon mukaan. Hänen on wakawasti nuhteleminen ſyntiä ja taisteleminen hallitſewia paheita wastaan, niin etteiwät ihmiſet jää nukkumaan wäärään ſuruttomuuteen. Uskoton on ſe opettaja, joka laiminlyö Jumalan ſanan wiljelemiſen, ja joka ſelittää tahi käyttää Jumalan ſanaa omien oikkujenſa, hallitſewan mielialan tahi lahkolaisten mielipiteiden mukaan. Opettaja woi ulkonaiſesti olla olewinaan uskollinen ja huutaa: „Herra, Herra“ (Matt. 7: 21), waikka hän on uskoton Herralleen, eikä huoli Iſän tahtoa tehdä.

Opettajan ei ſowi loukkaantua ſiihen, että uſeat paheneWat häneen, eiwätkä tahdo häntä kuulla, ſillä hän on ſidottu Jumalan ſanaan, eikä hän woi ſiitä poiketa. Autettawiſſa ei ole ſe ihminen, joka ei Jumalan ſanaſta huoli. Paljon puuttuwaiſuutta on aina opettajallakin, mutta hänen ei ole ſaarnaaminen itſeään, waan Kriſtuſta, ja hänen on ottaminen oppinſa Raamatuſta ja pyytäminen Jumalalta armoa ja woimaa wirkanſa toimittamiſeen. Murhetta ja wainoa on uskolliſella opettajalla paljonkin, mutta woitto on aina warma Kriſtukſeſſa, eikä palwelijan ſowi pyytää parempaa aſemaa maailmaſſa, kuin Herralla oli. Kaita on elämän tie, ja harwat ſitä kulkewat.

Sanankuulijain tulee rakastaa ja kunnioittaa opettajiaan, olla kuuliaiset heidän opettamalle totuudelle ja rukoilla heidän puolestaan. Opettaja tekee Jumalan edessä työtä sanankuulijain puolesta, ja sanankuulijain tulee uskollisilla esirukouksilla auttaa opettajia heidän painawassa toimessaan. Mutta sanankuulijan tulee tutkia, onko saarna Jumalan sanan mukainen, niin kuin Bereean asukkaat tekiwät, kun Paawali saarnasi heille ewankeliumia (Ap. tek. 17: 11). Wäärää opettajaa ei kukaan ole welwoitettu kuulemaan. Sanankuulijain tulee myös pyytää rakentaa toinen toistaan Jumalan sanalla.

Raamatussa kerrotaan, että kristityt alkuseurakunnassa pitiwät tawaransa yhteisenä. Suuri rakkaus teki tämän mahdolliseksi. Jumala on kaiken omaisuuden oikea omistaja, ja hän antaa jokaiselle osansa. Tätä tawaraa tulee kristityn hoitaa Jumalan tahdon mukaan. Ei saa kukaan pitää itseään tawaransa ehdottomana haltijana, mutta toisella ei ole oikeutta toisen tawaraan. Jumala antaa jokaiselle mitä hän tahtoo, ja ihminen on edeswastauksen alainen siitä, miten hän hoitaa hänelle uskottua tawaraa.

Jumalanpalwelukseessa on yhteinen rukous tarpeen, joka yhdittää toimen, ja johon kaikkein sydämmet woiwat yhdistyä. Tämä rukous muodostuu esirukoukseksi, kiitokseksi ja ylistykseksi. Yksinkertaisuus on tässä rukouksessa tarpeen, sillä muutoin eiwät alhaisemmalla uskon asteella olewat woi rukoukseen yhdistyä, ja Jumala tahtoo yksinkertaisuutta. Saarnassa puhuu opettaja Jumalan nimessä kansalle, ja tässä on hän wapaa. Sen tähden tulee opettajan tarkkaan punnita, mitä hän sanoo kansalle, ja hänen tulee huolella walmistua saarnaan. Rukouksessa puhuu opettaja kansan puolesta Jumalalle. Mutta rukouskaawoja on säädetty jumalanpalwelukselle puutteellisen uskon elämän tähden. Nykyisissä kirkkokunnissa on monenlaisia

kehitysasteita. Näissä on lain olla olewia, henkisesti alaikäisiä ja enemmän kehittyneitä. Sen tähden nämä rukoukset eiwät ole tehtäwät ainoastaan wasituisille kristityille, waan kaikille on annettawa rawintoa. Rukouskaawat owat tehtäwät Raamatun mukaan. Pietari sanoo: **„Jokaisessa kansassa on se, joka pelkää Jumalaa ja tekee wanhurskautta, Jumalalle otollinen“** (Ap. tek. 10: 35). Rukouskaawan tulee olla semmoinen, että uskonnollisesti alaikäinenkin woi yhdistyä rukoukseen. Muutoin syntyy helposti ulkokultaisuutta. Sywemmälle menewä rukous on paikallaan saarnassa, kun opetus on walmistanut sanankuulijoita käsittämään ja pyytämään Jumalalta taiwaallista hywää. Herran rukous on tässä kohden paras esikuwa. Sen perusteet owat aina käytettäwät. Se ei houkuta ketään ulkokultaisuuteen, ja se sopii kaikille, lapsille ja miehille Kristuksessa.

Seurakunnan täytyy käyttää kuria, ja sille on annettu walta tätä warten. Kun kristillisen seurakunnan perustotuus ensiksi oli Pietarissa tullut eläwäksi ja hän tunnusti Kristusta eläwän Jumalan Pojaksi, sanoi Herra hänelle: **„Autuas olet sinä, Siimon Joonaan poika, sillä liha ja weri eiwät ole sitä sinulle ilmoittaneet, waan minun Isäni, joka on taiwaissa. Ja minäkin sanon sinulle, että sinä olet Pietari, ja tälle kalliolle rakennan minä seurakuntani, eiwätkä tuonelan portit sitä woita. Ja minä olen antawa sinulle taiwaan waltakunnan awaimet, ja mitä sinä sidot maan päällä, se on olewa sidottu taiwaissa, ja mitä sinä päästät maan päällä, se on olewa päästetty taiwaissa“** (Matt. 16: 17—19). Pietari esiintyy ensimmäisenä uskon todistajana Israelissa, ja hän on ensimmäinen peruskiwi kristillisen seurakunnan huoneuksessa. Sen tunnustuksen tähden, jonka Pietari tunnustaa, antaa Herra hänelle awainwallan. Se usko Kristukseen, joka ensiksi esiintyi Pietarissa, tuli sitten muiden apostolein ja koko seurakunnan

omaisuudeksi. Kun Herra kuolemansa jälkeen ilmestyi opetuslapsille, puhalsi hän heidän päällensä ja sanoi: „**Ottakaa Pyhä Henki. Joille te annatte synnit anteeksi, niille ne anteeksiannetaan, ja joille te ne pidätätte, niille owat ne pidätetyt**“ (Joh. 20: 22, 23). Awainwalta on siis yhdistetty tähän Pietarin uskoon ja Pyhän Hengen saamiseen. Awainwalta awaa tahi sulkee Jumalan huoneen, niin että nämä toimet toteentuwat taiwaissakin. Sowinnon henkiwirkaa on sillä tapaa hoidettawa seurakunnassa, että se ulettuu taiwaisiin asti. Synnin päästäminen ja sitominen tarkottaa tässä sen päästämistä ja sitomista iankaikkisessa mielessä. Ottaminen seurakuntaan ja pysyminen siinä riippuu siitä, jos ihmisen oppi ja tunnustus on Jumalan sanan mukainen. Seurakunnan on tässä katsominen sitä, mikä ilmenemykseen astuu, tunnustusta ja oppia, elämää ja käytöstä. Jumalan huone on myös suljettawa, joko niin, että joltakulta kielletään pääsy seurakunnan yhteyteen, tahi lasketaan se ulos, joka jo on siihen päässyt, mutta joka on tottelematon ja tunnustaa wäärää oppia tahi elää julkisissa synneissä. Heikkoja tulee seurakunnan kärsiä ja neuwomalla ojentaa. Tämä toimi on henkinen, niin ettei se koske kansallisia oikeuksia. Sen tähden ei tässä sowi waltiollisia keinoja käyttää. Waroitus on ensiksi annettawa luopuneelle, ja tarkoituksena on tässä aina parannus. Hengen woimalla jätettiin alkuseurakunnassa jumalaton, kun tämä erotettiin seurakunnan yhteydestä, pimeyden wallan kuritettawaksi. Erottaminen Kristuksen ruumiin yhteydestä waikutti turmelewasti erotetun sieluun ja ruumiiseen. Iankaikkiseen kadotukseen ei tämä kuritus tahtonut työntää ihmistä. Paawalillakin oli saatanan enkeli kurittamassa itseään. Awainwalta edellyttää wasituista uskon elämää ja Hengen woimaa. Ellei Kristuksen Henki asu ihmisessä, niin ei hänen päästämisellään eikä sitomisellaan ole woi-

maa, waan hän tulee ſyylliſeksi pyhäſſä aſiaſſa. Kewytmieliſyys ja mieliwalta owat poiſtettawat pyhästä paikasta. Jumalan ſanalla on murheellista aina lohdutettawa ja jumalatonta nuhdeltawa, ja ewankeliumin ſaarna on aina päästämäſſä ja ſitomaſſa, kun ſitä oikein toimitetaan. Jumalan ſanaſſa ja Hengeſſä on päästämiſen ja ſitomiſen waſituinen woima.

57. Kristityn uskon elämä.

Kun ihminen syntyy maailmaan, on hän saamaton lapsi. Hänellä on silmät, mutta hän ei woi niitä käyttää; hänellä on korwat, mutta hän ei aluksi mitään kuule; hänellä on kieli, mutta hän ei osaa puhua; hänellä on kädet ja jalat, mutta hän ei woi liikkua eikä toimia. Lapsi on kumminkin kokonainen ihminen. Hänellä on samat jäsenet ja elimet, jotka täysikaswaneellakin on, mutta hän on kehittymätön. Semmoinen on uudestisyntynytkin ihminen aluksi. Hän on uusi ihminen, mutta hän on kehittymätön. Jumala on uudessasyntymisessä antanut hänelle Hengen silmät, mutta hän ei osaa niitä käyttää. Hänellä on Hengen korwat, mutta hän ei woi aluksi kuulla. Hän on hengellisessä mielessä saanut uuden kielen, mutta hän ei osaa sillä puhua. Uusisyntyminen on kerrassaan tapahtuwa Jumalan armotoimi, jonka kautta elämä ylhäältä astuu ihmisen olentoon, niin että uusi ihminen syntyy, mutta tämän ihmisen tulee kehittyä. Sen tähden Raamattu puhuu lapsista, nuorukaisista ja täysi-ikäisistä Kristuksessa. Jos ihminen seisahtuu heräykseen ja luulee sillä siirtyneensä taiwaan waltakunnan piiriin, niin hän ei pääse uuteensyntymiseen. Jos hän Jeesuksen opetuslapsena kilwoittelee, kunnes hän uudestisyntyy, mutta seisahtuu siihen, niin uusi elämä kuihtuu. Kaikki elämä luomakunnassa kaswaa; jollei se kaswa, kuolee se. Hengen alallakin on kaswaminen tarpeen. Ihmisen tulee ottaa

wastaan Jumalan kutsumus, tehdä parannus ja tulla Jeesuksen työö. Herran opetuslapsena tulee hänen pysyä Jumalan kaswatuksen alla, kunnes hän todella tulee osalliseksi Kristuksen Hengestä. Ja uuden ihmisen tulee kaswaa ja kehittyä, niin että Herra saa muodostaa opetuslastaan kuwansa kaltaiseksi. Pyhässä kasteessa me saimme uudensyntymisen pesön, ja me istutettiin sen kautta kolmeyhteisen Jumalan yhteyteen, mutta kastettuinakin tarwitsemme sydämmeemme ewankeliumin sanan, josta ihminen uudestisyntyy. Kasteen armo tahtoo kehittywässä uskon elämässä waikuttaa kaiken sen, minkä Jumala on kasteen siunaukseksi säätänyt. Suuri on se muutos, joka ihmisessä tapahtuu, kun Jumalan Henki uudessasyntymisessä asustuu ihmisen sieluun, mutta tämä Henki tahtoo pyhittää, uudistaa ja kirkastaa ihmisen. Uuden elämän tulee kehittyä Jumalan säätämään määrään asti.

Rukouksessa elää uudestisyntynyt yhteydessä Jumalan kanssa. Kuuliaisena kysyy hän kaikissa Isän tahtoa ja pyytää uskollisesti sitä noudattaa. Iloll tunnustaa hän sen Herran, joka on lunastanut hänet pyhällä werellään ja wapahtanut hänet synnin, kuoleman ja perkeleen wallasta. Jeesuksen opetuslapsena kieltää hän itsensä, ottaa ristinsä ja seuraa Herraansa. Rakkaus Jumalaan synnyttää hänessä rakkautta lähimmäiseen. Kristitty rakastaa weljiä ja walwoo heidän iankaikkista ja ajallista parastaan. Hän kilwoittelee pyhityksen puolesta ja odottaa Herransa tulemista.

Uudessasyntymisessä ja wanhurskauttamisessa puhdistaa ja pyhittää Jumala ihmisen, mutta synti ei wielä sillä poistu. Sen tähden tulee kristityn jokapäiwäisessä elämässä harrastaa pyhitystä. Jumala pyhittää sanallaan ja Hengellään kristittyä, ja kristitty pyytää armon woimalla puhdistua ja uudistua. Raamattu sanoo: „**Pankaamme pois kaikki kuorma ja synti,**

joka aina meihin tarttun ja meitä hitaikſi tekee, ja juoskaamme kärſiwälliſyydellä ſiinä kilwoitukſeſſa, joka meidän eteemme pantu on, ja katſokaamme uskon alkajaan ja päättäjään, Jeeſukſeen“ (Hepr. 12: 1, 2). Pyhitys on niin tärkeä kristitylle, ettei hän woi ilman ſitä Herraa nähdä. Sen tähden hän uskolla riippuu Kristukſeſſa ja ristiinnaulitſee lihanſa himoineen ja haluineen. Raamattu ſanoo: **„Harrastakaa rauhaa kaikkein kanſſa ja pyhitystä, jota paitſi ei yksikään ſaa Herraa nähdä; ja ottakaa waari ſiitä, ettei kukaan jouduiſi pois Jumalan armosta“** (Hepr. 12: 14, 15). Sen tähden luopuu kristitty pahasta ja taistelee ſitä wastaan, ahkeroitſee hywää ja pyytää tulla täytetyksi Pyhällä Hengellä. Sen mukaan kuin ihminen tulee oſalliſeksi Pyhästä Hengestä, tulee hän wasituiſeſſa mieleſſä pyhitetyksi. Apoſtoli ſanoo: **„Tulkaa täytetyikſi Hengellä“** (Ef. 5: 18).

Kun Kristukſen Henki uudesſaſyntymiſeſſä aſustuu ihmiſen ſieluun, waikuttaa ſe täällä ſiſälliſenä taiwaalliſena woimana, joka muodostaa kristityn Kristukſen kuwan kaltaiſekſi. Pääkohtina Kristukſen maalliſeſſa elämäſſä teroittaa Raamattu kuolemiſen ja ylösnouſemiſen, ja ſamat pääkohdat eſiintywät kristitynkin elämäſſä. Kuoleminen ei kohtaa ihmiſen olentoa, eikä ainoastaan jotakuta synnin ilmenemystä, waan ſe kohtaa ihmiſtä ſiihen määrään kuin synti on häneen kiintynyt. Ihminen käyttää uskoſſa Kristukſen kuoleman woimaa irroittaakſeen itſenſä ſiſälliſesti synniſtä ja uhratakſeen wapaaſſa ſiweelliſeſſä toiminnaſſa itſenſä Jumalalle. Ruumis ei joudu tämän kautta kuoleman alaiſekſi wälittömäſſä ja wälttämättömäſſä elämän toiminnaſſa, mutta ſe kuoletetaan ſiihen määrään kuin ſe on synnin ſielullinen elin. Jumalan tahto pyhitetään tämän kautta, ja synti joutuu juurisſaan tuomion alaiſekſi. Kristukſen ſowintokuolemaſſa **„tuomitſi Jumala synnin lihaſſa“** (Room.

8: 3), ja tämä tuomio käy synnin yli kristityn̈kin lihassa, kun hän uskossa omistaa Kristuksen kuoleman woiman. Apostoli sanoo: „**Me, jotka olemme synnille kuolleet, kuinka me wielä siinä eläisimme?**“ „**Minkä hän kuoli, sen kuoli hän kerran synnille, mutta minkä hän elää, sen elää hän Jumalalle. Niin pitäkää tekin itsenne kuolleina synnille, mutta eläwinä Jumalalle Kristuksessa Jeesuksessa**“ (Room. 6: 2, 10, 11). Kristuksen Hengen waikutuksesta irroittaa kristitty itsensä syntisistä elämän suhteista ja pukee päältään synnin ruumiin, niin että sielun ylöspäin kääntynyt woima pääsee wapaaksi. Kristus sanoo: „**Joka rakastaa sieluansa, hän kadottaa sen, mutta joka wihaa sieluansa tässä maailmassa, hän warjelee sen iankaikkiseen elämään**“ (Joh. 12: 25). Sisällinen ihminen tulee tämän kuolemisen kautta wapaaksi lihan wallasta, ja ne kahleet, jotka sitowat ihmistä syntiin, särjetään.

Rakkaus kuolleeseen ja ylösnousneeseen Kristukseen woittaa kristityssä rakkauden syntiin. Siihen määrään kuin uskowa omistaa Kristuksen kärsimisen ja kuoleman woiman, woi hän irroittaa sielunsa synnin ja lihan haluista, ja hänessä syntyy sisällinen wastustus syntiin. Wanha ihminen ristiinnaulitaan uskon kilwoituksessa, ja synnin waikutukset tukahutetaan. Jumalan rakkaus, joka on Pyhän Hengen kautta wuodatettu uskowan sydämmeen, heikentää ja kuolettaa yhä enemmän yhdistyksen synnin kanssa. Apostoli sanoo: „**Meidän wanha ihmisemme on ristiinnaulittu, että synnin ruumis turmeltaisiin, niin ettemme enää syntiä palwelisi**“ (Room. 6: 6); „**jotka Kristuksen omat owat, ne ristiinnaulitsewat lihan himoineen ja haluineen**“ (Gal. 5: 24). Synnin orjuus lakkaa uudestisyntyneessä, ja hän pääsee wapaaksi turhasta elämästä. Ulkonainen ihminen turmeltuu, mutta sisällinen ihminen uudistuu päiwä päiwältä. „**Jos Kristus on meissä, niin on ruumis kuollut**

ſynnin tähden, mutta henki on elämä wanhurskauden tähden" (Room. 8: 10). **„Me wiemme aina Herran Jeeſuksen kuoleman ympäri meidän ruumiiſſamme, että Jeeſuksen elämäkin ilmeſtyiſi meidän ruumiiſſamme"** (2 Kor. 4: 10).

Tällä tapaa raukee ſynnin walta ihmiſeſſä ſiſällifen kuolemiſen kautta, mutta tämän kuolettamiſen rinnalla kulkee elähyttämys. Wanhan ihmiſen ei ole enſiksi kuoleminen, ennen kuin uuſi ihminen woi kehittyä, mutta kuoleminen Kriſtuksen kanſſa edellyttää elämiſen hänen kanſſaan. Kun ſiemenjywä itää, mätänee ſe, mutta elämän woima ſiemeneſſä waikuttaa tämän mätänemiſen, ja ſen kautta woi oras ruweta kaswamaan. Kriſtuksen Hengen tulee päästä ihmiſeen, ennen kuin kuoleminen Kriſtuksen kanſſa käy mahdolliſeksi. Kriſtitty on kuollut ſynnille ja maailmalle, mutta hän elää Jumalalle Jeeſuksessa Kriſtuksessa. Kun Kriſtuksen Henki painaa woimanſa kriſtityn ruumiiſeenkin, woittaa kriſtitty ſynnin wietit, ja hänessä waikutetaan ylösnouſeminen Kriſtuksen kanſſa, joka wakuuttaa uskowaa tulewasta ylösnouſemiſesta, joſſa hänen ylösnouſemiſenſa on olewa Kriſtuksen ylösnouſemiſen kaltainen. Ylösnouſeminen ei ole ſama kuin uudestaſyntyminen tahi uuſi elämä, ſillä ainoastaan eläwä woi nousta ylös, ja ainoastaan ylösnousnut woi uudessa elämässä waeltaa. Ylösnouſeminen on erityinen toimi, joka edellyttää, että ihminen on eläwäksi tehty Kriſtuksen Hengen kautta. Apoſtoli ſanoo: **„Kun me wielä olimme kuolleet ſynneiſſä, on hän tehnyt meitä eläwiksi Kriſtuksen kanſſa — armosta olette te pelaſtetut — ja on meidät herättänyt hänen kanſſaan ja aſettanut meidät hänen kanſſaan taiwaalliſiin"** (Ef. 2: 5, 6); **„niin kuin Kriſtus on herätetty kuolleista Iſän kirkkauden kautta, niin tulee meidänkin waeltaa uudeſſa elämässä"** (Room. 6: 4). Kriſtuksen Henki waikuttaa kuolettawasti lihaan, mutta elähyttäwästi

henkeen. Lihan ristiinnaulitſemiſesta alkaa wanhan ihmiſen kuolettaminen, ja ylösheräämiſestä alkaa uuſi, ſiweellinen kehitys. Ylösnousneen tulee antaa jäſenenſä wanhurskauden ſotaaſeikſi Jumalalle. Siſällinen hengen elämä ilmenee ruumiiſſa, kun tämäkin on wanhurskauden palwelukſeſſa. Niin kuin wanha ihminen puetaan pois lihan kuolettamiſeſſa, niin pukee kristitty päälleen uuden ihmiſen puheiſſa ja töiſſä, niin että uuſi elämä ilmeſtyy ruumiillinen elämän toiminnoiſſakin. Synnin tähden on kuoleminen wälttämätön, ja tuomion täytyy käydä synnin yli, mutta Jumalan wanhurskaus Jeeſukſeſſa Kristukſeſſa luo uuden elämän ihmiſeſſä. Tämän wanhurskauden tulee kehittyä maalliſen elämän ſuhteiſſa, niin että Jumalan Henki määrää mielen ja elämän. Ruumis on wanhurskauden elin, ja ſe pyhitetään Jumalan palwelukſeksi, kunnes ſe kirkaſtuu. Paawali ſanoo: **„Minä kehoitan teitä, weljet, Jumalan laupeuden kautta, antamaan ruumiinne eläwäksi, pyhäksi ja Jumalalle otolliſeksi uhriksi, joka on teidän hengellinen jumalanpalwelukſenne“** (Room. 12: 1).

Jumalan lapſi on Hengestä ſyntynyt. Jumalan Henki tuo uudesſaſyntymiſeſſä taiwaalliſen elämän ihmiſen ſydämmeen, ja tämä Henki aſettaa ihmiſen todelliſeen yhdiſtykſeen Jumalan waltakunnan kanſſa. **„Meidän waltiolaitoksemme on taiwaiſſa“** (Fil. 3: 20). Ruumiillisesſa ſyntymiſeſſä ſaa ihminen tarpeelliſet elimet maallista elämää warten, ja hengellinen ſyntyminen warustaa häntä tarpeelliſilla elimillä hengellistä elämää warten. Ja Kristukſen täydelliſyydestä ſaa uudestiſyntynyt woimia ja lahjoja ylhäältä, niin että hän pääſee taiwaalliſeen perintöön, jota uskowa täällä omistaa, waikka ſe täydelliſenä annetaan wasta taiwaaſſa. Kristityn mieli ja elämä korotetaan ſinne, miſſä Jeeſus Kristus on. Maailmaſſa on uudestiſyntynyt muukalainen ja wieras, ſillä hänen

kotinsa ja perintönsä on ylhäällä, mutta maallinen mieli hakee tawaransa maan päällä.

Muodostuminen Kristuksen kuwaan on kristillisen siweyden olento ja määrä. Tämä muodostus on jo todellinen täällä, waikka se pääsee määräänsä wasta tulewassa elämässä. Kristinusko ei peittele maailman turmiota, waan se astuu suoraan ja jyrkästi syntiä wastaan. Ja kristitty antaa tuomion Kristuksen kuoleman woimalla käydä synnin yli lihassa, mutta ylösnousneessa Kristuksessa omistaa hän elämän ja wanhurskauden hengessä. Perinjuurisesti täällä syntiä wastustetaan, ja perinjuurisesti perustetaan wanhurskaus, kun elämä ylhäältä uudessasyntymisessä astuu ihmisen olentoon. Kristityn määränä ei ole tyhjä ihanne, joka hetkeksi wiehättää ja sitten jättää epätoiwoon, waan hänen esikuwansa ja määränsä on kirkastunut Ihmisen Poika Jeesus Kristus. Kristinusko ei wie yksipuoliseen tunteellisuuteen, jossa ihminen, kääntyneenä itseensä, wieraantuu maallisen elämän welwollisuuksista, eikä se wie yksipuoliseen toimintaan ja puuhaan, jossa ihminen unhottaa ja kadottaa oman itsensä, waan kristinusko luo ihmisen sydämmeen uuden elämän, joka kaswaa ja kehittyy, kunnes ihminen uudistuu ja kirkastuu Kristuksen kuwaan.

Luonnon piirissä syntyy aina jotakin kokonaista. Ei mikään tällä alalla kehity paikkaamalla. Ja kehitys tapahtuu luonnossa elimellisesti, sisältä, ei ulkoa. Hiljaisuudessa Jumala kaswattaa elämän. Kristuksen hengestä syntyy uusi ihminen, ja tämä Henki muodostaa uskowan Kristuksen kuwan kaltaiseksi. Kun ihminen elää Jumalassa, ja kun hän Kristuksen täydellisyydestä ottaa armoa ja woimaa, uudistuu ja kirkastuu hän Hengen waikutuksen kautta. Tämä Henki toimii yhdestä perusteesta ja yhtä tarkoitusta warten, mutta se waikuttaa eri suhteissa ihmiseen, ja sen tähden annetaan sille

Raamatussa erilaisia nimiä. Hän waikuttaa wiisauden ja ilmestyksen Henkenä, armon, rukouksen ja lapseuden Henkenä, woiman Henkenä, Herran pelwon, yhtyksen ja kirkastuksen Henkenä.

Mitä enemmin uskon elämä kehittyy, sitä sywemmin riippuu uskowa Kristuksesta, sillä kristityn elämä on Kristuksen elämä hänessä ja kristityn eläminen Kristuksessa. Uudestisyntynyt on yksi henki Herran kanssa, sillä hänellä on Kristuksen Henki. Mitä Henki antaa uskowalle, sen ottaa hän Kristukselta. Sen tähden ei kristitty koskaan woi wapaantua Kristuksesta, waan uskon kehityksessä yhdistyy hän yhä sywemmin Kristuksen kanssa. Kristuksen Henki antaa uskowalle Kristuksen wanhurskautta. Hän kirkastaa kristityn, kun hän antaa hänelle Kristuksen kirkkaudesta. Henki opettaa uskowalle Kristuksen nöyryyttä ja kuuliaisuutta, ja hän antaa hänelle Kristuksen mielen. Kristuksessa on koko armon rikkaus, ja kristitty elää Kristuksessa, niin kuin eläwä oksa wiinipuussa. Uuden elämän juuret owat kokonaan Kristuksessa, ja uskowa kaswaa aina Kristuksessa ja Kristukseen. Kristityn suhde Kristukseen on elämän ja olennon riippuwaisuus Herrasta, eikä uskowa koskaan woi tulla toimeen ilman Kristusta, sillä elämää ei löydy ulkopuolella Kristusta.

Kristus on uuden elämän laki. Paawali sanoo: „**Minä en ole Jumalan edessä ilman lakia, waan minä olen sidottu Kristuksen lakiin**“ (1 Kor. 9: 21); „**kantakaa toinen toisenne kuormaa, ja niin täyttäkää Kristuksen lakia**“ (Gal. 6: 2). Kristitty alistaa tahtonsa Kristuksen tahdon alle, ja on rakkaudesta hänelle kuuliainen. Tämä kiitollisuuden welwoitus on kristillisen siweyden peruste. Ja kaikella uskowan toimella on sääntönsä Kristuksessa. Apostoli sanoo: „**Kaikki mitä teette puheessa tahi työssä, se tehkää kaikki Herran Jeesuksen nimeen**“ (Kol. 3: 17). Kristityn toimi muodostuu Herran tah-

don mukaiſeksi, niin että ſe jollakin tapaa edustaa Kristuksen tointa. Yhdistys on niin ſywä Kristuksen ja uskowan wälillä, että Paawali ſanoo: „**Meillä on Kristuksen mieli**“ (1 Kor. 2: 16). Kristityn tulee waeltaa maailmassa Kristuksen eſikuwan mukaan. Jumalan rakkaus on uudessaſyntymiſessä tullut kristityn elämän perusteeksi. Kaiken kristilliſen toimen tulee tapahtua ſiinä rakkaudessa, joka on Kristuksen rakkauden mukainen. Apostoli ſanoo: „**Waeltakaa rakkaudessa, niin kuin Kristuskin rakasti meitä**“ (Ef. 5: 2). Kristus katſoi aina Jumalan tahtoa ja ihmisten parasta. Sen tähden on kristityn rakkaus Jumalan tahdon määrättäwä, ja kristitty pyytää aina palwella ihmiſiä. Tämä rakkaus on Jumalan Hengen hallittawa, ja ſe omistaa Hengen walistusta, pyhitystä ja kirkastusta.

58. Rukous.

Kun ihminen uudesſaſyntymiſeſſä ſaa Jumalan rakkauden ſydämmeenſä, kääntyy hänen mielenſä Jumalaan. Hän ajattelee Jumalan armoa ja kirkkautta, hänen töitään ja puheitaan, ja hän pyytää yhä enemmin lähestyä Jumalaa. Jos uskowa ei ole tietoinen yhteydestään Jumalan kanſſa, niin hän ikäwöi ja odottaa Jumalaa. Kun hän on käſittänyt Jumalan, elää hän Jumalaſſa ja nauttii hänen läsnäoloaan. Pſalmista ſanoo: **„Niin kuin peura himoitſee weſiojille, niin minun ſieluni himoitſee ſinua, Jumala! Minun ſieluni janoo Jumalaa, eläwää Jumalaa“** (Pſ. 42: 2, 3); **„minun ſieluni ja ruumiini iloitſewat eläwäſſä Jumalaſſa“** (Pſ. 84: 3). Tämä Jumalaan kääntynyt mieliala on hartautta. Olentonſa ſiſimmäſſä on hurskas Jumalan edeſſä ja Jumalan kanſſa, ſilloinkin kun hän ei erityiſesti puhuttele Jumalaa. Rukouſſen Henki aſuu uudeſtiſyntyneen ſydämmeſſä, ja tämä kannattaa mielen hartautta.

Hartaasta mielialaſta ſyntyy rukous, kun uskowa hengeſſä puhuu Jumalan kanſſa henkilönä. Hartaudeſſa on Jumalan woima, rakkaus ja armo ihmiſen edeſſä, mutta rukouſſeſſa kääntyy ihminen täſtä hartaaſta mielentilaſta ſuoraan puhumaan Jumalan kanſſa. Hartaudeſſa on ſydämmen ja mielen ſuunta kääntynyt Jumalaan, mutta rukouſſeſſa lähenee ihminen henkilönä itſeiſeſti Jumalaa. Rukous ſyntyy hartaudeſta ja on ſen ilmeneminen ykſityiſeſſä toimeſſa. Jumala kehottaa

kaikkia ihmisiä rukoilemaan. Hän sanoo: **„Awukseſi huuda minua hädäsſäſi, niin minä tahdon auttaa ſinua, ja ſinä olet kunnioittawa minua“** (Pſ. 50: 15). Kun ihminen puhuu toiſen ihmiſen kanſſa, on hän huomiollaan kääntynyt toiſen puoleen, ja hän kuuntelee tämän puhetta. Kun ihminen rukouksessa puhuu Jumalan kanſſa, on hän huomiollaan kääntynyt näkymättömän Jumalan puoleen. Ihminen ilmoittaa rukouksessa Jumalalle tarpeensa, murheensa ja ilonsa, ja hän pyytää Jumalalta itſelleen tahi lähimmäiſelleen hengellistä ja ruumiillista hywää. Kun ihminen on nauttinut Jumalan armoa ja hän muistaa ſitä hywää, minkä Jumala on antanut hänelle, muuttuu rukous kiitokſeksi. Kun ihminen saa Jumalan kirkkautta nähdä, ja Jumalan armo ja korkeus painawat waikutukſensa ihmiſen mieleen, muuttuu rukous ylistykſeksi. Jumala astuu wälistä niin läheiſeen yhdistykſeen uskowan kanſſa ja waikuttaa niin ſywästi hänen henkeensä, ettei ihminen woi pukea näitä waikutukſia ſanoihin. Paawali sanoo, että **„hän temmattiin ylös paratiiſiin ja kuuli ſanomattomia ſanoja, joita ei yhdenkään ihmiſen ſowi puhua“** (2 Kor. 12: 4). Warſinkin on ihmiſen waikea koetukſen ja heikkouden aikana tuoda ilmi mitä ſydämmeſſä liikkuu. Apostoli sanoo tämmöiſestä tilasta: **„Niin myös Henki auttaa heikkouttamme; ſillä emmepä tiedä mitään rukoilla niin kuin tulee, waan itſe Henki rukoilee meidän edeſtämme ſanomattomilla huokauksilla“** (Room. 8: 26). Jumala katſoo **„Hengen mieltä“** (Room. 8: 27). Sen tähden owat tämmöiſet rukoukſet Jumalalle otolliſet.

Oikea rukous kääntyy aina Jumalan puoleen. Uskowa lähestyy Pyhän Hengen kautta Jſää Kristukſeſſa. Eläwää Jumalaa tulee ihmiſen rukoilla. Kristus sanoo kiuſaajalle: **„Kirjoitettu on: Herraa, ſinun Jumalaaſi, tulee ſinun kumartaa ja häntä ainoaa palwella“** (Matt. 4: 10). Kun Pietari

tuli Korneliuksen tykö, „**lankesi Kornelius hänen jalkainsa juureen ja kumarsi häntä. Mutta Pietari nosti häntä ja sanoi: Nouse ylös, sillä minäkin olen ihminen**“ (Ap. tek. 10: 25, 26). Kun Paawali Lystrassa paransi rampaan, toi Jupiterin pappi härkiä ja seppeleitä ja tahtoi uhrata Paawalille ja Barnabaalle, mutta kun nämä sen kuuliwat, „**repiwät he waatteensa rikki, juoksiwat kansan joukkoon ja huusiwat sanoen: Miehet, miksi te tätä teette? Mekin olemme ihmisiä, puuttuwaisia niin kuin tekin**“ (Ap. tek. 14: 14, 15). Paawali ja Barnabas kauhistuiwat sitä, että kansa tahtoi osoittaa heille jumalallista kunniaa. Ja Johannes sanoo, kun hän oli enkelin kautta saanut ilmestyksen: „**Kun minä näitä kuulin ja näin, lankesin minä maahan rukoilemaan enkelin jalkain eteen, joka minulle nämä osoitti. Mutta hän sanoi minulle: Katso, ettet sitä tee, sillä minä olen sinun kanssapalwelijasi ja sinun weljesi, profeettojen ja niiden, jotka kätkewät tämän kirjan sanat: Kumarra Jumalaa**“ (Ilm. 22: 8, 9). Raamattu kieltää enkelein ja pyhäin kumartamista ja rukoilemista. Ei ole pyhimyksille annettawa se kunnia ja palwelus, joka on tulewa Jumalalle yksin.

Kun ihminen todella astuu eläwän Jumalan eteen, tuntee hän Jumalan pyhyyttä ja korkeutta, ja hän alistuu ehdottomasti hänen eteensä. Ihmisen mieli wapaantuu ulkonaisesta wälityksestä, ja hän keskustelee hengessä Jumalan kanssa Henkenä. Tämä on Jumalan kumartamista, ja hartaus on tämän perustus. Ilman hartautta ei löydy oikeaa Jumalan kumartamista. Jumalan woima, armo ja wiisaus antawat kristityn tietämyksen sen waikutuksen, että Jumala on pyhä, ja kunnioitukselle nöyrtyy uskowa Jumalan edessä ja pyhittää häntä. Hartaus ja kumarrus esiintywät rukouksessa. Sen tähden on uudestisyntyneen rukous pitkittywää luontoa. Sydän pysyy kääntyneenä Jumalaan hartaassa mielialassa, ja kristitty käyt-

tää kaikki tilaiſuudet rukouksseen. Paawali ſanoo: **„Rukoilkaa lakkaamatta“** (1 Teſs. 5: 17); **„olkaa kestäwät rukouksessa“** (Room. 12: 12). Apostoli ei tarkoita ſitä, että ihminen aina ſuulliſesti rukoiliſi, waan ſitä hän tarkoittaa, ettei kristitty laiminlyö niitä tilaiſuuksia, jotka owat hänellä tarjona rukoukseen.

Rukous on ſiunauksen wälittäjä, ſillä Jumala kuulee rukoukſet. Kaikenlaista maallista hywää antaa Jumala ihmiſelle ilman rukoustakin. Hän antaa rawinnon ja hoidon pahoillekin. **„Hän ſallii aurinkonſa koittaa niin pahain yli kuin hywäinkin, ja antaa ſataa niin wäärille, kuin wanhurskaillekin“** (Matt. 5: 45). Mutta taiwaallista hywää Jumala ei anna niille, jotka eiwät ſitä häneltä pyydä. Kristus ſanoo: **„Anokaa, niin teille annetaan; etſikää, niin löydätte; kolkuttakaa, niin teille awataan“** (Matt. 7: 7); **„jos ſiis te, jotka pahat olette, taidatte antaa hywiä lahjoja teidän lapſillenne, paljoa enemmin teidän taiwaallinen Iſänne antaa Pyhän Hengen niille, jotka häntä rukoilewat“** (Luukk. 11: 13). Jumala tahtoo, että ihmiſet rukoilewat häneltä maallista ja taiwaallista hywää. Rukous on armon wälikappaleena. Ihmiſen tulee rukouksessa kohota kaiken maailman yli ja uskossa pyytää taiwaan aarteita itſelleen ja muille. Apostoli ſanoo: **„Niin minä neuwon, että ennen kaikkea pidettäiſiin rukouksia, anomiſia, eſirukouksia ja kiitoksia kaikkein ihmisten puolesta“** (1 Tim. 2: 1). Rukoukſella kristitty palwelee kaikkia, joiden kanſſa hän elää, ja joiden hywäksi hänen tulee toimia. Ja pappina uuden liiton lapſi rukoilee Jumalaa koko ihmiskunnan puolesta. Warſinkin tulee wanhempain rukoilla lastenſa puolesta ja lasten wanhempainſa puolesta, opettajien ſanankuulijainſa puolesta ja ſanankuulijain opettajien, iſäntäwäen palkollisten puolesta, ja palkollisten iſäntäwäen, eſiwallan alammaisten puolesta ja alammaisten eſiwallan. Yhteiſeſſä jumalanpalwelukſeſſa ſeu-

rakunta palwelee Jumalaa rukouksella, kiitoksella ja ylistyksellä. Rukouksella pyhitetään jumalanpalwelus, ja seurakunnan tulee rukoilla koko ihmiskunnan puolesta.

Rukoileminen on ihmisen ensimmäisiä welwollisuuksia, sillä ihmisen tulee taiwaallisen Isänsä tykö tulla ja seurustella hänen kanssaan. Missä waan uskoa on, siinä syntyy rukous itsestään sydämmessä, ja kun ihminen on saanut lapseuden hengen, puhuu hän sisällisestä pakotuksesta Jumalan kanssa. Paawali sanoo: **„Te olette saaneet lapseuden hengen, jossa me huudamme: Abba, Isä"** (Room. 8: 15); **„koska te olette lapset, lähetti Jumala Poikansa Hengen teidän sydämmiinne, joka huutaa: Abba, Isä"** (Gal. 4: 6). Jumala on käskenyt meidän rukoilla. Meillä ja lähimmäisellämme on moninaisia hengellisiä ja ruumiillisia tarpeita, jotka kehottawat meitä rukoilemaan. Jumala antaa mielellään ihmisille hywää, ja hän on luwannut kuulla rukouksemme. Kristus sanoo: **„Kaikki, mitä te anotte rukouksessa, uskoen, sen te saatte"** (Matt. 21: 22). Ihminen saapi rukouksen kautta ne lahjat ja awut, jotka owat hänelle tarpeen.

Jeesus opetti itse opetuslapsiaan rukoilemaan. Herran rukous on lähteenä ja ohjeena kristityn rukoukselle. Tätä rukousta ei ole käytettäwä ulkonaisena kaawana, waan sen tulee päästä kristityn sydämmeen elämänä ja henkenä waikuttamaan. Oikean rukouksen tulee luonteensa puolesta muodostua Herran rukouksen mukaan.

Kristus asettaa Herran rukouksessa Jumalan Isäksi eteemme, ja hän kehottaa meitä lapsina pyytämään Isältä taiwaallista ja maallista hywää. Aadam oli **„Jumalan poika"** (Luukk. 3: 38). Aadam on esi-isämme, ja Jumala loi hänet. Sen tähden saawat kaikki ihmiset lähestyä Jumalaa Isänä, sillä hän on kaikkein Luoja. Ja ne, jotka owat ylhäältä syntyneitä, owat

Jumalan lapſia wasituiſessa mielessä. Jumala on meidän oikea Iſämme, ja Kristus kehottaa meitä täydellä luottamukſella rukoilemaan taiwaallista Iſäämme. Kaikkein ihmisten tulee tämän Iſän tykö tulla, ja kaikki saawat sanoa hänelle: „**Iſä meidän, joka olet taiwaissa**“. Jumala houkuttaa rakkaudella meitä tykönsä. Tämä Iſä on taiwaissa, ja hänellä on kaikki walta. Hän on meidän Iſämme. Kaikilla ihmiſillä on sama Iſä taiwaissa; ſen tähden tulee heidän rakkaudessa auttaa toinen toistaan. Tämän Iſän tykö saa ihminen tulla ſemmoiſena kuin hän on, ſillä hän ei parane muualla, kuin tämän Iſän tykönä. Mutta kunnioitukſella tulee ihmiſen häntä lähestyä, ja uudistusta ja pyhitystä tulee ihmiſen pyytää.

Rukouksen tärkein aſia on Jumalan nimen pyhittäminen. Lapſen ei tule enſi kädessä huolehtia omia aſioitaan, waan hänen on ennen kaikkea korottaminen mielensä Iſän olentoon ja rukoileminen: „**Pyhitetty olkoon ſinun nimeſi**“. Jumalan nimi on Jumalan olento ſemmoiſena, kuin hän on ilmestynyt meille. Sen tähden pyhittää kristitty Jumalan nimeä, kun hän pitää Jumalan ilmestystä arwossa ja on ſille kuuliainen. Jumalan nimi ei tule itſeſsään pyhemmäkſi ihmiſen toimen kautta, mutta me rukoilemme, että Jumalan nimi tuliſi ihmisten puolelta pyhitetyksi. Jumalan nimeä pyhitetään, kun Jumalan ſanaa oikein ſaarnataan, ja ihmiſet ſen mukaan eläwät. Ja Jumalan nimeä häwäistään, kun Jumalan ſanaa wäärin opetetaan, ja kun ihmiſet eiwät elä Jumalan ſanan mukaan. Jumala ilmestyy luomakunnasſakin. Wuodesta wuoteen antaa hän ihmiſille rawintoa ja wirwoitusta. Kun ihminen oikein käyttää Jumalan hywyyttä ja kiittää häntä ſiitä, ſilloin pyhittää hän Jumalan nimeä. Jos ihminen wäärinkäyttää Jumalan lahjoja eikä kiitä häntä niistä, niin hän häpäiſee Jumalan nimeä. Jumala puhuu myös omantunnon waikutuk-

ſisſa. Jos ihminen on kuuliainen omantunnon äänelle ja pitää ſitä arwoſſa, pyhittää hän Jumalan nimeä. Mutta jos hän ei ole kuuliainen omantunnon waikutukſelle, häpäiſee hän Jumalan nimeä. Jumala ilmeſtyy myös ihmiſen elämän waiheiſſa. Jos ihminen tottelee Jumalan käſien käänteitä ja noudattaa hänen tahtoaan, pyhittää hän Jumalan nimeä, mutta jos hän nuriſee Jumalan tahtoa waſtaan eikä ſitä tottele, häpäiſee hän Jumalan nimeä. Taiwaiſſa huutawat ſeraafit toinen toiſelleen: **„Pyhä, pyhä, pyhä on Herra Sebaot"** (Jeſ. 6: 3). Jumalan nimen pyhittämiſeſtä riippuu kaikki maallinen ja hengellinen ſiunaus.

Sitte johdattaa Herra meitä rukoilemaan Jumalan waltakunnan tulemiſta. Jumalan waltakunta on olemaſſa taiwaiſſa, mutta ſe on Kriſtukſeſſa tullut maan päälle. Me rukoilemme, että Jumalan waltakunta tuliſi ihmiſten ſydämmeen, että ſe woittaiſi yhä enemmän alaa ihmiſkunnaſſa, ja että ſe kerran ilmeſtyiſi kirkkaudeſſa. Paljon ſiſältää rukous: **„Tulkoon ſinun waltakuntaſi"**. Kriſtityn tulee uskolliſeſti rukoukſeſſaan pyytää Jumalan waltakunnan runſaampaa tulemiſta omaan ſydämmeenſä, ſen kehittymiſtä maan päällä ja ſen ilmeſtymiſtä kirkkaudeſſa. Kun ihminen uskomalla Kriſtukſeen ſaa Pyhän Hengen ja ſyntyy ylhäältä, tulee Jumalan waltakunta häneen.

Taiwaan waltakunnan hallitſijan tahdon tulee tapahtua maan päällä, niin kuin ſe tapahtuu taiwaiſſa. Sen tulee tapahtua ihmiſen ſydämmeſſä, ihmiſen elämäſſä, ſeurakunnaſſa, yhteiſkunnaſſa ja koko kanſan keſkuudeſſa. Sen tähden tulee kriſtityn rukoilla Jſää: **„Tapahtukoon ſinun tahtoſi"**. Perkele, maailma ja meidän oma lihamme owat eſtämäſſä Jumalan tahdon tekemiſtä. Sen tähden pyytää kriſtitty Jumalalta armoa ja apua näitä wihollisia waſtaan. Jumalan tahto ilme-

nee omantunnon waikutuksissa ja Jumalan sanassa. Kristitty pyytää, että Jumalan tahto tapahtuisi niin täydellisesti maan päällä, kuin se tapahtuu taiwaissa.

Rukousten keskikohdalle on Herra asettanut pyynnön jokapäiwäisestä leiwästä. Kun kristitty on kolmessa rukouksessa pyytänyt Isän asioita, tulee neljännessä rukouksessa maallinen hywä esille, ja sitten rukoilee uskowa kolmessa rukouksessa Isää maalliseen pahaan nähden. Neljännessä rukouksessa rukoilemme: **„Anna meille tänä päiwänä jokapäiwäinen leipämme“.** Kaikki maallinen hywä, joka on meille tarpeen ajallisen elämän toimeentuloa warten, on tässä jokapäiwäinen leipä. Jumala antaa elatusta kaikille ihmisille, mutta ihmisen tulee oppia tuntemaan tätä Jumalan hywyyttä ja kiitoksella nauttimaan jokapäiwäistä leipäänsä. Monenlaista maallista hywää on aina meidän ympärillämme. Sateella Jumala ihmeellisesti kastaa maan. Auringon walo elwyttää koko luomakunnan. Jumala walmistaa ihmisille ja eläimille rawinnon. Ihmistyö ei tässä auta, jollei Jumala anna siunausta ja apua. Kun ihminen rukouksessa tuo Jumalan eteen maalliset tarpeensa, kun hän pyytää Jumalalta hurskasta puolisoa, hywiä lapsia, uskollisia palwelijoita, hywää hallitusta ja kaikkea mitä onnelliseen elämään kuuluu, pääsee hän maallisesta lewottomuudesta, ja hän woi uskoa kaikki asiansa Jumalalle. Kristityn tulee pyytää lähimmäisellekin jokapäiwäistä leipää, ja hänen on Jumalaa kiittäminen siitäkin, kun Jumala antaa muille hywää. Sille päiwälle, joka on käsissä, on ihmisen pyydettäwä leipää, sillä huomispäiwän tarpeet owat luottamuksella jätettäwät Jumalalle. Joka päiwä on kristityn taiwaan Isältä ottaminen, mitä sinä päiwänä tarwitaan. Mutta työtä tulee ihmisen tehdä. Apostoli sanoo: **„Jollei joku tahdo työtä tehdä, älköön hän syökö“** (2 Tess. 3: 10). Maailman murheita syntyy, kun ei

ihminen rukouksessa kanna maallisia huoliansa ja tarpeitansa Jumalan eteen. Mutta kristitty odottaa luottamuksella Jumalan apua. Jaakob sanoo: **„Katso, peltomies odottaa maan kallista hedelmää, ja hän on kärsiwällinen siihen asti kuin hän saa warhaisen ja hiljaisen sateen“** (Jaak. 5: 7).

Wiidennessä rukouksessa johdattaa Herra meitä pyytämään pelastusta siitä pahasta, mikä maan päällä on. Meillä on paljon syntejä, joita meidän tulee pyytää anteeksi. Kiusauksia on meidän ympärillämme, joihin nähden me tarwitsemme warjelusta. Ja kaikenlaista pahaa on painamassa meitä, johon nähden Jumalan apu on meille tarpeen. Synti erottaa meitä Jumalasta, ja se laskee tuomion päällemme. Emme pääse siitä wapaiksi muulla tapaa, kuin anteeksisaamisen kautta. Meidän tulee rukoilla Jsää: **„Ja anna meille anteeksi meidän syntimme, niin kuin mekin anteeksiannamme niille, jotka owat meitä wastaan rikkoneet“.** Saadaksemme Jumalalta anteeksi, tulee meidän antaa niille anteeksi, jotka owat meitä wastaan rikkoneet, sillä ihminen ei woi päästä rauhaan Jumalan kanssa, ellei hän pyydä päästä rauhaan lähimmäisen kanssa. Me rukoilemme, ettei Jumala katsoisi syntejämme ja niiden tähden meitä hylkäisi, waan että hän armosta antaisi ne anteeksi.

Niihin kiusauksiin nähden, jotka meitä ympäröiwät, rukoilemme Jsää: **„Älä johdata meitä kiusaukseen“.** Jumala ei ketään kiusaa, sillä Raamattu sanoo: **„Älköön kukaan kiusattuna sanoko, että Jumala häntä kiusaa, sillä Jumala ei ole pahan kiusattawana, eikä hän ketään kiusaa, waan jokainen kiusataan, kun oma himo wiettelee ja houkuttaa häntä“** (Jaak. 1: 13, 14), mutta Jumala woi ottaa pois suojelewan kätensä, jos ihminen synnissä elää. Jokainen synti, jonka ihminen on tehnyt, tulee woimaksi ihmiseen, joka sitten kiusaa häntä. Synnin walta kaswaa synnin kautta. Me rukoilemme, että Jumala

ſuojeliſi ja warjeliſi meitä, niin ettemme joutuiſi kiuſauksiin, waan että me pääſiſimme ſynnin wallasta ja perkeleen, maailman ja oman lihamme wiettelyksistä. Monenlaiſet tilaiſuudet owat houkuttamaſſa meitä ſyntiin, mutta me rukoilemme, että Jumala auttaiſi meitä niistä.

Wielä rukoilemme Iſää: „**Waan päästä meitä pahasta**". Synnin tähden on paljon kurjuutta ja waiwaa tullut maailmaan. Ihmiſellä on monenlaista kärſimistä täſſä elämäſſä, ja kuolemaſſa odottaa ſynnin palwelijaa wielä ſuurempi kärſiminen. Jumala yksin woi kaikesta pahasta pelastaa. Kun Herra rakentaa waltakuntanſa maan päälle, ſilloin pääſewät hurskaat kaikesta pahasta. Me rukoilemme, että Jumala wapahtaiſi meitä kaikesta pahasta ruumiin, ſielun ja hengen puolesta, ja että hän wiimein ottaiſi meidät tykönſä taiwaaſeen. Jumala woi tämän tehdä, ſillä hänen on **waltakunta** ja hänen on **woima** ja hänen on **kunnia iankaikkiſesti.** Ja „**Amen**" oſoittaa, että rukoilewa on warmasti ſiitä wakuutettu, että **Jumala** häntä kuulee.

59. Rukouksen kehitys.

Kun Herra sanoo: **„Anokaa, niin teille annetaan; etsikää, niin löydätte; kolkuttakaa, niin teille awataan“** (Matt. 7: 7), osoittaa hän erotusta rukoilijan kehityksessä. Anowa seisoo wielä kauempana; etsiwä pyrkii lähemmäksi; kolkuttaja seisoo owen edessä ja pyytää päästä sisälle. Ja kun Kristus on lähtemäisillään ristin kuolemaa kärsimään, sanoo hän, etteiwät opetuslapset wielä olleet hänen nimeensä rukoilleet, waikka he kyllä oliwat hänen opetuksensa mukaan rukousta harjoittaneet. Sen tähden kehoittaa hän heitä rukoilemaan hänen nimeensä, ja hän sanoo, että se, joka näin rukoilee, saa kaikki, mitä hän pyytää. Rukous Jeesuksen nimeen on korkein rukous, jota opetuslapset Herran koulussa oppiwat. Ihmisen tulee kaswaa rukouksessakin.

Rukouksen kehitys riippuu Jumalan armon taloustoimesta ja ihmisen uskollisuudesta. Rukous Jeesuksen nimeen ei ollut mahdollinen wanhan liiton aikana, kun ei Kristus wielä ollut lihaan tullut, mutta woimallinen ja waikuttawa on aina oikea rukous. Kun Paawali kehoittaa meitä rukoilemaan kaikkein ihmisten edestä, sanoo hän: **„Sillä se on hywää ja otollista Jumalan meidän Wapahtajamme edessä, joka tahtoo kaikkia ihmisiä pelastetuiksi, ja että he totuuden tuntoon tuliſiwat“** (1 Tim. 2: 3, 4). Joka rukoilee ihmisten puolesta, hän tekee siis työtä Jumalan kanssa, sillä Jumala tahtoo kaikkia autuaiksi.

Sen tähden on rukous niin kallis asia, ja sen tähden se woi niin paljon. Paljon on ihmisen työ muodostanut maailman oloja. Kylmä ilma-ala on wiljelyksen kautta muuttunut. Missä halla ennen hallitsi, siellä wiihtywät nyt jaloimmatkin kaswit. Missä aarniometsät peittiwät maan, siellä on nyt wiljawia peltoja. Missä raakuus ennen oli wallan päällä, siellä edistyy siwistys. Mutta sywempi ja laajempi on rukouksen waikutus ihmiskunnan tilaan, kuin muu ihmistoimi, sillä rukoilija tekee työtä Jumalan armon woimalla. Köyhän mökin asukas woi rukouksessa tehdä kalliinta työtä kansan ja ihmiskunnan eteen. Ja siitä riippuu aina kansan siunaus, että rukouksen toimi pysyy wireillä kansan keskuudessa. Jaakob sanoo: **„Elias oli ihminen samaa luontoa kuin mekin, ja hän rukoili rukouksen, ettei sataisi, eikä satanutkaan maan päällä kolmena wuotena ja kuutena kuukautena, ja hän rukoili taas, ja taiwas antoi sateen, ja maa kantoi hedelmänsä“** (Jaak. 5: 17, 18). Epäjumalanpalwelus kaswoi Israelissa. Baalin puistoissa ja templeissä palweltiin epäjumalaa, mutta Jumalan palwelijoita wainottiin. Silloin rukoili Elias, että Jumala kurittaisi kansaa ja ottaisi pois sateen, jos kansa sen kautta malttaisi mielensä ja kääntyisi Jumalan puoleen. Ja Jumala kuuli häntä. Kun hätä oli noussut korkeimmilleen, meni Elias Karmelin wuorelle ja rukoili taas Jumalaa, ja Jumala antoi sateen ja kasteen. Niin paljon waikutti rukous wanhan liiton aikana, ja wielä enemmän woi se uuden liiton aikana saada aikaan, sillä Kristuksessa on iankaikkinen elämä ilmestynyt.

Kristus opettaa meitä, **„että aina tulee rukoilla, eikä wäsyä“** (Luukk. 18: 1). Hän sanoo wertauksessa, että leski tuli erään tuomarin tykö pyytämään häneltä apua riitaweljeä wastaan. Ja tuomari ei tahtonut moneen aikaan antaa apua, mutta wiimein, kun leski ei jättänyt häntä rauhaan, sanoi hän

itſekſeen: **„Waikka en Jumalaa pelkää, enkä häpee ihmiſiä, tahdon kuitenkin toimittaa tälle leskelle oikeuden, koska hän waiwaa minua, ettei hän lopulta tuliſi ja tekiſi minulle wäkiwaltaa. Ja Herra ſanoi: Kuulkaa, mitä tämä wäärä tuomari ſanoo: Eikö Jumala toimittaiſi oikeutta walituilleen, jotka huutawat hänen puoleenſa yötä ja päiwää, hänen olleſſaan pitkämielinen heihin nähden? Minä ſanon teille, että hän on toimittawa heille oikeuden pian“** (Luukk. 18: 4—8). Ja jos jonkun tykö tulee puoliyön aikana ystäwä, joka pyytää wieraanſa rawitſemiſeksi lainata kolme leipää, mutta makuulle mennyt ei tahdo nousta wuoteeltaan ſen tähden, että pyytäjä on hänen ystäwänſä, nouſee hän kuitenkin ja antaa leiwät pyytäjälle ſen tähden, että tämä on niin wäſymätön (Luukk. 11: 5—8). Kestäwäiſyyttä ja wakawuutta tahtoo Herra rukouksessa. Kun Herra puhuu wiimeiſiſtä waiwoista ja tulemiſestaan, ſanoo hän: **„Walwokaa ſiis aina ja rukoilkaa, että oliſitte mahdolliſet wälttämään kaikkia näitä, jotka tulewat tapahtumaan ja ſeiſomaan Ihmiſen Pojan edeſſä“** (Luukk. 21: 36). Wälttämättä tarpeen on ſiis rukous ihmiſelle. Kun Luterus nouſi paawikunnan erhetyksiä wastustamaan, ei hänellä ollut muuta aſetta, kuin Jumalan ſana ja rukous. Keiſarina oli ſilloin maailman mahtawin hallitſija, joka oli paawia auttamaſſa, mutta nämä eiwät woineet ſitä munkkia maſentaa, joka oli ruwennut ſywästi turmeltunutta uskoa puhdistamaan. Luterus woitti Jumalan ſanalla ja rukouksella.

Kristuksen tähden ja Kristuksen kautta woi ihminen luottamuksella lähestyä Iſää. **„Jumala oli Kristuksessa ja ſowitti maailman itſenſä kanſſa, eikä lukenut heille heidän ſyntejänſä, ja on meihin pannut ſowinnon ſanan“** (2 Kor. 5: 19). Kristuksen ſowinnon tähden on tie nyt auki Jumalan tykö, niin ettei Jumala lue ihmiſelle ſyntiä esteeksi, waan jokainen ſaa

nyt lähestyä Jumalaa. Ihmiſen anſio ei täſſä kelpaa. Daniel ſanoo: **„Me emme tuo anomuksiamme ſinun kaswoiſi eteen meidän wanhurskautemme tähden, waan ſuuren laupeuteſi tähden“** (Dan. 9: 18). Sydämmen nöyryydellä on meidän tuleminen Jumalan kaswojen eteen, ja meidän on lapſelliſesti luottaminen ſiihen, että Jumala Kristuksen tähden meitä kuulee. Koska ei Jumalan rakkaus ole kristityssä täydellinen, ei ole ilokaan täydellinen, waan uudestiſyntyneellä on wielä pelkoakin. Niin kauan kuin ihmiſellä wielä on ſyntiä, ei hänellä woi olla täydelliſesti hywää omaatuntoa, mutta ſiihen määrään kuin orjallinen pelko katoaa, jääpi lapſellinen pelko, joka kehottaa ihmistä walwomaan ja puhdistamaan itſeään. Mitä enemmin ihminen hengelliſesti kaswaa, ſitä paremmin hän tuntee ſynnin kauhistusta ja Jumalan wanhurskautta; ſitä ſywemmin hän myös kaipaa Jumalan armoa, ja hän pelkää ſen menettämistä. Kristitty pelkää ſitä Iſää, joka ei katſo ihmiſen muotoa. Pietari ſanoo: **„Jos awukſihuudatte ſitä Iſää, joka tuomitſee jokaiſen hänen työnſä mukaan, katſomatta ihmiſen muotoa, niin waeltakaa pelwoſſa tänä teidän muukalaiſuutenne aikana“** (1 Piet. 1: 17). Kristitty ei pelkää ainoastaan rangaistusta ja pahaa, waan hän pelkää myös hywän menettämistä ja Jumalan Pyhän Hengen murehuttamista. Ihmiſellä tulee olla ſe kunnioitus ja pelko Jumalaan nähden, mikä luodulla olennolla aina tulee olla Luojaa kohtaan. Luodun olennon tulee peljätä Jumalaa Jumalana. Taiwaan korkeimmat olennot peittäwät kaswonſa Jumalan edeſſä. Tämä jumalanpelko poiſtaa ihmispelwon. Oikean rukouksen tunnuksena on ſen tähden aina nöyryys, ja oikea rukoilija pyſyy kaikilla kehitysasteilla nöyränä Woittajat taiwaaſſa ſanowat: **„Suuret ja ihmeelliſet owat ſinun tekoſi, Herra Jumala kaikkiwaltias; wanhurskaat ja totiſet owat ſinun tieſi, ſinä pyhäin kuningas. Kuka ei pelkäiſi**

sinua, Herra, ja ylistäsi sinun nimeäsi?“ (Ilm. 15: 3, 4). Milloin rukouksesta katoaa nöyryys, silloin on elävä Jumala kadonnut rukoilijan mielestä.

Mutta oikeassa rukouksessa on myös lapsellista luottamusta Jumalaan. Kun Jumalan rakkaus on wuodatettu Pyhän Hengen kautta ihmisen sydämmeen, niin että uskowa palwelee Jumalaa hengessä ja totuudessa, on elämän yhteyttä olemassa Jumalan ja ihmisen wälillä, ja uskowa rakastaa Jumalaa ja luottaa häneen. Mitä sywemmin ihminen oppii tuntemaan Jumalaa, sitä enemmän kaswaa luottamus Jumalaan. Kristus sanoo: **„Jumala on Henki; ja jotka häntä rukoilewat, heidän tulee hengessä ja totuudessa häntä rukoilla“** (Joh. 4: 24). Tämä rukous on Jumalan lapsen rukous, joka kokonaan uskoo itsensä taiwaalliselle Isälle. Lain alla olewassa on wielä orjallista pelkoa, joka tulee rukouksessa näkywiin. Mutta tämä pelko katoaa siihen määrään kuin ihminen oppii rakastamaan Jumalaa.

Korkein rukous on rukous Jeesuksen nimeen. Tämä rukous tulee silloin mahdolliseksi, kun Kristuksen Henki asustuu uskowan sydämmeen, niin että ihminen on todellisessa yhteydessä Jeesuksen kanssa ja Jeesuksen kautta Isän kanssa. Silloin Jeesuksen opetuslapsi woi wälittömästi rukoilla Isää. Missä ei tätä uskon yhteyttä ole Isän ja Kristuksen kanssa, siinä Herra auttaa esirukouksellaan uskowaa. Kristus sanoo opetuslapsilleen: **„Sinä päiwänä te rukoilette minun nimeeni; enkä minä sano teille, että minä olen rukoilewa Isää teidän puolestanne, sillä Isä rakastaa itse teitä, koska te minua rakastitte ja uskoitte, että minä olen Isästä lähtenyt“** (Joh. 16: 26, 27). Kun opetuslapset Helluntaipäiwänä saiwat Kristuksen Hengen, ja Isä ja Poika tuliwat Hengen kautta asumaan heihin, eiwät he enää tarwinneet samalla tapaa kuin ennen Jee-

ſukſen eſirukousta, ſillä Herra ei ollut ainoastaan eſirukoilijana ulkopuolella heitä, waan hän oli heissä aſuwana, ja lapſeuden Henki heissä huuſi: Abba, Iſä. Jeeſukſen eſirukous tahtoo auttaa ihmistä ſiihen yhteyteen Jumalan kanssa, jossa Jeeſus aſuu hänen ſydämmesſään. Mutta kristitty tarwitſee kuitenkin aina Kristusta meidän edeſtämme, ſillä Kristus meidän edeſtämme on perustukſena Kristukſelle meissä. Rukous Jeeſukſen nimeen ei ſiis ole rukous Jeeſukſen käskystä, eikä tämä rukous ſynny ſillä tapaa, että Jeeſukſen nimeä lauſutaan, tahi että Jeeſusta pannaan wälittäjäkſi, waan ſilloin ihminen rukoilee Jeeſukſen nimessä, kun Herra aſuu hänen ſydämmesſään, niin ettei hän ainoastaan ulkonaiſesti wälitä rukousta, waan ſiſälliſesti. Silloin woi uskowa rukoilla Jeeſukſen nimeen, Jeeſukſen Hengessä ja mielessä. Tämä on Jumalan lapſen rukous, jossa uskowa rukoilee Iſän tahdon mukaan, ja jossa hän ſaa, mitä hän pyytää.

Ihmiſen rukous ei ole ſemmoinen, että ſe anſaitſiſi Jumalan kuulemista. Profeetta ſanoo: **„Me olemme kaikki ſaastaiſet, ja kaikki meidän wanhurskautemme on niin kuin ſaastainen waate"** (Jeſ. 64: 6). Mutta ihmiſessä piilee omawanhurskaus. Sen tähden hän uſeinkin antaa rukoukſelleen niin ſuuren arwon, että Jumalan täytyiſi hänen hywän rukoukſenſa tähden kuulla häntä. Milloin hän panee rukoukſen woiman ſiihen, että hänen luonnollinen mielenſä on kiihtynyt, milloin ſiihen, että hän oſaa kauniiſti puhua, tahi että rukous on pitkä, jopa joskus ſiihenkin, että ruumis on määrätyſſä aſemaſſa. Mutta meillä ei ole mitään omaa, jolla woiſimme astua Jumalan eteen. Emme ſaa rukoilla omaſſa nimeſſämme, emmekä ſaa rukoukſeſſa turwata mihinkään muuhun, kuin Kristukſeen. Se ei kuulu rukoukſen olentoon, mimmoiſekſi rukous ulkonaiſesti muodoſtuu, tahi mihin aſemaan ihminen rukoilleſſaan

aſettaa ruumiinſa, mutta ſe kuuluu rukouksen olentoon, ettei ihminen pane rukouksen waikutusta ja arwoa omaan anſiolliſuuteenſa, mielenſä liikutuksiin tahi taidolliſeen puheeſeen, waan ainoastaan Jumalan käskyyn ja lupaukſeen ja Kristuksen wanhurskauteen. Wanhan liiton hurskaat turwaſiwat Jumalaan, kun he rukoiliwat. Daniel ſanoo: **„Herra, kuule! Herra, anna anteeksi! Herra, huomaa ja tee ſe! Älä wiiwy itſeſi tähden, minun Jumalani“** (Dan. 9: 19). Ja kun opetuslapſet rukoiliwat Jeeſuksen opetuksen mukaan, turwaſiwat hekin Jumalan laupeuteen. Sen tähden oli heidän rukouksenſa oikea ja Jumalalle otollinen, mutta he eiwät kumminkaan woineet rukoilla Jeeſuksen nimeen, ennen kuin he Helluntaina ſaiwat Kristuksen Hengen.

Kristus ſanoi opetuslapſilleen: **„Jos te minuſſa pyſytte, ja minun ſanani pyſywät teiſſä, mitä ikänä te tahdotte, niin anokaa, ja te ſaatte“. „En minä täſtedes ſano teitä palwelijoikſi, ſillä palwelija ei tiedä, mitä hänen herranſa tekee, mutta minä ſanon teitä yſtäwikſi, ſillä minä ilmoitin teille kaikki, mitä minä Iſältäni kuulin. Ette minua walinneet, waan minä walitſin teidät, ja ſääſin teidät, että te menſitte hedelmää tekemään, ja että teidän hedelmänne pyſyiſi: että mitä te anotte Iſältä minun nimeeni, ſen on hän antawa teille“** (Joh. 15: 7, 15, 16). Rukoileminen Jeeſuksen nimeen lähtee ſiis ſiitä läheiſemmästä yhdiſtyksestä, joka Hengen wuodatuksen kautta ſyntyi Jeeſuksen ja opetuslasten wälillä. Ennen tätä yhdiſtystä opetuslapſet eiwät woineet rukoilla Jeeſuksen nimeen. Herra ſanoi heille: **„Totiſesti, totiſesti ſanon minä teille: Mitä ikänä te anotte Iſältä minun nimeeni, ſen hän antaa teille. Ette ole mitään minun nimeeni tähän asti anoneet; rukoilkaa, niin te ſaatte, että teidän ilonne oliſi täydellinen“** (Joh. 16: 23, 24). Kun Kristuksen Henki waikuttaa woimana ja elämänä

ihmiſessä, niin että Kristuksen mieli on hänen tahtoaan määräämässä, silloin on Jeeſuksen nimi, joka käsittää Jeeſuksen olennon, hänessä woimana ja totuutena, ja hän woi rukoilla Jeeſuksen nimeen. Kun Kristus on meissä, ja me olemme Kristuksessa, woimme me Kristuksessa tulla Isän tykö. Jumala kaswattaa Jeeſuksen opetuslasta, niin että tämä aikanaan woi rukoilla Jeeſuksen nimeen. Ihminen ei pääse hyppäyksillä eikä omin neuwoin siihen yhdistykseen Herran kanssa, jossa tämä rukous on mahdollinen, waan hänen täytyy Jumalan koulua käydä. Tähän elämän yhdistykseen Kristuksen kanssa tulee jokaisen ihmisen pyrkiä. Joka rukoilee Jeeſuksen nimessä, hän rukoilee Kristuksen Hengen waikutuksesta ja Kristuksen mielen mukaan, ja hän alistuu kokonaan Jumalan tahdon alle. Kristus sanoi: **„Isä, jos sinä tahdot, niin ota pois minulta tämä kalkki; älköön kumminkaan minun tahtoni tapahtuko, waan sinun“** (Luukk. 22: 42). Niin tulee kristityn kin aina alistaa tahtonsa Jumalan tahdon alle. Se on juuri sen rukouksen omituisuus, joka tapahtuu Jeeſuksen nimeen, että rukoilija aina tässä rukoilee Jumalan tahdon mukaan. Sen tähden saa tämmöinen rukoilija kaiken sen, minkä hän rukoilee.

Rukous on tarpeen ihmisen henkiselle kehitykselle. Jollei ihminen rukouksessa elä Jumalan kanssa, kuihtuu uskon elämä. Ellei hän rukouksessa kanna huoliaan Jumalan eteen, niin hän uupuu maallisen murheen alle, jonka taakka yhä kaswaa ja painaa hänet maahan. Ja se on häpeäksi ihmiselle, ellei hän rukousta harjoita, sillä rukous on hänen korkeimpia welwolliſuuksiaan, ja se on hengen jaloin toimi. Ilossa ja murheessa, työn ja lewon aikana kääntyy uskowa Jumalan puoleen ja rukoilee apua, wiisautta ja woimaa. Ei mikään työ niin jalosta ihmistä, kuin rukous, sillä ihmisen henki on rukouksessa Jumalan seurassa. Rukous ei estä maallista työtä, sillä

kaikissa welwollisuuden toimissa woi henki wiihtyä Jumalan tykönä, ja sydämmen ikäwä ja ilo, huokaus ja kiitos woi työssäkin liikkua Jumalan puoleen. Tarpeen on ihmisen päiwän kuluessa astua hiljaisuuteen ja wasituisessa rukouksessa käydä Jumalan eteen, niin että henki työnkin aikana woi pysyä sisällisessä rukouksessa. Kun Jumala on antanut ihmiselle rukouksen Hengen, korottaa tämä Henki mielen Jumalan tykö.

Jumala kuulee aina meitä, kun rukouksessa wuodatamme sydämmemme hänen eteensä, ja hän antaa meille mitä kulloinkin parasta on. **„Jumala woi kaikki ylenpaltisesti tehdä yli kaiken senkin, mitä me rukoilemme taikka ymmärrämme“** (Ef. 3: 20). Ehdottomasti Jumala kuulee sitä rukousta, joka on Jumalan tahdon mukainen. Jos ihminen rukoilee itsekkäässä mielessä ja pyytää mitä on hänelle wahingollista tahi pahaa, niin Jumala ei kuule häntä. Raamattu sanoo: **„Te anotte, ettekä saa, sillä te kelwottomasti anotte, että te sen kuluttaisitte himoissanne“** (Jaak. 4: 3). Milloin ihminen rukouksessa warmaan tietää Jumalan tahdon, woi hän olla wakuutettu siitä, että Jumala antaa hänelle, minkä hän pyytää. Mutta jollei hän warmaan tunne Jumalan tahtoa, tulee hänen rukouksessa antautua Jumalan tuntemattoman tahdon alaiseksi, sillä tämä on hänelle aina paras. **„Minun ajatukseni eiwät ole teidän ajatuksianne, ja teidän tienne eiwät ole minun tieni, sanoo Herra. Waan niin paljon korkeampi kuin taiwas on maasta, owat myös minun tieni korkeammat teidän teitänne, ja minun ajatukseni teidän ajatuksianne“** (Jes. 55: 8, 9). Jumala woi kuulla itsepintaistakin rukousta, ja hän antaa silloin ihmiselle wihassa, mitä tämä tahtoo, niin kuin hän Israelin kansan pyynnöstä antoi sille kuninkaan. Taiwaallinen hywä on etupäässä rukouksen esine, ja maallista hywää on ihmisen pyytäminen jokapäiwäiseksi tarpeeksi. Jumala wiiwyttää joskus

rukouksen täyttämistä, mutta hän antaa kuitenkin oikealla ajalla mitä me pyydämme, ja jollei hän anna sitä, mitä pyydämme, antaa hän meille, mitä on parempi ja meille hyödyllisempi.

Jumalan tahto hallitsee maailman kehitystä. Rukouksessa yhdistyy ihmisen tahto Jumalan tahdon kanssa. Jumala ei siis muuta sääntöjään, kun hän kuulee uskovan rukousta, waan hän noudattaa niitä. Sen tähden on rukouksella niin suuri woima, että ihminen siinä wapaasti yhdistyy Jumalan tahdon kanssa. **„Jos Jumala on meidän puolellamme, kuka woi olla meitä wastaan?“** (Room. 8: 31).

60. Kristillinen rakkaus Jumalaan.

Kristityn uskon elämä kohdistuu Jumalaan. Rakkaus Jumalaan waatii häntä tekemään taiwaallisen Isän tahtoa ja wälttämään kaikkea, mikä murehuttaa Jumalan Henkeä. **„Jumalan armo, kaikille ihmisille terweellinen, on ilmestynyt, joka opettaa meitä hylkäämään kaiken jumalattoman menon ja maailmalliset himot, ja tässä maailmassa siweästi ja hurskaasti ja jumalisesti elämään“** (Tiit. 2: 11, 12). Tämän rakkauden esineenä ei ole ainoastaan Jumala Luojana, waan kristillinen rakkaus Jumalaan palwelee Jumalaa Kristuksessa. Luonnollinen ihminen ei woi rakastaa Jumalaa, waan ainoastaan uskowa, joka Kristuksessa on tullut tuntemaan Jumalaa. Jumala sowitti Kristuksessa maailman ihmiskunnan kanssa. Kun ihminen uskomalla Kristukseen omistaa Jumalan rakkauden, tulee hän kykenewäksi ja welwoitetuksi rakastamaan Jumalaa. Ja Kristuksen seuraajana tulee kristityn kieltää itsensä ja maailma ja kärsiwällisesti kantaa ristinsä. Jeesus sanoo: **„Jos joku tahtoo minun peräsäni tulla, hän kieltäköön itsensä ja ottakoon ristinsä joka päiwä ja seuratkoon minua“** (Luuk. 9: 23).

Rakkaus Jumalaan ja Kristukseen eiwät ole kristillisessä jumalanrakkaudessa erotettawat, sillä kaikki, mitä Kristuksella on ja mitä hän tekee, on Jumalasta ja Jumalalle, ja kaikki, mitä Jumalalla on ja mitä hän tekee meidän hywäksemme, on Kristuksen kautta wälitetty. Emme woi rakastaa Kristusta,

rakastamatta hänessä Isää, emmekä woi rakastaa Jumalaa, rakastamatta hänessä Poikaa. Kun Kristus wetää ihmisen puoleensa, wetää hän hänet Jumalaan. Jumalan rakkaus tulee uskon kautta ihmisen henkiseksi omaisuudeksi, ja ainoastaan tämän kautta woi ihminen rakastaa Jumalaa ja Kristusta. Herra sanoo: **„Joka ottaa wastaan teidät, hän ottaa wastaan minua, ja joka ottaa wastaan minua, hän ottaa wastaan sen, joka lähetti minut“** (Matt. 10: 40). Kristillinen rakkaus Jumalaan on Kristuksen Hengen kannattama rakkaus Isään Pojassa ja Poikaan Isässä.

Kun ihminen tuntee Jumalan rakkautta sydämmessään, syntyy hänessä kiitollisuus, joka sitoo häntä Jumalaan wienoimmalla ja wahwimmalla siweellisellä welwoituksella. Mutta tällä tapaa sidottuna on kristitty kuitenkin wapaa, sillä sydämmen rakkaus walmistaa tätä sidettä, ja wapaasti hän tunnustaa welwoitustaan Jumalaan. Kiitollisuuden welwoitus kaswaa kristityssä, kun hän päiwä päiwältä saa uutta hywyyttä ja armoa Jumalalta. Paawali kehoittaa kristityitä palwelemaan Jumalaa, **„kiittäen aina Jumalaa ja Isää kaikesta Herramme Jeesuksen Kristuksen nimessä“** (Ef. 5: 20); **„mitä waan teette puheella tahi työllä, se tehkää kaikki Herran Jeesuksen nimeen, kiittäen Jumalaa ja Isää hänen kauttaan“** (Kol. 3: 17); **„olkaa kestäwäiset rukouksessa ja walwokaa siinä kiitollisuudella“** (Kol. 4: 2); **„olkaa kaikessa kiitolliset“** (1 Tess. 5: 18). Jumala on kaiken hywän antaja, ja ihminen on ottaja. Apostoli sanoo: **„Mitä sinulla on, jota et ole saanut“** (1 Kor. 4: 7). Sen tähden on kiitollisuus Jumalalle ihmisen ensimmäinen ja jaloin welwollisuus. Kiittämättömyys polkee perinjuurin Luojan ja luodun perussuhdetta, ja se laskee ihmisen itsekkyyden waltaan. Jumala jätti pakanat turmeluksen waltaan, **„sen tähden että he, waikka he käsittiwät, kuka Jumala on, eiwät kunnioittaneet häntä Ju-**

malana eiwätkä kiittäneet häntä" (Room. 1: 21). Kun ihminen halweksii ja kieltää rakkauden ſuhdetta Jumalaan, joutuu hän Jumalan woiman alaiſekſi, ſillä tämä on Luojan alkuperäinen ſuhde luotuun olentoon. Ellei ihminen wapaasti tunnusta riippuwaiſuuden ſuhdetta Jumalaan, täytyy hänen kerran pelwolla tuntea ja kokea ſe.

On uſein ſanottu, että ihmiſen tulee rakastaa Jumalaa ainoastaan Jumalan tähden, eikä ſen hywän tähden, jonka hän meille tekee. Onpa ſanottu, että ihmiſen tuliſi kadotukſen waiwaſſakin rakastaa Jumalaa ja pitää häntä autuutenaan. Mutta me tunnemme Jumalan ainoastaan ſiitä, mitä hän on antanut meille maailmaſſa ja Kriſtukſeſſa. Se on ihmiſen onnettomuus, että hän itſekkäästi ſulkeutuu Jumalan rakkaudelle. Jos ihminen eroaa Jumalasta, raukee myös rakkauden ſuhde häneen, mutta kun ihminen rakastaa Jumalaa, on hän Jumalan kanſſa yhdiſtetty. Kadotukſeſſa ei kukaan woi Jumalaa rakastaa, ſillä ſiinä raukee kokonaan yhdiſtys Jumalan kanſſa. Jumala ei ole erotettawa lahjoiſtaan, eiwätkä Jumalan lahjat ole Jumalaſta erotettawat. Kaikiſſa Jumalan lahjoiſſa me tunnemme Jumalan rakkauden, ja näiſſä lahjoiſſa me rakaſtamme Jumalaa. Itſekäs rakkaus rakastaa waan lahjoja, tahi rakastaa ſe Jumalaa ainoastaan hänen lahjanſa tähden, mutta ſe ei rakaſta Jumalaa hänen lahjoiſſaan. Jumalaa on kyllä rakaſtettawa hänen itſenſä tähden, mutta me tunnemme Jumalaa korkeimpana hywänä ainoastaan hänen lahjoiſſaan, ſillä me emme woi tuntea Jumalaa ſemmoiſena kuin hän itſeſſään on, emmekä ſiis woi häntä ſemmoiſena rakastaa. Jumalan rakkaus, joka Kriſtukſeſſa on antanut meille armonſa runſaat lahjat, ja joka uskon ja Hengen kautta aſustuu ihmiſen ſydämmeen, ſynnyttää ſiis kriſtilliſen rakkauden Jumalaan, joka kiitolliſena uhraa itſenſä Jumalalle.

Tämä kristillinen rakkaus Jumalaan ei ole tunnetta eikä tunteen waikuttamaa, waan se syntyy uskon ja tiedon kautta. Johannes sanoo: „**Ja me, me olemme tunteneet ja uskoneet sen rakkauden, jolla Jumala meitä rakastaa**“ (1 Joh. 4: 16). Rakkaus ei ole sama kuin halu, joka on wälitön sielun tunne, jossa ihminen pyytää tyydytystä itselleen, sillä rakkaus on aina henkilön suhde henkilöön. Ihmisen täytyy tietoisesti antaa itsensä henkilönä Jumalalle, jos hän tahtoo astua rakkauden suhteeseen Jumalaan. Jos ihminen waan halun mukaan keskustelee toisen kanssa pyytäen huwia ja iloa, antaa hän lähimmäiselleen ainoastaan asiallisen arwon, mutta rakkautta ei wielä ole tässä suhteessa, sillä sydän ei ole ihmistä rakastamassa. Ja toiselta puolen woi joku asia saada niin suuren arwon, että ihmisen sydän kiintyy siihen ja rakastaa sitä. Tähän asemaan asettaa ahneus, kunnian himo, liiallinen tietämishalu ja nautinnon pyyntö orjansa. Uskon alalla woi ulkonainen jumalanpalwelus ja uskonnollinen toiminta päästä sillä tapaa rakkauden esineeksi, että Jumala henkisessä itsetäyteisyydessään taantuu ihmisen tietämykselle. Ihminen ei silloin astu henkenä suhteeseen Jumalaan Henkenä, niin että hän rakastaisi häntä, waan hurskas tunne, uskonnollinen toimi tahi autuus astuwat sillä tapaa ihmisen mielen eteen, että hän rakastaa näitä, eikä Jumalaa.

Kaikki wälitön waikutus sieluun ja mieleen on tunnetta. Sen tähden on rakkaudessa Jumalaan tunnettakin. Tunne on halua ja haluttomuutta. Kun joku waikutus lähenee ihmisen olentoa, syntyy aistillinen tahi henkinen tunne. Rakkaudessa on aina jotakin halua, sillä aistillinen tahi henkinen wietti saa siinä tyydytystä. Luonnollisella ihmisellä ei ole mielihywää ja tyydytystä Jumalassa, waan tämä mielihywä istutetaan ihmiseen siwcellisen ja uskonnollisen kehityksen kautta, kun hän

uudistuu Kristuksen Hengen kautta. Rakkaudessa Jumalaan on sen tähden mielihywän tunteitakin, mutta yksityiset tunteet eiwät wielä ole rakkautta, sillä rakkaus on sydämmeen kuuluwaa, niin kuin wihakin. Sydämmessä keskittyy kaikki elämä, ja sen tähden saa se, mikä pääsee sydämmeen, siweellisen arwon ja se määrää ajatusta ja tahtoa. Sielullinen tunne ja wietti keskittywät sydämmessä mielialaksi ja muuttuwat taipumuksiksi, joihin ajatus ja tahto liittywät. Uskonnollinen rakkaus on sydämmen asia. Se ei hehku tunnelmissa ja mielikuwituksissa, waan Jumalan rakkauden omistamalla syntyy ihmisessä hurskas mieliala, joka määrää ajatusta ja tahtoa.

Ihminen on henkinen olento, mutta hänen elämänsä juuret ulettuwat aistilliseen piiriin. Sen tähden esiintyy Jumalan ilmestys henkisessä ja aistillisessa muodossa. Jumalan rakkaus on nähtäwänä ja huomattawana aistimilla ja sielun hawainnolla, niin kuin ihminen hengelläänkin oppii tuntemaan Jumalaa. Paawali sanoo, että **„Jumala on tehnyt koko ihmiskunnan yhdestä werestä asumaan koko maan pinnalla ja säätänyt määrätyt ajat ja heidän asumisensa rajat, että he etsisiwät Jumalaa, jos he taitaisiwat tuntea ja löytää häntä“** (Ap. tek. 17: 26, 27). Jumalan etsiminen ja löytäminen on ihmisen tärkein tehtäwä. Ja **„Jumala ei ole jättänyt itseään ilman todistusta, kun hän on tehnyt meille hywää, antaen taiwaasta meille sateen ja hedelmällisiä aikoja ja täyttäen sydämmemme rawinnolla ja ilolla“** (Ap. tek. 14: 17). Jumalan rakkaus lähenee koko ihmistä ja ilmenee sekä henkisessä että sielullisessa piirissä; sen tähden tulee koko ihmisen rakastaa Jumalaa. Kristus sanoo: **„Sinun pitää rakastaman Herraa sinun Jumalaasi kaikesta sinun sydämmestäsi ja kaikesta sinun sielustasi ja kaikesta sinun mielestäsi ja kaikesta sinun woimastasi“** (Mark. 12: 30). Ennen kaikkea tarkoittaa Jumalan

ilmestys ihmiſen ſydäntä, jossa henkiſen elämän keskus on. Rakkaudessa ei tunne hallitſe, eikä järki ſiinä hajota mieltä, waan ihmiſen ſydämmessä yhdistywät Jumalan waikutukſet, ja Jumala tarjoutuu ſydämmen koko rakkauden eſineekſi, niin että ihmisolennon ydin palwelee Jumalaa. Mutta kun Jumalan ilmestys myös waikuttaa aistipiiriin, niin että Jumalan rakkaus täälläkin on huomattawa ja tunnettawa, waatii Jumala myös rakkautta kaikesta ſielusta. Sydämmestä yhdistyy mieli ſielun waikutukſen kanssa, niin että rakkaus muodostuu tiedokſi ja ſiweelliſekſi toimekſi. Meidän on ſen tähden rakastaminen Jumalaa kaikesta mielestä. Ja rakkaus Jumalaan yhdistää kaikki ihmiſen hengen ja ſielun woimat, niin että kristitty woi rakastaa Jumalaa kaikesta woimasta. Hurskaan mieliala on henkiſesti ja aistilliſesti kääntynyt Jumalaan.

Tämä mieliala pyrkii Jumalaan ja lähenee häntä. Uskowa ikäwöi Jumalaa, kun hän ei Jumalan läsnäoloa tunne, ja hän iloitſee Jumalaſſa, kun hän on Jumalan käſittänyt. Kristus ſanoo opetuslapſilleen: **„Nämä olen minä teille puhunut, että teillä oliſi rauha minuſſa. Maailmaſſa on teillä tuska, mutta olkaa hywäſſä turwaſſa: minä olen woittanut maailman“** (Joh. 16: 33); **„minä olen jälleen näkewä teitä, ja teidän ſydämmenne on iloitſewa, eikä kukaan ole ottawa teidän iloanne teiltä pois“** (Joh. 16: 22). Jumalaſſa löytää uskowa rauhan ja ilon. Jos Herra on ilon ulkonaiſena eſineenä, on uskowalla ilo Herrasta. Maria ſanoo: **„Minun henkeni iloitſee Jumalasta minun Wapahtajaſtani“** (Luukk. 1: 47). Tahi on uskowa Herrassa ja iloitſee hänesſä. Paawali ſanoo: **„Iloitkaa aina Herrassa“** (Fil. 4: 4). Taikka ajattelee uskowa tulewaa Herraa ja iloitſee hänestä. Pietari ſanoo: **„Johon te uskoen, waikka ette nyt häntä näe, ſaatte iloita ſanomattomalla ja kirkaſtetulla ilolla“** (1 Piet. 1: 8). Ja korkein ilo on Herran

oma ilo, johon uskowa kerran on pääſewä. Kristus on tuomarina ſanowa Jumalan lapſelle: „**Mene ſinun Herraſi iloon**“ (Matt. 25: 21).

Johannes ſanoo: „**Siinä täytetään rakkaus meidän kanssamme, niin että meillä oliſi rohkeutta tuomiopäiwänä, että niin kuin hän on, niin mekin olemme täſſä maailmaſſa. Ei ole pelkoa rakkaudeſſa, waan täydellinen rakkaus ajaa pois pelwon, ſillä pelwolla on waiwaa, mutta joka pelkää, ei hän ole täydellinen rakkaudeſſa**“ (1 Joh. 4: 17, 18). Pelko tarkoittaa tällä paikkaa etupääſſä pahan omantunnon pelkoa, jolla on waiwaa, ja joka odottaa tuomiota. Kun rakkaus on tullut täydelliſeksi, katoaa tämä pelko. Mutta niin kauan kuin meillä on ſyntiä, ei meillä woi olla täydelliſesti hywää omaatuntoa, ja rakkauden ſuhde Jumalaan on täällä kehittywää luontoa, niin että ſe wasta tulewaſſa elämäſſä tulee täydelliſeksi. Sen tähden on kriſtilliſellä rakkaudella kehityksen aikana aina jotakin omantunnon pelkoa, mutta ſiihen määrään kuin rakkaus Jumalaan kaswaa, katoaa orjallinen pelko, ja lapſellinen pelko tulee ſen ſijaan. Tämä lapſellinen pelko jääpi Jumalan lapſeen tulewaſſakin elämäſſä, ja täſſä pelwoſſa on uskon luottamusta Jumalaan. Kriſtillinen rakkaus Jumalaan ſyntyy ja kaswaa ſiis ſiten, että ihminen oppii uskoſſa tuntemaan ja omiſtamaan Jumalan rakkautta. Tämän rakkauden mielialaſſa on ikäwöimiſtä ja halua, rauhaa ja iloa ja kunnioittawaa Jumalan pelkoa.

Siſälliſesti muodoſtuu tämä mieliala hartaudeksi ja kumartamiſeksi, rukouksekſi, kiitokſeksi ja ylistykſeksi. Rukous muuttuu Jumalaa rakaſtawaſſa pitkittywäksi, ſillä rukouksen Henki korottaa uskowan ſydäntä Jumalaan. Kumarrukſeſſa kriſtitty ehdottomaſti nöyrtyy Jumalan eteen. Uskowa tuntee Jumalan pyhäksi ja pyhittää häntä ſydämmeſſään. Tämä

kumarrus ei koskaan katoa Jumalan lapſelta, ſillä Jumalan olento ei muutu, ja Jumalan pyhyys waikuttaa aina kumarruksen, milloin ihminen tuntee ſen. Raamattu ſanoo: **„Pyhittäkää Herra Jumala teidän ſydämmeſſänne“** (1 Piet. 3: 15). **„Peljätkää Jumalaa“** (1 Piet. 2: 17). **„Teidän pitää oleman pyhät, ſillä minä olen pyhä“** (1 Piet. 1: 16). Rakkaus Jumalaan kehottaa uskowaa aina ſywemmin käſittämään Jumalaa ja palwelemaan häntä.

Ulkonaiſeſſa ſuhteeſſa pyytää kristitty maailmaſſa tawotella Jumalaa ja ſaawuttaa hänen mieliſuoſiotaan. Hän järjeſtää ſuhteenſa maailmaan Jumalan tahdon mukaan ja aſettaa kaikki yhteyteen Jumalan kanſſa. Ne awut, jotka eſiintywät Jumalan toimeſſa, owat uskowan eſikuwina. Kristus ſanoo: **„Olkaa ſen tähden laupeaat, niin kuin teidän Iſännekin laupeas on“** (Luukk. 6: 36), ja hän käskee meitä noudattamaan Jumalan eſikuwaa, että oliſimme taiwaalliſen Iſän lapſia (Matt. 5: 44, 45). Ja Pietari ſanoo: **„Te olette walittu ſuku, kuninkaallinen pappeus, pyhä kanſa, omaiſuuden kanſa, että te ilmoittaiſitte ſen awuja, joka teitä on kutſunut pimeydeſtä ihmeelliſeen walkeuteenſa“** (1 Piet. 2: 9).

Kristitty noudattaa ſitä Jumalan tahtoa, joka on Jumalan ſanaſſa ilmoitettu, ei ſitä tahtoa, jonka ihmiſet tekewät Jumalan tahdokſi. Paawali ſanoo: **„Tutkikaa, mitä Herralle on otollista“** (Ef. 5: 10); **„me ahkeroitſemme ſitä, että me hänelle kelpaiſimme“** (2 Kor. 5: 9). Kristitty noudattaa apoſtolin käskyä ja koettelee, **„mikä Jumalan hywä, otollinen ja täydellinen tahto on“** (Room. 12: 2). Enſikſi kyſyy hän, mikä on hywää, eikä pahaa. Sitten koettelee hän, mitä on henkiſeſſä ſoinnuſſa Jumalan tahdon kanſſa, niin että hän ſen noudattamiſella woi olla Jumalalle mieliſuoſioksi. Ja wielä katſoo hän, mitä kuuluu ihmiſen määrän ſaawuttamiſeen, ja mikä täydel-

liſyyteen auttaa. Kun Jumalan hywä ja otollinen tahto owat kristityn edeſſä, tulee hänen tehdä Jumalan otollinen tahto. Milloin Jumalan hywä, otollinen ja täydellinen tahto owat kristityn edeſſä, tulee hänen tehdä Jumalan täydellinen tahto. Jumalan hywä tahto on jätettäwä, kun hänen otollinen tahtonſa on ihmiſen edeſſä, ja Jumalan otollinen tahto on jätettäwä, kun Jumalan täydellinen tahto on tehtäwä. Kristus ſanoo: **„Olkaa ſiis te täydelliſet, niin kuin teidän taiwaallinen Iſänne täydellinen on“** (Matt. 5: 48).

Kristinusko ei tyydy lain mukaiſeen toimeen, waan ſe tahtoo yhdiſtää ihmiſtä Jumalan kanſſa ja muodoſtaa häntä Jumalan kuwan mukaan. Rakkaus muuttaa rakaſtajaa rakaſtetun kaltaiſekſi. Paawali ſanoo: **„Olkaa ſiis Jumalan ſeuraajat niin kuin rakkaat lapſet, ja waeltakaa rakkaudeſſa, niin kuin Kristuskin rakasti meitä ja antoi itſenſä meidän tähtemme“** (Ef. 5: 1, 2). Ja Johannes ſanoo: **„Me tiedämme, että kun hän ilmeſtyy, niin me tulemme hänen kaltaiſekſenſa, ſillä me ſaamme nähdä häntä, niin kuin hän on. Ja jokainen, jolla on tämä toiwo hänehen, hän puhdiſtaa itſenſä, niin kuin hän puhdas on“** (1 Joh. 3: 2, 3). Kristityn mieli liikkuu Jeeſukſeſſa Kriſtukſeſſa, ja hän ajattelee, **„mitä on totta, mitä kunniallista, mitä oikein, mitä puhdasta, mitä otollista, mitä hywin kuuluu, jos on joku awu ja jotakin kiitosta anſaitſewaa“** (Fil. 4: 8, 9), ja tätä hän tekee. Jumala on ſäätänyt meitä Kriſtukſen kuwan kaltaiſekſi, ja tähän määrään wie Jumalan kaswatus uskowan. Sen tähden on kristityn uskon kilwoitus alituinen muodoſtuminen Kriſtukſen kuwaan, ja rakkaus Jumalaan on kannattamaſſa hänen elämäänſä.

61. Kristillisen jumalanrakkauden luonne.

Rakkaus Jumalaan walloittaa uskowan sydämmen, sielun, mielen ja kaikki hänen woimansa, niin että hänessä syntyy elämän wanhurskautta. Kristitty ei katso omaa etuaan, sillä Jumala ja Jumalan waltakunta on hänen korkein mielihalunsa. Hän on pyytämässä pyhäin perintöä taiwaassa. Sen tähden hän ei anna liiallista arwoa maalliselle hywälle, waan hän antautuu tyytywäisenä Jumalalle ja odottaa häneltä, mitä hän tarwitsee. Hän noudattaa Herran käskyä: **„Älkää kootko itsellenne tawaroita maan päällä, jossa koi ja ruoste raiskaawat, ja jossa warkaat kaiwawat ja warastawat, waan kootkaa itsellenne tawaroita taiwaassa, jossa ei koi eikä ruoste raiskaa, ja jossa eiwät warkaat kaiwa eiwätkä warasta, sillä missä teidän tawaranne on, siellä on teidän sydämmennekin“** (Matt. 6: 19—21). Kristitty pyytää olla jotakin Jumalan kunniaksi, ja kaikki hänen toimensa tarkoittawat Jumalan ylistämistä. Itselleen hän ei pyydä kunniaa, eikä muille ihmisille. Armoon kristitty kokonaan turwaa, ja armosta hän toiwoo saawansa autuutta ja kirkastusta. Sen tähden hän kieltää itsensä ja uhraa itsensä Jumalalle, niin ettei itsekkyys eikä omawanhurskaus pääsisi hänessä wallan päälle. Siweellisellä wihalla kohtelee kristitty mitä on pahaa ja jumalatonta maailmassa; hän pysyy erillään siitä ja wastustaa sitä; mutta hän rakastaa mitä maailmassa on Jumalasta ja Jumalalle kuuluwaa. Kristillinen rakkaus Jumalaan

ilmenee hurskautena, joka kumartaa Jumalaa ja tawottelee häntä, ja joka kieltää itsensä ja maailman ja kaikissa katsoo Jumalan kunniaa. Kristus sanoo: **„Minä en ota kunniaa ihmisiltä“** (Joh. 5: 41); **„minä en etsi omaa kunniaani; yksi on, joka sitä etsii ja tuomitsee“** (Joh. 8: 50); **„minä kirkastin sinun maan päällä“** (Joh. 17: 4). Kristitty noudattaa Herransa esikuwaa tässäkin.

Ihminen woi palwella määrää jumalaa ja määrää kristusta, taikka woi hän määrällä tawalla palwella oikeaa Jumalaa. Jos ihmissäännöt ja ihmisoppi owat jumalanpalwelusta määräämässä, waikka ihminen on Jumalan tahtoa tekewinään, ylistää hän itseään ja muita ihmisiä jumalanpalwelukseen waipassa. Tämä mieliwalta on petollisuutta pyhimmässä asiassa, ja se on Jumalalle kauhistus. Kristus sanoo: **„Turhaan he minua palwelewat opettaen oppeja, jotka owat ihmisten sääntöjä“** (Matt. 15: 9). Tähän määrään jumalisuuteen liittyy ulkokultaisuus, joka muodostuu siten, että uskonnon alalla muodollinen toimi wähitellen pääsee wallan päälle. Ihminen ei ole sydämmellään yhdistyksessä Jumalan kanssa, waan sielullinen toimi on waikuttamassa, tunne, mielikuwasti tahi kuollut tieto. Tästä syntyy wähitellen tietoinen ulkokultaisuus. Todellisen uskon elämän sijaan astuu tyhjä hurskauden muoto. Ihminen matkii kaikenlaisia toimia, jotka owat olewinaan hywiä, teeskentelee itsensä puheissa ja tunteissa ja pyytää olla muiden edessä parempi, kuin hän todella on. Hän toimittaa tawanmukaisia jumalisuuden harjoituksia ja peittää sisällisen puutteensa ulkonaisella puuhalla, waikka sydän on kaukana Jumalasta. Uskonnon alalla ihminen ei ainoastaan silloin ole ulkokultainen, kun hän hywän warjossa tekee pahaa, waan silloinkin, kun hän pitää silmällä siwuasiaa ja muotoa, eikä walwo sydämmen asemaa. Fariseukset eiwät pyytäneet sydämmen

puhdistusta, mutta he tahtoiwat kumminkin olla wanhurskaita ihmisten edessä. Lain puolesta he kiiwailiwat, mutta sen sisällistä tarkoitusta he eiwät katsoneet. Sen tähden Herra nuhtelee heitä. Jos ihminen kadottaa sydämmen oikean aseman, mutta kuitenkin ulkonaisesti käyttää itsensä, niin kuin hänellä olisi mitä hänellä ei todella ole, niin totuus, rakkaus ja hurskaus muuttuwat muodollisiksi käsitteiksi, ja ristiriitaisuutta syntyy sisällisen ja ulkonaisen elämän wälillä. Jumalan käskyt ja lupaukset tehdään silloin ulkonaisiksi, ja wähitellen syntyy tietoinen ulkokultaisuus. Sen tähden on walwominen tarpeen. Kristityn tulee pyytää sisällistä puhdistusta ja pyhitystä, ja hänen tulee wahwistaa sydämmensä Jumalan pelwossa ja rakkaudessa. **„Suuri woiton lähde on jumalisuus tyytywäisyyden kanssa“** (1 Tim. 6: 6).

Kristitty arwostelee tarkemmin maallisia oloja ja kohtia, kuin maallinen mieli. Niitä on maallisia huweja, jotka eiwät ole itsessään siweettömiä ja jumalattomia, waikka ne owat läheisessä yhteydessä lihan himon, silmäin pyynnön ja elämän koreuden kanssa. Kun ei Jumalan laki niitä suoraan kiellä eikä niitä suoraan hywäksy, antaa kristittykin niiden olla maallisina asioina semmoisinaan. Mutta kaikki se, mikä niissä on epäsiweellistä ja jumalatonta, mikä kainoutta ja siisteyttä loukkaa ja turmelee, on wakawasti tuomittawa. Mutta kristinuskon laki on korkeampi kuin yleisen siweyden ja tawallisen siwistyksen säännöt, ja sen waatimukset owat suuremmat kuin kauneustieteen ja luonnollisen järjen määräykset, sillä sen korkeimpana sääntönä on ihmisen mukaantuminen Jeesuksen Kristuksen mielialan mukaan. Sen tähden ei kristitty woi sitä tehdä, mikä maalliselle mielelle on mieluista ja hywää, ja kristinuskon kannalta on paljon hyljättäwää, mitä ihmisen yleisen siweyden kannalta käy tekeminen. Kristinuskon laki on

rakkauden henkilaki, joka tekee kaikki Kristuksen nimessä, hänen mielialansa mukaan ja Jumalalle kunniaksi. Ja niitä on paljon semmoisia maallisia huweja, jotka eiwät woi Jumalan kunniaksi tapahtua, ja joita Kristus siitä syystä ei woisi hywäksyä. Näihin kristitty ei woi mieltyä.

Mutta pakottamalla ei woi tätä mielialaa istuttaa. Wiisauden Henki johdattaa kristittyä, niin että hän woi erottaa hywän ja pahan. Rakkauden Henki ohjaa häntä palwelemaan Jumalaa ja etsimään hänen kunniaansa. Lapsenden Henki antaa kristitylle rauhaa ja iloa ylhäältä. Jumalan Hengen waikuttamalle mielialalle owat turhat maalliset ilot turmiolliset ja saastuttawaiset. Kun Kristus asuu uskowan sydämmessä, waatii Kristuksen Henki häntä ristiinnaulitsemaan lihaansa ja kieltämään maailman haluja ja himoja. Jollei kristitty tottele tätä Hengen waatimusta, tekee hän syntiä ja murehuttaa Jumalan Henkeä. Missä epäsiweyttä ja jumalattomuutta esiintyy maallisissa huweissa, siinä on lain kuria käytettäwä. Muutoin on meidän odottaminen, kunnes se mieliala pääsee kaswatettawassa syntymään, joka on uskon ja rakkauden hedelmä.

Paawikunta erottaa kristinuskon piirissä neuwomat, joiden noudattaminen olisi ihmisen mieliwallassa, ja käskyt, jotka olisiwat kaikkein ihmisten noudatettawia. Alukſi oli näitä neuwomia kolme: awiottomuus, wapaa köyhyys ja ehdoton kuuliaisuus, mutta niiden luku nousi lopulta kahteentoista. Joka noudatti neuwomia, teki paawikunnan käsityksen mukaan enemmän, kuin welwollisuus waati, ja sen kautta tuli hänen osakseen liiallinen ansio. Kirkolle kokoontui muka tämän kautta aarre liiallisia töitä, josta woidaan siirtää osa muillekin. Tämä oppi tuo ilmi mädännyksen paawikunnassa, ja se on täällä perinjuurin turmellut siweyden. Liiallista ansiota ei ihminen

koskaan woi saada, eikä tämmöistä anſiota woiſi, jos ſitä oliſikin, ſiirtää ihmiſestä toiſelle. Kristus on Jumala ja ihminen. Hän on ſiſimmässä yhteydessä ihmiskunnan kanssa, ſillä hän on ihmiskunnan Lunastaja. Kristuksen armo woi ſiirtyä hänestä ihmiſeen, ſillä hänen Henkensä, joka annetaan uudestiſyntyneelle, wälittää tämän ſiirtymiſen, ja olennon yhteys on olemassa Kristuksen ja uskowan wälillä.

Ihminen ei woi täydelliſesti täyttää lakia, wielä wähemmin woi hän tehdä enemmän, kuin ſe waatii. Kristinuskon laki waatii rakkautta kaikesta ſydämmestä, ſielusta, mielestä ja woimasta, ja ſe ei ſiis jätä mitään tilaa omalle anſiolle ja liialliſille töille. Mutta paawikunnan käſityksen mukaan on laki waan joukko ſääntöjä, ja welwolliſuus waatii waan lainmukaista tointa. Mitä ei laiſſa ole ſuoraan käsketty, ſe kuuluu muka neuwomiin, ja niiden noudattaminen antaiſi ſiis anſiota. Peruskäſitteet owat täſſä kokonaan wäärät. Welwolliſuuden perusteena on, kuten olemme nähneet, Jumalan rakkaus, ja ſe aſettaa ihmiſelle määräkſi täydelliſeksi tulemiſen, niin kuin Jumala täydellinen on. Mitä waan hywää on, ſe joutuu kaikki tämän lain welwoitukſen alle. Jeeſuksen Kristuksen ſeuraaminen ja muodostuminen hänen kuwanſa kaltaiſeksi on korkein ſääntö ihmiſen toiminnalle. Tätä määrää ihminen ei woi maan päällä ſaawuttaa; wielä wähemmin woi hän päästä ſitä korkeammalle.

Ulkopuolella paawikuntaakin on uſein kriſtilliſen ſiweysopin piirissä tehty erotusta korkeamman ja alhaiſemman ſiweyden wälillä. Laki oliſi ehdottomasta arwosta, joka määräiſi welwolliſuuden, ja tämän rinnalla oliſi ſiweellinen hywä olemassa, jonka tekeminen oliſi jätetty ihmiſen mieliwallalle. Tämä häiriö ſyntyy ſiitä, että yleinen ja kriſtillinen ſiweys ſekoitetaan yhteen. Kriſtilliſellä ſiweydellä on omituinen wel-

woitukſenſa rakkaudeſſa Jumalaan, joka on Kriſtukſen rakkauden mukainen, ja ſillä on waſituinen perusteenſa uskon Hengeſſä, joſſa kriſtitty wapaasti yhdiſtyy Jumalan kanſſa. Laki määrää ſiweellisen hywän, joka lähtee yleiſiſtä elämän ſuhteiſta, ja ſe on welwolliſuutena kaikilla ihmiſillä. Sen tähden ſe eſiintyy käskynä. Mutta kriſtillinen ſiweys on Hengen waikuttama ja uskon wälittämä, ja ſillä on erityinen piirinſä, joka ei ole aſetettawa yleiſen ſiweyden rinnalle.

Jumalan rakkauden woimalla walloittaa kriſtillinen ſiweys ihmiſen ſydämmen, iſtuttaa ſiihen uuden elämän ylhäältä ja luo uudet woimat ja perusteet. Tällä ſiweydellä on korkeampia welwolliſuuksia ja awuja, kuin yleiſellä ſiweydellä, ja ſillä on korkeampi määrä. Joka astuu kriſtinuskon piiriin, hän on welwoitettu tekemään, mitä kriſtinuskon Henki waatii, ja ſydämmeſſä aſuwa rakkaus Jumalaan pakottaa häntä tähän. Kriſtitty woi tehdä tämän ſen Hengen woimalla, joka hänesſä aſuu. Joka wielä on lakikäſitteen welwoittamana, eikä tunne kriſtinuskon Henkeä, hänelle näkyy kriſtinuskon welwoitus liialliſelta, eikä hän käſitä ſen ſiweyttä. Omantunnon tahi järjen waatimusten kannalta ihminen ei tiedä ſitä welwolliſuudekſeen, että hän kärſiſi wääryyttä ja antaiſi alttiiksi oikeutenſa ja tawaranſa, ja ſen tähden näyttää tämän tekeminen olewan mieliwallan aſia, waikka ſe oleelliſesti kuuluu kriſtilliſeen ſiweyteen. Kriſtillinen ſiweys on kyllä wapauden aſia, mutta kriſtitty on welwoitettu ſiihen. Jos kriſtillinen ſiweys on ihmiſelle hämärä, kehotetaan hän otakſumaan korkeampaa ſiweyttä, kuin lain waatimaa, mutta tämä erotus ei ole tehtäwä kriſtilliſen ſiweyden piirisſä, waan ſe on erotus kriſtilliſen ja yleiſen ſiweyden wälillä.

Kriſtillinen hywä tahtoo welwoittaa kaikkia, mutta aſiallisesti woi ſe welwoittaa waan niitä, joiſſa kriſtinuskon henki-

elämä on waikuttamassa. Laki on pääsyt kristillisessä siweydessä määräänsä, ja elämän Hengen laki Jeesuksessa Kristuksessa welwoittaa ehdottomasti kristittyä. Rakkaus Jumalaan on tämän welwoituksen sisältönä, ja se waikuttaa eläwänä woimana uskowan sydämmessä. Tämä rakkaus welwoittaa sen mukaan kuin kristityllä on kykyä ja lahjaa. Kristitty on kyllä welwoitettu koko kristillisen siweyden piiriin, mutta Jumalan Henki antaa wähitellen uskowalle Kristuksen täydellisyydestä, sen mukaan kuin ihminen woi omistaa, ja asiallista welwoitusta syntyy sen mukaan kuin uskowa on saanut ja omistanut Kristuksen armoa. Jeesus sanoi Pietarille: **„Et sinä nyt woi minua seurata, mutta sitten olet sinä seuraawa minua“** (Joh. 13: 36). Ja opetuslapsilleen sanoo hän: **„Ette woi nyt kantaa“** (Joh. 16: 12). Kristillinen elämä on kehityksen alainen, ja eri kehitysasteiden mukaan syntyy erotuksia welwollisuuden käsitteessä.

Kristityn mieliwallassa ei ole määrätä, mitä hänen tulee tehdä ja mitä hän saa jättää tekemättä, waan se kehitysaste, jolla hän seisoo, ja se woima, jonka hän on omistanut, määrää welwoituksen laajuuden. Wälttämätön on aina se welwollisuus, joka on perusehtona kristilliselle elämälle, niin kuin usko, toiwo ja rakkaus, waikka ne eiwät olisty kaikissa uskowissa samassa määrässä. Koko kristillinen elämäpiiri welwoittaa esineisesti kristittyä, mutta itsenäisesti on hän welwoitettu sen mukaan kuin hänellä on woimaa welwollisuutta täyttämään. Sama welwollisuus ei aina esiinny samassa suhteessa. Aika ja asema owat usein ihmiseen nähden semmoisia, ettei welwollisuus pääse asiallisesti häntä määräämään, jos hän joko ei kykene siihen tahi jos hän sisällisen ja ulkonaisen aseman tähden ei ole asiaan welwoitettu. Jokaisen tulee tunnollisesti tutkia asiaa Jumalan edessä, ja hänen on katsominen,

ettei laiskuus eikä pelko ole häntä estämässä, mutta toisen ihmisen määrättäwänä ei hänen uskonnollinen welwollisuutensa ole. Perusteellisesti welwoittaa häntä koko kristillisen siweyden piiri, mutta asiallinen welwoitus kaswaa sen mukaan kuin hän saa kykyä ja woimaa. Itsensäkieltäminen Jeesuksen tähden on ehdoton welwollisuus kaikille kristityille, mutta työn tekeminen palkatta, naimatonna pysyminen, tawaransa antaminen köyhille owat suhteellisia welwollisuuksia, jotka riippuwat ihmisen asemasta ja kehitysasteesta. Mutta kun kristitty joutuu semmoiseen asemaan, että nämä tehtäwät tulewat hänelle welwollisuudeksi, on hän ehdottomasti welwoitettu niitä noudattamaan. Missä ei siis ole edellyttämystä kristilliseen welwollisuuteen, siinä ei siitä ole tehtäwä wasituista welwoitusta ja siweellistä wälttämättömyyttä, sillä kaikki kristillinen hywä lähtee kristityn sisällisestä uskon elämästä, ja se on kristillisen rakkauden hedelmä.

Kristillinen welwollisuus on wapauden piiriin kuuluwaa. Jokaisen kristityn tulee yleisesti palwella Jumalaa, mutta erityiseen palwelukseen hänen ei ole rupeaminen, ellei hänellä siihen ole erityistä lahjaa ja kykyä. Missä ei löydy tarpeellista uskon määrää ja Hengen woimaa, siinä ei ole welwoitusta pantawa ihmiselle, eikä kukaan saa houkuttaa toista semmoiseen toimeen, johon ei tällä ole lahjaa eikä woimaa. Raamattu teroittaa sen totuuden, että jokaisen tulee uskollisesti käyttää sitä lahjaa, jonka Jumala on antanut, ja ettei tässä kohden **„yksikään pitäisi itsestään enemmin, kuin hänen tulee pitää“** (Room. 12: 3). Mutta kristitty ei saa toimetonna odottaa woiman tulemista, waan hänen tulee ahkeroida kaswamista Hengessä ja awussa. Kristillisellä hywällä on erityinen arwonsa sen kautta, ettei kristitty kykene kaikkeen, ennen kuin hän on korkeammalle kehitysasteelle päässyt, ja sen kautta, että

toinen asia on alkeisempaa luontoa, toinen kypsyneempään tilaan kuuluwaa. Erityisessä suhteessa soweltuu toinen työ paremmin hywään, kuin toinen. Jos kristitty laiminlyö mitä on parempaa, saa hän wähemmän siunausta, ja hän saa enemmän kärsiä. Sama työ woi olla toiselle hywä, mutta toiselle parempi, ja päin wastoin, ja sama työ woi olla jossakin asemassa samalle ihmiselle hywä, mutta toisessa asemassa parempi. Mutta liiallista hywää ei kukaan woi tehdä.

Ei löydy mitään hywää, joka olisi korkeampi kristillistä welwollisuutta, niin että sen tekemällä syntyisi ansiota, eikä ole mitään hywää, joka olisi alempana kristillistä welwollisuutta, niin että työ olisi ihmiselle piittaamatonta, kuten paawikunta otaksuu. Ihminen on kehityksen alainen. Siweellinen tietämys ja toiminta kaswawat wähitellen. Jokainen ihminen on sen tähden suhteissa, joissa hän ei wielä kykene asiaa arwostelemaan. Synti on tässä suhteessa wielä kuollut, mutta niin on hywekin. Tässä kohden esiintyy siweellinen piittaamattomuus. Pieni lapsi on wielä piittaamaton siweyden piiriin nähden, sillä hän ei woi sitä arwostella. Tällä kohdalla on ihminen siweellisesti piittaamaton siihen hywään nähden, jota hän ei wielä woi arwostella, mutta tämä piittaamattomuus katoaa, kun siweellistä tietämystä asiasta syntyy. Waikka moniawioisuus sortaa awion siweellistä aatetta, oliwat patriarkat tässä kohden aikansa ja kansansa lapsia. He oliwat tässä asiassa alaikäisiä, waikka he muissa kohden oliwat korkealla kannalla. Jos ihminen laiminlyö siweellisen arwostelun, waikka hän siihen kykenee, on hän syynalainen. Niin pian kuin tietämys horjuu ja ihminen epäilee, onko jotakin hywää tahi pahaa, on jo piittaamattomuus kadonnut, ja ihmisen tulee pyytää saada selwyyttä asiassa. Kristinuskon henkilaki kehittää wähitellen

ehdotonta ſiſältöään. Tämän lain ehdoton ſiſältö ja ihmiſen tietoiſuus ſiitä eiwät ole yhtäiſiä. Siihen määrään kuin kristityllä ei ole tätä tietoiſuutta, on hän piittaamaton. Ja ſiihen määrään kuin ehdoton hywä ei ole pääsſyt ihmiſeen woimana, ei ſe welwoita häntä, ſillä hänellä ei ole kykyä ſitä tekemään, mutta ſe pyſyy aatteelliſena welwolliſuutena, kunnes ſe tulee aſialliſekſi.

Raamattu puhuu myös luwalliſesta aſiasta. Paawali ſanoo: **„Kaikki on minulle luwallista, mutta ei kaikki hyödytä; kaikki on minulle luwallista, mutta ei kaikki rakenna“** (1 Kor. 10: 23). Luwallinen aſia ei ole piittaamaton, ſillä ſiinä on tietoinen ſuhde lakiin. Uudeſſa liitoſſa eſiintyy ſiweelliſesti wälttämätön ja ſiweelliſesti luwallinen aſia. Paawali ſanoo: **„Minulla on pakko; woi minua, ellen ewankeliumia ſaarnaa“** (1 Kor. 9: 16). Ewankeliumin ſaarnaaminen oli hänelle wälttämätön welwolliſuus. Mutta Paawali ſanoo myös: **„Waikka olen wapaa kaikesta, olen tehnyt itſeni kaikkein palwelijaksi“** (1 Kor. 9: 19); **„kaikki on minulle luwallista, mutta ei kaikki hyödytä; kaikki on minulle luwallista, mutta en ole kenenkään hallittawa“** (1 Kor. 6: 12). Kristityille ſanoo hän: **„Te olette wapauteen kutſutut“** (Gal. 5: 13). Ja Kristus ſanoo: **„Sabbattina on luwallista tehdä hywää“** (Matt. 12: 12). Uuden liiton henkilaki oikeuttaa ſiis kristittyä luwalliſeen aſiaan. Kaikki astuu uudeſſa liitoſſa ſuhteeſeen Jumalan waltakuntaan ja ſen iankaikkiſeen wanhurskauteen. Sen tähden on paljon täällä luwatonta, mikä wanhaſſa liitoſſa oli luwallista. Mutta wapauden piiri on olemaſſa uudeſſa liitoſſa, jonka laki jättää kristityn wapaudelle. Kristitty on ſidottu Kristukſen lakiin, mutta Kristukſeſſa on hän wapaaksi tullut. Hän on kaikiſſa Herran määrättäwä, mutta ſen tähden on hän myös wapaa

maailmaan nähden, „**ſillä maa on Herran, ja kaikki mitä ſiinä on**“ (1 Kor. 10: 26). Mitä hywää maailmaſſa on, ſe on annettu uskowan omaiſuudekſi, ja kristityn tulee käyttää ſitä kristilliſen elämän tarkoituksia warten. Tämä wapaus on kallis, ja ſe kaswaa ſen mukaan kuin usko ja rakkaus kristityssä kaswawat. Ehdottomasti ſidottuna Herraan on kristitty wapaa kaikesta ulkonaiſesta uskonnolliſesta wallasta. Mutta tätä wapautta ei kukaan ota itſelleen, waan Kristus kaswattaa ſiihen. Jolla ei tätä wapautta ole, ei hän ſaa olla ſitä käyttäwinään. Kun Paawali eſittää tätä wapautta, puhuu hän rawinnosta, tawarasta ja naimiſesta. Tämä maallinen piiri, ſiihen määrään kuin ſe on Jumalan luomusta, on annettu kristityn käytettäwäkſi, mutta pahaa hän ei ſaa tehdä. „**Herra on Henki; missä Herran Henki on, ſiinä on wapautta**“ (2 Kor. 3: 17). Siihen määrään kuin Jumalan rakkaus pääſee hallitſemaan ihmiſen ſydäntä, on hänellä wapautta. Jolla ei ole Herran Henkeä, hän on wielä lain alla, ja jos hän ottaa itſelleen wapautta, waikka hänellä ei ſitä ole, niin hän tekee ſyntiä. Ja jos lain alla olewa tahtoo Herran Hengen kautta wapautettua ſitoa, tahi jos Hengen kautta wapautettu tahtoo lain alla olewaa mieliwaltaiſesti wapauttaa, tekewät he ſyntiä Jumalaa wastaan. Kristillistä wapautta on niin käytettäwä, että ſe edistää kristillistä elämää. Kristitty ei ſaa uhrata tätä wapautta ihmiswallalle, ſillä ſe kuuluu ewankeliumin olentoon, ja ſe on Kristuksen werellä ostettu oikeus, mutta wapaus on rajoitettawa, niin ettei ſe loukkaa heikon omaatuntoa.

Henkiſen woiman mukaan määriintyy mitä kristityn tulee tehdä tahi jättää tekemättä. Jokaiſen omatunto ja kristillinen tieto ratkaiſewat täſſä uskon mitan mukaan. Ei woi toinen ihminen määrätä ſääntöä toiſelle yhſityiskohdaſſa. Kyllä ihmi-

nen monella tapaa erehtyy, mutta hänen on pyytäminen Jumalalta syntinsä anteeksi, puhdistusta ja wiisautta. Jumala antaa kärsiwälliſenä uutta armoa, kun kristitty harrastaa pyhitystä. Kristinusko ei tiedä welwolliſuuksien ristiriidasta, ſillä Jumala ei aſeta ihmistä semmoiſeen aſemaan, että hänen täytyiſi ilman omaa syyllisyyttään loukata toista welwolliſuutta, kun hän toteuttaa toiſen. Työtä, joka on kristityn kehitysaſtetta korkeampana, ei hän wielä woi ſuorittaa, mutta aikanaan tulee ſe wälttämättömäkſi. Jos kakſi welwolliſuutta ſamaan aikaan astuu ihmiſen eteen, niin hän ei tee wäärin, jos hän tekee toiſen ja jättää toiſen tekemättä, jollei hän woi molempia täyttää, ſillä Jumala ei waadi häneltä mahdotonta aſiaa. Jos tämmöinen aſema syntyy ennen tehdyn synnin kautta, niin on tämä Jumalalle tunnustettawa ja ſe on anteeksi pyydettäwä.

Waikeuksia woi syntyä ſiitä, että eſineet, jotka welwoittawat, owat erilaiſia, mutta kristityn tulee oppia näitä erilaiſuuksia oikein arwoſtelemaan. Welwolliſuudet owat kyllä itſeſſään ſamasta arwosta, kun ne lähtewät ehdottomasta laista, mutta ne ſaawat eri aſeman eſineiden arwon mukaan. Taiwaalliſella aſialla on ſuurempi arwo, kuin maalliſella. Sielulla on korkeampi arwo, kuin ruumiilla. Oikeuden welwolliſuus on korkeampi kuin hywyyden. Jumalan käsky on ihmisſääntöä korkeampi. Yleinen laki on paikallista tapaa tärkeämpi. Mutta kristitty ei woi jokaiſessa tilaiſuudessa tämän mukaan toimia, ſillä alhaiſemmallakin piirillä on arwonſa. Pääaſia on, että kristitty uskolliſesti käyttää mitä hänellä on, ja uskolliſesti pyytää mitä häneltä puuttuu. Milloin hän horjuu ja syntiä tekee, tulee hänen tarkoin tutkia itſeänſä ja tunnustaa rikokſenſa, niin että Kristuksen ſowintoarmo woi puhdistaa ja parantaa, mikä parannusta tarwitſee. Aina uudestaan tulee

kristityn aſettua totuuden walkeuteen, niin että ſydämmen tila tulee hänelle ſelwäkſi, ja ettei hän rupea peittelemään pahuuttanſa. Uskon harjoituksessa ja ſiweellisessä kilwoituksessa tulee kristityn aina olla. Silloin Herra johdattaa häntä määrään asti.

62. Kristillinen rakkaus lähimmäiſeen.

Kristillinen rakkaus Jumalaan ja kristillinen rakkaus lähimmäiſeen owat niin läheiſesti yhdiſtetyt, ettemme woi niitä erottaa. Joka rakastaa Jumalaa, hän rakastaa myös lähimmäistä, joka on Jumalan kuwaksi luotu. Joka ei rakasta lähimmäistä, ei hän Jumalaakaan rakasta. Sen tähden ſanoo Kristus: **„Sinun pitää rakastaman Herraa ſinun Jumalaaſi kaikesta ſinun ſydämmeſtäſi ja kaikesta ſinun ſielustaſi ja kaikesta ſinun woimastaſi. Tämä on ſuurin käsky. Ja toinen ſen kaltainen on tämä: Sinun pitää rakastaman lähimmäistäſi niin kuin itſeäſi. Ei ole näitä ſuurempaa käskyä“** (Mark. 12: 30, 31). Oikea itſerakkaus perustaa ſiis rakkauden lähimmäiſeen, ja näiden perustukſena on oikea rakkaus Jumalaan. Joka tahtoo oppia oikein rakastamaan lähimmäistään, hänen täytyy oppia oikein rakastamaan itſeään, ja joka tahtoo oppia oikein rakastamaan itſeään, hänen täytyy oppia oikein rakastamaan Jumalaa. Ihmisrakkaus on oikean itſerakkauden ſiirtämistä muille ihmiſille. Rakkaudeſſa lähimmäiſeen on kuitenkin erotettawa yleinen ihmisrakkaus, joka on johdettawa luonnosta, ja kristillinen ihmisrakkaus, joka lähtee armosta.

Jokainen tuntee ja tietää toiſen ihmiſen olewan ſamaa olentoa ja luontoa kuin hän itſe, ja ſen tähden tulee hänen walwoa lähimmäiſen parasta niin kuin omaa parastaan. Herran käsky: **„Rakasta lähimmäistäſi niin kuin itſeäſi“**, on ſiis

perusлaki, jolla on juurensa ihmiſen olennoſſa, ja jota ilmeſtys ſelwittää. Luontainen wietti yhdiſtää ihmiſiä erityiſellä woimalla perheen, kanſalliſuuden ja yſtäwyyden ſuhteiſſa. Synnin tähden tämä rakkaus on itſekäs, niin että ſe rajoittaa ja ſaastuttaa yleiſen ihmisrakkauden. Ihminen rakastaa ſillä tapaa omiaan, heidän etuaan ja parastaan, että yleinen ihmisrakkaus ſiitä kärſii ja turmiollinen wastakkaiſuus ſiihen ſyntyy.

Mutta kriſtinusko terottaa myös yleiſtä ihmisrakkautta, joka ei perustu itſerakkauteen, waan ihmiſen yleiſeen yhdiſtykſeen Jumalan kanſſa. Kaikki ihmiſet owat ſaman taiwaalliſen Iſän lapſia. Kriſtus ſanoo: **„Minä ſanon teille: Rakaſtakaa wihollijianne; siunatkaa niitä, jotka teitä ſadattawat; tehkää niille hywin, jotka teitä wihaawat, ja rukoilkaa niiden edeſtä, jotka teitä parjaawat ja wahingoittawat, että te oliſitte teidän Iſänne lapſia, joka on taiwaiſſa, ſillä hän antaa aurinkonſa nouſta pahojen ja hywien yli, ja hän antaa ſataa wanhurskaille ja wäärille“** (Matt. 5: 44, 45). Jumalan yleinen rakkaus toimii kaikkialla luomakunnaſſa, ja jokainen ihminen woi huomata, kuinka Jumala oſoittaa hywyyttään kaikille. Tästä Jumalan rakkaudeſta tulee ihmiſen oppia oſoittamaan hywyyttä kiittämättömille ja pahoillekin. Tämän yleiſen ihmisrakkauden perusſääntö kuuluu: **„Olkaa hywät ja laupeaat, niin kuin teidän taiwaallinen Iſänne on hywä ja laupeas“.** Jumala rakaſtaa kaikkia ihmiſiä, waikka hän ei rakaſta kaikkia yhtä paljon. Ihmiſen tulee oppilaana ottaa waari Jumalan toimeſta maailmaſſa ja noudattaa hänen eſikuwaanſa. Tämä yleinen ihmisrakkaus on kanſalliſen yhteiſelämän perusſääntönä. Jumalan rakkaus kaikkiin ihmiſiin on ihmiſyyden eſikuwana, ſillä epäpuhdas itſerakkaus ei kelpaa ſille ſäännökſi. Jumala armahtaa ja wirwoittaa kaikkia, mutta hän tekee kuitenkin ſiweelliſen erotuksen. Hurskaat ſaawat nauttia Jumalan armoa

ja mieliſuoſiota, jota jumalattomat eiwät ſaa omakſeen, mutta maallista hywää, kärſiwälliſyyttä ja pitkämieliſyyttä Jumala oſoittaa pahoillekin. Elämän tarpeet antaa Jumala kiittämättömillekin. Sen tähden tulee meidän ſanalla, työllä ja rukoukſella auttaa kaikkia ihmiſiä ja tehdä kelwottomille ja pahoillekin hywää. Kanſalliſia ja uskonnolliſia wihollisiakin tulee meidän armahtaa ja hädässä auttaa. Tämä ihmisrakkaus tawottelee Jumalan yleistä rakkautta maailmassa. Mutta ystäwäkſi ei jumalaton ole tehtäwä, ja pahaan ei ihminen ſaa ſuostua.

Mutta kristinusko tuo ilmi Jumalan rakkauden, joka perustaa armon talouden maailmassa. Tämä Jumalan rakkaus nouſee korkeammalle ſitä rakkautta, joka ilmenee Jumalan yleiſeſſä ſuhteeſſa luomakuntaan. Jumala ei rakasta ainoastaan Luojana ihmiskuntaa, waan myös Kristuksen Iſänä. Jumalan rakkaus käſittää tälläkin asteella kaikki ihmiſet, mutta tämä rakkaus on korkeampi Luojan yleistä rakkautta. Jumala ei ole ainoastaan laupeas ja pitkämielinen, niin ettei hän tuomitſe ja kosta; hän ei anna Luojana ainoastaan maallista hywää kaikille, waan armon Jumalana walmistaa hän wihollisillekin ſowinnon ja antaa heille mahdolliſuuden päästä rakkauden yhdistykſeen hänen kanſſaan. Jumala ei anna ainoastaan maallista hywää, waan hän antaa taiwaallistakin ſiunausta. Elämän walkeus koittaa kaikille, jotka tahtowat kuolemasta elämään tulla. Jumala walmistaa Iſänä pelastuksen wihollisilleen; hän auttaa heitä ſynnin ja kuoleman wallasta ja antaa uskowille iankaikkiſen elämän. Tämä Jumalan rakkaus waikuttaa ihmisrakkauden, jonka perusſääntö kuuluu: **„Rakasta lähimmäistä, niin kuin Jumala Jeeſuksessa Kristuksessa rakastaa ſinua ja maailmaa“.** Paawali ſanoo: **„Olkaa ſiis Jumalan tawottelijat niin kuin rakkaat**

lapſet, ja waeltakaa rakkaudeſſa, niin kuin Kriſtuskin rakasti meitä ja antoi itſenſä meidän edeſtämme" (Ef. 5: 1, 2). Ja Johannes ſanoo: „Jos Jumala niin on meitä rakastanut, tulee meidänkin rakastaa toinen toiſtamme" (1 Joh. 4: 11). Tämä Jumalan rakkaus, joka tahtoo maailmaa pelaſtaa, on Kriſtuksen taiwaaſeen aſtumiſesta aſti ollut maailman hallinnon perusſääntönä, ja ſe tulee uudeſſaſyntymiſeſſä uuden ihmiſen rakkauden perusteeksi. Tätä ſääntöä ei ollut, ennen kuin Kriſtus tuli ihmiſeksi ja ennen kuin hän Henkenſä kautta iſtutti ſen opetuslaſtenſa ſydämmeen. Kriſtus ſanoo: „Uuden käſkyn annan minä teille, että te rakaſtaiſitte toinen toiſtanne, niin kuin minä teitä rakaſtin, että tekin rakaſtaiſitte toinen toiſtanne" (Joh. 13: 34). Ja Johannes ſanoo: „Uuden käſkyn kirjoitan minä teille, joka on totinen hänesſä ja teiſſä" (1 Joh. 2: 8). Tämä ihmisrakkaus kuuluu uuden ihmiſen luontoon. Joka ei tällä rakkaudella rakaſta lähimmäiſtä, hän ei ole wielä ylhäältä ſyntynyt.

Ihmisrakkauden yleinen perusſääntö kuuluu ſiis: „Rakaſta lähimmäiſtäſi niin kuin itſeäſi". Tämä rakkaus on ihmiſyyden periaate. Se edellyttää oikean itſerakkauden. Itſekkyys ſortuu, kun ihminen antaa lähimmäiſelle ſaman arwon, kuin itſelleen. Ihmisrakkauden toinen perusſääntö kuuluu: „Olkaat hywät ja laupeaat, niin kuin teidän taiwaallinen Iſänne on hywä ja laupeas". Ihmiſen tulee oſoittaa pahoillekin hywää, ſillä Jumala antaa kelwottomillekin waloa, ſadetta ja rawintoa. Kolmas perusſääntö kuuluu: „Rakaſta, niin kuin Jumala Jeeſuksesſa Kriſtuksesſa rakaſtaa ſinua ja maailmaa". Meidänkin tulee walwoa lähimmäiſen iankaikkiſta parasta. Jumala on tällä kannalla ihmiſen Iſänä Kriſtuksesſa. Hengen yhteyttä on olemaſſa Jumalan lapſilla, ja ihminen ſaa

arwonſa ihmiſeksi tulleesta Jumalan Pojasta, jonka kanssa uudestiſyntynyt on luonnon yhteydessä.

Kristukſessa rakastaa kristitty Jſää, joka walmisti ſowinnon ihmiſille, ja Kristukſessa rakastaa hän Ihmiſen Poikaa, joka tuli kaikkein Wapahtajaksi. Kristus on kristittyä lähinnä, ja Kristukſessa on kristitty yhdistetty koko ihmiskunnan kanssa. Kristukſen ſowintotyö tuo ilmi ihmiskunnan ſuurta kurjuutta, kun tämmöinen ſowinto oli ihmiſille wälttämättä tarpeen, ja ſe ilmoittaa myös ihmiskunnan korkeutta, kun Kristus on ihmiſeksi tullut, ja kun hän kirkastaa uskowan kuwanſa kaltaiſeksi. Kristillinen ihmisrakkaus tietää jokaiſen ihmiſen oſalliſeksi ſamasta turmelukſesta ja ſamasta lunastukſesta. Kristitty tekee ſen tähden mielellään lähimmäiſelleen hywää, hän kärſii hänen heikkouttaan ja antaa hänelle hänen wäärytensä anteeksi. Rukouksessa muistaa hän lähimmäistä ja tekee työtä hänen puolestaan, ja hän pyytää aina edistää lähimmäiſen iankaikkista parasta. Paawali ſanoo: **„Palwelkaa rakkaudessa toinen toiſtanne“** (Gal. 5: 13). **„Weljet, jos joku jontun johonkuhun ſyntiin, niin te, jotka hengelliſiä olette, ojentakaa ſenkaltaista ſiweyden hengessä; ja katſo itſeäſi, ettei ſinua myös kiuſattaiſi. Kantakaa toinen toiſenne kuormaa, ja niin Kristukſen lakia täyttäkää“** (Gal. 6: 1, 2). Kristillinen rakkaus ei jumaloitſe ihmistä, ſillä kaikki owat ſyntiſiä, eikä ſe ketään halweksi, ſillä Kristus on kuollut ja ylösnouſſut kaikkein puolesta. Kristitty tawottelee ſen tähden Jumalan rakkautta Kristukſessa, joka tarkoittaa kaikkein autuutta. Sen tähden **„rakkaus rakentaa“** (1 Kor. 8: 1). Ja Raamattu ſanoo: **„Kelwatkoon jokainen meistä lähimmäiſelleen hywäksi, rakennukſeksi“** (Room. 15: 2); **„niin kuin hän on, niin olemme mekin täſſä maailmaſſa“** (1 Joh. 4: 17). Kristus tahtoi ſaada kaikiſſa ihmiſiſſä aikaan parannusta ja uskoa. Sen tähden pyytää kristittykin olla

kaikille awulliſena autuuteen. Hän ei kätke totuutta, eikä kiellä ſitä, ihmismieliä noudattaakſeen, waan hän tahtoo Jumalan totuudella lähimmäiſtä auttaa. Kriſtus ei ſortanut ihmiſen wapautta, eikä hän armon tarjoamiſella tunkeutunut wäkiwaltaiſesti eſille, waan totuuden omiſtamiſen tahi hylkäämiſen jätti hän jokaiſen wapauteen. Ihmiſyyden waatimukſet eiwät ſiis ole poljettawat. Wäkiwaltaa, petoſta ja wainoa kriſtitty ei ſaa käyttää.

Kriſtus hoiti ihmiskunnan henkiſiä ja taiwaalliſia tarpeita, mutta hän ei ſiltä laiminlyönyt ſen maalliſia puutteita. Mutta maallista hywää ei Herra koskaan käyttänyt houkuttimena uskon aſioille. Kriſtillinen ihmisrakkaus kieltää maailman. Jumalasta wieraantunutta pyytää kriſtitty jälleen ſaattaa Jumalan tykö, ja kaikkea, mikä maailmaſſa tahtoo Jumalalle kuulua tahi mitä Jumalaſta on, rakaſtaa hän. Mutta hän wihaa ja wastuſtaa ſiweelliſesti mitä maailmaſſa on jumalatonta ja pahaa. Johannes ſanoo: **„Älkää rakaſtako maailmaa, eikä mitään, mitä maailmaſſa on. Jos joku maailmaa rakaſtaa, ei hänessä ole Iſän rakkaus. Sillä kaikki, mitä maailmaſſa on: lihan himo, ſilmäin pyyntö ja elämän koreus, ei ſe ole Iſäſtä, waan ſe on maailmaſta. Ja maailma katoaa ja hänen himonſa, mutta joka tekee Jumalan tahdon, hän pyſyy iankaikkiſesti“** (1 Joh. 2: 15—17). Maailma tietää täſſä ſe, mikä on Jumalaſta wieraantunutta ja turmeltunutta. Paha maailmaſſa yllyttää himoa, joka tahtoo aistiihmiſelle nautintoa. Ja tämä paha waikuttaa ſilmäin pyyntöä, niin että ihminen ihailee etäämpänä olewaa, ja toiwoo ſitäkin, jota ihminen ei woi ſaada. Mielikuwaſtin piirissä ahnehtii maallinen mieli yhä enemmän turhuutta. Ja yhteiſelämässä kehottaa maallinen paha korskaan ja prameuteen puwuſſa, puheiſſa ja töiſſä. Ihminen pyytää elämän koreudeſſa kunniaa, loiſ-

tetta ja waltaa. Tämä ei ole Iſästä, waan ſe on maailmasta, ja ſe wie Jumalasta pois. Jos ihminen rakastaa tätä, on hän uskoton Jumalalle ja saastuttaa itſenſä. **„Maailman ystäwyys on wiha Jumalaan“** (Jaak. 4: 4).

Jos ihminen, jonka mieli on maailmaan kiintynyt, tunnustaa Jumalaa, on hänessä ſiſällinen wastakohta Jumalaan. Paawali ſanoo: **„Jumalan luja perustus pyſyy ſeiſomassa, jolla on tämä ſinetti: Herra tuntee ne, jotka owat hänen omanſa, ja: Luopukoon wäärydestä jokainen, joka Herran nimeä mainitſee“** (2 Tim. 2: 19). Syrkkä erotus on täſſä tarpeen. Kristus ei tahdo ſekoittaa kristinuskoa ja maailmaa, waan hän erottaa ne perinpohjin. Kun Pietari tahtoi taitamattomassa hywäntahtoiſuudessa houkuttaa Kristusta kärſimiſen tieltä, ſanoi Herra: **„Mene pois minusta, ſaatana; ſinä olet minulle pahennukſeksi, koska et niitä ajattele, jotka Jumalan owat, waan niitä, jotka owat ihmisten“** (Matt. 16: 23). Pahaan nähden on wiha tarpeen, niin että ihminen koko olentonſa puolesta aſettuu pahaa wastaan. Täſſä mielessä ſanoo Kristus: **„Jos joku tulee minun tyköni, eikä wihaa iſäänſä ja äitiänſä ja waimoanſa ja lapſianſa ja weljiänſä, wieläpä omaa ſielunanſa, ei hän woi olla minun opetuslapſeni“** (Luukk. 14: 26). Missä waan paha astuu kristityn eteen, on ſe wihattawa. Sen tähden kehottaa Jumala meitä uſein Raamatuſſa wihaamaan pahaa. Wanhaſſa liitoſſa ſanotaan: **„Te, jotka Herraa rakastatte, wihatkaa pahaa“** (Pſ. 97: 10). **„Wihatkaa pahaa, ja rakastakaa hywää“** (Am. 5: 15). Ja Paawali ſanoo: **„Wihatkaa pahaa ja riippukaa kiinni hywäſſä“** (Room. 12: 9).

Rakkauden tulee aina pyſyä ſiweelliſeſſä peruſſuhteeſſa puoliſoon, wanhempiin, lapſiin, ſiſarukſiin, waikka ihmiſen tulee wihata pahaa heiſſäkin. Me woimme wihata ihmiſtä ſiihen nähden, mitä hänessä on pahaa, mutta muiſſa ſuhteiſſa ra-

kastaa häntä. Oikea ihmisrakkaus on ſiweelliſesti ſidottu Jumalan totuuteen ja wanhurskauteen. Sen tähden ſe ei woi eſiintyä muodolliſena käytöksenä, waan ihmiſen ſydän astuu hywän puolelle, ja ſe työntää ſiweelliſellä wihalla pahan tyköään. Siweelliſen rakkauden rinnalla on aina ſiweellinen wiha tarpeen pahaan nähden. Kiiwautta ja kowuutta tulee olla hywän puolesta, mutta tämä wiha lähtee ſiitä Pyhästä Hengestä, joka wastustaa lihaa. Se ei ole lihallista wihaa. **„Jeeſus katſeli heitä wihalla“** (Mark. 3: 5). **„Hän teki ruoskan köyſiſtä ja ajoi ulos templiſtä“** ne, jotka ſiellä tekiwät kauppaa (Joh. 2: 15). **„Mooſeksen wiha julmiſtui, ja hän heitti pois käſiſtänſä taulut ja löi ne rikki wuoren juurella“** (2 Mooſ. 32: 19). Kun Paawali näki Ateenalaisten epäjumalanpalwelukſen, **„ſyttyi hänen henkenſä“** (Ap. tek. 17: 16). Tämä henkinen wiha on rakkauden kilpi, ſillä ſe työntää pahan tyköään. Lihallista ja itſekäſtä wihaa Jumala ei kärſi, jos ſe ſitten eſiintyy kirkolliſeſſa tahi waltiolliſeſſa puwuſſa, mutta hywän puolesta tulee aina kiiwailla, eikä ſiinä kohden ſaa katſoa yſtäwää tahi wihollista, ſukulaiſta tahi wierasta, korkeaa tahi alhaiſta, waan ainoaſtaan ſitä on meidän katſominen, mikä on oikein ja mikä wäärin, mikä hywää ja mikä pahaa, mikä kriſtilliſtä ja mikä epäkriſtilliſtä. Paawali ſanoo: **„Minun kiiwanteni teidän puoleſta on Jumalan kiiwautta“** (2 Kor. 11: 2); **„hywä on aina kiiwailla hywäſſä“** (Gal. 4: 18).

Mutta itſekkyys on aina wäijymäſſä. Sen tähden tulee kriſtityn walwoa, etteiwät liha, maailma tahi pimeyden walta pääſe ſydämmeen herättämään ſiinä kiiwautta pahan puoleſta. Kriſtityn ei ſowi kiiwailla tawan, luulon tahi yleiſen käſityksen puoleſta, waan hywän ja oikean aſian tulee olla kiiwauden eſineenä. Täſſä ſiweelliſeſſä taiſtelusſa ei ſaa koskaan käyttää huonoja wälimiä, eikä ſiinä ſaa wallita katkera, kostoa himoawa

mieli, waan hywäntahtoiſuus on täsſäkin warjeltawa, ja paha on hywällä woitettawa. Kriſtillinen rakkaus ei waikuta tulena, joka wainoo, waiwaa ja turmelee, waan walkeutena, joka herättää ja kehittää elämää, mutta wastuſtaa pimeyttä. Kriſtityn tulee oppia tuntemaan pahaa ja nuhtelemaan ſitä, ettei hänellä oliſi oſalliſuutta pimeyden töiſſä. Paawali ſanoo: **„älkää olko oſalliſia pimeyden hedelmättömiſſä töiſſä, waan paremmin nuhdelkaa“** (Ef. 5: 11).

Kriſtillinen ihmisrakkaus on kärſiwäinen hywäſſä; ei ſe lannistu, waikka ſillä on paljon waiwaa kärſittäwänä; ei ſe hätäile, waan ſe antaa hywälle, kun tämä on pääſſyt juurtumaan, aikaa ja tilaiſuutta kehitykſeen; ei ſe ylpeile, ſillä ſe on oppinut Herralta nöyryyttä; ei ſe koskaan ſuoſtu wäärryyteen, waan ſe iloitſee totuudeſta ja pitää aina ſiitä kiinni; ſe kestää toiwoſſa, ſillä ſe tietää totuuden woittawan. Kriſtitty ei tuomitſe lähimmäiſtä, ſillä tuomion waltaa ei ole ihmiſelle annettu. Mutta pahaa hän ſanoo pahakſi, ja ſyntiä hän ſanoo ſynniksi, ſillä ſyntiä ei ole pidettäwä ſalaſſa. Rakkaudella kriſtitty ojentaa harhalle joutunutta, ja ſyntiä ja pahaa hän wihaa, mutta tuomion jättää hän Jumalalle. Kriſtitty tuntee omaa ſyntiſyyttään. Sen tähden hän ei ole katſelemaſſa raiſkaa weljen ſilmäſſä, waan hän pyytää enſiksi ſaada malan pois omaſta ſilmäſtään, ja ſitten hän katſoo, kuinka hän woiſi ſaada raiſkan pois weljenſä ſilmäſtä.

Jumala on rakkaus. Hän walitſi meidät Kriſtukſeſſa ja ſääſi meidät rakkaudeſſa Poikanſa kuwan kaltaiſekſi. Rakkaudeſta hän antoi meille ainoſyntyiſen Poikanſa Lunaſtajakſi ja Wapahtajakſi. Ja rakkaudeſſa hän kutſuu, wanhurſkauttaa ja kirkaſtaa meitä. Kaikkialla astuu Jumalan rakkaus meidän eteemme. Ja rakkaus on wäkewin woima maailmaſſa. Mitä jaloa ja hywää on ihmiskunnaſſa tehty, ſe on rakkauden työtä.

Kun Jumalan rakkaus täyttää ihmiſen ſydämmen, ſilloin on hän onnellinen, ja ſilloin rakastaa hän lähimmäistä. Sen tähden kaipaa ihminen rakkautta. Mutta helposti joutuu ihminen täſſä kohden harhatielle. Hän woi rakastaa ſitä, mikä on hywää, mutta hän woi rakastaa tätä wäärällä tawalla, niin että ſe joutuu hänelle epäjumalakſi. Hän unhottaa ſilloin oman uskon kilwoitukſen ja turmeltuu. Taikka woi hän tietämättä rakastaa ſitä, mikä on pahaa, jos lumoawa warjo pettää häntä. Ja hän woi tieten tahtoen rakastaa pahaa, ja ſilloin hän joutuu turmioon, ſillä pimeyden walta ſaa estymättä häntä paaduttaa. Milloin yhteiſet edut ja tarkoitukſet, puolueiden ja yksipuolisten ſuuntien itſekkäät toimet owat yhdistämässä yhteiskuntaa, ſiinä ei ſydämmen rakkaus hallitſe. Ainoastaan ſe rakkaus, joka lähtee Jumalasta, woi pyſywää ſiunausta kaswattaa. Jos lammen pinta on kuinka kauniina ſilmäimme edessä ja kuwastaa ſinitaiwaan, niityn wihannan ja waaran puut, niin ſe kuiwuu ja ſen kauneus katoaa, jos ſen lähteet tukkeentuwat. Niin on lähimmäiſen rakkaudella lähteenſä rakkaudessa Jumalaan.

63. Kristillinen weljenrakkaus.

Kristinuskon piirissä esiintyy erityinen rakkaus lähimmäiseen, jonka Raamattu nimittää weljenrakkaudeksi. Tämä rakkaus perustuu siihen, että Jumalan lapset owat ylhäältä syntyneet ja Kristuksen Hengestä osallisiksi tulleet. Hengen yhteys wallitsee näiden kesken. Tätä rakkautta ei ollut maan päällä, ennen kuin Kristus oli mennyt Isän tykö ja wuodattanut Henkensä opetuslasten sydämmeen. Yleinen kristillinen rakkaus lähimmäiseen perustuu myös Kristuksen kirkastumiseen, mutta kristityn tulee osoittaa tätä rakkautta kaikille ihmisille. Kristillinen weljenrakkaus koskee waan niitä, jotka owat ylhäältä syntyneitä, sillä ainoastaan näiden kesken woi weljellinen rakkaus wallita.

Paawali sanoo: **„Käskyn määrä on rakkaus puhtaasta sydämmestä, hywästä omastatunnosta ja wilpittömästä uskosta, josta muutamat owat hairahtuneet ja turhiin jaaritukſiin kääntyneet“** (1 Tim. 1: 5, 6). Näin korkealle asettaa apostoli käskyn määrän, ja jokaisen kristityn tulee kilwoitella tämän määrän saawuttamisen puolesta. Joka kiertelee tätä määrää oikealle tahi wasemmalle puolelle, hän hairahtuu ja joutuu turhiin jaaritukſiin. Luonnollisen ihmisen sydän ei ole puhdas, hänen omatuntonsa ei ole hywä, eikä hänellä ole wilpitöntä uskoa, ja hänen on tuleminen uudeksi ihmiseksi, woidakseen oikein rakastaa. Täydelliseksi ei kristityn rakkaus tule maan

päällä, mutta kun Jumalan rakkaus on astunut hänen ſydämmeenſä, ſilloin on hän taiwaan waltakunnan piiriin astunut, ja hänen rakkautenſa on Jumalan Hengen waikuttamaa.

Wilpitön usko on oikean rakkauden lähde. Usko elää Jumalan waltakunnaſſa, ja ſe on kuuliainen Jumalan tahdolle. Uskowa irroittaa mielenſä tämän katoawan maailman puuhista, omistaa Jumalan elämää ja wanhurskautta Jeeſukſeſſa Kristukſeſſa ja noudattaa Jumalan waltakunnan ſääntöjä. Jos ihminen ſanoo uskowanſa, mutta ei elä Jumalaſſa eikä noudata hänen tahtoaan, niin hän wilpiſtelee. Oikea rakkaus lähtee myös hywästä omastatunnosta. Jos ihminen tekee omaatuntoa wastaan, laskee tämä tuomionſa hänen päälleen. Jos ihminen laiminlyö welwolliſuutenſa, niin ettei hän tee, mitä omatunto waatii, nuhtelee omatunto häntä ſiitä. Ja jos ihminen noudattaa omantunnon waatimusta, mutta omatunto on kietoutunut wäärään tietoon ja ſen tähden ohjaa ihmiſtä wäärälle polulle, jää omatunto lewottomakſi. Ihmiſen täytyy tehdä parannus ja uskoſſa käſittää Kriſtus, ennen kuin hän woi ſaada rauhaa omalletunnolleen. Kun uskowa ſaa Kriſtukſen Hengen ſydämmeenſä, ſilloin tulee omatunto hywäkſi. Kriſtus puhdiſtaa ſen pyhällä werellään, ja hän antaa opetuslapſelleen woimaa waeltamaan uudeſſa elämäſſä. — Wielä ſanoo apoſtoli, että käſkyn määrä on rakkaus puhtaaſta ſydämmeſtä. Jeeſus ſanoo: **„Autuaat owat puhtaat ſydämmeſtä, ſillä he ſaawat nähdä Jumalan“** (Matt. 5: 8). Ihminen woi ainoaſtaan ſillä tapaa ſaada puhtaan ſydämmen, että Kriſtus puhdiſtaa ſen. Kun Herra pääſee aſumaan uskowan ſydämmeen, puhdiſtaa hän Henkenſä kautta ſydämmen ja omantunnon. Joka päiwä tarwitſee kyllä uudeſtiſyntynyt uutta puhdiſtuſta, mutta Jumalan rakkaus on wuodatettu hänen ſydämmeenſä, ja hän on Jumalan Hengen templi. Korkea on

käskyn määrä, mutta Kristus johdattaa armollaan opetuslapsensa tähän. Kristillinen weljenrakkaus on rakkaus puhtaasta sydämmestä ja hywästä omastatunnosta ja wilpittömästä uskosta. Tämä rakkaus on kyllä maan päällä puutteenalainen, mutta se on täydellisyyden piiriin astunut, sillä se on Jumalan rakkautta, ja se pyrkii täydellisyyden määrään.

Jos oikeus olisi yksinään wallan päällä maailmassa, niin ettei rakkaus woisi siihen yhtyä, sortuisi hengen korkein elämä ihmiskunnassa. Perheellinen ja yhteiskunnallinen elämä perustuu etupäässä rakkauteen, ja koko tämä elämäpiiri joutuisi ilman rakkautta haaksirikkoon. Mutta rakkaudessakin on laki, joka welwoittaa. Jumala kohtelee meitä sillä rakkaudella, joka on oikeutta korkeampi. Kun palwelija, joka Kristuksen wertauksessa oli saanut suuren welkansa anteeksi herraltaan, waati welkansa kanssapalwelijaltaan, oli hänen waatimuksensa kyllä oikeuden mukainen, mutta se oli rakkautta wastaan. Ne synnit, joiden kautta rakkautta ja laupeutta poljetaan, joutuwat Jumalan tuomittawiksi, waikka ei ihminen olisikaan ulkonaista oikeutta loukannut. Jumala ei kohtele ihmistä ainoastaan oikeuden mukaan, waan myös rakkauden mukaan. Ja jos ihminen kohtelee lähimmäistään paljaan oikeuden mukaan, niin on Jumalakin kerran kohtelewa häntä ainoastaan oikeuden mukaan, ja silloin joutuu ihminen kadotukseen. Rakkauden laki on korkeampi, kuin oikeuden laki, ja kristityn tulee käyttää rakkauden lakia lähimmäistään ja weljeään kohtaan. Rakkaus tekee enemmän kuin oikeus säätää, eikä se waadi lähimmäiseltä sitä, mihin sillä on oikeutta, waan se noudattaa kohtuuden sääntöä. Mutta rakkaus ei riko lakia, waan se täyttää lain. Oikeuden ja rakkauden tulee aina pysyä sowussa. Waikka rakkaus on oikeutta korkeampi, niin se ei koskaan toimi oikeutta wastaan. Jos rakkaus on ilman oikeutta tahi wastoin oike-

utta, niin siltä puuttuu siweellinen perustus, ja se sortaa järjestyksen. Jos oikeus on ilman rakkautta, turmeltuu ihminen, ja hän joutuu Jumalan tuomion alle. Ihmiset useinkin käyttäwät rakkautta, joka sortaa oikeuden, ja toiselta puolelta he käyttäwät oikeutta, joka sortaa rakkauden. Mutta Jumala yhdistää rakkauden ja oikeuden, ja niin tekee kristillinen weljenrakkauskin.

Raamatussa osoitetaan weljenrakkautta sanalla, joka erottaa sen yleisestä ihmisrakkaudesta. Kun Kristus oli menemäisillään kuolemaan, sanoi hän opetuslapsilleen: „**Ei ole kellään sitä suurempaa rakkautta, kuin että hän antaa henkensä ystäwäinsä puolesta. Te olette minun ystäwäni, jos te teette, mitä minä teitä käsken. En minä enää sano teitä palwelijoiksi, sillä palwelija ei tiedä, mitä hänen herransa tekee; waan minä olen sanonut teitä ystäwiksi, sillä minä olen ilmoittanut teille kaikki, mitä Isältäni kuulin**“ (Joh. 15: 13—15). Kristus osoittaa tällä paikkaa ystäwää tawalla, joka tietää eritysistä rakkautta. Sitä käytetään, milloin puhutaan sukulaisista, jotka owat luonnon siteillä yhdistetyt, niin kuin wanhempain ja lasten suhteesta. Kun Jeesus sanoi Juudakselle: „**Ystäwäni, mitä warten sinä tulit**“ (Matt. 26: 50), käyttää hän täsfä sanaa, joka waan osoittaa sitä, jonka kanssa olemme olleet yhdessä, toweria, ja tätä sanaa käytettiin useinkin, milloin tuntemattomia puhuteltiin. Kun Jeesus sanoo Pietarille: „**Siimon, Joonaan poika, rakastatko minua enemmän, kuin nämä?**“ käyttää hän alkukielellä sanaa, joka osoittaa yleistä rakkautta. Mutta Pietari wastaa: „**Niin, Herra, sinä tiedät, että minä sinua rakastan**“, ja hän käyttää sanaa, joka osoittaa läheisempää rakkautta. Herra kysyy toisen kerran: „**Siimon, Joonaan Poika, rakastatko minua?**“ Ja Pietari wastaa, niin kuin edellisellä kerralla: „**Niin, Herra, sinä tiedät, että minä**

rakastan ſinua“. Silloin kyſyy Jeeſus kolmannen kerran: **„Siimon, Joonaan Poika, rakastatko minua?“** ja nyt hän käyttää ſanaa, joka tietää läheiſempää rakkautta. Sen kautta tulee kyſymys painawammakſi. Pietari wastaa murheelliſena: **„Herra, ſinä tiedät kaikki, ſinä tiedät, että minä rakastan ſinua“** (Joh. 21: 15—17), ja hän käyttää yhä ſanaa, joka tietää läheiſempää rakkautta, ſillä hän tuntee, kuinka ſywä hänen rakkautenſa on Kriſtukſeen.

Weljenrakkaus on erityinen muodoſtus yleiſeſtä rakkaudeſta, ja ſe oſoittaa luonnon heimolaiſuutta. Jeeſus ſanoo opetuslapſilleen: **„Iſä rakastaa itſe teitä, ſillä te olette rakastaneet minua, ja te olette uskoneet, että minä olen Jumalasta lähtenyt“** (Joh. 16: 27). Sen kautta, että ſywempi rakkauden yhdiſtys oli ſyntynyt Kriſtukſen ja opetuslaſten wälillä, on Iſänkin rakkaus opetuslapſiin ſywempi, jota alkukielen ſana oſoittaa. Kriſtillinen weljenrakkaus on erityinen ihmisrakkaus, joka perustuu läheiſempään tuttawuuteen ja henkiſeen ſielun ſointuun. Sen tähden ſanoo apoſtoli kriſtityille: **„Weljellinen rakkaus olkoon ſydämmellinen teidän keskenänne“** (Room. 12: 10), jolla apoſtoli teroittaa wienompaa rakkauden ſuhdetta. Kriſtillinen weljenrakkaus on korkeampi ja jalompi kuin perheellinen rakkaus ja yſtäwyys.

Kriſtinuſko ei puhu erikſeen yſtäwyyden ſuhteeſta, ſillä tämä perustuu, niin kuin perheellinenkin rakkaus, luonnon heimolaiſuuteen, ja ſe ſyntyy itſeſtänſä. Sen tähden on yſtäwyydeſſä luontaiſta itſekkyyttä, jota ihmiſen tulee pyytää ſaada pois. Kun yſtäwyyttä ſyntyy luonnon heimolaiſuudeſta, woi ſitä olla kriſtityn ja ulkopuolella Kriſtuſta olewankin wälillä, mutta kriſtityn ſilmämääränä tulee aina olla yſtäwän johdattaminen elämän Herran tykö. Maallinen mieli ja turhan ilon etſiminen eiwät ſaa kriſtittyä määrätä, ja yſtä-

wyys on aina jalostettawa. Jos ystäwyys on kietomassa ihmistä maailmaan, eikä hän woi sitä ohjata Jumalan puoleen, on se kiellettäwä. Koska omituinen luonnon heimolaisuus on perustamassa ystäwyyttä, ei tätä henkistä yhteyttä ole olemassa usean wälillä. Kristinuskon piirissä waikuttaa ystäwyys sywempää yhteyttä. Sanoopa Raamattu Johannekſestakin, että hän oli se opetuslapſi, jota Jeeſus erityiſesti rakasti.

Perheellinen rakkaus ja ystäwyyden ſuhde edellyttäwät luonnollista ja ſielullista elämän yhteyttä, mutta kristillinen weljenrakkaus edellyttää hengen yhteyttä. Weljenrakkautta on ainoastaan Jumalan lasten wälillä. Näillä on sama henkinen elämä Jumalalta. He owat Jeeſuksen Kristuksen opetuslapſina kieltäneet itſenſä ja uskon kautta tulleet ylhäiſen Jeruſalemin kanſalaiſiksi. Sen tähden on heissä mielen ja tunteen ſointu, ja wapaa ſiweellinen yhteys on olemassa heidän wälillään. Paawali ſanoo: **„Olkaa yksimieliſet“** (Room. 12: 16). Ja kristillinen weljenrakkaus pyrkii ſiihen täydelliſeen olennon yhteyteen, joka on olemassa Iſän ja Pojan wälillä. Kristus ſanoo rukouksessaan Iſälleen: **„En minä ainoastaan heidän edestänſä rukoile, waan myös niiden edestä, jotka heidän ſanansa kautta uskowat minuun, että he kaikki oliſiwat yhtä, niin kuin ſinä, Iſä, olet minussa, ja minä olen ſinussa, että hekin oliſiwat meissä yhtä, niin että maailma uskoiſi ſinun minua lähettäneekſi. Ja minä olen antanut heille ſen kirkkauden, jonka ſinä olet antanut minulle, että he oliſiwat yhtä, niin kuin me olemme yhtä. Minä olen heissä, ja ſinä olet minussa, että he niin oliſiwat yhdessä täydelliſet“** (Joh. 17: 20—23). Tätä taiwaallista yhteyttä on olemassa Jumalan lasten wälillä, ja Herra on kehittämässä sitä heissä. Paawali ſanoo: **„Yksi ruumis ja yksi Henki, niin kuin te myös olette kutſutut yhteen teidän kutſumukſenne toiwoon. Yksi Herra,**

yksi usko, yksi kaste, yksi Jumala ja kaikkein Isä, joka on kaikkein päällä ja kaikkein kautta ja meissä kaikissa" (Ef. 4: 4—6). Koko Jumalan waltakunta on kannattamassa kristittyjen yhteyttä. Ensi kerran esiintyi kristillinen weljenrakkaus Helluntaipäiwänä.

Niin kuin luonnolliset weljekset owat yhden isän lapsia, niin owat Jumalan lapset syntyneet yhdestä Hengestä. Sen tähden owat kaikki uudestisyntyneet yhtä Jumalan perhettä, ja he owat Jumalan edessä yhdenarwoisia. Kristus sanoo opetuslapsilleen: **„Yksi on teidän opettajanne, ja te olette kaikki weljeksiä"** (Matt. 23: 8). Maallisissa suhteissa jää kyllä säätyerotuksia olemaan, ja edelleenkin käskee apostoli kristittyjen antaa niille kunniaa, joille kunnia tulee, mutta Jumalan edessä ei ole erotuksia olemassa kristittyjen wälillä, sillä kaikki owat Jeesuksen opetuslapsia, ja kaikki owat yhdenarwoisia weljiä Isän suuressa kodissa. Missä weljellistä wapautta ja yhdenarwoisuutta puuttuu, siinä puuttuu kristinuskon oikeaa henkeä. Maalliset erotukset katoawat uskon alalla, sillä Kristus oli itse köyhänä ja orjan muodossa maan päällä. Jaakob sanoo: **„Jos te katsotte ihmisten muotoa, niin te teette syntiä, ja laki rankaisee teitä rikkojina"** (Jaak. 2: 9). Mutta weljellisen rakkauden piirissä syntyy sen kautta asteellisia erotuksia, että sielun heimolaisuus sitoo joitakuita sywemmin yhteen, niin että nämä rakastawat enemmän toisiaan, kuin muita.

Weljellinen rakkaus kehottaa muita rakkauteen ja hywiin töihin, ja rukouksessa pyytää kristitty apua ylhäältä weljilleen. Puutteita ja pahennuksia esiintyy kristittyjenkin kesken, mutta kaikki pahuus ja wääryys on nuhdeltawa, niin ettei osallisuutta synny pimeyden töiden kanssa. Jumalan rakkauden esikuwaa on meidän tässä noudattaminen. Hän kärsii ja kantaa, mutta hän kurittaa myös ja parantaa. Missä

hywää tahtoa on, mutta erehdyksiä syntyy heikkoudesta, siinä on rakkauden kehotus tarpeen. Paawali sanoo: „**Jos ihminen joutun johonkuhun rikokseen, niin ojentakaa te, jotka hengellisiä olette, semmoista siweyden hengessä; ja ota waari itsestäsi, ettet sinäkin kiusaukseen joudu**“ (Gal. 6: 1). Missä pelkuruutta on, siinä on wahwistus tarpeen. Missä hywää tahtoa puuttuu, siinä on kowuus paikallaan. Oma oikeus ja oma wapaus owat takapajulle asetettawat, milloin weljen rakennus ja edistys sitä waatii, mutta sielun iankaikkiset tarpeet owat aina hoidettawat, ja totuus ja welwollisuus owat arwossaan pidettäwät. Oma elämäkin on joskus uhriksi annettawa, milloin welwollisuus waatii, niin kuin Kristuskin uhrasi itsensä ihmiskunnan puolesta.

Weljellisessä rakkaudessa kristitty ei koskaan suostu syntiin, eikä hän sorra parannuksen ja yhtyksen sääntöjä, waan hän kieltää itsensä ja walwoo nöyrällä mielellä lähimmäisen parasta. Sydämmestä hän ottaa osaa weljensä murheeseen ja iloon, ja hän palwelee muita sillä wasituisella lahjalla, jonka Jumala on hänelle antanut. Pietari sanoo: „**Palwelkaa toinen toistanne, jokainen sillä lahjalla, jonka hän on saanut, Jumalan moninaisen armon hywinä huoneenhaltioina**“ (1 Piet. 4: 10). Ulkonaiseen asemaan nähden antaa kristitty lähimmäiselleen etuarwon, mutta hän kilwoittelee sen puolesta, että hän welwollisuutensa tekemisessä olisi muiden edellä. Paawali sanoo: „**Älkää tehkö mitään riidan tahi turhan kunnian tähden, waan pitäkää nöyryydessä toinen toistansa parempana itseään**“ (Fil. 2: 3). Ei saa kristitty asettaa omaa hyötyään ja oikeuttaan ensimmäiselle sijalle, waan hän walwoo aina etupäässä toisen parasta. Weljellinen yhdenarwoisuus ei sorra keskinäistä kunnioitusta, waan toinen pyytää siinä kohden ennättää toista. Raamattu sanoo: „**Ennättäkää toinen toisensa kunniaa teke-**

mässä“ (Room. 12: 10). Meidän tulee noudattaa Herran esikuwaa ja rakkaudella palwella lähimmäistä.

Kristitty pyytää elämässään kunnioittaa Jumalaa ja kirkastaa hänen nimeään. Hän noudattaa elämässään uskon weljien ja epäuskoisten kanssa Kristuksen esikuwaa, ja hän pyytää Raamatun säännön mukaan olla Jumalan seuraajana. Kristitty on aina siweellisessä wastakkaisuudessa pahaan, ja hän rakastaa hywää ystäwässä ja wihollisessa. Hän tuntee sitä syntisyyttä, joka koko ihmiskuntaa turmelee, ja hän on tietoinen siitä korkeasta määrästä, jonka Jumala on asettanut kaikille ihmisille, kun hän sääti heitä Kristuksen kuwan kaltaisiksi. Sen tähden pyytää kristitty weljellisellä rakkaudella aina walwoa toisen iankaikkista hywää, ja hän pysyy hengen yhteydessä uskon weljien kanssa. Hän kärsii wääryyttä ja pyytää walwoa parannusta ja pyhitystä, ja rakkaudessa on hän lakia täyttämässä. Raamattu sanoo: **„Joka rakastaa toista, hän on täyttänyt lain“** (Room. 13: 8). Jumalan taloustoimen mielessä tulee meidän antaa jokaiselle ihmiselle omansa. Sitä warten antoi Jumala Poikansa meille Wapahtajaksi, että **„me pelastetut meidän wihollistemme käsistä häntä pelkäämättä palwelisimme hänen edessään kaikkena meidän elinaikanamme“** (Luukk. 1: 74, 75). Kristityn tulee elää **„siweästi ja hurskaasti ja jumalisesti tässä maailmassa“** (Tiit. 2: 12). Paawali sanoo: **„Pukekaa päällenne uusi ihminen, joka on Jumalan mukaan luotu totisessa wanhurskaudessa ja pyhyydessä“** (Ef. 4: 24); **„harrasta wanhurskautta, jumalisuutta, uskoa, rakkautta, kärsiwällisyyttä, hiljaisuutta. Kilwoittele hywä uskon kilwoitus ja käsitä iankaikkinen elämä“** (1 Tim. 6: 11, 12).

Wanhurskautta pyytää kristitty elämässä noudattaa. Jumalan säätämää järjestystä hän walwoo yleisissä elämän suhteissa yhteiskunnallisella ja uskonnollisella alalla, ja hän

wastnstaa täällä epäſiweyttä ja ſyntiä. Kristilliſen elämän alalla pyytää kristitty wanhurskautta noudattaa, niin että hän täällä harrastaa ja edistää elämän wanhurskautta. Ja omassa itſessään pyytää hän Jumalan wanhurskautta Jeeſuksessa Kristuksessa yhä ſywemmin omistaa. Kristuksen lunastustoimen hedelmä on wanhurskaus, ja tätä pyytää kristitty aina ſywemmin omistaa ja kaikilla elämän aloilla käyttää. Sitä warten on Kristus kuollut ja ylösnousſut, **„että lain wanhurskaus tuliſi täytetyksi meissä, jotka emme waella lihan mukaan, waan hengen mukaan“** (Room. 8: 4).

64. Oikea itſerakkaus.

Jumalan kuwakſi luotuna on ihminen tämän maalliſen luomakunnan korkein olento, jota Jumala erityiſellä huolella hoitaa. Ihminen on ſukua Jumalan kanſſa. Sen tähden aſettaa Kriſtus templin ja ſabbatinkin palwelemaan ihmiſen tarpeita. Ja ihmiſen arwo nouſee ſen kautta, että Jumalan ainoſyntyinen Poika tuli ihmiſekſi. Kriſtuksen lunaſtuksen tähden on kaikilla ihmiſillä oikeus rukouksessa lähestyä Jumalaa ja puhua hänen kanſſaan. Jos ihminen on ſywästikin langennut, ſaa hän aina katuwaiſena palata Jumalan tykö ja pyytää apua taiwaalliſelta Iſältä, joka ei katſo ihmiſen muotoa. Milloin ihminen ei rukousta käytä, laiminlyö hän kalliinta oikeuttaan. Ihmiſellä on ſiis koko maailmaan nähden waſituinen arwo ſiitä ſyystä, että hän on Jumalan kuwakſi luotu, ja ſen tähden tulee hänen antaa arwo itſelleen. Luonnolliſellakin ihmiſellä on tämä arwo. Kriſtus ſanoo: **„Mitä ſe hyödyttäiſi ihmiſtä, jos hän woittaiſi koko maailman ja ſaiſi ſielulleen wahingon? Tahi mitä woi ihminen antaa ſielunſa lunaſtukſekſi?“** (Matt. 16: 26). Jokainen ihminen rakaſtaa itſeään luontaiſen wietin woimasta. Siitä ſyystä Raamattu ei eſitä täſſä kohden erityiſtä käskyä. Paawali ſanoo: **„Ei ole kukaan koskaan wihannut omaa lihaanſa, waan hän elättää ja hoitaa ſitä“** (Ef. 5: 29). Luontainen itſerakkaus kehottaa ihmiſtä pitämään elämää woimaſſa ja pyytä-

mään onnelliſuutta. Ja tätä peruswiettiä on kannattamaſſa tietoiſuus ſiitä, että ihmiſellä on itſiöllistä arwoa. Kristinusko puolustaa oikeaa itſerakkautta wastoin wäärää kidutusta ja teeskenneltyä nöyryyttä, eikä ſe yksipuoliſesti korota ihmiſen henkistä olentoa, waan ſe antaa ruumiillekin arwon. Paawali puhuu niistä, **„joilla kyllä on wiiſauden muoto itſewalitussa jumalanpalweluksessa ja nöyryydessä ja armottomuudessa ruumista kohtaan“** (Kol. 2: 23), mutta näitä hän ei hywäkſy. Tälle luontaiſelle itſerakkaudelle rakentaa kristinusko yleiſen ihmisrakkauden. Herra ſanoo: **„Sinun pitää rakastaman lähimmäistäſi, niin kuin itſeäſi“** (Matt. 22: 39). Ja Paawali ſanoo: **„Awiomiesten tulee rakastaa waimojaan, niin kuin omia ruumiitaan“** (Ef. 5: 28). Sielun wahinko on ſuurin wahinko.

Mutta ſynnin tähden on luontainen itſerakkaus muuttunut itſekkääkſi omarakkaudeksi, ſillä aistillinen puoli ihmiſeſſä on päässyt hallitſemaan henkistä puolta. Itſekäs omarakkaus tekee oman itſenſä kaiken ajatuksen ja toiminnan keskipisteekſi, niin ettei ihminen alistu Jumalan ſäätämien perusmääreiden alle, joiſſa yleiſen elämän tulee liikkua. Oma oikeus ja wäärä ilo, oma tawara ja turha kunnia määräämät itſekkään näkökannan, niin ettei Jumala ja hänen tahtonſa pääſe ohjaamaan elämää. Ihminen kääntyy pois Jumalasta ja rajoittaa kokonaan toimenſa tähän maalliſeen piiriin. Ihmisarwo poljetaan tällä tapaa, ſillä tätä itſekoroitusta ſeuraa turmio. Kun ihmiſen ſydän on irtaantunut oikeasta elämän keskukſesta, orjiſtuu ihminen auttamattomasti tämän katoawan maailman alle, ja alhaiſet wietit kietowat ihmiſen henkiolennon kahleiſiinſa. Maalliſen luomakunnan alkuperäinen haltija joutuu ſyntiſen luontonſa ja turmeltuneen maailman orjakſi.

Wäärää itſerakkautta kristinusko ei puolla. Ihmiſen ſielussa on tähän maailmaan kääntynyt woima, joka houkuttaa

ihmistä pois Jumalasta, ja siinä on ylöspäin kääntynyt woima, joka ikäwöi Jumalaa. Luonnollinen ja lainkin alla olewa ihminen on lihallinen (Room. 7: 14), mutta kääntymyksen kautta syntyy sisällinen ihminen, joka mielistyy Jumalan lakiin. Paawali sanoo: **„Minulla on halu Jumalan lakiin sisällisen ihmisen puolesta“** (Room. 7: 22). Lihallinen minuus on kuoletettawa, ja Jumalaan kääntynyt sielun woima on uudistettawa. Kristus sanoo: **„Jos joku tulee minun tyköni, eikä wihaa isäänsä ja äitiänsä ja waimoansa ja lapsiansa ja weljiänsä ja sisariansa, jopa omaa sieluansakin, ei hän woi olla minun opetuslapseni“** (Luukk. 14: 26). Jeesuksen opetuslapsi wihaa itsessään ja muissa kaikkea, mikä on Jumalan tahtoa wastaan, waikka se olisi häntä lähinnäkin olewaa. Kristus sanoo: **„Jos joku tahtoo minun peräsäni tulla, hän kieltäköön itsensä, ottakoon ristinsä ja seuratkoon minua, sillä joka tahtoo sieluansa wapahtaa, hän hukuttaa sen, mutta joka sieluusa hukuttaa minun tähteni, hän on löytäwä sen“** (Matt. 16: 24, 25). Luontainen itserakkaus ei kelpaa Herralle, waan sen täytyy kuolemisen kautta kulkea, ennen kuin se woi tulla perustukseksi yleiselle ihmisrakkaudelle.

Kun Kristuksen Henki on päässyt asumaan ihmisen sydämmeen, wetää hän ihmistä Kristuksen kuoleman yhteyteen. Henki tuomitsee wäärän itsekkyyden ja lihallisen mielen, ja hän ilmoittaa synnin wahingoksi sielulle ja kuolettaa wanhan ihmisen. Kun wäärä, turhuuteen orjistunut minuus kuolee, pääsee syntiin kietoutunut itserakkaus wapaaksi kahleistaan, ja uskowan sielu astuu kuoleman piiristä elämään. Jeesuksessa Kristuksessa tulee ihminen uudeksi luomukseksi, ja hän tietää itsellään olewan arwoa Jumalan edessä, waikka hän itsessään on kelwoton. Koska ihminen on Jumalan kuwaksi luotu, on hän jumalallista heimoa. Lunastuksen kautta tietää kristitty it-

ſenſä olewan Jumalan rakkauden eſineenä, ſillä Jumala tahtoo pelastaa häntä ſynniſtä ja kuolemasta ja Kriſtukſeſſa yhdiſtää häntä itſenſä kanſſa. Ja uudenſyntymiſen kautta tietää kriſtitty itſenſä olewan uuſi, Jumalan Hengeſtä ſyntynyt ihminen, joka on olennon yhteydeſſä Jumalan kanſſa. Hän on Jumalan lapſi, joka on Kriſtukſen kanſſaperillinen ja Jumalan perillinen. Täſſä on kriſtilliſen itſearwoſtelun ja oikean itſerakkauden waſituinen perustus. Ja kriſtitty tietää ruumiinſakin olewan Jumalan Hengen templi, joten ſilläkin on arwonſa, waikka ſyntiin kietoutunut ja ſynnin ſaaſtuttama ruumis on kuoletettawa, niin että Herra woi ſiitä muodoſtaa uuden, kirkaſtetun ruumiin. Paawali ſanoo: **„Ettekö tiedä, että teidän ruumiinne on teiſſä olewan Pyhän Hengen templi“** (1 Kor. 6: 19).

Oikealla itſerakkaudella on omituinen luonteenſa. Kriſtitty tietää, ettei hän ole itſeltään ſaanut, mitä hänellä on, waan hän on Herranſa laupeudeſta ja armoſta tullut Jumalan lapſekſi. Kriſtus on oſtanut häntä kuolemallaan, ja ylösnousneena on Herra walmiſtanut häntä Henkenſä templikſi. Kun ihmiſellä on Pyhä Henki, tietää hän itſenſä Herranſa omakſi, joka on hänet lunaſtanut ja elämän Hengellä lahjoittanut, mutta hän tietää myöskin, ettei hän ole ihmiſten eikä maailman orja. Kriſtukſeſſa on hänellä elämän täydelliſyys, mutta ulkopuolella Kriſtuſta on kuolema. Kriſtitty ei ole oma herranſa, eikä hän ole ihmiſten orja, waan hän on aiwan erityiſeſſä mieleſſä Herranſa oma. Paawali ſanoo: **„Ei kukaan meiſtä elä itſelleen, eikä kukaan meiſtä kuole itſelleen. Sillä jos me elämme, niin me Herralle elämme; jos me kuolemme, niin me Herralle kuolemme. Jos me ſiis elämme tahi kuolemme, niin me olemme Herran omat. Sillä ſen tähden on Kriſtus kuollut ja ylösnouſſut ja jälleen eläwäkſi tullut, että**

hän olisi knolleiden ja eläwien Herra" (Room. 14: 7—9). Kristitty tietää itsensä ehdottomasti Kristukseen sidotuksi, sillä hänen uskonnollinen elämänsä ja kehityksensä riippuu Herran armosta, jonka kautta hän on, mitä hän on, ja jonka kautta hän woi tulla, miksi hänen on tuleminen. Sen tähden on kristitty welwoitettu Jeesuksen Kristuksen kautta kirkastamaan Jumalaa koko olennossaan ja yhdittämään henkensä, sielunsa ja ruumiinsa Jumalalle. Paawali sanoo: **„Te olette kalliisti ostetut; kirkastakaa siis Jumalaa teidän ruumiissanne ja teidän hengessänne, jotka owat Jumalan"** (1 Kor. 6: 20). Kristityn olento on Jumalan templi, jossa Jumalan Henki asuu. Paawali sanoo: **„Ettekö tiedä, että te olette Jumalan templi, ja että Jumalan Henki asuu teissä?"** (1 Kor. 3: 16). Tämä itserakkaus nöyryyttää kristittyä, sillä maailman kunnia ja oma suuruus katoawat, kun synnin kauheus ja tyhjyys paljastuwat, ja Jumalan armo saa yhä suuremman arwon. Mutta luomisen, lunastuksen ja uudensyntymisen kautta on kristityllä arwoa Jumalassa, ja tämän kautta on hän korotettu.

Kristitty on siis ehdottomasti sidottu Herraan, mutta hän on wapaasti uskossa ja rakkaudessa antautunut Herralle, ja kun hän on saanut Kristuksen Hengen sydämmensä tawaraksi, on hänellä wapauden oloaine itsessään. Kristus sanoo: **„Jos siis Poika tekee teidät wapaiksi, niin olette todella wapaita"** (Joh. 8: 36). Uudestisyntyneellä on uusi mieliala, niin että hän ajattelee ja toimii yhteydessä Jumalan Hengen kanssa. Hän on kansalainen Jumalan waltakunnassa ja wapaa Jumalan lapsi, niin että hänellä ei ole ainoastaan tahdon wapautta tahi omantunnon wapautta, waan hänellä on Hengen wapaus. Sen tähden kristitty ei saa wierasta iestä kantaa. Hän ei saa antautua kellenkään sillä tapaa, että hänen wapaa riippuwaisuutensa Herrasta ja hänen kuuliaisuutensa

Herran ſanalle ſiitä kärſiſi. Kristus ſanoo: „**Ottakaa minun ikeeni teidän päällenne ja oppikaa minusta, ſillä minä olen ſiweä ja nöyrä ſydämmestä, ja te löydätte lewon teidän ſielnillenne**“ (Matt. 11: 29). Ja Paawali ſanoo: „**Kristus on meidät wapauteen wapahtanut; pyſykää ſiis lujina, älkääkä taas antautuko orjuuden ikeeſeen**“ (Gal. 5: 1). Herraſſa on kristityllä wapauden laki, ja ſen kautta on hän wapaa wieraasta wallasta ja ſynnin orjuudesta. Tämä wapaus ſaadaan ainoastaan Kristuksen Hengen kautta. Ulkonainen wapaa aſema ei tätä wapautta ſynnytä, eikä ulkonainen wallanalaiſuus tätä wapautta ſorra, ſillä Herran Hengeſſä ja ſanaſſa on uudeſtiſyntynyt wapaa lihan ja maailman wallasta. Eikä ulkonainen hywä ſaa olla tämän wapauden tukena, ſillä kristityn tulee olla henkiſesti wapaa ſiitä. Paawali ſanoo: „**Ei täſſä ole Juutalainen tahi Kreikkalainen, ei orja tahi wapaa, ei mies tahi waimo, ſillä kaikki te olette yhtä Kristukſeſſa Jeeſukſeſſa**“ (Gal. 3: 28).

Kanſalliſet ja waltiolliſet erotukſet woiwat olla ſuuretkin kristittyjen wälillä, mutta uskonnolliſeſſa ſuhteeſſa owat oikeudet ja welwolliſuudet ſamat. Ja minkä aſeman kristitty walitſeekin maailmaſſa, on ehdoton kuuliaiſuus Herralle hänen oikeutenſa ja welwolliſuutenſa. Ei ſaa kukaan maailmaſſa waatia kristityltä ehdotonta kuuliaiſuutta, eikä mikään welwolliſuus ſaa aſettaa häntä ſemmoiſeen aſemaan, ettei hän woi wapaana Herralle elää ja hänelle kuuliainen olla. Raamattu ſanoo: „**Älkää olko ihmisten orjia**“ (1 Kor. 7: 23). Kristuksen palwelijana tulee kristityn tehdä Herranſa tahtoa, eikä hän ſaa Hengen waatimuksia laiminlyödä, wielä wähemmin ſaa hän tehdä Herran tahtoa wastaan. Kristitty ei ole ulkonaiſen wallan orja, eikä hän ole mieliwallan wapauttama, waan Kristuksen Henki hallitſee häntä. Hän walwoo ja rukoilee ja

taistelee ſyntiä wastaan. Jokapäiwäiſessä uskon kilwoitukſessa kaswaa kristitty ſiſälliſen ihmiſen puolesta, ja hän pyytää tulla yhä enemmän Kristukſen kuwan kaltaiſeksi. Kristus ſanoo: „**Siemen orastuu ja kaswaa, eikä ihminen tiedä kuinka, ſillä maa kantaa hedelmän itſestään, enſin oraan, ſitten tähkäpään ja ſitten täyden jywän tähkäpäässä**“ (Mark. 4: 27, 28). Ja Paawali ſanoo: „**Pankaa pois ſe wanha ihminen, jonka kanſſa te ennen waelſitte, joka himojen kautta ekyksiſsä itſenſä turmelee; mutta uudiſtakaa itſenne teidän mielenne hengeſſä, ja pukekaa päällenne uuſi ihminen, joka Jumalan mukaan on luotu, totiſeſſa wanhurskaudeſſa ja pyhyydeſſä**“ (Ef. 4: 22—24).

Maailmaan nähden täytyy kristityn eritä kaikesta ſaastaiſesta ja wääräſtä. Herran totuus ja wanhurskaus owat aina aſetettawat walhetta ja wäärryttä wastaan. Paawali ſanoo: „**Älkää wetäkö wierasta ieſtä epäuskoisten kanſſa; ſillä mitä oſalliſuntta on wanhurskaudella ja wäärryydellä? Mitä yhteyttä on walkeudella ja pimeydellä? Kuinka Kristus ſopii yhteen Belialin kanſſa?**“ „**Sen tähden lähtekää ulos heidän joukoſtaan ja erottakaa itſenne ſiitä, ſanoo Herra, älkääkä ſaastaiſeen ruwetko, ja minä olen korjaawa teitä**“ (2 Kor. 6: 14, 15, 17). „**Jos joku puhdiſtaa itſenſä näiſtä, on hän olewa aſtia kunniakſi, pyhitetty ja otollinen Herralle**“ (2 Tim. 2: 21). Epäuskon korkaa wastaan panee kristitty ſen Herran woiman, joka woittaa maailman. Maailman wiiſautta wastaan panee hän Jumalan wiiſauden, joka tekee maailman wiiſauden tyhjäkſi. Kristityllä on oikeutta ja welwoitusta puolustamaan henkiſtä wapauttaan maailman mieliwaltaa ja wäkiwaltaa wastaan, kun ſe tahtoo uskon ja omantunnon aſioita määrätä. Tämä wapaus on Kristukſen kuoleman hedelmä ja uskon wanhurskauden ſiunaus. Kun Kristukſen kuolema

uskon kautta pääſee ihmiſen ſiſälliſekſi omaiſuudekſi, kuolee ihminen lain kautta laille, niin että rakkauden Henki ſitoo häntä Jumalaan ja waatii häntä Jumalaa palwelemaan. Kristityn tulee puolustaa tätä kallista oikeutta, milloin ſitä pyydetään ſortaa, ſillä henkinen wapaus kuuluu ewankeliumin olentoon.

Uskowa on tietoinen omasta ſyntiſyydeſtään ja maailman turmelukſesta, ja hän tuntee Kristukſen nöyryyttä. Sen tähden hän ei kärſi itſekäſtä korskaa eikä turhan kunnian pyyntöä, waan hän etſii ſitä kunniaa, joka tulee Jumalalta ja joka pyſyy iankaikkiſesti. Paawali ſanoo: **„Älkää itſeſtänne paljon pitäkö, waan pitäkää itſenne nöyräin wertaiſina. Älkää olko wiiſaita omiſſa ſilmiſſänne“** (Room. 12: 16). Kaikki maailman kunnia ja korska on kristityn kieltäminen, ja hänen täytyy tyytyä alhaiſeen aſemaan maailmaſſa, ſillä hän pyytää kunniaa Jumalalta. Kristus ſanoo: **„Kuinka te taidatte uskoa, jotka otatte kunnian toinen toiſeltanne, mutta ſitä kunniaa, joka ainoalta Jumalalta tulee, ette etſi“** (Joh. 5: 44). Kristukſen täydelliſyydeſtä ottaa kristitty iankaikkista hywää; Kristukſen wiiſaudeſta ja wanhurskaudeſta ſaa hän taiwaallista perintöä, ja tämä Jumalan waltakunnan tawara antaa hänelle arwoa Jumalan edeſſä. Sen tähden antaa hän Jumalan lahjan tähden itſelleen arwoa, ja hän woi kerskata Herraſſa. Paawali ſanoo: **„Minulla on kerskaus Kriſtukſeſſa Jeeſukſeſſa niihin nähden, jotka Jumalan owat“** (Room. 15: 17). **„Joka kerskaa, hän kerskatkoon Herraſſa“** (2 Kor. 10: 17). Tämä kerskaus ei ole ylpeyden itſekorotusta, waan kiitolliſuuden tunnuſtuſta. Oma wiiſaus on haihtunut, ſillä Jumalan lapſi on ſaanut wiiſautta ylhäältä. Oma wanhurskaus on kadonnut, ſillä kristitty on ſaanut omakſeen Jumalan wanhurskauden. Kristus on Jumalan wiiſaus ja wanhurskaus, ja Hengen kautta on Kristus tullut uudeſtiſynty-

neen omaiſuudekſi. Sen tähden on Jumalan lapſella kunniaa Jumalan edeſſä.

Pyhä Henki antaa jokaiſelle määrätyn oſanſa Kriſtuksen täydelliſyydeſtä, ja tätä uskon määrää tulee kriſtityn katſoa, kun hän arwostelee itſeään. **„Pitäköön jokainen kohtuulliſesti itſeſtään, ſen mukaan kuin Jumala on kullekin uskon mitan jakanut“** (Room. 12: 3). Jokaiſen tulee tuntea ja tunnustaa puutteelliſuuttaan, ja hänen tulee tunnustaa ſitä hywää, mikä muilla ihmiſillä on. Mutta kriſtitty ei ſaa kiittämättömyydeſſä kieltää ſitä armon woimaa, jonka hän on Kriſtukſelta ſaanut, ſillä tämäkin on tunnettawa ja arwoſſa pidettäwä. Jos kriſtitty pitää itſeään arwottomana ja tekee itſenſä huonommakſi, kuin hän onkaan, niin hän ei ole nöyrä, waan ulkokultainen. Hän peittää ylpeytenſä nöyryyden waippaan, ja tämän kautta turmelee ulkokultaiſuus myrkkynä koko hänen olentonſa. Siinä kriſtityn tietoiſuudeſſa, että hän Jumalan armon kautta on jotakin, on myös tietoiſuus ſiitä, ettei tämä hywä ole omaa anſiota, waan että ſe on Jumalan armolahja, josta hänen tulee kiittää Jumalan laupeutta. Entiſet ſynnit ja nykyinen ſyntiſyys painaa tunnolliſen mieltä. Se arwo, mikä kriſtityllä Jumalan edeſſä on, ei ſiis anna aihetta turhaan kerſkailemiſeen, eikä kriſtitty muiden edeſſä täſtä hywäſtä ylpeile, waan uskowa pitää ſalaiſuudeſſa, mitä hywää hänellä on ja mitä hywää hän tekee, ellei ſe Jumalan johdatukſeſta tahi welwolliſuuden waatimukſeſta pääſe ilmenemään.

Kriſtitty tietää itſenſä welwoitetukſi hoitamaan ja kehittämään ſitä Jumalan lahjaa, mikä hänellä on, niin että hän täydelliſyyttä kohti pyrkii. Sitä warten on Jumalan ſana meille annettu, **„että Jumalan ihminen oliſi täydellinen ja kaikkeen hywään työhön ſowelias“** (2 Tim. 3: 17). Mutta kriſtitty tietää, ettei hän wielä ole, mitä hänen tulee olla,

mutta hän tietää myös, että Jumala antaa hänelle anteeksi hänen syntinsä ja puutteensa, ja että Herra auttaa häntä määrään asti. Kristityn arwo perustuu siis hengen sisälliseen elämään, joka hedelmänsä kantaa. Ei ihmisen kunnia riipu siitä, että muut häntä kiittäwät, eikä se synny sen kautta, että häntä werrataan muihin ihmisiin, waan se työ ja toimi, joka on uskon ja rakkauden hedelmä, ja jonka kristitty tekee Jumalan antamien woimien mukaan, antaa hänelle arwoa. Nöyryydessä woi kristitty puoltaa työnsä arwoa, milloin sitä poljetaan, mutta hän ei saa sitä tehdä turhan kunnian pyynnöstä. Paawali sanoo: **„Sen Jumalan armon mukaan, joka minulle on annettu, olen taitawana rakentajana laskenut perustuksen“** (1 Kor. 3: 10). Ja omaa arwoaan woi kristitty puolustaa, milloin hywä nimi on suojeltawa panetusta wastaan ja hywä asia niin waatii, mutta usein täytyy hänen panetusta kärsiä, sillä Jumalan kunnian tulee olla hänen silmämääränään. Paawalikin kerskaa, milloin Jumalan asia häntä siihen waatii.

Jumalan edessä tulee kristityn waeltaa, ja ulkonaisen elämän tulee muodostua uskon ja rakkauden hedelmäksi. Hywä omatunto on warjeltawa, niin että uskowa pysyy Jumalan armossa. Paawali sanoo kristityille, että heidän tulee säilyttää **„hywä omatunto, niin että ne, jotka teitä panettelewat pahantekijöinä, jontuisiwat häpeään“** (1 Piet. 3: 16). Ja hän sanoo itsestään: **„Tämä on meidän kerskauksemme, meidän omantuntomme todistus, että me olemme waeltaneet yksinkertaisuudessa ja wakuudessa Jumalan mielen mukaan, ei lihallisessa wiisaudessa, waan Jumalan armossa“** (2 Kor. 1: 12). Kristityn tulee waeltaa niin, että hän kunniaa ansaitsee, waikka hän ei sitä osakseen saisikaan, ja kun hän pyytää olla uskollinen Jumalalle, woi hän hywällä omallatunnolla kärsiä pilkkaa. Kristitty tietää siis itsensä mitättömäksi ilman Jumalaa, mutta

Jumalan armon kautta on hän jotakin Jeeſukſessa Kristukſessa, ja hän pyytää yhä enemmin muodostua Kristukſen kuwan kaltaiſekſi. Jumalan rakkaudessa warjelee hän itſenſä ylpeydestä ja orjalliſesta mielestä, wallattomuudesta ja wääräſtä hengelliſyydestä. Raitis mieliala pitää hänesſä ajatukſen ja tahdon, wietit ja tunteet kurissa. Ulkonaiſeen hywään nähden on kristitty kohtuullinen, ja ulkonaiſeen waiwaan nähden on hän kärſiwällinen. Kuuliaiſena Jumalan Hengelle ja ſanalle hallitſee hän itſeänſä.

65. Syntein anteeksiſaaminen.

Uudestiſyntyneelläkin on wielä syntiä. Niin sywä on ihmiskunnan turmelus, ettei yhtään ihmistä löydy, joka oliſi synnitön, taikka joka woiſi täſſä elämässä synnittömäksi tulla. Johannes sanoo: **„Jos me sanomme, ettei meillä syntiä ole, niin me petämme itſemme, eikä totuus ole meissä“. „Jos me sanomme, ettemme ole syntiä tehneet, niin me teemme hänet walehtelijaksi, eikä hänen sananſa ole meissä“** (1 Joh. 1: 8, 10). Ainoastaan Jeeſus Kristus oli Ihmiſen Poikanakin synnitön. Se ihminen, joka sanoo, ettei hänellä syntiä ole, tahi ettei hän ole syntiä tehnyt, pettää itſenſä, ja hän tahtoo tehdä Jumalan walehtelijaksi. Mutta Jumalan lapſelle on synti waiwaksi; hän tunnustaa ſen ja taistelee ſitä wastaan, niin ettei hän tieten tahtoen tee syntiä. Sen tähden sanoo Johannes: **„Jokainen joka Jumalasta on syntynyt, ei hän syntiä tee, ſillä hänen ſiemenenſä pyſyy hänessä, eikä hän woi syntiä tehdä, ſillä hän on Jumalasta syntynyt“** (1 Joh. 3: 9). Uudenſyntymiſen kautta aſustuu Jumalan Henki uskowan ſydämmeen; ſen tähden synti ei woi Jumalan lasta hallita, eikä tämä woi syntiin mieltyä. Uskon kilwoitukſessa tietää kristitty wielä olewanſa kaukana Jumalan hänelle panemasta määrästä. Paawali sanoo: **„Ei niin, että minä ſen jo käſittänyt olen, tahi että jo täydellinen olen, mutta minä ahkeroitſen ſitä, että minä ſen käſittäiſin, niin kuin Kristus on minut käſittänyt“** (Fil.

3: 12). Kristityn puuttuwaan kehitykſeen on ſyntiſyys ja monenlainen laiminlyöminen ſyynä, jonka tähden hän tuntee itſenſä ſyylliſeksi, ja hän tarwitſee ſaada tämänkin anteeksi.

Ihminen toiwoo ennen kaikkea tunnon rauhaa, jos hän on oppinut oikein tuntemaan ſydämmenſä ikäwää. Mutta todellista rauhaa ei ihminen woi löytää, ellei hän ſaa ſyntejään anteeksi, ſillä ſynti pitää häntä ſidottuna tuomion kahleilla, kunnes Jumala ſyntein anteeksiantamiſen kautta päästää hänet niistä. Jumalan wiha waikuttaa ſynnin kanſſa liitoſſa olewaa ihmistä wastaan. **„Jumalan wiha ilmeſtyy taiwaasta kaikkinaiſen ihmisten jumalattomuuden ja wääryyden yli, niiden, jotka painawat alas totuuden wääryydeſſä“** (Room. 1: 18). Jumalan wanhurskaus ilmeſtyy taiwaalliſena woimana uskosta uskoon niiſſä, jotka Herraa etſiwät, ja Jumalan wiha ilmeſtyy ſiſälliſesti ſiinä ihmiſeſſä, joka tekee ja rakaſtaa ſyntiä. Omantunnon kaluawa tuomio todiſtaa täſtä Jumalan wihaſta. Sen tähden koettiwat pakanatkin monella tapaa lepyttää niitä korkeampia waltoja, joiden wihan he luuliwat painawan heitä alas. Uſein uhrattiin pakanakunnaſſa eläimiä tuhanſin ja kymmenin tuhanſin, kun epäjumalten mieliſuoſiota pyydettiin ſaawuttaa. Mutta nämä uhrit eiwät woineet ihmiſtä ſowittaa. Kuitenkin astuu pakanakunnan hämäräſtä eteemme hurskaita henkilöitä, jotka waeltawat Jumalan kaſwojen edeſſä. Melkiſedek on **„rauhan kuningas“** (Hepr. 7: 2), joka ſiunaa Aabrahamia. Job on aſetettu meille kärſiwälliſyyden eſikuwaksi, ja hän uhraſi poikienſa puolesta, kun hän pelkäſi heidän tehneen ſyntiä. Kornelius oli hurskas ja Jumalaa pelkääwä koko perheenſä kanſſa, ja hän **„rukoili alati Jumalaa“** (Ap. tek. 10: 2). Pakanakunnaſſa eſiintyy uhreja, rukouſta ja ſyntein anteeksiſaamiſtakin, ſillä Jumala on pakanainkin Jumala, mutta ſynnin kaſwawa walta painoi

pakanakuntaa yhä syvemmälle uskonnolliseen tietämättömyyteen ja kurjuuteen.

Wanhassa liitossa sääti Jumala wasituisia uhreja syntein sowinnoksi, mutta tämä sowinto ei ollut täydellinen. Wanha liitto oli uuden liiton warjo. Sen tähden oliwat wanhan liiton sowinto ja syntein anteeksiantaminen ainoastaan tulewan maailman sowinnon walmistuksia, waikka wanha liitto kyllä oli pakanakuntaa paljon korkeammalla. Kun synti yhä kehittyi, tuli laki wäliin, ja Jumala tahtoi sillä estää synnin kaswamista ja walmistaa Israelia wastaanottamaan Kristusta. Ahdistetulle antoi Jumala wirwoitusta; toiwoa herätti wanhan liiton ennustus tulewasta Lunastajasta; Jumala luki uskon hurskaalle wanhurskaudeksi, ja rukoilewalle antoi hän synnit anteeksi. Kallis oli syntein anteeksisaamisen armo wanhan liiton uskowalle. Psalmista sanoo: **„Autuas on se, jonka pahat teot owat annetut anteeksi, ja jonka synnit owat peitetyt. Autuas on se ihminen, jolle Herra ei soimaa wääryyttä“** (Ps. 32: 1, 2); **„kiitä Herraa, minun sieluni, ja kaikki mitä minussa on hänen pyhää nimeänsä. Kiitä Herraa, minun sieluni, äläkä unohda, mitä hywää hän minulle on tehnyt, joka sinulle kaikki syntisi antaa anteeksi ja parantaa kaikki rikoksesi“** (Ps. 103: 1—3). Mutta maailman sowinto ei ollut wanhassa liitossa wielä tapahtunut, ja iankaikkinen lunastus ei wielä täällä ilmestynyt. Raamattu sanoo: **„Härkäin ja kauristen weri ja hehkoisen tuhka, priiskoitettu saastaisten päälle, pyhittää lihan puhtauteen“** (Hepr. 9: 13). Woimaton ei siis wanhan liiton uhri ollut, mutta sen waikutus ei ulottunut omaantuntoon, waan se pyhitti ainoastaan lihan puhtauteen.

Jumala sanoi Israelin kansalle: **„Lihan sielu on weressä, ja minä olen antanut sen teille alttarille, että teidän sielunne pitäisi sen kautta sowitettaman; sillä weri on sielun sowinto“**

(3 Mooſ. 17: 11). Jumala antoi wanhaſſa liitoſſa uhrieläimen weren alttarille, että uhraajan ſielu ſen kautta ſowitettaiſiin. Uhrieläimen ſielu annettiin uhriſſa ihmiſen ſielun ſowinnokſi. Mutta ainoaſtaan ne ſynnit, jotka tehtiin tietämättömyydeſſä tahi erehdyksestä, oliwat wanhan liiton piirisſä uhreilla ſowitettawat. Jumala ſanoi Israelille: „**Jos ſiis koko kanſa joſſakin tietämättömyydeſtä erehtyy, niin pitää kaiken kanſan tekemän polttouhrikſi yhden nuoren kalpeen karjaſta**“. „**Jos joku ſielu tietämättä ſyntiä tekee, pitää hänen tuoman wuoſikuntaiſen wuohen ſyntiuhrikſi**“ (4 Mooſ. 15: 24, 27). Tämmöiſiſſä tietämättömyyden tahi erehdyksen waikuttamiſſa ſynneiſſä taiſi ſiis uhrieläimen ſielu ſowittaa ihmiſen ſynnin, mutta muille rikokſille ei löytynyt ſowintoa, eikä uhri woinut ſowittaa ihmiſtä itſeä. Suuremmat ſynnit, niin kuin epäjumalanpalwelus, Jumalan pilkkaaminen, ſabbatin rikkominen ja kaikki tahalliſet rikokſet oliwat kuolemalla rangaiſtawat. Jumala ſääti laiſſa: „**Jos joku ſielu ilkiwaltaiſuudesta jotakin tekee, olkoon hän kanſalainen tahi muukalainen, hän pilkkaa Herraa; ja ſe ſielu pitää peräti häwitettämän kanſaſtaan. Sillä hän on Herran ſanan katſonut ylen ja hänen käskynſä tyhjäkſi tehnyt; ſe ſielu pitää peräti häwitettämän, ja hänen rikokſenſa olkoon hänen päällään**“ (4 Mooſ. 15: 30, 31). Wanhan liiton ſowinto oli ſiis wajawainen, kun ſe ei ulottunut tahalliſiin ſynteihin, ja kun ſe ei woinut ihmiſtä itſeä ſowittaa. Ei kukaan woinut wanhan liiton piirisſä ſowittajana astua ihmiſen ſijalle. Jumala oli pitkämielinen wanhan liiton kanſaan nähden ja antoi katuwalle anteekſi tulewan lunaſtuksen tähden, mutta tämä anteekſiantaminen oli oikeaſtaan ſynnin ei lukemiſta, ſynnin rankaiſematta jättämiſtä, ſynnin ohitſe katſomiſta; ſe ei wielä ollut ſynnin poiſottamiſta, ſydämmen ja omantunnon puhdiſtamiſta. Paawali ſanoo, että Jumala

Kristuksen lunastuksen kautta toi ilmi „**wanhurskauttaan, kun ennen tapahtuneet synnit Jumalan suwaitsewaisuudesta jäiwät rankaisematta, osoittaakseen wanhurskauttaan nykyaikana, että hän itse on wanhurskas, ja että hän wanhurskauttaa sen, joka on Jeesuksen uskosta**“ (Room. 3: 25, 26). Ja Ateenalaisille sanoi Paawali, että „**Jumala on katsonut yli nämä tietämättömyyden ajat, mutta nyt hän antaa kaikille ihmisille joka paikassa käskyn, että heidän tulee tehdä parannus**“ (Ap. tek. 17: 30). Syntein anteeksiantamusta ei ollut olemassa iankaikkisessa mielessä, ennen kuin Kristus Jumalan Karitsana sowitti maailman synnit. Tätä lunastusta katsoi Jumala, kun hän antoi wanhan liiton uskowalle ja rukoilewalle pakanalle anteeksi.

Synnin palkka on kuolema. Tuomio painaa ihmiskuntaa oikeudellisena waltana. Ihminen on ajallisen ja iankaikkisen kuoleman wallan alla, ja synnin kautta hallitsee häntä pimeyden walta. Tästä onnettomasta tilasta on Kristus lunastanut ihmiskunnan. Jumala on rakkaus, mutta hän on myös wanhurskas. Kaikki oikea rakkaus ja kaikki oikeus ja tuomio lähtewät hänestä. Jumala on pyhä rakkaus. Sen tähden hän ei woinut rakentaa rakkauden liittoa ihmiskunnan kanssa, ennen kuin synti oli sowitettu iankaikkisen oikeuden säännön mukaan, ja ennen kuin elämän wanhurskaus oli walmistettu, jonka kautta ihmiset woiwat saada Jumalan wanhurskauden omakseen. Kun ei ihminen woinut sowittaa syntiä, eikä Jumalalle kelpaawaa wanhurskautta aikaansaada, tuli Kristus lunastamaan ja pelastamaan maailmaa. Kristuksessa teki Jumala iankaikkisen armopäätöksensä. Kristuksessa, Kristuksen kautta ja Kristukseen loi Jumala kaikki. Sen tähden oli kaikki elämä olemassa Kristuksessa, ennen kuin Jumala asetti sen ajallisuuteen kehittymään. Kristus on koko luomakunnan alku, ja ihmiskunta on Kristuksen omaisuutta. Ei mikään muu

olento, ei enkeli eikä ihminen, woinut maailmaa ſowittaa, waan ainoastaan Kristus woi tämän tehdä, ſillä koko luomakunta on alusta ollut olemaſſa hänessä. Kristus tuli ihmiſeksi ja ſyntyi Israelin neitſeestä, mutta hän oli ilman ſyntiä. Kristus on ihmiskunnan Wälimies, ſillä hän on tehnyt Jumalan tahdon ja täyttänyt lain, ja hän on ihmiskunnan puolesta astunut kuolemaan ja antanut ſielunſa lunnaiksi maailman ſowinnon tähden. Kristus on maistanut kuoleman kaikkein puolesta ja yhdittänyt Jumalan wanhurskauden ſäännön, niin että hän Wapahtajana woi armonſa ſanalla ja Hengellään yhdistää Jumalan ja ihmiſen, niin kuin hän luomisſanallaan yhdistää Jumalan ja maailman. Jumalan wanhurskaus waati tämän lunastusuhrin, ſillä Jumala ei woinut päästää ihmistä iankaikkiſeſſa mieleſſä ſynnin tuomiosta, ennen kuin Kristus oli walmiſtanut iankaikkiſen lunaſtuksen.

Uuden liiton täydellinen lunastusuhri annettiin ſilloin, kun Jumalan ainoſyntyinen Poika ihmiſeksi tulleena kuoli ristin puulla. Omaſſa ruumiiſſaan ſowitti Kristus maailman ſynnin. Synti aſuu ihmiſen lihaſſa, ſen tähden on ſynti tuomittawa lihaſſa. **„Jumala teki hänet, joka ei ſynniſtä mitään tietänyt, ſynniksi meidän edeſtämme, että me hänessä tuliſimme Jumalan wanhurskaudeksi“** (2 Kor. 5: 21). Kristus antoi Jumalan tuomion käydä ſynnin yli omaſſa ruumiiſſaan. Wiattomana ja ſynnittömänä hän kuoli ſyntisten puolesta. Kristuksen ſielusſa aſuu Jumalan Henki, ja tämä Henki waikuttaa Kristuksen weressä. Sen tähden ſanoo Raamattu: **„Kuinka paljon enemmin Kristuksen weri, joka on uhrannut itſenſä Jumalalle ilman kaikkea wikaa iankaikkiſen Hengen kautta, on puhdistawa meidän omantuntomme knolewaiſista töistä palwelemaan eläwää Jumalaa“** (Hepr. 9: 14). Lunaſtuksen kallis weri on wiattoman ja puhtaan Jumalan Karitſan

weri. Tämä lunastuksen weri puhdistaa uskowan sydämmen ja omantunnon. Johannes sanoo: „**Jeesuksen Kristuksen, Jumalan Pojan, weri puhdistaa meitä kaikesta synnistä**“ (1 Joh. 1: 7). Silloin synti sowitettiin iankaikkisessa mielessä, kun hän, jossa, jonka kautta ja johon kaikki on luotu, wapaasti antautui kuolemaan ja tuli synniksi ja kiroukseksi maailman sowinnon tähden. Jumalan wiha, joka wanhurskaan Jumalan pyhänä tahtona aina kääntyy syntiä wastaan, on Kristuksen lunastuksen kautta sowitettu, ja Jumala woi nyt oikeuden säännön mukaan osoittaa ihmiselle armoa. Jumala on itse antanut tämän sowintouhrin.

Jumalan rakkaus ja wanhurskaus yhdistywät Kristuksen lunastustyössä. Jumalan armo Jeesuksessa Kristuksessa ei ole ilman totuutta, eikä Jumalan totuus hänessä ole ilman armoa. Oikeus pysyy silloinkin oikeutena, kun Jumala osoittaa ihmiskunnalle korkeimman armonsa. Ja armo pysyy silloinkin armona, kun Jumala panee toimeen korkeimman oikeutensa maailman sowittamisessa. Suuri ja kallis on se lunastus, joka Jeesuksen Kristuksen kautta on walmistettu. Uuden liiton wasituinen syntein anteeksisaaminen ei ole ainoastaan syntein ei lukemista, eikä niiden ohitse katsomista, eikä waan niiden anteeksiantamista maan päällä, waan se on omantunnon puhdistaminen kuolleista töistä ja syntien poisottaminen, sillä sydän puhdistetaan Jeesuksen werellä. Synti päästetään tämän lunastuksen kautta irti, niin ettei ihminen enää ole sidottu sen tuomiolliseen waltaan. Synnin tuomio omasatunnossa, jossa synnin oikeudellinen walta sitoo ihmisen, poistuu, ja Jumalan rauha tulee sydämmeen. Jumalan puolelta loppuu wihan waikutus, niin ettei Jumala enää ole ihmistä wastaan, waan hän astuu ihmisen puolelle. Jeesuksessa Kristuksessa on iankaikkinen lunastus walmistettu, niin että ihmiskunnalla nyt on

tarjona wasituinen syntein anteeksiantaminen, jonka kautta uskowa pääse synnin tuomiollisista siteistä ja saa Jumalan rauhan.

Kaikille ihmisille on syntein anteeksiantamus walmistettu, mutta ihmisen tulee omistaa tämä ja käyttää se. Paawali sanoo: **„Jumala oli Kristuksessa ja sowitti maailman itsensä kanssa, eikä lukenut heille heidän syntejänsä, ja on meihin pannut sowinnon sanan“** (2 Kor. 5: 19). Luonnollinen ihminen saa kyllä hywäkseen sitä yleistä syntein anteeksisaamista, jonka Jumala maailmalle antaa, kun hän ei lue sille syntiä esteeksi, waan antaa jokaisen, joka waan tahtoo, tulla armoa etsimään, mutta tällä yleisellä anteeksiantamisella ei kukaan autuaaksi tule. On tämäkin anteeksisaaminen ihmiselle tarpeen, sillä muutoin hän ei woi pyhän Jumalan eteen astua, mutta ihmisen tulee parannuksen ja uskon kautta eritä maailmasta ja tulla Kristuksen tykö, jos hän tahtoo wasituista syntein anteeksiantoa saada. Niitä on ihmisiä, jotka owat Jumalasta wieraantuneita, eiwätkä Kristusta tunne. Nämä huutawat joskus hädän aikana Jumalan puoleen, ja kun jonkunlainen synnin tunto tämmöisessä tilaisuudessa syntyy, pyytäwät he anteeksi, ja Jumala kuulee heidänkin rukouksensa, sillä hän kuulee kaarneen poikiakin, kun nämä näljissään huutawat, mutta ihmiselle tapahtuu hänen uskonsa mukaan. Misfä ei wasituista synnin tuntoa ole eikä wasituista uskoa Kristukseen, siinä ei uuden liiton wasituista syntein anteeksisaamistakaan ole. Kun ihminen wielä on ulkopuolella Kristusta, saa hän syntinsä anteeksi sillä tapaa, ettei Jumala lue hänelle hänen syntejään, waan on hänelle armollinen, kun hän pyytää apua. Ja kun ne, joilla on jonkunlainen tieto Jumalasta ja Kristuksesta, mutta jotka eiwät wielä ole tulleet elämän yhdistykseen Kristuksen kanssa, katuwina lähestywät Jumalaa, saawat he kyllä syntinsä anteeksi, mutta sydän

ei woi wasituisessa mielessä puhdistua, ennen kuin ihminen uskolla omistaa Kristuksen lunastuksen. Mutta kun elämän yhdistys on olemassa Jumalan ja ihmisen wälillä, ja kun Kristus pääsee Pyhän Hengen kautta uskowan sydämmeen asumaan, silloin Herra sisällisesti puhdistaa sydämmen ja omantunnon, ja kristitty saa pysywän rauhan.

Paljon pyydettiin pakanakunnan piirissä syntejä anteeksi. Ja Raamatusta näemme, kuinka hartaasti wanhan liiton hurskas rukoili anteeksi syntinsä. Wielä uskollisemmin tulee uuden liiton lapsen, jolle Jumala armossa on walmistanut korkeimman syntein anteeksisaamisen Jeesuksessa Kristuksessa, pyytää Jumalalta syntejään anteeksi. Niin kuin ihmisen tulee pyytää taiwaalliselta Isältä jokapäiwäistä leipää, niin tulee hänen joka päiwä rukoilla Jumalalta anteeksi, mitä hän on rikkonut. Kristuksen kautta on hänen Jumalalle tunnustaminen syntinsä ja pyytäminen ne anteeksi. Raamattu sanoo: **„Joka pahantekonsa kieltää, ei hän menesty; waan joka sen tunnustaa ja hylkää, hänelle tapahtun laupeus"** (Sananl. 28: 13). Lähimmäiselle owat ne synnit tunnustettawat, joilla ihminen rikkoo häntä wastaan. Hyödyllistä ja tarpeen on kristityn myös tunnustaa opettajalle tahi uskonweljelle ne synnit, jotka tuntoa waiwaawat. Jumalan sanalla tulee kristityn neuwoa ja lohduttaa sortotilassa olewaa uskonweljeä. Jaakob sanoo: **„Tunnustakaa toinen toisellenne rikoksenne"** (Jaak. 5: 16). Ja Jeesus sanoi opetuslapsilleen: **„Ottakaa Pyhä Henki. Joille te annatte synnit anteeksi, niille ne anteeksi annetaan, ja joille te ne pidätätte, niille ne owat pidätetyt"** (Joh. 20: 22, 23). Kun sanan palwelija julistaa Jumalan sanaa ja hoitaa armon wälikappaleita, toimittaa hän tätä Herran käskyä. Mutta kun kristitty on ahdingon ja epätoiwon wallassa, woi se, jolla on Kristuksen Henki, Jeesuksen nimessä päästää

waiwattua. Samoin woi se, jolla on Pyhä Henki, Jeesuksen nimessä pidättää syntiä katumattomalta, ja tämän synnin sitomisen tarkoituksena on sielun pelastus. Mutta tämä Pyhä Henki ei ole ihmishenki, eikä se ole lahwon henki. Missä ei todella Pyhää Henkeä ole, siinä ei ole tätä Hengen waltaa. Jumalan sanalla tulee kristityn lohduttaa ja ojentaa koetuksessa olewaa, sillä Jumalan sanassa on wasituinen päästäwä ja sitowa woima. Kristus käski opetuslasten **„saarnata parannusta ja syntein anteeksiantamusta hänen nimeensä kaikille kansoille"** (Luukk. 24: 47), ja kun ewankeliumia saarnataan, silloin päästää Jumala Henkensä kautta sorretun ja sitoo katumattoman.

Jokaisen ihmisen tulee Jumalalta suorastaan pyytää synnit anteeksi, niin kuin Kristus on opettanut meitä Herran rukouksessa. Uutterasti ja uskallukselta tulee kristityn armoistuimen eteen mennä, ja kun hän katuwaisella mielellä tunnustaa Jumalalle syntinsä, saa hän wakaasti luottaa siihen, että hän Kristuksen tähden saa ne anteeksi, sillä Jumala todistaa sen sanassaan. Johannes sanoo: **„Jos me tunnustamme syntimme, niin hän on uskollinen ja wanhurskas, että hän antaa meille synnit anteeksi ja puhdistaa meitä kaikesta wäärydestä"** (1 Joh. 1: 9). Ja wanhan liiton ennustuksessa sanoo Jumala: **„Waikka teidän syntinne werirunskeita olisiwat, niin ne tulewat lumiwalkeiksi; ja waikka ne olisiwat punaisia karwaisia, tulewat ne kuitenkin willan kaltaisiksi"** (Jes. 1: 18). Antaakseen heikolle tukea, on Jumala walalla wannonut, ettei hän tahdo syntisen kuolemaa. Hän sanoo: **„Niin totta kuin minä elän, sanoo Herra, Herra, ei minulle kelpaa jumalattoman kuolema, waan että jumalaton kääntyisi tieltänsä ja eläisi"** (Hes. 33: 11). Suuri on syntein anteeksisaamisen armo, ja kristityn tulee joka päiwä sitä käyttää.

66. Walwominen.

Pimeyden walta ympäröi täällä kristittyä, ja se koettaa walheella ja kiusauksilla saattaa häntä epäuskoon ja taikauskoon. Tämä paha walta käyttää maailmaa wälikappaleena. Mutta ihmisen omassa lihassa asuu synti, ja kristitystäkin taistelee wielä liha henkeä wastaan. Sen tähden on walwominen tarpeen kaikkialla wäijywää syntiä wastaan. Uudessasyntymisessä on uusi ihminen esiintynyt, mutta se on aiwan kehittymätön ja tarwitsee kaswamista. Elämän alku on olemassa, mutta kehityksen määrä on korkea. Jumalan lahja on hoidettawa ja elähytettäwä. Kristitty ei saa Henkeä sammuttaa eikä murehuttaa, waan hänen tulee Hengen mukaan waeltaa. Usko on aina henkisen elämän ehtona, ja usko on wapaa. Sen tähden on luopumus aina mahdollinen. Hywiä enkeleitäkin on langennut. Wielä helpommin joutuu ihminen lankeemukseen. Mitä enemmän ihmiselle on annettu, sitä enemmän häneltä waaditaan, ja uusia koetuksia astuu yhä edelleen kristityn eteen, joissa kysytään walwomista ja rukoilemista. Maailma wetää kristittyä puoleensa, ja entiset synnit owat häntä wäijymässä. Sen tähden woi kristitty horjua ja kietoutua maailmaan. Pietari sanoo: **„Jos he, kun he owat maailman saastaisuuksia paenneet Herran ja Wapahtajan Jeesuksen Kristuksen tuntemisen kautta, taasen kietoutuneina niihin, woitetaan, niin owat wiimeiset tulleet heille pahemmiksi, kuin ensimmäiset“** (2 Piet.

2: 20). Eikä kristitty saa uskon kehityksessä seisahtua, sillä siitä seuraa taantumus, ja pitkittywä synnin elämä tuottaa paatumuksen.

Woittamatonta ihmistä ei löydy maailmassa; sen tähden Raamattu aina uudelleen kehottaa kristityitä walwomaan ja rukoilemaan. Paawali sanoo itsestään: **„Minä kuritan ruumistani ja painan sitä alas, etten minä, joka muille saarnaan, itse kelwottomaksi tulisi“** (1 Kor. 9: 27). Suoraan sanoo Raamattu, että lankeemus woi tapahtua: **„Mahdotonta on, että ne, jotka kerran owat walaistut ja owat maistaneet taiwaallista lahjaa, ja Pyhästä Hengestä osallisiksi tulleet, ja jotka owat maistaneet Jumalan hywää sanaa ja tulewaisen maailman woimaa, jos he lankeawat pois, jälleen parannukseen uudistettaisiin, kun he itsellensä ristiinnaulitsewat ja pilkkaawat Jumalan Pojan“** (Hepr. 6: 4—6). Raamatun oppia se ei siis ole, kun eräässä kirkkokunnassa sanotaan, ettei uudestisyntynyt woi langeta, ja tämmöinen oppi on muutoinkin ristiriidassa kristinuskon yleisten perusteiden kanssa. Paawali sanoo: **„Katso siis Jumalan hywyyttä ja ankaruutta: ankaruutta niitä kohtaan, jotka lankesiwat, mutta hywyyttä itseäsi kohtaan, jos pysyt hywyydessä — muutoin sinäkin leikataan pois“** (Room. 11: 22). Ellei kristitty walwo, joutuu hän pois uskon asemasta. Pietari sanoo sen tähden: **„Koska te, rakkaani, tämän jo ennen tiedätte, niin karttakaa, ettette kietoutuisi jumalattomain eksytykseen ja jontuisi pois omasta wakawasta asemastanne“** (2 Piet. 3: 17). Henki sotii lihaa wastaan ja liha henkeä wastaan. Sen tähden täytyy kristityn wastustaa lihaa ja wahwistaa henkeä. Ellei hän sitä tee, pääsee liha woitolle.

Johannes sanoo: **„Jokainen joka pysyy Kristuksessa, hän ei tee syntiä; jokainen joka syntiä tekee, hän ei ole häntä nähnyt eikä tuntenut. Lapset, älköön kukaan teitä wietelkö:**

joka tekee wanhurskautta, hän on wanhurskas, niin kuin hänkin wanhurskas on. Joka tekee syntiä, hän on perkeleestä, sillä perkele tekee syntiä alusta. Sitä warten on Jumalan Poika ilmestynyt, että hän särkisi perkeleen työt. Jokainen joka on Jumalasta syntynyt, hän ei tee syntiä, sillä hänen siemenensä pysyy hänessä; eikä hän woi syntiä tehdä, sillä hän on Jumalasta syntynyt" (1 Joh. 3: 6—9). Apostoli teroittaa sen totuuden, että Kristuksessa oleminen ja synnissä eläminen eiwät sowi yhteen. Jokainen joka on ylhäältä syntynyt, hän ei woi tahallaan syntiä tehdä, sillä Kristuksen Henki asuu ja hallitsee hänessä. Tietämättömyyden ja erhetyksen syntejä uudestisyntyneilläkin on, mutta apostoli ei puhu tällä paikkaa näistä synneistä, waan hän puhuu tahallisesta synnin tekemisestä. Sitä Johannes ei tahdo sanoa, ettei Jumalasta syntynyt woisi luopua Jumalasta ja sen kautta synnin tekijäksi tulla, sillä tämä ei silloin enää ole Kristuksessa. Kristityllä on Hengen mieliala, joka wetää häntä Jumalan puoleen, ja rakkaus Jumalaan waatii häntä Jumalan tahtoa tekemään. Uudestisyntymätön on lain ulkonaisen pakotuksen alla, ja häneltä puuttuu Hengen woimaa hywän tekemiseen. Mitä selwemmäksi Jumalan Henki saa kristitylle ilmoittaa synnin olentoa, sitä selwemmin tuntee kristitty synnin turmelusta, ja sitä sywemmin hän pyytää synnistä wapaaksi tulla. Hän rakastaa Jumalan kuritusta taiwaallisen Isän kaswatuswälimenä, ja hän pitää Herran armoa kalliimpana tawaranaan. Ja kristillistä wapauttaan hän ei anna uhriksi muiden ihmisten mieliwallalle.

Kristus käski opetuslapsiaan walwomaan, waikka heidän henkensä oli altis, sillä heidän lihansa oli heikko. Walwominen wasituisessa mielessä on mahdollinen siinä, missä uskon walkea palaa sydämmessä. Uudestisyntynyt walwoo, kun hän

waeltaa walkeudessa Jumalan kaswojen edessä. Paawali sanoo: **„Te olitte ennen pimeys, mutta nyt te olette walkeus Herrassa. Waeltakaa niin kuin walkeuden lapset“** (Ef. 5: 8). Walwomisen kautta woi kristitty wälttää kiusauksia. Sen tähden sanoo Herra opetuslapsilleen: **„Walwokaa ja rukoilkaa, ettette kiusaukseen lankeisi“** (Matt. 26: 41). Walwowa on kuuliainen Pyhän Hengen armowaikutuksille, hän ottaa waarin ajatuksistaan, sanoistaan ja töistään, ja hän odottaa Kristuksen ilmestymistä. Paawali sanoo Jumalan armon **„opettawan meitä odottamaan autuaallista toiwoa ja suuren Jumalan ja meidän Wapahtajamme Jeesuksen Kristuksen kirkkauden ilmestymistä“** (Tiit. 2: 13). Walwomisen wasituinen woima on tämä Jeesuksen Kristuksen ilmestymisen odotus. Kun Kristus tuli maailmaan, silloin walkeus tuli tänne, ja tämä walkeus on jokaisen saatawa omakseen, joka tahtoo kynttilänsä sytyttää. Tämän walkeuden omistamisen kautta alkaa walwominen, ja Herran toinen tuleminen pitää walwowaa wireillä. Walwominen on pitkittywä mielentila, jossa uskowa odottaa Kristuksen tuloa. Hurskas pitää walwowana sielunsa autuutta silmämääränään, ja hän seisoo wakawasti uskon wihollisia wastaan.

Kristityn mielen tulee keskittyä Jumalassa ja wetäytyä pois maailman hajottawasta turhuudesta. Hywä ja paha owat monella tapaa sekoitetut ihmiskunnassa, mutta kristitty pyytää aina tarkemmin erottaa ne toisistaan, niin ettei hän tulisi osalliseksi pahaan. Sydämmessä keskittywät ihmisen siweelliset woimat; sen tähden tulee kristityn sulkea sydämmensä synnille. Monenlaiset yllytykset lähestywät maailmasta ihmistä, mutta kristitty woi estää ajatustaan ja tahtoaan liittymästä niihin. Jaakob sanoo: **„Jokainen kiusataan, kun oma himo wiettelee ja houkuttaa häntä. Sitten, kun himo on siittänyt, synnyttää**

ſe ſynnin, ja kun ſynti on kypſynyt, ſynnyttää ſe kuoleman“ (Jaak. 1: 14, 15). Jos ihmiſen mieli liittyy pahaan, ſikiää ſynti, ja tätä walwowa wälttää. Synnin turmelukſen tähden on pahan tarkaſtaminen uſein waarallista. Milloin mieli rupeaa taipumaan pahaan, on pakeneminen tarpeen. Helmaſyntiin nähden ei ſowi kenenkään kerſkata, waan kiiruhtaminen Herran tykö on paras apu ſitä wastaan. Jos mieli on joutunut taſapainosta, ja yllytys on ſaanut tahdon puolelleen, on wiettelys jo waikuttamaſſa, ja ajatus antaa pahalle lumoawan muodon, joka pettää ihmiſen. Kristityn tulee ſen tähden epäluulolla kohdella omaa ſydäntään ja omia woimiaan. Siſäänpäin tulee mielen pyſyä koossa, niin että ſe woi walwoa ſydäntä ja ohjata ſitä; ja ulospäin tulee mielen pyſyä keskitettynä, niin etteiwät ulkonaiſet kohdat eiwätkä muut ihmiſet pääſe ſydäntä hallitſemaan. Kristitty pitää aina ſilmällä, mitä uskon elämälle on hyödyllistä, ja mitä ſille on wahingollista, ja ſen mukaan hän pyytää ohjata ajatukſenſa, puheenſa ja työnſä. Milloin hän woi kiuſausta wälttää, pakenee hän; milloin hän ei ſitä woi, wahwiſtaa hän itſenſä Jumalaſſa.

Walwomiſeſſa on tarpeen, että kristitty kieltää itſenſä, niin että ſydän pyſyy wapaana ja mieli raittiina. Ne yllytykſet, jotka tulewat maailman piiriſtä, owat woitettawat, niin että ſielu ja ruumis pyſywät kuriſſa. Ei ſaa ſeuraelämä, ei maallinen nautinto, ei puku, ei näkeminen ja kuuleminen häiritä mieltä ja wetää ſitä pois Jumalaſta. Luonnollinen ihminen katſoo mitä terweyſ, tyky ja welwolliſuus waatiwat. Kristitty katſoo tätäkin, mutta kaswaminen Jumalaſſa, henkinen wapaus, lähimmäiſen autuus ja Jumalan kunnia owat hänellä wahituiſena ſilmämääränä. Jos omatunto on epätietoinen, on kristityn parempi olla liiakſi tarkka kuin liiakſi höllä. Itſenſä kieltäminen ei ſaa muuttua ihmisorjuudekſi eikä armottomuu-

bekſi omaa ruumista kohtaan. Paastoaminen on ſiſällisen elämän edistymiſen määrättäwä, ſillä ulkonaiſena tapana ſe orjuuttaa. Lahjan ja uhrin antamiſeſſa tulee ſiſällisen totuuden olla määräämäſſä, ja iloista antajaa Jumala rakastaa. Kristinusko ei waadi orjallista, erakkomaista olentoa, mutta kewytmieliſyyttä ſe ei kärſi. Ewankeliumin hengen tulee ſeuraelämää hallita. Warſinkin uskon elämää alkawaiſet tarwitſewat hiljaiſuutta, ja kaikki tärkeät elämän kohdat kaipaawat ſitä. Se paha, mikä on kaikkialla maailmaſſa, on kristitylle koetukſeksi ja koulukſi; hän puhdiſtaa itſenſä ſiitä ja pakenee aina uskolliſemmin armon turwiin. Kristitty ei laajenna ſeuraelämää yli ſen, mikä on tarpeen ja mitä welwolliſuudet waatiwat. Jokaiſella uskon ja hengen woimalla on eri rajanſa täſſä kohden. Ei ſowi kenenkään ruweta muiden parantajaksi, ennen kuin tauti on woitettu omaſſa itſeſſä. Ei ſaa kristitty lähteä awaralle toimimaan, niin kauan kuin waſituiſen welwolliſuuden piiri kyſyy kaikkia hänen woimianſa. Ei ſowi kenenkään puuhata raiskan ottamiſta pois weljen ſilmäſtä, ennen kuin malka on ſaatu pois omaſta ſilmäſtä. Ei ſaa kristitty ruweta maailmaa kääntämään, ellei Jumalan Henki hänesſä ole maailman henkeä wäkewämpi. Ei ſaa ihminen toimia ſillä tapaa, että oma rakennus jää takapajulle. Kaikki toimi, oli ſe mitä luontoa tahanſa, kyſyy liiakſi ſuurta uhria, jos ihmiſen ſielu ſiitä kärſii wahinkoa. Kristityn tulee pyytää ſemmoiſta ſeuraa, joka on ſiſälliſelle ihmiſelle hywäkſi, mutta hänen tulee wälttää ſemmoiſia ihmiſiä, jotka turmelewat uskon perustuſta.

Walwomiſeen liittyy rukous. Jumalalta ſaa uskowa apua ja woimaa kiuſausten woittamiſeen. Rukous ja walwominen kuuluwat ſen tähden yhteen. Walwowa pitää ſydämmenſä wapaana himojen yllytyksiſtä ja maailman häiritſewiſtä waikutuksiſta, ja rukoilewa pyytää Jumalalta woimaa uuteen

elämään. Jumala on aſettanut jokaiſen johonkuhun maalliſeen toimeen, joſſa hänen tulee uskon hengeſſä ja elämäſſä waikuttaa. Työhön on ihminen luotu, ja työllä on arwonſa. Mutta ei ole jokainen toimi työtä, ſillä leikkikin on tointa. Työ on woimien käyttäminen ſäännölliſeſſä toimeſſa ruumiilliſen ja henkiſen hywän puolesta. Maalliſetkin toimet owat Jumalan waikutusaloja, joilla uskowa oppii Jumalan teitä ja töitä tuntemaan. Mutta ihminen ei ole oikeutettu tekemään työtä mihin tarkoitukſeen hän waan tahtoo, ſillä työ on tehtäwä tarpeelliſen ja hyödylliſen aſian puolesta, ja ſe on tehtäwä Jumalan järjeſtyksen mukaan. Oman kunnian, turmelewan nautinnon tahi tawaran kokoamiſen tähden ei ihminen ſaa työtä tehdä. Eläin ei woi työtä tehdä, waikka ihminen woi ſitä työhön käyttää, mutta ihminen, joka on Jumalan kuwaksi luotu, woi ſitä tehdä, ja hänen tulee rukouksella ja Jumalan ſanalla pyhittää työnſä jumalanpalwelukſeksi. Rukouksen henki tuo mielen hiljaiſuutta ja Jumalan ſiunausta työhön, niin että tämäkin tulee ſabbatin wiettämiſeksi. Jokaiſen tulee walita ammattinſa erityiſen lahjanſa ja woimanſa mukaan, ſillä täſſä tulee luontainen määräys ilmi, ja ihmiſen on katſominen, woiko hän walitusſa ammatisſaan palwella Jumalaa lahjallaan. Misſä ei ihmiſellä ole tilaiſuutta ammatin walitſemiſeen, ſiinä ottaa hän wirkanſa ja toimenſa Jumalan kädeſtä ja pyytää ſiinä olla uskollinen Jumalalle. Se ammatti, jonka määränä waan on turha nautinto ja aiſtillinen huwitus, on hyljättäwä. Sielun autuuden tulee aina olla ihmiſen tärkein aſia. Misſä paljon waaroja uhkaa ihmiſtä, ſinne hänen ei tule mennä. Kriſtityn ammatin ja toimen tulee mukaantua Jumalan toimen mukaiſeksi, ja hänen tulee pyytää olla Herralle mieliſuoſioksi. Sen tähden on hänen walwominen ja rukoileminen.

Elämän aika on Herran lahja, ja kristitty pyytää saada siitä iankaikkista hyötyä. Sen tähden waatii elämä wakawaa järjestystä, ja työ waatii oikeaa suunnitelmaa. Säännöllisyys ja tarkka ajan käyttäminen on ihmiselle tarpeen, ja sielun rakennuksen tulee aina saada riittäwää aikaa osakseen, niin että rukouksen Henki pääsee työtä kannattamaan. Kristitty ei hae wirwoitusta ja lepoa huonoista tahi teeskennellyistä lähteistä, waan luonnon piiristä ja luonnollisissa elämän suhteissa. Jumalassa löytää kristitty mielen lepoa; sen tähden hän ei kaipaa niitä yllykkeitä ja huweja, joita luonnollinen ihminen etsii. Lepo wahwistaa ihmistä tulewaan työhön, ja se on waan iankaikkisen lewon esimakua. Lewon tähden ei kristitty täällä lepoa etsi. Luonnossa tietää kristitty olewansa Jumalan ilmestyksen piirissä, jossa Jumalan wiisaus, rakkaus ja kunnia tulewat ilmi. Hän näkee täällä Jumalan hywyyttä ja kowuutta, joilla Jumala pyytää ohjata ihmiskunnan ja yksityisen elämää iankaikkista määrää kohti. Ratkaisewissa elämän kohdissa huomaa ihminen selwään, että häntä wäkewämpi walta on ohjaamassa ihmiskunnan elämää.

Walwowa tarwitsee wiisautta ylhäältä. Wiisaus alhaalta katsoo waan maallista etua ja hywää, mutta wiisaus ylhäältä tuntee Jumalan tahtoa yksityiskohdissa, ja se pyytää sitä toteuttaa. Jumalan wiisaus käsittää taiwaat ja maan, iankaikkisuuden ja ajallisuuden, sen tähden owat sen tarkoitukset ja wälimet korkeammat, kuin maallisen wiisauden. Kääntymyksessä astuu ihminen korkeamman wiisauden piiriin, ja hän pyytää oppia yhä paremmin erottamaan hywän ja pahan. Wiisas katsoo Kristuksen esikuwaa ja wetäytyy maailman turhasta puuhasta hiljaisuuteen. Raamattu on hänen paras oppikirjansa. Siinä on hänellä esikuwia ja oppia Jumalan wiisauteen. Jumala toimittaa wähäisellä asialla suuria töitä,

ja hän hylkää kaiken korskan. Kaikki walhe ja petos on Jumalan ſiweelliſen järjeſtyksen polkemista ja rikos Kriſtuksen korkeutta wastaan, ſillä Kriſtus on totuus. Totuuden tunnuſtaminen tulee welwolliſuudeksi, milloin ſitä poljetaan, mutta ſydämmen wakuutuksena täytyy tunnuſtuksen eſiintyä. Ja tunnuſtajan tulee wiiſaana katſoa aikaa ja tilaiſuutta, milloin Jumalan kunnia tätä waatii. Kriſtus ei aina antanut wastausta. Joskus waatii Jumalan totuus tunnuſtamiſta, waikka oma henki on waarassa. Misſä maallinen todelliſuus on kyſymyksessä, ſiinä ei tunnuſtus ole ehdoton welwolliſuus. Ei ihminen ſaa puhua kaikkea, mitä hän näkee ja kuulee, waan uſein tulee hänen ſiinä kohden olla waiti. Walheeſeen ei ihmiſellä koskaan ole lupaa, ſillä walehtelija palwelee perkelettä.

Kriſtityn tulee noudattaa kriſtillistä oikeutta. Jumala antaa jokaiſelle omanſa maalliſen järjeſtyksen ja taiwaan waltakunnan järjeſtyksen mukaan. Jumalan järjeſtyſtä ja ſäännöſtä tulee kriſtityn kaikilla aloilla kunnioittaa ja yhyittää. Sielu on Jumalalle warjeltawa. Se ſiwiſtys, joka wieroittaa ſielun Jumalasta, on wäärä ſiwiſtys. Sielun perusoikeus on ſen oikeus Jumalaan. Sielu aſuu ruumiiſſa, ja tämä on yhyitettäwä Jumalan Hengen templikſi. Kriſtitty ei anna ruumiille liiallista arwoa, mutta hän ei ſitä halweksikaan. Ruumiin tulee olla hengen hallittawana. Ruumis on ſen tähden niin hoidettawa, ettei ſe nouſe henkeä määräämään. Siweellistä puhtautta on yhydettäwä ja warjeltawa, ſillä Jumalan Henki ei aſu himojen ſaaſtuttamaſſa ruumiiſſa. Sen tähden waatii ſiweys wakawaa parannustyötä ja pitkiintywää uudiſtusta ja puhdiſtusta Kriſtuksen wereſſä.

Kriſtitty oſoittaa hywää lähimmäiſelleen. Misſä todellista tarwetta on, ſiinä on hän walmis auttamaan Kriſtuksen tähden. Mutta ſyntiä ja pahaa ei hän auta. Wihollisilleen-

kin antaa kristitty, mitä he tarwitſewat. Mutta enſiksi owat oikeuden waatimukſet noudatettawat, ſitten hywyyden. Jumalan tahtoa pyytää kristitty noudattaa. Hywyyden tulee olla ſiweellistä luontoa. Ei ole ihmiſen ſillä tapaa auttaminen muita, että hänen omanſa joutuwat kärſimään nälkää. Ja rauhaa pyytää kristitty warjella, niin paljon kuin mahdollista. Hän kärſii pahaa itſeään kohtaan ja kostaa pahan hywällä. Mutta totuus ja oikeus owat puolustettawat, milloin Jumalan aſia ja kunnia owat kyſymyksessä.

Elämän ja kuoleman wälillä ſeiſoo ihminen täällä. Walkeus on elämä; pimeys on kuolema. Pimeydestä tulee ihmiſen tulla walkeuteen, ja walkeuteen tulleena tulee hänen walkeudessa waeltaa. Mutta walkeus taistelee aina pimeyden kanssa. Sen tähden tulee kristityn walwoa ja odottaa Herranſa tuloa, että Kristus tullessaan woiſi ottaa hänet tykönsä ja kirkastaa häntä kuwanſa kaltaiſeksi.

67. Kristuksen toinen tuleminen.

Suuri oli Jumalan luomispäivä. Henkensä kautta loi Jumala Sanallaan taiwaat ja maan. Tämä luominen on Jumalan ensimmäinen suuri ihmetyö, ja se on uskon ensimmäinen perustotuus. Pakanakunta ei tiedä mitään maailman luomisesta, waan se on muodostellut itselleen kaikenlaisia taruja maailman synnystä. Ainoastaan ilmestyksen piirissä esiintyy selwä tieto maailman luomisesta, ja uskon elämälle on tarpeen, että tämä perustotuus pysyy puhtaana.

Suuri oli se armon päiwä, jona Jumalan ainosyntyinen Poika tuli ihmiseksi. Syntiinlankeemuksen kautta oli pimeyden walta tunkeutunut luomakuntaan ja ihmiskuntaan. Synnin siemen oli päässyt maailmaan itämään, ja se kaswoi puuksi, joka peittää koko maan. Synnin kirous painoi ihmiskuntaa, ja kaikki ihmiset joutuiwat synnin wallan alle. Mutta Jumala toteuttaa kuitenkin Kristuksen kautta iankaikkisen armopäätöksensä. Kaikella elämällä ja koko maailmalla on kehityksensä ja määränsä. Synnin kautta häiriintyi kehitys, mutta Jumala on kuitenkin armossa johdattawa sen määräänsä, sillä Kristuksen kautta on hän toteuttawa sen maailmasuunnitelman, jonka hän teki, ennen kuin maailman perustus pantiin. Sen tähden sowitti Kristus Jumalan Karitsana maailman synnit. **„Kristus tuli kiroukseksi meidän edestämme“** (Gal. 3: 13). **„Jumala on tehnyt sen, joka ei synnistä mitään tietänyt, meidän**

edestämme synniksi, että me hänessä tulisimme Jumalan wanhurskaudeksi" (2 Kor. 5: 21). Kristuksessa on Jumala toimittanut maailman sowinnon, ja Kristuksessa on hän walmistanut elämän wanhurskauden ihmiskunnalle. Niin kuin Jumala loi ensimmäisen luomakunnan Kristuksessa, Kristuksen kautta ja Kristukseen, niin on hän luonut uuden luomakunnan Kristuksessa, Kristuksen kautta ja Kristukseen. Jeesuksessa Kristuksessa **„asuu koko jumaluuden täydellisyys ruumiillisesti"** (Kol. 2: 9). Hänessä owat Jumala ja ihminen yhdistyneet, ja uusi luomakunta on jo Kristuksessa olemassa. Kristus on mennyt kärsimisen kautta kunniaan, ja nyt hän wetää kaikki puoleensa. Hän on walmistanut eläwän tien maan alhosta Isän kotiin, ja hän on itse tämä tie. Kristus on se nisunjywä, joka on kuollut ja joka tuo paljon hedelmää (Joh. 12: 24). Kristuksen kautta woiwat ihmiskunta ja koko luomakunta määräänsä päästä.

Kun Kristus oli täyttänyt lunastuksen, meni hän Isän tykö walmistamaan Jumalan waltakunnan ilmestymistä kirkkaudessa maan päällä, ja hän on aikanaan jälleen tulewa päättämään työnsä. Suurin kaikista päiwistä on Kristuksen tulemisen päiwä olewa. Kristuksen toisessa tulemisessa täytetään Jumalan armopäätös. Raamattu sanoo: **„Kristus on kerran uhrattu monen syntejä ottamaan pois; mutta toinen kerta on hän ilmestywä niille autuudeksi, jotka häntä odottawat"** (Hepr. 9: 28). **„Ihmisen Poika on tulewa Isänsä kunniassa, enkeleinsä kanssa, ja silloin hän maksaa jokaiselle hänen työnsä mukaan"** (Matt. 16: 27). Mutta aika ja hetki, jona Herra tulee, on meille tuntematon. Sen tuntee Jumala yksin. Kristus sanoo: **„Walwokaa, sillä ette tiedä, millä hetkellä teidän Herranne on tulewa"** (Matt. 24: 42). Kun Kristus tulee kirkkaudessa, silloin herätetään kaikki kuolleet, ja Herra toimittaa

wiimeiſen tuomion. Silloin luodaan uudet taiwaat ja uuſi maa. Kriſtuksen lunaſtuksen kautta poiſtuu ſe wastakkaiſuus, joka on olemaſſa näkywäiſen ja näkymättömän maailman wälillä, ja taiwaan waltakunta tulee Kriſtukſeſſa tähän maailmaan. Aluksi pyytää tämä waltakunta uudiſtaa yksityiſiä ihmiſiä, mutta kehityksen lopuſſa kirkaſtaa ſe koko luomakunnan. Koska uuſi luominen on Kriſtukſeſſa toteentunut, ja kun hänelle on annettu kaikki walta taiwaiſſa ja maan päällä, on autuus uskowaſſa, joka on omiſtanut Kriſtuksen, eläwä woima, joka korottaa hänet yli ajalliſuuden. Jeeſuksen opetuslapſi tietää taiwaan waltakunnan waikuttawan maailmaſſa wakawien ſiweellisten ſääntöjen ja tarkoitusten mukaan, niin että kehitys kulkee elimelliſesti alkuperäiſeſtä perustuksesta määrään asti. Sen tähden kriſtitty ei antaudu piittaamattomuuteen, ei epäſelwään toiwottelemiſeen, eikä hätäilewään toimeliaiſuuteen ja kärſimättömyyteen, waan hän kestää waiwoiſſa kärſiwänä ja waikuttawana, odottawana ja uutterana, ſillä hän tietää, että Kriſtus on alkaja ja päättäjä, alku ja loppu.

Maailman wiimeinen aikakauſi alkaa Kriſtuksen tulemiſella lihaan, ſillä ajan täydelliſyys tuli Kriſtukſeſſa eläwänä woimana maailmaan, ja iankaikkinen elämä alkoi kehittyä täällä. Siitä ſyystä luetaan Raamatuſſa apoſtoleinkin aika wiimeiſeen aikaan. Kirkaſtuneeſta Kriſtukſeſta lähtee armon ja tuomion waikutuksia, joiden kautta tämä wanha maailma hajoaa hajoamiſtaan ja uuſi maailma luodaan. Mutta armon aikana waikuttaa Herra henkiſesti. Niin kuin Kriſtus wielä on kätketty Jumalaſſa, niin on kriſtitynkin elämä kätketty Kriſtuksen kanſſa Jumalaſſa. Paawali ſanoo: **„Te olette kuolleet, ja teidän elämänne on kätketty Kriſtuksen kanſſa Jumalaſſa. Koska Kriſtus, meidän elämämme, ilmeſtyy, ſilloin tekin ilmoitetaan hänen kanſſaan kirkkaudeſſa“** (Kol. 3: 3, 4). Jumalan

waltakunnan kirkkauskin on kätketty Kristuksen kanssa, mutta Herran tulemisessa se ilmestyy. Sisälliſesti, hengessä, walmistaa nyt Kristus Jumalan waltakunnan ilmestymistä kirkkaudessa. Epäuskon silmä ei woi nähdä Kristusta eikä hänen töitään, mutta uskon silmä näkee häntä, ja uskowan sydän tuntee häntä.

Kristus palwelee nyt Ylimmäisenä Pappina taiwaan pyhimmässä Jumalaa ihmiskunnan hywäksi. Hän rukoilee Jumalaa ihmisten puolesta. Hän puhdistaa pyhällä werellään niitä, jotka katuwina lähestywät armoistuinta ja uskossa pyytäwät Jumalalta syntinsä anteeksi. Hän antaa itsensä elämän leipänä ja elämän juomana isoowille ja janoowille. Pyhässä kasteessa on Kristus toimimassa palwelijansa kautta, ja hän antaa armonsa kastetulle. Herran ehtoollista jakaessa on Kristus itse läsnä, ja hän antaa ruumiinsa ja werensä elämän rawinnoksi uskowalle. Kristuksen Henki waikuttaa nyt kaikkialla ja wetää ihmisiä Kristuksen tykö; hän ottaa Kristuksen täydelliſyydestä ja antaa uskowalle armoa armon päälle. Henkensä kautta waikuttaa Kristus wielä profeettanakin. Hän walaisee taiwaalliſella walkeudella opetuslapsiaan ja johdattaa heitä kaikkeen totuuteen; ja hän antaa sanalleen woimaa ja siunausta. Ja Siionin kuninkaana hallitsee Kristus waltakuntaansa, ja kaikki taiwaan ja maan woimat palwelewat häntä. Herra sanoo: **„Minulle on annettu kaikki walta taiwaassa ja maan päällä"** (Matt. 28: 18). Ylimmäisenä pappina, profeettana ja kuninkaana käyttää Kristus nyt kaikki, mitä hän on elämällään ja kuolemallaan ihmiskunnalle ansainnut, waltakuntansa hywäksi. Niin kuin Jumalan Henki elähyttäwänä liikkui ensimmäiſessä luomiſessa alkuwesien päällä, walmistamassa ensimmäistä luomakuntaa, niin waikuttaa Kristuksen Henki nyt kaikkialla walmistamassa uutta luomakuntaa. Tällä walmis-

tusajalla kaswaa ja kypsyy elo Jumalan suurella pellolla. Sekä nisut että ohdakkeet kaswawat, ja molemmat joutuwat. Ja kun wilja on kypsynyt Jumalan wainiolla, silloin tulee Kristus päättämään työnsä. Orjan muodossa oli Ihmisen Poika Lunastajana maan päällä. Seimi oli hänen ensimmäinen kehtonsa, eikä hänellä ollut maan päällä sitä paikkaa omana, johon hän olisi päätänsä kallistanut" (Matt. 8: 20), mutta toisessa tulemisessa ilmestyy Herra kirkkaudessa, ja kaikki taiwaan enkelit seuraawat häntä. Tätä Jumalan waltakunnan tulemista rukoilee Jeesuksen opetuslapsi Herran rukouksessa. Johannes sanoo: „**Tule, Herra Jeesus!**" (Ilm. 22: 20).

Kristuksen toisella tulemisella alkaa Herran päiwä. Armon aikana saawat ihmiset paljon toimia omin neuwoin, sillä Jumala odottaa kärsiwällisyydellä parannusta. Ihmiset yrittäwät omilla woimillaan rakentaa itselleen rauhaa ja onnea, ja jumalaton ylpeilee tänä aikana. Se Herra, joka antoi itsensä uhriksi maailman sowinnon tähden, saa tähän aikaan kärsiä paljon pilkkaa ja ylenkatsetta. Mutta Herran päiwänä muuttuu kaikki. Silloin loppuwat ihmisten toimet, ja pimeyden walta sidotaan. Silloin hallitsee Kristus yksin. Tämä Herran päiwä ei ole nykyisen maallisen päiwän pituinen, waan se on Jumalan päiwä, josta Raamattu sanoo: „**Yksi päiwä on Herran edessä niin kuin tuhannen ajastaikaa, ja tuhannen ajastaikaa niin kuin yksi päiwä**" (2 Piet. 3: 8). Koko tämä nykyinen armon aika on „**autuuden päiwä**" (2 Kor. 6: 2), jona Kristus armon ruhtinaana tarjoo armoaan koko ihmiskunnalle. Tämä autuuden päiwä on kestänyt lähes kaksi tuhatta wuotta. Niin on Herran päiwäkin kokonainen aikakausi, jonka pituutta emme tunne. Paljon suuria töitä on Kristus toimittawa tänä Herran päiwänä, niin kuin Jumalan ilmestys sanoo.

Koko luomakunta odottaa Herran päiwää, ſillä Kriſtuksen ſowintotyö tarkoittaa koko maailmaa. Jumalan kuwana aſetettiin ihminen luonnon hoitajakſi ja hallitſijakſi. Ihmiſen kirkaſtuksen kautta oliſi luomakunnallekin tullut ſe kirkaſtus, jonka Jumala on ſille ſäätänyt. Mutta ihminen luopui Jumalasta ja lankeſi ſyntiin, ja ſen kautta joutui koko luomakuntakin turmeluksen orjuuteen. Tämän orjuuden alla huokaa luomakunta, ja ſe ikäwöi wapautusta. Paawali ſanoo: „**Me tiedämme, että koko luomakunta yhdeſſä huokaa ja on ſynnytyswaiwoiſſa tähän hetkeen asti**“; „**ſuurella ikäwällä odottaa luomakunta Jumalan lasten ilmeſtyſtä**“ (Room. 8: 22, 19). Kriſtuksen toinen tuleminen tuo luomakunnallekin pelaſtuksen, waikka tämä pelaſtus tulee puhdiſtuksen ja tuomioiden kautta, koska ſynnin turmelus on ſiihen tunkeunut. Sen tähden ilmoittaa luomakuntakin Kriſtuksen tuloa. Kaikki kuihtuu ja kuolee maan päällä, ja maa itſe wanhenee niin kuin waate. Sillekin tulee kuolinpäiwä, waikka ſen elinaika on pitkä, mutta elämän Herra puhdiſtaa tämän maan taiwaan tuleſſa ja uudiſtaa ſen. Suwi ei tule ſillä tapaa, ettei ihminen woiſi ſitä huomata. Monenlaiſilla ilmauksilla puhuu luonto keſän tulosta. Ei Kriſtuskaan tule ſillä tapaa, ettei hänen tulonſa oliſi huomattawiſſa. Hengen ja luonnon piiriſſä eſiintyy paljon ilmauksia, jotka todiſtawat Herran ilmeſtymiſeſtä. Mutta ainoaſtaan uskon ſilmä huomaa näitä.

Elämän ſynty on meille ſalaiſuus. Sen tähden on kaiken elämän alku meidän nähden jotakin ſäännötöntä ja ihmeellistä. Mutta kun elämä on kehittynyt, ediſtyy ſe ſäännölliſesti, eikä ihminen ſitä ihmettele, waikka elämäkin on Jumalan ihmettä. Kriſtinuskon ſynnyinaika oli ihmeiden aikakauſi. Uuſia woimia tuli ſilloin ylhäältä luomakuntaan ja ihmiskuntaan, joiden tarkoituksena oli tämän maailman puhdiſtaminen

ja uudistaminen. Sen tähden esiintyi Kristuksen ja apostolein aikana paljon ihmeitä, mutta tämän ajan perästä alkoi säännöllinen kehitys uskon alalla. Tämän kehityksen kuluessa ei kristityn tule odottaa semmoista ihmeiden aikaa, kuin kristinuskon synnyinaika oli. Elimelliſessä uskon kehityksessä kaswattaa Kristus nyt opetuslapsiansa. Sen tähden Herra ei tahdo perustaa uskoa ulkonaiſiin ihmeihin. Fariseukset ja saddukeukset pyysivät Kristukselta merkkiä taiwaasta, mutta Herra ei antanut heille semmoista, sillä he eiwät toiwoneet häneltä apua, waan he tahtoiwat pystyttää omia sääntöjään. Haudasta nousi Kristus, ja tämä oli suurempi ihme kuin merkin antaminen taiwaasta, mutta Kristus ei noussut kuolleista maailman nähden, eikä opetuslastenkaan nähden, waan ylösnousneena ilmestyi Herra opetuslapsilleen. Kristuksen waikutuksen piirissä oliwat ihmeet siwuasioita, mutta Jumalan sana ja Henki oliwat pääasiana. Ihmeet oliwat palwelemassa Herran sanaa, sillä ne osoittiwat, että Jeesus todella on se Wapahtaja, joka woi sisällisesti ja ulkonaisesti auttaa ihmistä synnin turmelukseſta. Ihmeet kiinnittiwät kansan huomion Jeesukseen, ja ne kehoittiwat ihmisiä kääntymään jokapäiwäisen elämän piittaamattomuudesta Jumalan puoleen. Ulkonaiseen outoon ilmaukseen eiwät ihmeet tahdo kiinnittää ihmisten mieliä, eiwätkä ne tahdo walmistaa ulkonaista tukea uskolle. Kun ihmeet herättiwät ulkonaista puuhaa, meni Herra pois kansan näkywistä, taikka puhui hän sille wakawia nuhteen sanoja. Kristus ei tee Jumalan waltakuntaa ulkonaiseksi asiaksi, eikä hän alennu ihmeillä antamaan huwiketta ihmisten maalliſelle mielelle, waan Kristus rakentaa Hengen woimalla sisällisesti Jumalan waltakunnan omantunnon todistukselle, ja hänen totuutensa on pahennukseksi niille, jotka owat muotoon ja warjoon kiintyneet. Ulkonainen tie ei wie Jumalan waltakuntaan,

ei ihmeiden, eikä maallisen puuhan tie, waan sisällinen, hengellinen tie, omantunnon, parannuksen ja uskon tie. Ne, jotka pyytäwät tehdä kristinuskoa ulkonaiseksi wallaksi, joutuwat pimeyden lumoawan woiman uhriksi, kun wäärät kristukset ja wäärät profeetat ennustuksen mukaan tulewat tekemään suuria ihmeitä ja merkkejä. Kun Kristus tulee päättämään työnsä, silloin alkaa taas ihmeiden aika, mutta pimeyden waltakin tekee wiimeisenä aikana ihmeensä, ja se wiettelee monta. Uskon oikeasta asemasta riippuu Jumalan ihmeiden tunteminen.

Kristus walmistaa loppua sitä päiwästä asti, jona hän oli täyttänyt sowintotyönsä ja nousut ylös taiwaaseen. Hän sanoi Israelin korkealle neuwostolle: **„Minä sanon teille: tästä lähin te saatte nähdä Ihmisen Pojan istuwan woiman oikealla puolella ja tulewan taiwaan pilwissä"** (Matt. 26: 64). Yksityisiä armon ja tuomion toimia ilmenee kaikkina aikoina, jotka walmistawat lopullista täyttämistä. Ei wiimeinen päiwä ole sitä luontoa, että silloin tapahtuisi mitä ei koskaan ennen ole tapahtunut, waan armo ja wanhurskaus Kristuksessa esiintywät silloin koko täydellisyydessään, ja Jumalan lopullinen toimi muodostuu kokonaiseksi, kaikkea käsittäwäksi. Jerusalemin häwitys oli Israelille Kristuksen tulemisen päiwä tuomiossa. Uskonpuhdistus on meille Kristuksen tulemisen päiwä armossa. Tämmöisiä Kristuksen tulemisen päiwiä on kaikkialla edessämme kristikunnan historiassa, ja tämmöisiä on myös yksityisen ihmisen elämässä. Mutta päiwien lopussa keskittyy Jumalan armon ja tuomion waikutus, ja se laajenee yli koko maailman. Kristuksen tuleminen ei nyt rajoitu erityisiin aikoihin, waan Herra walmistaa aina tuloansa.

Uskon tulee aina odottaa Herran tulemista. Siitä syystä tapahtuu kaikkina aikoina enteitä Herran tulemiselle, että kristitty pysyisi walweella ja odottaisi Herraansa. Kaikki Herran

työt tarkoittawat hänen tulemistaan kirkkaudessa. Sitä warten tulee Kristus nyt armollaan ja Hengellään ihmisten tykö, että hän woisi walmistaa heitä wastaanottamaan häntä, kun hän tulee kirkkaudessa. Kaswi kehittyy elimelliſesti. Se kaswaa aikanſa, ja kun kukkanen on walmis, aukenee ſe ja lewittää kauniin kukkateränſä. Niin kehittyy myös Jumalan waltakunnaſſa kaikki elimelliſesti. Jumala panee kaikelle aikanſa ja määränſä. Siſälliſesti walmistaa Kristus tuloanſa, ja kaikki taiwaan ja maan woimat owat auttamaſſa tätä walmistustyötä. Sen tähden on Kristukſen tuleminen ſiſälliſesti ja henkiſesti uskon ſilmälle huomattawana. Wälistä Herra jouduttaa työtänſä, niin että yksi päiwä on niin kuin tuhannen wuotta; ja wälistä Herra hidaſtuttaa kehitystä, niin että tuhannen wuotta on niin kuin yksi päiwä. Sen tähden on Kristukſen tulemiſen hetki meille tietymätön. Mutta warma on Kristukſen tuleminen. Kun aika oli täytetty, tuli hän ihmiſeksi, waikka hurskaat oliwat odottaneet häntä wuoſituhanſia, ja kun aika taas on täytetty, tulee Herra kirkkaudeſſa.

Aina on Herra henkiſesti tulemaſſa, mutta aikanaan tulee Kristus ulkonaiſeſtikin. Sen tähden näkee ennuſtus nykyajan ytimeſſä tulewaiſuuden idun ja kehityksen. Kun on pitkä ja ſuora tie edeſſämme, astuwat yhteen aikaan lähempänä ja etäämpänä olewat eſineet meidän ſilmiimme. Niin näkee ennuſtukſen Henki yhteen aikaan lähempänä ja kauempana olewia tapauksia, ja lähempänä olewiſſa kuwaantuwat etäämpänä olewat ja wiimeiſet tapahtumat. Profeetan ſilmä näkee Jumalan waltakunnan kehityksen läpi aikojen waiheiden. Se on ſiſällinen toſiaſia, että Kristus on tulemaſſa. Ihmiſen ſuhde Herran erityiſiin armon ja tuomion waikutukſiin oſoittaa ſiis ihmiſen ſuhdetta Herran wiimeiſeen tulemiſeen. Kristusta odottaminen on uskon perusaſema, ſillä ainoaſtaan tällä ta-

paa woi ihminen olla pyſywäſſä yhdiſtyksessä tulewan Herran kanſſa.

Jollei kristitty odota Herranſa tuloa, on rakkaus hänesſä haihtunut. Wiikot, kuukaudet ja wuodet odottaa maallinen ystäwä ystäwän tuloa. Mutta Kristus on Lunastajamme ja Wapahtajamme. Ei ole kukaan tehnyt ihmiſelle niin paljon hywää, kuin hän. Eikä kukaan rakasta ihmistä niin paljon, kuin hän. Ja tämä Herra tulee. Armon kuninkaana tuli Kristus Israeliin, mutta uſeimmat eiwät hänestä huolineet. Sen tähden tuli Kristus Jeruſalemin häwityksessä hopeaſepän tulena ja peſijän ſaippuana, eikä Israel woinut ſeiſoa hänen edessään. Nyt tulee Kristus armollaan ja Hengellään ihmisten tykö, mutta tuomion päiwänä on hän tulewa wanhurskaana tuomarina.

68. Sielujen tila kuoleman jälkeen.

Koko luomakunnassa ilmestyy Jumalan wanhurskaus, joka waikuttaa hywän puolesta ja pahaa wastaan. Kun ihminen rikkoo Jumalan järjestystä wastaan, kääntyy tämä häntä wastaan. Syntinen kaiwaa sen tähden haudan itselleen. Salomoni sanoo: **„Jumalattoman wangitsewat hänen omat rikoksensa, ja hän köytetään oman syntinsä siteillä“** (Sananl. 5: 22). Ihminen luulee pääsewänsä lakia ylemmäksi, kun hän syntiä tekee, mutta Jumalan laki on ihmistä wäkewämpi. Se nousee tuomitsewana häntä wastaan, ja ihminen sortuu lain alle, sillä elämän laki, joka on ihmistä tukemassa, kun hän waeltaa Jumalan teillä, tulee kuoleman laiksi, jos hän Jumalasta luopuu. Sen tähden painaa Jumalan tuomio syntistä, ja tämä tuomio on sisällisesti tunnettawa omantunnon nuhteissa ja ulkonaisesti siinä waiwassa ja wastoinkäymisessä, joka elämän alalla häntä kohtaa. Synnin tuomio keskittyy kuolemassa, ja se waikuttaa wälittömästi ihmisen hengelliseen ja ruumiilliseen elämään. Hengen ja ruumiin woimat kuluwat sen turmeluksen kautta, jonka synti on tuottanut. Kuolema on tullut ihmisen wihollisekſi, ja se kaswaa ja kypsyy elimellisesti.

Kuolema ei ole ainoastaan synnin waikutus, waan se on myös waikuttawa woima. Paawali sanoo sen tähden, että kuolema „hallitsee“ (Room. 5: 14, 17). Synnin tähden on kuolema tullut yleiseksi wallaksi maailmaan, niin että kaikki

ihmiſet owat kuoleman lapſia. Heidän olennoſſaan aſuu kuolema, ja he owat ulkonaiſesti kuoleman tuomion alaiſia. Kun ihminen elää ſynniſſä, kehittyy tuomio itſiölliſeksi, niin että ihminen on henkiſesti ſiihen ſidottu, ja tuomio tulee hänesſä hedelmäksi, joka kadotukſessa kypſyy. Ajallinen, hengellinen ja iankaikkinen kuolema on ſynnin ſeuraus. Ajalliſen kuoleman tuska ei ole pitkä, waikka ſe woi olla katkera. Suuri on hengelliſen kuoleman kurjuus, ſillä hengettömän ruumiin kaltaiſena liikkuu ſynnin wallaſſa olewa ihminen maailmaſſa. Mutta kauhea on iankaikkinen kuolema, ſillä ihminen tekee täſſä loppua iankaikkiſesti, mutta loppua ei koskaan tule. Täſtä kuolemaſta woi ainoaſtaan Kriſtus pelaſtaa.

Se elimellinen yhdiſtys, mikä alkuanſa oli olemaſſa ruumiin, ſielun ja hengen wälillä, on ſynnin kautta heikentynyt. Epäjärjeſtys on tunkeutunut luomakuntaan, ja ſe aſettaa ihmiſen turmeltuneen luonnon waikutusten alaiſeksi. Kun ruumis ja henki owat joutuneet pois ſiſälliſeſtä ſoinnuſta, kuihtuu ruumiillinen elämä ja hajoaa wähitellen. Koko maailmaſſa wallitſee turmiollinen riſtiriitaiſuus. Synnin kautta ſyntyy elämän keſkuſtaa pakenewa liikunto, joka kehittyy ſiſältä ulospäin, ja ſe tunkeuu ihmiſen henkiſeen olentoon, jonka ſe wetää alas turmioon, ellei ihminen etſi apua elämän ruhtinaalta.

Kuolema kohtaa tuomiolliſena waltana Jumalan laſtakin, ſillä hän on ſamaa luontoa kuin muut, waikka hän uudeſſaſyntymiſeſſä on ſaanut elämän ylhäältä. Jumala lauſui tuomionſa enſimmäiſen ſynnin yli, ja tämä waikuttaa wielä eläwänä woimana ihmiskunnaſſa ja maailmaſſa, mutta kuolemaſſa wapaantuu Jumalan lapſi wanhaſta luonnoſta, ja hän pääſee Jumalan lepoon. Aadamin ſynti tuottaa ihmiſelle ajalliſen kuoleman, ja ſynnin turmelus waikuttaa henkiſen kuoleman. Mutta Aadamin ſynti ei wielä ſuoranaiſesti tuota

iankaikkista kadotusta, waan tämän tuottaa ſe itſekohtainen ſynti, jonka jokainen ihminen on turmeluksen alaiſena tehnyt. Wanhan liiton laki perustui tähän maalliſeen elämäpiiriin; ſen tähden otti ſe tästä ſiunauksenſa ja kiroukſenſa. Se kowenſi ne rangaistukſet, jotka luonnon piirissä eſiintywät, ja nämä oliwat ylipäänſä ajallisia. Mutta kristinusko perustuu Jumalan waltakuntaan. Sen tähden owat ſen rangaistukſet iankaikkiſia, ja ne wiewät toiſeen kuolemaan. Armo tarjoo ihmiſelle woimaa kääntymyksſeen, ja ſe tahtoo pelastaa häntä ſynnin tuomiosta ja ſynnin wallasta, mutta Kristuksen armo on wiimeinen ja täydellinen pelastuskeino. Ihmiſen ſuhde armoon ratkaiſee ſen tähden lopullisesti hänen tilaanſa. Se elämä, joka armon kautta ſyntyy, on iankaikkinen, ja ſe rangaistus, joka ſeuraa armon hylkäämistä, on iankaikkinen.

Niin kuin Raamatussa taiwas erotetaan maasta, niin erotetaan maanalainen piiri tästä maasta. Raamattu puhuu olennoista, jotka owat taiwaiſſa, maan päällä ja maan alla. Manala eli tuonela on kuoleman piiri. Sen tähden eſiintywät kuolema ja tuonela uſein yhdeſſä. Kristus ſanoo: **„Minulla on kuoleman ja tuonelan awaimet“** (Ilm. 1: 18). Tuomiosſakin eſiintywät wielä kuolema ja tuonela towereina. Raamattu ſanoo: **„Kuolema ja tuonela heitettiin tuliſeen järween. Tämä on ſe toinen kuolema“** (Ilm. 20: 14). Kun kuolema kaataa ihmiſpolwen toiſenſa perästä, kokoontuwat kuolleet pakanakunnan ja wanhan liiton piirissä tuonen maahan. Niin kuin ruumiillisſielullinen elämä on kotiutunut tänne maan päälle, niin on ſielullisruumiillinen kuolema kotiutunut tuonelaan. Tuonela kuuluu tähän luomakuntaan, mutta ſe on ſen warjopuoli. Kolkko ja autio on manalan maa. Ja woimaton on ſielu näissä pimeyden rauniois ſa. Epäjärjestys wallitſee pimeyden ja kuolon warjon maassa ja kammoa herättäwä hiljai-

ſuus. Pſalmista ſanoo: „**Ellei Herra oliſi ollut minun apuni, oliſi ſieluni wähällä lewännyt hiljaiſuudessa**“ (Pſ. 94: 17); „**knolleet eiwät taida Herraa kiittää, eiwätkä ne, jotka menewät alas hiljaiſuuteen**“ (Pſ. 115: 17).

Tuonelaſſa on maailman toimeliaiſuus ja puuha loppunut. Saarnaaja ſanoo: „**Tee kaikki, mikä tulee ſinun eteeſi tehtäwäkſi, woimaſi mukaan, ſillä tuonelaſſa, johon olet menewä, ei ole työtä eikä taitoa, eikä tietoa, eikä wiiſautta**“ (Saarn. 9: 10). Kun ſielu on erotettu ruumiiſta ja aiſtimaailmaſta, joſta ſe ſaa yllytykſet ja wälimet waikutukſeen, puuttuu ſiltä kaikki waikutuswoima, mutta ulkoa tunkeuu waikutukſia ſiihen, ſillä ſielun luonto on wastaanottawa. Luonnollinen ja ſielullinen elämä liikkuu maan päällä, mutta tuonelaſſa on luonnolliſen ja ſielulliſen kuoleman kotipaikka. Job ſanoo Jumalalle: „**Lakkaa ja luown minuſta, että minä wähänkin wirwottuiſin, ennen kuin minä menen, enkä palaa, pimeyden ja kuolon warjon maahan, maahan, joka on pimeä kuin ſynkeys, joſſa on kuoleman warjo ja epäjärjeſtys, jonka walo on kuin ſynkeys**“ (Job 10: 20—22). Ja Jumala ſanoo Tyyron kaupungille: „**Minä wajotan ſinut hautaan wajoowien tykö, ja aſetan ſinut tuonelan maahan, muinaisajan rannioihin, niiden tykö, jotka owat kuoppaan menneet**“ (Heſ. 26: 20). Mutta waikka kuolema hallitſee tuonelaſſa, ja waikka ſielu täällä on woimaton, on ſielulla kuitenkin tietoiſuutta nykyiſeſtä ja menneeſtä tilaſta, ja toinen tuntee täällä toiſta. Rikas mies tunſi tuonelaſſa Laaſarukſen. Saul tunſi Samuelin, kun tämä nouſi tuonelaſta häntä puhuttelemaan. Hurskaankin elämä on tuonelaſſa ſidottu ja tarpeen alainen, niin että ſe kaipaa lohdutuſta. Sen tähden ei wanhurskaskaan kiitä Jumalaa tuonelaſſa. Pſalmiſta ſanoo: „**Ei kuolemaſſa ſinua muiſteta, kuka kiittää ſinua tuonelaſſa**“ (Pſ. 6: 6).

Tuonela ei ole ſama kuin ſywyys, joka on pahojen henkien waſituinen olopaikka, ja johon perkele ſuljetaan, kun Kriſtus ulkonaiſesti perustaa waltakuntanſa maan päälle (Ilm. 20: 3). Eikä tuonela ole ennen maailman loppua ſama kuin helwetti, ſillä helwetisſä owat ſielut yhdiſtetyt ruumiinſa kanſſa, ja täällä wallitſee tuli, kun ſielut tuonelaſſa owat ilman ruumiſta, ja täällä wallitſee pimeys. Sywyydeſtä tunkeuwat ne woimat eſille, jotka turmelewat elämää maan päällä. Kriſtus ſanoo: **„Jos käteſi on ſinulle pahennukſeksi, niin hakkaa ſe pois; parempi on ſinun käſipuolena elämään mennä, kuin jos ſinulla oliſi kaksi kättä ja ſinä meniſit helwettiin, ſiihen ſammumattomaan tuleen, joſſa ei heidän matonſa kuole eikä tulta ſammuteta“** (Mark. 9: 43, 44). Ja waſemmalla puolellaan olewille ſanoo Tuomari: **„Menkää pois minun tyköäni, te kirotut, ſiihen iankaikkiſeen tuleen, joka on walmiſtettu perkeleelle ja hänen enkeleillenſä“** (Matt. 25: 41). Tuomiopäiwänä herätetään kuolleiden ruumiit, ja kadotetut joutuwat ſielun ja ruumiin kanſſa kadotukſen waiwaan, mutta tuonelaan joutuwat kuolemaſſa ainoaſtaan ihmiſten ſielut. Kriſtus ſanoo: **„Älkää peljätkö niitä, jotka tappawat ruumiin, mutta jotka eiwät woi ſielua tappaa, waan peljätkää paremmin ſitä, joka woi ſielua ja ruumiſta helwetisſä hukuttaa“** (Matt. 10: 28). Rangaiſtus helwetisſä on toinen kuolema, johon kadotettu joutuu tuomioſſa, mutta tuonelaſſa on uudeſtiſyntymättömän ſielu kuoleman jälkeen tuomiopäiwään aſti. Tuonelaſſa on luonnolliſen kuoleman keſkuspaikka, joſſa ruumiillinen kuolema muodoſtuu ſielulliſeksi kuolemakſi, niin että ihminen ſaa nähdä ja maiſtaa kuolemaa. Maan päällä elää ainoaſtaan yksi ſukupolwi kerrallaan, mutta tuonen maahan kokoontuwat kaikki ne ſukukunnat, jotka owat muinoin eläneet. Ihmiſen kuolinhetken ja tuomiopäiwän wälillä on uſein paljonkin aikaa. Tämä

aika woi olla ſuuren waiwan tahi ſuuren ilon aika. Rikas mies on nyt ollut kohta kakſi tuhatta wuotta tuonelan waiwaſſa, ja tuomiopäiwänä joutuu hän wielä ſuurempaan kärſimiſeen, ſillä hän joutuu ſilloin iankaikkiſeen kadotukſeen. Kriſtus eſittää meille kertomukſen rikkaasta miehestä ja Laaſarukſesta ſitä warten, että me painaiſimme mieleemme tämän totuuden.

Sielun elämä on wiettiä ja tunnetta. Woidakſeen waikuttaa tarwitſee ſielu ruumiin ja hengen. Kuolemaſſa hajoaa ruumis, ja henki on ſynnin kautta ſortunut. Jumalattomaſſa lakkaa kuolemaſſa hengen waikutus, ja ſielu joutuu niiden himojen ja halujen waiwattawikſi, joihin ſe on maan päällä kietoutunut, mutta hän ei woi tuonelaſſa himojaan tyydyttää. Jumalan tuomion woima tunkeuu jumalattoman ſieluun, ja tuonelan kolkko, ſynkkä pimeys waikuttaa ſiihen, eikä ſielu woi mitään wastuſtuſta tehdä näille waikutukſille. Sen tähden näkee ja maiſtaa jumalaton kuolemaa.

Sielusſa on aiſtillinen puoli, joka jää ſiihen kuolemaſſa, waikka ruumis eroaa ſiitä. Sielu on aiſtimilla warustettu, niin että ſe woi olla yhteydeſſä aiſtilliſen maailman kanſſa, niin kuin ſielulla on henkiſiä elimiä, joiden kautta ſe woi olla yhteydeſſä Jumalan ja henkiſen maailman kanſſa. Mutta ſynti ſitoo ihmiſtä aiſtimaailmaan ja wetää hengen aiſtilliſuuden orjuuteen. Kun jumalattoman ſielu kuolemaſſa eriää ruumiiſta, on ſe erotettu Jumalan Hengen waikutukſiſta, mutta ſe aiſtilliſuus, joka yhdiſti ſielun aiſtimaailman kanſſa, ei ole kokonaan kadonnut. Sen tähden on rikas mies waiwaſſa tuonelaſſa, ja hän pyytää weden piſaraa kielelleen wirwoitukſekſi. Ruumis ei heikennä eikä peitä niitä waikutukſia, joita tuonelan autio, kolkko epäjärjeſtys waikuttaa ſiihen, ja ſielun ſiſimmäſſä on tuska, ſillä ſynnin himot palawat ſiinä ſammumattomalla kiihkolla, mutta tyydytyſtä ne eiwät enää

woi aistimaailmasta saada. Kun sielu on wieraantunut Jumalasta, uupuu se sen tähden woimatonna turmelukſen waltaan. Henki on ſidottu pimeyteen, ja ihminen on wankeuteen joutunut.

Wanhan liiton hurskaisſakin hajoſi ruumis kuolemassa, ja kun ei heilläkään wielä ollut Kristukſen Henkeä, taantui heissä Hengen waikutus, mutta heidän sielunsa oli parannukſen ja uskon kautta kääntynyt pois synnistä, ja heidän mielensä oli yhdistynyt Jumalaan. Sen tähden wapaantui heidän sielunsa kuolemassa himojen ja halujen waikutukſista, ja se jäi awonaiſeksi Hengen waikutukſille, niin että he taiſiwat saada lohdutusta. Mutta kun kuolema on synnin palkka, ja tuonela on kuoleman kautta saanut waltansa, oli tuonelan elämä heillekin ikäwä, ja he tarwitſewat wirwoitusta. Kristus on woittanut kuoleman ja tuonelan. Ne, jotka uskossa kätkewät hänen sananſa, eiwät näe kuolemaa iankaikkiſesti. Kristukſen Henki asuu uudestiſyntyneessä. Sen tähden ei Jumalan lapſen sielu kuolemassa joudu tuonen maahan, waan se tulee Kristukſen tykö, ja se saa elää Kristukſen kanssa, kunnes Herra kirkastaa omansa ja laskee heidät Herranſa iloon.

Suuri on ſiis erotus sielujen tilassa kuoleman jälkeen. Kristus sanoo, että tuonelassa on kaksi piiriä, joiden wälillä on suuri juopa. Wanhan liiton hurskailla ja niillä pakanoillakin, jotka totuudesta owat, on lepopaikka tuonelassa. Herra sanoo, että monta tulee idästä ja lännestä, jotka saawat Aabrahamin, Iſakin ja Jaakobin kanssa olla Jumalan waltakunnassa. Tätä lepoa hurskaat ikäwöiwät, ſillä maailman lewottomuus wäſyttää heitä. He saawat täällä lohdutusta, ja he odottawat pelastusta. **„Siellä owat ne lewossa, jotka owat paljon waiwaa nähneet“** (Job 3: 17). **„Jotka wakaasti waeltaneet owat, ne tulewat rauhaan ja lepääwät kammioisſaan“**

(Jeſ. 57: 2). Jumala on auttawa hurskaita tuonelasta. Heidän takana owat maailman waiwat ja murheet, ja heidän edessään on Jumalan lepo iankaikkiſessa elämässä. Jumala ſanoo: „**Tuonelan kädestä minä tahdon heidät wapahtaa, kuolemasta minä tahdon heidät lunastaa. Kuolema — missä on ſinun ruttoſi? Tuonela — missä on ſinun ſurmaſi?**“ (Hoſ. 13: 14). Tämä Jumalan lupaus toteentuu Kristuksessa. Joka eläwässä uskossa on omistanut Kristuksen, hän pääſee tuonen wallasta ja ſaa kuolemassa tulla Herranſa tykö. Mutta jumalattomat joutuwat kuolemassa waiwaan, ja heidän täytyy pelwolla ja kauhulla odottaa tulewaa tuomiota.

Kun Kora, Dathan ja Abiram nouſiwat kapinaan Mooſesta ja Aaronia wastaan, ſanoi Mooſes kanſalle: „**Jos Herra tässä tekee jotakin uutta, niin että maa awaa ſuunſa ja nielee heidät kaikkein kanssa, mitä heillä on, niin että he eläwinä menewät tuonelaan, niin pitää teidän tietämän, että nämä pilkkaſiwat Herraa. Ja tapahtui, kun hän kaikki nämä ſanat puhunut oli, halkeſi maa heidän altanſa, ja maa awaſi ſuunſa ja nieli heidät ja heidän huoneenſa, ja kaikki ne ihmiſet, jotka Koran tykönä oliwat, ja kaiken heidän tawaranſa, ja he meniwät eläwinä tuonelaan, he ja kaikki, mitä heillä oli, ja maa peitti heidät, ja he hukkuiwat kanſan joukosta**“ (4 Mooſ. 16: 30—33). Tuonelaan joutuneesta Aſſurin kanſasta ſanoo profeetta: „**Siellä on Aſſur ja koko heidän joukkonſa, hänen ympärillään heidän hautanſa; kaikki owat he ſurmattuja, miekalla kaatuneita, joiden haudat owat ſywimpään kuoppaan tehdyt, ja hänen joukkonſa on hänen hautanſa ympärillä**“ (Heſ. 32: 22, 23). Baabelista ſanoo Jumala: „**Tuonela tuolla alhaalla liikkuu ſinun tähteſi ja ottaa ſinun tuloaſi wastaan; ſe herättää ſinun tähteſi yaamut, kaikki maailman mahtawat, ja nostaa istuimeltaan kaikki kanſain kuninkaat. Kaikki he was-**

taawat ja ſanowat ſinulle: „Sinäkin olet rintuunut niin kuin mekin, olet tullut meidän wertaiſekſemme. Alas tuonelaan on astunut ſinun korskaſi, ſinun huiluſi hälinä; toukat owat wuoteenaſi ja peitteenäſi madot“ (Jeſ. 14: 9—11). Ja Kriſtus ſanoo Kapernaumille: **„Sinä Kapernaum, joka olet korotettu taiwaaſeen asti! Sinä olet astuwa alas tuonelaan“** (Matt. 11: 23). Suuri on tuonelan aſukasten joukko. Kolkko on heidän olonſa ja katkera heidän waiwanſa.

Wanhan liiton hurskaatkin tuliwat tuonelaan, mutta pääſiwät Aabrahamin helmaan, joſſa he ſaiwat lohdutusta. **„Aabraham tuli rintuneekſi ja kuoli lewolliſeſſa ijäſſä, wanhana ja elämäſtä kylläuſä ſaaneena, ja hän koottiin kanſanſa tykö“** (1 Mooſ. 25: 8). Samuel ſanoi Saulille, kun hän nouſi tuonelaſta: **„Minkä tähden olet minua waiwannut, kun olet nostanut minua ylös?“** (1 Sam. 28: 15). Tuonelaſſa odottiwat wanhan liiton hurskaat tulewaa lunaſtuſta, ja Kriſtus tuli tännekin ſaarnaamaan ewankeliumia. **„Hän meni Hengeſſä ja ſaarnaſi hengille wankeudeſſa, jotka eiwät muinoin uskoneet, kun Jumala Nooan aikana odotti ja oli kärſiwäinen“** (1 Piet. 3: 19). Ihmiskunnan alkuaikana eläneellekin ilmoitti Herra ewankeliumia. **„Sitä warten on ewankelinmi kuolleillekin ſaarnattu, että he kyllä tuomittaiſiin ihmiſinä lihan mukaan, mutta eläiſiwät Jumalan elämää hengen mukaan“** (1 Piet. 4: 6). Ja Herra wei mukanaan tuonen wallaſta wankeja wapaakſi. Monta kuollutta nouſi haudaſta Kriſtuksen ylösnouſemiſen jälkeen. Mutta ihminen ſaa kumminkin ſen mukaan, kuin hän maan päällä on elänyt. Tämä maallinen aika on kylwön aika; kuolemaſſa alkaa niitto. Niitä oli paljon, jotka eiwät olleet mitään Kriſtuksesta kuulleet, mutta jotka oliwat totuudesta ja etſiwät Jumalaa. Ja niitä oli paljon wanhan liiton hurskaita, jotka odottiwat Kriſtuksen päiwää, mutta joi-

den täytyi astua tuonen maahan, ennen kuin Kristus tuli maailmaan. Näitä Kristus armossa muisti. Ja johdonmukaista on, että Herra, kun hän päiwien lopussa taas ilmestyy, ja kun ewankeliumin saarna pääsee määräänsä, antaa tuonelassa olewien taas kuulla pelastuksen sanomaa.

Jumalan lasten sielut saawat siis ajallisen kuoleman jälkeen nauttia autuutta Jumalan tykönä, kun jumalattomain sielut owat waiwassa ja hirmuisessa tuomion odotuksessa. Jeesus sanoi ryöwärille ristinpuulla: „**Totisesti sanon minä sinulle: Tänä päiwänä tulet sinä olemaan minun kanssani paratiisissa**“ (Luukk. 23: 43). Ja Johannes kastaja sanoo: „**Joka uskoo Poikaan, hänellä on iankaikkinen elämä, mutta joka ei usko Poikaan, ei hän tule elämää näkemään, waan Jumalan wiha pysyy hänen päällään**“ (Joh. 3: 36). Sekin on Kristuksen lunastuksen ja ylösnousemisen hedelmä, että Kristuksessa kuollut pääsee tuonen wallasta ja saa kuolemassa tulla Herransa tykö. Raamattu sanoo: „**Jumalan kansalle on wielä lepo tarjona. Sillä joka hänen lepoonsa on tullut, hän lepää töistään, niin kuin Jumalakin hänen töistään. Niin ahkeroitkaamme siis tulla siihen lepoon**“ (Hepr. 4: 9—11). Tämä lepo ei ole tuonelan kolkko hiljaisuus, waan se on Jumalan oma lepo, jossa hän lepää töistään. Kristus sanoo: „**Minun Isäni huoneessa on monta asuinsijaa; jos ei niin olisi, niin minä sanoisin teille: Minä menen walmistamaan teille sijaa**“ (Joh. 14: 2). Näihin asuntoihin tahtoo Jumalan lapsi kuolemassa tulla. Ryöwäri ei joutunut tuonelaan, kun hän tuli Herran tykö paratiisiin, waan hän pääsi Jumalan lepoon, sillä paratiisi ei ole tuonelaa, waan se kuuluu taiwaan piiriin. Paawali sanoo: „**Minä halaan eritä täältä ja olla Kristuksen kanssa, sillä se olisi paljoa parempi**“ (Fil. 1: 23). Kristuksen tykö aikoo siis apostoli kuolemassa päästä. Ja Herra sanoi Isälleen: „**Isä, minä tahdon,**

että missä minä olen, siellä nekin oliſiwat minun kanssani, jotka ſinä olet minulle antanut, että he näkiſiwät minun kirkkauteni, jonka ſinä minulle annoit" (Joh. 17: 24). Iſä on noudattawa tätä Kristuksen tahtoa. Apostoli ſanoo wanhan liiton ennustuksen mukaan: „Kristus on astunut ylös korkeuteen, ja hän on wienyt wankeuden wangiksi" (Ef. 4: 8). Kun Kristus woitti tuonelan, wapahti hän omanſa ſen wankeudesta. Tuonelan woitto on ſortunut niihin nähden, jotka owat uskoſſa omistaneet Kristuksen. Sen tähden ſanoo Paawali: „Meillä on turwa, ja me halnamme paljon enemmin olla kaukana pois ruumiista ja mennä aſumaan Herran tykö" (2 Kor. 5: 8). Kristuksen kautta on eläwä toiwo koittanut uskowalle.

69. Kuolleiden ylösnouſeminen.

Jeeſuksen Kristuksen ylösnouſemiſen kautta on taiwaasta tänne maailmaan tullut uuſi woima, joka Pyhän Hengen kautta luo uuden ihmiſen. Kristuksen kuolemasta ja haudasta nouſee walkeus, joka loistaa maailman pimeydeſſä. Elämän toiwo on koittanut kuoleman warjon maaſſa, ſillä Jumalan lapſi on nouſewa Kristuksen ylösnouſemiſen woimasta ylös iankaikkiſeen elämään.

Kristus ſanoi Juutalaiſille: **„Hetki tulee, jona kaikki ne, jotka haudoiſſa owat, ſaawat kuulla Ihmiſen Pojan äänen, ja ne, jotka owat tehneet hywää, tulewat eſiin elämän ylösnouſemiſeen, mutta ne, jotka owat tehneet pahaa, tuomion ylösnouſemiſeen“** (Joh. 5: 28, 29). Kaikki ne, jotka owat haudoiſſa, ſaawat ſiis kuulla Ihmiſen Pojan äänen, ja ſilloin kaikki nouſewat ylös. Niin woimallinen on Herran ääni olewa, kun ſe kaikuu haudoiſſa olewille. Niin waikuttawa on ſe ſana, joka nyt armon ſanana tarjoo ihmiskunnalle elämän. Mutta kuolleiden ylösnouſeminen on erilainen. Ne, jotka owat hywää tehneet, pääſewät elämän ylösnouſemiſeen, ja ne, jotka owat tehneet pahaa, joutuwat tuomion ylösnouſemiſeen. Yksityiſet työt eiwät täſſä ratkaiſe, waan ihmiſen elämä. Eläwä usko on aina hywää tekemäſſä, mutta kääntymätön ihminen on waikuttamaſſa pahaa. Wanhurskaat pääſewät oſalliſiksi elämän ylösnouſemiſeſta, ja heidän ruumiinſa tulewat Kristuksen kir-

kastetun ruumiin kaltaisiksi, mutta jumalattomat owat pimeyden lapsia, ja he joutuwat pimeyteen. Paawali sanoo: „**Herra Jeesus Kristus kirkastaa meidän heikon ruumiimme, että se olisi hänen kirkkaan ruumiinsa kaltainen, sillä woimalla, jolla hän myös woi tehdä kaikki itsellensä alammaiseksi**“ (Fil. 3: 21). „**On taiwaallisia ruumiita ja maallisia ruumiita; mutta toinen kirkkaus on taiwaallisilla ja toinen maallisilla. Toinen kirkkaus on auringolla ja toinen kirkkaus kuulla ja toinen kirkkaus tähdillä; sillä yksi tähti woittaa toisen kirkkaudessa. Niin on myös kuolleiden ylösnousemus: se kylwetään turmeluksessa ja nousee turmelematonna; se kylwetään huonona ja nousee kirkkaudessa; se kylwetään heikkoudessa ja nousee woimassa; sielullinen ruumis kylwetään ja hengellinen ruumis nousee ylös**“ (1 Kor. 15: 40—44).

Kun ihminen rupeaa Jeesuksen opetuslapseksi, saa hän sydämmeensä waikutuksia Kristuksen Hengestä. Herra antaa uskowalle synnit anteeksi, ja hän puhdistaa hänet pyhällä werellään. Ewankeliumissa ilmestyy Jumalan wanhurskaus uskosta uskoon, ja Kristus asustuu Hengen kautta uskowan sydämmeen. Synti turmelee ihmisen sielun, ja se asuu hänen lihassaan. Ihminen woi ruumiin puolesta elää, mutta kuolema hallitsee sielussa, jollei ihminen ole uskomalla Kristukseen saanut iankaikkista elämää. Ja tämä hengellinen kuolema muuttuu aikanaan iankaikkiseksi kuolemaksi. Mutta Kristus antaa opetuslapselleen hengellisen ja iankaikkisen elämän. Siemen mätänee maassa, mutta siitä nousee kaswi, sillä siinä on elämän woima. Ihmisen ruumis kätketään hautaan, jossa se mätänee, mutta siitä syntyy uusi kirkastettu ruumis, jos ihminen on uskolla käsittänyt elämän Kristuksessa. Kun Kristuksen Henki asustuu uskowan sydämmeen, on henkinen ylösnouseminen jo tapahtunut, ja aikanaan seuraa tätä ruumiin ylösnou-

ſeminen. Uudestiſyntyneisſä tapahtuu ſen tähden ruumiin yłösnouſeminen ſen Kristukſen Hengen kautta, joka heisſä aſuu, mutta uudestiſyntymättömät herätetään yłös ſen yleiſen woiman kautta, jolla Kristus waikuttaa koko luomakuntaan.

Raamattu puhuu enſimmäiſestä yłösnouſemiſesta, josta ne tulewat oſalliſiſi, jotka pääſewät Kristukſen kanſſa hallitſemaan, ja yleiſestä yłösnouſemiſesta, josta kaikki ihmiſet tulewat oſalliſiſi. Emme woi tätä enſimmäistä yłösnouſemista Raamatusta poiſtaa, ſillä Ilmestyksraamatuſſa ſanotaan ſelwästi: **„Autuas ja pyhä on ſe, jolla on oſa enſimmäiſeſſä yłösnouſemiſeſſa; heidän yli ei ole toiſella kuolemalla yhtään waltaa, waan he tulewat Jumalan ja Kristukſen papeiſi, ja he hallitſewat hänen kanſſaan tuhannen wuotta"** (Ilm. 26: 6), ja ſamaſſa Ilmestyksraamatuſſa ſanotaan: **„Minä todiſtan jokaiſelle, joka kuulee ſanat tämän kirjan ennustukſeſſa: Jos joku liſää näihin, niin Jumala on panewa hänen päällenſä ne witſaukſet, jotka owat täſſä kirjaſſa kirjoitetut, ja jos joku ottaa pois niiſtä ſanoiſta, jotka owat tämän kirjan ennustukſeſſa, niin Jumala ottaa pois hänen oſanſa elämän kirjaſta ja pyhäſtä kaupungiſta, ja niiſtä, jotka täſſä kirjaſſa owat kirjoitetut"** (Ilm. 22: 18, 19). Ja enſimmäinen yłösnouſeminen on tärkeimpiä kohtia Ilmestyksraamatuſſa. Paawali ſanoo: **„Jos me olemme hänen kanſſaan iſtutetut yhdenkaltaiſeen kuolemaan, niin me tulemme myös yhdenkaltaiſiſi yłösnouſemiſeſſa"** (Room. 6: 5). Se yłösnouſeminen, joka on Kristukſen yłösnouſemiſen kaltainen, on toiſenlainen kuin jumalattoman yłösnouſemus on.

Wiikoſſa on kuuſi arkipäiwää ja yhſi lepopäiwä. Ihmiskunnan elämäſſäkin on kuuſi wuoſituhatta arkiaikaa ja tuhannen wuotta lepoaikaa. Tämän lepoajan pituutta emme tunne ſillä ilmestyksen aika on toinen, kuin meidän aikamme, mutta

tänä lepoaikana hallitſewat enſimmäiſen ylösnouſemiſen lapſet Kriſtuksen kanſſa. Kriſtus ſanoo: „**Joka woittaa ja ottaa waarin minun töistäni loppuun asti, hänelle annan minä wallan pakanain yli, ja hän on hallitſewa heitä rautaiſella witſalla; niin kuin ſawiastioita heitä särjetään**“ (Ilm. 2: 26, 27). Ja Daniel ſanoo: „**Korkeimman pyhät ſaawat waltakunnan, ja he pitäwät waltakunnan iankaikkiſesta iankaikkiſeen**“; „**waltakunta, walta ja kaiken taiwaan alla olewain waltakuntain woima annetaan korkeimman pyhäin kanſalle; hänen waltakuntanſa on iankaikkinen waltakunta, ja kaikki wallat palwelewat ja kuulewat häntä**“ (Dan. 7: 18, 27). Suuri hallitusaika tulee Jumalan kanſalle. Silloin wallitſee rauha luonnonkin piiriſſä. „**Suſi aſun lampaan kanſſa ja leopardi makaa wuohen kanſſa, ja waſikka ja jalopeura ja ſyöttöhärkä yhdeſſä ſyöwät, ja poikanen niitä paimentaa. Ja lehmä ja karhu käywät ſamalla laitumella; heidän ſikiönſä yhdeſſä makaawat; ja jalopeura ſyö olkia niin kuin härkä. Ja imewäinen lapſi leikittelee waſkikäärmeen kololla, ja kyykäärmeen luolaan pistää wieroitettu kätenſä. Eiwät he pahaa tee eiwätkä turmele koko minun pyhällä wuorellani, ſillä maa on täynnä Herran tuntoa, niin kuin wedet peittäwät meren**“ (Jeſ. 11: 6— 9). Onnellinen on tämä aika.

Uudestiſyntyneellä on ylösnouſemiſen pantti ſiinä Hengeſſä, jonka hän on Kriſtukſelta ſaanut. Paawali ſanoo: „**Jos hänen Henkenſä, joka herätti Jeeſuksen kuolleista, aſuu teiſſä, niin on myös hän, joka herätti Kriſtuksen kuolleista, eläwäkſi tekewä teidän kuolewaiſet ruumiinne teiſſä aſuwan Henkenſä kautta**“ (Room. 8: 11). Uudenſyntymiſen kautta on perustus pantu ruumiin ylösnouſemiſeen. Wanhan ruumiin täytyy hajota, ſillä ſe on turmeluksen alainen. Ja niiſäkin Jumalan lapſiſſa, jotka Herran tulleſſa muutetaan, on joku erottaminen

tapahtuwa, ſillä **„liha ja weri eiwät woi Jumalan waltakuntaa periä“** (1 Kor. 15: 50). Kriſtuksen ilmeſtyminen waikuttaa elähyttäwällä woimalla uudeſtiſyntyneiſiin, niin että ne, jotka owat Herrassa kuolleet, nouſewat ylös, ja ne Herran omat, jotka eläwät, muutetaan. Paawali ſanoo: **„Meidän waltiomenomme on taiwaiſſa, josta me myös odotamme Wapahtajaa Herraa Jeeſusta Kriſtusta, joka on muuttawa meidän alhaiſen ruumiimme hänen kirkkaan ruumiinſa kaltaiſekſi ſillä woimalla, jolla hän woi tehdä itſellenſä kaikki alammaiſekſi“** (Fil. 3: 20, 21). **„Niin kuin kaikki Aadamiſſa kuolewat, niin myös kaikki Kriſtukſeſſa eläwikſi tehdään. Mutta jokainen omaſſa järjeſtyksesſään: uutinen Kriſtus; ſitten ne, jotka Kriſtukſen omia owat hänen tulemiſesſaan; ſitten on loppu, kun hän antaa waltakunnan Jumalalle ja Iſälle“** (1 Kor. 15: 22—24). Kriſtus on jo uutiſena ylösnousſut. Kriſtukſen tulleſſa herätetään hänen omanſa ylös. Ja kun loppu tulee, ſilloin herättää Herra kaikki kuolleet, pitää tuomion ja antaa waltakunnan Iſälleen.

Uudeſtiſyntyneet owat pääſſeet tuonelan wallasta Jumalan lepoon, ja täſſä he lepääwät töiſtään. He owat Herranſa kanſſa, ja he ſaawat nähdä Kriſtukſen kirkkautta, mutta he eiwät ole toimeſſa, ennen kuin Herra ilmeſtyesſään antaa heille tehtäwän. **„Joka on hänen lepoonſa tullut, hän on ſaanut lewätä töiſtään, niin kuin Jumala töiſtään“** (Hepr. 4: 10). **„Autuaat owat ne kuolleet, jotka Herrassa kuolewat täſtälähin. Niin, Henki ſanoo, että he ſaawat lewätä töiſtään; ſillä heidän työnſä ſeuraawat heitä“** (Ilm. 14: 13). Mutta kun Kriſtus ilmeſtyy, ſilloin aſettaa hän heidät toimimaan.

Uuſi ruumis ſyntyy wanhasta, niin kuin kaswi ſyntyy ſiemeneſtä, joka maaſſa mätänee. Uuſi ruumis ei ole ainoaſtaan uudiſtettu wanha ruumis eikä ſe ole kokonaan uuſi, waan

wanhassa ruumiissa on uuden siemen, josta wanhan hajotessa ja muuttuessa Herran woiman kautta uusi ruumis syntyy, joka on katoamaton ja turmeltumaton. Taiwaissa saa Jumalan lapsi, kun hän kuolee, ruumiillisen huoneuksen, joka wälittää sitä ruumiin kirkastusta, jonka Herra aikanaan waikuttaa hänessä. Paawali sanoo: **„Me tiedämme, että jos meidän maallinen huoneemme, meidän majamme, puretaan, on meillä rakennus Jumalalta, huone, joka ei ole käsillä tehty, iankaikkinen taiwaissa. Ja tämänkin puolesta me huokaamme, ikäwöiden, että me puetettaisiin majallamme, joka on taiwaasta“** (2 Kor. 5: 1, 2). Tämän majan saa Jumalan lapsi, kun hän kuolemassa pääsee Herransa tykö.

Kun Kristus ilmestyy, rakentaa hän waltakuntansa ulkonaisesti tänne maan päälle, ja hänen omansa saawat hallita ja tuomita kansoja hänen kanssaan. Sen tähden herättää Herra omansa kuolleista ja muuttaa ne, jotka eläwät ja pääsewät osallisiksi ensimmäisestä ylösnousemisesta. Paawali sanoo: **„Kun Kristus, meidän elämämme, ilmestyy, silloin tekin ilmoitetaan hänen kanssaan kirkkaudessa“** (Kol. 3: 4). **„Herra Jeesus ilmestyy taiwaasta woimansa enkelein kanssa“**, ja **„hän tulee kirkastettawaksi pyhissään“** (2 Tess. 1: 7, 10). Herran seurassa tulee ylhäinen Jumalan seurakunta (Hepr. 12: 23). Ja maan päällä **„nousewat Kristuksessa kuolleet ensiksi ylös. Sitten me, jotka elämme ja jälkeen jäämme, temmataan yhtä heidän kanssaan pilwissä Herraa wastaan ilmapiiriin, ja niin me aina olemme Herran kanssa“** (1 Tess. 4: 16, 17). Tällä tapaa yhdistyy Jumalan seurakunta taiwaissa Kristuksen seurakunnan kanssa maan päällä, ja Kristus on näkywäisenä tämän seurakunnan keskellä. Sen tähden terottaa Kristus sitä ylösnousemista, joka tulee hänen omilleen osaksi. Herra sanoo: **„Tämä on sen tahto, joka minut lähetti, että**

jokaiſella, joka näkee Pojan ja uskoo häneen, on olewa iankaikkinen elämä, ja minä olen herättäwä hänet wiimeiſenä päiwänä"; „ei woi kukaan tulla minun tyköni, ellei Iſä, joka lähetti minut, wedä häntä, ja minä olen herättäwä hänet wiimeiſenä päiwänä"; „joka syö minun lihani ja juo minun wereni, hänellä on iankaikkinen elämä, ja minä olen herättäwä hänet wiimeiſenä päiwänä" (Joh. 6: 40, 44, 54). Raamattu puhuu alkukielellä kuolleiden ylösnouſemiſesta ja ſiitä ylösnouſemiſesta, joka on kuolleiden joukosta. Jeeſuksen opetuslapſet ja fariſeukſet tunſiwat kyllä yleiſen kuolleiden ylösnouſemiſen, mutta ylösnouſeminen kuolleiden joukosta oli heille outo. Sen tähden opetuslapſet, kun Herra oli ſanonut, että Ihmiſen Poika nouſee kuolleista, „tutkiwat keskenään, mitä ſe oliſi: nousta kuolleista" (Mark. 9: 10). Papit, templin eſimies ja ſaddukeukſet paheniwat Pietariin ja Johanneksseen, kun „he opettiwat kanſaa ja ilmoittiwat Jeeſuksessa ſitä ylösnouſemiſta, joka kuolleista on" (Ap. tek. 4: 2). Ylösnouſemiſesta tulewat kaikki kuolleet oſalliſeksi. Elämän ylösnouſemiſta tulewat wanhurskaat oſalliſiksi. Mutta ſiihen ylösnouſemiſeen, joka tapahtuu kuolleiden joukosta, pääſewät ne, jotka owat istutetut yhdenkaltaiſeen kuolemaan Kriſtuksen kanſſa (Room. 6: 5), ja joiſſa Kriſtus on ſaanut muodon. Sen tähden pyytää Paawali „tuntea Kriſtusta ja hänen ylösnouſemiſenſa woimaa ja hänen kärſimiſenſä oſalliſuutta, muodoſtuen hänen kuolemanſa kaltaiſeksi", että hän „tuliſi ſiihen ylösnouſemiſeen, joka on kuolleista" (Fil. 3: 10, 11).

Johannes ſanoo: „Minä näin istuimet, ja he istuiwat niille, ja heille annettiin walta tuomita; ja niiden ſielut, jotka oliwat meſtatut Jeeſuksen todiſtuksen ja Jumalan ſanan tähden, ja jotka eiwät olleet petoa kumartaneet eikä hänen kuwaanſa, ja jotka eiwät olleet ottaneet hänen merkkiänſä otſaanſa

tahi käſiinſä; ja he tuliwat eläwikſi ja hallitſiwat Kriſtukſen kanſſa tuhannen wuotta. Mutta muut kuolleista eiwät eläwikſi tulleet, ennen kuin tuhannen wuotta on kuluunut. Tämä on enſimmäinen ylösnouſemus" (Ilm. 20: 4, 5). Ja ſaman luwun loppupuolella ſanoo Johannes: „Minä näin ſuuren walkoiſen istuimen ja ſen päällä hänen istuwan, jonka kaswojen edestä maa ja taiwas pakeni, eikä heille enää ſijaa löydetty. Ja minä näin kuolleet, ſekä pienet että ſuuret, ſeiſowan istuimen edeſſä, ja kirjat awattiin; ja toinen kirja awattiin, joka on elämän; ja kuolleet tuomittiin ſen mukaan, kuin kirjoiſſa oli kirjoitettu, heidän töittenſä mukaan. Ja meri antoi ne kuolleet, jotka ſiinä oliwat, ja kuolema ja tuonela antoi ne kuolleet, jotka heiſſä oliwat, ja he tuomittiin jokainen töittenſä mukaan" (Ilm. 20: 11—13). Näin kertoo Johannes luwun alusſa enſimmäiſtä ylösnouſemiſta ja tuhatwuotiſen waltakunnan alkua, ja luwun lopuſſa eſittää hän yleiſtä ylösnouſemiſta ja wiimeiſtä tuomiota, jotka eſiintywät tämän tuhatwuotiſen ajan kuluttua. Johannes puhuu täſſä luwuſſa marttyyreiſtä ja niiſtä, jotka wiimeiſiſſä waiwoiſſa pyſywät uskolliſina. Ilmeſtyskirjan alusſa ſanoo hän, että Jeeſus Kriſtus „teki meidät kuningaskunnaksi ja papeiksi Jumalalleen ja Iſälleen" (w. 6). Ne eläwät ja wanhimmat, jotka owat istuimen edeſſä, ſanowat lunaſtettujen puolesta Karitſalle: „Sinä olet tehnyt meitä Jumalallemme kuninkaiksi ja papeiksi, ja me ſaamme hallita maan päällä" (Ilm. 5: 10). Ja Herra antaa hallituswallan woittajille yleiſesti (Ilm. 2: 26; 3: 21). Ne, jotka pyſywät uskolliſina Herran puhtaalle ſanalle ja Herran armolla woittawat wiettelykſet, pääſewät ſiis enſimmäiſen ylösnouſemiſen oſalliſuuteen.

Enſimmäiſen ylösnouſemiſen lapſet pääſewät wapaiksi niiſtä wiimeiſiſtä waiwoiſta, jotka kohtaawat ihmiskuntaa, „eikä

toiſella kuolemalla ole yhtään waltaa niiden yli" (Ilm. 20: 6). Ne, jotka wiimeiſeſſä tuomioſſa owat elämän kirjaſſa kirjoitetut, eiwät joudu toiſeen kuolemaan, mutta he owat ſaaneet kärſiä paljon ahdinkoa. Paawali ſanoo: **„Jos joukun teko palaa, niin hän ſaa wahingon, mutta hän tulee itſe pelaſtetuksi niin kuin tulen kautta"** (1 Kor. 3: 15). Tällä ihmiſellä on ollut Kriſtus perustuksena (w. 11), mutta hän on rakentanut kelwottomia aineksia oikealle perustukſelle.

Kun Kriſtus nouſi haudasta, oli hänellä ruumis, joka ei ollut maalliſiin rajoituksiin ſidottu, waikka ſe ei wielä ollut kirkaſtunut. Koska Kriſtuksen omat tulewat yhdenkaltaiſiksi Kriſtuksen kanſſa ylösnouſemiſeſſa, on meidän otakſuminen, että enſimmäiſen ylösnouſemiſen lapſilla on ſamanlainen ruumis, kuin ylösnousneella Kriſtukſella oli.

Kriſtus lähettää enkelinſä, ja **„he kokoawat hänen walittunſa"** (Matt. 24: 31), jotka kokoontuwat heidän Herranſa tykö. Kriſtus on tullut alas taiwaasta ylhäiſen ſeurakunnan kanſſa, ja hänen omanſa maan päällä korotetaan Herran tykö ilmapiiriin (1 Teſs. 4: 17), joka on maan kanſſa joutuwa muutoksen alaiſeksi. Niin on Herran omille lunaſtus tullut (Luukk. 21: 28). He pääſewät itſe tuomioſta, kun he ſaawat toimittaa tuomiota Herran kanſſa. Paawali kyſyy: **„Ettekö tiedä, että pyhät tulewat tuomitſemaan maailmaa?"** (1 Kor. 6: 2). Apoſtoli ſanoo, että **„tämän maailman päärnhtinaalla on waltanſa ilmapiirisſä"** (Ef. 2: 2), ja täällä alkaa tuomio langenneiden enkelien yli, joita pyhät tuomitſewat (1 Kor. 6: 3). Pimeyden wallat kukiſtetaan, ja Kriſtus hallitſee omainſa kanſſa ylhäältä koko maailmaa. Perkele on ſidottu ja ſuljettu ſywyyteen, niin ettei hän woi **„kanſoja wietellä, ennen kuin tuhannen wuotta on kulunut"** (Ilm. 20: 3). Nyt Kriſtuksen waltakunta on järjeſtetty maan päälle, ja Kriſtuksen ſeurakunta hallitſee

Herran kanssa. Tämä tuhatwuotinen waltakunta wälittää maailman puhdistusta ja uudistusta. Ensimmäisen ylösnousemisen lapset owat pappeina ihmiskunnan edustajina ja kuninkaina Jumalan edustajina maailmassa.

Wiisaat neitseet owat nyt päässeet yljän kanssa häitä wiettämään, sillä Kristus on täydellisesti yhdistynyt seurakunnan kanssa. Mutta kaikki uskowaiset eiwät pääse Herran kanssa hallitsemaan. Tyhmät neitseet oliwat kyllä uskowia, sillä he odottiwat Herraa tulewaksi, ja he meniwät Herraa wastaanottamaan, mutta kun ei heillä ollut öljyä lampuissa, suljettiin he ulos häähuoneesta. Se, joka rakensi kelwotonta ainesta oikealle perustukselle, pelastetaan niin kuin tulen kautta (1 Kor. 3: 15). Herra sanoo: **„Sinä yönä owat kaksi yhdellä wuoteella; toinen otetaan ylös, ja toinen jätetään. Kaksi jauhawat yhdessä: toinen otetaan ylös, ja toinen jätetään“** (Luukk. 17: 34, 35). Jumalan lapsille on tuhatwuotisessa waltakunnassa kärsimisen aika loppunut, sillä kristillinen oikeus hallitsee nyt maailmassa, ja Herran omat owat pappeja ja kuninkaita täällä. Kirkko ja waltio owat nyt yhdistyneet. Kristuksen seurakunta on yhdistetty Herransa kanssa, ja se tuomitsee ja hallitsee kansoja. Tähän aikaan pääsee ewankeliumin saarna määräänsä, ja kaikki kansat kääntywät kristinuskoon. Tässä aikakaudessa wiihtyy wanhan liiton ennustus. Kääntynyt Israel pääsee nyt johtawaan asemaan. **„Israelin lapset palajawat jälleen ja etsiwät Herraa, heidän Jumalaansa, ja Daawidia, heidän kuningastaan, ja he rientäwät wapisten Herran ja hänen hywyytensä tykö päiwien lopulla“** (Hos. 3: 5). **„Minä Herra olen olewa heille Jumalana, ja palwelijani Daawid on olewa ruhtinaana heidän keskellään. Minä Herra olen sen puhunut“** (Hes. 34: 24). **„Minun palwelijani Daawid on olewa heidän kuninkaana, ja yksi paimen on heillä kaikilla**

olewa, ja he waeltawat minun oikeuksissani ja pitäwät minun sääntöni ja tekewät ne. Ja he asuwat siinä maassa, jonka minä annoin Jaakobille, jossa teidän isänne asuneet owat" (Hes. 37: 24. 25). Mutta ainoastaan walitut Israelista pääsewät ensimmäisen ylösnousemisen kautta hallitsemaan Kristuksen kanssa. Lupauksen maa saa runsaan siunauksen Jumalalta. Se pääsee keskusasemaan muihin maihin nähden. „Katso, ne päiwät tulewat, sanoo Herra, joina kyntäjä seuraa leikkaajaa ja wiinimarjain sotkija siemenen kylwäjää, ja wuoret wuotawat mehua, ja kaikki kukkulat owat hedelmällisiä" (Am. 9: 13). Se uudistus, joka tänä aikana muuttaa lupauksen maan ja muiden maiden tilaa, ei wielä ole sitä kirkastusta, joka wiimeisen tuomion perästä tapahtuu.

Mutta tämän tuhatwuotisen aikakauden perästä päästetään pimeyden walta wielä irralleen, ja se wiettelee kansat luopumaan Jumalasta. Suuri waino nousee nyt Kristuksen seurakuntaa wastaan, ja tämä joutuu ahdinkoon, mutta Herra tulee itse sitä pelastamaan. Kun pimeyden walta oli sidottu, taipuiwat kansat Kristuksen hallituksen alle, mutta he eiwät käyttäneet hywäkseen Jumalan antamaa lewon aikaa, niin että he olisiwat sisällisesti uudistuneet. Sen tähden joutuwat he taas pimeyden wallan alle, ja Jumalan wiimeinen tuomio tulee äkkiä heidän päällensä. Herra herättää kaikki kuolleet, ja hän kokoo kaikki kansat tuomiolle, jossa hän antaa jokaiselle hänen työnsä mukaan. Suuri on yleisen ylösnousemisen päiwä. Se on kauhun päiwä niille, joiden täytyy tuomiossa toiseen kuolemaan mennä. Mutta se on ilon ja autuuden päiwä niille, jotka pääsewät Herransa iloon.

70. Jankaikkinen kuolema ja iankaikkinen elämä.

Kun Jumala oli luonut taiwaan ja maan ja kaikki, mitä niissä on, **„katsoi hän kaikkia, mitä hän oli tehnyt, ja katso, ne oliwat sangen hywät“** (1 Mooſ. 1: 31). Wiaton oli silloin ihminen, ja puhdas oli luomakunta. Kaikki ilmoitti Jumalan rakkautta ja wiisautta, ja luonnon suuri kirja oli selwänä ihmisen edessä. Mutta tällä luomakunnalla oli pitkä kehitys edessään, sillä alku waan oli olemassa, ja tämä alku oli kehittywä määräänsä asti. Ihminen oli eläwä sielu, mutta hän oli tulewa yhdeksi hengeksi Herran kanssa. Ihmisen ruumis oli maallinen, mutta tämän tuli muuttua taiwaalliseksi ruumiiksi. Ja koko luomakunta oli kirkastuwa. Sen tähden asetti Jumala luomakunnalle kaswamisen ja kehittymisen säännön. Mutta paha tuli maailmaan, ja sekin alkoi kehittyä. Synti kaswoi yleiseksi wallaksi, ja sen turmelus tunkeutui koko ihmiskuntaan ja maailmaan. Silloin tuli erottamisen sääntö tarpeelliseksi. Tämä kuuluu: „Erota itsesi pahasta“; „wihaa pahaa“. Synnin tähden on tämä sääntö niin yleinen, että se wallitsee luonnossakin. Missä ei tätä erottamisen sääntöä noudateta, siinä ei hywä woi kaswaa. Elämä ei woi edistyä, ellei wahingollisia ainekſia eroteta elimistöstä. Auringon helteessä kuihtuu elämä, mutta salamat puhdistawat ilman. Kuumeessa

taistelee elimistö tautia wastaan. Hengen piirissä on tämä sääntö wielä tärkeämpi, kuin luonnon alalla. Missä ei parannusta ole ja pyhitystä, siinä riutuu ja kuolee henki himojen waltaan.

Jumalan suurella pellolla kaswawat nyt nisut ja ohdakkeet yhdessä. Jumala antoi henkisille olennoille wapauden. Sen tähden saa hywä ja paha kehittyä ja kypsyä. Jumala ei tee wapaudelle wäkiwaltaa, mutta hän hallitsee maailman kehitystä, niin ettei paha pääse sortamaan ja tukehuttamaan hywää, waan sen on tuleminen hedelmäksi, ja senkin täytyy edistää hywän kehitystä. Jumala kaswattaa hywän ja erottaa sen aina sywemmin pahasta, mutta hän rajoittaa ja kurittaa pahaa. Kun hywä ja paha owat kypsyneet, erottaa Jumala ne täydellisesti toisistaan. Sen tähden tekee kristitty uskollisesti työtä siinä toimessa, johon Jumala on hänet asettanut. Hän ei ryhdy toimiin eikä keinoihin, joita ei Jumala ole säätänyt, sillä Kristuksen käskyt ja Kristuksen esikuwa owat hänen lakinsa. Kristitty odottaa Herraa tulewaksi, joka sortaa pimeyden wallan ja rakentaa waltakuntansa maan päälle. Se, jolla on raitis usko, ei otaksu, että ihmistoimi woisi tehdä maailmaa kristityksi. Kun hän näkee pimeyden mahtawan woiman, niin hän ei ryhdy lewottomana kaikenlaisiin maallisiin keinoihin, joita ei kristinusko hywäksy, eikä hän toiwo, että ihmiset woisiwat yhdistynein woimin masentaa pimeyden waltakuntaa, waan hän kääntyy Jumalan puoleen. Pahan täytyy kypsyä, ja Kristus tulee keskiyön aikana. Sen tähden kristitty on uskollinen wähässä, ja hän odottaa kaikki Jumalalta. Turhamielisestä ihmispuuhasta hän ei odota hywää, sillä tämä sortuu, mutta Herralta hän odottaa kaikki, ja Kristuksen armolla hän toiwossa tekee työtä Jumalan järjestyksen mukaan. Herran säännöistä hän ei siirry niille teille, joilla pyydetään Herran ni-

mesſä tehdä ſemmoiſia ſuuria töitä, joita Kristus ſanoo laittomuudeksi, koska niiden noudattaminen ei ole Iſän tahdon tekemistä.

Walkeuden ja pimeyden walta owat aina olleet riidaſſa keskenään. Taistelu alkoi kohta, kun Jumalan waltakunta tuli maailmaan. Israelin kuningas tahtoi tappaa Jeeſuksen, kun hän ſyntyi maailmaan. Autuuden ruhtinas kuoli ristinpuulla. Ja kristilliſen ſeurakunnan ſyntyeſſä nouſi waino Juutalaisten ja pakanain puolelta. Rooman mahtawa waltio ponnisti woimanſa, maſentaakſeen ſitä uutta uskokuntaa, joka ei notkistanut polwiaan epäjumalille, mutta kristityt woittiwat kärſimiſellä wastustajanſa. Yhä edelleen käy taistelu pimeyden ja walkeuden wälillä, ja wasta Herran tulleſſa tämä ſota loppuu. Hywä kaswaa ja kypſyy kärſimiſeſſä ja koetuksiſſa Jumalan hoidon alla.

Pimeyden walta ei wielä ole katoamaſſa, waan kehittymäſſä. Wiimeiſinä aikoina wiettää ſe Raamatun mukaan ſuurimmat woittonſa. Pahan tulee eſiintyä kätköſtään, ja ſen tulee yhdiſtää woimanſa ja järjeſtyä, niin että ſe kokonaiſena kerraſſaan ſortuu Herran tuomioſſa. Silloin tulee ſen todellinen olento näkywiin, ja ſen lumoawa woima ſammuu toiſen kuoleman waiwaſſa. Ennuſtus kertoo meille, että kanſat ja waltiot pahan kehittyeſſä yhä enemmin joutuwat taſapainoſtaan. **„Kanſa on nouſewa kanſaa waſtaan, ja waltakunta waltakuntaa waſtaan“** (Matt. 24: 7). Siweellinen turmelus järſii perheen, yhteiskunnan ja waltion elämää, ja puolueet hajottawat kanſojen woimia. Mutta wäärä henkinen innoſtus kaswaa kuitenkin wiettelyksen hengen wirittämänä. Ulkokultaiſuus ja walhe peittäwät erhetykſet lumoawaan waippaan. Lakia ja uskonnolliſuutta pidetään wielä wiimeiſinäkin aikoina arwoſſa, mutta tämä laki on ihmisſääntöä, ja tämä uskonnolliſuus on

ihmisten rakentamaa uskonnollisuutta. Paawali sanoo, ettei Herran päiwä tule, „**ennen kuin luopumus tapahtuu ja synnin ihminen ilmoitetaan, kadotuksen lapsi, joka asettuu wastustamaan ja korottaa itsensä yli kaiken sen, mikä Jumalaksi tahi jumalanpalwelukseksi sanotaan, niin että hän asettaa itsensä Jumalan templiin ja tekeytyy Jumalaksi**“ (2 Tess. 2: 3, 4). Wääryys ja jumalattomuus pukeutuwat uskonnolliseen muotoon. Kaawailemisen ja muodostelemisen kyky yhä kehittyy. Sääntöjä on täällä kyllä, ja uskoa on kyllä, ja järjestystä walwotaan, mutta inhimillinen sääntö, usko ja järjestys owat astuneet Jumalan järjestyksen sijalle. Wäärän wapauden wirwatuli wiehättää monta uskonnonkin alalla. Siweyttä, totuutta ja wanhurskautta poljetaan laillisen järjestyksen muodossa. „**Henki sanoo selwästi, että wiimeisinä aikoina muuntamat luopuwat uskosta ja ottawat waarin wiettelewistä hengistä ja perkeleiden opetuksista**“ (1 Tim. 4: 1). Pimeydenkin piirissä soweltuwat asiat ja tapahtumat yhteen, sillä pimeyden ruhtinas hallitsee täällä.

Kristillisessä piirissä kaswaa wiimeisenä aikana antikristillinen walta, joka asettaa wäärän kristillisyyden oikean asemalle ja wäärän kristuksen oikean sijalle. Raamatun totuus muodostetaan wääräksi ewankeliumiksi, ja Raamatun sijalle asetetaan wäärä oppi. Ihmistä jumaloidaan, ja uskonnollinen hallitushimo kaswaa. Ja wainon henki pääsee taas irralleen. Kristus sanoo: „**He antawat teitä waiwaan ja tappawat teitä, ja kaikki kansat wihaawat teitä minun nimeni tähden**“ (Matt. 24: 9). Ahneus ja nautinnon himo pääsewät wallan päälle. Hurskaus katoaa sydämmestä, mutta jumalisuuden ulkonaiselle muodolle annetaan suurta arwoa. Paawali sanoo Timoteukselle: „**Tiedä se, että wiimeisinä päiwinä tulewat waikeat ajat. Sillä ihmiset tulewat silloin itserakkaiksi, ahneiksi, kerskaajiksi,**

ihmisten rakentamaa uskonnollisuutta. Paawali sanoo, ettei Herran päiwä tule, **„ennen kuin luopumus tapahtuu ja synnin ihminen ilmoitetaan, kadotuksen lapsi, joka asettuu wastustamaan ja korottaa itsensä yli kaiken sen, mikä Jumalaksi tahi jumalanpalwelukseksi sanotaan, niin että hän asettaa itsensä Jumalan templiin ja tekeytyy Jumalaksi“** (2 Tess. 2: 3, 4). Wääryys ja jumalattomuus pukeutuwat uskonnolliseen muotoon. Kaawailemisen ja muodostelemisen kyky yhä kehittyy. Sääntöjä on täällä kyllä, ja uskoa on kyllä, ja järjestystä walwotaan, mutta inhimillinen sääntö, usko ja järjestys owat astuneet Jumalan järjestyksen sijalle. Wäärän wapauden wirwatuli wiehättää monta uskonnonkin alalla. Siweyttä, totuutta ja wanhurskautta poljetaan laillisen järjestyksen muodossa. **„Henki sanoo selwästi, että wiimeisinä aikoina muuntamat luopuwat uskosta ja ottawat waarin wiettelewistä hengistä ja perkeleiden opetuksista“** (1 Tim. 4: 1). Pimeydenkin piirissä soweltuwat asiat ja tapahtumat yhteen, sillä pimeyden ruhtinas hallitsee täällä.

Kristillisessä piirissä kaswaa wiimeisenä aikana antikristillinen walta, joka asettaa wäärän kristillisyyden oikean asemalle ja wäärän kristuksen oikean sijalle. Raamatun totuus muodostetaan wääräksi ewankeliumiksi, ja Raamatun sijalle asetetaan wäärä oppi. Ihmistä jumaloidaan, ja uskonnollinen hallitushimo kaswaa. Ja wainon henki pääsee taas irralleen. Kristus sanoo: **„He antawat teitä waiwaan ja tappawat teitä, ja kaikki kansat wihaawat teitä minun nimeni tähden“** (Matt. 24: 9). Ahneus ja nautinnon himo pääsewät wallan päälle. Hurskaus katoaa sydämmestä, mutta jumalisuuden ulkonaiselle muodolle annetaan suurta arwoa. Paawali sanoo Timoteukselle: **„Tiedä se, että wiimeisinä päiwinä tulewat waikeat ajat. Sillä ihmiset tulewat silloin itserakkaiksi, ahneiksi, kerskaajiksi,**

ylpeikſi, pilkkaajikſi, wanhemmilleen tottelemattomikſi, kiittämättömikſi, jumalattomikſi, tylyikſi, uskottomikſi, laittajikſi, irstaiſikſi, raa'oikſi, hywää rakastamattomikſi, pettureikſi, tuimikſi, paiſuneikſi, jotka enemmän rakastawat hekumaa kuin Jumalaa, ſemmoiſikſi, joilla on ulkonainen jumaliſuuden muoto, mutta jotka owat kieltäneet ſen woiman. Karta näitäkin. Sillä he owat niitä, jotka huoneesta huoneeſeen tunkeutuwat ja ottawat waimowäen wangikſi, jotka owat ſynneillä raſitetut ja moninaisten himojen ajeltawina, jotka aina owat oppimaſſa, mutta jotka eiwät koskaan woi tulla totuuden tuntoon" (2 Tim. 3: 1—6). Ihmiſet wiettelewät, ja heitä wietellään. Tämän kautta ſyntyy wastenmieliſyyttä Jumalan raittiiſeen totuuteen, ja paha ſaa kristillisen warjon ſuojiſſa yhä enemmän waltaa.

Siweellistä ja uskonnollista turmelusta wastaan auttaa ainoastaan kuuliaiſuus Jumalan ſanalle. Paawali ſanoo Timoteukſelle: „Pyſy ſinä niiſſä, joita olet oppinut, ja joiſta olet wakuutettu, tietäen, keneltä olet oppinut" (2 Tim. 3: 14). Ja walwominen on tarpeen. Jeeſus ſanoo: „Katſokaa, ettei kukaan teitä wiettele. Sillä monta tulewat minun nimeeni, ſanoen: Minä olen Kriſtus, ja he wiettelewät monta". „Silloin uſeat pahenewat, ja he pettäwät toinen toiſenſa ja wihaawat toinen toiſtanſa. Ja monta wäärää profeettaa nouſee, ja he wiettelewät monta". „Wäärät kriſtukſet ja wäärät profeetat nouſewat ja tekewät ſuuria ihmeitä ja merkkejä, niin että, jos mahdollista oliſi, walitutkin eksytettäiſiin" (Matt. 24: 4, 5, 10, 11, 24). Näin wakawasti Herra terottaa opetuslasten mieleen wäärän uskon ja wäärän opin waarat, ja hän kehoittaa heitä wälttämään näitä. Luonnonkin alalla eſiintyy ilmauksia, jotka oſoittawat lähenewää loppua. Herra ſanoo: „Moneen paikkaan tulee ruttotauteja, nälkäwuoſia ja maanjäriſtyksiä"

(Matt. 24: 7). Maailman ſuuri elimistö ſairastaa ja hajoaa, ſiten walmiſtuen tulewaan muutokſeen.

Kun wilja on kypſynyt Jumalan wainiolla, tulee ſuuri leikkuuaika. Silloin ilmeſtyy Jumalan wanhurskaus täydelliſeſti, ja Jumalan oikeus aſetetaan waltaanſa maailmaſſa. Kaikki luonnolliſet ja henkiſet kohdat maailmaſſa aſetetaan ſilloin oikeaan aſemaan. Pietari ſanoo: **„Me odotamme hänen lupauksensa mukaan uuſia taiwaita ja uutta maata, joiſſa wanhurskaus asuu“** (2 Piet. 3: 13). Kuolemaſſa on jo tuomiollinen erottaminen tapahtunut ihmiſen ſieluun nähden, kun tämä joutuu joko waiwaa kärſimään tahi wirwoitusta ja iloa nauttimaan, mutta wiimeiſenä päiwänä käy tuomio ſielun ja ruumiin yli, niin **„että jokainen ſaiſi ruumiiſſaan ſen mukaan kuin hän on tehnyt, joko ſe on hywää tahi pahaa“** (2 Kor. 5: 10).

Mutta ennen wiimeiſtä tuomiota päästetään pimeyden walta, joka oli ſywyyteen ſuljettu, irti, ja ſe koettaa ſortaa Kriſtuksen ſeurakuntaa. Kanſat, jotka oliwat kääntyneet Jumalan puoleen, eiwät kestä ſitä koetusta, joka nyt astuu heidän eteensä, waan he luopuwat, kun eiwät ole uskolliſesti armoa omiſtaneet. **„Ja he kulkiwat koko maan piirin päälle ja piirittiwät pyhäin leirin ja rakastetun kaupungin; ja Jumala laski tulen alas taiwaasta, ja ſe kulutti heidät“** (Ilm. 20: 9). Jumala puolustaa ſeurakuntaanſa ja ſurmaa ſen wiholliſet. **„Ja perkele, joka heitä wietteli, heitettiin tuliſeen ja tulikiwiſeen järween, joſſa peto ja wäärä profeetta oliwat, ja he waiwataan päiwää ja yötä iankaikkiſesta iankaikkiſeen“** (Ilm. 20: 10). Jumalan tuomioita on uſeamminkin käynyt pimeyden wallan yli. Kun Kriſtus ſowitti maailman, tuomittiin pimeyden ruhtinas. Kun Miikael ja hänen enkelinſä ſotiwat pimeyden ruhtinaan ja hänen enkelinſä kanſſa, heitettiin pimeyden

ruhtinas ja hänen palwelijanſa maan päälle (Ilm. 12: 9). Tuhatwuotiſen waltakunnan alussa käwi tuomio pimeyden wallan yli. Mutta nyt saa tämä walta lopullisen tuomionſa, kun wiimeinen tuomio alkaa. Jumala järiſyttää nyt taiwaat ja maan. **„Hän lupaa ja sanoo: Wielä minä kerran puhdistan ei ainoastaan maata, waan taiwaankin“** (Hepr. 12: 26). Ja tuli taiwaasta ſulattaa tämän maailman. **„Herran päiwä on tulewa niin kuin waras yöllä, ja silloin taiwaat ſuurella pauhinalla katoawat ja taiwaankappaleet palawuudesta ſulawat, ja maa ja ne työt, joita ſen päällä tehdään, palawat“** (2 Piet. 3: 10). Maallinen ja taiwaallinen tuli waikuttawat puhdistawasti maailmaan ja walmistawat ſen uudistusta.

Tuonelakin aukenee Herran waikutukſelle, ja ſe antaa pois kuolleenſa, jotka nyt ſaawat ruumiinſa. Kaikki ne, jotka eiwät ole tulleet oſalliſiksi enſimmäiſestä ylösnouſemiſesta, joutuwat nyt Kristukſen tuomittawiksi. Maan päällä ei tämä tuomio tapahdu. Johannes ſanoo: **„Minä näin ſuuren walkean istuimen, ja ſen päällä hänen istuwan, jonka kaswojen edestä maa ja taiwas pakeni; eikä heille löydetty ſijaa. Ja minä näin kuolleiden, ſekä pienten että ſuurten, ſeiſowan Jumalan kaswojen edeſſä. Ja kirjat awattiin; ja toinen kirja awattiin, joka on elämän, ja kuolleet tuomittiin ſen mukaan, kuin kirjoiſſa oli kirjoitettu, heidän töittenſä mukaan“** (Ilm. 20: 11, 12). Herra aſettaa tuomioistuimenſa minne hän tahtoo, ja hän kokoaa kaikki kanſat eteenſä. Nyt erotetaan täydelliſesti hywä pahasta, ja jokainen ſaa ſen mukaan, kuin hän on maan päällä elänyt. Olo tuonelaſſa ei waikuta muutosta ihmiſille, eikä lepo Herran työnä, ſillä nämä tilat owat waan maalliſen elämän ſeurauksia. Ja Herra tuomitſee ſen mukaan, kuin ihminen on ſaanut enemmän tahi wähemmän Jumalalta. Joka wähem-

mässä on uskoton, hän on paljossakin uskoton. Mutta joka wähässä on uskollinen, sille Jumala uskoo enemmänkin. „Jos wanhurskas kääntyy pois wanhurskaudestaan ja tekee wäärryyttä, tekee kaikkein niiden kauhistusten mukaan, joita jumalaton teki, pitäisikö hänen elämän? Koko hänen wanhurskauttaan, jota hän teki, ei pidä enää muistettaman, waan uskottomuutensa tähden, jota hän teki, ja syntinsä tähden, jolla hän rikkoi, niiden tähden pitää hänen kuoleman". „Jos jumalaton kääntyy kaikista synneistään, jotka hän tehnyt on, ja pitää kaikki minun sääntöni ja tekee oikeutta ja wanhurskautta, saa hän totisesti elää; ei hänen pidä kuoleman. Kaikkia hänen rikoksiaan, joita hän teki, ei niitä hänelle muisteta; wanhurskautensa tähden, jonka hän teki, saa hän elää" (Hes. 18: 24, 21, 22).

Herra tuomitsee ihmisen töiden mukaan, sillä eläwä usko waikuttaa rakkaudessa. Työt owat uskon hedelmiä. Sen tähden Herra ei katso töitä ilman uskoa. Työt eiwät autuutta ansaitse, sillä Kristus yksin on autuuden perustus. Tuomiopäiwä tuo ilmi kaikki, mitä on ollut kätkettynä. Koko ihmisen siweellinen kehitys tulee sisimmässä olennossaan näkywiin. Jumala katsoo sydäntä, ja sydämmen tila tulee töissä ilmi. Sen tähden eiwät suuretkaan työt kelpaa Herralle, elleiwät ne ole Isän tahdon mukaisia. Jumalattoman täytyy nyt mennä iankaikkiseen waiwaan, mutta wanhurskaat menewät iankaikkiseen elämään. Jumala on armon ja kurituksen kautta pyytänyt saada kaikki ihmiset autetuiksi, ja hän on nyt tehnyt kaikki, mitä hän jumalallisessa rakkaudessa on woinut, mutta jumalattomat eiwät ole kääntyneet paholta teiltään; sen tähden ilmestyy Jumalan täydellinen wanhurskaus heitä wastaan.

Jumala rakentaa täydellisen waltakunnan, johon ei pimeyden lapsi woi tulla. Iankaikkinen kuolema on kadotus, joka on iankaikkisen elämän wastakohta. Tuomari sanoo wasem-

malla puolellaan olewille: „**Menkää pois minun tyköäni, te kirotut, iankaikkiſeen tuleen, joka on walmiſtettu perkeleelle ja hänen enkeleilleen**“ (Matt. 25: 41). Kun kuolleet herätetään ylös, ſaawat he ruumiinſa jälleen, mutta kun Jumalasta wieraantunut ei ole ſaanut Jumalan Henkeä, menettää hän ſen waſituiſen elämän, joka on Jumalaſſa. Kuolema kaluaa kadotetun ſielua, mutta tyhjäkſi ei Jumalan kuwakſi luotu ihminen woi tulla. Tämä kuolema on iankaikkinen. Ihminen tekee aina loppua, mutta hän ei katoa. Sielu tuntee täälläkin waiwaa, niin kuin tuonelaſſa. Himot ja wietit pyytäwät tyydytyſtä, mutta ſitä ei täällä ole. Jankaikkinen pilkka ja häpeä astuwat täällä tyhjän kunnianpyynnön ſijaan. Jankaikkinen waiwa ja tuska owat tulleet turhan nautinnonpyynnön ſijaan. Wanhan maailman kuona on tänne kokoontunut. Kolkko pimeys ja kuluttawa tuli peljäſtyttäwät ja kalwawat toiſeen kuolemaan joutuneita. Ääretön waiwa ja woimaton wiha eſiintywät itkuſſa ja hammasten kiriſtyksſeſſä.

Tämä kadotukſen tila kestää iankaikkiſesti, niin kuin autuuskin kestää iankaikkiſesti. Jankaikkinen tietää alkukielellä ſitä, jolla ei loppua ole. Ajalliſuuden piirisſä käytetään tätä ſanaa ajasta, joka kestää kautta koko ajalliſuuden. Jankaikkiſuuden piirisſä käytetään ſitä ſiinä mieleſſä, että ſe kestää kautta tämänkin. Petollinen ihmisſydän on tahtonut rakentaa tukea kewytmieliſyydelle ſiten, että ſe on arwellut kadotukſen kestäwän ainoastaan jonkun aikaa, jonka perästä ſe loppuiſi. Mutta ſe on wehkeilemistä, kun ſamalle ſanalle annetaan autuuteen nähden ehdoton ſiſältö, mutta kadotukſeen nähden rajoitettu. Kun Raamattu ſanoo: „**Ja nämä menewät iankaikkiſeen waiwaan, mutta wanhurskaat iankaikkiſeen elämään**“ (Matt. 25: 46), niin kestää waiwa yhtä kauan, kuin elämäkin. Tämä armon aika on kylwön aika, mutta wiimeiſeſſä tuomioſſa al-

kaa niiton aika. Kypſynyt elo ei muutu. Tuomioſſa astuwat näkymättömät aſiat toimeen, ja **„näkywäiſet owat ajalliſia, mutta näkymättömät iankaikkiſia“** (2 Kor. 4: 18). Raamattu terottaa kadotuksen iankaikkiſuutta mitä wakawimmalla tawalla. Kristus ſanoo: **„Ei heidän matonſa kuole, eikä tulta ſammuteta“** (Mark. 9: 44, 46). Hän ſanoo, että tuliſen järwen waiwa kestää **„iankaikkiſesta iankaikkiſeen“** (Ilm. 20: 10). Hän ſanoo, että Pyhän Hengen pilkkaaja **„ei ſaa anteeksi iankaikkiſesti, waan hän on wikapää iankaikkiſeen tuomioon“** (Mark. 3: 29). Raamattu ſanoo, että **„heidän waiwanſa ſawu nouſee iankaikkiſesta iankaikkiſeen, eikä heillä ole lepoa päiwällä eikä yöllä“** (Ilm. 14: 11). Ajalliſuuden piirisſä on ſuurimman ſyntiſen kääntymys ja pelastus mahdollinen, mutta iankaikkiſuudeſſa on hän tullut hedelmäkſi, joka ei enää woi muuttua. Hywä ja paha maailmaſſa owat ſuhteeſſa iankaikkiſuuteen, ja Jumalan wanhurskaus antaa kummallekin iankaikkiſen palkan. Luonnollinen ihminen kammoo iankaikkiſta kadotusta, ja hän uskoo helpoſti, että Jumala kerran armahtaa kaikkia, mutta ihmiſen ajatukſet eiwät ole Jumalan ajatukſia.

Jumala puhdiſtaa taiwaat, ihmiskunnan ja luonnon, ja hän luo uudet taiwaat ja uuden maan, joiſta ſynnin turmelus on poiſtunut, ja joiſſa wanhurskaus hallitſee. Loppu on liittynyt alkuun, ja Jumalan panema määrä on ſaawutettu. Ei ole ainoaſtaan alkuperäinen wiattomuuden tila täſſä eſiintynyt, waan ſe kehitys, jonka Jumalan maailmaſuunnitelma aſetti kaikelle elämälle, on pääſyt määräänſä. Taiwas ja maa, Jumala ja ihmiskunta owat yhdiſtyneet. **„Se on tapahtunut“**, ſanoo Kriſtus; **„minä olen A ja O, alku ja loppu“** (Ilm. 21: 6). Täſſä uudeſſa maailmaſſa on ruumiilliſuus kirkaſtunut. Ihmiſellä on taiwaallinen ruumis, joka on Kriſtukſen kirkaſtetun ruumiin kaltainen. Koko luonto on uudiſtunut, ja

luomakunta on pääsſyt turmelukſen orjuudesta Jumalan laſten wapauteen. Paawali ſanoo: **„Itſe luomakuntakin on wapaakſi tulewa turmelukſen orjuudesta Jumalan laſten kirkkauden wapauteen“** (Room. 8: 21).

Uuſi Jeruſalemi, joka on Jumalan waltakunnan keskus, tulee alas taiwaasta ja yhdiſtyy kirkaſtetun maan kanſſa. Johannes ſanoo: **„Minä näin pyhän kaupungin, uuden Jeruſalemin, aſtuwan alas taiwaasta Jumalan tyköä, walmiſtetun niin kuin morſian on kauniſtettu mieheлleen“** (Ilm. 21: 2). Niin kuin ihmiſen kirkaſtettu ruumis on ſyntynyt wanhaſta, niin on wanha maailma uuden ſiemen, waikka ſe puhdiſtuu ja yhdiſtyy ylhäiſen Jeruſalemin kanſſa. Waikka Jumalan lapſi tulee enkelin kaltaiſekſi, jää kumminkin erotusta ihmiſen ja enkelin wälille, ſillä kirkaſtettu ihminen on lähtenyt luonnolliſeſta ihmiſeſtä. Niin jää myös erotusta taiwaan ja maan wälille, waikka maa yhdiſtyy taiwaan kanſſa ja tulee taiwaaſeen kuulumaan. Niin kuin **„yksi tähti woittaa toiſen kirkkaudeſſa“** (1 Kor. 15: 41), niin on uudeſſa maailmaſſa erotusta eri olentojen wälillä, waikka kaikki owat Jumalaſſa. Kaikki paha on niin täydelliſesti erotettu taiwaan waltakunnaſta, ettei ſillä ole mitään yhteyttä tämän kanſſa. Jumalan rauha wallitſee Iſän huoneeſſa, ja täällä aſuu kirkaſtunut ilo. Jumalan lapſet ſaawat, wapaina kaikeſta waiwaſta ja pahaſta, nähdä Jumalaa kaswoiſta kaswoihin, ja he palwelewat ja ylistäwät häntä iankaikkiſeſti. Johannes kuuli **„ſuuren äänen taiwaaſta ſanowan: Katſo, Jumalan maja ihmiſten ſeaſſa, ja hän on aſuwa heidän kanſſaan, ja he tulewat hänen kanſakſenſa, ja itſe Jumala on olewa heidän kanſſanſa ja heidän Jumalanſa. Ja Jumala on pyyhkiwä pois kaikki kyyneleet heidän ſilmiſtänſä, eikä kuolemaa tule enää olemaan, eikä itkua, eikä walitusta eikä kipua tule enää olemaan, ſillä entiſet katoſiwat.** Ja hän,

joka istuimella istui, sanoi: Katso, minä uudistan kaikki" (Ilm. 21: 3–5).

Autuasten lepo ei ole toimettomuutta, mutta heidän toimensa on hengen wapaata waikutusta, jossa ei ole mitään wastustusta woitettawana. Niin on Jumala ihmisessä, että ihminen on Jumalan templi, ja Jumala on ihmisen templi. Jumala on kaikki kaikissa, ja hän täyttää kaikki, mutta autuaat owat wapaita Jumalassa. Koko maallinen piiri on yhdistetty taiwaan kanssa, niin että maa on taiwaaksi tullut, sillä Jumalan kirkkaus ilmestyy nyt siinäkin. Jumalan rakkaus yhdistää kaikki. Ei ole enää erotusta ruumiillisuuden ja henkisyyden wälillä, sillä autuaan ruumis on henkinen. Ruumiillisesti ja henkisesti tuntee ja nauttii Jumalan lapsi Jumalaa. Kumminkin on Jumala yli kaiken, ja wielä häntä kumarretaan. Kristus on jättänyt waltakunnan Isälleen, sillä lunastuksen työ on nyt kaikin puolin päättynyt, ja hän on astunut siihen asemaan, jossa hän alkuansa oli Isään nähden, ja jossa hän hallitsee Isän kanssa. Jumalan suuri templirakennus on nyt walmis. **„Herra kaikkiwaltias Jumala on sen templi ja Karitsa"** (Ilm. 21: 22), sanotaan Raamatussa uudesta Jerusalemista. Autuaat owat eläwinä kiwinä siinä kirkkaassa huoneessa, jossa Jumala on kaikki kaikissa. Kadonnut on kaikki maallinen waiwa ja murhe. **„Mitä ei silmä ole nähnyt, eikä korwa ole kuullut, eikä ihmisen sydämmeen ole astunut, sitä on Jumala walmistanut niille, jotka häntä rakastawat"** (1 Kor. 2: 9).

Siſällys.

		Siwu
1.	Ihmiſen kallein aſia	1.
2.	Kuinka ihminen woi tulla tuntemaan Jumalaa?	7.
3.	Jumalan ilmeſtys	14.
4.	Pyhä Raamattu	21.
5.	Raamatun oikea käyttäminen.	29.
6.	Usko, alku-uskonto ja pakanauskonnot	36.
7.	Jumalan ilmeſtystoimi (Innoitus)	46.
8.	Ihme	55.
9.	Ennuſtus	63.
10.	Wanha liitto	70.
11.	Kriſtinusko	78.
12.	Jumalan olento	86.
13.	Jumalan ominaiſuudet	94.
14.	Jumalan kolmeyhteys	103.
15.	Iſä Jumala ja hänen iankaikkinen armopäätöksenſä	111.
16.	Maailman luominen	119.
17.	Maailman woimaſſapitäminen ja hallinto	129.
18.	Enkelit	138.
19.	Ihminen	148.
20.	Syntiinlankeemus	156.
21.	Syntiinlankeemuksen ſeuraukſet	164.
22.	Jumala ei ole hyljännyt syntiinlangennutta ihmiskuntaa, waan hän toteuttaa iankaikkiſen armopäätöksenſä	173.
23.	Jumalan laki	181.
24.	Enſimmäinen käsky	189.
25.	Toinen käsky	197.
26.	Kolmas käsky	205.
27.	Neljäs käsky	213.
28.	Wiides käsky	221.
29.	Kuudes käsky	230.
30.	Seitſemäs käsky	238.
31.	Kahdekſas käsky	247.
32.	Yhdekſäs käsky	255.

33. Kymmenes käsky . . . . . 263.
34. Ihmiſen erilainen ſuhde lakiin . . . . . 271.
35. Lupaus . . . . . 280.
36. Kristus on autuuden ruhtinas . . . . . 289.
37. Kristus on Jumala ja ihminen . . . . . 298.
38. Kristus on ilmoittanut meille Jumalan waltakunnan ewankeliumin 308.
39. Kristus on ihmiskunnan hywäkſi täyttänyt lain . . . . . 317.
40. Kristus on walmistanut ihmiskunnalle iankaikkiſen lunastuksen . 326.
41. Kristus on korotettu Iſän oikealle puolelle . . . . . 336.
42. Kristus pelastaa profeettana, ylimmäiſenä pappina ja kuninkaana ihmiskunnan . . . . . 345.
43. Pyhän Hengen olento . . . . . 354.
44. Pyhän Hengen waikutus . . . . . 363.
45. Jumalan ſana armon wälikappaleena . . . . . 373.
46. Sakramentti . . . . . 381.
47. Pyhä Kaste . . . . . 390.
48. Herran Ehtoollinen . . . . . 400.
49. Kutſumus ja Walistus . . . . . 411.
50. Parannus . . . . . 421.
51. Epäusko ja uskominen Kristukſeen . . . . . 430.
52. Wanhurskauttaminen ja uudestiſyntyminen . . . . . 440.
53. Pyhitys ja kirkastus . . . . . 450.
54. Kristillinen ſeurakunta . . . . . 460.
55. Kristilliſen ſeurakunnan aſetus . . . . . 470.
56. Kristilliſen ſeurakunnan toimi . . . . . 479.
57. Kristityn uskon elämä . . . . . 489.
58. Rukous . . . . . 498.
59. Rukouſen kehitys . . . . . 508.
60. Kristillinen rakkaus Jumalaan . . . . . 518.
61. Kristilliſen jumalanrakkauden luonne . . . . . 527.
62. Kristillinen rakkaus lähimmäiſeen . . . . . 540.
63. Kristillinen weljenrakkaus . . . . . 550.
64. Oikea itſerakkaus . . . . . 560.
65. Syntein anteekſiantaminen . . . . . 571.
66. Walwominen . . . . . 581.
67. Kristukſen toinen tuleminen . . . . . 591.
68. Sielujen tila kuoleman jälkeen . . . . . 601.
69. Kuolleiden ylösnouſeminen . . . . . 612.
70. Jankaikkinen kuolema ja iankaikkinen elämä . . . . . 623.